

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

61

سالی / 2010 – بەرگی شەست و یەك

چاپی یەكەم / سالی 2010

پریست

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (10) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2010/11/2 ن 5

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (11) خولی سییه می هه لێژاردن – چوار شهممه 2010/11/3 ن 115

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (12) خولی سییه می هه لێژاردن – دوو شهممه 2010/11/8 ن 259

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2010/11/9 ن 333

ئەم پىرۇۋە ياسايە لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوۋە پېشكەش كراوۋ، ئەو ئەندامە بەرپىزانەى كە واژوويان كىردوۋە لەسەر ئەم پېشنيارە:

- 1- د.سەرۋەر عبدالرحمن.
- 2- گەشە دارا جلال.
- 3- كەيلى اكرم مەنتك.
- 4- د. تارا عبدالرزاق محمد.
- 5- بكر كريم محمد (ئاسۇ).
- 6- خليل عثمان حمدامين.
- 7- ئاواز عبدالواحد.
- 8- صبيحه احمد مصطفى.
- 9- بېرىقان سەرھەنگ.
- 10- عبدالسلام بەروارى.
- 11- سالم تۇما كاكۆ.
- 12- محمد احمد على(شارەزوورى).

ئەم پىرۇۋە ياسايە لە شازدە ماددە پېكھاتوۋە، لەگەل ھۆكارى دەرگىردنى ياسايەكە، داوا لە سەرۋكايەتى پەرلەمان دەكەين، ئىجالەى لىژنەكانى تاتبەتمەندو ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىزى بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

ئەم پىرۇۋە ياسايە تەحويل دەكەين بۇ لىژنەى ياسايى و سەرجمە ئەندام پەرلەمانتارەكان، فەرموون بۇ خالىكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

خالى ھوتەم لە بەرنامەى كار / خويندەنەوۋەى يەكەمى پېشنيارى ياساى ھەژمار كىردنى پلەى زانستى بۇ ھەلگىرانى بىروانامەى (ماستەرو دىكتورا) كە لە دەرەوۋەى وەزارەتى خويندنى بالادا خزمەت دەكەن.

ئەم پىرۇۋە ياسايە لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوۋە پېشكەش كراوۋ، ئەو ئەندامە بەرپىزانەى كە واژوويان كىردوۋە لەسەر ئەم پېشنيارە:

- 1- د.سەرۋەر عبدالرحمن عمر.
- 2- گەشە دارا جلال.
- 3- عماد محمد حسين.
- 4- عمر حمد امين خدر(نورەدىنى).
- 5- شقان احمد عبدالقادر.

6- محمد احمد على (شاره زوورى).

7- خليل عثمان حمدامين.

8- كهيلي اكرم مهنتك.

9- د. تارا عبدالرزاق.

10- بييريفان سهرهنگ.

11- ئامينه زكري سعيد.

12- زكيه سيد صالح.

ئەم پرۆژە ياسايە لە شەش ماددە پیکهاتوو، ، داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەگەین، رەوانەى لیژنەکانى تاتبەتمەندو ئەندامانى پەرلەمانى بەرپۆز بکات، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / چيگري سەرۆكى پەرلەمان:

ئەم پرۆژە ياسايە تحویل دەگەین بۆ لیژنەى ياسايى و لیژنەى دارايى و لیژنەى خویندنى بالآو توپۆزینەوہى زانستى و سەرچەم ئەندام پەرلەمانتارەکان، فەرموون بۆ خالیكى تر.

بەرپۆز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى هەشتەمى بەرنامەى كار / خویندنهوہى يەگەمى پيشنيارى ياساى مافەگانى كەمئەندامان و خاوەن پيداويستىيە تايبەتەكان لە هەريمى كوردستان – عيراق.

ئەم پرۆژە ياسايە لەلایەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوہ پيشكەش كراو، ئەو ئەندامە بەرپۆزانەى كە واژووويان كردووہ لەسەر ئەم پيشنياره:

1- گەشە دارا جلال.

2- د.سەرۆەر عبدالرحمن عمر.

3- سالار محمود مراد.

4- محمد احمد على(شاره زوورى).

5- عمر حمد امين خدر(نورەدينى).

6- سۆزان شهاب نورى.

7- د.رفيق صابر قادر.

8- شەونم محمد غريب.

9- ئاواز عبدالواحد.

10- صبيحه احمد مصطفى.

11- بييريفان سهرهنگ.

12- د. تارا عبدالرزاق.

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

75

سالی / 2011 – بەرگی حەفتاو پینج

چاپی یەكەم / سالی 2012

پریست

پرۆتوکۆلی دانیشتنی ژماره (19) خولی سییهمی ههلبژاردن – دوو شههمه 2011/12/26 ن 5

پرۆتوکۆلی دانیشتنی ژماره (20) خولی سییهمی ههلبژاردن – سی شههمه 2011/12/27 ن 65

پرۆتوکۆلی دانیشتنی ژماره (21) خولی سییهمی ههلبژاردن – چوار شههمه 2011/12/28 ن 109

پرۆتوکۆلی دانیشتنی ژماره (22) خولی سییهمی ههلبژاردن – پینج شههمه 2011/12/29 ن 249

پرۆتوکۆلی دانیشتنی ژماره (23) خولی سییهمی ههلبژاردن – شههمه 2011/12/31 ن 343

پروتوكولى دانىشتىنى ژماره (20)

سى شەممە رېكەوتى 2011/12/27

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرۇى رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2011/12/27 پەرلەمانى كوردستان -
عیراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله(د.کمال كەرکوکى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل جىگىرى سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانیشتنى ژمارە (20) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامە ى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگە (1) ى ماددە (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستە ى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانیشتنى ژمارە ى (20) ى خولى سىيەمى ھەلئبژاردن لە كات (11) ى پىش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رىكەوتى 2011/12/27 دا بەم شىوہىە بىت:

1- گفتوگو كوردنى ئەم پىشنيارە ياسايانە ى خواروہ:

- أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەم ئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.
- ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانیشتنەكەمان دەكەينەوہ، خولى سىيەمى ھەلئبژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژمارە ى دانیشتن (20)، رۆژى دانیشتن 2011/12/27، بەرنامە ى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگە ى (1) ى ماددە ى (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستە ى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامە ى كارى دانیشتنى ژمارە (20) ى ئاساى خولى سىيەمى ھەلئبژاردن لە كاتژمىر (11) ى پىش نيوەرۆ، بەلام دواكەوت بو كاتژمىر (11:30) ى پىش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رىكەوتى 2011/12/27 بەم شىوہىە بىت:

1- گفتوگو كوردنى ئەم پىشنيارە ياسايانە ى خواروہ:

- أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەم ئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.
- ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.

بەخىرھاتنى رىزدار ئاسۆس خان وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى و بەرپىز كاك سەعد رىكخەرى نيوان پەرلەمان و حكومەتى ھەرئىمى كوردستان دەكەين، زۆر بەخىرھاتن، ئىستا داوا لە لىژنە ى ياساى و

ليژنهى دارايى و ليژنهى كۆمەلەيەتى دەكەين كەرەم بىكەن بۇ شوپىنى خۇيان، فەرموون ليژنهى ياسايى كەرەم بىكەن.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

سەرەتا ليژنهى ياسايى و ليژنهكانى تىرى پەرلەمانى كوردستان پشتگىرى لە ھەر پرۆژە ياسايەك دەكات كە لە بەرژەوھەندى كەمئەندام و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان بىت و، لەبەر گرنگى بابەتەكە پىنج پرۆژە پىشكەشى پەرلەمان كراوتەو، يەكيان لەلەيەن حكومەتەو، چوارشيان لەلەيەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەو، ئىمە ھەرسى ليژنە لەسەر مەنصەينە، وا بە باشى دەزانين دەرفەتتىكىمان بىرپىتى، بۇ ئەوھى راپۆرتتىكى ھاوبەش پىشكەش بىكەين و، سوود وەرگىرين لە كات، بەتايبەتى خولى پەرلەمان لە تەواو بوون دايە، سەرى سالىش نزيك بۆتەو، ھەتا بتوانين لە ماوھىەكى نزيكدا ياساكە دەربىكەين بۇ بەرژەوھەندى ئەو شەرىحانەى لە كوردستاندا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

رەئىتان ليژنهى دارايى و ئابوورى.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەپراستىدا ئەو ئەركەى كەوا لەلەيەن بەرپىزتانەو دەربارەى ئەو پرۆژە ياسايانە بۇ ليژنهى دارايى و ئابوورى، بەنيسبەت ليژنهى دارايى و ئابوورىيەو، تەنھا يەك نووسراوى بۇ ھاتو، كە پرۆژە ياسايەكى لەگەلدايە، ئەو پرۆژە ياسايەى كە بە نووسراوى ژمارە (ك849) لە 2010/11/10 دەربارەى دەقى پرۆژە ياساي مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرىمى كوردستان- عىراق ھاتو، بۇ ئىمە، كە لەلەيەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمان پىشنيار كراو لە دانىشتنى ژمارە (12)ى رۆزى دوو شەممەى رىكەوتى 2010/11/8، لەكاتى خۇيدا ئىمە راپۆرتمان لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە نووسىو، چوار پرۆژە ياسايەكەى تر كە بەرپىز كاك عەونى ئىشارەتى پىدا، لەپراستىدا بەشپوھىەكى فەرمى ئاراستەى ئىمە نەكراو، تەنھا راپۆرت ئىمە ھەمان بىت لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە كە ئىستا ئامازەم پىدا، لەبەر ئەو من پشتگىرى لە بۆچوونەكەى كاك عەونى دەكەم لە ليژنهى ياسايى، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

راستە پرۇژەيەك كە ئەو ئىلتىزامى ماددى زۇرى تيا ھەبوو تەحويلى لىژنەكەتان گرا، ئەوانى تر پەيوەندى بە كاروبارى كۆمەلەيەتى و لىژنەى ياسايش بۇ داڭشتنەوئى لە رووى ياساى ئاراستەيان گراو، كاك عبدالسلام لىژنەى كۆمەلەيەتى رەئى ئىو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۇر سوپاس، بەراستى لىژنەى ئىمە راپۇرتەمان نووسيوە دەربارەى ھەر پىنج پرۇژە ياسا، كاتى خۇى ھەستمان دەرە ھەندىك لىرەو لەوئى ياساكان موتەكامل نىنە، پاش گەيشتنى پرۇژەى حكومەت، ئىمەش پىمان باش بوو لەگەل لىژنەى ياساى بەتايبەتى، لىژنەى دارايش ھەبىت، پىكەوە دانىشىن لە يەك ياسا ھەول بەدەين، ئەوئى مەبەستە بۇ خزمەت كىشەى خەلك ياساىەكى رىك و پىك دەرېكەين، بۇيە ئىمە ئەو پىشنيارە پەسند دەرەين، سەرەراى ئەوئى ھەر خوشك و برايانى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىز بزەن ئىشكالىيات ھەر دەمىنىت، ئايا ياساگە بۇ مەوھەقەين بىت، يان بۇ خاوەن پىداويستىە تايبەتەگان بىت؟ ھەندىك توئىزى تر ھەيە ياساى تايبەتى بۇ ھەبوو، ئايا بخوئىنەوئى ئەو ياساىە، يان نا؟ بۇيە منىش تەسەر دەرەم ئەم كۆبوونەوئى موشتەرەكە زۇر گرنگە بە راپۇرتىكى ھاوبەش دىين، بەلكو تەواوى بکەين و پەسندى دەرەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەك پرۇژەگان دەرېتە يەك پرۇژە، پرۇژەگان ھەر بۇ خۇيان پرۇژەن، بەلام ئەو لىژنەنە دەتوان راپۇرتى ھاوبەشتان ھەبىت، كاك كاردۇ نوقتەى نىزامى ھەيە، فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىموايە ھەندىك پرۇژە بۇ توئىزىكە، يەعنى ئەھمىيەتىكى گەرەى ھەيە لە رىكخستنى مافيان بە ياسا، دوو سالە پىشكەش گراو، يەعنى ئەمە جىگاي پرسيارە لىژنەگان تاكو ئىستا نەمانتوانى بىت ئەم پرۇژانە رىك بخەين، ئەو سەرەراى ئەوئى لىرە ئىمە دەتوانىن ئىستا موناقتەشەى بکەين، بۇ ئەوئى بلىين راپۇرتە موشتەرەكەو يەكخستنىان بىدەينەوئى لىژنەگان بە موشتەرەكى راپۇرتى كۆتايى بنووسن سەبارەت بەو، چونكە دواخستنى، ئىمە لەبەردەم كۆتايى ھىنانى وەرزی ئەم خولەين، دوو مانگى تر لە يادى خۇيان يەكىك لە گەلەيەگانىان بى بەش كىرنى مافيان و بەرپرسيارىەتى پەرلەمان لەبەرەمبەر خاوەن پىداويستىەگان دەرەچوونى ئەو ياساىەو كەمتەرەخمى ئىمەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، كاك عەونى موذاخەلەى ھەيە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە نەمانوئىستوۋە دوا بخرىت بۇ پاش پشوى پەرلەمان، ھەرچەند سەعاتىك دەرڧەتمان بدەنى، ئىمە دەتوانىن راپۇرتىكى ھاوبەش پىشكەش بىكەين و كەموكورتىھەكان چارەسەر بىكەين، ھەر ئەگەر ئىمەكان بوو ئەمپۇ ياساكە تەواو بىكەين، بەس چوار، پىنج سەعات دەرڧەتمان بدەنى، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

جارىكى تر دىئەنەو سەر ئەوۋى كە چەند ياساىەك پىشكەش دەكرىت بۇ يەك مەبەست، ئاساىيە، مافى ئەندام پەرلەمانە بەپىي ئەو تىروانىنەى خۇى ئەو ياساىە، بەلام لە ھەمان كاتدا حكومەتىش ياساىەكى ناردووۋ بۇ ھەمان مەبەست، دواخستەنەكە، ئىمە لەكاتىكدا لەگەلىدا دەبىن تەئجىلەكە لە ئەمپۇ تىپەر نەكات، ھەتاۋەكو سەعات (5)ى ئىوارە دانىشتەكە دەست پى بىكاتەوۋ، بە مەرجىك راپۇرتىكى موشتەرەك دروست بىت، ئەمپۇ ئەندامان راي خۇيان بدەن لەسەر ئەو راپۇرتە موشتەرەكەو لە جەلسەى داھاتوودا دەنگ بدەين لەسەر ئەو راپۇرتە كۇتايىە، بەلام تەئجىل بىكەين بۇ دواى خول، بەراستى ناكرىت تەنھا ئەمپۇ تاۋەكو سەعات (5)ى ئىوارە، ياخود (6)ى ئىوارە، جەنابى وەزىرىش دەبىت ئاگادار بىت، چونكە پىمواىە ئەمپۇ ئاگادار كراۋتەوۋ، ھەر پىش جەلسەكە، نوسخەى راپۇرتەكەشى لەلا نىيە، ئەوۋى لىژنەى ياساىى نووسىوئەتى، جارىكى تر دەگەپمەوۋ سەر ئەوۋى كە بلىم ئىمە ياساكانمان لە پەرلەمانى كوردستان كە پىشكەش دەكرىت، پىويستە راي لىژنەى موختەس بە ھەند وەربگرىت لە پىشدا، دواى ئەوۋە لىژنەى ياساىى كاروبارەكانى ياساىى خۇى رىك بىخات لەسەر ئەو ياساىە، بەلام دەبىنەن ھەموو جارىك ھەمان كىشەمان تووش دەبىتەوۋ، راپۇرتى لىژنەى ياساىى عەرزو ئاسمانى فەرۋە لەگەل لىژنەى موختەس، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەنىسبەت حكومەت، ئىمە ئاگادارمان كىردۇتەوۋ، راپۇرتەكە خۇيىندەوۋى بۇ كراۋە، نوسخە بۇيان چووۋ، لە لىژنەكان دانىشتوۋنە، ئەوۋە رىكخەرى نىوان حكومەت و پەرلەمان تەشرىفىان لىرەيە، بەرنامەى كار ئەمە ھى ئەمپۇ نىيە داماننا بىتن، لە جەلسەكانى پىشەوۋ، پىش ئەوۋى بانگى وەزىرىش بىكەين ئەو بەرنامەيە ھەبوۋە، دەبىت حازرى خۇيان ھەبىت، راستە، رەنگە سوۋ فەھمىك ھەبىتن، كاك عومەر عبدالعزىز كەرەم بىكە.

بەرپىز عمر عبدالعزىز بەاءالدىن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

نازانم ئەم گىرقتە ھەموو جار بۇ دووبارە دەبىتتە، ئىستا ئىمە ئەوۋى حكومت (11) مانگە نىردراوھ بۇ پەرلەمان، ئەوۋى پىشتىرىشىان خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتەكان سال و نىۋىكە ناردراروھ، يەئنى مانىع چىيە ئەم لىژنە بەرپىزانە مانگى وا ناكەن راپۇرتى لىژنە بىنن، بۇ لەناو ھۆلى پەرلەمان ھەموو جار ئەمە دووبارە دەبىتتە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك ئاراس فەرموو.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

ھەز دەكەم ئامازە بە خالىك بەدەم، دەربارە ئەو نووسراۋى بۇ ئىمە ھاتوۋە، تەنھا يەك پرۇژە ياسامان بۇ ھاتوۋە، پىشتىر ئامازەم پىدا بە ژمارە (ك849) لە 2010/11/10، دواتر لىژنە دارايى و كاروبارى ئابوورى بە كۆنۋوسى ژمارە (44) لە 2011/1/16 راپۇرتى خۆى نووسيوۋ بەبى ھىچ جۇرە دواگەوتنىك، تەنھا.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىستا كاك دكتور ئاراس لەسەر ئەوۋىيە، ئەم بەرپىزانە داوايان كىرد چەند سەعاتىك دوا بخرىت، موشكىلەكە ئەوۋىيە، ئىستا موناقتەشە راپۇرتەكە ناكەين، جەنابت گوتت لەگەللىن، وا نىيە؟ بەرپىزان، دانىشتنەكە دوا دەخەين بۇ سەعات (5:30) ى ئەمپۇى ئىۋارە، ئەمپۇش بەردەوام دەبىن لەسەر موناقتەشە، تەواۋى دەكەين، تاكو سەعات (5:30) ئىۋارە، داوا لە ھەرسى لىژنەى موشتەرەك دەكەين لەگەل جەنابى ۋەزىر پىكەۋە كىشەكانتان تەواۋ بكەن، تىكايە جارى تر شت مەھىننەۋە بۇ ناۋ قاعە، پىش ئەوۋى بىتە ئىرە چارەسەرى بىكرىت، خوا ئاگادارتان بىت.

دانیشتنی دووم

به پریز سه رۆکی په رله مان:

به ناوی خوای گه وره و میهره بان.

به ناوی گه لی کوردستان، به رده وام ده بین له سه ر دانیشتنی ژماره (20)، که نه مرۆ پېش نیوهرۆ بوو، له بهر ئیش و کاری لیژنه په یوه ندیداره کان، که داوایان کرد بوو دوامانخت، ئیستا کاره کانیاں ته واو کرد، بویه تاکو ئیستا ئینتیزارمان کرد، دووباره به خیرهاتنی ریژداران ئاسۆس نجیب و کاک سه عد ده کهین، زۆر به خیرهاتن، داوا له لیژنه ی یاسایی و دارایی و کۆمه لایه تی ده کهین که ره م بکه ن بو شوینی خوایان، فه رموون لیژنه ی یاسایی که ره م بکه ن.

به پریز عونی کمال سعید به زاز:

به پریز سه رۆکی په رله مان.

به پریزان نه ندامانی په رله مان.

ئیمه هه رسێ لیژنه ی کاروباری یاسایی و لیژنه ی کۆمه لایه تی و لیژنه ی دارایی و ئابووری په رله مانی کوردستان کۆبوونه وه یه کی هاوبه شمان نه نجامدا، به ئاماده بوونی ریژدار وه زیری کارو کاروباری کۆمه لایه تی هه ری می کوردستان، له نه نجامی گه فتوگۆیه کی تیرو ته سه ل توانیمان راپۆرتێکی هاوبه ش ئاماده بکهین، ئیستا به زمانی عه ره بی بو تان ده خوینمه وه:

الی / رئاسة برلمان كوردستان - العراق

م/ تقرير مشترك

عقدت اللجان الشؤون القانونية، ولجنة الشؤون الاجتماعية والعائلة والطفل، ولجنة المالية والاقتصاد اجتماعاً مشتركاً بتاريخ 7/بهفرانبار/2711 كوردي المصادف ليوم 2011/12/27 ميلادي، لدراسة مشاريع القوانين الخمس، وكالاتي:

- 1- مشروع قانون (الاهتمام بالمعوقين واصحاب الاحتياجات الخاصة) المقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في جلسة البرلمان رقم (7) في 2010/5/5.
- 2- مشروع قانون (رعاية المعاقين في اقليم كوردستان - العراق) المقدم من قبل مجلس الوزراء الى برلمان كوردستان بالكتاب المرقم (15984) في 2010/12/28 والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية رقم (4) في 2011/10/3.
- 3- مشروع قانون خاص ب(قصار القامة) المقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته رقم (21) في 2011/6/29.
- 4- مشروع قانون (حقوق قصاري القامة) المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته رقم (21) في 2011/6/29.

5- مشروع قانون (حقوق المعوقين وذوي الاحتياجات الخاصة في إقليم) والمقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان، والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في الجلسة رقم (12) في 2010/11/8.

وبعد دراسة المشاريع نقترح مايلي:

اولاً: دمج المشاريع الخمسة في مشروع واحد، وجعل المشروع المقدم من قبل مجلس الوزراء اساساً للمناقشة مع الاستفادة من الافكار الواردة في المشاريع الاخرى المشار اليها.

ثانياً: هناك رأيان بشأن العنوان:

الرأي الاول: تقترح تسمية القانون بـ(قانون حقوق وامتيازات ذوي الاحتياجات الخاصة)، نظراً لأن المشاريع الخمسة تتضمن حماية حقوق ذوي الاحتياجات الخاصة ومنحهم امتيازات.

الرأي الثاني: (قانون حقوق وامتيازات المعاقين في إقليم كردستان).

ثالثاً: بالنسبة لـ(المادة الاولى) من المشروع نقترح ان تتضمن المادة الاولى تعريف بعض المصطلحات والتعابير ذات الصلة المباشرة بالقانون، وكالاتي:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الآتية المعاني المبينة ازائها لأغراض هذا القانون:

1- الاقليم: إقليم كردستان - العراق.

2- الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.

3- الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.

4- المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

5- الرئيس: رئيس مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

6- المعاق: هو الشخص المصاب بعجز دائم كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية او النفسية او العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية.

7- بطاقة المعاق: هي الهوية الشخصية الخاصة التي تعرف المعاق وتصدر عن الوزارة، والتي تخوّل حاملها التمتع بالحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

8- التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم على الاندماج بالمجتمع.

9- مراكز التأهيل: هي المراكز التي يتم فيها أيواء المعاقين الذين لا يجدون من يرعاهم المصابين بالاعاقات الشديدة وتأهيلهم وتشغيلهم فيها حسب قدراتهم.

رابعاً:- بالنسبة لـ(المادة الثانية) نؤيد ما ورد في المشروع المقدم من قبل مجلس الوزراء، بالشكل الآتي:

يهدف هذا القانون الى:

أولاً: تعزيز وحماية وكفالة جميع الاشخاص المعاقين وضمان تمتعهم، على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الانسان والحريات الاساسية وتعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.

ثانياً: احترام كرامة المعاقين واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم واستقلاليتهم.

ثالثاً: إحترام القدرات المتطورة للأطفال ذوي الاعاقة وإحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.

خامساً: بالنسبة لـ(المادة الثالثة): هناك رأيان، احدهما يرى حذف المادة والآخر يرى الابقاء عليها:

يصنف المعاقون:

أولاً: حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1- المعاقون بدنياً.

2- المعاقون عقلياً.

ثانياً: حسب قدراتهم على العمل كلياً:

1- المعاقون غير القادرين على العمل كلياً.

2- المعاقون غير القادرين على العمل جزئياً.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية وتأهيل المعاقين)

سادساً: بالنسبة لـ(المادة الرابعة): نقترح مايلي:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم، ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم، ويترأسه الوزير، ويكون بعضوية ما يأتي:

أولاً: مدير عام الرعاية والتنمية الاجتماعية في محافظات الاقليم.

ثانياً: ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً: للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور اجتماعات المجلس.

رابعاً: للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

سابعاً:- بالنسبة لـ(المادة الخامسة)، نقترح الصياغة التالية لمهام المجلس:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات و وضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.
ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهرين وللوزير دعوته للأجتماع عند الاقتضاء.
ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم أعمال المجلس ومتابعة أعمالها.
رابعاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل اشخاص المعاقين وتخصص لها ميزانية ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها للمجلس او اية ايرادات اخرى. ويتم تنظيم ذلك بنظام.
ثامناً: بالنسبة لـ(المادة السادسة)، نقترح الابقاء على المادة كما هي، وبالشكل التالي:
" تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، أو توفير دور الأيواء المناسبة لهم "

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرله مان.

تاسعاً: بالنسبة لـ(المادة السابعة)، نقترح ما يلي:

تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصاً لكل معاق بغض النظر عن أي مصدر آخر للدخل، ويحتسب على النحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يستحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم.
ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز
65

عاشراً: بالنسبة لـ(المادة الثامنة)، نؤيد المادة بالشكل الآتي:

استثناء من احكام قانون الخدمة المدنية ونظام الاجازات، تستحق الموظفة المعاقة، اجازة خاصة براتب تام لا تحتسب من اجازاتها الاخرى، اذا كانت حاملاً، واوصت اللجنة الطبية المختصة ان حالتها تتطلب ذلك.

حادي عشر: بالنسبة لـ(المادة التاسعة)، نؤيد المادة:

المادة (9): التفرغ لرعاية المعاق

كل شخص تفرغ أو قام أو التزم برعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي:

أولاً: اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الغموظف في الإقليم، لرعاية المعاقين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة، يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتباً يعادل نسبة (150%) للحد الأدنى لراتب موظف في الاقليم لرعاية معاقين إثنين.

ثالثاً: لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.
رابعاً: تجدد إجازة التفرغ سنوياً.

الفرع الثاني

حق المعاق في التربية والتعليم

ثاني عشر: بالنسبة لـ(المادة العاشرة)، نؤيد ما ورد في المشروع، بالشكل الآتي:
لكل شخص معاق الحق في التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.
ثالث عشر: بالنسبة لـ(المادة الحادية عشرة)، نقترح الغاء الفقرة (2) من المادة، واعادة صياغة المادة بالشكل الآتي بعد تغيير تسلسل الفقرات:
على الحكومة:

- 1- تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.
- 2- الاهتمام بتربية الاطفال من ذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الثالث

التأهيل والعمل

رابع عشر: بالنسبة لـ(المادة الثانية عشرة)، نؤيد المادة، وبالشكل الآتي:
يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.
خامس عشر: بالنسبة لـ(المادة الثالثة عشرة)، نقترح حذف الفقرة (ثانياً) من المادة والاكتماء بالفقرة (أولاً)، وكالآتي:
تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.
سادس عشر: بالنسبة لـ(المادة الرابعة عشرة)، نؤيد المادة كما هي:
تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

سابع عشر: بالنسبة لـ(المادة الخامسة عشرة)، نقترح الغاء المادة.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل والبيئة المؤهلة

ثامن عشر: بالنسبة للمواد (المادة السادسة عشرة والمادة السابعة عشرة)، نقترح دمج المادتين، وبالصيغة الآتية:

للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق والقطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

تاسع عشر: بالنسبة لـ(المادة الثامنة عشرة)، نؤيد المادة بالشكل الآتي:

تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية التقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص من ذوي الاحتياجات الخاصة.

عشرون: بالنسبة لـ(المادة التاسعة عشرة)، نؤيد المادة كما هي:

على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور لذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

الفرع الخامس: تقترح اللجنة حذف عبارة (حق المعاق) في عنوان الفرع الخامس.

الفرع الخامس

الرعاية والخدمات الصحية

حادي والعشرون: بالنسبة لـ(المادة العشرون)، نؤيد المادة، بالشكل الآتي:

تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

ثاني والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الحادية والعشرون)، نؤيد المادة كما هي:

تعمل الحكومة على تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

ثالث والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثانية والعشرون)، نؤيد اللجان المادة كما هي:

تعمل الحكومة على توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين.

بهريز د.رؤزان عبدالقادر دزيمي:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترفيه

رابع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثالثة والعشرون)، نؤيد اللجان المادة، وكالآتي:

تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

خامس والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الرابعة والعشرون)، تؤيد اللجان المادة، وكالآتي:

على الحكومة دعم مشاركة ذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.

سادس والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الخامسة والعشرون)، نقترح حذف العبارة الاخيرة من المادة، وبالشكل الآتي:

يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية (الحكومية).

بالنسبة لعنوان (الفرع السابع): تقترح اللجنة حذف كلمة (بالمعاق) في عنوان الفرع:

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة

سابع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة السادسة والعشرون)، نقترح الغاء هذه المادة.

ثامن والعشرون:- بالنسبة لـ(المادة السابعة والعشرون): نقترح الغاء هذه المادة.

الفصل الرابع

(احكام عقابية)

تاسع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثامنة والعشرون)، نقترح الغاء هذه المادة.

ثلاثون: بالنسبة لـ(المادة التاسعة والعشرون)، نؤيد المادة كما هي:

يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250.000) مائتان وخمسون الف دينار او بأحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلتزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات.

وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1.000.000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال إلحاق ضرر بالمعاق.

الفصل الخامس

(احكام ختامية)

حادي والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الثلاثون)، تؤيد اللجان المادة بالشكل الآتي:

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم في المجتمع.

ثانياً:- للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين.

ثاني والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الواحدة وثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون، الحد الادنى لما يتمتع به ذوي الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم.

ثالث والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الثانية والثلاثون)، نقترح حذف الفقرة (أولاً) والاكتماء بالفقرة ثانياً، وكالاتي:

المادة (32):

على الوزير إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

رابع والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الثالثة والثلاثون)، نقترح اعادة صياغة المادة بالشكل الآتي:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

خامس والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الرابعة والثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

لايعمل باي نص يتعارض مع مباديء واحكام هذا القانون.

سادس والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الخامسة والثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان).

"الاسباب الموجبة"

لاتخاذ التدابير اللازمة لمساعدة المعاقين للاندماج النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والتأهيل والعمل على ازالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي ادت الى حرمانهم من الحقوق والحريات. ومنحهم امتيازات مادية ومعنوية اضافية وانسجاماً مع التشريعات المتعلقة بالمعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ومن اجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة الى شريحة من شرائح المجتمع، فقد شرع هذا القانون.

راجين التفضل بالاطلاع وعرض التقرير المشترك على البرلمان للمناقشة وابداء الرأي المناسب بصدده. مع التقدير....

بهريز سهرۆكى پەرله مان:

بهريزان، ئيستا بۆ ئەسلى ئەو مەشروعەى كە وەرتانگرتوو، ماددە بە ماددە، بۆ ئەو هەى گشت ئەندامە بهريزهكان رهئى خۆيان لهسهرى بدهن، نوقتەى نيزاميت ههيه؟ فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرۆكى پەرله مان.

يهك ئيشكاليهت ههيه، لي رهش ئيشارهت كراوه، ناوى ياساكه، ئەگەر بهريزتان موافق بن، ريگا بدهن ئەوه موناقيه شه بكهين، يانيش رهئيتان ماددە بە ماددە بيت، كهيفى خۆتانە، سوپاس.

بهريز سهرۆكى پەرله مان:

به تهئكيد لهناوهوه ديينه خواري، فهرموو سوژان خان.

بهريز سوژان شهاب نوري:

بهريز سهرۆكى پەرله مان.

دهبيت له ئەوه ئەوه دەنگ بدهين لهسهر ئەوهى كە ئەم راپۆرتە ببيتە ئەساس، ياخود نا، چونكه پينج مەشروع بووه كه تهقديم كراوه، ئەوه بكریتە ئەساس، بۆ ئەوهى ئيمه موناقيه شاتمان لهسهر ئەو راپۆرتە بيت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين اباىكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپراستى ئەگەر بە كوردىش پىمان بەدن باشە، ئەو تەنيا بە عەرەبىيە، پىمان باشە بە كوردىش بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك حەمە سەعدى فەرموو.

بەرپىز حەمە سعيد حمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايه كورته بالاو كەمئەندام لە يەك جياوازن، كورته بالاو كەمئەندام نىيە، ئەو يەك. دووھ/ ئەمە ناوەرۆك و ماددەكان و بىرگەكانى ئەم راپۆرتەى كە دارپىژراوھ ھەمووى بۆ كەمئەندامە، واتا كورته بالاو ناگرىتەوھ، بۆيە پىموايه ئەو سى پرۆژەيەى كەتايبەتە بە كەمئەندام ئەو سى پرۆژەيەى بکەين بە يەك پرۆژەو، ئەمە بکەين بە ئەساس، دواتر پرۆژەيەى تر نامادە بکرىت بۆ كورته بالاو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(ومرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راپۆرتەكە ديارە پرۆژەى حكومەتى كوردوھ بە ئەساس، بۆيە پىموايه لە موناقدەشە كوردنا پرۆژەى حكومەت بکرىتە ئەساس، لەبەر ئەوھى ھەندىك ماددە لىژنەى ھاوبەش تەئىدى كوردوھ و ھكو خۆى ھىشتووئەتەوھو نەيھىناوئەتە ناو راپۆرتەكە، بۆيە پىموايه پرۆژەكەى حكومەت بکرىت بە ئەساس و دواتر موناقدەشە بەو شىوئەى بەردەوام بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك كاردۆ فەرموو.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايه لەبەر ئەوھى ئەمە پىنج پرۆژەيەو كراوئە يەك پرۆژە، بە ئىعتىماد لەسەر پرۆژەى حكومەت، بۆيە ئەگەر بمانەوئەت بىكەينە ئەساس، پىويستە لە پەرلەمان پەسندى بکەين، ئەمە خاىلىكىان. خاىلىكى ترىش، ئەوئە ئەگەر قسە لەسەر ناوئەكە بىت، ھكو ئەو ھەفائە باسى كورد، ئەمە خۆى پىنج پرۆژەيە كە پەيوئەندى بە كورته بالاوئە، ئىعتىماد لەسەر پرۆژەى حكومەت كراو، كراو بە يەك پرۆژەى

ئەساسى، لەبەر ئەو ئەگەر بېتە سەر موناڧەشە كردن من ناوەكە بە ئەساس دەبىنەم، چونكە پېمواپە ناوى خاوەن پېداوويستىيە تايبەتەكان تەعبىرىكى راست و دروستتر لە پېداوويستىيەكان و، ناوەرۆك و ئەسبابى موجىبەى ئەم ياسايە بىخوینەو، بۆ ھەموو كەمئەندامىكە بە كورتە بالاڭشەو، بۆيە ئەبى ياسايەك بېت گشتگر بېت بۆ ھەموو لايەك بېت، پېمواپە باشترە لەوھى كە پارچە پارچەى بكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك برھان فەرموو.

بەرپىز برھان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى وەكو رەئى خۆم ئەم پرۆژەيە زۆر بى عەيبەو بەبى عەيبى لىژنەى قانونى ئامادەى كردوو، يەعنى دەربارەى ئەوھى ئىحتىياجى ذەوى حاجە پېويستى تايبەتى، بەرپاستى ئەمپرۆ مۇستەلەھى شائىع لە دنىادا خاوەن پېداوويستى تايبەتە، لەبەر ئەوھى مۇستەلەھىكى شموليتزە لە مەوھوق، ھەمووى دەگرېتەو تالاسىما، پىرو پەككەوتە دەگرېتەو، بۆيە پېويستە ئەو عىنوانەى يەكەمى خۆى بىمىنيت.

دووھم/ ئەگەر وەكو خۆى نەمىنيت بە مەوھوق، ئەو دەبىت پەرلەمان سالىكى تر، تاوەكو ياسايەكى تر دەرەكات، بەرپاستى كاتى پەرلەمان خەلەلىكى ترى كە دەكرېت چاك بكرېت لە ماددەكانى تردا تەنھا مەوھوق دەلېت ئەم شتانە شمول دەكات، دەبىت ئەو مەوھوقە ئىزافەى خاوەن پېداوويستىيە تايبەتەكان بكرېت و، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانەم لە ناوەرۆكى بابەتەكە دەرچووین، بىين موناڧەشە لەسەر عىنوان بكەين، لە پېشدا دەبىت ئىمە يەككەى لە پرۆژەكان بكەينە ئەساس، ياخود دەنگ بەدەين بۆ ئەم راپۆرتە، ئىتر ئەوھى حكومەت ناردووويەتى بكرېت بە ئەساس، لەبەر ئەوھى وەجھەت نەزەرى حكومەتېشى تايەو، ئەو راپۆرتەش پالېشتى بېت، ئەو ھەل بوو.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ گشت ئىوھى بەرپىز، ئىستا كى لەگەل ئەوھى ئەو پرۆژەيەى حكومەت بېتە ئەساس، تىكايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، لەناو لىژنە بوو بە ئەساس، بەلام پىنج مەشروع تەقدىمى پەرلەمان كراوھو خویندەوھى بۆ كراوھو، تەحويلى لىژنەكان كراوھو، ئىستا با رەئى بەرپىزان وەربگرين، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ يەك كەس لەگەلدا نىيە، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، ئىستا پرۆژەكەى حكومەت بوو ئەساس، ئىستا لەناوى پرۆژەكەو دىين، ئەمپرۆ بە كەيفى خۆتان موناڧەشە دەكەن، چونكە

تەسۋىت ناكىرىت، تاكو ئەو شوپنەي دەچىن ھەر بەرپىزىك كە ناۋى دەنوسىت و كات تەھىد دەكەين، چونكە ئەگەر تەھىد نەكەين زۆر دەپوات، ھەر بەرپىزىك بۆى ھەيە سى دەقىقە قسە بكات، ئىستا ئەوانەي دەپانەوئىت لەسەر ناۋى پىرۆزەكە قسە بكەن، ناۋيان دەنوسىن، لەلای دكتور ئەحمەدەو دەست پى دەكەين، چونكە نوقتەي نىزامىيەكەي بەيانى لەبىرم چوو وەرم نەگرت، كەرەم بكة، فەرموو، ئەم رىزادارانە دەپانەوئىت موداخەلە بكەن، رىزاداران (د.احمد وەرتى، ھازە سلیمان، ئەفەين عمر، سۆزان شەھاب، برھان رشید، كاردۆ محمد، ئاشتى عزیز، پەيمان عبدالكريم، رىياز فتاح، پەيام احمد، پەروين عبدالرحمن، جمال طاھر، بەفرين حسين، ژيان عمر، سالار محمود، سميرە عبدالله، شقان احمد، شلىر محى الدين، سيويل عثمان، شىرزاد عبدالحافظ، ھاپراز خۇشناو، ناسك تۇفيق، فاضل بەشارەتى، دلير محمود)، كەسى تر ماوہ قسە بكات؟ عبدالسلام بەروارى، پىش ئەوہى بچىنە ناو موناقتەشەكە، رەئى رىزادار وەزىرى كاروبارى كۆمەلایەتى، كاك د.حسنيش ناۋى ئەنوسىن، فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەرەتا ئەمەوئى سوپاستان بكەم، لەبەر ئەوہى ئەم پىرۆزە ياسايە ھاتۆتە ناو بەرنامەي كارى پەرلەمانەوہ، ئەوہى ئىستا بۆتە كەم و كوپى ياخود ئەوہى كە تاوہكو ئىستا بۆمان نەكراوہ، كە بەپىي پىويست خزمەتى كەم ئەندامان بكەين، نەبوونى پىرۆزە ياسايەك، يان نەبوونى ياسايەك بووہ، كە مافەكانيان ئەپارىزىت، وەكو ئەنجومەنى وەزىران و كەرتى تايبەت، بتوانين خزمەتگوزارى پىشكەش بە كەمئەندامان بكەين، سەبارەت بە پىرۆزە ياساكان ئەوہى كە لىرەيە، سى پىرۆزەيە، كەتايبەتە بە كەمئەندامان، دوو پىرۆزەشە كە سەبارەت بە كورتە بالاكان، پىشتىگىرى ھەر پىرۆزەيەك دەكەين كە مافى كەم ئەندامان بپارىزىت، مافى كورتە بالاكانىش بپارىزىت، ئەوہى كە لە ولاتان ھەيە، كوتەبالاكان خۇيان خاوەنى پىرۆزە تايبەتتىكى خۇيانن، كەم ئەندامانىش بە تايبەتى خاوەنى پىرۆزەي خۇيانن، سەبارەت بە ناوہكە، ئىمە راي رىكخراوى زۆربەي كەمئەندامانمان وەرگرتووہ، كە ناۋى ياساكە پاراستنى مافى كەمئەندامان بى لە ھەرىمى كوردستان، بۆيە پىم باشە ناوہكە بەم شىوہيە بى، لەبەر ئەوہى ئىمە راي رىكخراوہكانمان وەرگرتووہ، ھەر پىرۆزەيەكەيش جگە لەو پىرۆزەيەي كە لە حكومەتەوہ ھاتووہ بۆ پەرلەمان، ئىمە ئەتوانين ئىستىعانەي پى بكەين، ئەتوانين سوود لە پىشنيارەكان ئەوانەي كە لە پىرۆزەكەدا ھەيە سوودى لى وەرگىرىن، بەلام ئەوہى كە مەمولە و ئەوہى كە ئىستا لە ولاتانى تر ھەيە، كەمئەندامان خۇيان بە تەنيا خاوەن پىرۆزەي خۇيانن، كە مافيان ئەپارىزىت، كورتە بالاكانىش خاوەن پىرۆزەي خۇيانن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، تەكايە ئىلتىزام بە كات بكەن، سى دەقىقە، چونكە زۆر بەرپىز ئەيانەوئى قسە بكەن، سى دەقىقەتان ھەيە، رىزادار د.احمد وەرتى، فەرموو.

بەرپۇز د.احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوى ياساگە من لەگەل ئەودامە كە ناوى ياسايەگە، ناوى ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن پىداويستى تايبەت بى، ئەمەش لەبەر دوو ھۆ، يەكەمىيان لەبەر رەچاوكردنى بارى دەروونى و كۆمەلایەتى كەم ئەندامان، كە خۆشيان واين پى باشترە كە بە ناوى خاوەن پىداويستى تايبەت ناو بندرین، ھەرچەندە ئىستا ئەو كۆمەلانىش كە ھەن بەناوى كەمئەندامانەو زۆر ئاسايى بوو، ياساكانىش كە لە عىراق و كوردستان ھەن، بەناوى كەمئەندام ھاتوون، بەلام من پىموايە بە ناوى خاوەن پىداويستى تايبەت بى باشترە، ئەمە يەكەم، دووم، ئەم راپۆرتە پىرۆژەكانى كورته بالاكانىشى لەخۆ گرتوو، تا ئىستا چارەنووسى پىرۆژە ياساى كورته بالاکان يەكلا نەبۆتەو، كە ئايا ئىمە فىعلەن لىردا جىگەى دەكەينەو، يان وەكو جەنابى وەزىر ناماژەى پىدا جىابىت بە ياسايەگى سەربەخۆ، ئەگەر لەگەل ئىرە جىگەى بکەينەو، بىگومان لەگەل ئەو زاراوہى ناگونجىت كە پى ئەلئىن كەم ئەندام، بەلگو ئەلئىن خاوەن پىداويستى تايبەت كە ئىمە پىناسەيەگى بۆ بکەين، لىرە كورته بالاكانىش جىگەيان بۆ بکەينەو، ئەگەر لە ياسايەگى سەربەخۆ كورته بالاکان جىگەيان بۆ بکەينەو، دەگرى لىرە ياساگە بەناوى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامانىش بىت، بۆيە من لەبەر ئەم دوو ھۆيە پىم باشە ناوى ياسايەگە (حقوق و امتيازات احتياجات الخاصة) ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن پىداويستى تايبەتەكان بىت، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۇز سكرتيرى پەرلەمان كاك فرست مداخلەيەگى ھەيە كەرەمكە.

بەرپۇز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

26 كەس لە بەرپۇزان ناوى خۇيان نووسيو، باسى دوو عنوان بکەن، يان خاوەن پىداويستى تايبەتەكان بىت، يان كەم ئەندام، بەرەئى من دوو كەس دىفاع لە عنوانى ئەوہل بکەن، دوو كەس دژ بن، تەسويىتى لەسەر بکەين، چونكە 26 كەس ماناى وەيە سى سەعاتى تر ھەر نىقاش لەسەر عىنوانەگە ئەگرىت، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

مەوزوعەكە روونە، بەلام تەسويىتى بۆ نيە، با ھەر كەس رەئى خۆى بدات، موداخلەت ھەيە فەرموو.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

تەسەر دەكەم ئىمە ئىتيفاقمان كرد كە رەئى دووم بى، موناقەشەى بابەتەكان بکەن، پاشان رەئىەكان كۆ بگرىتەو، لە كۆبوونەوہيەگى ھاوبەشى تر بىين و لەسەر ئەساسى ئەو رەئىانە، پىرۆژەى نيھائى تەقدىم بکەين و ئەوكانە يەك و دوو دژو تەسويىت بکەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە تىكرار زۆر نەبى، ھەر نەبى تىكرار ئەگەر بىكرىت، پىزدار ھازە سلىمان، فەرموو.

بەرپىز ھازە سلىمان مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەربارەى ناوى ئەو ياسايە بەراستى من پشتىگىرى لە بەرپىز ۋەزىرى كارو و كاروبارى كۆمەلەپەتى دەكەم، بەۋەى كە بەراستى ئەو پىنج پىرۋەيە، مەسەلەى كورته بالاكەن زۆر فەرقى ھەيە لەگەل ئەۋانەى كە كەمئەندامەن، بۆيە بەراستى ناكىرى مەسەلەى كورته بالاكەن لەناۋ ئەو ياسايەدا جىگەى بىكرىتەۋە، دوو، دوو شەخسەن كە جىۋاۋزىيان ھەيە زۆر لە تەگۋىنى جەسەدىيان، ھەر تەعريفىش كراۋن بەراستى، ھەر يەكەۋ تەعريفىكى خۇى ھەيە، بۆيە بەراستى پىشنىارىش دەكەم كە ئەگەر ئەۋە تەنھا بۇ كەمئەندامەن بىت، يان خاۋەن پىداۋىستىە تايەتەكەن بىت، ناوى ياسايەكە بەۋ شىۋەيە بىت (رعايە ۋ تاهىل ذوى الاحتياجەت الخاصة) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

پىزدار ئەقىن عمر كەرەمكە.

بەرپىز ئەقىن عمر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەلپەتە من لەگەل رەئى دوھەمەم، كە ئەللى (قانۇن حقوق امتيازات المعاقين في اقليم كوردستان) لەبەر دوو ھۆكار، يەكەمىيان لەبەر ئەۋەى ئىمە ئەسلەن ئەزانىن ئەم ياسايە ئەۋ مەۋادانەى كە تىايە، بەھىچ شىۋەيەك باسى (ذوى احتياجەت خاصة) ناكەت، بەلگە زىاتر باسى موعەۋەق دەكەت، ھەر لە تەعريفەكەيەۋە تاۋەكو ھەموۋى، ھىچ ماددەيەك لە ماددەكانى فەرق ناكەت، (ذوى الاحتياجەت الخاصة) چۈنكە جىۋاۋزىن، كەم ئەندامەكانىشيان معاقىب خۇيان جودان، ھۆكارى دوۋەم ئەۋەيە، ئىمە پىرۋە ياساى ئەنجومەنى ۋەزىران كە بۇ پەرلەمان ھاتوۋە بە كتابى ژمارە (15984) لە 12/28 كىردمان بە ئەساس، كە ئىمە ئەۋ ياسايەمان، ئەۋ پىرۋەيەمان كىرد بە ئەساس، كەۋاتە خۇى ئەساسەن ناوى (رعايە المعوقين) ماددەكانىشى باسى چۈن حقوق و ئىمتيازات بۇ معەۋەق دابىن ئەكەى، نەۋەك بۇ (ذوى الاحتياجەت الخاصة) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار سۆزان شەھاب كەرەمكە.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پشتىگىرى راي ۋەزىر دەكەم، كە ياساى كەمئەندامەن بىت، دەنگىشمان دا ئىستا بۇ ئەۋەى پىرۋەى حكومەت بىتتە ئەساس، پىرۋەى حكومەتىش (رعايە المعاقين في اقليم كوردستان)ە، من ھەز دەكەم بۇ ئەۋ

بەرپزانهى كه باسى (ذوى الاحتياجات الخاصة) ئەگەن، ھەز دەكەم كە چەند نەمۇنەيەكەيان بۇ بېنەمەو، بۇ ئىحتىياجى خاسە چىيە، ئەوانەى مەشاكىلى نوتقىان ھەيە، ئەوانەى ئىكتىئاب و تەخەلوفى عەقلىان ھەيە، ئەوانەى ئىنتىوائىيەو شىزۆ فرىنپايان ھەيە، ئەوانەى ئىرھاقى موزمىيان ھەيە، ئەوانەى مۆتەلازىمەى داو، ئەوانەى كە لای خۆمان پىي ئەلئىن مەنگۆلەگان، ئەوانەى داە كرۆنىان ھەيە، ئەوانەى داە فىلىان ھەيە، ئىدىمان، ھالەتى ئىدىمان ئىستا بوو بە (ذوى الاحتياجات الخاصة) چونكە تۆ ئەبى ئەو كەسە ھىنىكى تايبەتى پى بەدى، ئىھتىمامىكى تايبەتى پى بەدى، بۇ ئەو بەى بتوانىت تەئھىل بىي لەناو ئەو زىانە، بەردەوام بى بۇ زىان، ئۆتىزم، ئەوانە ھەمووى بە (ذوى الاحتياجات الخاصة) يە، كەواتە لە ئەسلا لە ھەموو دونيا ھىنراو و كراو بە دوو بەشەو، ئەو بەى كە موعاقە لەرووى جەستەيەو كە ناتوانىت بەردەوام بى لەكارى رۆزانە، ئەوانەى ئىحتىياجى خاسە، ھەز دەكەم ئەوانەى كە بچنە سەر پەيجى (UN) لەوى سەيرى بگەن، ئەوانەى (ذوى الاحتياجات الخاصة) چۆن تەسنىف كراو، ئەوانەى موعاقىن چۆن تەسنىف كراو، لەوى بەدەر كە لە دونيا مەعمولى پى كراو، لە ستانداردەگانەو، ئەمە سەبارەت بە موعەوہەگان، ئەو بەى كە كورته بالاكانىش، ئەو بەرپز وەزىرىش ئىشارەتى پىيدا، لەدوايى ياسايەكى تايبەت ئەو بەى كە ھاتوو ئەو دوانەش رىك دەخەين، بەيەك ياسا دەرى دەكەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار برھان رشىد كەرەمكە.

بەرپز برھان رشىد حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز ئىمە كە داوا دەكەين ياسايەكە، بۇ مەوہەقىش بى و بۇ خاوەن پىداويستى تايبەتەش بى، ھەلبەتە دوو ھىكەتى تىايە ئىمە داوا دەكەين، ھىكەتى يەكەم ئەوہىە كە تەنھا كەمئەندام پىويستى بەھاوكارى دوروبەرو دەولەت نىە، تازەترىن تەعريفى دەولەتەش، دەولەتى لىبرال دوو ئەركى ھەيە، تەنزىمى دەولەت و دىفاع لىي، لەگەل تەقدىمى خەدەمات، خاوەن پىداويستى تايبەتى وەكو موعەوہق و كەم ئەندام پىويستى بەھاوكارى خىزانى و دەولەت و ھكومت ھەيە، لەبەر ئەو بەى كورته بالاش خاوەن پىداويستى تايبەتە، كەم عەقلىش خاوەن پىداويستى تايبەتە، تالاسىماش خاوەن پىداويستى تايبەتە، ئەمانە خىزانەگانىان گىريان خواردوو بە دەستیانەو، باوكە ئىش ناكات خزمەتى ئەمە ئەكات، داىكە ئىش ناكات خزمەتى ئەمە دەكات، يەنى ھالەتىكىان ھەيە، ھالەتىكى ئىنسانىە، ئەم مەوزووعە دوورە لە سىياسەت، مەوزووعىكى ئىنسانىە، كەم لەبەر ناحىەى ئىنسانىەكەى پشتگىرى دەكەم، بۇ ئەو بەى بتوانىن ھاوكارى ھەموو ئەوانە بگەين كە پىويستى تايبەتەيان ھەيە، ئەوانەى كە تالاسىمايان ھەيە بەراستى وەزەيك تىان ھىچى لە كەمئەندام ئەمتر نىە، سەبەبى دووہمىشى كە ئىمە داواى دەكەين، خاوەن پىداويستى تايبەتى شمول بكات، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، ئىمە سالىك و شەش مانگمان ماوہ بۇ پەرلەمان، ئەگەر بە ھىساب ھىسابى بگەيت، 120 كۆبوونەوہمان نەماوہ وەكو جەلسە، بە قەلەم و وەرەقە ھىسابى بگە 120 كۆبوونەوہمان

نەماو، ئايا ئىمە لەمانگى 11 ى 2009 ئەم مەشروعە تەقدىم گراو، بە دوو سال گەشتووینەتە ئىرە، چەندەھا مەشروعى گىرنگ ھەيە ھەك بە دەستھىنانى زانىارى، ھەك نەھىشتىنى ئىجتىكار، ئايا ئەكرىت ئىمە سالىكى تر مەشغول بىن بۇ كورتە بالاو بۇ خاوەن پىداويستى تايبەت، تالاسماو ئەمانەى دەربكەين، چى تى ئەچىت مەشروعەكە ناوھەكى كەمئەندامىش بى و خاوەن پىداويستى تايبەتەش بىت، تەنھا ئەو ماددانەى كە باس دەكرىت، موبەرير ئەوھىيە تەنھا ناوى معوھوق ھاتوو، ئەتوانىن بلىين (معوق وذوى الاحتياجات الخاصة) بەراستى بەمە خزمەتتىكى گەورەمان بەو عائىلە ھەزارانە كىردوو، كە زەلېن بەدەست ئەو ئەفرادانەى عائىلەكەيانەو كە ئەم حالەتەيان ھەيە، من زۆر سوپاستان دەكەم ئەمە ناحىيەكى ئىنسانىيە، بۇيە داوا دەكەم پىشتىگىرى بکەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان:

سوپاس، رېزدار كاردۇ محمد كەرەمكە.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان.

من پىموايە ئەگەر ئىمە تەماشايەكى شارستانىش بکەين، يان ئىنسانىيە تەماشايە بکەين، لە پرووى واتاشەو ھەكەيە لە ھۆكارەكانى بەكارھىنانى كەمئەندام، بۇ گىرپانەوھى ئەو خەلگانەى كە خاوەن پىداويستىن، يان كىشەيان ھەيە، تۆ يەكسەر پىي دەلىي كەمئەندام، ئەمە كىشەيەكى ساپكۆلۆژى بۇ دروست دەكەى لەوھى بلىي ئەمە خاوەن پىداويستى تايبەتە، ھەول دەدەين ئەو پىداويستىيە دابىن بکەين ھەكو ئىنسانىيى ئاسايى لە كۆمەل بتوانىت رۆلى خۆى بىينىت، ئەمە خالىكىيان كە دەبى لەبەرچاوى بگىرىن، خالىكى تر ھەيە، كە ئايا ئەم ياسايە لەناوھپۆك يان ھەكو ھەزىرى كاروبارى كۆمەلایەتى باسى دەكات، بە تەعمىلات ئىستا دابىنى پىداويستى ھەموو ئەو خەلگانە ناكەن كە دەيان گىرپتەو، كە خاوەن پىداويستى تايبەتن، چى تىايە كورتە بالا ئەو تايبەتەندىيە ھەيە، ئىمە پىرۆژەيەكى تايبەتى بۇ دىارى بکەين، چىيە ئەم خالەى لە بوارى ھەزىشى، لە بوارى ھەزىفى، لە بوارى تەندروستى، لە بوارى سەحى، لەبارى پىگەياندن، لە بوارى نەوا دروست كىردن بۆى، يەئنى جىاوازيەكە چىيە كە لەم ياسايە لەناوھپۆكى ئەم ياسايەدا نىيە، ئەم دەپەوئ ئىزافەى بكات بە پىرۆژەيەكى كورتە بالا، من پىموايە خۆيان داوا دەكەن، ئەمىرۆ پەيوەندىان بەمن كىرد، يەئنى ئىمە نەكەوينە سەر ئەوھى كە يەكەى داواى كىردوو، پەيوەندىان بە من كىرد وتىان ئەگەر ئەم ياسايە، دابىن كەرى مافەكانى ئىمەش دەبى لە پرووى ناوھپۆكەو، ئىمە زۆر پىمان باشە ياسايەكى وابى كە مافەكانى ئىمەى تىدا پارىزاو بى، كىشەمان لەسەر ناو نىيە، بەلام من پىموايە ناوھپۆكى ئەم ياسايە كورتە بالاى دەگرپتەو، كەمئەندامىش دەگرپتەو، ھەموو ئەوانە دەگرپتەو ھەكو ھاپرپىم كاك بورھان باسى كىرد، كە خاوەن پىداويستى تايبەتن و ھۆكەمەت ئەم ئەركە دەگرپتە ئەستوى، ياساكەش دەبىتە ياسايەك كەمافىان دەپارىزىت، نەوھەك دەپەدەپنە دەست قەدەر خوا دەزانى كەى بۇ كورتە بالا ياساكە دەردەچى، لەكاتىكىشدا لە پرووى ياسايىشەو ئىمە وتومانە، راستە ئەوھى ھۆكەمەتەمان كىردۆتە ئەساس، بەس ئەلئىن

ئەمە پېنج پىرۇۋىيە لىكمان داۋە پائىشتى حكومەت دەكات، ئەى كوا پىرۇۋىيە كورته بالا؟، كە تۇ بە تايبەت سەيرى دەكەى؟، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار ئاشتى عەزىز فەرموو.

بەپىز ئاشتى عەزىز صالح:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من بەرگرى لەۋە ئەكەم كە ناۋى ياساكە بگۆردىرئ بۇ ياساى چاۋدىرى كىردن و مافى خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتتەكان، بەرگرىيەكەشم لەۋەۋە سەرچاۋە ئەگرىت كە تەئىدى وتەكانى كاك كاردۇ ئەكەم لە روۋى سايكولۇجىيەۋە، كە تۇ موخاتەبەى يەككىكى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت دەكەى، بەردەۋام پىيى بلىيى كەمئەندام خۇى جۇرپىكە لە ئەۋەى كە بەردەۋام بىرى ئەخەيتەۋە كە ئەۋ ئەندامىكى كەمترە لە مرۇقى ئاسايى، يەككىكى تر لە چارەسەر كىردنەكانى ئەم پىرۇۋىيەش لە كوردستانەۋە بەداخەۋە پىرۇۋىيەكى ياسا نىيە بۇ چارەسەر كىردى كىشەكانى كورته بالاكان، بۇيە ئەمە دەرفەتتىكى باشە تاكو غىابى ياسايەك ھەبى بۇ ئەۋان، ئەمە ياسايەكە ئەۋان لە خۇيان بگرى، لەسەر ئاستى نىۋ دەۋلەتتەش ئەۋ رىكخراۋانەى كە كار بۇ مافى كەمئەندامان ئەكەن و وشەى (DISABLE) بەرەۋ ئىنقىراز ئەپرات، بەرەۋ نەمان ئەپرات و بەردەۋام وشەى خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتتەكان لە شوئىنى بەكار ئەھىنرەت، ئەمە عورفىكى جوانە لە پەرلەمانى كوردستان كە ھەۋل بەدات ھەمىشە ئەۋ پىرۇۋانە لە رەشۋوسەكاندا بەكار بەئىنەت كە وشەيەك بىت و شوۋازىكى پۇزەتقى ھەبىت، خەلك پىيى برىندار نەبى، بۇيە بەرگرى دەكەم كە ئەم ناۋە بگۆردىرئ بۇ خاۋەن پىداۋىستى تايبەت، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار پەيمان عبدالكريم فەرموو.

بەپىز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە رايەكانى كاك كاردۇ و ئاشتى خان دەكەم، كە ناۋى پىرۇۋىيە بەناۋى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت بى، ھەرۋەھا كورته بالاىش جيا نەكرىتەۋە ۋەۋە پىرۇۋىيە جىگاي بكرىتەۋە، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار رىباز فتاح.

بەپىز رىباز فتاح محمود:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من لەسەر ناۋەكە، پىموايە ناۋىك بدۇزىنەۋە لەسەر ياساكە بپرات، ئەصلى ھەدەفى ياساكە ئەۋەيە كە ئەۋ كەسانە، ئەگەر كەمئەندامە ياخود ھەر كەسىكى ترە، كە ئەۋ ياسايە دەپەۋىت خزمەت بە ئەۋ كەسە بكات

که ناتوانی کار بکات، ناتوانی له ریځای کارهوه دهرامه‌تیک بؤ خوی به‌دهست بینیت، کیسه‌که نه‌وه نیه که که‌مئ‌ندامه، نه‌گهر نی‌مه باسی نه‌وه بکه‌ین که که‌مئ‌ندام کی نه‌گریته‌وه؟، خوی یاساکه باسی نه‌وهی کردووه، نه‌وه که‌سانه‌ی که ته‌خه‌لوفی عه‌قلیان هه‌یه، ههر به‌ گویره‌ی نه‌م یاسایه ده‌بیت هاوکاریان بکریت، به‌لام نه‌وانه خو که‌مئ‌ندام نین، که‌مئ‌ندام نه‌وه‌یه که یه‌کیک له نه‌ندامه‌کانی نیه، وشه نه‌صلیه‌که له نه‌صلدا DISABLE نه‌صلن یه‌عنی که‌م توانایی نه‌ک که‌مئ‌ندامی، یه‌عنی یاساکه‌ش هه‌ده‌فه‌که که خزمه‌ت کردنی نه‌وه که‌سانه‌یه که ناتوان کار بکن، که‌واته نه‌بی وشه‌یه‌کی دیکه بدوژینه‌وه، نایا خاوه‌ن پیداویستی تایبه‌ته؟، نایا که‌مئ‌ندامه؟، کیسه‌که نه‌وه نیه که ناوه‌که چیه؟، به‌لام که‌مئ‌ندام ناتوانیت که مه‌فهومی یاساکه بگه‌یه‌نی‌ت، له‌بهر نه‌وهی که یاساکه هه‌ده‌فیکي دیکه‌ی هه‌یه که فراوانتره له‌وه، له‌وه دابه‌ش کردنه‌ی که سوزان خان باسی کرد، یه‌کیک له‌وه دابه‌ش کردنه‌کان که نه‌وه دیسئیبیلیتیه‌یه که نابینریت، مه‌سه‌له‌ن یه‌کیک هه‌یه عیجزی کلیه‌ی هه‌یه، راسته نه‌خوشیه، به‌لام له‌بهر نه‌وه نه‌خوشیه‌یه ناتوانیت کار بکات، له‌بهر نه‌وه ده‌بی هاوکاری بکریت، ههر نه‌وه که‌سه‌ی که له‌بهر نه‌وهی قاچیکي نیه یاخود ده‌ستیکی نیه، که‌مئ‌ندامه ناتوانیت کار بکات و هاوکاری ده‌کرین، به‌وه سه‌به‌به هاوکاری ده‌کرین، به‌هه‌مان شیوه نه‌وه که‌سه‌ش که نه‌وه نه‌خوشیه‌ی هه‌یه، یاخود ته‌خه‌لوفی عه‌قلی هه‌یه، یاخود نه‌وهی که ئوتیزمی هه‌یه، بویه یه‌کیک که مه‌نغوله مه‌سه‌له‌ن نه‌وه یاسایه نایگریته‌وه و به‌ گویره‌ی نه‌م یاسایه هاوکاری ناکریت، که‌واته ههر نه‌وه سه‌به‌به وا نه‌کات که نی‌مه مانایه‌کی فراوانتر بؤ نه‌وه یاسایه بدوژینه‌وه که بتوانیت نه‌وه که‌سانه‌ش بگریته‌وه، نه‌چپته چوارچیوهی نه‌وه خانه‌ی که پیی نه‌وتریت که‌متوانایی نه‌بینراوه، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ری‌زدار په‌یام نه‌حمه‌د فه‌رموو.

به‌ریز په‌یام احمد محمد:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

من ره‌ئیم له‌گه‌ل ره‌ئى یه‌که‌مدایه، قانون حقوق و امتیازات ذوی الاحتیاجات الخاصة، له‌بهر نه‌وهی نه‌وه براده‌رانه زور به‌ روونی باسیان کرد، نه‌م ناوه عینوانیکي گشتگریتره، له‌بهر نه‌وهی کورته بالاکانیش نه‌گریته‌وه، زور شیاوتره بؤ نه‌وانه‌ی که باس بکری که معه‌وقینن یان که‌مئ‌ندامه‌کانن، نه‌وه گشتگریتره و باشتره، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بؤ جه‌نابت، ری‌زدار په‌روین فه‌رموو .

به‌ریز په‌روین عبدالرحمن عبدالله:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

دیاره من له‌گه‌ل ره‌ئیه‌که‌ی وه‌زیره‌ خانه، قانون حقوق و امتیازات المعاقین و ذوی الاحتیاجات الخاصة، نه‌وه کات تۆ ده‌توانیت هه‌م خزمه‌ت به‌ کورته بالاکان بکه‌ی و هه‌م خزمه‌ت به‌ خاوه‌ن پیداویستیه تایبه‌تیه‌کان

بكهيت، به مهرجيك له برگهكاندا پېناسه كهمئەندام و خاوهن پېداويستيه تايبه تيهكان بكرت، چونكه هه نديك نه خوښي له وانه يه به كهئەندام حيساب بئ، به خاوهن پېداويستی تايبه ت حيساب نه بئ، سوپاس.

به پريز سهروكي په رله مان:

سوپاس، ريژدار جه مال ظاهر فهرموو.

به پريز جمال ظاهر ابراهيم:

به پريز سهروكي په رله مان.

ئه گهر بيين و سهيري قانون به گشتي بكهين و ئهم مادده يه، عينواني پرؤزه وا دياره تيكه لاو بووه، بيين سهير بكهين له ته عريف موعاق هاتيه، ذوي الاحتياجات الخاصه زور دووباره بوويته وه له ناو مه تني قانونه كه، پيوسته وشي يان موسته له حي موعاق به كار به يين، بيته قانون حقوق و امتيازات المعاقين، چونكه كه ليمه ي موعاق له گه ل ژوي الاحتياجات الخاصه يه عني فهرتيكي زوره، ئيحتيمال ذوي الاحتياجات الخاصه كي شه كه بهر وه خته، يه عني وه خته، ئيحتيماله چاره بئ، به لام موعاق به رده و امه، ئيتر پيوسته قانونيكي تايبه تيان بو دهر بچيت، يه عني بو موعاقين، ئه گهر هاتو بووه ذوي الاحتياجات الخاصه لازمه ته عريفى ئه وه بگوردي و ليتره بيته نووسين، نووسينه كاني ئه وه ش دووباره ئيعاده بكرئ، سوپاس.

به پريز سهروكي په رله مان:

سوپاس، به پريز به فرين خان فهرموو.

به پريز به فرين حسين خليفه:

به پريز سهروكي په رله مان.

دياره ئه و پرؤزانه ي كه وا هاتوون پينج پرؤزه يه، سي پرؤزه يان تايبه ته به كه مئەندامان و خاوهن پېداويستيه تايبه تيهكان و دووانيشيان تايبه ته به كورته بالاكان، مادام ئيمه پرؤزه كه ي حكومه تمان كرد به ئه ساس بو قسه كردن، پرؤزه كه ي حكومه ت به ناوي ياساي چاوديري كه مئەندامانه، كه واته ئيمه راسته وخو كورته بالاكانمان بي به ش كرد، كورته بالا كه مئەندام نييه، ئه ويش ئينسانيكه وهك هه ر كه سيكي ديكه، ئه ويش كومه له گرفتكي هيه، به لام دياره هه م له ده ستووري عيراق و هه م له ياسايه ناوه خو ييه كانيشدا و جار نامه ي جيهاني مافي مروف، ريككه و تنامه ي تايبه ت هيه به پاراستني مافي كه مئەندامان، و اتا ناوه كه هه ر به ناوي كه مئەندام هاتيه چ به ده ستوور و چ له ئه و پرؤتوكولانه ي كه تايبه تن به به لگه نامه نيوده و له تيهكان بو پاراستني مافي كه مئەندامان، بويه منيش پيشنيار ده كم كه ياساي ماف و ئيمتيازاتي كه مئەندامان بيت، و پرؤزه ياسايه كيش پيشكه ش بكرئ بو كورته بالاكان، چونكه له ناو پيناسه كه دا و له ناو ده قي گفتوگوي ناو پرؤزه كه دا تايبه ته به كه مئەندامان نهك خاوهن پېداويستي تايبه ت، بويه پيوسته كورته بالاكان پرؤزه ي تايبه ت پيشكه ش بكرئ بويان و جيا بكرينه وه له يهك و، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار ژيان عومەر.

بەرپىز ژيان عمر شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دياره من بيدايەت رەئىكى دىكەم ھەبوو كە ويستم منىش لەگەل رەئى يەكەم بىم، بەلام دوایی كە گويم لە برادران راگرت و خوشم و سۆزان خانىش، چونكە خۆى معوق يەككە لە خاوەن پىداويستى تايبەتەكان، وەكو وتیان ئەوانەى نەخۆشى دريژخايەنيان ھەيە، تالاسىمىيان ھەيە، مەنغولى، ئەوانە ھەموويان خاوەن پىداويستى تايبەتن، ئەوانىش خۆى ئىمە مادام ھىنى حكومەتەمان كىرەو بە ھىنى موناھەشەى خۆمان، بە پى راپۆرتى ھاوبەش، ناوەرۆكەكى بۆ معوقىنە، يەنى ئىمە غەدرىك ئەكەين بەوانە، چونكە ناوەرۆكەى بۆ ئەوانە، ئەوان پىويستە ياساى تايبەتى خۆيان ھەبى، من لىرەو داواى ئەو ئەكەم كە بە زووترىن كات ياسايەكە نامادە بكەين، يان بۆ ھەموويان بە يەكەوە يان بۆ كورته بالاکان، ئىمە خۆمان لە لىژنەكە راپۆرتى خۆمان نووسىو بۆ كورته بالاکان، لەگەل ئەو ھىن ئەوان ياساى خاصى خۆيان ھەبى، بە رەئى من ئەو غەدرىكە لەوانى تر دەكرى، حكومەت ئەلى معوقىن بە تەنيا، تەعريفەكەش ھەر بۆ معوقىنە، بۆ ئەو ھى ئەو غەدرەيان لى نەكرىت، ياسايەكى تايبەتى خۆيان ھەبى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز سالار محمود فەرموو.

بەرپىز سالار محمود مراد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە راستىدا ھەر ئەو ھىندە ئەخايەنى بۆ پىش پىرۆزە ياسا راپۆرتىكى ھاوبەش نامادە دەكرى، ئەو ھىندە تەئويل و تەفسىر ھەلدەگرى، چونكە جياكردنەو ھى ئەو ھەموو خاوەن پىداويستى تايبەتەكان لە ياسايەكەدا ئەكرى تىروانىنى جۆر و جياواز لە خۆ بگرى، من رام وايە ئەم پىرۆزە ياسايە پىويستە عىنوانەكەى شاملتر بى بۆ ئەو ھى رەنگدانەو ھى ئەو خاوەن پىداويستىنەى تىيدا رەنگ بداتەو كە لە ئەساسدا پىرۆزەكانى بۆ پىخراو، ھەر چەندە پىرۆزەى حكومەتىش كراوتە بنەما، بە پى مەعايرى نىودەولەتى ئەو كەسانەى كە خاوەنى ئىحتىياجى خاصەن، پىداويستى تايبەت و كەمئەندامان، ئىستاكە لە رووى ناويشەو لە بارى دەروونى و لە بارى كۆمەلەيەتى و لە بارى جەستەيشەو موراعاتى ناوھىنانى دەكرى، بۆيە من تەصەوهرم وايە ناو ھىنانى ياساكە بە شىاندن و بە خاوەن پىداويستى تايبەتەكان ئەتوانى كۆمەلەك لەو ماف ھەم ئىمتىيازات و ھەم تايبەتمەندىەكانىيان رەچاوكات، ئىمە لە پەرلەماندا لە خولى پىشوو لە سال 2007 ياساى كەمئەندامانى سەنگەرمان دەركردو، ئەمە تايبەتمەندىيەتى توپىك دەردەكات، كەمئەندامان لە كۆمەلگەى ئىمەدا بۆ ئەو بارودۆخەى لەو كات و ساتەدا پەرلەمان دەيەوئىت ياسايەك بۆ دەستەبەرکردنى ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن

پیداویستی تایبەت و کەمئەندامان بچەسپینى، تەصورم وایە پێویستی بە ناوئیشانیکی بەرفراوانە وەکو ئەو
نامازەم پیکرد و سوپاستان دەکەم.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز سمیرە خان.

بەرپز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ رهئی دووهم(قانون حقوق و امتیازات المعاقین فی اقلیم کوردستان)، چونکە ئەمە زیاتر لەگەڵ ئەو
پرۆژەى کە کردیتمانە ئەساس دەگونجیت، لەگەڵ ناوەرۆکی، هەرودها لەگەڵ پیناسەکەشى و، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار شقان احمد.

بەرپز شقان احمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەبینم لوغزیک هەیه، موعاق لیرە ئیحتیماله تەرجومەیهکی دەقیق کەمئەندام نەبیت، موعاق،
عائیقیکە جا چ بەدەنی بیت چ جسمی بیت، چ عەقلى بیت، بۆ هەر کەسیک کە تووش بووبیت، من وا دەبینم
کەمئەندام و ذوی الاحتیاجات الخاصه هەموویان ذوی الاحتیاجات الخاصه، حەتا کورتە بالاکانیش ذوی
الاحتیاجات الخاصه، لە ژیر عامودەکە ئەوانە دەگریتهوه، جا بۆیه بۆ تەفادی ئەم غوموزەى کە هەیه من
پیم وایە کە دەمج بکری، قانون حقوق و امتیازات المعاقین(ذوی الاحتیاجات الخاصه فی اقلیم کوردستان)،
هەموو دەگریتهوه، کەس نامینى، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز شلیر خان.

بەرپز شلیر محی الدین صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری له رای ئەو برادرانە دەکەم کە دەیانەوی پرۆژەکە بە ناوی خاوەن پیداویستی تایبەت بى،
لەبەر ئەوەى وشەى خاوەن پیداویستی تایبەت له کوپوه هاتوو، خوێ جارن هەموویان پێیان دەوترا کەم
توانا یان معوقین، له هەموو کەم توانایانی جیهان داویان کرد، لەسەر داواى ئەوان ئەو وشەیه گۆردرا بە
خاوەن پیداویستی تایبەت، کەواتە خاوەن پیداویستی تایبەت هەموویان دەگریتهوه، کەمئەندام تەرجومەى
معهودق نیه، کەم توانای ژیریە، کەم توانای بیناییه، بیستنه، بینینه ئەوانه هەمووی کەم توانانه، کەم توانای
ژیریش جوۆرى زۆر زۆره، هەموو نەخۆشیەکانی دەروونی دەگریتهوه، نەخۆشى هیمۆفیلیا، تالاسیمیا
ئۆبیتیزم و ئەوانه هەمووی دەگریتهوه، هەرودها کورتە بالا دەگریتهوه، بۆیه پێویست ناکات یاسایهکی تایبەت
بە کورتە بالاگان دەرچیت، چونکە کورتە بالا ئەویش خاوەن پیداویستی تایبەتە، بۆیه من پشتگیری لهوه

دەكەم كە بە ناوی خاوەن پێداویستی تايبەت بێ، وشەى عوق، يەعنى (وجود عائق بالطريق) بە عەرەبى كە كۆسپەك لەبەر دەمى هەيه، كۆسپەكە سەبەبەكەى كەم توانايى ژيريه، نەخۆشيه، كورته بالاييه، هەمووى كۆسپى لەبەردەمه، ئەمەيه مانای عوق، بۆيه خاوەن پێداویستی تايبەت هەموويان دەگرێتەوه، پيويست بە ياسای جياواز ناكات، بە رينماى مافى هەموويان بپاريزریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار سيوهيل عثمان كەرەمكە.

بەرپز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سەرەتا ئيمە بهاتباینه سەر تەنها ئەو شەرحەى برادەران لە لیژنەى هاوبەش کردیتيان، راپۆرتەكەيان ئامادەکردوو، ئەگەر بەرپز بتخستبايه دەنگدان، ئايا ئەگەر قصار القامه)داخلى ئەو ياسايه بێت يان داخل نەبیت، ئەگەر قەسیرەى قامه داخلى ئەم ياسايه بێت، ئەوكاتە دەبى بلیين (ذوى الاحتياجات الخاصة) چونكە قەسیر قامه، معهودق نيه، تەنيا بالای كورته، دەبى بلیين (الاحتياجات الخاصة)، ئەگەر قەسیر قامه، داخلى ئەو مەشروعەى نەبیت، لەناو نیشانەكەى ئەوكاتەى دەتوانين بلیين قانون (حقوق رعايه المعوقين) يان نا؟، يەك پيشنيارم هەيه، ئەگەر ئەو پينج مەشروعە دەبیتەوه يەك، دەبى (ذوى الاحتياجات الخاصة)بیت، ئەگەر نابیتەوه يەك، ئەگەر معهودقینيش بى ئيعتياديه، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ريزدار شيرزاد حافظ كەرەمكە.

بەرپز شيرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، ئەوێ ماناى خاوەن پێداویستی تايبەتەوه دەمەوى بيليم، پشتگیری لە رايەكەى كاك كاردۆ و ناشتى خان دەكەم، ياسای چاودیری خاوەن پێداویستی تايبەتەكان، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ريزدار هاوړاز خۆشناو كەرەمكە.

بەرپز هاوړاز شيخ احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره ئيمە كە پينج پرۆژه ياسا لەبەر دەستدابوون، ئەو ياسايانە تايبەت بوون بە كەمئەندامان و خاوەن پێداویستی تايبەتەكان، كەچى ئیستا ناوهرۆكى ئەو راپۆرتە تەنها بەوه دەكات، تەبعەن هەر لەپیناسەكەيهوه تاوهكو ئەسبابى موجهبه، تەنها باسى لە معهودقینە، لەبەر ئەوه من پيم باشه بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، چونكە خۆى ناوهرۆكى ئەو راپۆرتەى كە هاتوو تەنها باسى معهودق و ئيحتياجاتى خاصه نيه، لەویش ئەگەر ناوهكە وابیت من پيم باشه لەدیدى ئيمەوه ئەوه جياوازی هەيه معهودقین

لەگەڵ خاوەن پێداویستی تايبەت، جياوازيان هەيه، لەبەر ئەوە لەوانەيه ئەوە گشتگیر تر بێت، ئەوە باشتر بێت، ئەگەر خاوەن پێداویستی تايبەت بێت لەوەی که كەمئەندام بێت، من ئەوەم پێ باشە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار ناسك توفيق، فەرموو.

بەرپز ناسك توفيق عبدالکریم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره قسهکانی من کران، کاک کاردۆو شلیرخان و زۆربەیی ئەو برادەرانه کردیان، بەس من هەر بۆیه دەنگیشم نەدا لە دەنگدانەکەدا، لەبەر ئەوەی که دەلیت دەمچی پینج مەشروع کراوه، وه مەشروعی ئەنجومەنی وهزیران ئەساسی موناڤه شه که یه، لیره ئۆتوماتیکی ئەوەی که لە وهزاره ته وه هاتوو، بەرپز جەنابی وهزیریش دیفاع لە وه دهکات، که كەمئەندام بێت، چونکه ئەوەی خۆیان خاص بووه به كەمئەندام، لەبەر ئەوە مافی خۆیهتی که دەلیت با ئەوە بێت، بەلام ئیمە لیره نا زانم ئەوە چۆن بەسەر لیژنه که دا تپه پیره، کۆ پینج مەشروعی دەمچ کردوو؟، ئەم پینج مەشروعە دوانیان په یوهندی به كورته بالاکانه وه هیه، ئەوانی تریش په یوهندی به كەمئەندامه کانه وه هیه، ئینجا یه کیکیان له حكومه ته وه هاتوو چه ره که ی تری له ئەندامانی پەرلەمانه وه پیکهش کراوه، تۆ که دیت ئەوەی حکومهت دهکەیت به ئەساس، ئەو تەنھا باسی موعاق ئەکات، تەنھا باسی کەمئەندام دهکات، بۆیه تیکه ئیه که هه بوو به راستی، من بۆیه دەنگم بۆ نەداوه، چونکه تۆ ئەبیت یه کلا ی بکه یته وه، ئایا ده ته وی دەمچی ئەم پینج مەشروعە بکهیت؟، چونکه جاریکی تر نابیت بلین با پرۆژه یه که ته قدیم بکریت بۆ که م ئەندام، چونکه ته قدیم کراوه، خویندنه وه ی یه که می بۆ کراوه، ئەم هه موو ره نه مان به زا یع ده روات، راپۆرتی له سه ر نوو سرا وه، یه عنی تۆ دیت دیسان چا وه ری بین پرۆژه یه که ته قدیم بکریت بۆ كورته بالاکان، به راستی ئەمه سته مه له جو هدی ئەندامانی پەرلەمان ده کریت، چ ئەوانه ی که ته قدیمیان کردوو، چ لیژنه کان که کۆبوونه وه یان کردوو، چ مافی تویژیکیش ئەخوریت که كورته بالاکانه، بۆیه من پیم باشه ببت به یاسای ماف و ئیمتیازاتی خاوەن پێداویستی تايبەت بێت، بەلام که دیینه سه ر برکه و باب ته کان، ئاگامان لیبت ته عریفی خاوەن پێداویستی تايبەت بکهین، ئەبیت كورته بالاکان جیگا بکه ینه وه، بۆ ئەوەی هه م ماندو بوون و ره نجی ئەندامانی پەرلەمان و لیژنه کان به زیاده نه چیت، هه م ئەوه شی که ئەنجومەنی وهزیران داویان کردوو، تیدا جیگای ببیته وه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار فازل به شارەتی، فەرموو.

بەرپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس، قسەكانەم كران.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار دلېر محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلېر محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى ئىمە كەھاتو پرۇژەكەى حكومەتەمان كرد بەئەساس بەزۆرىنەى دەنگ، تەنھا 2 ئەندام نەبىت، باشە لېرەدا ئەبىت ئىمە لەگەل ئەوودا بىن كە بلىين ياساى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامان لەھەرئىمى كوردستان، چونكە خۆى ناوەرپۆكى ياساكە باسى كەمئەندامان دەكات، باسى ماف وئىمتىيازاتى ئەوان دەكات، ئەمە لەلایەك، لەلایەكى تریشەو، ھەر لەياساكەدا ھاتوو كەمئەندام كە بەشىك لەئەندامەكانى لەشى وەكو خەلكى ئاساىى تر نى، لەرپىگای لىژنەى توبىەو دەست نىشان دەكرىت، ئەو لىژنەى توبىە رپژەى عجزەكەى بۆ دائەنئىت، كەچەند بىت يان چەند نى، بەس بەنىسبەت كورتهبالا، خۆى كە لەدايك بوو ھەر بەو شىوہىە بوو، لەم كاتەدا كە ئىمە ناوى كورتهبالا نەھىنراو، ئەو نى كە ماف وئىمتىيازاتى كورتهبالا بچورپىت و ماف وئىمتىيازاتى كەمئەندامان بدرپىت، كورتهبالا پىوېستە لە تەصنىفى نىودەولەتیشدا، كورتهبالا و خاوەن پىداوېستى تايبەت كە تەصنىف كران ھەموويان ماف وئىمتىيازاتى خۆيان ھەيە، بەلام ھەر كەسەو بەپىى ياساى خۆى، ئەم ياسايە كەلەم كاتەدا دەردەچپىت بەقەناعەتى من ناوەرپۆكەكەى بۆ خەلكى كەمئەندامە، وەھىچ زيانپىكىش بەكورتهبالاكان ناگەيەنئىت، كورتهبالاكانىش ياساى خۆيان بۆ ھەيە، بەنىسبەت ماف وئىمتىيازاتى خۆيانەو، لەبەر ئەو تىكەل كورنى ماف وئىمتىيازاتى بەشەكان لەگەل يەكترىدا لەوانەيە بەشىوہىەكى وا بىت كە دەرنەچپىت، بەنىسبەت ئەوہى كە ئىمە دەلئىن خاوەن پىداوېستى تايبەت لەوانەيە، جۆرە خاوەن پىداوېستىەكى كاتى بىت، بۆ ماوہىەك بتواندرپىت چارەسەر بكرپىت، بەلام بەس كە ئەوترپىت كەم ئەندام، بۆ نمونە كەسىك كە قاجپىكى نى، قاجپىكى دەستكردىشى بۆ دروست بكرپىت، ئەو نابىت بەقاجە تەبىعيەكە، ھەر قاجپىكى كەم ئەندامە، لەبەر ئەو ئەم بەشانە لەكۆمەل، ھەريەكەيان ماف و ئىمتىيازاتى خۆيان ھەيە، ھەر يەكەيان پۆلپىنى خۆى ھەيە، من لەبەر ئەو لەگەل رەئى دووہمدام كە دەلئىت ماف وئىمتىيازاتى كەم ئەندامان، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار عبدالسلام بەروارى، فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق: بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى دەربارەرى ناوى ياساگە دوو گۆرانكاريمان كىردوو، يەككىيان: كە لەهەردوو پيشنيار هاتوو، لەباتى (رعاية، حماية) كىردوو مانە بە (حقوق والامتيازات) لەرپورتى هاوبەش ھۆى ئەم گۆرپنە هاتوو، بەلام لەهەردوو پيشنيار بەحەقىقەت ئەو راستىيە كە، ئەگەر بيش تەماشاي ناونيشانى فەسلەكانى بكەين، (حق المعاق في التعليم، في الصحة) ھەمووى حەقە، واتە ئەمە ياساي مافەكانە، حقوق و ئىمتىيازاتە، چونكە چاوديرييان موعالەجە كراو، وەزىر ليرەيە، لەياساي (126)ى چاوديري كۆمەلايەتى، وە لەياساي ژمارە(39)ى ھەرچەندە بۆ كريكارانى كەرتى تايبەتە، مەسەلەى زەمانى كۆمەلايەتەو خانەنشينيە، بۆيە يەكەمىن شت و ابزانم كەس باسى نەكرد، واديارە ھەموومان مۆتەفقين كەناوەكەى جارئ بەشى يەكەمى بكرت بە ماف و ئىمتىيازات لە ريعايە، ئەو دەبىت باسى بكەين، پيشنيارەكە و ابو، ويستم بيشنيارەو بەر تان، دوو ميان: راستە لەرپورتى هاوبەش باسى ئەو دەكەين ئيمە ھەر پينج ياسامان دەمچ كىردوو، چونكە موھيمەكەمان ئەو بو، ئيمە تەكليف كراين، سى ليزنە لەگەل جەنابى وەزىر دانىشتين و گفتوگو بكەين، بەلام كەمال تەنھا بۆ خوايە، ئەگەر بيش ئيمە لەبەشيكدا وتوو مانە پرۆژەى حكومەتمان كىردوو بە ئەساس، واتە ئيمە پرۆژەيەكى تايبەتمان بە كەمئەندام كىردوو بە ئەساس، ئەو دوو سى پرۆژەى تر كە باسى كەم ئەندام كراو فیکرەكانى تازەى كە پيوستە بخرينە ناو ياسا رەچاو كراون، من ئيعتراف دەكەم زۆر نەچووین بەرەو تەفاسیلی ياساي كەمئەندامەكان لەو خەيالە من شەخسى خۆم دەلیم باسى ليزنە ناکەم، كە ئيمە موناھەشەى ياسايەك دەكەين دەربارەى كەمئەندام، ئەمە خالیک، خالیکى تر بابيش ئيمە ئەگەر هاتو ياساگە ناوەكەيمان كىرد بە خاوەن پيداويستى تايبەت، چ ئەگۆرپن، ئيستا ليرەدا لەبەردەستمان ياساي مەغريب ھەيە، زوو تەماشام كىرد، ناوى خاوەن پيداويستى تايبەتە، وەرە ناو ماددەكان باسى كەم ئەندام ئەكات للمعاق، وە فى المعاق، والمعاق، ئەگەر ئيمە مەبەستمان وشەكەيە كە بيگۆرپن، پيمان خۆشە كە خاوەن پيداويستى تايبەت بىت، كە وشەكە فراوانترەو راسترەو موديرن ترە، بەرپاستى غەدر لەخاوەن پيداويستى تايبەت دەكەين، ئەو جۆرانەى كە بەرپز سۆزانى خالە شەھاب باسى كىرد، چونكە ناوەرپۆكى ئەو ياسايەى كەبۆمان هاتوو كە كىردوو مانە بە ئەساس، وە ئەنجامى ئيشى ئەو سى ليزنەيە، بەرپاستى تەنھا باسى موعاق دەكەين من نالیم كەمئەندام، چونكە ئەو وشەيە بەرپاستى سەقەتە، ئەمە رېگامان لى دەرگريت كە بىرۆكەيەكى جوان لەلايەن 10 ئەندامى بەرپز پيشكەش بكرت كە بيهويت ياسايەك ھەبىت دەربارەى ئەو جۆرانەى ترى خاوەن پيداويستى تايبەت، ئيمە رېگاي ليدەگرين، ياسايەكى ترمان ھەيە ھى خاوەن پيداويستى تايبەت، بەلام لەناو ياساگە خاوەن پيداويستى تايبەت ھىچ باس نەكراو، تەنھا باسى موعاق كراو، بۆيە ئيمە لە ليزنەكە ئەو موناھەشەيە بەو ناراستىيە باسمان كىرد، وتمان ئايا ئيمە تەنھا ھەول

بىدەين ئەو ناوہ جوانہ فراوانترہ بەکار بەيئنين؟، يانئش دەبئت ياساکە بگۆرئين، کە ھەموو خاوەن پئداوئستى تائىبەت لەخۆى دەگرئت، ئەمەش ئئشئکى دوورودرئز بوو، بەرپاستى نەچووئنە بن بارى، واتە ئئمە بۆيە دەلئئين ناوہرۆکى باسى موعاق ئەکات، ناوئش بگۆرئين بکەين بەخاوەن پئداوئستى تائىبەت، وشەى موعاقئش بگۆرئين لەناو ماددەکان بئکەين بەخاوەن پئداوئستى تائىبەت ئەوہ وازحە کە تەنھا باسى خاوەن پئداوئستى تائىبەت دەکات، با فئل لەخۆمان نەکەين، واتە بەرہئى من ئەم ياسايە بە موعاق باشە، زۆر شتى رەچاو کردووہ، من لەباتى جەنابى وەزئر دەلئيم سائئک تەقربەن بەھاوکارى لەگەل رپکخراوہکان، لەگەل ھەندئ (ئئين ، جى، ئۆى) نئودەولەتى بە ھانا بردن بە پئسپۆر، بئرۆکە سەرەتائىيەکانى ئەم ياسايە دەرچووہ، کارئکى باش دەکەين، ئەگەر ئئمە بۆ موعاق ياسايەک دەرئکەين، بەلام ئەمە رپگا لەئئمە نەگرئت بئر بکەين لەياسايەکى ھەمەگئر و گشتى، ئەگەر بمانەوئت بۆ خاوەن پئداوئستى تائىبەت و ئەو جۆرانەى ترى کە باسکران، ئئنجبا يان بەيەک ياسا، کە کاتمان ھەبئت نەک ئئستا، يان بە تەنھا بۆ ھەر بەشئکيان ياسايەک دەرئکەين، من تەسەور دەکەم ئەمانە بەشئکن لەم کۆمەلگايە واجبى ئئمەيە کاتيان بۆ تەرخان بکەين، زياتر ئئمە بچئنە ناو ئئختىصاصاتيان وە بۆ ھەر يەکيان ياساش دەرئکەين، بەمە دەتوانم بەو نەھجەى باسى دەکەم کە موعالەجەى کەم ئەندامئش بکەين، راستە باسکراوہ، بەلام ئەوہ رپگامان دەداتئ حەتا بۆ کەمئەندامئش ياسا دەرئکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، رپزدار دکتۆر حەسەن، فەرموو.

بەرپز حەسەن مەحمەد سورە:

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان.

ديارە لەزۆر شوئين لە ناوئشانى ياساکەدا بە خاوەن پئداوئستى تائىبەتەکان ھاتووہ، لەجاتى کەمئەندام، ئەگەر ناوہرۆکەکەى ھەر شتئک بئت لەبەر ئەوہى ئەم ناوہ وەکو کاک عبدالسلام باسى کرد، ناوئکى مۆدئرنەو تەبەعن زياتر ئئستا بەکار دئت، لەبەر ئەوہى ھەندئ دەلائئلى نەفسى، وە دەلائئلى کۆمەلئناسى ئەوہيان ئئسپات کردووہ، کە ناو تەئسئراتى موعەوہقئەکەى دەھئئئتەوہ، بۆ لابردنى ئەوہ زياتر خاوەن پئداوئستى تائىبەت بەکار دئت، ئەمە لەرووى ناوہوہ، لەرووى ناوہرۆکەوہ، ئەگەر سەپرى ماددەکە بکەين بەرہئى من با بئئنە سەر ئەوہى کە کەمئەندامى حەقئقى کئئە؟، کەم ئەندامى حەقئقى يان ئەوانەن کە چاويان، يان گوئيان، يان ئەندامئکى لەشيان يان لەرووى عەقئئەوہ يان نەفسئەوہ کەم ئەندامە، ئەگەر بئت و سەپرى ناوہرۆکى ئەم ياسايە بکەين، لەگەل ياساکانى تردا، دەبئئين کە ناوہرۆکەکە زياتر بۆ کەم ئەندام نئە، چونکە لئردا ئەم ياسايە ئئستئعانە بە لئزئەى توبى دەکات، واتە بۆ دانانى دەرەجەى عجز، ھەندئ لەو عجزانە کەلەو ياسايەدا ھاتووہ، کەمئەندام نئين، بۆ نموونە ھەندئک نەخۆشى موزمن کەھەن کەم

ئەندام نىن بەس دەرەجەيەكى عىز ھەيە، لەم ياسايە حەق و ماقى پىداو، لە لايەكى تر ئەگەر سەيرى ئىشوكارى رۇزانەى وەزارەتى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى بىكەين، دەبىنن لەچوارچىوۋى ياساى بودجە، كۆمەلەئىك ناونىشانىان ھىناو كە ئەوان ئىستا مافىان پىداون و مووچەيان بۇ سەرف دەكەن، وە ياخود بلىين يارمەتەيان دەدەنى، كەئەوانەش دىسان نەھاتوون لەزمنى كەمئەندامى حەقىقى، مەسەلەن وەكو كاك برھان باسى كرد، تالاسىما يەككە لەو نەخۇشيانەى كە ئىستا لە بەرپىز وەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى بېرسىن پارەيان دەدرىتى، ئەگەر بىت و ياساكە تەنھا بۇ كەمئەندامى حەقىقى بىت، ئەو ئىستا بەپىي ئەم مەفھومە ئەگەر ئەم ياسايە دەرەجە، ئەبىت پارەى ئەوانە ھەمووى رابگرىت، بۇيە بەرەنى من ھەندى خالەتى خاوەن پىداويستى تايبەت ھەيە، كە مەوھەقى حەقىقى نىە، پىويستە لەو ياسايەدا جىگى بىكەينەو، بۇيە بەرەنى من كە خاوەن پىداويستى تايبەت بىت باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دىكتورە رۇزان، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت بەكارھىنانى يەككە لەو دوو دەستەوازيە، ھى مەوھوق يان خاوەن پىداويستى تايبەت، مەبەست ئەوھە كىين ئەوانەى كە سوودمەند دەبن؟، لەو ماف و ئىمتىيازاتانەى كەلەناو ياساكەدا ھاتوو؟، ھەردوو دەستەوازيە ياساى و دەستوورين، لەبەر ئەوھى لەماددەى (32)ى دەستوورى عىراقدا ھەردوو دەستەوازيە بەيەكەو ھاتوو، (ترى الدولة المعوقين وذوي الاحتياجات الخاصة) ئىمە پىمان باشە كە وشەى خاوەن پىداويستى تايبەتەش زىاد بكرىت لەم ياسايەدا، لەبەر ئەوھى زۆرەى زۆرى ئەو كەسانەى كە لەپىناسەكەى بېرگەى (7)ى ماددەى (1) ھاتوو دەيانگرىتەو، وە ئەو پىناسەى موعاقەى كەھاتوو، لەبېرگەى (7)ى ماددەى (1) لە پىرۆژەى حكومەت، ھەمان پىناسەى ياساى دەولەتى قەتەرە، بەلام لەوئى بەناوى خاوەن پىداويستى تايبەت ھاتوو، تەنھا وشەى خاوەن پىداويستى تايبەتى گۆرپو بە (معاق) واتە ئەگەر ناوى ياساكەمان گۆرپى بۇ خاوەن پىداويستى تايبەت ئەو پىويست ناكات ناوەرۆكى ياساكە ھەمووى بگۆرپن، تەنھا وشەى معاق دەگۆرپن، لەبەر ئەوھى پىناسەكە زۆر بەفراوانى ھاتوو، ھەموو حالەتەكان دەگرىتەو، پىويست ناكات دووبارە لىژنەكان كۆبىنەو ناوەرۆكى ياساكە بگۆرپن، تەنھا ئەگەر تەسبىت بوو خاوەن پىداويستى تايبەت لەھەر شوئىك لەياساكە وشەى موعاق ھاتبىت، ئىمە دەتوانن بىگۆرپن بە وشەى خاوەن پىداويستى تايبەت، وە پىمان باشە لەيەك ياسا ھەمووى كۆبىتەو، واتە ئەو ماف و ئىمتىيازاتە ھەمووى بگرىتەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نەجىب/ ۋەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاس، ئىمە كە دەلىين كەمئەندام، ئەگەر بەرپىزان تەماشاي ياساي چاودىرى كۆمەلەيەتى بىكەن ژمار(126)ى سالى 1980 بىكەن، زۆر بەوردى باسى ئەۋەدى كىردوو، كە كەمئەندام يەنى چى؟، دوو صنفي ھەيە، مەدەنىمان ھەيە، جەسەدى ۋەقلى و نەفسى، واتە ئەم حالەتەنەي كەباسمان كىردن، ئەگەر داۋن بىت، يان شىزۇفىرنىا بىت، ئەگەر كەمئەندامى جەستەيى بىت، ئەمانە ھەموۋى دەگرىتەۋە، باسى ئەۋەمان كىردوو كە لەياساي چاودىرى كۆمەلەيەتەيدا ھەيە، كەمئەندام بوو تەنھا ئەۋە نىە كە ئەندامىكى كەم بىت، بەلكو باسى ئەۋە دەكات كە ەقلىە، نەفسىە، شىزۇفىرنىاي توندە، ئۆتىزمە نەخۇشەيەكانى تىرشە، بۆيە ئەم پىرۇژە ياسايە كە ئىستا بەرپىزان پىي دەلىن خاۋەن پىداۋىستى تايبەت ھەموۋىان لەژىر چەترى ئەم پىرۇژە ياسايە مەشمول دەبن بۇ ھاۋكارى كە لەلەيەن ۋەزارتەۋە پىيان دەدرىت، لەبەرئەۋەى ياسايەكە زۆر پوون و ئاشكرايە دوو تەسنىفى كىردوو ھەسەبى ەۋاق و ھەسەبى تەبىعەتى ەمەل، ەۋوقمان ھەيە، كەمئەندام بوونمان ھەيە جوزئىەۋ ھەيە كولىە، واتە ئەۋ كەسانەى كە ئىستا لەلەيەن ۋەزارەتەۋە ھاۋكارى ۋەردەگىرن، ھىچ كىشەيەكىان نابى كە پىرۇژە ياساگەش پەسەند بىرىت، لەبەرئەۋەى كەمئەندام بوون تەنھا ئەۋە نىە كە ھەندى لە بەرپىزان ۋاى تى گەشىتوون، تەنھا كەم ئەندام بوونى جەستەيى بىت، بەلكو شىۋەكانى تىرش دەگرىتەۋە، كە پارىزگارى لەم پىرۇژەيە دەكەم ياخود پىشتىگىرى لەم پىرۇژەيە دەكەم لەبەرئەۋە نىە بەس تەنھا لەبەرئەۋەى لە ھۆكۈمەتەۋە ھاتوو، ئەم پىرۇژەيە بەرھەمى راي ھەموو رىكخراۋە كەمئەندامەكانە كە لە دەۋك و ھەۋلىر و سلىمانى كۆبۈونەتەۋە و لە دىۋانى ۋەزارەت كۆبۈونەتەۋە و تۋانىۋمانە بگەينە ئەۋ پىرۇژەيەى كە ئىستا لەبەرئەۋەستتەنە، راي زۆربەى رىكخراۋەكانەمان ۋەرگرتوو، زۆربەى رىكخراۋەكانىش نامادە بوون، كەم ئەندامان نامادە بوون، ئەگەر بىكۆلان بىت، تالاسىما بى و ھىمۇفلىيا بىت، ھەر ھەموۋى نامادە بوون و رايان لەسەر ئەم پىرۇژە ياسايە ھەبوۋە، گىرنگىش ئەۋەيە ئەۋەى كە دەبىنن ئىستا ناۋەكو بوۋتە كىشەيەكى گەۋرە ئىۋە ھاۋكارمان بن بۇ ئەۋەى بتۋانىن پىرۇژە ياسايەك بى مافى كەم ئەندامان لە ھەرىمى كوردستان بپارىزىن، پۇژانە ئىمە خەم دىتە بەردەستمان، پۇژانە خەمى ئەۋ كەم ئەندامانە دىتە ۋەزارەت ۋىاس لە خەمەكانىان دەكەن كە خويىندكار ھەيە ناتۋانىت بەردەوام بىت لە خويىندن لەبەرئەۋەى كولىەكەى ياخود پەيمانگاگەى بەشىۋەيەكى ۋا دروست نەكراۋە كە ئاسانكارى ھاتۋچۆى ھەبى، پۇژانە كەم ئەندامان دىن سكالامان لا بەرزەكەنەۋە كە مافىان تا ئىستا نەبوۋە لە دامەزاندن، ئەگەر تەنھا تاك و تەرا لەم ۋەزارەتە ياخود بە ھەۋلدانى يەكى لە ۋەزىرەكان بى ئەۋەى كە بۇيان كراۋە، ئەۋەى كە ئىستا بۇمان كراۋە بە رىنمايى كە سوپاسى ۋەزىرى ئاۋەدانكىردنەۋە دەكەم كە تۋانىۋىەتى لە پىرۇژەكانى نىشتەجى بوون ئەۋ كەسەى كە كەم ئەندامە و فۇرم پىدەكاتەۋە بۇ يەكەيەكى

نیشته جی بوون به دهره جهی عجزی ئه و کهسه بوی دروست دهگریت، ئه وهی که تا وه کو ئیستا هه بووه ههر تهنها ئیجتهداد و هه وئی وه زیره گان بووه، بویه دووباره داوا له بهرپرز هه موو ئه ندامانی بهرله مان و سه رۆکایه تی بهرله مان و هاوکارمان پرۆژه یاسایه که بیته، ئه گهر ناویک بی ئیزافه ده کری، به لام گرنگ ئه وه یه لای هه مووان پوون و ئاشکرا بیته زور به وردی باسی ئه وه کراوه که کهم ئه ندام بوون تهنها جهسته یی نییه و عه قلی و نه فسیشه، زۆربه ی ئه و توپزانه دهگریته وه که ئیستا له لایهن وهزاره تمانه وه هاوکاری وهرده گرن، سوپاس.

بهرپرز سه رۆکی بهرله مان:

سوپاس بۆ جه نابت و بهرپزه گان، ئیستا ئه و مونا قه شه یه له سه ر ئه وه ته واو بوو، ئیستا ده رۆینه ته عاریف فه سلّی یه کهم، ماده دی یه که، ئه و بهرپزانه ی ده یانه وئی له سه ر ماده دی یه که قسه بکه ن ده ستیان بهرز بکه نه وه، ئه مه مونا قه شه تان کردو و ره ئیتان داو وازح بوو له پرۆتۆکۆل دنوو سڕی ده یخه ینه سه ر کاغه ز و ده یخه ینه بهر ده ست لیژنه تایبه ته گان ئه و جا ده توان له ناو قاعه حه سمی بکه ن به ده نگدان، چونکه ئیستا دهنگی هه موو ئه و بهرپزانه وازح بوو، ئیستا ده چینه ماده دیه کی تر کی ده یه وئی له سه ر فه سلّی یه کهم ته عاریف و ئه هدف قسه بکات؟ ناویان دنوو سین که ره مکه ن، ئه و بهرپزانه ده یانه وئی قسه بکه ن، قادر حسن، صباح بیت الله، شییرزاد حافز، سیوهیل عوسمان، شلییر محی الدین، شقان احمد، سمیره عبدالله، ژیان عمر، حمه سعید، پروین عبدالرحمن، کاردۆ محمد، سۆزان شهاب، ئه فین عمر، هاژه سلیمان، که سی تر ماوه؟ کاک قادر فه رموو.

بهرپرز قادر حسن قادر:

بهرپرز سه رۆکی بهرله مان.

من تیبینه کی بچوو کم له سه ر برگه 6 ی ماده دی 1 هه یه له راپۆرته که که ده لئی (المعاق هو شخص المصاب بعجز دائم کلی او الجزئی خلق أو غیر خلقی وبشکل مستقر) ئه و (بشکل مستقره) بکریته (بشکل دائم) چونکه کهم ده گوتری فلان کهس نه خۆشیه کی موسته قری هه یه، ههر بیستومانه ده لئی نه خۆشیه کی دائیمی هه یه و سوپاس.

بهرپرز سه رۆکی بهرله مان:

کاک صباح فه رموو.

بهرپرز صباح بیت الله شکری:

بهرپرز سه رۆکی بهرله مان.

من له سه ر (بطاقة المعاق) که پیناسه کراوه، به ره ئی من ببیته (هویه المعاق) که ده لئیت (الهویه الشخصیة) ئه وه بکریته (البطاقة الشخصیة)، سوپاس.

بهرپرز سه رۆکی بهرله مان:

کاک شییرزاد فه رموو.

بەرپۆز شېرزاد عبدالخافظ شریف:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

من له ماددهی یهكهم بهشی پینجهم و شهشهم ههردووگیان كه دهلی (مجلس الرعاية والتأهيل ولايواء المعاقين فی اقلیم كوردستان) بۆ زیاد بكریت، شهشهمیشیان عهینی شت (رئیس مجلس رعاية وتأهيل وايواء المعاقين فی الاقلیم) جا ئەگەر موعاقینهكه ههرحیهك بۆ و ئهوهی تریش بگۆرۆ فهرقی نیه، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سیوهیل خان فەرموو.

بەرپۆز سیوهیل عثمان احمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

قسهكهی من كرا تهنها ئهوه بوو بیتافهی شهخسیه له بیتافهی موعاق، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەرپۆز شلێر محی الدین صالح:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لهو تهعریفه دهكهم كه دانراوه بۆ (المعاق)، بهلام تهعریفی المعاق پیم باشه بنوووسری (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) چونكه ههردووکی یهك مهعنايه و ههمووشی دهگریتهوه، تهعریفهكههم زۆر پێ باشه پشتگیری دهكهم لهبهرئهوهی له ههموو ولاتانی دنیا بهو شیوهیه موعاق تهعریف دهكری، تهعریفهكه بووته ستاندارتی عالی، بهلام ئهو وشهیهی بۆ نیزافه بكری (مقارنه بغيرهم من غیر المعاقين) یهعنی ئهوه زۆر پێویسته ههبی له ناو ئهو تهعریفه، المعاق به تهنیا نهبی (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەرپۆز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

له برهگهی 2 و 3 و 4 و 5 فی اقلیم زیاده، لهسهروهه هاتوو (الاقليم: اقليم كوردستان-العراق) ئهوه پێویست ناكات زیاد بكریت، من تهئیدی شلێر خان دهكهم المعاق له بهینی قهوس دابندریت و ئهو تهعریفه تهعریفیکی شامل و دروسته، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سمیره خان فەرموو.

بەرپز سمره عبدالله اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

منیش هەر لهگهڵ تهعریفهکهه، بهلام (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) له بهینی قهوسهکه زیاد بکریت، چونکه دهلی قودراتی جهسهدی، قودراتی جهسهدی وهکو چی؟ مهسهلهن زۆر ههیه ههر دوو کلیه‌ی زهرع کرایه، چۆن ئهوه به موعاق دادهنیی یان دای نانیی؟ زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

مولاحهزه‌مان بۆ دیت که دهبی ناوهکه به دهنگدان یه‌کلابکریتهوه، به‌پیزان هه‌موو ئه‌وه به‌پیزانه رهئی، خۆیان دا رپوونیان کردهوه دهینوو سین و دهیخهینه بهر دهست نیوه له بیدایهتی که دین بهس دهنگدانه موناقه‌سه‌ی کرد و نه‌ماوه که دین بۆ دهنگدان ئه‌خریته دهنگدانه‌وه کامه‌ی دهنگی هینا ئه‌وه ده‌بیت، ژیان خان فهرموو.

بەرپز ژیان عمر شریف:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

خۆزگه ئه‌مپرو وه‌زیری تهن‌دروستیش ئاماده‌بووایه، چونکه ئیمه وه‌کو لیژنه که سهردانی به‌رپوبه‌رایه‌تی گشتی تهن‌دروستی سلیمانیمان کرد و له‌گه‌ڵ د.رپکهوت دانیشتین و لیژنه‌ی تهن‌دروستیش ئه‌وه رۆژه هات له‌گه‌ڵ ئیمه دانیشت، به‌ نیه‌تی ئه‌وانه‌ی که گورچیه‌یه‌کیان نیه ههر له زکماکیه‌وه به‌ معه‌وه‌ق حساب ده‌کریت، به‌س ئه‌وه‌ی که گورچیه‌یه‌کی لاده‌بریت به‌ هۆی کاره‌ساتیکه‌وه یان بلین عجزی هه‌بی، که‌مه‌ندام حساب نا‌کریت خۆشی له‌راستی دا ئه‌وه‌ی که راهاتوو له زکماکی ئه‌وه ره‌هاتوو له‌گه‌ڵ یه‌ک گورچیه‌، به‌س ئه‌وه‌ی که لاده‌بریت له ته‌منیک دا ته‌ئسیسری تی ده‌کات، هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ی که چاویان زه‌عیفه بۆ ئیجازه‌ی سه‌یاره به‌ که‌م ئه‌ندام حساب ده‌کرین، بۆ شتی تر به‌ که‌مه‌ندام حساب نا‌کرین، یه‌عنی ئه‌مه ره‌ئی لیژنه‌ی تهن‌دروستی سلیمانی بوو چه‌زم کرد وه‌زیر گوئی لی‌بیت لی‌ره، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

كاك حمه سعيد فهرموو.

بەرپز حمه سعيد حمه علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من پیم باشه و پیشنیاریش ده‌که‌م، چونکه ناوه‌که دوایی کاریگه‌ری ده‌بیت له‌سه‌ر یه‌کلاکردنه‌وه، ئه‌گه‌ر ناوه‌که‌مان یه‌کلا کردهوه به‌هه‌ر باریک دا پپویست ده‌کات (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) یان بیخه‌ینه که‌وانه‌یه‌که‌وه دوا‌ی موعاق، یان بپین پیناسه‌یه‌کی تری بۆ بکه‌ین، چونکه ناوه‌کو ئه‌وه کاته کاریگه‌ری ده‌کات چ ناویک هه‌لبزیرین، پیشنیار ده‌که‌م بۆ لیژنه‌ی یاسایی که به‌ نه‌وعیک له‌ نه‌وعه‌کان مادام ئیمه پرۆژه یاسای کورته‌هه‌له‌بلاش له‌ پیناسه‌که‌ جی بکاته‌وه‌وه ئه‌وه پیشنیاره‌ چه‌ز ده‌که‌م ئا‌گایان لی لیژنه‌ی یاسایی، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

پەروين خان فەرموو.

بەرپىز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى بىتاقەتى موعاق، لىرە وەكو كاك صباح فەرمووى ھەويەكە بىكرىتە بىتاقە، وە مەراكىزى تەئھىلەكە كە دەلى (المصابين الشديده) شەدەدەكە بىكرىتە عامە و لەگەل زىاد كىردى بىرگەيەك بە كىردنەوى بەشى ناوخۆيى بۇ كەم ئەندامان، بۇ ئەوۋى درىژە بە خويىندىيان بدن، چونكە لىرە نابىنايان و نابىستان قوتابخانە و پەيمانگاي تايبەت بە خويان ھەيە، ھەروەھا ئەكتىف كىردى ئەو مامۇستايانەى كە كەم ئەندامان دەلىنەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۆى من بە ئىعتىقاد لەسەر چوار پىرۇژەكە و ئەو پىرۇژەيەى لىژنەى ياسايى پىشتر پىناسەى سىندوقمان كىرد بوو كەچى ئىستا پىناسەكەى لى لىبراو، كە بەلاى مەنەو گىرنگە پىناسەى سىندوقى رىعايەى و تەئھىل دەبى و ئىحتىياجى خاسە بىكرىت، دوايى مەجلىسى ئىدارەى سەندوق دەبى، نەك ئەو مەجلىسە مەجلىسى رىعايە و تەئھىلى موعاقىن، ئەمە خالىكىان، دوو/ وەكو ھاورپىيانم باسىان بەراستى ناوگە كارىگەرى دەبى لەبەرئەوۋى ئەو موعاقە لىرە پىناسەى (ذوى الاحتياجات الخاصة) يە، پىناسەى كەم ئەندام نىە وەكو ئەو بىرادەرانەى كە بە سىنووردارى دەيانوويست باسى بىكەن، ئەم پىناسە كورتە بالاش دەگرىتەو و ئەو قودراتى جەسەدىە كە كورتە بالا قودراتى جەسەدى ئىنسانىكى ئاسايى نىە، لەبەرئەوۋە پىناسەكە ھى خاوەن پىداوويستىە تايبەتەكانە، لەبەرئەوۋە ناوگە كارىگەرى دەبىت من بۇ تەئكىد قىسەم لەسەر ئەوۋە كىرد، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لىرە بەس قىسە كىردىم لەسەر مەراكىزى تەئھىلە، كە بەداخەوۋە وەكو ئەوۋە وايە ئەمە شوپىنىك بىت تەنھا (لايواء المعاقين الذين لايجدون من يرعاهم المصابين الشديده و تاهيلهم و تشغيلهم فيها حسب قدراتها) بەلام ئىمە پىويستمان بە مەراكىزى تەئھىلە، بۇ ئىعادەى تەئھىل، ئىمە ئىستا چەند رىكخراوئىك قوتابخانەيان كىردوۋەتەوۋە كە ئىعادەى تەئھىلى موعەوۋەقەكەى تيا دەكەن كە دەرسى تيا دەوتىرتەوۋە، بۇيە من پىم باشە

ئەو مەراكىزى تەئھىلە بەو شىۋەيە نەبىت تەنھا بۇ ئەو خەلگانە بىت كە عەوقى شەدېدىيان ھەيە، بەلگو دەبى تەسنىف بىرئىت، (مراكز التأهيل هي المراكز التي يتم فيها إعادة تأهيل المعوقين وذوى الاحتياجات الخاصة وقصار القامة) ئىتەر لە دوايى دا ئەوۋى كە ئىتفاقى لەسەر كىرا، (إعادة تأهيلهم لممارسة الحياة الطبيعية والاندماج فى المجتمع) چونكە ھەر خۇى ھەدەف لە مەراكىزى تەئھىل ئەوۋەيە كە تۇ ئىعادەى تەئھىلى ئەو مەسەلەيە دەكرىتەوۋە و بۇ ئەوۋى تىكەلاۋى كۆمەلگا بى و كارىك بۇ خۇى بدۇزىتەوۋە، نەك بۇ ئەوۋى وەكو مەلجەئىك بى بۇ ئەو خەلگانەى كە ئىعاقەى زۇر شەدېدىيان ھەيە، دەبى ھەردووكىمان ھەبى، بۇ ئەوانەى كە ئىعاقەى شەدېدىيان ھەيە و وەكو مەلجەئىك كە كەس و كارەكەى بەخىۋى ناكات ئەينىرئىتە ئەو شۇيئە، بەلام نەوعىكمان ھەيە كە كەسوكارەكەى ئىستغناى لى ناكات، بەلام ئەو كەسە پىۋىستى بە شۇيئىكە بۇ ئەوۋى ئىعادەى تەئھىل كىردى نەخوئىندن لە ھەندى پىداۋىستى و چەند حرفەيەكە و چەند شىكە، بۇيە من پىم باشە ئەو مەراكىزى تەئھىلە بەو دوو جۇرە تەسنىف بىرئىت و زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئەفئىن خان فەرموو.

بەرپىز ئەفئىن عمر احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا من تىبىنم ھەيە لەسەر وشەى ئىقلىم چونكە لە يەكەم دا ئىقلىم پىناسە كراو، بەلام لە خالەكانى تردا زۇر تىكرار كراوۋتەوۋە باوۋەر ناكەم پىۋىست بىكات بەو تىكرار كىردنەوۋەيە و دەبى ھەلگىرئ وشەى ئىقلىم، پاشان من لەگەل راي سۆزان خانەم بۇ مەراكىزى تەئھىل، چونكە لىرە بەو شىۋەيە كە لە تەعريفەكەى ھاتوۋە بەرپاستى ئەوۋە بۇ ئىوا كىردن نىە، ئىمە دەمانەۋى مەركەزىك دروست بىكەين بۇ تەئھىل كىردن و راھىنان و ياخود بۇ ئىعادەى تەئھىل كىردى ئەو خەلگانەى كە موعەوۋەقن و جارىكى تر بتوانن مومارەسەى ژيانى تەبىعى خۇيان بىكەن لەناو كۆمەلگا و ئىندماج بىكەنەوۋە لەناو كۆمەلگا، بۇيە تەعريف كىردى مەركەزى تەئھىل بەو شىۋەيە بىت كە ئىستا سۆزان خان پىشنىارى كىرد، ھەروھەا پىشنىارى خالىكى تر دەكەم كەوا لىرە مەركەزى تەشخىس دانرى بۇ موعەوۋەقن، چونكە ئىمە ھەموومان دەزانىن ئىستا عەوۋەق بە لىزنىەيەكى توبى دەكرىت، بەلام ئەوۋە بىرئىت و پىشنىارى ئەوۋە بىرئى مەركەزىكى تايەتە دابىرى، بۇ تەشخىس كىردى ھەر حالەيەكى عەوۋەق لە ھەرىمى كوردستان، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار ھازە سلیمان، فەرموو.

بەرپىز ھازە سلیمان مصطفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من تىبىنم ھەبوو لەسەر تەعريفى تەئھىلەكە بەرپاستى ئەو تەعريفى كە لىرە ھاتوۋە من پىموايە مەعناى تەئھىل ناگرىتەوۋە، بۇيە من پىشنىارى ئەو تەعريفە دەكەم (!إعداد الفرد من ذوي الإحتياجات

الخاصة) ياخود (المعاق لتنمية قدراته عن طريق العلاج الطبي و الإستشارات النفسية و التعليم و التدريب المهني بما يتناسب مع حالته و تقديم الخدمات و الأنشطة التي تمكنه من ممارسة حياته بشكل أفضل)، زور سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

سوپاس، ريزدار عبدالسلام صديق، فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

راستی ههنديك شت ههبوو ئيمه وهكو ليژنهى موختهص باسى بكهه، يهك برادره وابزانم كاك قادر بوو باسى نهوهى كرد (بشكل مستقر) بكريته (بشكل دائم)، نهوه د.حسن لييرهيه، خوشك و برايان دكتور ههنه لييره، له مهوزووعى نهه تهعريفه باسى نهه حالاتانه دهكات، يهعنى نهه عهجزى (كلي) يان (نفسى) يان نهه كه بهردهوامه، يهعنى من مومكينه دهستم له بهر ههر هويهك له كار بكهوى، بهلام پاش هويهكه نهه مينيت جاركي تر دهگهريمهوه دهبيتته تهبيعي، ئينجا چاويش وايه، زهغتيش و زور شت، بويه وشهى (مستقر) (بشكل مستقر) نهوه له تهعريفى (UN) يش ههيه، كه فيعهن ئيصابهيهكى نهوه، بهس نهه شهتره نهه موستهقيره دائيم بيت، يان موستهمير بيت، موستهقيره، چونكه (stable) يهعنى نازانم تهرجومه بكهه، (stable) يهعنى حالتهكه له تهشخيصى (طبي) لهسهر نهه نهساسه دهبيت، هيوادارم نهوه له بهرچاو بگيريت، بهلام مومكينه موعالهجه بكرى، من مولاچهزهيهكم ههيه لهوهى كه خويندمان، ئيمه له (رابعاً) ماددهى يهك، (المجلس) مان تهعريف كردوه، (خامساً) ههر (رئيس) وتوومانه (رئيس مجلس كذا) به تهصهورى من ههر (رئيس المجلس) تهداروكى بكهين، چونكه مهجليس تهعريف كراوه، حالاتى تر ههيه وهك نهوهى زيان خان باسى كرد گورچيله و (كذا)، نهگهر ئيمه بچينه ناوى زور دهبيت، نهساسى نهه تهعريفه چى يه؟ نهوهى كه به شيويهكى (مستقر) (نفسى) يان (جسدى) يان (عقلي) بيت، به مهرجيك ببيتته هوى نهوهى ريگاي لى بگريت زيانى خوئى به شيويهكى تهبيعي بباته سهر، نهوانهى كه گورچيله نهساس نهوهليان ههبوو، يان له نهتهيجهى عهملهيه، نهگهر مهرجى دووهم تهتبيق بوو نهوانيش دهگريتهوه تهبعن، چ داعى نيه ئيمه حالتهتيكه و له موستهشفايهكه ويستم (بصورة عامة) چونكه نهگهر بووه هوى نهوهى نهتوانيت وهكو خهلكى تر ئيحتياجى خوئى و زيانى خوئى بباته سهر تهعريفهكه دهبگريتهوه، به نيسهت كاك كاردؤ كه خوئى نهندامى ليژنهى ياسايى بوو، فيكرهكه نهوه ههبوو كه له مادده (27) يش كه داوامان كردوه نهمينيت، مهجليسى سندووق ههبيت له بيرمه پرؤژهى ليژنهى ياسايى ههبوو، پاش گفتوگو كردنى ههردوو سى ليژنه و به جزوورى جهنابى وهزير نهگهر مولاچهزه بكهه پيشنيارمان كردوه نهه سندووقه ببيتته ئيشيك له ئيشهكانى مهجليس، چونكه مهجليس لهوى ههيه ميزانيهى بو تهخصيص بكرى، چى؟ چى؟ تهبعن نهوانه له ناو سندووقيك بن، من نازانم خوئ موشكله

نەبوو لەگەڵ ئەوەی مەجلیسی سەندووق، بەلام ئەوانەى لە من شارەزاتر و تیان دەبیتە دوو مەجلیس،
بۆیە قەزىيەكە بۆ موناڤەشە دەھێلێنەو، بە نىسبەت مولاھەزەى سۆزان خان راستە....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

كاكە كاتت تەواو بوو، زۆر سوپاس، خەلاص، سى دەقەپە تەواو، لێژنەى ياسايى، جەنابى وەزىر ئەگەر
موداخەلەپەكت ھەيە لەسەر تەعريفەكان، كەرەمكە.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە بىتاقەى (المعاق) پرسیارىك ھەبوو سەبارەت بەو بىتاقىيە، بۆچى؟ لەبەر ئەوەى ئىستا لە ھەر
شارىك وەك ئاگادارىن ھەر يەكێكىيان، ھەر بەرپۆەبەراپەتى كەمئەندامان وینەپەك لە ھەويەكان بۆ
كەمئەندامان دروست دەكرى، ئىستا ناسنامەكەى خۆم نموزەجىكە لەو ھەويەپەكە بۆ كەمئەندامان
دروست كراو، ھەولێ ئەوین ئىستا ھەموویان تەوھىد بکەين، ئەم ھەويەپەكە كەمتر تەزوىرى پى دەكرى،
كەمترین خەلەلى تىايە ئەو كاتەى كە دەروا بۆ بانقەكان، بۆيە ھەولێ ئەو دەدەين كە ھەر كەم ئەندامىك
خاوەن ناسنامەى خۆى بى، بۆ ئەوەى بتوانى ئەو ئىمتىيازاتەى كە لە ياساكەدا ھاتوو لە ماددەكانى تر كە
ئەو كاتەى سەردانى شوپنە گەشتيارەكان دەكات بۆ ئەوەى بتوانى بەو ھەويەو، بە ناسنامەپە ئىستىفادە
لەو ئىمتىيازاتە بکات، سەبارەت بە مەراكزى تەئھىل، جىاوازيپەك ھەيە لە نىوان مەراكزى تەئھىل و
مەراكزى (ايو)، ئەوەى ئىستا ھەيە مەراكزى تەئھىل ئىمە پەيمانگايە، لە ھەر سەنتەرى شارەكان جۆرەھا
پەيمانگانمان ھەيە، (ھىوا)مان ھەيە بۆ نابیستان، (رووناكى)مان ھەيە بۆ نابىنان، (ئاوات)مان ھەيە بۆ
بىرکۆلان، پەيمانگای (ھانا)مان ھەيە بۆ شىاندنى كەمئەندامان، كە لىرە وەكو چۆن وەزارەتى پەروەردە
مەنھەج تەوزىع دەكات بەسەر قوتابخانەكان، ئىمە لىرە ئەو نابیستان، نابىنان، بەلام بە شىوازيكى ئاسانتەر
دەرس دەخوین، ھەمان مەنھەج پەپرەو دەكرى مامۆستاشمان ھەيە، توپزەرى كۆمەلایەتیان لەوى ھەيە،
كە چۆن بتوانين ئەو كەمئەندامانە بە شىوہەپەكى وا رابىنين بگەرپنەو وەكو كەسىكى ئاسايى لە ناو
خىزان، بەلكە خىزانەكانىش فىر دەكەين چۆن مامەلە لەگەڵ ئەو منالە كەمئەندامانە بکەن، جگە لە
خویندن فىرى بەكارھىنانى كۆمپىوتەريان دەكەين تا ئەوانەى بە شىوہەپەك ئاسانتەر بى لە شىوازەكانى كە
فىرى كارى دەستیان دەكەين، كە سالانە ئىمە ئەو قوتابىانەى كە لەوین، سالانە پىشانگانمان ھەيە، سالانە
ئىمە خەلاتیان ھەيە وەكو لاوى سال، ئەوەى كە ھەيە مەراكزى تەئھىل پەيمانگايە لاى ئىمە جىاوازه لە
مەراكزى (ايو)، لىرە دەبى مەھامەكانى دىارى بکرى، مەراكزى تەئھىلمان ھەيە بەلام مەراكزى (ايو)
لىرە توپزى تەفصىلى پىويستە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

مەرگهزى تهئهيل له تهعريفهكه ليره نووسراوه (مرکز ايواء)، خوى تهئهيل فيرى دهكهى، مولاچهزهتان ههيه، مولاچهزهكته بده لهسهر ئهوه، فهرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ههر ئهوه بوو كه ئيتيفاقمان كرد ئيمه و ليزنهى ياسايى، له نهصهكه كه دهئيت: (ايواء المعاقين المصابين بإعاقة شديدة)، ئيمه تاكو ئهوه غهرهزه تهحقيق بكه، ئهوه ئيعاده بكهين (أو التي يتم فيها تأهيلهم و تشغيلهم حسب قدراتهم) واتا ئهوه تهعريفه تازهيه (أو التي يتم فيها) ريگا دههات ههمان مەرگهز (ايواء)يش ههبيت و تهديرب، يانيش مەرگهز، مهبهستان يان ئهوهى (ايواء)ه، يان ئهوهى تهديرب، تهصهور دهكهم ئهوه عيلاجى مهوزووع دهكات، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ئيستا موناقهشه لهسهر تهعاريفهكه خهلاص بوو، دهچينه سهر ماددهى دوو، ليزنهى ياسايى ماددهى (2) بخوين، پاشان ناوتان دهنووسين، پاشان شتيكى تر، فهرموو.

بەرپز عونى كمال بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

سهبارته به ماددهى دووهم له راپورتهكهمان بهو شيوهيه پيشنيار كراوه صياغهى ماددهكه بكرتتهوه:

يهدف هذا القانون إلى:

أولاً/ تعزيز و حماية و كفالة جميع الأشخاص المعاقين و ضمان تمتعهم على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الإنسان و الحريات الأساسية و تعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.

ثانياً/ احترام كرامة المعاقين و استقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم و استقلاليتهم.

ثالثاً/ احترام القدرات المتطورة لأطفال ذوي الإعاقة و احترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

بەرپزان راپورتى موشتهرهكيش بخوين، چيتان لهسهر ئهوه ماددهيه داوه؟ فهرموو.

بەرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

راپورتى موشتهرهك تهئيدى ماددهكه دهكات بهو صياغهى كه ئيستا خوئندمهوه.

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (21)

چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەپرۆى رۆژى چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكى) سەرۆكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جىگىرى سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (21) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگە (1) ى ماددە (20) لە پەپەرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەمواركرائى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (21) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن لە كات (11) ى پېش نيوەپرۆى رۆژى چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28 دا بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆكردنى ئەم پېشنياره ياسايانەى خوارەو:

- أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەكان.
- ج- پېشنيارى ياساى چاودېرى كردن و شياندىنى خاوەن پېداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- د- پېشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالاگان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ه- پېشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالاگان لە ھەرئىمى كوردستان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنەكەمان دەكەينەو، خولى سىيەمى ھەئبژاردن، سالى سىيەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژماره (21)، رۆژى دانىشتن 2011/12/28، بەرنامەى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگەى (1) ى ماددەى (20) لە پەپەرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره (21) ى ئاسايى خولى سىيەمى ھەئبژاردن لە كاتژمىر (11) ى پېش نيوەپرۆى رۆژى چوار شەممە رېكەوتى 2011/12/28، بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆكردنى ئەم پېشنياره ياسايانەى خوارەو:

- أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەكان.

ج- پيشنيارى ياساي چاودىرى كردن و شياندىنى خاوهن پيداويستيه تايبهتهكان له ههريمى كوردستان.
د- پيشنيارى ياساي مافهكانى كورته بالاكان له ههريمى كوردستان.
ه- پيشنيارى ياساي تايبهت به كورته بالاكان له ههريمى كوردستان.
ئىستاش داوا له ليژنهى ياساي و ليژنهى كۆمهلايهتى و ليژنهى دارايى دهكهين كهردم بكهن بۆ سههر مهنسه، ليژنهى ياساي فهرموون بهردهوام بن لهسههر خوئندنهوهى، فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى پههلهمان.

له دانيشتنى دوينى ههشت ناو نووسرا بۆ قسه كردن لهسههر ماددهكه، واتا ماددهى دووهم.

بهريز سهروكى پههلهمان:

زۆر سوپاس، ريزدار ناسك توفيق كهردم بكه.

بهريز ناسك توفيق عبدالكريم:

بهريز سهروكى پههلهمان.

دياره ئيمه لهسههر ههر ماددهيهك لهم ماددانه قسه دهكهين، تهئسيري ناوهكهى ههيه لهسههر ناوهپرۆكهكهى، بويه جاريكى تر دهلييمهوه، دهكريت ئهوه پينج پرۆزهيه، يان ئهوهتا سييانيان بكهين بهيهك و ئهوهى حكومهت بكهين به ئهصل، ئهوه ياسايه تايبهته به كورته بالاكان و دوو پرۆزهكه دهربهينين له مهوزوعهكه، بۆ ئهوهى تاخير نهبيت، يان ناوى خاوهن پيداويستيه تايبهتهكان بييت، بۆ ئهوهى شمولى ئهوانيش بكات، بۆ ئهوهى لهوه زياتر تاخير نهبيت، بويه ئهوكات دهتوانين بزنانين چۆن ماددهكانى تر دادهپيژين، بهلام.....

بهريز سهروكى پههلهمان:

تكايه ناوينيشانهكه رۆشتين، تهواو بوو، ئىستا لهسههر ماددهى دوو قسه دهكهين، ئهگهر لهسههر ماددهكه رهئيهكت ههيه، فهرموو.

بهريز ناسك توفيق عبدالكريم:

بهريز سهروكى پههلهمان.

ئهم ماددهيه باس له ئههدافى ئهم ياسايه دهكات، ئهوه سى ههدهفهى كه ديارى كردوو، باس له خزمهتكردى كهسه موعافهكان دهكات، بهلام ئهوهى ئهم ياسايه بۆ دارپيژراوه چهند بۆ خزمهتى كهمنهئندامان و خاوهن پيداويستى تايبهتهكانه؟ ئهوهندهش بۆ خزمهتى ئهوه كهسانهيه كه چاودىرى ئهوانه دهكهن، بهلام له ئههدافهكاندا پيوه ديار نييه، بويه من ئيقتراحى ئهوه دهكهم، چوارهمى بۆ زياد بكهين، بليين(رابعا): تقدير وتعزير و حماية حقوق الذين يلتزمون برعاية المعاقين)، چونكه ئيمه لهياساكهدا بهفيعلى ماددهيهكى تهواومان تايبهت كردوو بهوانهى كه خزمهتى موعافهكان دهكهن، لهبهه ئهوه دهبيت لهئههدافدا رهنگ

بداتەو، ماددەيەك زىاد بکەين بەوۋى كەئەم ياسايە بۆ خزمەتى كەسوكارىشيانە، بۆ خزمەتى ئەوانەشە
كە خزمەتى ئەم كەسانە دەكەن، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار عمر نورهدينى، فەرموو.

بەرپز د. عمر حمە امين خدر(نورهدينى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سەيرى ئەو ئامانجانە دەكەين، كە ليرەدا دەقى پى ھاتوو، مەن پيموايە لەرووى دارشتەو ئەوئەندە
وشك و رەككە، كە تەئسرى كردۆتە سەر شيواندى ماناكەى، بۆيە ئەمە دووبارە پيويستى بە دارشتەو
ھەيە، بۆ نموونە تەعزىز و ھىمايەى ئەشخاى، يان تەئمين و تەعزىز و ھىمايە و كفالەى حقوقى ئەوان،
بەرپەنى مەن دەبيت مافى ئەوان تەعزىز بكرىت و بپاريزرىت، نەك شەخەكە خۆى، ھەررەھا مەسەلەى
ئىحتىرامى كەرامەو شكۆمەندى لەبەرگەى يەكدا ھەيەو لە بەرگەى دووشدا ھەيە، ديسان دووبارە بووئەتەو،
لە سىيەمدا دەليت رېزگرتن لە توانا پەرسەندووھەكان، يان گەشەسەندووھەكانى ئەوان، بەرپەنى مەن ديسان
ئەو ناكريت، ئامانجى ئەم ياسايە پەرسەپيدانى تواناكانى ئەوانە، نەك رېزگرتن لەو توانايەى ئەوان كە
گەشەى كردوو، بۆيە ديسان دەبيت ئەمەش صياغە بكرىتەو بەرپەنى مەن، لەسەر مەسەلەى شوناس و
ھەويەى ئەوانىش، ديسان دەبيت وازحتر بين، مەبەست چيە لە پاراستنى شوناسى ئەوان؟ بەرپەنى مەن
لەگەل مەسەلەى شوناس قسە لەسەر لەسەر كەسايەتى ئەوان بكرىت، ھەررەھا پيشنيارى ئەوئەش دەكەم
جگە لەو سى ئامانجە، دوو ئامانجى تىر زۆر گرنگ ھەيە ئىزافە بكرىت، ئەويش مەسەلەى ئاويئە كەردن،
يان ئەوئەى پى دەوترىت دەمچ كەردنى تەواوى ئەوان لەرووى كۆمەلەيەتى و لە رووى ئابوورىيەو، كە
خالىكى زۆر زۆر گرنگە، ئامانجىكى زۆر گرنگە، لە ھەموو ولاتىكدا كە ئەم ياسايە دانراوە يەككە لە
ئامانجەكانى ھەولدانە بۆ ئەوئەى ئەمانە بەتەواوئەتى لەرووى كۆمەلەيەتى و لە رووى ئابوورىيەو، لەگەل
كۆمەلگادا دەمچ بكرىنەو بەشيويەكى باش، مەن صياغەيەكەم ئامادە كردوو، پاشان دەينريم لەسەر ئەم
بەرگەيە، ئامانجى دووئەى ئەوئەى كە مەن پيشنيارى دەكەم، ئەويش ئەوئەى كە ئىمە ھەول بەدەين رېزگرتن
لە ماف و كەسايەتى و شوناسى پەككەوتەو خاوەن پيداويستى تايبەت لە چوارچىوئەى كارى خىرييەو
بگوازينەو، بۆچى؟ بگوازينەو بۆ ئەوئەى ببىتە مافى ئاسايى، ھەررەھا ببىتە واجبى دەولتە، لەمەشياندا
صياغەيەكەم ھەيە پاشان ئەويش دەينريم، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار فازل بەشارەتى، فەرموو.

بەرپز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

مولاحەزەى من لەسەر ماددەى دووھە، ھەرچەندە لە عامى پەرۆزەكەدا بەچەرى باسى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامان دەكات، ئەوھى كە لێرەدا پېشنىارى منە، ئەوھى كە حكومەت مولزەم بىكرىت بە دروست كردنى جىگايەك لە ھەموو پارىزگاگانى كوردستان بۆ كەمئەندامان، بۆ ئەوانەى كە دەتوانن كار بكەن، چونكە بەراستى لێرەدا لە ماددەى سىيەم ھەرچەندە باسى تواناى كەمئەندامان دەكات، بەلام باسى ئەوھى ناكات كە شوپىنكىيان بۆ دابىن بىكرىت، لەبەر ئەوھى كە ئىستا زۆر كەمئەندام ھەيە زۆر دەست رەنگىنە، يەنى بەھرو كارى زۆرباش ئەنجام دەدات، بۆيە پېشنىار دەكەم حكومەتى ھەريەمى كوردستان، وەزارەتى كارووبارى كۆمەلەيەتى مولزەم بىكرىت بە دابىن كردنى شوپىنكى بە وەسىلەى كاركردنەوھ، چونكە كەمئەندام ھەيە خەياتە، كەمئەندام ھەيە گوچنە، كەمئەندام ھەيە، ھەريەكە لە بواریكدا دەتوانىت كارىكى باش ئەنجام بدات، بۆ ئەوھى حكومەت مولزەم بىكرىت بە دابىن كردنى جىگا، بە ئەساسى كاركردنەوھ بۆ كەمئەندامان لە ھەريەمى كوردستان، لەبەر ئەوھى تەنھا بىر لەوھى نەكرىتەوھ، بەس خزمەت بىكرى، ھەرچەندە من لەگەل ھەموو خزمەتكردنەكانم بۆ ئەوان، بەلام ئەوھى بىكرى كەوا شوپىنكى كار كردنىشان بۆ دابىن بىكرى، بۆ ئەوھى بتوانن خاوەن بەھرە بن و، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەخىراتنى ريزداران نوپنەرى كورته بالاكان دەكەين، كە لە بانەوھ بەشدارن لەگەلمان، زۆر زۆر بەخىر بىن، ئىستاش ريزدار محمد شارەزوورى فەرموو.

بەريز محمد احمد على (شارەزوورى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەنجى من لەسەر خالى يەك و خالى سىيە، ديارە ئەم ياسايە دەرچووھ خزمەت بە توپىزىك دەكات، ئەوانىش مروفن، بۆيە من پېشنىارى ئەوھى دەكەم كە لە (على قدم المساواة مع الاخرين بجمیع الحقوق) ئەو ئىنسانەى تيا لابرىت، ئەوانە ئىنسانن و توپىزىكن لە ئىنسان، ئەم ياسايەش بۆ خزمەتى ئەوان دەرەجى، من پېموايە ئەم ئىنسانە تەحصيل حاصلە، ئەگەر ببىت، لە خالى سىيەم زياتر سەرەنجهكەم لەسەر ئەوھى ئەم خالە بۆ ئەوھى دانراوھ كە جىاوازی بكات لەنيوان منالىكى كەمئەندام، كە قودرەيەكى پېشكەوتوتوترى ھەيە لە منالى كە لەگەل خۆيەتى، بۆيە من وەكو كاك عومەر ئىشارەتى پيدا، بەراستى دارشتنەكەى بە دارشتنىكى رەكەك دەزانم، ماناكەى لە دەستدا، بۆيە من پېشنىار دەكەم، لەبەر ئەوھى ئەمە موناڤەسەيەك دروست دەكات لەنيوان ئەو منالانەى كە قودرەيان زياتر، پېشنىار دەكەم ئەم خالە وا دابىرژىتەوھ، (لەبەر چاوگرتنى تواناى پەرەسەندووى منالە كەمئەندامەكان و پەرەپيدانى بەشيوھيەكى زانستیانەو ريزگرتن لە مافەكانيان و پارىزگارى كردن لە ھىوايەتەكانيان، ئەگەر ئەوھى ئەخىرى ھەويە بىت لە ماددە يەك لەخالى ھەوت ھەويەكەى ديارى كردوھ، بۆيە من پېشنىارى ئەوھى دەكەم (والحفاظ على هويتهم)، ناسنامەكەى ھىچ مانايەك نادات بە دەستەوھ، تۆ ناسنامەكەى لە ماددەى يەك خالى ھەوتدا ھەويەكەى داوھتى، بۆيە من پېشنىار دەكەم (والحفاظ على هويتهم)، ئەوھى بكەنە (ھوايتهم)، سوپاستان دەكەم.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرىز كاك كاوه محمد ئەمىن فەرموو.

بەرىز كاوه محمد امين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

وھلا منىش ھەر ھەمان بۇچوونم ھەيە لەسەر صياغە كردنى برڭەكانى ماددەى دوو، بەتايبەتى لە برڭەى سى كە نووسراوھ (احترام القدرات المتطورة للاطفال ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، ليرە تەقريبەن بەتايبەتى بۇ منال ھاتوو، نەگونجاوھ، بەراى من كەلىمەى شياوتر بۇ ئەو برڭەيە ئەوھيە بلىي (تشجيع)، يان (تحفيظ القدرات المتطورة للاطفال الموهوبة)، ليرە بەھرەدار منال زياتر جيا دەكرىتەوھ لەگەل منالى تر، (الموهوبة ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، ئەگەر ھەويەتەكە بكرىتە (قدراتهم)، يان (موهبتهم) پيم شياوترە، سوپاس، ھەر ئەو تيبينىم ھەبوو.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك شوان كەرىم فەرموو.

بەرىز شوان عبدالكريم جلال:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو تيبينىم ھەيە، تيبينى يەكەمم/ زياتر زمانەوانىيە، لە ئەوھلەن دەلى: (تعزيز وحماية وكفالة)، پيموايە ئەو (و)ە زيادە، ببيت بە (تعزيز حماية وكفالة)، بۇ ئيزافەى حقوقيش من لەگەل رايەكەى ھاوکارم كاك عومەر نورەدينم، لەوى حقوقيك دابنرى لەنيوان كەفالهو جەمىع ببيت بە (وكفالة حقوق جميع الاشخاص.....)، تيبينى دووھمم/ لەسەر ئەوھيە كە يەكك لە ئامانجەكانى دانانى ئەم ياسايە، ئامانجيكى گرنگى دانانى ئەم ياسايە وھك لە ھۆكارى دەرچووواندى ياساكەش ھاتوو، ئەوھيە كە (منجھم امتيازات ماديه ومعنويه اضافية)، بۇ ئەوھى ئيتەر ناوھكەى ھەر چيەك ببيت، بەراى من وا پيوست دەكات كە (رابعاً)ى بۇ زياد بكرى، بگوتريت: (رابعاً: منح امتيازات ماديه ومعنويه اضافية خاصه الى ..) ناوى ئەوھى با بلبين ناوى لە ياساكە بەچى ھات ببيت، ئەو ناوھ دابنريت و، زور سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە وھكو ئەزانين كە ھەدەف زور گرنگە لە دەرھينانى ئەم قانونە بەراستى، ئەگەر ببيت و لەگەل ئەوھ بين ئەمانە بيمينيتەوھ، وا ئىقتيراح دەكەم كە لەگەلئيدا خاليكى تر ئيزافە بكرى، ئەويش: (حق المعوقين في الاندماج في الحياة العامة في المجتمع)، چونكە ئەساس و كرۆكى باسەكەمان ئەوھيە، چۆن ئەم كەمئەندامانە

لەناو ئەو قانۇنە كە ناويان ھاتووە چۆن بيانگەر پېننېنەوہ بۆ ناو كۆمەلگامان؟ كە ئەمە گرنگە لەناو ياساكە ھەببەت، لە ياساى ولاتانى تىرىش بۆ معوقىن بەم شىوہىە بوو، دووہم/ ئىزافەم ئەوہىە كە ئىزافەى ئەوہ بەكەين، (ان يكون المعوقين لهم الحق في المشاركة في صنع القرارات المتعلقة بهم)، ئەوہش لەناو قانۇنەكە ھەيە، كە فيعلەن ئەگەر ھاتو دەنگى لەسەر درا، كە دەبى نوپنەريان ھەببەت بۆ ئەو لىژنانەى كە دادەنرەت، ئەو مەجلىسەى كە دادەنرەت، نوپنەرى خۇيان ھەيە، چونكە ئەوان ئەزانن موغاناتيان چيەو شتەكانى كە تاكو ئىستا بەدەست نەھاتووہ لە خزمەتگوزارى كە ھەرچەندە وەكو مرؤفئىكى ئاساى تەماشأ دەكرى، بەلام لە ئىحتىجاتيان، لە پىداوويستيان زياتر پىويستيانە كە ئاگاداريان بۆ بكرى، ئەم دوو خالە ئىزافە بكرى، ئەگەر ھاتو بەم شىوہىە ماىەوہو نەخرايە ئەسبابى موجبە.

بەپۆز سەرۆكى بەرلەمان:

سوپاس، ريزدار سۆزان شەھاب فەرموو.

بەپۆز سۆزان شەھاب نورى:

بەپۆز سەرۆكى بەرلەمان.

تەبەعن ئەم ماددەيە، عادەتەن ئىمە زۆر فير بووين صيفەيەكى ستاندارد دادەنپين، ئىمە لەم قانۇنە دەمانەوى بلىين ئەم قانۇنە چى ئەكات؟ نەك (يەدەف)، چى ئەكات؟ ئەم ياسايە كە تەشريع ئەكرى لە دواى ئەوہ كۆمەلئىك رينماى پى دەرنەچبەت، كەواتە لە نەصىكى مەكتوبەوہ دەببەت بە كۆمەلئىك كارى پراكتىكى، بۆيە ليرە زەمانى حقوقى تىدايە لەناو ئەم ياسايە، دەببەت لە پيشدا بلىين: (يضمن هذا القانون ضمان الحقوق التالية)، ئەم قانۇنە بۆ ئەم ھەدەفانە جيبەجى دەكرى، ئەم حقوقانەى تىدايە، تەسببەت دەكرى، كە ئەلئى: (الحقوق التالية: تعزيز وحماية وكفالة جميع الاشخاص المعاقين)، ئەوہ مافىكە كە ئەوان ھەيانە بەسەر دەولتەتەوہو، دەببەت بۆيان جيبەجى بكات، بۆيە ئەبى لە ئەوہلەوہ ئەم دەستەواژەيە دابنرى. دووہم/ لە جياتى ئىحتىرام، چونكە بەسە ئىمە ھەر وشە، وشە، وشە، بەلگو بيكەين بە شتى پراكتىكى، (حق المعاق وذوي الاحتياجات الخاصة في ضمان واحترام كرامتهم واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بانفسهم واستقلاليتهم)، بۆ ئەوہى ئىمە بەپىي ئەم ياسايە زەمانى ھەقەكانيان بكەين، نەك بەپىي ئەم ياسايە ئىحتىرامى ھەقەكەيان بگرين، بۆيە لە ئىختيار كردنى وشەكاندا دەببەت ئاگادار بين ئىمە مەبەستمان چيە لە دارشتنى ئەم ياسايە.

لە سىيەم/ بە ھەمان شىوہ، (ضمان حق تطوير القدرات المتطورة للاطفال ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، تۆ دەببەت زەمانى ئەوہ بكەى، نەك ئىحتىرامى قودراتەكەى بگرى، دەبى زەمانى ئەوہ بكەى كە تەتوير بدرى بە قودراتى، ھەرودھا پيشنيار دەكەم (رابعا) ھاورا لەگەل خوشكى ئازيزم خاتوو تارا، (رابعا: ضمان حق دمج المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الحياة العامة في المجتمع)، نەك لەجياتى ئەوہى پەراويز بخرين، دەبى زەمانى ئەوہ بكەيت كە ئەوان لەناو ئەو كۆمەلگايە تىكەل ببنەوہ، ئەمە دەببەتە (رابعا) و، ئەگەر بە دلتان بوو بۆتان ئەنيرم.

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، ھازە خان فەرموو.

بەرپۇز ھازە سلیمان مصطفى:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەربارە ئۇ ئامانجانە كە لە پىرۇزە كۆمەتدا ھاتوۋە، بەرپۇستى من دەبىنم كە ئامانجانە ھەر چەندە ئامانجى باشن، بەلام شىۋە داپشتىيان بەو شىۋە نىيە، كە زۇر ئاسان بى لە تىگەپشتن، بۇ ئۇەۋى لە ياسا كەدا بە ئاسانى خەلك لى تىگات، بۇيە بەرپۇستى من پىشنىار دەكەم كە ئۇە سى ئامانجە ۋەكو پىشنىار لە ياسا كەدا بنووسرىتەۋە، لەۋانە:

يەكەمىان: (الاهتمام والعناية بذوي الاحتياجات الخاصة في النواحي الصحية، الاجتماعية، الثقافية والتربوية والاقتصادية لضمان عيشهم وكرامتهم لتمكينهم من التغلب على الآثار السلبية الناجمة عن حالة العجز سواء اكان جزئيا او كلياً).

(ثانيا) لە جىياتى ئۇەۋى ئىمە بلىين (احترام كرامة المعاقين)، بلىين: (السعي في تطبيق المبادئ الانسانية السامية في دمج ذوي الاحتياجات الخاصة مع غيرهم من فئات وطبقات المجتمع عبر وسائل وطرق منهجية وعلمية).

(ثالثا: تأمين وتوفير فرص العمل لذوي الاحتياجات الخاصة بما يتناسب مع قدراتهم البدنية والعقلية والنفسية)، زۇر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپۇز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلپەتى:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دوو، لەۋانەيە ھەندى سىاغەى قانۇنى رەكىكى ھەبىت، منىش پىشتىگىرى ئۇە دەكەم ھەر سىاغەيەكى باشتر ھەبى لەم ماددەيە، ئىمە سىاغەى بکەين و داپىرپىژىن، ديارە سى پىرۇزەيەۋ باسى كەمئەندامان دەكات، ئىمە ھەۋلى ئۇە دەدەين كام سىاغە باش بىت پىشتىگىرى لەۋە دەكەين.

سەبارەت بە پىرسىيارەكەى كاك فازل باسى ئۇە دەكات بۇ بىكەكان و سەنتەرى شارەكان، دوپىنىش تەۋزىچىكەمدا، ئۇەۋى كە ئىستا ھەيە زىاتر لە (2500) منال حالى حازر لە پەيمانگانامان و لە سەنتەرى شارەكان سوودمەندن، ديارە لەۋى كۆمەلپەت چالاكى ھەيەۋ، خوپىندىشيان بەردەۋامە ۋەك ھەر منالپىكى ئاسايى، بەلام بەشىۋەيەكى ئاسانزو ساكاترو، سالانە پىشانگانىيان بۇ دەكرىتەۋەۋ، دواى شىياندىيان جگە لەۋەى لە پىشانگان، ئىمە ئۇە كە لوپەلانەيان بۇ دەفرۇشىنەۋەۋ، منالپىشمان ھەيە لەۋ پەيمانگانايانە كە دەردەچن و دەچن نامادەيى تەۋاۋ دەكەن و، دەرچوۋى پەيمانگانامان ھەيە، تەنانەت دەرچوۋى كۆلىزىشمان

ھەيە، ھەولئىشمانداۋە لەرپىڭاي ناۋەگان، كە بۇ ئەنجومەنى ۋەزىرانى بەرزىدەكەينەۋە، بتوانىن كەمئەندامىش داخل بىكەين و دايمەزىنن، ئەو سەنتەرانەى ئىمە كەموگورپى ئەۋەمان ھەيە، كە تەنھا لە سەنتەرى شارەكانە، تاۋەكو ئىستا بۇمان نەكراۋە كە لە قەزاكانىش بىكەينەۋە، ھەولئى ئەۋە بەدەين لە ماددەكەى دوئىنى كە باسى مەرگەزى تەئەيلە ئىۋە كراۋە، داۋاى ئەۋە دەكەم تەفسىلىكى زىاتر بدرئ بۇ مەرگەزى ئىۋەكە، چونكە ئەۋەى ئىستا ھەيە تەنھا مەرگەزى تەئەيلە، بەلام دوئىنى لەۋ ماددەيە ھىچ تەفسىلىك بۇ مەرگەزى ئىۋە نەدراۋە، چونكە واجباتمان ھەيە، سەبارەت بە مەرگەزەكانىش ئەۋەى كە ئىستا ھەيە تەفسىلىكى زۆر بە وردى باسكراۋە، لە بابى جۋارى فەسلى يەكەمى قانونى رىعايەى ئىجتىماعى (126)ى سالى 1980 كە باسى مەرگەزەكان دەكات لە كوئە بەرپۆۋە دەبرىن؟ كى بەرپۆۋەبەرى ئەۋە بىنكانە دەبىت، ياخود ئەۋە مەرگەزانە دەبىت؟ بۇيە لەۋى بەوردى باسكراۋە، لىرە پىۋىست بەۋە تەفسىلە ناكات و، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

لىژنەى ياساى بۇ ماددەى سى، موناقتەشە لەسەر ئەۋە ماددەيە تەۋاۋ بوو، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

المادة الثالثة: يصنف المعاقون

اولاً/ حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1 / المعاقون بدنيا.

2 / المعاقون عقليا ونفسيا.

ثانياً/ حسب قدراتهم على العمل الى صنفين:

1 / المعاقون غير القادرين على العمل كلياً.

2 / المعاقون غير القادرين على العمل جزئياً.

جەنابى سەرۋىكى پەرلەمان، سەبارەت بەۋە ماددەيە لە راپۆرتى ھاۋبەش دوو را ھەيە:

راى يەكەم/ دەلى ئەۋە ماددەيە نەمىنىتەۋە، حەزف بىكرىت.

راى دوۋەم/ دەلى بىمىنىتەۋە ۋەكو خۇى.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئەۋەنەى دەيانەۋى قسە بىكەن لەسەرى كەرەمكەن، ئەم رىزدارانە دەيانەۋى قسە بىكەن، رىزداران (رېباز فتاح، كاردۇ محمد، سۆزان شەھاب، د.احمد ومرتى، بەفرىن حسين، ھەمە سەعید، خلیل عوسمان، جلال على، سيویدیل عوسمان، كاۋە محمد، شۆرش مجید، شلىر محى الدين، سەردار رشید، صباح بيت الله، شىرزاد حافز، دلیر محمود، لانا احمد، د.رؤزان دزەيى، عبدالسلام بەروارى، ئەفین عمر، برهان رشید، د.حسن محمد، تارا ئەسەدى، ئاراس حسين، كاك رېباز فەرموو.

بەرپز رېباز فتاح محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە تەسنىف كىرگەن، ھەرچەندە لە ماددەيەكى پېشوو تر تەعريفى معەوق كرا، تەقريبەن يەنى تەسنىفك بۆ ئەو كراو، بەلام ئەگەر قەرار بېت لېرە ديسانەو تەسنىف بكرېتەو، تازەترين تەسنىفى (WHO) بۆ كەمئەندامان، دەبېت ھەردوو بەشەكەى تيا بېت، يەنى بەشى يەكەم ناكىت جيا بكرېتەو، يەنى لېرە ئەو كراو، كراو بە دوو بەشەو، بەلام لەراستيدا دەبېت ھەردوو بەشەكە وجودى ھەبى، چونكە بەشيكيان كاتى كە تۆ پېناسەى كەسكى معەوق دەكەى، تەواوكارىەكە ئەوئەى كە ھەر دوو بەشەكەى تيا بېت، بەشى يەكەم لەسەر بنەماى جسمە، لەشى ئېنسانەكە، ئايا ئەو كەسە ستراكچەرى تەواو نېيە لە لەشى؟ دەستىكى نېيە، ياخود قاچىكى نېيە، ياخود يەكك لە ئەندامەكانى نېيە، ياخود فەنكشن، يان ئىشى ئەو ئەندامەى لەدەستداو، لەبەرئەو دەبى بەشى يەكەم/ تەسنىف بى لەسەر بنەماى پېكەتەى لەشەكە، كە بەشيك لە پېكەتەكەى نېيە، ياخود ئەو كە پېكەتەىك، ياخود ئەندامىكى ئىش ناكات، بەشى دووئەى/ ئەوئەى كە لەسەر بنەماى كار و چالاكى كەسەكە، راستە ئەو كەسە لەوانەى ئەندامىكى نەبېت، بەلام بەشى دووئەى زەرورە كە تەواو بكات، ئايا تا چەند كارىگەرى كىرەو لە چالاكى و، ناتوانى بەشدارى بكات؟ كەواتە دەبى بكرى بە بەشى يەكەم، ياخود خالى يەكەم، لەسەر بنەماى لەشى ئەو كەسە، بەشى دووئەى لەسەر بنەماى كار و چالاكى، ياخود لەسەر بنەماى چالاكى و تواناى بەشدار بوونى كەسەكە لە كاروبارى رۆژانەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك كاردۆ فەرموو.

بەرپز كاردۆ محمد پىردواد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەبارەى ماددەى سى، من لەگەل ئەوئەم كە ئەم ماددەى ھەلگىرى، لەبەر ئەوئەى ئېمە لە ماددەى يەكدا لە پېناسە كىردنى موعاق، يان خاوەن پېداوئىستى تايبەتەكان، پېناسەىكى زانستى و گشتگىرەو تەحلىدى ئەوئەى كىردو، كە خاوەن پېداوئىستى كىيە، ئەم پۆلن بەندىيە وەكو ھاورپم كاك رېباز باسى كىرد، ھەم لەرووى تەندروستىشەو راست نېيە، ھەم سنووردارى، يان دەتوانم بلىم ھاودزە لەگەل پېناسەكەو، سنووردارى ئەوانە دەكات كە مافەكە ياسايەكە دەيانگىرېتەو بۆ دەستەبەر كىردنى مافەكەيان، لەبەر ئەوئەى من زەرورەتى نېيە، بۆيە پېويستە ئەم ماددەى لاجچى و، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من هاوارام لەگەڵ برای بەرپز کاک کاردۆ، خۆی لە ماددەکەدا، لە یاساکە کە حکومەت ناردوویەتی زۆر بە ریکوپیکی هیناویەتی، بۆ ئەوەی حوریه تیک بدری بە وەزارەتیش بۆ تەسنىف کردنەکە، دەلی (علی وفق من التسلسل العالی للمعوقين والذي أوضحته منظمة الصحة العالمية بالشكل التالي الحركي الرؤيوي السمعي، العقلي يتم اعتماد وتعديل قائمة تسلسل المعوقين وذلك بقرار يصدر عن مجلس الوزراء استنادا على اقتراح من قبل الوزير المعني بتكليف من المجلس الاعلى لشؤون المعوقين)، کەواتە ئیمە لیرەدا هیشتا ئەوەشمان یەکلا نەکردوو، ئەگەر هاتو (ذوي الاحتياجات الخاصة) لەگەڵ دابوو، ئەوا ئەوەندە تر فراوان تر دەبی، کەواتە ئەوەی کە ئیمە ئیستا موناقلەشە دەکەین، ئەگەر ئەو ماددەیه وەکو خۆی بمینیتەوه تەئیدی یاساکە دەکەین، یەعنی پێش وەخت برپار دەدەین ئەمە تەنھا یاسای کەمئەندامان بێ و، خاوەن پێداویستیه تایبەتیهکان نەبی، ئەگەر ئەو ماددەیه وەک ئەمە کە لە راپۆرتەکەدا هاتوو، بەلام ئەگەر هەر تیایدا نەبی، مانای وایە ئەگەر لە دوایش لە دەنگداندا بوو بە خاوەن پێداویستیه تایبەتیهکانیشی لەگەڵدا بوو، ئەوسا حوریهت بەجێ ئەهێلین هەم بۆ مەجلسەکەو، هەم بۆ وەزارەت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار د.احمد وەرتی کەرەمکە.

بەرپز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره ئامانجی ماددەکە لە ماددە سێیەم ئەوەیه، کە بەندی کەمئەندام ئەکات و، تەسنىفی ئەکات کە بەگوێرە سەرۆستی کەمئەندامی، کەمئەندامان دوو پلەن، کەمئەندامانی جەستەیی، کەمئەندامانی دەروونی و عقلی، پاشان لە برگە دوو هەمدا بەگوێرە توانای کارکردن دوو پلەن، ئەو کەمئەندامانە کە هیچ کارێکیان پێ ناکریت، یان ئەوانە کە هەندێ کارێکیان پێ ناکریت، بەلام ئەگەر سەیری برگە (7) لە ماددە یەکەم بکەین، وەکو بەرپز کاک کاردۆ و سۆزان خان ئامازەیان پێیدا، هەمان ئەو ئامانجانەیان هیناوتەدی، کە باس لەو دەکات ئەلی کەمئەندام/ ئەو کەسەیه کە تووشی بێ توانایەکی هەمیشەیی (گشتی)، یان هەندەکی (جوزئی) زگماکی و، نا زگماکی بەشیوەی سەقامگیری مۆستەقیر، لە یەکیک لە هەستەکانی، یان تواناکی جەستەیی، یان دەروونی، یان عقلی تا ئەو رادەیه هاتبیت، کە رێ لە کارکردنی ئەندامیک، یان زیاتر لە ئەندامیک جەستەیی بگری، نەتوانی داخوایە ئاساییەکانی ژیانی لە چاو هاوشانە لەش ساغەکانی پیاده بکات، کەوا بوو ئەوەی کە لە ماددە سێ هاتوو، برگە (7) لە ماددە یەکەم،

پېنئاسەيەكى زۆر گشتگىر و زانستيانەيە، پېويست بە ماددەى سېيەم ناكات، لېرەدا بەشپوھيەكى تەواو پېنئاسەى كر دوو، لەوئ بە رەئى من دووبارەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار بەفرىن حسين خەليفە كەرەمكە.

بەرپىز بەفرىن حسين خەليفە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، قسەكانى من لە لايەن بەرپىز كاك كاردۇ كرا، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رېزدار حەمە سعید حەمە على كەرەمكە.

بەرپىز حەمە سعید حەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ياسايە لە يەكگرتنى پېنج ياسايە، پېنج ياساكە، دووانيان ھى كورتە بالاکانە، سېيانيشيان ھى كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەيەگان، ديسان كەمئەندامان دووانى تريان، كەواتە ئەگەر ئەمە لېرە ئەمە بمېنېت، تەخسىسى يەك ياسا دەكەين، ئەوكاتە يەك ياسا كە باسى كەمئەندام ئەكات، بۆيە من پېموايە نەمېنېت، بۇ ئەوھى ياساكە گشتگىر بى و ھەر پېنج سنفەكە بگريتەو، كە خاوەن پېداويستى تايبەت و كەمئەندام و كورتە بالاکان، بۇ ئەوھى مافەگان بۇ ھەموويان بگريتەو، بۇ ئەوھى نەمېنېت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، خليل عثمان حمدامين كەرەمكە.

بەرپىز خليل عثمان حمدامين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھاوپرام لەگەل ئەو برادەرەنە، بەراستى ئەو تەسنىفە نەمېنېت، ھەرودكو ھاوپرپانەم باسيان كرد، ئەگەر ھەر مايەو تەسنىفەكە ھەرودكو كاك رېباز گوتى لەسەر ئەساسى ئەداو ئەنجامدانى چالاكى بى من پېم راست ترە، چونكە ئېمە لەوانەيە شەريجەيەگمان ھەبى، كەمئەندام نييە، نە جەسەديەن، نە عەقلىەن، بەلام لەوانەيە نەتوانى كارو چالاكيەكانى وەكو پېويست ئەنجام بدات، بۇ ئەوھى شمولى ھەموو لايەك بكات، ئېمە كورتە بالاکانمان ھەيە، ھەندى شەريجەى تريشمان ھەيە ھەر لەم بابەتە، بۇ شمولتر بى، يان نەمېنېت، يان لەسەر تواناي ئەداى چالاكيەكانى ئەم تەسنىفە بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار جەلال على عبدالله كەرەمكە.

بەرپز جلال على عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە لە ماددەى يەكەمدا، ديارە پیناسەى پەككەوتەو كەمئەندام كراو، دەسلەتیش دراو بە بەرپز وەزیر وەزارەت، كە بەپى پینمایەگان دەریبخت، بەلام دوو جیاوازی ھەيە لە پلە بەندیەكە، كەمئەندام و پەككەوتە ھەيە لە لەدايك بوونەو، لەو پۆژەى لە دايك ئەبى پەككەوتەو كەمئەندامە، ھەشە لە ژياندا تووش دەبى، موعامەلەو تەسنىف و پلە بەندى ئەم دوو نەوعە زۆر جیاوازە، ھەيە لە تەمەنىكى موعەيەن، لە تەمەنى پەنجا سالى، بیست سالى تووشى حادیسەيەك ئەبى، ئەبیتە پەككەوتەو كەمئەندام، ھەيە كە لەدايك ئەبى، لەبەر ئەو مەن پیم باشە، ئەگەر بمینیتەو ئەوانەى كە لە دايك بوون كەمئەندام، لەگەل ئەوانەى نەتیجەى حەيات و ژيان، حەوادس تووش ئەبن، چونكە مەعامەلەيان جیايە، ھەم لەرووى قانونیەو، ھەم لە رووى ئیمكانیاتەو، ھەم لە رووى پلە بەندیەو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ریزدار سیوھیل عثمان احمد كەرەمكە.

بەرپز سیوھیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو ماددەيە (تصنيف العاقين حسب طبيعة العوق وحسب قدراتهم على العمل) لە تەعریفى موعاق ھەمووى ھاتوو، پيوست ناكات ئەو ماددەيە بمینیت، ئیلغا بكریت، بەنیسبەت ئەگەر تەقدیری عەجزی كلى، یان عەجزی دائیمی دابنیین، لە فەقەرەى سیزدە نووسراو، (اللجنة الطبية)، لیژنەى توبى بۆ خوێ دیاری دەكات، واتا ئەو تەحصیل حاصلە، بۆیە پیم باشە ئیلغا بكریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار كاوە محمدامین كەرەمكە.

بەرپز كاوە محمدامین:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منیش ھاویرام لەگەل ھاوکارانم، لە تەعریفەكە بە روونی و بە تەفسیلی كراو، ئەو ماددەيە زیادە، ریزو تەسنىفی كەمئەندامى زیاتر لیژنەى پزیشكى دیاری دەكات، ئەو كاتە ئەو كیشەيەمان لە كۆل دەكاتەو، موعالەجە دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار شۆرش مجید حسین كەرەمكە.

بەرىز شۆپش مجىد حسين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش ھاۋرام لەگەل ئەو خوشك و برايانەى گە داوا دەگەن ئەو ماددەيە ئىلغا بىرىتەو، بەھۋى ئەو پىناسە گشتىرەى كە لە بىرگەى (7)ى ماددەى (1)دا ھەيە، قسەكان دووبارە ناكەمەو، بەلام ئەگەر لە حالەتەىك ماپەو، ئەو ماددەيە ماپەو، بە پىۋىستى دەزانم بىرگەيەكى تىرىشى بۇ زىاد بىرىت، مادەم دوو تەسنىفەكەى پىشوو ماپەو، تەسنىفىكى سىيەمىشى بۇ بىرىت، بىرگەى سىيەم بەو شىۋەيە بى كە بۇى زىاد دەكرىت، بەگوپىرەى ماوەى كەمئەندام بوونىان، ئەوانىش دوو پلەن، يەكىان/ ئەوانەى بەدرىزايى ژيانىان كەمئەندام، دوومىان/ ئەوانەى بەشىۋەيەكى كاتى كەمئەندام، چونكە خۇمان دەزانىن لە ژيانى خۇماندا ئەو مان بىنيو كۆمەلەك خەلك ھەن، لە بەشىك لە ژيانىان تووشى كەمئەندامى دەبن، بەھەر ھۆكارىك بى، بەلام دواى ماوہيەك، دواى چەند سالىك، چەندىن سالىك، دەگەرىنەو سەر ژيانى ئاسايى خۇيان، عىلاج وەردەگرن و چاك دەبنەو، ئەگەر دوو تەسنىفەكەى سەرەو ماپەو، ئەو ئەو تەسنىفەشى بۇ زىاد بىرى، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار شلىر مى الدىن صالح كەرەمكە.

بەرىز شلىر مى الدىن صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە تەسنىف كىردى كەمئەندامان، ئەو كە لە راپورتى لىژنەى ياسايى ھاتوو، (المعاقون بىدنىا والمعاقون عقلىا) كەمئەندامى تەنھا ھەر عەقلىەن و بەدەنىەن نىيە، بەلكو ئەو تەسنىفەى كە لە پىرۇژە ياساى وەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلەيەتى ھاتوو، ئەو تەواوترە، لەبەر ئەو كەمئەندامى جىمجولەيە، بىنايەو بىستەو عەقلىە، تەنھا ھەر ئەو دوو سىنقە نىيە، بۇيە ئەمە دەبى زىاد بىرىت، كەمئەندامى بىستەن و بىنايى ئەو تىدابى، ئەگەر بمانەوئى زىاتر بە خالىك لەو خالە بى، يان لە ئەھدافەكان بى، زىاتر خىزمەتى خاوەن پىداويستە تايەتەيەكان بىكەين و ھەموويان بىرىتەو، پىۋىستە لە بەينى دوو قەوس ناوى ھەر ھەموويان بى، كورتە بالايان ھەموو جۆرەكانى تەخەلوفى عەقلىش كە ئوتىزم و نەخۇشىەكان، ئەوانە ھەموو بۇ ئەو ئەوان ئىتمىنان بىن، كەوا خىزمەتى ھەموويان دەكات، سەبارەت بە كۆمەلەى كەمئەندامانى ھەولپىر پەيامىك ھەيە، ھەز دەكەم بىگەيىنم، كۆمەلەى كەمئەندامان بەتايەتى كوردستان - ھەولپىر، زىاترى ئەوان لايان مەفھومىك دروست بوو، وادەزانن ئەگەر ياسايەكە بەناوى (المعاق) دەرنەچى، ئەو خىزمەتى ئەوان ناكات، ئەگەر تەنھا بەناوى خاوەن پىداويستى تايەت بى، نازانم ئەو مەفھومەو ئەو

ترسه لای ئەوان دروست بووه، ئیمه دەمانهوی لەو یاسایه به تهواوی بۆیان ئیسیپات بکهین، ئیتمننانیان بکهین، کهوا....

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

تکایه لهسەر ماددهکه قسه بکه رهجائهن، پهيام نیهه، لهسەر ماددهکه قسه بکه.

بەرپز شلیئر محی الدین صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ئهو برپاره له لایهن وهزارهتی کارو کاروباری کۆمه لایهتیهوه دردهچیت بۆ ئەنجومهنی وهزیران دهچیت، که ریزبهندیهکه دهست نیشان بکریت، نازانم لهسەر چ ئەساسیک ریزبهندی به برپاریک دهست نیشان دهکریت، ئەو تهسنیفه عالمیهن ههیه، تهسنیفی معوقین، که چهند بهشه، ههز دهکهم ئەو روونکردنهوهیه ههیی، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس بۆ جهنابت، ریزدار سهردار رشید محمد کهرمکه.

بەرپز سهردار رشید محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

سهبارت به ماددهی سی (المعاقون بدنیا والمعاقون عقليا) پای یهکهم، دیاره پای دووهمیش (المعاقون غیر القادرین علی العمل کلیاً والمعاقون غیر القادرین علی العمل جزئياً)، دیاره حالهتیکی تر ههیه ئیستا له کوردستان، ئەوانه ی بابلیین چاویکیان له دهستداوه، یاخود چاویکیان ههیه له زگماکیهوه، ئەم حالهته تاوهکو ئیستا به کهمنهendam حیساب ناکریت، یهک معامه لهیان له یهک دائیره بۆ ناکریت، که ئهرۆن ئەلین کاکه ئیوه کهمنهendam نین، لیژنه ی توبی ئیمه سهردانی مهیدانیمان کردووه، لهگهڵ لیژنه ی کارو کاروباری کۆمه لایهتی، که دوینی ژیان خان هاوکارم ئاماژه ی پێیدا، ئەوان فیعلهن ئەبی یاسایهک موعالهجه ی ئەمه بکات، ئەوانه ی که چاویکیان نیهه، به معوق حیساب ناکرین، بهلام که ئەچنه دائیره یهک بۆ ئەوه ی ئیشیکیان دهست بکهویت، لیژنه ی توبی رپیان پێ نادات، باشه ئەگەر له یاسایهکی ئاوا موعالهجه نهکریت، ئە ی لهگوت موعالهجه ی ئەمانه بکریت؟ ئەمه حالهتیکه له کوردستان ههیه، بۆیه من داوا لهو لیژنه بهرپزه دهکهم، بهراستی رهچاوی ئەو خاله بکهن، حالهتیکی زۆر ههیه له کوردستان، ئیمه سهردانمان کردوون و، سهردانی مهیدانی، بۆیه دوینیژ ژیان خان وتی ئەبوو وهزارهتی تهندرستی لیره بوایه، چونکه زۆر لایهنی برهگو بابتهتی ئەم یاسایه پهیهوندی بهوانهوه ههیه.

حالهتیکی تریش لهراستیدا ههچ ئاماژه یهک بۆ کورته بالاکان نیهه، نازانم یهعنی خهریکه ماف و ئیمتیازاتی کورته بالاکان ئیحتیوا ئەبی، بۆیه من رهجا ئەکهم یهعنی با لیژنه ی هاوبهش، یاخود له

ئەخىردا كارى بىكرىت، چونكى ھەموومان ئەزانىن كورته بالا ئىنسانىكە تواناي ھەموو ئىش و ئەنجامدانى ھەموو ئىش و كارىكى ھەيە، مەھوق نىيە، ھەقىقەتەن با ئەمە بەسەرمان تىنەپەرى، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار صباح بيت الله شىرى كەرەم بىكە.

بەرىز صباح بيت الله شىرى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش لەگەل ئەو رەئىيەم كە ماددەى سى ئىلغا بىكرىتەو، چونكى لە ماددەى يەك بىرگەى (7) بە تەفاسىل ھاتوو، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار شىرزاد ھافىز كەرەم بىكە.

بەرىز شىرزاد عبدالھافىز شىرىف:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە من بەراستى لەگەل ئەو رەئىيەى خوشك و برايانەم، ھەموويان جىاوازان، رەئىيەكەم جىاوازتەر لەوان كە من پىموايە ئەو خالە جەوھەرى مەسەلەكەيە، ئەم خالە ئەبى بىمىنئىتەو لىرە، ئەگەر وردەكارى زىاترىشى تىدا بىكرىت، ھىشتا پىموايە زۆر باشترە، ئەوھى ھاوکارم شلىر خان باسى كرد، ئەگەر بتوانىن ئەو نەخۇشيانەى بۇ زىاد بىكەين، وەكو كورته بالاو نەخۇشەكانى تر، ئەو ھەر من پىم باشترە، چونكى لىرە ئەم ماددەيە كە ئەبى ھەول بىدرىت ئەو ئىمتىيازاتانەى كە ئەدرى بە كەمئەندام ئەدرى بەو خاوەن پىداويستىە تايبەتانە، ئەبى لىرە جىگەى بۇ بىكرىتەو، لىرە تەسنىف بىكرىت، ھىچ مەعقول نىيە كەمئەندامىك يەك پەنجەى نىيە، كەمئەندامىك ھەردوو قاچى نىيە، كەمئەندامىك شەلەلە وەكى ئەوھى تر حىسابى بۇ بىكەى، بۇيە لىرە ئەم تەسنىفە شتىكى زۆر باشە، پىموايە ئەمە خزمەت بەو چىنە ئەكات، كە ئىمە بەتەماين ئەم ياسايەيان بۇ دەرەكەين، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار دللىر محمود كەرەمكە.

بەرىز محمد دللىر محمود:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش پىم چاكە ئەم ماددەيە نەمىنئىت، لەبەر ئەوھى يەك/ تەھسىل ھاصلە، دوو/ ئىمە ئەنجومەنمان ھەيە، لىزەى پزىشكى دەست نىشانى بى توانايى ئەو كەمئەندامانە ئەكات، كەواتە با وەكو ئەنجومەن و بە ھاوکارى لىزەى پزىشكى بىن، بەپى پىويست و بوون كە ھەيە بەپى پىوھرە نىودەولتەتەكان، پۆلىنى ئەو كەمئەندامانە بىكەن، ئەمە لە لايەك.

خائىكى تر، ئەمە خۇي لەخۇيدا چوار چۆۋەيك دروست ئەكات، ئەم پۆلئىنەي ئىستا چوار چۆۋەيكى دروست كروو، كە بۆتە ھۆي ئەوۋى ئەو تەعريفەي، ئەو پىناسەيەي كە لە برگەي (7)ى ماددەي يەكەم كراو بى ھىزى كروو، چونكە خۇي پىناسەكەي زۆر بە جوانى كرووۋو شموليەو زۆر بەرفراوانيشە كە ئەلئى (كەمئەندام ئەو كەسەيە كە تووشى بى تووانايەكى ھەميشەيى گشتى، يان جزئى زگماكى، يان نا زگماكى بەشۆۋەي سەقامگىرى لە يەكئىك لە ھەستەكانى، يان توواناكانى جەستەيى، يان دەروونى، يان عەقلى تا ئەو رادەيە ھاتبىت كە رى لە كار كرونى ئەندامىك يان زياتر لە ئەندامىكى جەستەي بگريت، نەتوانىت داخوازيە ئاسايەكانى ژيانى پيادە بكات)، ئەمە خۇي لەخۇيدا تەعريفىك و پىناسەيەكى زۆر چاكە، كە لە مەشروعەكەي حكومەتدا ھاتوۋو زۆر باشە، لەبەر ئەوۋە ئەويتريان من بە پىويستى نازانم ئەو ماددەيە ھەبى.

خائىكى تريس ھەيە، بەنيسبەت ئەو ليژنە توبيانەوۋە كە دائەندريت، زۆر كەس ھەيە كە داواي ئيش كرونى ئەكات لە كەمئەندامەكان، لەشويئىك ئەيەوئى تەعين بى، كاتىك ئەچى بۆ ليژنەي توبى، ليژنەي توبى بەپىي ئەو شويئەي كە ھەيە ئەو ئەتوانى كارى تيا بكات، بەلام رىگەي پى نادات كار بكات، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ريزدار لانا خان كەرەمكە.

بەريز لانا احمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەي سىيەم، من لەگەل ئەو رەئىمە ئەو ماددەيە نەمىنىت، بە رەئى من يەعنى پىويست نىيە، چونكە ليژنە بەنيسبەت موعاق پىناسەي كراو لە ماددەي يەكەم لە خائى شەشەم، لەگەل ئەو رەئىمە، ليژنە بەرپەئى من ماددەي سىيەم زىادە، بەلام ئەگەر ھەر ئەوۋەش بوو ئيسرار كرا ماددەي سىيەم بىمىنىت، بە رەئى من بەو شۆۋەيە سىاغە بگريتەوۋە، تەسنىف نەكريت بەنيسبەت (معاق) يەعنى پىناسەكى بدرىتئى (تحدد صفة المعاق بناءً على مقاييس طبية وفنية تحدد من قبل اللجنة الطبية المختصة)، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار د. رۆزان، فەرموو.

بەريز د.رۆزان عبدالقادر دزەيى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش لەگەل ئەو رايەم كەوا ئەو ماددەيە زىادە لادرى، لەبەر دوو ھۆ:

ھۆي يەكەم/ ئەو پۆلئىن كرونى ليژنە لە ناو ئەو ياسايە ھىچ سوودى نىيە، لەبەر ئەوۋەي ماددەكانى دواتر پۆلئىن كرونى، ياخود ديارى كرونى جوړى عەووق نەيكردۆتە بنەمايەك بۆ پيدان و بەخشىنى ماف و ئىمتيازات بۆ ئەو كەسانەي كەوا مەشمول دەبن بە ھەكەمەكانى ئەو ياسايە، جگە لەو ھۆكارەي كە باس كرا

له برگه حهوتهمی مادده یهك له پیناسهكه هه موو جوړه كانی عهوقی دیاری كړدووه، بویه بوون و نه بوونی نهو ماددهیه له ناو نهو یاسایه هیچ سوودو کاریگری نابی له سر ناوهرپوکی یاساکه و له سر ماف و نیمتیا زاته که، سوپاس.

به پړیز سرپوکی پهرله مان:

سوپاس، ریزدار عبدالسلام صدیق بهرواری، فهرموو.

به پړیز عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پړیز سرپوکی پهرله مان.

به راستی نیمه له راپورتی هاوبهش ههردو رهئیمان هیئا نیره، به لام خوّم به حهقیقهت له گهل نهوم لیره نه مینیت، نیمه له لیژنه ی کومه لایه تیشه وه باسما ن كړدووه، چونكه بهو شیوه ی ههیه هیچ نیزافه ی تیدا نییه، غهیری دووباره دارشتنیکی سهقهتی پیناسه ی (معاق) له، ههتا هه موو شتیکی تیدا نییه نهوه ی مو عاق، یه عنی هندی برادر هه ر یه كه به پیی نیختیصاصی خو ی دیاری كړد.

دووه میان/ نیمه رووبه پرووی حاله تیک ده بین نیجتیما ل ههیه، چونكه پیشنیار ههیه نه مه ببیته یاسای خاوه ن پیداویستییه تایه تیه كان، نهو كاته نهوه هه ر داعی نییه هه بیته، بویه نیمه له گهل نهوه ی ن نه مینیت، به لام وهگو لیژنه ی موخته ص نهوه ی (إعاقه منذ الولادة)، یان نهوه ی (تالیة) به حهقیقهت نه گه ر بهو شیوه بیته، نهوه ی یه ك چاوی ههیه، یان یه ك دهستی ههیه، یان یه ك گورچیله ی ههیه، خو (بدنیاً) له، به لام داواکاریه كه ی كاك سهردار زور گرنگه نه مه نه ك بهس لهو ته عریفه، یان لهو ماددهیه، له چیگایه ك له چیگایه كان رهنگه له دهره وه ی نهو یاسایهش، نهوی نیججافه به حهقی نهوانه ی كه له لایه ك مو عامه له ده كړین له بهر هه ر هوپه کی نه قصى جهسه دی له هه مان كاتدا حیساب ناكړی له گهل نهوانه ی نیمتیا زاتیان ههیه، سوپاس.

به پړیز سرپوکی پهرله مان:

سوپاس، ریزدار نهفین عمر، فهرموو.

به پړیز نهفین عمر احمد:

به پړیز سرپوکی پهرله مان.

من وابزانم رهئیه كه م جیاوازه له گهل به پړیزان، له بهر نهوه ی من زور به زهروری ده زانم مانه وه ی نه م ماددهیه، له بهر نهوه ی نهو ماددهیه نه گه ر هاتو خال به خال مادده كانی تر بخوینینه وه ده بینین مافه كانی كه مئه ندامانی لی دیاری كراوه، نه گه ر نیمه بزانی ن نه م یاسایه، به تایه ته مافی كه مئه ندام دیاری ده كات، ده بی ته صنیف بكړی نهو كه مئه ندامه چونه و به چ شیوه یه كه؟ بویه بوونی نهو ماددهیه زور گرنگه بو ته صنیف كړدی حاله تی نهو كه سه، من له گهل نهوه شدا له گهل رهئیه كه ی شلیر خانم، نه گه ر هاتو نیمه ته صنیفشمان كړد، ده بی ته صنیفك دانیین كه وا عزویه تی نهو كه سهش دیاری بكات، نهو عه وقه عزوییه ی چیه له له شی نهو؟ بو نموونه یه كیک جهسه دییه ن، یا خود (بدنیاً) دهستی، یان قاجی له ده ست

داو، بەلّام يەككى نابين، ياخود گوڤى نيبه، بلّين كەرە، ئەو ھەرقیان ھەيە، بۆيە دەبى عزيويە تيشى بۆ
زياد بکەين، ئەم تەصنيفە بەم شيوەيە کە ھاتوو زۆر زۆر گرنگە بوونى لە ناو ئەم ياسايە گرنگە، لەبەر
ئەو ھى تەصنيف کردنى معوھوق زۆر گرنگە، زۆر سوپاس.

بەپڤز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، پڤزدار برھان رشيد، فەرموو.

بەپڤز برھان رشيد حسن:

بەپڤز سەرۆکى پەرلەمان.

وجودى ماددەى سى بە پەئى من موتەناقيزە لەگەلّ ماددەى يەك لە بڤرگەى (7)، لەبەر ئەو ھى ھەموو ئەو
حالەتانە ناگریتەو ھە بڤرگەى ھەوتى ماددەى يەكدا ھاتوو، بە ھەمان شيوە ئەگەر تەعريفى قانونەكە
بى بە (ذوي الإحتياجات الخاصة) ى بۆ ئيزافە بکرى، (معوق) و (ذوي الإحتياجات الخاصة)، ئەو ئەو
تەصنيفە ناگریتەو ھە (ذوي الإحتياجات الخاصة)، لەبەر ئەو ھە دوو حالەتە لەبەر تەناقوزى لەگەلّ
بڤرگەى ھەوتى ماددەى يەك زائيدەن عينوانەكە، ئەو ماددەيە موتەناقيزە، پڤويستە ئيلغا بکرىتەو ھە رڤگە
بدرى بە وھزارەت بە تەعليمات ئەو ماددەيە رڤك بخت، نەك لەوڤدا وجودى بڤتەو ھە، دەبى بە (ثغرة) يەكى
قانونى، سوپاس.

بەپڤز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، پڤزدار د. حسن محمد، فەرموو.

بەپڤز حسن محمد سورە:

بەپڤز سەرۆکى پەرلەمان.

خوى لەراستيدا تەصنيفى (العاقين) شتيكى زۆر گرنگ و موھيمە، زۆر ئيھتيماميشى پى دەدرى لە
مەحافيلى دەولى، بەلّام بەو شيوەى كە لڤرە ھاتوو، ئەو جۆرە تەصنيفەى كە لڤرە ھاتوو زۆر تەحديدى
کردوو، چونكە تەصنيف گرنگە يەكەم/ بۆ ئەو ھى كەوا چ جۆرە كارڤك بە نەزەرى ئيعتبار وھردەگرى بۆ
ئەوان، تەصنيف بۆ ئەو ھى چ جۆرە ئيحتياجاتەكانى كە ھەيانە لە پووى تەربەوى، لە پووى تەئھيلى بۆ
ئەو ھى بۇيان جڤبەجى بکەين، ئەم جۆرە تەصنيفەى ئڤرە ھىچ جۆرڤك لەوانە ناكات، تەصنيف ھەيە عام
ھەيە وھكو كاك عبدالسلام ئيشارەتى پڤدا، (خلقى) يە، (غير خلقى) يە، (مزمّن) ھە، (مزمّن) نيبە، (كلي) يە،
(جزئي) يە، تەصنيفيش ھەيە تەصنيفى دەولى، بەپڤى جۆرى ريازە دەكات، ئەو يارييەى كەوا دەيكات،
ھەر وھە ئەو تەصنيفەى كە كاك د. رڤباز کردى لە پووى چالاكيبەكانى (حركى) يە، (سمعى) يە، (بصرى) يە،
(عقلي) يە، بۆيە بەرەئى من لڤرە ھەلڤگيرى و، بەلڤریتەو ھە بۆ تەعريفەكە، بۆ فراوان کردنەكەى زياتر
بمڤنڤتەو ھە باشترە، نەك وا تەحديد بکرى، زۆر سوپاس.

بەپڤز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، پڤزدار تارا ئەسەدەى، فەرموو.

بەپۇز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستی ئەوئى من دەيىبنم لىرەدا، لەبەر ئەوئى ئىمە لە دوورپانى ناوئەكە ماينەوہ كە بەناوى معہوق بى، يان بە ناوى پىداويستى تايبەت بى، كە هيچيان موشكيلە نييە، بەس گونجاندى ناوہرۆكەكە لەگەل ناوہكە دەبى بگونجىندرى، ئەگەر هاتو بە ناوى (معوقين) بوو، ئەوہ بوونى ئەو تەصنيفە زۆر زۆر گرنگە لەبەر ئەوئى ھەموو ماددەكان بەندن بە يەكترى، ئەگەر نەزانين چ نەوعيك دەگرىتەوہ، ئەگەر هاتو بيكەين بە پىداويستى تايبەت، من وا ئىقتيراح دەكەم (إضافة كل من يشملهم الإحتياجات الخاصة من الناحية الصحية والثقافية والإجتماعية وهم:

1- الموهوبين.

2- الجوامل.

3- الأمراض المستديمة (كالضغط والسكرى وغيرها).

4- مرض التلاسيما.

5- الأوتيزم.

6- المعوقين.

7- ذوي القصار القامة.

8- بطيئي الفهم.

لەو ھەشت جۆرە ئىمە دەبى ئىزافە بکەين، بەتايبەتى لە ناحیەى تەندروستییەوہ كە لەو حالەتە دەبى وەزارەتى صەحە، يا بلئین لىزنەى صحیش دەبى لەگەل كۆمەلایەتى تىیدا بى، بۆ ئەوئى بتوانين ئەو ھەشت جۆرە لەناو ئەم ياسايە جى بکەينەوہ، زۆر گرنگە لەم ماددەيە ئىزافە بکرى، ئەگەر بىت و لەسەر ناوہكە بەم شىوہیە بىت، سوپاس.

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پۇزدار د. ئاراس حسين، فەرموو.

بەپۇز د. ئاراس حسين محمود:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپراى من مانەوئى ئەو ماددەيە گرنگە بۆ ياساکە، چونكە ئەگەر مەبەست لە ياسا تەحديدى شىوئى كارکردن بىت ئەو دەبى بە بنەمايەك چۆن پشتى پى ببەسترى بۆ تەحديدى ئەو حالەتەى كە ھەيە؟ بەتايبەتى بۆ داخلى كرىنى ئەو كەسە لە تۆرى پاراستنى كۆمەلایەتى، دەبى ئەوئى بزانیين كە لە ياساکەدا ماددەيەكمان ھەيە تەحديدى دەرەجەى عیجزی كرىوہ، ئەو تەحديدى دەرەجەى عیجزە لە راستیدا يەك دەگرىتەوہ جارێكى تر لەگەل ئەو شىوہ تەصنيفەى كە ئىستا لىرەدا هاتوہ، كەم توانايى لەرووى جەستەيى، لەرووى بىرو ھۆش، لە رووى دەرروونى، ھەروہا كارکردن بەشىوہەكى تەواو، يان بە شىوہەكى

كەم، دوایی رەبیت دەبیئەتەو لەگەڵ ماددەى حەوت، كە تەحیدى دەرجەى عیجىزى كەردووە بە سەرۆو (65) لەنیوان (33) بۆ (64)، لەنیوان (15%) بۆ (32%)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەندامە بەرپزەكان تەواو بوون، ئیستا جەنابى وەزیر ئەگەر موداخەلەیهكى لەسەر ئەم ماددەیه هەبى، فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوهدام كە ئەو ماددەیه بمینیئەتەو، چونكە عەوقەكە دابەش دەكرى، تەصنیف دەكرى، بەلام لە دووهم كە دەلین (المعاقون عقلياً)، دەبى (نفسياً) شى بۆ زیاد بكرى، ئیمە تاكو ئیستا پالپشت بە ماددەى (44) لە قانونى (الرعاية الإجتماعية) توانیومانە ئەو نەخۆشانەى كە ئیستا هەن، یاخود ئەو كەمئەندامانە، یاخود ئەو كورتەبالانە كە ئیستا هاوكارى لەلایەن وەزارەت وەردەگرن لە ژیر چەترى ئەو ماددەیه بوو، بەلام یەك روونكردنەو هیهكى زۆر پێویستە دەبیت بیدەم ئەو هیه كە بۆچى ئیمە وەزارەت بەپێى رێنمایى ئەنجومەنى وەزیران كارمان كەردووە؟ سەرەتای دەست بەكاربوونم تەماشام كرد تەعلیماتى دابەش كردنى مووچەى كەمئەندامان جیاوازی هیه، لە سلیمانى هەموو جوۆرى كەمئەندامان مووچەیان وەردەگرت، بەلام لە هەولێرو دەوك سى، چوار جوۆر بوو، دواى ئەو هى كە لیژنەیهكى هاوبەشمان پێكھینا لەگەڵ وەزارەتى تەندروستى، چونكە هەندىك نەخۆشى تیاپە زۆر زەرورە كە وەزارەتى تەندروستى خۆى ئەو تەحیدى بكات، سەبارەت بە كەمئەندام بوونى جەستەیی، نابینایان، نابیستان، بىركۆلان، ئەوانە هەر هەمووى رێژەى خۆى هیه، پاش ئەو لیژنە هاوبەشە راپۆرتیكمان بەرزكردووە، كەردمانە رێنمایى لە ئەنجومەنى وەزیرانەو دامان گرت، بۆ ئەوهدامان بوو، بۆ ئەو هى ئەو ناعەدالەتییهى كە هەبوو ئیمە رێكى بخرینەو، ئیستا ئەو هى كە هیه لە ئەو تەعلیماتە لە هەولێرو دەوك و سلیمانى و گەرمیان بە یەك تەعلیمات مووچە دابەش دەكرى، كێشەمان لەو هیه كە ئەو كاتەى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپز دەنگیان لەسەر ئەوهدا مووچەكە زیاد بكرى، هیچ دەسەلاتى بۆ وەزارەت نەماوە كە ئیمە تەصنیفى بكەین، (100) بۆ ئەو هى كە فەرمانبەر (150) بۆ ئەو هى كە كەمئەندامەو فەرمانبەر نییه، ئیمە هیچ دەسەلاتیكمان لەوهدا نەبوو، ئیستا رۆژانە گلهی لەلایەن كەمئەندامانەو بۆ وەزارەتمان بەرز دەكریتەو، سكالایان هیه كە هیج جیاوازیهك نەكراوە لە دەرجەى عەجزەكان، ئەو هى كە لە (40%) لە هەمان مووچە وەردەگرى وەكو هاوشیو هى كە (100%) دەرجەى عەجزەكەى، بۆیه ئەو رێنماییهمان دابەزانە لە ئەنجومەنى وەزیرانەو، بۆ ئەو هى بتوانین رێنماییهكى گشتگیر لە هەریمی كوردستان جێبەجێ بكەین، سەبارەت بەو هى كە ئایا ناوى پرۆژە یاساكە دەگۆرێ بۆ خاوەن پێداویستى تاییبەت، بەرپزان، گرنگ لای ئیمە ئەو هیه ناوهرۆكى پرۆژەكە بەشیو هیهكى بى مافى هەموو كەمئەندامان و بىركۆلان و خاوەن پێداویستیهكان بپاریزی، تاكو ئیستا پرۆژە یاسایهكان نییه، كە مافەكانیان بپاریزیت، ئەو هى هیه وەكو دوینی باسەم كرد

ئىجتىھاداتى، رېنمايىيە ئىمە بەرزى دەكەينەۋە، كە چۇن بتوانىن خزمەتى زياتريان بىكەين، ئەگەر خۇيان پىداۋىستى داخلى دەكەن، ئىمە نەخۇشى زۇر ھەيە كە تاكو ئىستا داخلى نەكراۋە، ۋەكو شەگرە، بۇيە بە پىۋىستى دەزانم ئەگەر خاۋەن پىداۋىستى تايبەت داخلى ئەۋ ياسايە دەكەن زۇر زەرورە ۋەزىرى تەندروستى لەگەئىمدا ئامادە بى بۇ ئەۋ پرۇژە ياسايە، ئەگەر پرۇژەكانى تر تەنھا ۋەزىرىك ئامادە بى، ئەمە پرۇژەيەكى زۇر گرنگە، تايبەتە بە توپۇزىكى زۇر گرنگ لە كۆمەلگا، وردەكارى زۇرى تىايە من پىزىك نىم، ھەندى وردەكارى تىابى ۋەزىرى تەندروستى مولاحەزەى خۇى لەسەر دانى، دىارى بىكى، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددەى سى تەۋاۋ بوۋ موناڧەشە لەسەرى، دىينە سەر ماددەى چۋار، ئەۋ بەرپزانەى كە دەيانەۋى لەسەر ماددەى چۋار لە فەصلى دوو قسە بىكەن، تىايە دەستىان بەرز بىكەن، ببورن، پىش ئەۋە ماددەى چۋار لىژنەى ياسايى كەرەم بىكەن ماددەكە بخوئىننەۋە، پەئىشتان لەسەرى بىدەن، سوپاس بۇ جەنابت، فەرموو.

بەرىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چۋار، ئىمە صىاغەيەكمان دانا بە ھاۋبەشى لەگەل لىژنەكانى ترى بەرپزى پەرلەمان، بەۋ شىكە:

المادة الرابعة:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويتأسسه الوزير ويكون بعضوية ما يأتي:

أولاً/ مدير عام الرعاية والتنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور إجتماعات المجلس.

رابعاً/ للوزير دعوة أي خبير من داخل الوزارة أو خارجها بالمشاركة في إجتماعات المجلس.

جەنابى سەرۋكى پەرلەمان، ئەۋەى خۇيىندرايەۋە راي لىژنەى ھاۋبەشە، چۈنكە صىاغەكە بەشىۋەيەكى ترە لە پرۇژەكەى ئەصل، كە بوۋە ئەساس بۇ موناڧەشە.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىزان، ئىستا ئەو بەرپىزانەى كە دەستيان بەرز كىرەبو ناويان بنووسن، كەرەم بىكە لەوۆو
فەرەموو، سوپاس ئەم بەرپىزانە دەيانەوۆت موداخەلە بىكەن (ھاوپاز شىخ احمد، عمر نوردەينى، دلير
محمود، شىرزاد حافىز، صەبىحە احمد، رازاو محمود، دىكتور صباح بەزىنجى، بەيان احمد، سىوەبىل عوسمان،
جەمال تاھر، گوئىزار قادر، حەمە سەعەيد، بەفرىن حسىن، ھاژە سلیمان، ئەفەين عمر، سۆزان شەھاب، كاردۆ
محمد، دىكتورە رۆزان دزەبى، عەونى بەزاز، تارا ئەسەعدى، دىكتور حسىن، شلىر محى الدىن) ھاوپاز خان،
فەرەموو.

بەرپىز ھاوپاز شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستىدا لەگەل ئەوەى تا ئىستا لاى ئىمە روون نىيە، كە ناوى ياساكە دەبىتە چى، بەلام لەم ماددەبەدا لە
بەرگەى سىيەم باسى تەنھا يەك نوینەر دەكات، دەللىت (دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين)، يەعنى بەراستى
من پىم باشە ئەمە بەو شىوہبە نەبىت تەحدىد كىردن بە يەك نوینەر، چونكە تۆ ھىچت نەبىت سى
پارىزگات ھەيە، ئەم سى پارىزگايە ھەريەكەو تايبەتمەندى خۇيان ھەيە، لەبەر ئەو تەبەعن پىداوېستىيە
تايبەتەكانى بۆ زياد بىرئىت دواتر، كەمئەندامانىش، ئەو نوینەرەكان ديارى نەكرىت بە يەك كەس، ھەر
بلىت نوینەرى ئەمانە، يەعنى ئەو تەحدىد نەكرىت، چونكە ئەم يەك نوینەرە دەستى دەگرىت لەوەى كە
بەتوانىت ئەو كەسانەى كە نوینەرى شارەكانى ترن، بە تايبەتمەندى شارەكانى تر دەعوەت بىكرىن بۆ ئەم
مەجلىسە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار عمر نوردەينى، فەرەموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نوردەينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايە نوینەرايەتى خاوەن پىداوېستى تايبەت و پەككەوتەكان لەناو ئەنجومەنەكەدا دەبىت زياتر
لەسەرى بوەستىن، لەبەر دوو ھۆ، يەكەمیان: ئەنجومەنەكە زياتر لە نوینەرى دامودەزگا رەسمىيەكان پىك
دىت، يەعنى وەزارەتەكان و بەرپۆبەرە گشتىيەكان، ھەرۇھا لە بەرگەى سىيەمىشدا ھاتوو، وەزىر بۆى
ھەيە نوینەرى ئەوان بانگ بىكات، بۆ نامادە بوون لە دانىشتەكەدا، بۆيە بەم شىوہبە نوینەرايەتى خۇيان
لەناو ئەنجومەنەكەدا پىوېستى بەو ھەيە زياتر بەھىزى بىكەين، بۆيە من پىشنىار دەكەم، كە بەلايەنى
كەمەو سى ئەندام لە ئەنجومەنەكە لە خاوەن پىداوېستىيە تايبەتەكان و پەككەوتەكان بن، كە ئەندامى
ئەنجومەن بن، نەك تەنھا بانگ بىكرىن و لەوۆ لە مەسەلەى بىرپارداندا ئەوان ھىزى دەنگدانىان نەبىت،
ھەرۇھا من پىم باشە ماوہى كاركردن لە ئەنجومەنەكەش ديارى بىكرىت، پەنگە وا باش بىت، يان پىشنىار
دەكەم ئەو ئەندامەى كە خزمەت دەكات لەناو ئەو ئەنجومەنە ماوہى خزمەتەكەى 4 سال بىت، بۆ يەكجار
شاپەنى درىزكردنەو بىت، بۆ ئەوەى كە مەجالى گۆران ھەبىت.

سەبارەت بە ناوی ئەنجومەنەگە ھەرچەند لە موستەلەھەگە لە ماددەى يەكەمدا، كە تەعريف كراوه ئەوه بېرداوتەوه، بەس دەكریٹ ئیمە لیرەدا جاریکی تر لەسەرى بوەستینەوه، چونكە رەنگە بەم شیوہیە لەپاىردووشدا ئامازە بوە درا، كە مەسەلەى تەئھیل و ریعایەت كەردن ئیستا ئالیەت ھەیە بۆ ئەوه، بۆیە ئەگەر بکریٹ من پيشنيار دەكەم ناوی ئەنجومەنەگە بکریٹ بە ئەنجومەنى ماف و کاروبارى پەككەوتەكان لە ھەریمی كوردستان، زۆر سوپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریژدار دلیر محمود، فەرموو.

بەریز محمد دلیر محمود:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەى چوارەمى بېرگەى يەكەمدا، من لەگەل پای لیژنەى ھاوبەشدام، كە لیرەدا نووسراوه لە ئەصلی ماددەگە بەرپۆهەبەرە گشتیەكان ھەر یەك لە بەرپۆهەبەرایەتى چاودیڤرى كەمئەندامان و بەرپۆهەبەرایەتى گەشەپیدانى كۆمەلایەتى لە پارێزگاكانى ھەریم، بەلام ئیستا بەرپۆهەبەرایەتى گشتى لە شارەكاندا، یەك بەرپۆهەبەرایەتى گشتى ھەیە، كە بریتىە لە بەرپۆهەبەرایەتى گشتى چاودیڤرى وگەشەپیدانى كۆمەلایەتى لە شارەكانى ھەریمدا.

بەنیسبەت بېرگەى دووهم، كە دەلیت نوینەرى ئەم وەزارەتانەى تیدا بیٹ، وەك خویندنى بالۆ توژیئەوهى زانستی، پەروەردە، تەندروستی، رۆشنیڤرى و لاوان، لە ھەمان كاتدا من نوینەرى شارەوانى و گەشتوگوزار بە پۆیست دەزانم، لەبەر ئەوهى لە ئیستادا ئەو بینایانەى كە دەكریٹ، پۆیستە تەصمیمەكەى بەو شیوہیە بیٹ حساب بۆ كەسانى كەمئەندام بکریٹ لە ھەموو بینایەكدا، چەند شوقەىەكیش بۆ ئەوان بەتایبەتى كە ئیستا سیستەمى شوقە دروست كەردن و عیماراتى شوینی نیشتەجی بوون ھەیە، چەند شوقەىەك بۆ ئەوان تاییبەتمەندى ھەبیٹ، بۆ ئەوانەى كەمئەندامن، چ بۆ ئەوانەى كورته بالان، ئەمە لەلایەك، لەلایەكى تریشەوه، لە بېرگەى سییەم، دەلیت نوینەریكى كۆمەلەى كەمئەندامان، لای منیش ھەروا چاكە وەزیر خۆى دەستنیشانى ئەو نوینەرە بکات، لەبەر ئەوهى كۆمەلەىك رېكخراوى كەمئەندامان ھەیە لە ھەریمی كوردستاندا، تا ئیستا لەسەر زۆر شت ناكۆكن، بەتایبەتى رېكخراو ھەیە لەشاریكەوه بۆ شارىكى تر، بەشیوہیەكى تر بەرنامەو ئامانجى خۆیان ھەیە، باشتر وایە وەزیر خۆى دەستنیشانى بکات، یاخود ھەموو رېكخراوەكان و لى بکات كە بۆ خۆیان نوینەرەك بۆ خۆیان دەستنیشان بکەن، ئەوهى كە دەلیت شارەزایەك وەزیر خۆى دەستنیشانى بکات، ئەمە شتىكى چاكە، لە ھەمان كاتدا بېرگەىەكى تر بە بېرگەى سییەم وەكو كاك عومەر نوردینى باسى كەرد، ماوهى ئەنجومەنەگە چەند سال بیٹ دەست نیشان نەكراوه، پۆیستە ئەووش دەستنیشان بکریٹ، كە شتىكى چاكە، زۆر سوپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەریز شیرزاد عبدالحافظ، فەرموو.

بەرپىز شىرزاڭ عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىيارە ئەم پىرۋىزە كە لەحكومەتەوۋە ھاتوۋە، خۇى لە ئەصلدا ئەوۋى تىدايە كە دەئىت (ممثل عن جمعيات المعاقين) ئەو پىرۋىزە كە لىژنە تايبەتەكە ئامادەيان كىردوۋە، دەئىن ۋەزىر دىيارى بىكات، من پىموايە پىرۋىزە ئەسلەكەى حكومەت بىت باشترە، لەبەر ئەوۋى ئەگەر ۋەزىر دىيارى بىكات، لەلايەك ۋەزىر دەتوانى بە ئارەزوۋى خۇى كىى بوىت بانگى بىكات، ئەمە يەك.

دوۋەم/ پىموايە ئەگەر بلىين (ممثلين عن جمعيات)، يەئنى (ممثلين)، نەك (ممثل) نوينەرى كۆمەئەى كەمئەندامان، ئىمە ھەول دەدەين و زەخت دەكەين لەو پىكخراوانە دەكەين خۇيان يەك بگرنەو، بو ئەوۋى بتوانن ئەو نوينەرى خۇيان دابننن، لەلايەكى تىرشەوۋە كە ئەو نوينەرىمان دانا، بەراستى نوينەرىكانى كەمئەندامان خۇيان ئەزانن دەردىان چىە؟ نەخۇشەكانىان چىە؟ ئازەرىكانىان چىە؟ ئىمتىيازاتىان چى دەبىت؟ بوئە ئەوان دەتوانن بەكوردىبەكەى عىلاجى دەردى خۇيان بىكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار صبىحە احمد، فەرموو.

بەرپىز صبىحە احمد مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىم باشە بىجگە لە نوينەرى ئەو ۋەزارەتانەى كە ئىستا لە ناو پىرۋىزەكە ئىشارەتى پىكرا، نوينەرى ۋەزارەتى پلاننانانىش تىدا بەشدار بىت، چونكە نوينەرى ۋەزارەتى پلاننانان، يەئنى ئاگادارى ئىشوكارى ھەموو ۋەزارەتەكانەو، لەلايەكى تىرش پىم باشە نوينەرى ھەموو پارىزگاكانى تىدا بىت، بەلام بە شەرتىك ئەو كەسەى كە نوينەرايەتى پارىزگاكان دەكات كەسىك بىت كە خۇى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار رازاۋ محمود:

بەرپىز رازاۋ محمود فرج:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىيارە خۇى يەكلايى نەكردنەوۋە پىرۋىزە ياساكە، ئەوۋە لە ناۋنىشانەكەوۋە، دواتر تىبىنى بەرپىزان لىژنە يەكلايى ئەكاتەوۋە، بەنىسبەت مەجلىسەكەوۋە، ئەم ئەنجومەنە، ئەگەر بىكرىت لە بىرگەى يەكەم و دوۋەم پاش و پىش بىكرىت، نوينەرى ۋەزارەتەكان پىش بىكرىت و، پىشنىارىش دەكەم، نوينەرى ۋەزارەتەكان،

نوینەری وەزارەتی دارایی و ئابورییەتی تێدا بێت، ئەو پێشنیاری صبیحە خانیش دەکەم، کە نوینەری وەزارەتی پلاندانانی تێدا بێت و، پێشنیاری ئەوەش دەکەم کە ئەو نوینەرانی پلەیی وەزیفیان لە بەرپۆشەری گشتی کەمتر نەبێت، ئەگەر بکریت خالیک ئیزافە بکریت، نوینەری ئەنجومەنی باڵای کاروباری خانمانیش لەم ئەنجومەنەدا هەبێت بەتایبەتی بۆ داکوکی کردن لە ژنانی خاوەن پێداویستی تایبەت، ژنانی کەمەندام، هەرودها هاورام لەگەڵ کاک عومەر بەوەی کە قووەیەکی ئیلزامی هەبێت، فەقەرەیی سێیەم، بەوەی کە ئەو نوینەرانی لەوێ دەبن لەسەر ویستی وەزیر نەبێت، بەلکو قووەیەکی ئیلزامی هەبێت، سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار دکتۆر صباح، فەرموو.

بەرپێز د. صباح محمد نجیب:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سەبارەت بە ناوەکە ئەبێ ریعایەتی ئەو بەکەین لەگەڵ ئەو ئەهەدافانە کە لە ماددەیی پێشوو تردا لە ماددەیی دوودا باس کراوە، جێی بێتەو بە تەواوی، بۆیە ئەگەر ئەنجومەنەکە ئەنجومەنی کاروبار بێ، گونجاوترە، کاروباری تر ئەو ناوەی کە بۆی دیاری دەکری دواتر، چونکە لە ئامانجەکاندا تەنها باسی ریعایە و تەئەیل نییە، باسی بەهیزکردنی تواناو وزە و ئیمکانیات و ئەوانەشە، یەعنی دەبێ عینوانەکە شاملتر بێ، ئەنجومەنی کاروباری (مجلس شؤون ذوي الاحتياجات الخاصة، مجلس شؤون المعوقين، المعاقين) هەر ناویک کە دوايي دەنگدانی لەسەر دەکری و یەکلایی دەبێتەو، منیش تەئکید لەسەر ئەو دەکەمەو کە نوینەری کۆمەڵەکان زەرورە بەراستی، ئەو کۆمەڵانەیی دوايي ئەم یاسایە شمولیان دەکات، ببن لەناو ئەو ئەنجومەنەدا زۆر زەرورە، بۆیە پشتیوانی لە رایەکەیی بەرپێز د. عومەر نورەدینی دەکەم، پشتیوانی لە رایەکەیی بەرپێز صبیحە خانیش دەکەم، کە نوینەری وەزارەتی پلاندانانی تێدا بێ، پشتیوانی لە رایەکەیی خوشکە رازاویش دەکەم، کە نوینەری ئەنجومەنی خانمانیشی تێدا بێ، ئینجا دوو مۆلاخەزەم هەیه لەسەر صیاعەیی ماددەکە، (یشکل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم ويتولى)، ئەو (و) زەروری نییە بەراستی، (یتولی اقرار ما يتعلق بشؤونهم)، چونکە لە زانستی رەوانبێژیدا مەوزوعیک هەیه پێی ئەوتری (کمال الاتصال)، یەعنی پێویست ناکات بە حەرفی عەتف بەکاری بێنین، (یشکل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم، يتولى اقرار ما يتعلق بشؤونهم ويرأسه الوزير)، مۆلاخەزەیهکی تر ئەومیه، (ویکون بعضوية ماياتي)، لە زمانی عەرەبیدا (ما) بۆ غەیر عاقل بەکار دێت، یەعنی جوان نییە لێرە، (ویکون بعضوية كل من:) بەو شیوایە بەکاربێت، زۆر سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار بەیان احمد فەرموو.

بەرپێز بەیان احمد کۆچەری:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

منیش سی تیبینی لسهر ماددهیت ههین، تیبینیا ئیکئی/ لهسهر نافئی فی مهجلیسی بخویا، نهز پشتیفانیا برای بهرپرز کاک صهباحی دکهم، کو فعلهن دهبیته نهف نافئی وی فی مهجلیسی (المجلس الاعلی لشؤون المعاقین) بیتهن، دییا شاملتر بیته به رهئیا من، خالا دی تر، سهر پیناسه فی مهجلیسی، نهژی دگهل ههندی دامه کو فیعلهن پیچا کا دی تهسهلتر بی، (یشکل مجلس لرعايه وتأهيل المعاقین فی الاقایم یتولی اقرار مایتعلق بشؤونهم واجراء التنسیق بین الوزارة والمؤسسات الحكومية المختلفة والقطاع الخاص)، نهفه نیزافه ههبی به رهئیا من باشتره، دگهل تیبینیا دی گهلی بهرپرزان بهرئی من ئامازهیان پی کرد، کو نوینهرئی وهزارهتا پالاندانان زهروری دهزانه، نهف نوینهرانی وانی فی تییدا بیتهن و نوینهری شارهوانیش، زور سوپاس.

بهرپرز سهروکی بهرلهمان:

سوپاس، ریزدار سیوهیل خان فهرموو.

بهرپرز سیوهیل عثمان احمد:

بهرپرز سهروکی بهرلهمان.

بهنیسهته ماددهی جوارهم، منیش پیم باشه و هاورام لهگهل رازاو خان، نهوهلهن بیته (ثانیا)، (وثانیا) بیته نهوهلهن، لهبهر نهوهی مومهسیلی وهزارات دین یهکهم جاری و دوایی موذیر عامهکانه، بهنیسهته (مدراء عامیین)، له نهصلی پرۆزهکه هاتوو (مدراء عامیین کل من مدیریة رعاية المعاقین و مدیریة التنمية الاجتماعية)، واتا دهکاته دوو موذیر عام، بهلام له راپورتی هاوبهشهکه یهک موذیر عامه، جا نازانین ئایا یهک موذیر عام دهبیته، یان دوو بیته؟ بهنیسهته سییهم ههمانه نهگهر بکریته (ممثلین عن جمعیات المعاقین) باشتره (ورابعا) نهصلی پرۆزهکه باشتره، (خبیر یختاره المجلس) و، سوپاس.

بهرپرز سهروکی بهرلهمان:

سوپاس، جهمال طاهر فهرموو.

بهرپرز جمال طاهر ابراهیم:

بهرپرز سهروکی بهرلهمان.

نهگهر بیته سهیری ماددهکه بکهین، ماددهی چوار، دهبینین تیکهلیهک ههیه بهینی مههامهک و مهجلیسیش، بوجی؟ نهگهر بیین سهیری ماددهی یهک بکهین، لهوی تهعریف کرایه (مجلس رعاية وتأهيل المعاقین)، نهوه لهوی تهعریف بووه، دووهم بیدایهتی فهصل، (مجلس رعاية وتأهيل المعاقین)، بیدایهتی مادده: (یشکل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقین، ویتولی اقرار مایتعلق بشؤونهم)، نهمه له مههامی مهجلیسه، بویه من پیشنیار دهکهم یهکسهر بنووسیت: (یشکل المجلس برئاسة الوزير وعضوية كل من: دووباره بیینه خواری، (ثالثاً ورابعاً)، لیتره وا دیاره تهقربهن ههنديک سهلاحیات به وهزیر دهدریت، ئایا داخوازی دهکات، یان داخوازی ناکات؟ نهو مهجلیسه تهرکیبهیهکی دائیمیه، وهزیر که دیتن نوینهری جهمعیات و نهوانه بین لهگهلدا نینه، به باشتر دهبین (ثالثاً ورابعاً) نهگهر بکریتن که له دوای ماددهی پیئجهمه، بجیته دوای

(يجمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهرين وللووزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء على ان يحضر ممثل، او ممثلين عن جمعيات المعاقين.....) زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار گولیزار قادر فەرموو.

بەرپز گولیزار قادر اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

سەبارەت بەو ماددەییە، کە لەو ئەنجومەنە بە سەرۆکایەتی وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی بۆ چاودێری شیاندنی کەمئەندامان پێک دەهێنرێت، پێشنیار دەکەم و پێرای ئەو چوار وەزارەتە یەکە ناویان لێردا هاتوو، وەزارەتی ئەوقافیشی تیا بێت، چونکە بەراستی مامۆستایانی ئایینی دەتوانن رۆلی باش و ئیجابی لە بواری ھۆشیار کردنەووە باوەر بە خۆبوون لە رووی ئاینیشەووە ببینن، بۆیە پێشنیار دەکەم نوێنەری ئەوقافیشی تیا بێت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار حەمە سەعید فەرموو.

بەرپز حەمە سەعید حەمە علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من پێموایە ئەو وشەیی موعاقینە زیادە، نابێت بڵێین، چونکە وەکو گوتمان ھەر تاییبەتێک هاتوو مەجلیسەکە بە کەمئەندامان، لەبەر ئەوە گشتگیر بێت و نەمێنێت، ئەو رەئییە کاک جەمال بۆ حەلی ئەو ئیشکالە دەکات (ویشکل المجلس)، ئیتر تەواو (فی الاقلیم)، ئەمە ئیشکالیکە، ئایا ئەم مەجلیسە سەربەخۆیە، یان تابیعی وەزارەتە؟ ئەگەر تابیعی وەزارەت بێت (فی الاقلیم) ی ناویت، دەبێت بنووسیت (یشکل المجلس التابعة للوزارة)، یەعنی ئەو کاتە نایەوێت، ئەو خالێک.

خالێکی تریش، لە سێیەم کە دەلێت (للووزير دعوة ممثل عن جمعيات) دیسان (المعاقين) نەمێنێت، ئەگەر بمێنێت بڵێین (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصارى القامة)، یەعنی بۆ ئەوەی شەرائیحەکانی تریش بڵێن، یان ھێچ نەلێین، بەس بڵێین (ممثلين شرائح المشمولين بالقانون)، لەبەر ئەوەی ئێمە دەمانەوێت قانونەکە شامل بێت، تەنھا بۆ کەمئەندامان نەبێت، یان دەبێت ناوی صنفەکان بێنن (کەمئەندام و کورتە بالاو خاوەن پێداویستیە تاییبەتەکان)، ھەموویان باس بکەین و زیکر بکەین، یان بڵێین توێژە مەشمولەکان، (الشرائح المشمولة بالقانون)، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار بەفرین حسین فەرموو.

بەرپز بەفرین حسین خەلیفە:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

له ماددهى چوارهدما، دياره ئەنداميتيهكان، يان نوينهرايهتیهكان له نيو ئه مهجلیسه کاتهکهی ديار نييه، بو ماوهی چهند دهتوانن ئەندام بن، يان نوينهرايهتی بکهن له نيو مجلیسهکە، بۆیه پيوسته بزانیان ماوهکهی چهنده؟ مهسهلهن دوو سائه، سی سائه، چوار سائه، ئەوه دیاری بکریت و ئایا نوئ بوونهوهی ههیه، یان نا؟

پيشنيار دهکهم سههرهراي موخافهزهکانيش ئیداراتيش ئيزافه بکریت، ئەگهريش نهئین کهوا بیټ ههموو وهزارهتهکان با داخيل بکهين، يان نوينهرهکانيان، من پيشنيار دهکهم که نوينهري ههردوو وهزارهتی ئهوقاف و ناوخوی تیدا بیټ، بهو پيیهی که مامۆستایانی ئاینی دهوړیکي کاریگهريان ههیه له نيو کۆمه‌لگادا، بهتایبهتی له وتاری نوێزی ههينيان، ئەوهندهی که خه‌لکی ئامادهی نوێزهکان دهبن، یه‌عنی ئامادهی خوتبه‌کانی ههيني دهبن، مامۆستایانی ئاینی دهوړیکي گرنگيان ههیه له هوشيار کردنهوهی کۆمه‌لایهتی خه‌لک، یه‌عنی بهوهی که ماف و ئه‌رك و ريزگرتن لهو چين و تويزانهی که لهم ياسايه داهاتون کۆمه‌لگای پي ئاشنا بکه‌ن.

له برگی سێیه‌میش راسته‌وخۆ هه‌موو چووینه‌وه سه‌ر ئه‌وهی ياساکه تايبه‌ته به که‌مه‌ندامان، به‌لام من له‌به‌ر ئه‌وهی که هيشتا ديار نييه، که ئيمه ناوی ياساکه‌مان ناوه چی، له برگی سێیه‌م راسته‌وخۆ چووینه‌وه سه‌ر ئه‌وهی که ياساکه تايبه‌ت بیټ به که‌مه‌ندامان، بۆیه پيوسته بگوتريت نوينهري ئه‌و چين و تويزانهی که به‌پي حوکمه‌کانی ئەم ياسايه دهیانگريته‌وه، له‌به‌ر ئه‌وهی هيشتا ناوی ياساکه ديار نييه ناوی چیه، زۆر سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

زۆر سوپاس، ريزدار هاژه سلیمان فه‌رموو.

به‌رپز هاژه سلیمان مصطفي:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ده‌بارهی ماددهی چوارهم، ئەوه‌له‌ن ده‌ئیت (مدراء عامين/ كل من مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الاجتماعية في محافظات الاقليم)، من پيموايه له‌به‌ر ئه‌وهی ئه‌و موديرياتانه له ئیداره سه‌ربه‌خويه‌کانيش ههیه، بۆیه پيوسته ده‌کات که ئیداراتی موسته‌قبيلش ليره داخل بکریت. له دووم (ثانياً)، منیش هاویرام له‌گه‌ل به‌فرین خان، که وهزارهتی ناوخۆ ده‌بیټ نوينهري هه‌بیټ، له‌به‌ر مه‌سه‌لهی رينماييه‌کانی هاتوچۆ، چونکه به‌راستی زۆر زۆر گرنگه، بو ئه‌وهی رينماييه‌کانی هاتوچۆ به خه‌لک بدرئ و به‌وانه‌ی که خاوه‌نی پيداويستی تايبه‌تن، ده‌بارهی چوارهم (خبير يختاره المجلس) ئه‌وه‌شی بو زياد بکریت، (دون ان يكون له حق التصويت)، زۆر سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

ئه‌فین خان فه‌رموو.

به‌رپز ئه‌فین عمر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش سەرھتا پىشتىگىرى لە رەئىيەكەى بەرپىز د. صباح دەكەم، كەوا ئەگەر بىتو ئەم مەجلىسە دامەزرا با بىتتە مەجلىسى شۇنى رىعايە تەئەلىلى موعەوقىن، لەبەر ئەو ئەو ھەل دەستى بە تەرتىب كىردى، ياخود تەنزىم كىردى شۇنى ئەم فىئەيە، ھەروھە لەگەل ئەوھم كە ھەندى بەرپىز پىشنىارى ئەوھىان كىرد كە نوپنەرى وھزارەتى شارھوانى تىبابى و، بەراستى بە پىويستى دەزانم، چونكە ھەندى شوپن ھەيە پىويستە وھزارەتى شارھوانى خۇى تەعلىمات و تەسھىلات دەرېكات، بۇ لەبەرچا و گرتنى زروفى ئەم خەلگەو، ئەم فىئەيە يان ئەو كەسانەى بە كەمئەندام دەژمىردىن، ھەروھە لەبەر ئەوھى لە ماددەى سىز دە ھاتووه، ئىمە باسى ئەوھ دەكەين كە 5% ئىلزامى ھكومت بىرېت و 5% ئەوانەى كە دادەمەزرىن لە ھكومت و لە قىتاعى عامداو لە وھزارەتى پلاننانان پىويستە نوپنەريان ھەبى، بەھۇى ئەو ماددەوھ كە خۇمان لە ماددەى سىز دەدا رپوونمان كىردۆتەوھ، ھەروھە پىشنىار دەكەم، لەبەرئەوھى ئىمە لە خالىكى تردا لە ماددەيەكى تردا باسى وھرزى دەكەين ئەگەر بىتو نوپنەرى پارا ئۆلۆمىي لىرە بەشدار بى ئەوانىش، چونكە ئەوان فىئەئەيەكن، ياخود خەلگانىكن گىنگى بە وھرزى كەمئەندامان دەدەن و، پىويستە نوپنەريان ھەبى لىرە، ھەروھە سەبارەت بە خالى سىيەم كە دەلى (لوزىر دعوە ممثل عن جمعيات) بىرېتە (ممثلين عن جمعيات) لەبەرئەوھى تەنھا جەمعيەيەك نىيە، بەلگو كۆمەللى جەمعيات ھەيە كە گىنگى بە كەمئەندامان دەدەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

بەم نەوعە بى، دەبى بە مەجلىسى وھرايەكى بىچكۆلانە، ئەم مەجلىسە بەم شىوھيەى كە برادەران دەپلىن، خۇى لە ماددەى پىنجدا كە لە دواى ئەمەوھ ھاتووه، زۆر بە وازحى دىارى كىردووه، كە چى دەكات، ئەمە تەنھا سىياسەت و ستراتىجە ئىجرائاتىكەو پىويست دەكات، مادام ئەمە دەزگايەكى ھكومىيەو لە وھزارەتلىك بە يارمەتى لەگەل وھزارەتەكانى تردا دايدەمەزرىنى، ھەرچ بىرپارىك لەم مەجلىسە دەردەچى ھەموو وھزارەتەكانى تر پابەند دەبن بە جى بەجى كىردنەوھ، بۇيە پىموايە مەجلىس بۇ ئەوھى گەورە بى، بۇ ئەوھى بلىين فلان وھزارەت ھەئسى بە فلان كار پىويست ناكات، بەلگو مەجلىس دەبى بچووك بى و خەلگىك بىت، كە كارا بى و ھەردەم تەفەرۇغى ھەبى كە پىويست بوو، ئەم ژمارەيەى كە دايانناوھ ئەوان زۆر زۆر باشە، بەلام ئەوھى كە من دەمەوئ باسى لىوھ بىكەم ئەم كەسانە كە (ممثلين عن الوزارات) ئەگەر ھاتو بە پلەى مودىر عام نەبن، ناتوانن ئەوان خاوهن بىرپار بن لە ناو ئەم مەجلىسەدا، كە كاتى سىياسەت و

ستراتىجى و بىر پار دادەپۇتۇرى، بۇيە من لىرە دەلىم، كە دەلىم (مىثلين عن الوزارات الاتية) دەبىت بگوتىرى (على ان لا يقل رتبته عن مدير عام)، چونكە مىدىر عامكە دەتوانى بىر پار بدات.

لە سىيەمدا من زۇر ھاۋرام لەگەل بىر پار بەرپۇم كاك د.عمر نورەدىنى، كە تۇ دەلىنى (دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور اجتماعات المجلس) ئەمە لىرەدا ۋەگو مىۋاندارىيەكە پىرسىكت پى دەكەم، قىسەكەتم بەدل بوو، باشە، بە دلەم نەبوو بە قىسەت ناكەم، نەخىر، ئىمە دەمانەۋى لەپىگەي بەشدارى پى كىردى ئەو چىن وتوۋىزانە لە بىر پار داندە ھەست بىكەن كە خۇيان خاۋەنى بىر پارەكەن، نەك كەسىكى تر دى و بىر پارىك دائەدروى بۇ ئەۋان، خۇيان لە ھەموو كەس باشتر دەزانن كە ئەو بىر پارانەي دەردەچىت تا چەند ئەۋان لىي سوودمەند دەبن، بىر پارىك دەرچوۋە لەلەيەن ۋەزارەتى شارەۋانىيەۋە، كە جىگەي دەست خۇشەي لەمەۋدوا ھەرچى بىنايەك دروست دەكرىت، دەبىت حىسابى ئەو بەكرىت كە شوپىنى ھاتوچۇي مەۋقەنى تىا بىت، بەلام ھەر لەو بىر پارە دىارى نەگردوۋە بىنا كۇنەكان چى لى بىكەين، ئەۋە خۇي لەۋيا كىشەكەيە، بەلام ئەگەر ھاتو كەسىكى كەمئەندام، يان خاۋەن پىداۋىستى تايبەت خۇي نامادە بوو لەۋى، ئەۋە ئىشارەتت دەداتى دەلىت بىنا كۇنەكانىش دەبى چارەسەر بىكرىن، بەشپۇەيەك كە ئىمە بتوانىن سوودى لى ۋەربىگرىن، ئەمە خالىكە.

خالىكى تر، لە كاتى دروست كىردى خانوۋ بۇ خەلگى كەم دەرامەت، من ئىستا قىسەكانم تەۋاۋ دەكەن، پىۋىست ناكات مومەسىلى ۋەزارەتى ئاۋەدانكىردنەۋە لەۋى بىت، كە نوپنەرى ئەۋ رىكخراۋانەي لى بوو، دەلى زەحمەت نەبى كە خانوۋت دروست كىرد بۇ خەلگى كەم دەرامەت حىسابى ئەۋە بىكە كۇمەلە خانوۋيەك دروست بىكەيت، كە مىنى كەمئەندام بتوانم سوودمەند بىم لىي، كە مىنى كورتە بالا سوودمەند بىم لىي، كە مىنى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت سوودمەند بىم لىي، نەك ۋەگو خەلگىكى ئىعتىادى بۇم دروست بىكەيت، بۇيە مىن داۋا دەكەم ئەۋان نەك دەۋەت بىت، نوپنەرى فىلىان ھەبى و، خۇيان ئىتفاق بىكەن لەنپوان رىكخراۋەكاندا بە دەۋرى بىت، بە ھەر چىيەك بىت رىكخراۋەكان نوپنەرى خۇيان بىنپرنە ناۋ ئەۋ مەجلىسەۋەۋە زۇر سوپاس.

بەرپۇم سەرۋىكى پەرلەمان:

روتبە تەبەن عەسكەرى روتبەي ھەيە، مەبەستت دەرجەيە، كاك كاردۇ فەرمو.

بەرپۇم كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپۇم سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپراي مىن ماددەي چۋارەم پەيۋەندى بە ماددەي پىنچەم ھەيە، لە ماددەي چۋارەم باسى پىكەپىنانى ئەۋ ئەنجومەنە دەكات، لە ماددەي پىنچەم ئەركەكانى دىارى دەكات، پىمۋايە ئەم ماددانە ھىچ زەرۋەتتىكى نىيە، ئىمە ياسامان ھەيە، ئەۋ ياسايە پىۋىستە ھەموو ۋەزارەتە پەيۋەندارەكان، يان ھەموو جىيەتتىكى پەيۋەندار جى بەجىي بىكات، بۇ نمونە، ئەگەر باس لە نوپنەرى مامۇستايانى ئايىنى بىكەين، ئەم تىروانىنە، تىروانىنىكى ھەلەيە، لەبەر ئەۋەدى تۇ ۋەك كارمەند ناتوانىت تەماشاي ئەۋانە بىكەيت، كە

پەيامى ئايىنىيان ھەيەو ئەرگى خۇيان جى بەجى دەكەن، تۆ بېھىنيتە ناو ئەم تەشكىلاتە، لەبەر ئەوہ ئىمە ياسايەكمان ھەيە، وەزارەتەمان ھەيە، مەدیريەتیکمان ھەيە بۇ چاودىرى و پىشخستى، چ زەرورەتیکى ھەيە، تۆ يەكەم جار ماددەيەكت بۇ تەشكىلاتەكە داناوہ، داویى ئەرکەکانى، دانانى موناقتەشە کردن لەسەر ستراتيجیەت، چ ستراتيجیەت؟ ئەمە ياسايەو پىويستە جى بەجى بکریت، بەلام کاتى باس لە ئەرگى مەجلسەكە دەكەين، ئىمە مەجلیسەكەمان بۇچپە؟ بۇ ئەرکیکمانە کە لە ماددەى پىنج باس دەکریت، من مەبەستم نىيە موناقتەشەى ماددەى پىنج بکەم، لەبەر ئەوہ ھاتووہ لە خالى سىيەم باسى ئەوہ دەکات بەراھى خاسە بۇ تەوعیەى ئىجتەماعى دابنىت، ئەوہى تر باسى ئەوہ دەکات چەند کۆدەبىتەوہو چ دەکات؟ تەنھا يەك شتى تىايە کە چوارەم باسى ئىنشائى سندووق دەکات، من سندووقەكەم بەلاوہ گرنگەو، پىشموایە ئەم سندووقە مەجلیسیکى ھەبى، مەجلیسى بەرپۆوہبردنى سندووق ھەبى و، مومەسىلى جىاجىاشى تىا بىت، کە ئەمە پىشتیوانیەكى گەورە دەبىت بۇ ياسايەكە، دەنا دانانى، وەزارەت خۆى موکەلەفە بە جى بەجى کردنى ياسايەكە، وەزارەت خۆى بى، وەزیر ھەيە، وەزارەت ھەيە، مەدیريەتى ھەيە، بىت ئەم نوینەرانە بىنى، بۇ دانانى بەرنامەيەكى تر، لەبەر ئەوہ من ئەم دوو ماددەيە ھىچ بە زەرورى نابىنم، بەلگو لە جىگای ئەوان دەمەوى ئىنشائى سندووقىك بکریت بەناوى سندووقى رىعايە و تەئھیلی ذوى ئىجتىاجاتى خاسە، گەسايەتى مەعنەوى ھەبى و، مەجلیسى ئىدارەى سندووق ھەبى و، تەشكىلەكەشى بە رىعايەتى ئەو مودیر عامە بىت، کە مودیر عامى رىعايەو تەنمىەى ئىجتىماعیە، لەگەل ئەندامىيەتى وەزارەتى صحە، وەزارەتى سەقافە و شەباب، وەزارەتى تەربىيە، وەزارەتى تەختیت، ئەمە ئاسانکارى دەکات بۇ جى بەجى کردنى ياساو، بارىشمان قورس ناکات بە تەشكىلاتى جىا، وەزیر خۆى ھەموو حەقتیکى ھەيە، مەجلیسى چى دروست دەکات؟ مودیريەتى ھەيە بۇ جى بەجى کردن، وەزارەتەکانى دیکەى پەيوەندارىش دەتوانن ياسايەكە جى بەجى بکەن، بەبى ئەوہى باسى ئەو حکومەتە بکەين لەناو حکومەتى وەزارەتى کاروبارى کۆمەلایەتى، کە دەبى نوینەرایەتى ھەموو کوردى تىدا بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، د.رۆژان فەرموو.

بەرپىز د.رۆژان عبدالقادر دزمى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە بۇچوونى من گرنگترین خال لەو ماددەيەو ماددەكەى دواتر ئەوہیە فەراھەم کردنى ئەو ماف و ئىمتىيازاتانەيە بۇ ئەو توپژەى كەوا حوکمەکانى ياسا دەیانگرتیەوہو بە ئاسانترین و سادەترین رپکارى ياسایى، بەلام ئەوہى من تىبىنى دەكەم پىكھىنانى ئەو ئەنجومەنەيە، کە ئىمە سى بەرپۆوہرایەتى گشتى و رىعايەى ئىجتەماعى لەھەر سى پارىزگامان ھەيە، کە لە خالى يەكەم ھاتووہ لە پىكھاتنى، یاخود ئەندامىيەتى ئەنجومەنەكە، ھەرۆھا دروست کردن و پىكھىنانى ئەو ئەنجومەنەيە، جگە لە دروست کردنى سندووقىك، سندووقەكە پىويستى بە ئەنجومەنە بۇ بەرپۆوہبردن، جگە لە بوونى سى بەرپۆوہرایەتى

گشتى، ئەو ھەممۇ كارەكانمان، ۋابزەنم رۇتتېنەكان زياتر دەكات و زەحمەت تر دەكات، ناكىر ئىمە لەو ئەنجومەنە نوپنەرى ھەممۇ دامودەزگا حكومىيەكان بىكەينە ئەندام لە ئەنجومەنەكە بەو شىۋەيە فراوانى بىكەين، كە نەتوانن كۆبۈنەۋەيەك ئەنجام بەدن، كە ئىمە لەسەرمان دانايەۋ مەرجمان دانائە، كە دوو مانىگ، ياخود مانىگى جارىك كۆبىنەۋەۋە كۆبۈنەۋەيەكى ئىلزامى بەو شىۋە فراوانە كۆبۈنەۋە ناكىر، بۇيە يەك ئەنجومەن لەو ياسايە ھەبى، بۇ ئەۋەى ئەو ئەركانەى پىي رادەسپىردى جى بەجىي بىكات، ئىنجا ناۋى ئەنجومەنى چاۋدىرى و شىياندى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت دەبى، ناۋى ئەنجومەنى بەرپۆۋەبەرى سىندوۋق دەبى و ناۋەكە كىشە نىيە بە ئەركەكانى خۇي ھەستىت، ئەۋەى كە لە خالى يەكەم ھاتوۋە مودىر عام (الرعاية والتنمية الاجتماعية) ئەۋە سى بەرپۆۋەبەر دەگرىتەۋە، دواتر نوپنەرى چوار ۋەزارەت، ئەۋە ھەفت ئەندام، جگە لە دوو نوپنەرى رىكخراۋەكانى خاۋەن پىداۋىستى تايبەتتەكان، واتە ئىستا تەقريبەن نۇ ئەندامە لە ئەنجومەنەكە بەو تەشكىلاتەى كە ھاتىيە، ئەگەر يەك نوپنەرى بىت بەو شىۋەى كە لە بەرلەمان لەسەرى رىك دەكەۋىن و دەنگى بۇ دەدەين، چەند نوپنەرى رىكخراۋەكان بى لەۋە ئەنجومەنەكە فراوانتر نەبى، تاكو بتوانى ئەو ئەركانەى كە پىي دەسپىرئىت جىبەجىي بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۋىكى بەرلەمان:

سوپاس بۇ لىژنەى ياسايى، رىزدار تارا فەرموو.

بەرپۆز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپۆز سەرۋىكى بەرلەمان.

لېرە بەراستى رايەكى زۆر درا، من ۋاى دەبىنم بوۋنى ئەم نوپنەرانە ئاسانكارىيە بۇ ۋەزارەتە پەيوەندىدارەكان، قەد نابىتە گرفت بۇيان، بەپىچەۋانەۋەۋە، بەخۇشچالئەۋە لە كاتى بودجەى پارسال ۋەزىرى پلاننان پىمانى ۋت پىم خۇشە لە كاتى گىتوگۇكردن لەسەر ئەۋ قانۇنە من ئامادە بم، لەبەر ئەۋەى لە ماستەرپلانى نوئى بەھىچ جۇرىك نابىت فەرامۇشى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت، يان كەمئەندام بىكرىت، جا بوۋنى نوپنەرى پلاننان زۆر گرنگە لە ناۋ ئەم كۆبۈنەۋەيە كە ھەبىت.

دوۋەم شت، كە من بەباش و گرنگى دەزانم، بەراستى لە ماددەى پىنچەم ھەروەكو خانم دىكتۇرە رۇژان باسى كرد، كە وجودى ئەم سىندوۋقە، يان بىرام كاك كاردۇ باسى كرد، راستە بوۋنى ئەمانە ھەيە كە سەندوۋقەك ھەبىت، بەلام ئىمە دەزانىن گرفتى ئەساس لە ۋەزارەتى مالىە ھەيە، زۆر جار ھەيە چۆن پەيوەندىيەكان دروست دەبىت، چۆن پارەكان تەخسىص دەكرىت، راستە عىلاقەى بە مىزانىيە ۋەزارەتەكە خۇيەتى، بەلام ئەۋىش بتەۋى و نەتەۋى ئەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋ، لەبەر ئەۋە بوۋنى نوپنەرى مالى و لەگەل پلاننان، ئەۋە زۆر گرنگە كە لەناۋ ئەم مەجلىسە ھەبىت، زۆر جار ھەيە كەلەكە بوۋنى نوپنەرى ئەيكەينە گرفت، نەخىر، ھەر يەكىكىيان بەشىۋەيەك كارەكانى خۇيان دەزانن و ئەيھىننە ناۋ ئەم مەجلىسە، بەرپۆزان، ھەز دەكەم لېرە ھەموومان دىسۆزى ئەم شەرىحە بىن كە ئەيگرىتەۋە، پىشتىگرى خۇم لە كاك ھەمە سەعەد لە خالىك ئەكەم، كە ئەگەر لېرە بلىين با نوپنەرى ئەۋ شەرىحانەى كە دەيگرىتەۋە، يەئنى ئەگەر قانۇنەكە بە

موفاق بوو با بمېنېتهوه مومەسىلى موفاق ئىتر يەككىكە، يان دووانە بەپېي پارېزگاكان نابېت بەو شېوھىە
بېت، نېمە پېيان بلېين ھەموو يەكبگرنەو، تاقە جەمەيە كە يەكى گرتۆتەو (پارا ئۆلمپىە) پشگىرى.....

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە لەسەر ماددەكە موناقەشە بکەن.

بەرپېز تارا تحسین ئەسەدەدى:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

تاكو بتوانن نوپنەرايەتى بە فيعلی دروست بکەين لەناو ئەم مەجلىسە، دەبېت جەمەيەكان يەكبگرنەو،
لەبەر ئەو پارائۆلمپى يەكەم جەمەيە يەكەم گرتۆتەو نوپنەريان ھەبېت بۆ لايەنى رۆشنىرى و
لاوان، كە زۆر گرنگە بۆ كەمئەندامان و بۆ پېداوويستىە تايبەتپەكان، لەبەر ئەو ئەو سى نوپنەرە ئيزافە
بكرېت و، سوپاس.

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار د. حسن فەرموو.

بەرپېز حسن محمد سورە:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپای من خالى پرشنگذار لەم قانونە زۆرن، يەككىكە لەو خالانە، دروست کردنى مەجلىسى رعايە وتەئھیلی
موفاقینە، ئایا ئەو مەجلىسە پېويستە، يان پېويست نيیە؟ خوی قانونەكە وەلام دەداتەو، ئەگەر سەیری
دەروازە سېيەم بکەين، دەبېنين حقوقى موفاقين لە ھەوت فەقەرە ھاتوو، لە ھەر فەقەرەيەك لەو
فەقەرەنە پەيوەندى بە وەزارەتیکى مەعنى ھەيە، كەواتە ئەگەر سەیری وەزارەتى كارو کاروبارى
كۆمەلايەتى بکەين، دەتوانين بلېين دوو لەو فەقەرەنە جېبەجې دەكات، فەقەرە ريعايەى ئىجتىماعى و
فەقەرەى (تأھیل والعمل)، باقى فەقەرەكانى تر وەزارەتەكانى تر جېبەجې دەكات، بۆيە پېويستمان بە
مەجلىسېك ھەيە لە دەرەوى وەزارەتەكەو، ئەم مەجلىسە مەجلىسېكى موستەقىل دەبېت، يان شوبھ
موستەقىل دەبېت بە ئىشراقى وەزیر، يەعنى مەجلىسېك نابېت لەناو وەزارەتى شوونى ئىجتىماعى، ئەمە
پېداوويستى مەجلىسەكە، من سى مولاھەزەم ھەيە لەسەر تەشكىلەكەى، يەككىكان ئەوھى كاك جەمال باسى
کرد (صياغەكە) بەشېوھىەكى شەرح ھاتوو لە پېناسەكەش شەرح كراو، بۆيە وەكو كاك جەمال وتى ئاوا
صياغە بكرى باشترە، دوو/ نوپنەرى وەزارەتەكان كېن؟ بەحەقىقەت ئەگەر سەیری نوپنەرى وەزارەتەكان
بکەين، ديسان دەگەرپېنەو بۆ دەرەوى سېيەم، كە باس لە حقوقى موفاقين دەكات، نووسراو (حق المعاق
في الحماية والرعاية الاجتماعية) واتە نوپنەرى وەزارەتى شوونى ئىجتىماعى پېويستە، (حق المعاق في التربية
والتعليم) نوپنەرى وەزارەتى تەربىيەو تەعلیم پېويستە، (حق المعاق في الرعاية والخدمات الصحية) كەواتە

نویسنه‌ری وهزارهتی تهن‌دروستی پیوسته، لیره (حق المعاق في التنقل والبيئة المؤهلة) کی حیبه‌جیی دهکات؟ وهزارهتی (اشغال والمديرية العامة للمرور)، بویه زه‌روریه ئەم دوو فیئیه به‌نیسه‌ت وهزاره‌ته‌کان به‌شدار بن، سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

زۆر سوپاس، ریزدار شلیر فه‌رموو.

به‌رپز شلیر محمد نجیب:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌رپستی زۆر باسی ئەو ئەندامانه‌ کرا، پیشه‌کی من پشتگیری له‌ رایه‌که‌ی دکتۆر صباح ده‌که‌م به‌نیسه‌ت عینوانه‌که، به‌نیسه‌ت ئەو لیژنه‌یه‌ که‌ له‌و فه‌قه‌ریه‌یه، ئەگه‌ر وهزاره‌تی مالیه‌ی تییدا نه‌بی‌ت، وابزانم خۆشی وه‌زیر ئەتوانی وه‌لام بداته‌وه‌و زۆر کاره‌که‌ به‌باشی ناکریت، چونکه‌ ئیلتیزاماتی مالی زۆره، ئەبی‌ت په‌یوه‌ندی به‌ به‌رپوه‌به‌ریکی گشتی دارایی هه‌بی‌ت له‌ مه‌وزوعه‌که، دوا‌ی ئەوه‌ به‌نیسه‌ت ماده‌دی چواره‌م (للمجلس الاستعانة بمن تراه من ذوي الخبرة والاختصاص دون ان يكون له حق التصويت)، سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بۆ جه‌نابت، جه‌نابی وه‌زیر فه‌رموو.

به‌رپز ئاسۆس نجیب/ وه‌زیری کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ته‌شکیلی ئەم ئەنجومه‌نه‌ من زۆر به‌گرنگی ده‌زانم، چونکه‌ زۆریه‌ی یاسا‌کانی ولاتانمان خویندۆته‌وه، هه‌ر هه‌مووی مه‌جلیسیکیان هه‌یه، که‌ بایه‌خ به‌ کاروباری که‌مه‌ئندامان و کورته‌ بالۆ ئەوانه‌ی که‌ خاوه‌ن پی‌داووستیه‌ تایبه‌تییه‌کانیش ده‌دات، ئەوه‌ی که‌ لیره‌ هه‌یه‌ به‌ وه‌زیره‌وه‌ ده‌ که‌س، ئەوه‌ له‌ حاله‌تی‌کدا، نی‌ستا ته‌نها سی‌ پارێزگامان هه‌یه، که‌ به‌رپوه‌به‌ری گشتی له‌و سی‌ پارێزگایه‌یه، ئەگه‌ر ئیداره‌کان سه‌ربه‌خۆ بن، دیاره‌ به‌رپوه‌به‌ری تریشمان بۆ زیاد ده‌بی‌ت، ئەوه‌ی که‌ زۆر گرنگی به‌لامه‌وه‌ که‌ ئەبی‌ت نوینه‌ری ریک‌خراوه‌ که‌مه‌ئندامیه‌کان ناماده‌ بی‌ت و، مافی ئەوه‌شی هه‌بی‌ت ده‌نگ بدات، زۆر گرنگی که‌مه‌ئندامان خۆیان له‌و مه‌جلیسانه‌ له‌ شوینه‌کانی تریش نوینه‌ریان هه‌بی‌ت و بتوانن ده‌نگیش بدن، پیم‌ خۆش بوو نوینه‌ری که‌مه‌ئندامان له‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیرانیش هه‌بوایه، له‌ په‌رله‌مانیش هه‌بوایه، هیچ نه‌بی‌ت ئەگه‌ر ئەندام په‌رله‌مانیکمان که‌مه‌ئندام بوایه، له‌به‌ر خاتری ئەو ئەندام په‌رله‌مانه‌ هاو‌ریکانیان قاعه‌کانیان جی‌ نه‌ده‌هیشت، بویه‌ زۆر گرنگی نوینه‌ری که‌مه‌ئندامان له‌و مه‌جلیسه‌ هه‌بی‌ت، مافی ده‌نگدانی هه‌بی‌ت وه‌کو ئەو مافه‌ی که‌ به‌من دراوه‌ ده‌نگ بده‌م له‌سه‌ر پرۆژه‌کان، ئەویش مافی هه‌بی‌ت، سه‌بارته‌ به‌وه‌ی که‌ چه‌ند نوینه‌ر له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، کاتی ئەوه‌ هاتوو‌ه‌ که‌ له‌ریگای ئەو یاسایه‌وه‌ ئیمه‌ کۆمه‌له‌ی ریک‌خراوه‌کان کۆبکه‌ینه‌وه‌و یه‌ک ده‌نگیان بکه‌ین که‌وا یه‌ک نوینه‌ریان له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، ئەگه‌ر بی‌ته‌ ئەوه‌ی سی‌ نوینه‌ر بی‌ت، یاخود هه‌ر کۆمه‌لێک نوینه‌ریکیان هه‌بی‌ت، له‌وانه‌یه‌ پانزه، شانزه‌ نوینه‌رمان له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، من هیچ لاریم

نييه لهسەر ئهوهى چەند نوپنەرى وەزارەتەکانى تر ئامادە دەبیت، یاخود هەر مرؤف دۆستیک ئامادە بیت لهگەئماندا لهو مەجلسه، بۆ ئهوهى بتوانين خزمەتى زیاترى گەمئەندامان بکەين، بەلام کۆبوونەوهيان، یاخود کۆکردنەوهى ئهوه ئەندامانە لهکاتى کۆبوونەوه، ئیستا من سەرۆكى پینج ئەنجومەنى ترم له وەزارەت، زۆر ئەستەمه، بۆیه تاكو ئەندامەکان کەمتر بیت، بۆ ئیمە باشترە، بۆ ئهوهى ئیشەکان باشتر راپەرینين، بەلام ئهوهى که جەختى لهسەر ئەکەمەوه نوپنەرى گەمئەندامان هەبیت و مافی دەنگدانیشى هەبیت و، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، هەموو ئهوه بەرپزانە قسەيان کرد، گرنگ ئەوهیه قانونهکه مافی ئهوه شەریحانە باش حیمایه بکات، وازیح دیار بیت، کەسى بەتوانا له لیژنەکه بیت، پسۆر بن، دەسەلاتى ئیدارى بەهیزیان هەبیت، له بەرژوهەندى ئهوه چین و توپزانە بن، ئهوه یاسایه لیڤه دەردهچیت جیبهجی بکریت، بەنیسبەت ئهوه بەرپزانەش حەقى خۆیانە خۆیان بۆ پەرلەمانیش ئەگەر تەرشیح بکەن، ئەگەر قانون ریڤای پى بدات که (کامل الاهلیة) بیت، چونکه ناکریت خوانهکا، خوانهکا ئیحتیرامم بۆ هەمووان یهکیکی شیت بینى لیڤه دایبیت تەمسلی چینیک بکات، یان له مەجلسهکه دایبیتى، ئهوه جیڤای خۆى نییه، بەنیسبەت ئەندامانیش دەردهچن و دین، زۆر تەبیعییه، ئهوه بەپىی قانون ئیجازه لهسەرۆکایهتى وەردهگرن و دەچن، زۆر سوپاس، ئیستا بۆ ماددهى پینج کەرەم بکەن فەرموو.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزمی:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الخامسة: مهام المجلس

اولاً- يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة ووضع استراتيجيات وقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين.

3- اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس ومتابعة اعمالها.

رابعاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الأشخاص المعاقين وتخصص لها ميزانية ضمن ميزانية الوزارة،

وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها للمجلس، او اية ايرادات اخرى ويتم تنظيم ذلك بنظام.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

راى لیژنەکه تکایه.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزمی:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەزۇرىنەنى ئەندامانى لىژنەكان بەو شىۋەيە رىككەوتن، كە بەو شىۋەيە دابرىژرئىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كى دەيەوئ قسە بكات لەسەر ئەو ماددەيە؟ ئەو بەرپزانەى دەيانەوئت موداخەلە بكنە لە ماددەى پىنج، رىزداران (عبدالرحمن حسين، دلير محمود، ناسك توفيق، صباح بيت الله، شيرزاد عبدالحافظ، كاوه محمد امين، شليير محى الدين، سەردار رشيد، زكيه سيد صالح، جلال على، سۆزان شەهاب، تارا ئەسەدى)، كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى پىنجەم لە بىرگەى يەكەم، كە دەئى (گفتوگو كردن و دانانى استراتيجيهت و بپياردانى سياسهتى نمونهى تەواو)، ئەمە من پىموايە زيادە، چونكە ئەم ئەنجومەنە خۇ نايەت لىرە ئىستراتيجيەتى سياسى دابرىژى و بەرنامەيەكى سياسى دوورودرىژ دابنى، ئەگەر ئىستراتيجيش نەبوايە، يەئنى ھەر بۇ كاتيش بوايە ھەر باش بوو، بەلام بۇ ئىستراتيجيەكى دوورودرىژ، يەئنى چى دەكات؟ خۇ دەولەت دروست ناكات لىرە؟ ھەر بۇ ماف و پىداويستىەكانى كەئەندامانە، من پىموايە ئەمە زيادە، ھەر ئەوئەيە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل راي لىژنەى موشتەرەك دام، كە لە بىرگەى چوارەم ئەوئەيان بۇ زياد كردوو دەمەزاندنى سندووئىكى چاودىرى وشياندى كەسانى كەئەندام، ميزانىەگەى لە چوارچىۋەى ميزانىەى وەزارەتدا بۇ تەرخان بىرئىت، بەلام لە ھەمان كاتيشدا ھەزم دەگرد ئەركى ئەنجومەنەكە بىرئى و ئەم ئەركەشى بۇ زياد بىرئابايە، كە بىرئى بى لەوئەى ئەركى بەدواداچوون وچاودىرى كردنى كارەكان، بەشىۋەيەك شۇر بىتەو بۇ سەر ھەموو ئاستەكان تا ئەگاتە ناو خىزانەكانى، ئەوانەى كە كەئەنداميان ھەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار ناسك توفيق.

بەرپىز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دياره من ديسان دهيليمهوه ناوهپرۆكى ئەم مادديه ئهبي لهگهڵ ناونيشانهكه ريك بيت، بو ئهوهى ديسان بزانيين كه خالهكان دهليين (لتوفير الرعاية وتأهيل المعاقين) ئهبي ئهوه تهعديلى تيدا بكرى، ئهگهر كردمان به (ذوي الاحتياجات الخاصة)، ياخود وامان ليكرد شمولى كورته بالاكانيش بكات، دهبي وابيت، كه ههموو ئهوه ماددانه رهچاوى ئهوه بكات.

خاليكى تر، من قسهه لهسهري ههيه، دياره سييهه كه دهلى (يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية) ئهوه نازانين مهترهبهكهى چييه، بو ئهوهى مهترهبهكهى بگونجى لهگهڵ مومهسيلي وهزارهتدا، يهعنى كاتيى كه مومهسيليى وهزارهت ئهنامه، بهس ئەم وهكو سهپرهرشتكاريهكه، ئهبي پلهى مهنصبهكهى بهرتر بيت لهوان، بو ئهوهى دواتر تهرتيبي هينهكهيان ديار بيت، ئهوه خالهى تر، كه زور جيگهه دهستخوشيه دروست كردنى سندووقهكهيه، بهلام گرفت ههيه له مهسهلهى سندووقهكه، ئيمه زور جار له ياساگاندا، مهسهلهن له ياساى نهوت و غاز، له بودجهشدا، دووجار باس له سندووق كراوه، ههموو جار دهليين سندووق دهبيت ياساى ههبيت، ئينجا سندووقى شههيدان، ئينجا سندووقى خانهنيشيان، ئايا ئەم سندووقهش ديسان ناكهوتتهوه بهر ئهوه مهترسيه دواى ساليكى تر بليين كوا سندووقى رعايه، بليين ئاخىر ياساى ئهوى و تهرتيب نهكراوه لهرهقهميكى حيساب دايه، له فالانه شوين، بهراستى ئەمه دهبي لي ره يهك لا بكرتتهوه، ئايا ئەم سندووقه راستهوخو دواى ئهوهى ياساكه تهرتيب كرا سندووقهكه تهشكيل دهكرى يان ديسان دهليين بهياسايه؟ ئهگهر وانهبوو ئەى مهسهلهن ئهوانى تر بو وا نيهوه؟ سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

سوپاس، ريژدار صباح بيت الله فهرموو.

بهريز صباح بيت الله شكرى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

دهبارهى ماددهى پينج، فهقهههه چوار كه دهليين (يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين) منيش ئهوه پرسياره دهكهه كى ئهوه سندووقه بهريوه دهبات، يان سهپرهرشتى ئهوه سندووقه دهكات؟ سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

سوپاس، ريژدار شيرزاد فهرموو.

بهريز شيرزاد عبدالحافظ شريف:

بهريز سهروكى پههلهمان.

من له ماددهى پينجدا له برههه دوو (تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين) دواى تهئهههه (وايوهه) بو زياد بكرت، چونكه ئهوه معوهقههه دهچيته ئهوه شوينانه، يان ئهوه كهمهئندامهه دهچيته ئهوه شوينانه، رهنگه چوار سهعات، پينج سهعات لهوى بيت، بهلام ههئدى كهس ههيه كه كهس وكارى نيهه، كهس نايجرتهه خو، ئهوه دهبي شوينيكي بو ديارى بكرت بو تهئهههه، له

برگه‌ی سییه‌مدا (یتولی موظف حاصل علی شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس ومتابعة اعمالها) من پیم باشه (یتولی سكرتير) له جياتی موزه‌فه‌که ببیت به سكرتير، دووم/ هه‌ر بۆ ته‌واو كردنی برگه‌که بلیت (الافضلية للمعوق) یه‌عنی ئه‌و کارمه‌نده‌یه، یان ئه‌و سكرتیره‌ی که ده‌چیته ئه‌و ئه‌و کاره ده‌کات، با ئه‌فه‌زه‌لیه‌ت بۆ ئه‌و ببیت، بۆ موعه‌وه‌فه‌که ببیت، ته‌بعه‌ن به‌گویره‌ی ئه‌و داواکاری و ئه‌و شتانه‌ی هه‌یه، سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ریزدار کاوه محمد.

به‌رپز کاوه محمد امین:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

مادده‌ی پینجه‌م له برگه‌ی یه‌که‌م، نووسراوه (مناقشة ووضع استراتيجيات واقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين) من پیموایه موناغه‌شه زیاده، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی (وضع استراتيجيات) خوی له نه‌تیجه‌ی موناغه‌شاتدا ده‌رده‌شه دروست ده‌بیت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پیموایه موناغه‌شات زیاده، هه‌روه‌ها له برگه‌ی چواره‌مدا (یتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل) ئه‌وه‌له‌ن/ ئه‌گه‌ر بپیه سه‌ر عینوانی مادده‌که ده‌لی (یتولی المجلس المهام الاتية) که‌واته (یتم) لیره زیاده (مه‌ام الاتية)، (یتولی المجلس المهام التالية: انشاء صندوق لرعاية وتأهيل اشخاص) لیره (یتم) زیاده، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی مه‌جلسه‌که به‌و ئیشه هه‌لده‌ستی، ئه‌گه‌ر مه‌جلسه ئه‌و ئیشه ده‌کاتن، ده‌بی ناوی ده‌زگایه‌کی ترو لایه‌نیکی تر بیی ئه‌ویش مه‌جلسی وزه‌رایه، یاخود هه‌ر لایه‌نیکی تری وه‌زارته‌ی مالیه، یاخود هه‌ر کێ ده‌بیتن، هه‌ر له‌هه‌مان برگه (انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين) من پیموایه لیره ئه‌گه‌ر ئه‌وه بکریت، بدریته وه‌زارته‌ی مالیه ته‌مویلی وه‌زارته‌ی کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی بکات باشتره، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تو لیره سندوقت دانا، ده‌بی ده‌سته‌یه‌ک بۆ به‌رپوه‌به‌رایه‌تی سندوقه‌که دابنیت، که لیره دیاری نه‌کراوه، ئه‌وه‌ش خوی له‌خویدا ئیشکالیک دروست ده‌کات، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیشی حیساباته‌و لیره وه‌حده‌یه‌کی ئیداری و حیسابی ده‌وینت، زۆر سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ریزدار شلیر محی الدین فه‌رموو.

به‌رپز شلیر محی الدین صالح:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

من له‌سه‌ر خالی سێ قسه‌م هه‌یه، (اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الاشخاص المعاقين مع الاخرين). ته‌وعیه‌ی موجه‌مه‌ع، وشیار کردنه‌وه‌ی کۆمه‌لگا له هه‌موو شتیگ گرنه‌گتره سه‌بارته به‌ خاوه‌ن پیداوایستی تایبه‌ت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی خاوه‌ن پیداوایستی تایبه‌ت وه‌کو هه‌ر که‌سیکی ئاسایی هه‌موو مافیکی هه‌یه، په‌یوه‌نده‌یشی به هه‌موو وه‌زارته‌کان هه‌یه، له‌سه‌ر هه‌موو وه‌زارته‌کانه، له ئه‌سته‌ویانه که‌وا

ئەوان بەرامجى تەوعىيەيان ھەبىت، ھەر كەسەو بەپپى تايىبەتمەندى خۇي، بەتايىبەتى ۋەزارەتى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى ۋە ۋەزارەتى پەرۋەردە، لەبەر ئەۋەي لايەنى تەئھىل كىردن ۋە پەرۋەردە ۋەزارەتى لە ئەستۋى ۋەزارەتى پەرۋەردە كاروبارى كۆمەلەيەتتە، بۇ نەمۇنە ۋەزارەتى پەرۋەردە پەپەرۋەي سىستەمىكى جىھانى كىرد بۇ خاۋەن پىداۋىستى تايىبەت بۇ ۋەزارەتى، كە سىستەمى تىكەل كىردنە لە قوتابخانەكان، لەبەر ئەۋە تەوعىيە نەبۋو ئاستەنگىيەكى زۇر زۇر ھاتە بەردەمى، كە ئەۋ سىستەمە جىھانىيە پەپەرۋە كىردو زۇر سىستەمىكى رىك ۋە پىك بوو خاۋەن پىداۋىستى تايىبەت ھاتنە ناۋ قوتابخانەكان، زۇر لە مودىرى قوتابخانەكان لەگەل رىزم بۇيان، ئىستا نا، بەلام يەكەمجار زۇر زۇر موحارەبەي ئەۋ بەرنامەيان دەكىرد، وايان دەزانى ھەر مندالىكى خاۋەن پىداۋىستى تايىبەت بىتە قوتابخانەكەي ئاستى قوتابخانەكەي دىتە خوارى، بەلام ئىستا كە نا، ئىستا تەوعىيە كىران ۋە رايان گۇراۋە، ھەرۋەھا دايك ۋە باۋكەكان پىيان ناخۇش بوو مندالى خاۋەن پىداۋىستى تايىبەت لەسەر يەك رحلە لەگەل مندالى ئەۋان دابنىشى، تەوعىيە كىردن زۇر زۇر گىنگە، لەبەر ئەۋەي كۆمەلگەي ئىمە كۆمەلگەيەكى پىكەۋە زىانە خەلك ئىستىعابيان بىكات، تەوعىيە كىردن بۇ كەسانى خاۋەن پىداۋىستى تايىبەت، تايىبەت نىيە بۇ شەخسى خۇيان، بەلكو بە كەسانى ترە كە قەبوليان بىكات، بەرامجى تەوعىيە زۇر زۇر زەعيفە لە كوردستان، بەراستى زۇر زۇر پىۋىستە كە خەلك تەوعىيە بىكرىت، بۇ ئەۋەي قەبول بىكرىن ۋە ئىستىعاب بىكرىن، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەپىزان ئەۋ ماددەي پىنج پىتان وانىيە فەقەرەي سى جىگەي ئىرە نىيە؟ چۈنكە كەس ئىشارەي پى نەكىرد، بۇيە ئەگەر بىرىكى لى بىكەنەۋە، رىزدار سەردار رشىد فەرموو.

بەپىز سەردار رشىد محمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە ماددەي پىنجەم، ديارە من يەك سەرنجم ھەيە، ھەموو ئەۋ بىرگانەي سەبارەت بە مەھام ۋە ئىمتىيازەكان، دىسان تەنھا ناۋى كەمئەندام ھاتوو، كە ھەقى خۇيانە، ھىچ نامازەيەكى بۇ كورتە بالاكان تىدا نىيە، كە ئەمانىش دىسان ھەقى ئەۋەيان ھەيە ۋە نامازەيان بۇ بىكرىت، بۇيە داۋا لە لىژنەي ھاۋبەش دەكەم رەچاۋى ئەم لايەنەش بىكەن، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار زكىە فەرموو.

بەپىز زكىە صالح عبدالخالق:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من دوو تىبىنى ھەنە، تىبىنىيەك لەسەر مەھامى تايىبەتمەند لىسنا، ئەزى لگەل بەپىز كاك دلپىر كۋ پىتقىا قى دركى موتابەعە ۋە موراقتەبە بەپتە زىدە كىرن، بۇجى؟ مە ئەگەر ئەف قانۇنە بۇ كەمئەندامانە، بۇ راي

كەمئەندامىيە ھەندەك ھەن ئەو ئەندامە بەخىۋكەرىكى بۇ ھاتىيە دانان، كى دى موتابەعەى بىكاتن؟ كانى ئەف بەخىۋ كەرە راستە چاقدىرى وسەرپەرشتيا يا فى موعەوھقا بكا، ئەمەش ژبەرھەندى دەبىتە مھاما يا فى مەجلىسى تايبەت ژمەلفى دركىا دانى كو مديريا، يا ريعابەى ئىجتىماعى، ھەرۋەسايە تەنيا ئىجتىماعى ژلحافەزاتا ژى يەك تىدا، ژبەرھەندى دەبىتە ئەركى وى مەجلىسى ژى كو موراقەبە يا موتابەعە كەمئەندامى بىكات، ھەندى پىتقىا كو ئەف مھامە بىتە زياد كرنى، خالە دى تر، ژ پرسیارا من ئەفەيە ئەم ژگەلى صندوقا دانىن دىبىژى ئەگەر قانون بونە دەرگەفیت بۇ صندوقا چۆن كارەيا خۇ دەكات؟ ژبەرھەندى ئايا پىتقى دەكات قانونەك بۇ دەرگەفیتن؟ كى دەبىت صندوقى بەرپوھ ببات؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار جلال على فەرموو.

بەرپىز جلال على عبداللە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

من لەگەل راي كاك كاوه دام، مەسەلەى (مناقشە ووض) ئەگەر شتىك دانەنرى موناغەشە ناكرىت، ئەو وشەى (مناقشە) زيادە، پىشنيارىشم بۇ لىژنەى بەرپىز ئەوھىيە كە خالى يەكەم بىكرىت (وضع استراتيجيات وسياسات نموذجية ملائمة واقرارهما لتهيئة البيئة المناسبة للمعاقين)، ئەوھ لە يەكەمدا. دووھ/ ئەوھ پىويست ناكات، چونكە تۆ كە ستراتيجيات و سياساتى نەموزەجىت دانا پىويست بەو تەھدىدى ئىجرائاتە ناكات.

سېيەم/ ئىزافەيەك بىكرىت، ديارە ئەو ئىقرارەى بەرامجى تەوھىيە زۆر زەرورە، لە كۆتايىدا ئەگەر ئىزافەيەكى ھەبىت (بالتنسيق مع الوزارات او الجهات ذات العلاقة بالبرامج المقررة)، چونكە ئەو بەرنامەيە لەوانەيە و مزارەتى ئەوقافى بویت، يان تەربىيەى بویت، يان سەقافەى بویت، ئەو تەنسىقە ھەبىت شتىكى زۆر باشە، لە سېيەمدا (يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية) ئەگەر (ذى خبرة) يەكى بۇ زياد بىكرىت، چونكە ھەموو موزەفېك ناتوانىت سكرتېرى ئەو لىژنەيە بىكات، ناتوانىت بىتە سكرتېر، كە ئەو مەھامە گەورانەى ھەيە (ذى خبرة في تنظيم اعمال المجلس وادارة اعماله)، (متابعه) نەبىت (ادارة اعماله) چونكە سكرتېر ئىدارەى اعمال دەكات.

لە جوارەم (يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل) ديارە مەوھقىن ئەشخاى نىن وشەرىجەيەكن، لەبەر ئەوھ من پىم باشە بىكرىت (وتأهيل شريحة المعاقين) يەعنى ئەشخاىكى كەم نىن، لەوانەيە چەند ھەزارىكن، لەبەر ئەوھ چەند شەرىجەيەكن لە كۆمەلگا (وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها المجلس او اية ايرادات)، ئەوھى بۇ زياد بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار سۆزان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

له ريكخستنى ئەم بابەتانه، دوايى تەوصيهك بۆ ليژنەى ھاوبەش، له ماددهى پيشوودا ئەگەر له دواى (رابعا)، (خامسا) دابنپين، ئەو ئيشكاله حەل دەكەين كه جهنابت باست كرد، بيكهين به (خامسا: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، ئەو ئەوسا ھەموو ئەعمالى مەجلىسەكە دەچیتە ئەو ماددەيە، ئيتىر پيويست ناكات له ماددهى پينجەمدا باسى بكهين، بچيتە ماددهى پيشووتر، ليژندا منيش ھاورام لەگەڵ ئەو ھەفالانەم (مناقشە) لابرئ، چونكە ئيشى ئەوان وەزعى ئيستراتيجياته، (وضع استراتيجيات وقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصار القامة)، ئەگەر برپارماندا، ھەر پينجى بيت پيگەو دەبى ناويان بهينرئ، ليژرە له (ثانياً: تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين) ئەى موتابەعە، ئيمە دائيمەن كيشەى موتابەعەمان ھەبە، مەفرۆزە له ھەر كوئيەك ئيجرائات ھەبە، دەبى باسى موتابەعە بكریت بۆ ئەو ئيجرائاتانە، كە ئەويش لە كارى مەجلىسەكەيە، ھەر وھا لە خالى سيبەمدا (بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة) ئيزافە بكریت، من پيشنيارى ئەو دەكەم كە ئيزافەى خاليك بكریت، كە ئەو يەككە بيت لەو سياسەتانه، ياخود ئەو كارانەى كە مەجلىس پيى ھەلدەستى (بناء قاعدة بيانات تضم معلومات عن جميع المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصار القامة) ئيتىر واى لى ديت لە پاريزگاكدە ئەوان داتاگان كۆ دەكەنەو و دەينيرن بۆ مەجلىسەكە، بۆ ئەو قاعيدەيەكى بەياناتى زۆر گەورە ھەبیت، بۆ ئەو خەلكانەى كە فيعلەن سوودمەند دەبن لەم ياسايەدا، دەبیت بچیتە ناو ئەو مەجلىسە، ئەو مەجلىسە، بلپين ئەو قاعيدەيە دروست بكات، ئيتىر بە سوؤفت وئىر بيت، بە ھەرچيەك بيت بتوانریت برپارى لەسەر بدریت، سەبارەت بە (يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين). ئەو ناسايە، بەلام من ديمە سەر سەندووقەكە، ئەم سەندووقە ئەگەر چاوەرپى بكەين لە ميزانيەيەدا پارەى بۆ تەخصيىس بكریت، من پيموايە باشترە لە ئەو كە لە ميزانيەى وەزارتەو پارەى بۆ تەخصيىس بكریت، ئەركى دەولتە، كەوا پارە بخاتە سەندووقى ئيعادەى تەئھيلى موعاقين و زەوى احتياجى خاصە، ئەو پارەيەى كە بۆ وەزارت تەرخان دەكریت، خوى لەخویدا لە كاتى موناقدەشە كردنى ميزانيە حەل و فەصليان لەگەلدا دەكەن و لپيان كەم دەكەنەو، ئينجا وەرە تۆ جارئكى تر وەزارت ئيجبار بكەى خەدەماتى تەواو پيشكەش بكات، بەلام ميزانيەى بۆ دانەنپى، بۆيە من پيم باشە بەراستى ئەگەر بمانەوئى ئەو سەندووقە سەندووقىكى فەعال بيت، پيويستە ميزانيەكەى ديارى بكریت، دەولت ميزانيە دابنئ بۆ سەندووقى معاقين، بۆ ئەو باشترين خزمەتيان پيشكەش بكریت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

بەرپراستی من لیرە دوو تیبینیم ھەییە، یەكەم ئەلئی (یجتمەك المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين)، ئەگەر ئیمە بەبایەخدانى ئەم شەریحەییە بیّت و ئەو ھەموو کارو چالاکیانەى كە بۆ ئەم مەجلیسە دانراوھ بیكات، وا زەرورە دەبینم بە مانگى جارێك بیّت، ئەك بە دوو مانگ جارێك.

دووھم شت/ پشتمگى دەكەم لە قسەكەى سۆزان خان، بەراستی ئەو میزانىیەى كە دادەنرى، دەبى كارێكى بۆ بكریّت، كە بەرێك وپێكى زیاتر بلیین زەمان بیّت كە صەرف دەگریّت بۆیان.

دووھم/ تیبینی خۆم ئەلئی (تخصص ميزانية خاصة بتخصيص مالي من ميزانية الوزارة تضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها) من وا بەباش دەزانم ئەو میزانىیەى كە وەزارەت دايدەنیّت جیا، لە لایەكى تریش لە ھەموو ولاتانى دنیا كە تەبەروعات دەگریّت بۆى، با بەشى تەبەروعات بە جیا بیّت، ديار بیّت چين ئەو مونەزەماتانەو، چين ئەو كەسە خیرخووانانە، چين ئەو خەلكانەى كە خەمخۆرى ئەم شەریحەییەن و لە چ لایەكەوھە دیّن؟ شوینىكى تايبەتى ھەبیّت، تا بتوانى بەراستی صەرفى لەسەر بكریّت و ئەنجامى ھەبیّت.

سپپەم/ تیبینم و ئەخیریشم ئەوھییە ھەر وەكو جەنابى سەرۆك و جەنابت فەرمووت، منیش بەباشى دەزانم ئیقرار بەرامج خاصە بخریتە سەر ماددەى شەشەم، كە ئەوھ ئەركى حكومەتە بەراستی، كە چۆن ئەمە بە مەجلیسێك تەنھا بە چ جوړیك دەتوانیّت ئەو تە وعیەییەى كە لیرەدا ھاوکاریشم شلیر خان ئیشارەتى پیدای، كە ئەوھ ئیشى تەربییەو تەعلیم عالی و بەرامجى خاصی تايبەت بۆ ئەو كەسە خاوەن پیداوپیستیە تايبەتیا، كە ئەركىكى یەكجار گەورەییە، پپویستە لەسەر راگەیاندن و، لەگەل بەشەكانى تری ھەموو شیوھییەكى تايبەتى بۆ دابنریّت، كە بەرنامەییە و وئیشى لەسەر بكریّت، لەبەر ئەوھ ئەو خالە ئەگەر بچپتە ماددەى شەشەم تیکەل بكریّت شتیكى باشە، سوپاس.

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، ئیستا موناھەشەگان تەواو بوو، بەس لیرە لە یەكێك لە پپشنیاریەكانى لیژنە باسى سەندووكتیك كرا، سەندووكت ھەبیّت مەجلیس خاص خۆى ھەبیّت، ئەوھ یەك، ئەوھى خالى سپش كە لە زیمنى مەھام نییە، بۆیە ئیستا قسە ئەدەینە جەنابى وەزیر، ئەگەر رەئى خۆى بدات كەرەم بكە.

بەرپرز ئاسۆس نجیب/ وەزیری كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەییە، بركەى سى (یتولى موظف حاصل على شهادة جامعية)، ئیمە پپنج ئەنجومەنى تەرمان ھەییە، ھەرموھەزەفێكى ئاسایی، بەلام مەرچ ئەوھییە بە كەلۆرپۆسى ھەبى، ئەتوانى كارى ئەنجومەنەكەم بۆ رپك بخت.

سەبارەت بە بركەى چوارەم بۆ سەندووكتەكە، ئەوھى ماىەى نیگەرانی ئیمەییە، ئەوھى كە رۆژانە ئیمە لە واقعیك دەژین، بە حوكمى وەزیفەكە رۆژانە كەمئەندامان سەردانى وەزارەت دەكەن، كەمئەندام ھەبووھ وتویەتى من ئیستا یەك چاوم ھەییە، ئەگەر یارمەتیم بدەى پپویستیم بە نەشتەرگەریەك ھەییە، ئەگینا

ئەو چاۋەدى تىرىش لەدەست دەدەم، رۇژانە ئىمە ئەم حالەتەنەمان ھەيە، رۇژانە حالەتى ئەو دەمان ھەيە كە داۋاي ھاۋكارى ماددى دەكەن، بەلام لەبەر ئەۋەدى ھىچ لەبەر دەستى ۋەزارەت نىيە، ناتوانىن ھىچ ھاۋكارىان بىكەين، ئەۋەدى كە لەبەر دەستى ئىمە داپە شتىكى زۇر كەمە، مەبلەغىكى كەمە، لەوانەيە نەتوانى چەب ۋ دەرمانى پىۋىستىش بۇخۇى بىكەي، بۇيە زۇر بە زەرورى دەزانم كە شتىكى وامان ھەيى، چەندەھا حالەتەمان ھەيە ھاتۇتە ۋەزارەت، بۇمان نەكراۋە ھاۋكارىان بىكەين، چوونە پەنايان بردوۋە بۇ خىرخوازان، من لىرە ۋ سوپاسى ھەموو خىرخوازان دەكەم، بەلام ئەمە ئەركى حكومەتە كە ھاۋكارى كەمەندامان بىكات، راستە خىرخوازان ھاۋكارى دەكەن، بەلام ئىمە كەمەندامانمان زۇر زۇرە، ئىستا ئەو داتايەى لەبەر دەستەداپە، 92 ھەزار كەمەندام لە ھەرىمى كوردستان ھەيە، 92189 كەس لە كاتىكدا شەش، ھەوت مامەلەى تىرىش لە ۋەزارەتى دارايى ۋ ئابوورىيە، ئەگەر خىرخوازيش يارمەتى كۆمەللىك، ژمارەيەك بدات، ناتوانىت ژمارەكانى تر، بۇيە ئەركى حكومەتە، ئەگەر پىۋىستىيان بە نەشتەرگەرى بى، پىۋىستىيان بەۋە ھەيى، چەندەھا نابىنا ھەن، چەندەھا خاۋەنى خىزانى نابىست ھەن، كە ئەللى بمان نىرپتە دەردەۋەى ولات، ئىمە دەتوانىن چارەسەرى ئەو منالە بدۇزىنەۋە، ياخود زۇر جار ھاۋكارىيەكەيان بۇ ئەۋەيە، بۇ ئەۋەى منالەكەيان لە دەست نەدەن، ژيانى بىارپىزن، بەلام ئىمە بۇمان نەكراۋە، جا بۇيە بەپىۋىستى ئەزانم كە ئەم سەندوۋقە ھەيى، دوا راش بۇ ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىزە، كە بە چ شىۋەيەك بى، سوپاس بۇ جەنابت.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ماددەى پىنج موناقتەشە لەسەرى تەۋاۋ بوو، ئىستا ئەرپىنە سەر ماددەى شەش، كەرەم بىكەن فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ماددەى پىنج تەۋاۋ بوو، ماددەى شەشەم.

الفصل الثالث

(حقوق المعاق)

الفرع الاول

حق المعاق في الحماية والرعاية الاجتماعية

المادة سادسة:

تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، او توفير دور الايواء المناسبة لهم.

ئەۋە ئەسلەكەيە، راپۇرتى ھاۋبەش دەللىت:

" تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، أو توفير دور الأيواء المناسبة لهم "

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپۇزىن گى ئىپەھوئى لەسەر ماددەى شەش موداخەلە بىكات؟ ناويان بنووسىن، لىرەوۋە فەرموو، ئەو بەرپۇزىنەى دەيانەوئىت موداخەلە بىكەن، رىزداران (سۇزان شەھاب، خورشىد احمد، شلىر محى الدين، صبىجە احمد، محمد شارەزوورى)، كەرەم بىكە سۇزان خان.

بەرپۇزىن سۇزان شەھاب نورى:

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپۇزىن ئەندامانى پەرلەمان.

بىگومان دروست كوردنى دورى ئىوا، يەئنى بلىين يەككىكە لە ھەنگاۋەكان، بەلام مۇتابەئە كوردن و چۇنىەتى مامەلە كوردن لەگەل ئەو كەسە كەمئەندامانە، يان ئەو خاۋەن پىداۋىستە تايبەتانە، ئەركىكى زۇر زۇر گەورەيە، ھەموومان بىرمانە ئەو فەزىجەيەى رپوويدا لە عىراق، كە دارى حەنان، ئەوھى كە پىشانىدا چۇن مامەلەى لەگەل ئەو منالانە دەكرد، بۇيە من پىم باشە ئەگەر ھاتو ئىمە ئەم ماددەيەمان دانا، لەبەرەمبەر ئەوھى عقوبات دابنىين بۇ ئەو كەسانەى كە ئىخلال دەكەن، بە رىعايەى معوھقین، معاشەكە وەرئەگرىت، بەلام خزمەتى ناكات، باشە ئەگەر ھەبىت، باشتر، بەلام من پىم باشە ئەم ماددەيە تەفزیل بدرئ بەوھى كە (تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم اولاً)، يەئنى ئىمە لە پىشان ئەھمىيەت بدەين بەوھى كە لە ناو خىزانەكەدايە تەقەبولى ئەو كەسە موعاقە بىكات، (واذا لم يكن للمعاق احد ذويه)، ياخود (لم يكن للمعاق اسرة تعيله)، ئىنجا بىرئ بۇ دور ئىوا، يەئنى نەبىتە حالەتىك بەوھى كەسىك ئەگەر ھاتو مندالىك، يان كەسىكى كەمئەندامى ھەبوو، يەكسەر بىباتە دور ئىوا، بەنگو مەرچى بۇ دابندرىت، من مەبەستم لىرەدا ئەوھىيە، جارى لە پىشان لە ناو خىزانەكەى، (وفى حالة عدم وجود من يرعى) ئىنجا بىرئتە دور ئىوا، چونكە بەرپۇزىن ئەوھى باشترە لە ناو خىزانەكەيدا بىت، زۇر سوپاس.

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار خورشىد احمد فەرموو.

بەرپۇزىن خورشىد احمد سلیم:

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان.

(تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة)، ئىمە لە ماددەى چوارەم گوتمان (يشكل مجلس)، لىرە دەبىت (يتخذ المجلس)، چونكە ئەسلى ئىشەكەى حكومەت بە مەجلىسەكە راسپىردراۋە، پىويست ناكات لىرە باسى حكومەت بىكەين (يتخذ المجلس الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم وتوفير دور الايواء المناسبة للذين لا يجدون من يرعاهم)، يەئنى لەجىياتى حكومەت، مەجلىس بى، سىغەى ئەو تەوفىرە بەو شكە بى، (وتوفير دور الايواء المناسبة للذين لا يجدون من يرعاهم)، زۇر سوپاس.

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېژدار شلېر محى الدين فەرموو.

بەرپېز شلېر محى الدين صالح:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانم تەقريبەن كرا، منيش ھاوړام لەگەڵ راي بەرپېز كاك خورشيد، (دور الايواء المناسبة) بۆ ئەو كەسانەيە كە كەس نيينه رعايەتيان بكات، بۆيە ئيزافە كردنه كەي گرنگه، له هه‌موو وڵاتانی دونيا دور ئیوا هه‌يه، دوری تەئهلپيش هه‌يه، دوو شتی له‌یهك جی‌اوازن، هه‌رچه‌نده دور ئیوا، تەئهلپ كردنیشی تیدایه، به‌لام دور ئیوا بۆ ئەو كەسانه بئ، كه‌وا هه‌یچ كەس نه‌بیت رعايەتيان بكات، (رعايه المعاقين داخل اسرهم) به‌رامجی زۆر موته‌ته‌ور هه‌يه له وڵاتاندا، بۆيە ئەگەر ئەو كاره له ئەستۆی وهزاره‌تی كارو كاروباری كۆمه‌لايه‌تیه، ئیستیعانه به‌و نه‌وعه به‌رنامجانه بكات، محاو له بكات له وڵاتان ئەو به‌رنامجانه بیت، زۆر به‌رنامه‌ی گرنگ، زۆر باری ئەو ئوسرانه سووك ده‌كەن، كه‌وا ئەوانه‌ی خه‌لكی خاوه‌ن پیداو‌یستی تاییه‌تيان هه‌يه، به‌رنامه‌ی زۆر موته‌ته‌ورو باش هه‌يه له‌ناو ماله‌كاندا، نه‌وعه رعايه‌ته‌ك و به‌رنامه‌ی تەئهلپ و فی‌ر كردن و ئەو شتانه‌یان هه‌يه، زۆر سوپاس.

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جه‌نابت، رېژدار صبيحه احمد فەرموو.

بەرپېز صبيحه احمد مصطفى:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانی من له لایه‌ن سوژان خان كرا، سوپاس.

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېژدار محمد شاره‌زوری فەرموو.

بەرپېز محمد احمد علی (شاره‌زوری):

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

به‌بۆ‌چوونی من ئەم مادده‌يه زياده، چونكه ئەگەر سه‌یری بكه‌ین له مادده‌ی حه‌وت له خالی دوو (تحدید الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين) ئەمه يه‌كەم. ئەگەر سه‌یری مادده‌ی نۆش بكه‌ین له دوا‌ی ئەوه، يه‌عنی به‌راستی ئیجرائاته‌كانی حكومه‌ت هه‌مووی لێره دیاری كراوه، بۆ ئەوه‌ی ئوسه‌ر خزمه‌تی مو‌عافه‌كه‌ بكات، له ئەخیر جاریشه‌وه له سه‌یهم له مادده‌ی نۆ، (وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم)، بۆيە من پيشنیا‌ری ئەوه ده‌كەم ئەم مادده‌يه زياده، له دوو مادده، له مادده‌ی نۆ و له‌مادده‌ی حه‌وت چاره‌سه‌ر كراوه، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار جەنابى ۋەزىر كەرەم بىكە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، دوينىش تەۋزىچىمدا، كە ئەۋەدى لە لايەن ۋەزارەتەۋە ھەيە پەيمانگاىە، كە بۇ نابىستانيان، بۇ بىر كۆلەن، نا بىنايان، ھەرۋەھا بۇ شياندىنى كەمئەندامانمان ھەيە، ئەۋ كارمەندانەى كە ئىستا لەۋ پەيمانگاىانە كار دەكەن، زۆر بە زەحمەتى ئەركەكانيان جىبەجى ئەكەن، لەبەر ئەۋەدى مامەلە كەردن لەگەل مناللىكى نابىناۋ نابىست زۆر جىاۋازە لەگەل مامەلە كەردن لەگەل مناللىكى ئاساى، ئىستا ئەۋەدى ھەيە ئەۋ كارمەندانە ھەتا ۋەكو دۋازدەى نىۋەرپۇ، ھەندى جار ھەندىك پەيمانگا ھەيە تاۋەكو سەعات يەكش دەۋام ئەكات، بەبى ھىج جىاكارىەك بۇ ئەۋ كارمەندانە، ئىستا ئىمە ۋەكو ۋەزارەت داۋاى دەرمانلەيەكى تايبەتمان كەردوۋە، بۇ كارمەندەكانمان، بۇ مامۇستايانمان، ھاۋشىۋەى ئەۋ دەرمانلەيەكى كە بۇ كارمەندانى ۋەزارەتى پەرۋەردە سەرف دەكرى، ئىمە ئەۋ پەيمانگاىە بەپى ئەۋ ئىمكانىاتەى كە ئىستا ھەيە، تەنھا ئەتوانىن تا 12 ى نىۋەرپۇ پەيمانگاكان بەرپۇبەرىن، دورى ئىۋائەم بۇ جىا بىكەنەۋە، لىرە داۋاى تەفسىلىك دەكەم، ئەۋەدى كە ئىستا ھەيە، نابىست پەيمانگاى تايبەتى خۇى ھەيە، ئەمانە ھەر يەكى جۇرى پەيمانگاى ھەيە، ئەگەر دورى ئىۋا ھەبى بەج شىۋەيەك ئەبى؟ چونكە ئىستا سەنتەرى ئۆتىزمان ھەيە، كە ئىختىساسەكەى لە ئىختىساسى ۋەزارەتى تەندروستىە، بەلام لە لايەنى ئىمەۋە بەرپۇۋە ئەبىرەت، ئەگەر دورى ئىۋاى پىۋىست بى، دىارە پىۋىست بەۋە ئەكات، بخرىتە سەر ۋەزارەتى تەندروستى، ئەگەر بۇ نابىستان بى، ئەبى لىرە تەفسىلى ئەۋە بىكرىت، ئەۋە دورى ئىۋائە بە ج شىۋازىكە، ئەگەر بۇ كەمئەندامانى جەستەيە، ياخود بۇ نابىنايانە، بۇ شىۋازەكانى ترە، بۇيە بە پىۋىستى ئەزانم كە تەفسىلىكى تر ھەبى، پىشم بوترى كار كەردنى ئەۋ دورى ئىۋائانە بە ج شىۋەيە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىزان، ئەۋە موناقتەشە لەسەر ماددەى شەش تەۋاۋ بوۋ، ئىستا ئەچىنە سەر ماددەى جەۋت لىژنەى ياساى فەرموون.

بەرپىز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى جەۋت، لە راپۇرتى ھاۋبەش پىشنىار كراۋە سىاغەى ماددەكە بەم شىۋەيە بىت:
المادة (7): تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصة لكل معاق بغض النظر عن اي مصدر اخر للدخل ويجتسب على النحو الاتي:

اولاً: المعاق الذى بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يسحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم.
ثانياً: المعاق الذى تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز

65

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس، بەرپز جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

سەبارەت بە ماددەى حەوت، ئیـمە کاتـی ئەو پـرۆژە یاسایەمان ناردوووە بۆ ئیـرە، مـووجەى کەمـئەندامان ئەوانەى کە فەرمانبەر بوون سى هەزار دیناریان وەردەگرت، ئەوانەى کە فەرمانبەر نەبوو پەنجە هەزار دینار، ئەوکاتەى ئەم پـرۆژەىەمان ناردوووە، ژمارەى کەمـئەندامان لە هەریمی کوردستان (42) هەزار کەمـئەندام بوو، بەلام پاش ئەوەى ئیـستا ژمارەى کەمـئەندامان لە (92) هەزار تیپەرى کردوووە لە هەریمی کوردستان، مـووجەکەش ئەوەى ئیـستا کە فەرمانبەرە مانگانە (100) هەزار وەردەگریت، ئەوەى فەرمانبەر نییە (150) هەزار دینار وەردەگریت، پـیویست بەو ئەکات لەم ماددەىە ئیـمە زۆر بە پـیویستی دەزائم بەرپز وەزیری دارایی نامادە بـی، لەبەر ئەوەى تەبەعاتیكى مالی زۆرى هەیه، ئیـمە پـۆژانەش کەمـئەندامان پـۆژەکەى لە زیاد بوون دایە، بۆیه بە پـیویستی دەزائم ئەم ماددەىە مـوناقەشە نەگریت، تاوێکو وەزیری دارایی نامادە نەبـی، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

فەرموو کاک عەونى.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

پیشنیارەکەى جەنابی وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی زۆر لە جیگەى خۆیەتی، پیشنیار دەکەم مـوناقەشە لەسەر ئەو ماددەىە دوا بخەین، ماددەکانى تر ئیشى لەسەر بکەین، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، نوقتەى نـیزامیت هەیه؟ فەرموو.

بەرپز حەمە سعید حەمە على:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من پـیموایە ئەبـی مـوناقەشە بکەین، چونکە نابـی بـرگە بـپەرپـنـین بەپـی لائـیحە، بەس ئەگریت لە کاتى دەنگدان جەنابی وەزیری دارایی بـیت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

ئەو ئەبى حازر بى، بۇ ئەوۋى رەئى بىدات، بۇ ئەوۋى ئەندامە بەرپىزەكان گوڭيان لە دەنگى بىت، لەبەر ئەوۋە لەسەر داواى وەزىرو لىژنەى ياساى، لىژنەى داراىى رەئى ئىوۋە چىيە؟

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستىدا منىش پشتىگىرى راي بەرپىز وەزىر دەكەم، چونكە پىشتىر ئىمە برپارىكمان ھەبوۋە، بە (150) ھەزار دىنار، لەگەل (100) ھەزار دىنار، ئەگەر ھاتو ئەو موعادەلەيەى كە ئىستا جىبەجى بىكەين، پراتبى ھەدى ئەدناش پاش ئەوۋى كە پرسىارمان كىردوۋە لە وەزارەتى داراىى، كە پلە دەيە (140) ھەزار ئەكات، كەواتە ئەگەر ھاتو ئەو موعادەلانە جىبەجى بىكەين لەگەل ئەو برپارەى كە پىشتىر داومانە، تەناقوزىك پروو ئەدات، يان ئەبى موعادەلەيەكى تازە بدۇزىنەو، يان ئەبى راي ھكومەت وەربىگىرىن، بزانىن موعادەلەيەكى تىرمان بىداتى، لەبەر ئەوۋە منىش پشتىگىرى لە راي بەرپىز وەزىرو لىژنەى ياساى دەكەم بۇ نامادە بوونى بەرپىز وەزىرى داراىى و راي ھكومەت لەو بارەيەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئىستا ئەچىنە سەر ماددەى ھەشت، لىژنەى ياساى ماددەى ھەشت دەست پى بىكەن، داواى ئەخەينەوۋە بۇ كاتى كە وەزىرى داراىش بانگ ئەكەين لىرە حازر بى بۇ ئەو موناقتەشەيە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاوبەش پىشنىارى كىردوۋە سىاغەى ماددەى ھەشتەم بەم شىكلە بىت، (استثناء من احكام قانون الخدمة المدنية ونظام الاجازات تستحق الموظفة المعاقاة اجازة خاصة براتب تام لا تحتسب من اجازاتها الاخرى اذا كانت حاملا واوصت اللجنة الطبية المختصة ان حالتها تتطلب ذلك).

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيەوئ لەسەر ئەو ماددەيە قسە بىكات؟ كەس نايەوئ قسە بىكات، ھەموۋى موتەفيقن ماناى واىە، كوڭستان خان فەرموو.

بەرپىز كوڭستان محمد عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم پروۋە ياسايە لەرپى ئەنجومەنى وەزىرانەوۋە ھاتوۋە، ئەنجومەنى وەزىرانىش وەزىرى داراىى تىبايە، لەبەر ئەوۋە ھەتمەن رەئى وەرگىراوۋە لەسەر ماددەى پىشوۋە كە تەئجىلمان كىردوۋە بۇ ھاتنى وەزىرى داراىى، بۇيە من پىشنىار دەكەم ئەوۋىش موناقتەشە بىكەين ئەمرو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، تەئجىل گرا، بېرىمان لېدا لەسەر داواى وەزىرو ھەردوو لىژنەى ياساىى و لىژنەى دارايىش كە رەئىيان وابوو لە سەرۆكايەتەىش ئەوھەمان كەرد، ماددەى حەوت دوا دەخەين و داواى وەزىرى دارايى دەكەين لە دانىشتنى داھاتوو كە بەردەوام دەبين بۆ موناھەشە لەگەلئەمان حازر بن، ئەوجا موناھەشەى دەكەين، دەنگدانىش ئەمەرۆ نىيە، بەيانىش نىيە، ئىستا ماددەى ھەشت كەس موناھەشەى لەسەر نىيە؟ كاك شىرزاد فەرموو.

بەپىز شىرزاد عبدالھافىز شريف:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دكتۆرە رۆزان لەگەل كاك عەونى كە ئەوھى ناخویننەوھ ئەو ياساىە، د. رۆزان ئەوھى حكومەت دەخویننەتەوھ، بەلام كاك عونى ئەوھى خوڤان دەخویننەتەوھ، نازانم ئەو جياوازيە بۆ ھەبى؟

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عەونى فەرموو.

بەپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر پىشنىارى سەرۆكايەتى پەرلەمان، ئىمە ھەر سى لىژنە كۆبووینەوھ راپۆرتىكەمان نامادە كەردووھ سەبارەت بە پىشنىارەكانى كە پىشكەش كراوھ، ئەو پىشكەش كراوھ، ئەو قانونەى لەلایەن حكومەت ھاتووھ ئەو بووھ ئەساس بۆ موناھەشە، بۆيە ئىمە راپۆرتەكەمان بەو شكەلى بەرز كەردووھ دەنگى لەسەر دراوھ.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

دروستە بە دەنگدان، رەنگە جەنابت ئەو كاتە نازانم لە ژوور بووى، يان نا؟ بە دەنگدان بووھ ئەساسىك كە ئەو راپۆرتە موشتەرەكە كە موناھەشەى لەسەر بكەين، چونكە پىنج پىرۆزە بوو، زۆر سوپاس كاك شىرزاد، رەئىيەكەى جەنابت دروستە، پىرۆزەى حكومەت بووھ ئەساس و راپۆرتى موشتەرەكەى ھەيە، لىژنەى ياساىى و لىژنەى ھاوبەش ھەم راپۆرتى حكومەت بخویننەوھو، ھەم رەئى جەنابىشتان بەدەن، كەرەم بكەن. كاك عەونى فەرموو.

بەپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (9):

التفرغ لرعاية المعاق:

كل شخص تفرغ او قام أو التزم برعاية المعاق الذى لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذى يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ورعايته بشكل مستمر يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ وكالاتى:

اولا/ اذا كان للمتفرغ راتبا من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة باقرانه من الموظفين.

2- اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة يصرف له راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثانيا/ اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة يمنح راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتبا يعادل نسبة (150%) للحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثا/ لا يجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين فى الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا/ تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهروكى بهرلهمان:

ليژنهى موختهس راپورتتهكه بخويننهوه، فهرموو.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكى بهرلهمان.

المادة (9):

التفرغ لرعاية المعاق

كل شخص تفرغ أو قام أو التزم برعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي:
أولاً: اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:-

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين.

2- اضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية المعاقين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة، يمنح راتبا يعادل الحد الادنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتبا يعادل نسبة (150%) للحد الادنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً: لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا: تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهروكى بهرلهمان:

زۆر سوپاس، ئىستا كى دەپەوئى لەسەر ئەو ماددەپە قسە بىكات؟ ئەم بەرپىزانە دەپانەوئى موداخەلە بىكەن، رىزداران (سۆزان شەھاب، ئەفەين عمر، ژيان عمر، شوان كەرىم، سىوھىل عثمان، صباح بىت اللە، عمر عبدالرحمن، دلپىر محمود، نىشتمان مرشد، عمر نورەدىنى)، كەسى تر ماوھ؟ سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

لە خوڭىندىنەوئى ئەم تەفرۇغەدا، بۇ ئەوئى كەسوكارەكەى ئىستفادە بىكەن لە تەفرۇغەكە، بەرپاستى ناعەدالەتپەكى زۆرى تىپە، لەرووى ئەوئى:

يەكەم/ ئەو كەسە ئىجازەى تامى دەدەپتە بەراتبى تام، باشە، موعەووقەكە خۇى راتبى ھەپەو، ئىزافەتەن بۇ ئەو دوو راتبە راتبى سىپەم كە پىپى دەوتتە (يىصرف لە راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف لرعاية المعاقين)، بەلام ئەوئى كە موزەفەى دەولەت نىپە، ئەوئى كە موزەفە نىپە، بەلام موعەووقى ھەپە تەنھا و تەنھا ئەگەر ھاتو يەك موعەووقى ھەبوو لە راتبى تەفرۇغەكەى بۇ دەپتە لەگەل راتبى بلىپ موعەووقەكە خۇى، ئەگەر ھاتو دوانىش بوو 150%، يەئنى لىرەدا بەلانس نىپە لەنىوان ئەوئى كە موزەفەى حكومەتەو ئەوئى غەپرى موزەفەى حكومەتە، ئىمە لە ھەمان كاتدا دەزانىن ئەركەكە يەك ئەركە ئەوئى رىعاپەى موعاقە، بۇچى ئەم فەرق و جىاوازىپە ھەپى، من دەمەوئى ئەم شتەمان بۇ روون بىتەو، ئەگەر پىوئىستىش بىكات بەشىوازىپە دىكە سىاغە بىرپتەو زۆر باشتە، بۇ ئەوئى ھىچ نەبىت بەلانسىك، ياخود ئەو عەدالەتەى كە ھەپە ھىچ نەبى پەپرەو بىرپتە، ئەمە ئەو لە (رابعا/ تجدد اجازة التفرغ سنويا) من پىم باشە (وحسب تقرير اللجنة الطبية)، بۇ ئەوئى بزانى ئەگەر تەفەدوم ھەپە، ئەگەر ھاتو ئەمەش دەبىتە موبابەعە كرىنىك بۇ حالەتى كەمئەندامەكەش، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئەفەين خان فەرموو.

بەرپىز ئەفەين عمر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتىگىرى رەئىپەكەى سۆزان خان دەكەم، ئەگەر بىتو خالى دووم بخوڭىنەو دەئىت (اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة) كەواتە يەئنى ئىجازەى تام دەدەپتە ئەو كەسەى كە سەرپەرشتى موعەووقىكە دەكات لەمالەو، (يىصرف لە راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف.....) ھەروەكو ئىستا بىستمان كاك د.ئاراس باسى ئەوئى كە (140) ھەزار دەكات راتبى ئەدنا، كەواتە ئىمە ئىزافەتەن لەسەر راتبى خۇى (140) ھەزارىشماندا، قەپنا دەستىان خۇش بى، ئەو بۇ ئەوئى تەشجىپە موزەفەىكە بىكەن بىروا لە مالەو ئەگەر كەسىكى ھەپى، ياخود يەكىكى ھەپى رىعاپەى بىكات، بەلام لەگەل ئەوئى لە خالى دووم ئىمە ئەگەر ھاتو

ئەو كەسە راتىبى نەبوو، تەنھا (140) ھەزارى دەدەينى، لېرەدا ئىمە دەبىنن كەسىك ھەلدەستىت بە كارىك، ھەمان كارە، بەلام ناعەدالەتى ھەيە، ئەو لەویدا ئىزاھتەن بۇ راتىبى خۇى (140) دەدەيتى، بەلام ئەگەر وەزىفەى نەبوو، تەنھا (140) ھەزارى دەدەيتى، لە كۇتايىدا دەلى ئەگەر دوو مەوھوقى ھەبوو (150) دەدەيتى، من حىسابم كرد كە دەكاتە (70) ھەزارى تر زىادەى دەدەيتى دەكاتە (210) ھەزار، كەسىك دوو مەوھوق بەخىو دەكات (210) ھەزارى دەدەيتى، لەگەل ئەوھدا لە سېھەم دەلىن چى؟ دەلىن (لايجوز أن يتفرغ) كەواتە تۇ لەسەرەو پى دەلىى (150) دەدەمى لە سەدا راتب، ئەگەر دوو مەوھوقت ھەبى، بەلام دواىى لە خالىكى تر دەلىى نا، نابى تۇ دوو مەوھوقت ھەبى، (فى نفس الوقت) ئاخى دەلى،.....

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

رچائەن لەگەل يەك قسە نەكەن، رچائەن.

بەپىز ئەفەن عمر احمد:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەبىنى لېرە تەناقوزىك ھەيە، لېرە پېويستە كەوا تەرتىبىك لە بەينى ئەو خالانەدا بكرى، بۇ ئەوھى بتوانىن ئىججاف نەمىنى لەنىوان ئەو كەسانەى كە ھەلدەستن بە سەرپەرشتى كردنى ئەو مەوھوقانە، لەگەل ئەوھشدا با تەشجىعى بكەين خەلك خۇى لە مالدا مەوھوقى خۇى پەرورەدە بكات زياتر لەوھى كەوا تۇ ببەيتە شوينىك (ايواء) بكرىت و بەخىو بكرىت، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رپىزدار ژيان عمر، فەرموو.

بەپىز ژيان عمر شريف:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ئەوھى كە مۆتەفەرىغ ئىجازەى راتىبى تاممەو مۆستەھقى عەلاوھو تەرفىعە ھەز دەكەم جەنابى وەزىر، ئەوھ پىرسىارىكە ئەم بەيانىيە لە من كرا لەلايەن داىكى ئەم منالانەى بەتايىبەتى شەلەلى دەماغى تاميان ھەيە، دەلىت علاوھو ترفىع شموليان دەكات (وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين)، پىرسىارەكەم لە جەنابى وەزىر ئەوھىە حقوقەكە ئايا موخەصەصاتى ختورەش دەگرىتەوھ؟ يەعنى ئەوان كە ئەم بەيانى يە قسەيان لەگەل من كرد، ئەوانەى كە منالەكانيان شەلەل دەماغى عامى ھەيە، يەعنى دەلىن ھەموو تەوشى شەقىقەو فەقەرەت بووين، ھەتا بەيانى بە ديار ئەو منالەوھ دادەنىشىن، ئەو منالە دەقىزىنى و ھاوار دەكات و دەگرى لە تاو ئازارى خۇى، داىكەكە دوو ئەوھندەى منالەكەى ھىلاكتەر، جا لەبەر ئەوھ ئەوان مەحرۇمن لە موخەصەصاتى ختورە كە ژيانيان زۇر لە دائىرەكە لە خەتەرتر داىە، جا ئەم پىرسىارە من ئاراستەى جەنابى وەزىرى دەكەم و وەلامەكەشم دەوى، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېژدار شوان كرىم كابان.

بەرپىز شوان عبدالكرىم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگىرى له بۆچۈنەكەى ھاوکارم سۆزان خان دەكەم، بۆچى؟ ئەو موزەفەى كە خۆى ۋەزىفەىكەى ھەيە لەبەر ئەو مەعاش ۋەردەگرى لە دائىرەكەى، ئىستا دەوام ناكات، كە دەوام ناكات، لە شوپىنىكى تر ئىشىكى تر دەكات ئەوئىش چاودىرى كەسىكى كەئەندامە لە مائەكەى خۆيدا، مەعناى وايە لە جياتى ئەوئى ۋەزىفەكەى لە شوپىنىكى تر دەگرىتە ئەستۆ كە ئەو چاودىرىيە، ئەو مەعاشەى كە دەيدىرىتتى بۆخۆى بەبى ئەوئى ئەو دەوام بكات، تەرفىع ۋە ئەلاو ھەموو شتىك، لەوانەيە ختورەشى بۆ سەرف بكرىت دەرەنجام، ئەو بۆخۆى ئىمتىيازىكە دەيدىرىتتى، چونكە ئەو ۋەزىفەكە نابىنى، لە جياتى ۋەزىفەكە دەچى رىعايەتى كەسىكى تر دەكات لە مائى خۆيدا، ناكرى جارىكى تر راتبىكى، يەعنى مووچەيەكى ئىزاقى تىشى بۆ سەرف بكرى، لە كاتىكدا ئەوئى كە مووچەى نىيە، تەنبا يەك مووچەى دەيدىرتتى، ئەم دوو مووچە ۋەرگرى، ئەو يەك.

دوو/ ئەگەر ئەو ۋەكو خۆشى بىمىنىتەو يەك ۋە دوو ناوى بەراستى، ھەر يەك لە دواى دەلى (باقرانھم من الموظفين كما يصرّف له راتباً يعادل الحد الأدنى) تا دواى، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېژدار سيوھىل عثمان، فەرموو.

بەرپىز سيوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت (أولاً) منىش ھاوچارم لەگەل ژيان خان، كە زۆر كەس بۆ نموونە كارمەندى تەندروسىتىيە، تەلەفۇنمان بۆ دەكات دەلى مندالەكەم شەلەل دەماغە، بەلام موخەصەصاتى ختورەم لى دەپرن، داواى ئەوئى دەكەن كامىل موخەصەصاتەكانيان بدىرىتتى، مادام ئىجازەى ۋەردەگرىت ۋە موراعاتى مندالەكەى دەكات.

بەنىسبەت (ثالثاً) ھاتوو دەلى/ (لايجوز أن يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه)، باشە خىزان ھەيە سى مندالى ھەيە، چوار مندالى ھەيە مەوھەقە، يەعنى شوپىنى ھەيە مەسەلەن، دواى دەلى (تتكفل الحكومة بضمن توفير رعاية المعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم)، ئەو خىزانە، ئەو مندالانە دايك ۋە باوكى خۆيان ھەيە موراعاتيان دەكەن، من پرسىارىك دەكەم، لەبەرچى لىرە ئەگەر لە دوو مەوھەق زياتر بوو نابىت ئەو دايكە، يان ئەو باوكە تەفەرۇغ بكات؟ بۆ زانين بۆ خۆى خىزانە ۋە دايكى ھەيە ۋە باوكى ھەيە، وانا ئەو مندالە شوپىنىكى ھەيە تىدا بژى، ئەو فەقەرەى تر جىايە، (تتكفل الحكومة بضمن توفير الرعاية) ئەگەر (ليس لهم ايواء) ئەو كاتە حكومەت تەكەفول دەكات، بەلام ھەيە سى مندالى مەوھەقە، لەبەرچى؟ بەس بۆ دوويان ۋەرگرىت، بۆ سىيەم نابىت ۋەرگرىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، ریزدار صباح بیت الله فەرموو.

بەرپز صباح بیت الله شکری:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

دەربارەى ماددەى نۆ له فەقەرەى سێیەم دەئیت (لایجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه) به رهئى من له هەندیک عائیلە وەکو سیوھیل خان باسی کرد دوو معوھەقى ھەیە، سێ معوھەقى ھەیە، پێویستە یارمەتیەکی تری ئیزافی بۆ تەرخان بکریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، ریزدار عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ئەگەر ئیمە سەیریکی ئەم ماددەیه بکەین تەناقوزیک دەبینین لەنیوان بەشی یەكەمی به یهك و دووھە لەگەڵ فەقەرەى دووھەدا، بەشی یەكەمی ئەگەر لێرە قەصدی موشەریع ئەوھى یاساکەى نووسيوھتەوھ باس لە راتبى تام دەکات، ئەگەر راتبى تام تەنیا راتبەگەى خۆى بیّت بەبى موخەصەسات، لەوئ ئەو فەرمانبەرانی زەرەمەند دەبن، چونکە بە دانى راتبە تامەگەى وەکو جەنابى وەزیری مالیە پێش چەند رۆژیک لێرە بۆی تەوزیح کردین موخەصەسات ناجیگیر، بە واتا تەنیا راتبە ئیسیمیەگەیان دەدریّت، ئەگەر قەصد لەوھە بیّت، بەو شیوھیه ئەو فەرمانبەرەى گە دەچیتە خزمەتى ئەو گەسەى گە معوھەقەو خزمەتى دەکات زەرەمەند دەبیّت، بۆچی؟ ئەگەر بە فەقەرەى دووھەم بە ئیزافی بۆى دانرا بیّت، حەددى ئەدناى راتبى فەرمانبەریک (140) ھەزار دینارى دەدریّت، بەلام لەوانەیه موخەصەساتەگەى سێ ئەوھندەى (140) ھەزار دینارەگە بیّت، ئەگەر لێرە تەنیا قەصد راتبە ئیسیمیەگەى بیّت و بیدریّت، ئەمە تەوازون ناکات لەگەڵ فەقەرەى دووھەم، ئەگەر یەكێک موشەریع بیّت و، فەرمانبەر نەبیّت، واتا کارمەندى حکومەت نەبیّت، راتبى فەرمانبەریکی حەددى ئەدنا بە (140) ھەزار دینار وەرگریّت، لە 50% ی (140) ھەزار دینارەگەى تریش وەرگریّت، بۆ جاریکی تر، ئەگەر دوو معوھەقى ھەبیّت، ئەمە تەوازون نییە، لێرە پێویستە ھەدەقى ئەم یاسایە لە ئەسڵدا بۆ ئەوھە هاتوو، کەسوکاری معوھەق بگەنە ئەوھى خزمەتیکی باشتەر بەو گەمئەندامە بدن گە ھەبیەتى، ھەدەقى موشەریع لێرە ئەوھیه مادام ھەدەقى ئەوھە بیّت، پێویستە ئەو راتبەى (اخر مايتقاضاه من راتب) موخەصەسات بیّت ئیزافەتەن بۆ راتبى حەددى ئەدناى فەرمانبەریکی تری بدریّت، بۆ ئەوھى بتوانیّت چاکتر ئیدارەیان بکات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار محمد دلپىر فەرموو.

بەرپىز محمد دلپىر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەڵ سەرچەم بۆچوونەكانى كاك عمر عبدالرحمان، دەمويست باس بكەم ئەو باسى كرد، بەلام پييم چاگە خائىكى تريس زياد بكرىت وەكو برپگەيهكى تر، ئەو كەمئەندامەى كە تەمەنى دەگاتە سەرووى (18) سالەوه، يەعنى تواناى ئەوهى هەببىت كە خەلگىش چاودپىر كەرو بەخپوكەرى بۆ خۆى هەلبزىرىت، نەوهكو فەرز بكرىت بەسەريدا، لە هەمان كاتدا لەگەڵ ئەوهشدام ئەو مەزوعەى دەلئيت ئەوهى لە دوو كەمئەندامى زياترى هەببىت، بەراستى هيج كەسك ناتوانىت لە دوو كەمئەندام زياتر چاودپىرى بكات و بەخپوى بكات، لەبەر ئەوه پيويست بەوه دەكات حكومەت خۆى زەمانەتى بكات و خەلگى ترى بۆ بدۆزىتەوه، كە مەبەستى حكومەت لپره دەلئيت ماف و ئىمتيازى كەمئەندامان، مەبەستى ئەوه نىيە پارەكە سەرف بكات و بلئيت وايە، مەبەستى بەخپوكردنەكەيهتى، چاودپىرى كردنەكەى بەشپوهيهكى مەعقول و چاك بئيت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار نىشتمان مرشد فەرموو.

بەرپىز نىشتمان مرشد صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئيمە هەموومان دەزانين ئەو دايك و باوكەى كە مندالئىكى كەمئەندام بەخپوى دەكات چەند ئازارى زۆرەو هيج خۆشيهكى لە ژيان نابىنىت وەكو ئەوانى تر، من لپره شتىك باس دەكەم، ئەو مندالئەى كەمئەندامە، ئەو دايك و باوكەى بەخپوى دەكەن هەتا ئىستا كە پيشووتر وابوو ئەو دايك و باوكەى كە بەخپوى دەكەن تەنھا مەعاشە ئىسميهكەى وەردەگرن، بۆ بەخپوى كردنى ئەو مندالئە، بۆ نموونە لە وەزارەتى پيشمەرگەو وەزارەتى ناوخۆ، هەر كارمەندىكى ئاسايش، ياخود شورته، ياخود مرور كە مندالئىكى كەمئەندامى هەيهو بەخپوى دەكات، تەنھا مووجەى ئىسميهكەى دەدەنى كە (184) هەزار دىنارە، كە مەعاشە ئەسلىهكەى خۆشى (1150000) مليونىك و سەدو پەنجا هەزار دىنارە، هەموو دەرمالئەكەى لى دەبىرن، كە ئەوانە بە دەرمالئەيهكى تر لە قەلەم دەدرىت، ئايا ترسناكەى؟ ئايا دەرمالئەى خواردن و ئەوانەيه؟ بۆيه ئيمە داواكارين لەو قانونە ئەوهى تيدا تەسبىت بكرىت، كە ئەو كەسانەى كە مندالئى شەلەل دەماغ، يان مندالئى كەمئەندام بەخپوى دەكەن، بۆ ئەوهى بتوانن بەخپويان بكەن، مەعاشەكەيان بە تەواوى بۆيان سەرف بكرىت و هيجيان لى نەبىردىت، بۆ ئەوهى بتوانن بە تەواوى چاودپىرى مندالئەكەى خۆيان بكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار عومەر نورەدىنى فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەشىۋەيەكى گىشتى قىسەكانى من بەرپىز كاك عمر عبدالرحمن كىردى، من پىشتىوانى لە بۇچوون و پىشنىارەكانى ئەو دەكەم، لەسەر ئەوۋى كە ئەگەر فەرمانبەرئىك كەسىكى پەككەوتەى ھەبوو لەمائلەۋە، كە مۇلەتى پى دەدرىت بە تەۋاۋى مووچەو دەرمانلەكەيەۋە بىت، ئەو كات ئەگەر بىرگەى دوۋەمىش نەمىنىت ئاسايىيەو دەكرىت، چونكە لەم حاللەتەدا تۇ لەبىرگەى دوو رەنگە (150) ھەزار دىنارى بدەپىت، بەلام لەو سەرۋە دەرمانلەيەكى لى دەبىرى كە چەند قاتى ئەۋەى كە لە بىرگەى دوو بۇت دابىن كىردوۋە، بۇيە من جەخت لەسەر ئەۋە دەكەم كە مۇلەتەكە بە تەۋاۋى مووچەو دەرمانلەكەيەۋە بىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى نۇ، ئەمەى لەبەردەستاندايە داۋاكارى رىكخراۋى كەمئەندامانە، ئىمە ھىناۋمانە بەردەستان لە رىگاي ئەم پىرۇژە ياسايەۋە پىشتىگىرى ئەم داۋاكارىيەش دەكەين، لەۋانەيە كەموكورى ھەبىت لە صياغەكە، ئەۋە بۇ ئەندامانى بەرپىز جى دەھىلەن.

سەبارەت بەۋەى ئايا موخەصەصاتى ختورە ۋەردەگىرن، ياخود نا؟ ئەۋە تەعلىماتى مالىيەو ديارە دەبىت ۋەزىرى دارايى نامادە بىت، من بۇيە بۇ ماددەى ھەوت باسى ئەۋەم كىرد، گوتەم دەبىت ۋەزىرى دارايى و ئابوورى نامادە بىت ۋەك روون كىردنەۋمىيەك، ئەۋ ھاۋكىشەى كە پىشتىر لە پىرۇژە ياساكە ناردوۋمانە لەگەل ئەۋ بىرپارەى كە لە پەرلەمانەۋە دەرچوو و، لەلەيەن ۋەزارەتەۋە جى بەجى دەكرىت، كەمئەندامان لە مووچەكە زەرەمەند دەبن، ئەۋە ئىستا (150) ھەزار دىنار ۋەردەگىرىت، دەبىتە (140) ھەزار دىنار، ئىمە ئەۋ ھەۋل و ماندوو بوۋنەمان بۇ ئەۋەيە ئىمە بتوانىن بارى گوزەرانى كەمئەندامان و كورته بالاكەن بەرەو شىۋەيەكى باشتر بەرىن، ئەك زەرەريان پى بگەيەنەن، ھەمان شت لىرە ئەۋەى كە باسى تەفەرۋ دەكات بە راتبى تام، ياخود موخەصەصات و ئەۋانە، پىۋىستى بە ۋەردەكارى ھەيە، پىۋىستى بە تەعلىماتى مالى ھەيە، بۇيە پىۋىست دەكات ۋەزىرى دارايى نامادە بىت، بۇ ئەۋەى ئەۋ كاتە كە تەفەرۋ دەكات بزانىت چ شتىك پىۋىست بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىزان، ئىمە ۋەختى پىرۇژە ياسايەك خويىندەۋەى بۇ دەكرىت و لە بەرنامەى كار دادەنرىت تەحوپىلى ھكۈمەت دەكەين، تىكايە رىكخەرى نىۋان پەرلەمان و ھكۈمەت لەگەل ئەنجومەنى ۋەزىران لەگەل سەرۋىكى ئەنجومەنى ۋەزىران ئەۋ پىرۇژەيەى كە لەبەردەستان دەبىت، دەبىن ئەۋ مەۋزوعەى پەيوەندى بە ۋەزىرى پەيوەندىدارەۋە ھەيە ھازرى بىكەن، يەئنى ئىۋە تەبلىغىان دەكەن، ئىمە تەبلىغىان ناكەين، ئىمە پىرۇژەكان دەنرىن بۇ جەنابتان، دەللىن ئەم پىرۇژەيە لە فلان رۇژ موناقتەشە دەكرىت، پىۋىستە بەۋ ئەركە

هەلبەستىن و ھەزىرى پەيوەندىدار ھازىر بېت، ئىستا دوای نېوھېرۇ كە دووبارە دەست بە دانىشتىنى دووم دەكەين، خۇتان لە رېگەى خۇتانەو ھاوا بکەن ھەزىرى داراىى تەشرىفى بېتە ئېرە، ئىستا ماددەى نۇ گفوتوگۇ لەسەر تەھاو بوو، دەچىنە سەر ماددەى دە، لېژنەى پەيوەندىدار فەرموو.

بەپېز د.ئاراس حسين محمود:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى دە لە راپۇرتى ھاوبەشدا بەم شېوھە:

بالنسبة لـ(المادة العاشرة)، نؤيد ما ورد في المشروع وبالشكل التالي:

لكل شخص معاق الحق في التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لېژنەى ياساىى فەرموو.

بەپېز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

ئېمە پشتگىرى ماددەكە دەكەين بەو شېوھەى خويۇندرايەو، سوپاس.

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەپېزان كى دەپەوېت لەسەر ئەو ماددەيە قسە بکات، تکايە دەستى بەرز بکاتەو؟ ناويان دەنووسين، سى بەپېز دەيانەوېت موداخەلە بکەن، رېزداران (د.بشير خليل، ھاژە سليمان، شليىر محى الدين)، كەسى تر ھەيە؟ تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەپېز د.بشير خليل حداد:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى دە، لە مەنتوقە عەرەبىيەكەى دەئيت (لكل شخص معاق الحق في التعليم)، تەعليم واتا فيرکردن، مەبەستى موشەپرىع لېرە فيرکردن نيە، فير بوونە، بۇيە پېويستە بليين (لكل شخص معاق الحق في مواصلة الدراسة) يان (في التعلم)، يان (التعلم)، بەلام (مواصلة الدراسة) شاملتر و كاملترە، لە كۇتاييشدا پېويست بەو ھەموو دوورو دريژيە ناكات، (ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون ذلك)، واتا (ذلك) ھەموو ئەوانە دەگريتەو، زۆر سوپاس.

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار ھاژە سليمان فەرموو.

بەپېز ھاژە سليمان مصطفى:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى دە، لەراستىدا من دەبىنم ماددەى دەو يازدە ھەردووکیان پەيوەندىيان بە يەگەو ھەيە، يەئنى ھەردووکی پەيوەندى بە مەسائىلى تەعلیمەو ھەيە، بۆيە پېشنيار دەگەم کە ماددەى دەو يازدە لىك بەدرىن و ماددەى دەيەم بەرپتە بەرگەى يەگەم، ئەوانى تریش لە ماددەى يازدە بەرپتە بەرگە، لە ماددەگە بەرپتە ماددەى دە، سوپاس.

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار شلیر محى الدین فەرموو.

بەرپتە شلیر محى الدین صالح:

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان.

من پشنگىرى لە نەصى ماددەگە دەگەم بەجوانى داریژراو، کە خاوەن پیداوئىستى تايبەت، يان شەخصى موعاق ئەو مافەى ھەيە، بەلام من پشنگىرى رەئىھەکەى ھازە خانیش دەگەم، ئەو دوو ماددەيە بۆ ھەمان مەبەستە، بۆيە ئەگەر يەك بەرپتە زۆر باشە، لېرەش دەمەوئیت ئاماژە بەو بەدەم وەزارەتى پەروەردە خۆشەختانە بۆ ئەوئى ئىتمەننى ھەموو لایەك بەرپتە بەرنامەيەکی عالەمى پەپرە دەکات لە بواری فیکردنى خاوەن پیداوئىستى تايبەت، بەرنامەى پەروەردەيى بەرفراوانە، ھەرەھا پەروەردەى پېش وەختە، کە لێرە مەرحەلەى تفولەى موبەگىرە باس کراو، ئیستا لە وەزارەتى پەروەردە ئەو بەرنامەيە ھەيە بۆ تەدەخولى موبەگىرو، بۆ پەروەردەى بەرفراوان، خاوەن پیداوئىستى تايبەت لە ناو پۆلەکان لەگەل کەسانى ناسایى، لەبەر ئەو وەزارەتى پەروەردە ھەلگى دروشمى خویندن بۆ ھەمووانە، رینگای لە ھىچ خاوەن پیداوئىستى تايبەتکە نەگرتوو بەرپتە بەرخویندن، بەلام بەھۆى مامۆستای تايبەت، کە بەرپتەبەرایەتى تايبەت ھەيە لەناو وەزارەتى پەروەردە ناوى پەروەردەى تايبەتە، تايبەتە بە فیکردنى خاوەن پیداوئىستى تايبەت، بەھۆى مامۆستایان کە رايئىراون لەسەر فیکردنى ئەو مندالانە ھەر يەگە بەپى گرفت وکیشەى خۆى، ئەوئى کیشەى نوتقى ھەيە، ئەوئى کیشەى بیستنى ھەيە، ئەوئى کە شەلەل دەماغە، زۆر لەو نەوعە مندالانە، ئۆتیزمیش ھەيە لەناو بەرنامەى پەروەردەى تايبەت، سوپاس.

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپتە تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان.

بەراستى ماددەگە يەگەکە لە مافە ھەرە گرنەگان، کە حکومەتى کوردستان خۆى لەسەرى دەروات، بەراستى راستە وەکو قانون دەبیت ھەبیت، کە ئەو مافیەتى، بەلام وابزانم ھىچ کاتیکیش ئەمە پېشیل نەکراو، کە ئەم مافە وەکو ھەر مافى کەسێكى ناسایى مافى ھەيە بخوینیت، بەلام شیو تايبەتییەکانى بۆ بایەخدانى زیاتر بەو کەسانەى کە بەشیوئى تايبەت فیکر بەرپتە لە ژیر ئەو دروشمەى کە ئەو خویندە بۆ

ھەموو كەسىپكە ۋە مافى ھەموو كەسىپكە لەناو ئەم ھەرىمەدا دەژى، لەبەر ئەو ەن پىشتىگىرى لە ماددەكە خۆى دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپىز ئاسۆس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتە:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئىمە ئەو ماددەپەمان بە ھاوكارى لىژنەى پەپوھندىدار صىاغە كىردۆتەو ەو پىشتىگىرى لى دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەپىزان، ماددەى دەش موناڧەشە لەسەرى تەواو بوو، ئىستا دانىشتنەكە دوا دەخەين بو سەعات (5) ى پاش نىوەرۆ، تا ئەو كاتە بەخواتان دەسپىرىن دووبارە لىرە بن بو بەردەوام بوون لەسەر موناڧەشە كىردن، سوپاس.

دانیشتنی دووهم

بهرپرز سهرۆکی پهرلهمان:

بهناوی خوای گهورهو میهرهبان.

بهناوی گهلی کوردستان، بهردهوام دهبین لهسهر دانیشتنهکهمان، دانیشتنی ژماره (21)، ئیستاش داوا له لیژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی و لیژنه‌ی یاسایی و لیژنه‌ی دارایی دهکه‌ین کهرم بکه‌ن بۆ سهر مه‌نسه‌و، به‌خیرهاتنی ریزدار (ئاسۆس) خان وه‌زیری کاروکاروباری کۆمه‌لایه‌تی و ریکخه‌ری نیوان پهرله‌مان و حکومه‌ت (کاک سه‌عد) دهکه‌ین، زۆر زۆر به‌خیر بێن.

به‌پێزان، له ده‌ستپێکی دانیشتنمان، دوینیکه به‌پێزان له ژماره (2) له راپۆرتی موشته‌ره‌ک خویندیانه‌وه (مشروع قانون رعاية المعاقين في اقليم كوردستان - العراق المقدم من مجلس الوزراء الى برلمان كوردستان بالكتاب المرقم (15984) في 2010/12/28 والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية رقم (4) في 2011/10/3)، ئه‌مه هه‌له‌یه، به هه‌له هاتوووه دروسته‌که‌ی به‌م شیوه‌یه که ئیستا بۆ ئیوه‌ی به‌پرز ده‌خوینینه‌وه، پرۆژه‌که له حکومه‌ت به نووسراوی ژماره (2254) له 2011/9/15 بۆ ئیجه هاتوووه، له 2011/9/19 له کاروباری پهرله‌مان وارید کراوه، له دانیشتنی ژماره (4) له ریکه‌وتی 2011/10/3 خویندنه‌وه‌ی یه‌که‌می بۆ کراوه به نووسراومان (ک/1236) له 2011/10/5 ئاراسته‌ی لیژنه‌کانی یاسا و کۆمه‌لایه‌تی و دارایی کراوه، واته نه‌ک سالیکی دواتر، ئه‌و ژماره‌یه به هه‌له هاتوووه، دوا‌ی دوو رۆژ ئیجه له سهرۆکایه‌تی به‌نووسراومان ئاراسته‌ی لیژنه‌کانمان کردوووه بۆ ناگاداریتان، تکایه لیژنه‌ی یاسایی و لیژنه‌کانی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی و دارایی ئه‌وه به نه‌زه‌ری ئیعتیبار وه‌ربگرن، ئه‌و هه‌له‌یه چاک بکریته‌وه، ئیستاش لیژنه‌ی یاسایی و لیژنه‌ی په‌یوه‌ندی‌دار بۆ ماده‌دی ژماره یازده فه‌رموو ده‌ست به‌کار بن.

بهرپرز تارا تحسین ئه‌سه‌ه‌دی:

بهرپرز سهرۆکی پهرلهمان:

ماده‌ی 11 له ئه‌صلی پرۆژه‌که ده‌خوینینه‌وه له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌دوايشدا به هاوبه‌ش ره‌ئیه‌کی تر هه‌یه تاكو بخویندریته‌وه:

المادة (11):

على الحكومة:

1- تامين سبل تعليمية مناسبة وخاصة للمعاقين حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

2- تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين في المعاهد والجامعات حسب مؤهلاتهم استثناءً من الحد الأدنى لمجموع الدرجات المطلوب سنوياً للمعاهد والكلليات.

3- الاهتمام بتربية الاطفال المعاقين في مرحلة الطفولة المبكرة.

ئهمه ئەصلى پڕۆژەكەيە ئەگەر رێمان پێبدا سەرۆكى پەرلهمان بەشە ھاوبەشەكەش بەشى ياسايى بىخوینیتەوه.

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان:

فەرموون كهرم بکهن.

بەرپێز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

سەبارەت بە ماددەى یازدە لیژنەى ھاوبەش پێشنیار دەکات فەقەرەى (2) لە ماددەكە ئیلفا بکریت و، صیاغەى ماددەكە بەم شیۆهیه بیّت، پاش ئەوهى گۆرانیكارى لە ریزبەندەكانى بکریت:

المادة 11:

على الحكومة:

1- تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

2- الاهتمام بتربية الاطفال من ذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان:

بەرپێزان، ئیستا كى ئەیهوى لەسەر ئەو ماددەیه موداخەلە بكا دەستى بەرز بکاتەوه؟ ناویان بنووسم، ئەم بەرپێزانە ئەیانەوى موداخەلە بکهن، ریزداران (عبدالسلام بەروارى، سیوهیل عوسمان، پەیمان عبدالکريم، ئەفین عمر، د. بشیر خلیل، د. حسن محمد)، کەسى تر هەیه؟ تارا ئەسەدى، کاوه محمد امین، فەرموو کاک عبدالسلام بەروارى.

بەرپێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

بەرپاستى ئیمە لە لیژنەى کۆمەلایەتى، هەرودها لە هەرسى لیژنەى ھاوبەشیش یەك شتمان لەبەرچاو بوو، ئیمە راستە یاسایەك دەردهکەین بۆ مافى ئەم فیئە موحتاجە لە کۆمەلگا، بەلام لەبیر ناکهین ئیمە بەرپرسیاریەتى کۆمەلایەتیشمان هەیه، ئاستى خویندن و، موساوات لەنیوان هەموو رۆلەكانى ئەم گەلە

نابى لەبىرمان بچى، بە مەھانەى ئەوھى يارمەتى گروپىك دەدەين، بۆيە مەسەلەى دىراسەو ئىھتىمام بۆ مستەواو تىك نەدانى لاي ئىمە ئەولەويەتى ھەبوو، تەسەور دەگەم ئەم (تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين حسب مؤهلاتهم استثناءً من الحد الأدنى لجموع الدرجات) پيشيل كىرنە بۆ ئەو پىرنسىپەى كە خەلگى دەچىت تەئھىلى جامىعى، يان ھەر جىگايەك بەپىي ئەو مواصفەفەى دانراوھو، ئەمە ھىچ پيشيل كىردن لەوان نىيە، بەلگە موخافەزەيە لەسەر موستەواى تەعلیم، بۆيە تەسەورمان كىرد ھەر خۇشيان مومكىنە قەبول نەكەن، چونكە ھەكو خىر كىرنەكە، بۆيە دەبىنن ئەمە داعى نىيە ھەبىت، چونكە لەگەل مەبەدەئى مساوات ناگونجىت و زەرەر دەگەينىتە موستەواى عامى خویندن، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، بەس نالى (حسب مؤهلاتهم)، يەنى شتىكى وای تىدايە، رىزدار سيوھىل خان.

بەرىز سيوھىل عثمان احمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھەمان رەئىم ھەيە بەنىسبەت خالى دووم، خالى دووم/ (تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين في المعاهد والجامعات)، ئەو پەيوەندى بەخویندنە ھەيە، بەموستەواى تەعلیمەو ھەيە، ھەق وایە ھەر يەكە بەھەقى خۇى، بەلام ئەگەر بمانەوئ ھەندىك موراعاتيان بکەين، نازانم ئىستا ھەيە، يان نا؟ لە خویندن جارى و ھەيە مندالى شەھىدىك دەرەجەى دەدرىت، ئەگەر نەما بىتن ئەو ئىعتىادىە، ئەگەر ھەكو مندالى شەھىد ما بىت دەرەجەى بدرىت ئىعتىادىە، ئەگەر نەما بىت، بەپىي موستەواى خۇيان بەپىي دەرەجەى خۇيان لە مەعاھدو جامىعات ھەربىگىرىت باشترە، ئەگەر خالى دووم لادىرىت پىمان باشەو، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار پەيمان عبدالکرىم فەرموو.

بەرىز پەيمان عبدالکرىم عبدالقادر:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەو ماددەيە، ئىمە کاتىك سەردانى لاپەنە پەيوەندىدارەکانمان دەگرد، ئەوانەى تايبەت بە تەئھىل كىردنى كەمئەندامان ھەموو داواكارىەكەيان ئەو بوو، كە ئەو كەمئەندامانە لە كۆمەلگايەك جىي بکرىتەو، لەبەر نەبوونى کارمەندى خاوەن پىسپۆر، لەبەر نەبوونى جى و شوینى تايبەت، لەبەر كۆنى موختەبەرەتەکانيان، لىرە پىويستە ئەو بىرپارەيان لۆ بدەين، كە و بکەين بە نویتىن و رىك وپىکترىن تافىکردنەوھى دەنگ و ئەو تەجھىزىان بکەين، لەو خالە ھەقە ئاسۆس خان لىرە باس بکات، كە چۆنە ئەو موختەبەرەتەکانەى كە ھەيتيان، بەتايبەتى كەرو لالەکانە، نابىنايەکانە، ھەموو مۆدىلى پەنجاو چلەکانە مايتەو ھەتا ئىستا، ئەو داواكارى خۇيانە.

خالى دوومەيش / كە دەلى كورسیان لۆ دەست نىشان بکرى، نەخىر، ئىمە دەمانەوئ ئەوانە تەئھىل بکەينەو لەناو كۆمەلگا، ئەگەر وایان لى بکەين، دىسان جىايان دەکەينەو، بۆيە ھەسائىلى ھۆيەکانى

خویندندمان بۇ دابین کردن، پیویست ناکات ئیمه جاریکی تر حیگایان بۇ بکهینهوه، بۆیه با حهقیان وهکو خهلهکهکهی تر بیّت، بهلام یهك شت لیّره گرنگه دیار بکریّت، ئەوهیه بهگوپّرهی موئههلاتی جسمیان، یهعنی جهختیان لیّ نهکهیت، که کهمهئندامیهکهی به شیوهیهکه نابیّت له شوپّینیک وهریگری مەسهلهن حهرهکییه، که تایبهته به بینین، ئەوه لهوانه موراعاتی بۇ بکری و، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار ئەفین عمر فەرموو.

بهريز ئەفین عمر احمد:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئیمه دوزانین لیّره مەبدەئیک ههیه، کهوا هه موومان ههول بۇ ئەوه دەدەین تەئهل کردنی ئەو کهسانهی کهمهئندامن وچۆن جاریکی تر بیّنهوه ناو کۆمهلگا و بتوانن خویان تەئهل بکهن و، خویان بگونجینن لهگهئ کۆمهلگا، ههلبهته ئەمه مەبدەئیک عالهمییه، ئیمهش بهدەر نین لهم جیهانه گهورهیه، بۆیه بهراستی ئەمه سیاسهتیک باشه، که ئیمه ئەیگرینه بهر، بهلام دوزانین له کوردستان ههئدی شت ههیه پیویسته لهسهرهتاوه بهرپای بکهین، بۇ نموونه، ئەگەر هاتو ئیمه قوتابهکی نابیستن و ناتوانن قسه بکهن، تیکهئمان کرد لهگهئ قوتابخانهیهکی عادیدا، ئەو مندالّه توانی لهگهئیان بیّت، بهلام باشه مامۆستایهکه چۆن دهتوانیّت، بهج شیوازیك دهتوانی ئەو کهمهئندامه، ئەگەر تەلهبهیهکه، یان دووه، بتوانیّت له پۆلهکهی تیّبگهینیّت؟ ههلبهته لیّره ئەمه زۆر زهحمهت دهی بۇ مامۆستا، چونکه ئەوان ئسلوبی تایبهتی خویان ههیه بۇ فیّرکردن، بۆیه من پیّشنیار دهکهم کهوا ئەگەر بیّتو ههئدی شوپّین بۇ ههئدی حالته قوتابخانهی تایبهتی ههبی، راسته ئیمه لهگهئ ئەوه نین جیاگرینهوهو ههز دهکهین تیکهئ بکریّن و تەئهل بکرینهوه، بهلام بۇ ههئدی حالته پیویست دهکات کهوا قوتابخانهی تایبهتی ههبیّت، بۇ ئەوهی ئەوانه بتوانن پهروهردیهکی تەندروست فیّر بن، تاوهکو له ئایندهدا ئەگەر ههر چۆنیهگیش بیّت بتوانن کاتی گهوره بوون، یاخود که گهیشتنه مرحلهیهک به تهواوتی بتوانن تیکهئ به کۆمهلگا بن، ههروهها منیش لهگهئ ئەوهم چۆن بهريز کاک عبدالسلام وتی خالی دووهم ئەگەر وا بیّ ههر لایبردیّت، لایبردی زۆر باشتره له مانهوهی، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار دکتۆر بهشیر خهلیل فەرموو.

بهريز د. بشیر خلیل حداد:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

رایهك ههبوو پیّشتر که ئەم ماددهیه لهگهئ ماددهکهی پیّشهخوی دهمج بکری، لهبهر ئەوهی ماناکهیان یهکه، ههمووی لهسهر مواصهئهی دیراسه باس دهکات، منیش رام ئەوهیه ئەگەر بکری ئەم ماددهیه لهگهئ

ماددەگەى پېشخۇى يەك بخرىت و به يەك ماددە بنووسرى، يەك فەقەرە زىاد بگرى بۇ ماددەگەى پېشوو، سەبارەت به (تامين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة) نەئيين (حسب اعاقتهم وحاجاتهم)، بەلگو بلئن (بحسب نوعية العوق وحاجتها) ئەمە كورترو رىكوپىكتە.

بەنيسبەت خالى دووم كه له ئەسلى مشروعه كەدا هاتوو، منيش رام لەگەل راى هاوکارانم وايه، كه ئەوه ئەوپەرى جياكارىي لەگەل خاوهن پيداويستيه كان دەكەين، تۇ ئەگەر جياتكردهوه، وهكو بلئيين بەزەبيت پيدا ديتەوه دەلئى ئەگەر دەرجەشى نەبيت به كەمترين دەرجە وەر بگرى، يان تەخسيسى مقاعديان بۇ بکەيت، خو ئيمە نامانەوى كۇتا بۇ ئەوان دابنئيين، بەلگو ئيمە دەمانەوى ئەمانە لەگەل كۆمەلگا تەئهيليان بکەين و، شيانديان بۇ بگرى، بۇيه بەهەمان ئەرك و ماف و، با بەهەمان دەرجە ئەوانى دیکە ئەوانيش وەر بگرين، خو ئەوانە زۆر له خاوهن پيداويستيه تايبەتیه كان له خەلگى نۆرمەل زۆر زيرەكترين، بۇيه ئەوانە پئويستيان بەوه نييه، كەوا به دەرجەى كەمتر بچن، بەلگو بەهەمان شيوهى خەلگانی دیکە بن، لەبەر ئەوه من ئەسلى راپورتەكە تەشجیع دەكەم، لەگەل ئەومە بەوهى كه هەردوو ماددەكە ليك بدرى و، زۆر سوپاس.

بەرئز سەرۆكى بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ريزدار حسن كەرم بکە.

بەرئز حسن محمد سوره:

بەرئز سەرۆكى بەرلەمان.

راستی منيش لەگەل ئەومە كه ماددەى (10 و 11) ببیت به يەك و، هەروها به لايردى فەقەرە دووى ماددەى (11)، لەبەر ئەوهى ئەو فەقەرەيه لەگەل مەبدەئى دوو ماددە ناگونجى، كەوا پېشتر بەرئمان كردييه، يەكئيكيان لەوانه له مەسەلهى ئەهدافى قانونه كه به باس دەكات له (على قدم مساواة مع الاخرين)، كه لهوى هاتوو، پئويستيه به موساوات بيّت، دووش/ لەگەل ماددەى (10) كه باسى فورەسى متكافئة دەكات بەنيسبەتى تەعليم، بۇيه پئويستيه موراعاتى ماددەگانى پېشووئى ئەم قانونه بکەين، كه زياتر ئەبى به موساوات بيّت و، زۆر سوپاس.

بەرئز سەرۆكى بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ريزدار تارا خان كەرم بکە.

بەرئز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرئز سەرۆكى بەرلەمان.

بەراستی ئەم دوو ماددەيه كه له دەيهەم و يازدەم پيکهاتوو، تيکەل بوونى بۇ خزمەتى ئەو بەشەيه، كه يەكئیکە له مافه هەرە گرنگەگانى كەمئەندام، ئيمە ليرەدا رهچاوى بکەين، تاكو بتوانين، چونکه له خالى سئيهەم باس دەكات ئيهتيمامدان به مندائە موعاقەكان كه له مندائيهوه بهچى دەبيت كه خالئیک ئيقتيراحەكەم زىاد بگرى (الاهتمام بإعداد المدرسين والمدربيين على طرق خاصة للتدريس في المدارس

الخاصة)، راسته ئىمە ھەموومان دەزانىن كە پىداۋىستى تايبەت، موعاق يەككىكە لەو پىداۋىستىيە تايبەتئانە، ئىمە زۆر زيارتمان كىرد، لە شوپىنىكى وەك دەۋك تەماشامان كىرد لەو شوپىنانەى نابىناكان مۆزەفئىكى ئىعتىدادى چوۋە تەدرىبى كىردوۋە ئۇ دەرسى بىراىل و ئەم شتانە دەئىتەۋە بە نابىناكان، ئەگەر ئىمە مودەرىسى تايبەتئانە ھەبىت، مامۇستاي تايبەتئانە ھەبىت، كە دانرا بى و شىاۋ بۇ ئەم بەشە پىۋىستە بۇ تەدرىس كىردىيان و بۇ پىشخستىيان شتىكى زۆر گىرنگە، بۇ ئەۋەى ئەم مافە زىاتىر بچەسىپىنن.

بەنىسبەت خالى ئەۋەى كە داۋا ئەكەن كە مەقەدىان ھەبى، داۋا كىردنەكەيان مومكىنە لەو رىكخراۋانەى كە زۆر رايان وەرگىراۋە، ئەۋە مەبەستىيان بوۋە پىشكەش بىكى، لىردە ھىچ كەسىك لەناۋ ئەۋ پەرلەمانە بىرۋا ناكەم دژى ئەۋە بى كە كەمئەندامىك بگاتە ئەۋەى كە بەتۋاناي خۇى بگات بەۋ شتەى كەدەپەۋى، ھىچ كاتىك نەبوۋە كەمئەندامىك 90 دەرىپىن، ئىمە نەپخەپنە كۆلىزىكى باش، ھەلبەتە ئەمە تەشجىع كىردىكە، بۇ ئەۋەى بلىين ئىمە لەگەلتانن كە مەقەدتان ھەبى، بەلام نەك ئىستىئانەن لەسەر ئەۋ قۋانىنانە، چۈنكە ئىمە لەناۋ تەعريفەكە وەكو ھاۋكارانە لىرە باسىان كىرد، ھەموومان لەگەل فۋرەۋىسى مۋتەساۋىن بۇ ھەموۋ لايەك و، لەگەل مافى مرۇفدا، ئەۋان مرۇفكىن فەرقىان نىپە با خۇيان، خۇيان جىا نەكەنەۋە لە خەلكى تر، من ئەۋ داۋاپە دەكەم لە ھەموۋ كەسىك، كە داۋاي مافى كەمئەندامان دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار كاۋە كەرەم بىكە.

بەرپىز كاۋە محمد امين:

بەرپىز سەرۋكى ئەنجۈمەن.

برادەرانى پىش من ئەۋ رايىيان دەربىرى كە ھەردوۋ ماددەى (10 و 11) بىكىتە يەك لەبەر ئەۋەى ھەردوۋكى پەپۋەندى بەبۋارى پەرۋەردەۋ فىركىردنى كەمئەندامانەۋە ھەپە، لەبەر ئەۋەى من ھەر ئەۋ تىبىنىپە ھەبوۋ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز ئاسۋس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەۋ دوۋ ماددەپە، ئەگەر بىكىتە يەك ماددە، ئىمە ھىچ كىشەپەكمان نىپە، بەس تەنھا لەۋانەپە لىرە صىاغەكەى تەۋاۋ نەبى، سەبارەت بە قۋتابخانەى تايبەت، ئىمە وەك پىشتر باسماۋ كىرد، ئىمە پەيمانگاي تايبەتئانە ھەپە بەنابىستان، بە نابىنان، بە بىركۆلان، لەۋ مندالانەش ئىعدادپەش تەۋاۋ دەكەن، پەيمانگاش تەۋاۋ دەكەن و، دەرچۋى كۋلىپەمان ھەپەۋ، ئەۋەى ماپەى دلخۇشپە نابىنامان ھەبوۋە ئەمجارە يەكەمى كۋلىپەكەى بوۋە، ئىستا لە تۋاناسازپەكە لە فەرنەسايە، وەكو بۇ ئاسانكارى پىش ئەۋەى ئەۋ

پروژه‌ییه په‌سند بکری، نيمه داوامان له لیژنه‌ی بالای تواناسازی کردوو، که ناسانکاری سه‌بارت به مامه‌لکان، سه‌بارت به کفاله‌که بۆ که‌مئەندامان و، بۆ خاوەن پیداو‌یستی تایبه‌ته‌کان پیشکەش بکری، ئەو کاتە‌ی که به حەقی خۆیان فۆرمەکه پر ئەکه‌نه‌وهو پیشکەشی خۆیندن ده‌که‌ن، سوپاس.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بۆ جه‌نابت، به‌پێزان، ئیستا مونا‌قه‌شه له‌سه‌ر مادده‌ی (11) ته‌واو، ده‌چینه مادده‌ی (12) له فەرعی (3) لیژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی فەرموو.

به‌پێز تار تحسین ئەسه‌دی:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

الفرع الثالث

حق المعاق في التأهيل والعمل

المادة (12):

يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

ئەو‌ه لیژنه‌ی هاوبه‌شیش هەر هه‌مان ره‌ئیی هه‌بووه.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

رای لیژنه‌ی هاوبه‌ش و لیژنه‌ی یاسایی.

به‌پێز د. رۆژان عبدالقادر دزه‌یی:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

پشتگیری له‌ مادده‌که ده‌که‌ین وه‌کو خۆی که له‌ پرۆژه‌که‌دا هاتوو.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌پێزان کۆ ئەیه‌وۆ موداخه‌له بکات له‌م مادده‌یه؟ ئەم به‌پێزانه ئەیان‌ه‌وۆ موداخه‌له بکه‌ن، رێزداران (دلیر محمود، خورشید احمد، د. بشیر، صباح بیت الله) که‌سی تر هه‌یه؟ نییه، ته‌واو، فەرموو.

به‌پێز محمد دلیر محمود:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

لیره که نووسراوه مافی کار کردن بۆ که‌مئەندام زامن ده‌کات، به‌لام زۆر له‌ که‌مئەندامه‌کان وه‌ختیک ده‌یان‌ه‌وۆ بچنه دائره‌یه‌ک، یان شوپینیک و، به‌پیی موئه‌هلاتی خۆیان، که بیان‌ه‌وۆ ته‌عیین بن، سه‌یری ده‌که‌ی لیژنه‌ی توبی هه‌یه ده‌چی فه‌حصیان بۆ ئەکات، له‌ لیژنه‌ی توبی ده‌رناچن و ته‌عیینان ناکه‌ن، له‌به‌ر

ئەوھى پېئويستە تايبەتمەندىيەكيان ھەبىت، تايبەتمەندىيەكى واين ھەبىت بۇ جۆرە شوينىك ليژنەى توبى بەو شىوھىيە وەكو خەلگى ئاسايى زۆر توند نەبى لىگەلىاندا، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار كاك خورشيد كەرەم بەكە.

بەپىز خورشيد احمد سليم:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەنھا تەعدىلەكە (يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل بما يتناسب وقابلياته ومؤهلاته) ھەر ھەتا ئىرە بەسە (ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص)، ئەوھى زۆر تىكرار بوو، تەنھا ئەوھى بۇ ئىزافە بەكەين، ئەمەى لابدەين، (بما يتناسب وقابلياته ومؤهلاته) بەپىزى من بەو شىكە باشتر دەبىت، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار دىكتور بەشىر كەرەم بەكە.

بەپىز د. بشير خليل حداد:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددەھىيە، ماددەھىيەكە مافى ئىش كىردن بۇ ئەم بەپىزانە زامان دەكات، بۇيە باشتر وايە صياغەكە بەم شىوھىيە بىت بلىين (يكفل القانون للمعاق حقه في العمل في القطاعين الخاص والعام)، چونكە ئىمە لە وەزائىفیش پېئويستە ھەقەكانى ئەوان پارىزراو بىت، وەكو ھاوكارم باسى كىرد ھەندى لەو مەرجانەى لە ليژنەى توبى ھەيە، دەبىت بۇ ئەوان كەم بەكرىتەوھ، بۇيە مجالى خاص و عام تىدا زياد بەكرى و، ھەرودھا تەئىدى براى بەپىزم كاك خورشيد دەكەم (بما يتناسب مع قابلياته ومؤهلاته)، لەپاشان كەلىمەى (للدخول في سوق العمل) سوق كەلىمەھىيەكە وا نىيە كەوا لە قانون بنووسرى، لەجىياتى (سوق) يان (مجال العمل) يان (ميدان العمل) جوانترە، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار كاك صباح كەرەم بەكە.

بەپىز صباح بيت الله شكرى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسبەت ماددەى (12 و 13) بەپىزى من نەفسى مەفھوم و نەفسى مەزمونە، ھەردووكيان بەكرىنە يەك ماددەو، زۆر سوپاس.

بەپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتەى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە، لە دەستووريش ھاتوو، لە قانونى عەمەلئيش ھاتوو، بەلام پيمان باش بوو كە داخلى ئەم پرۆژەيەى بگەين لەبەر كەمئەندامان.

سەبارەت بەو كە (للدخول في سوق العمل)، ئيمە ئەتوانين بلين (فرص العمل)، بەلام ئيستا كروومانە سەبارەت بە قەرزى بچووك، بۆ نموونە، يەككە لە بېرگەكانمان ئەوومان گوتوو كە كەمئەندام بۆى ھەيە قەرزى بچووكيش وەر بگري، لە ھەمان كات مووچەى كەمئەندامىەكەشى وەر بگري، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەى نيزاميت ھەبوو؟ كەرەم بگە.

بەريز د.ئاراس حسين محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە (سوق العمل) تەوزيحيكەم ھەيە، ئەگەر ريم پيبدەى.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

نوقتەى نيزامى حيايەو تەوزيحيش حيايە، تەواو، زۆر سوپاس، بەريزان، ئەم ماددەيەش موناغەشە لەسەرى تەواو بوو، ئيستا دەچينە سەر ماددەى (13)، فەرموو ليژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى كەرەم بگەن.

بەريز تارا تحسين ئەسەدەى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (13):

أولاً: تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

ثانياً: يلتزم اصحاب المشاريع الخاصة بتخصيص فرص عمل في القطاع الخاص للمعاقين بنسبة لا تقل عن (3%) من مجموع عدد العاملين في كل مشروع، وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق وحالة اعاقتهم.

ئەگەر جەنابى ريمان پي بدەى ليژنەى ھاوبەش گۆرانكارىيەكى كرووو، بيخويننەو.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى راپورتى ھاوبەش بيخويننەو، فەرموو.

بەريز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (13) پيشنيار كراو بەرگەى دووھ لابردريت و، ئيكتيف بكرى بە بېرگەى يەكەم لە ماددەكە بە تەنها.

(تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم).

هۆپیهگەش بۆ ئەو دەگەرپتەو، کەوا تۆ لە قانون ناتوانی ئیلزامی قیتاعی خاص بکەى به بهکارهێنانى کارمەند، بهبى ئارەزوومەندى خاوەن کارگە تايبەتەکان، لهبەر ئەوەى ناگونجى لهگەڵ مهفاهیمی نوێ کە له کوردستان ئیستا کارى لهسەر دهکړی، بهوێ موسستهسمیرو قیتاعی خاص ئازاده له چۆنیهتی کارکردن و، ئەو کەسانهى بهکاریان دههینی له کارگهکان، زۆر سوپاس.

بهپێز سهروکی پههلهمان:

بهپێزان، کى ئەیهوئى لهسەر ئەو ماددهیه موداخهله بکات؟ ئەم بهپێزانە دهپانهوئى موداخهله بکەن، ریزداران (د. حسن، سیوهیل عوسمان، شلیڕ محى الدین، عبدالسلام بهرواری، عبدالرحمن حسین، محمد دلیر)، کەسى تر ههیه؟ نییه، فهرموو.

بهپێز حسن محمد سوره:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

بهپرای من تهخصیصی وهزائیف له قیتاعی حوکمی، ههروهها تهخصیصی فورهسی عههمل له قیتاعی خاص ئیلتزام بکړی لهسەر ههردوو قیتاعهکه بهنیسههت موعاقین شتیکی تهبیعیه، لهبەر ئەوەى بهپرای من هیهچ مهشاریعیکی خاص نییه له ههپیمى کوردستان دهعمى حکومهت نهکات و، پێویسته موقابیلی ئەو دهعمه ئەمانهش کاریک جیهههچ بکەن، که له قانونهکانى ههپیمدا رهنگ دههاتهوه، زۆر سوپاس.

بهپێز سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار سیوهیل خان کهههه بکە.

بهپێز سیوهیل عثمان احمد:

بهپێز سهروکی ئەههجمهه.

بهپێز د. حسن رایهکهى منى گوت و، سوپاس.

بهپێز سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، ریزدار شلیڕ خان کهههه بکە.

بهپێز شلیڕ محى الدین صالح:

بهپێز سهروکی ئەههجمهه.

سهبارهت بهو ماددهیه، دهئى (تلتزم الحکومة بتخصیص وظائف فى القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبه لاتقل عن 5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم)، نازانم (بعد تأهيلهم) لیهره چ مهعنایهکی ههیه؟ خوئى ئەگەر وهزائیف بهدیته خاوەن پیداوایستی تايبهت، ئیمه باسى موساوات دهکەین، دهبى هیهچ فهرفیتی نهبى لهگەڵ کەسانى دیکه، ئەگەر خاوەن پیداوایستی تايبهتکه کورته بالابى، یان

كەمئەندام بېت، خاۋەنى بىرۋانامەيەك بېت، ئەۋە مۇئەھىلە بۇ تەعەين كىردن لە ھەر دائىرەبەك دەبى قبول بىرى، بەپى تۈنەكەي، بەپى مۇئەھلاتە علمەكەي، بەلام لىرە تەئەيلى پى ناۋى، لىرە لە زۆر ماددەكان باسى تەئەيلى دەكەين، تەئەيلى (ذوى الاحتياجات الخاصة) دوو جۆرە تەئەيلىك ھەيە بۇ فىركردنى مەھاراتى حياتىيە، زۆر لە خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتەكان ھەيە لە كەمئەندامان و شەلەل دەماغ و ئەۋانە پىۋىستىيان بە تەئەيلى ھەيە بۇ فىرېبونى مەھاراتى حياتى تۈنەيلى ئەۋەپان نىيە، جۆرە تەئەيلىكى تر ھەيە بۇ فىركردنى ئىشە، من زۆر لە ولاتان ھەتا لە لوبنانىش دىتەتم لە زۆر مەعامل، مەعاملى شوكلاتە و ئەۋانە مەسەلەن كەسانى ئۆتىزم، ئۆتىزم كە شەدەيدترىن حالەتى عەۋەقى عەقلىيە، (داۋن سىت رۆم) يان مەنغۇلىيان پى دەلەين، تەخەلوفى عەقلى، نىسبەتى تەخەلوفى عەقلى لەم جۆرە كەسانە 70% لەگەل ئەۋەش فىر بوۋىنە لەۋ مەعمەلانە ئىش دەكەن، كارەكانىيان زۆر سوۋكە، ۋەك پاكەت دروست كىردن بۇ دانانى شوكلاتە، يان رىزكردنى، تۈنەيلى ئەۋەپان نەبوو شوكلاتەكە دانەن تەغلىفى بىكەن، بەلام تۈنەيلى ئەۋەپان ھەبوو لەناۋ پاكەتەكە رىزى بىكەن و پاكەتەكەش دروست بىكەن، ئەۋ جۆرە كارانەپان پى دەكەن، كە ئەۋانە نىسبە تەخەلوفى عەقلىيەن 70% يە، بۇيە تەئەيلى دوو جۆرە، دەبىت جىيا بىكرىتەۋە، تەئەيلى بۇ مەھاراتى حياتى ھەيە، تەئەيلى بۇ فىرېبونى عەمەل ھەيە، ۋەزائىفىش دەبى ئەۋە بە موساۋات قبول بىرىن، بەگۈپرە مۇئەھلاتىيان، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار كاك عبدالسلام كەرەم بىكە.

بەپىز عبدالسلام مصطفى صدىق:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەپاستى پىش ئەۋەى بىچمە ناۋى، من ئەمەۋى سەرەنج بۇ يەك شت رابىكىشم، ماددەى (12 و 13)، كە داۋاش كرا كۆ بىرىن بە يەك ماددە، ھەر فەسلىك لەم ياسايە ئەۋەا بىنا كراۋە فەسلى يەكەم/ مبادىئەۋ پاشان فەسلىكەنى تر/ جۇنىيەتى جىبەجى كىردنە، بۇيە ئەگەر تەماشاي ئەۋەلەن بىكەين خۇ ئەۋە تەرجمەى (يىكل القانون حق توظيف وتأهيل) لىرە دىار ئەكات چۇن؟ بۇيە بەپىز شلىر خان باسى كىرد كە تەئەيلى بۇجى لەۋىيە، دەبى تەئەيلىيان بىكەين، تاكو فورەسىيان ھەبى و بتۈانن ئەۋ 5% بۇيان تەرخان كراۋە پىر بىكەن، ئەمە ئىشكالىيەتى نىيە بەپىرە، من پىشتىگرى راي لىژنەى ھاۋبەش دەكەم بەلادانى دوۋەم، يان گۆپىنى، چۈنكە لە سىستەمىكى سىياسى كە بازارى ئازاد ھەيە، دەۋلەت بۇى نىيە شت فەپىز بىكات لەسەر قىتاعى خاص، مەسەلەن ياساى خەلىج و جىنگاى تر ھەيە، بەلام لەۋى ئەگەر نەئىن حكومەت ئىقتىساد تەۋجىھ دەكات، بەلام ئەۋە مەعنای ئەۋە نىيە، ئىمە ھەۋل نەدەپن ئەمانە لە قىتاعى خاصىش جىنگاىيان ھەبىت، من ئەۋە دەكەمە پىشنىار دەتۈانن بىر لە شتىك بىكەين كە ھانى (قطاع الخاص) دەدات و ۋەرىيان بىگرىت، بەبى ئەۋەى فەرزىيان بىكەين، لە ھەندى دەۋلەت ھەيە، دەۋلەت لەجىياتى ئەۋانە، يان مەركىزى تەئەيلى لە پاش تەئەيلى كىردىيان دەلەت ئەگەر ۋەرتىگرت من نىۋەى، يان روبى راتبەكە لەجىياتى

تۆ دەدەم، ئەو كاتە ھەر فورسەتمەن دۆزىيەوۈ بۇ ئەوۋى مۇئەھەل، موعاقەكەو، لە ھەمان كاتدا محافەزەمان لەسەر ئەوۋە كەرد كە دەولەت مافى نىيە فەرز بكات لەسەر قىتاعى خاص، بەلام ئەگەر ئەوۋەمان نەكرد، من لەگەل لادانىمە بەو شىۋەبەي ئىستا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار كاك عبدالرحمن كەرەم بگە.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي (13) بىرگەي يەكەم من پىم باشە ئەو (5%) زۆرە، بەراستى يەئنى ئەمە ھەر ھەست دەكەين شتىكى فەوزە دروست دەبى لەسەر حكومەت ھەموو كەسىك، ھەموو ھەر چىنىك بىت بگەينە ئىلزامى لەسەر حكومەت، ئەبى ئەمە وا لى بگەي ئەمە وا لى بگەي، يەئنى مولزەم بى، پىم باشە ھەر نەمىنى تا جىاوازى نەمىنى لەناو چىنەكان و خەلگى مۇجتەمەكەمان، بەلام ئەگەر بىمىنىش بىتتە (2%) يەئنى لە (5%) كە زۆرە بەراي من، بىرگەي دوۋەمىش، بەراي من ھەر پىشتىگى لىزنىەي ياساى دەكەم ئەو بىرگەيە ھەر نەمىنى، چۈنكە ئىمە ناتوانىن ئىلزام بگەين قىتاعى خاص دەبىت ئەوۋە دانىت، بەيانى كى تەحمولى دەكات شتىك بەسەر كەلوپەل، يان ئەشاي ئەو كەمئەندامە بىت، ئەو كەمئەندامە نەتوانى ئىشەكەي جىبەجى بكات، كى تەحمولى ئەكات؟ ئىتر زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار دلير محمود فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەوۋەمە ماددەي (12 و 13) بىت بە يەك، ئەویش بەشى بىرگەي يەكەمى ماددە (13) بىتتە سەر ماددەي (12) و، بىرگەي دوۋەمى لابرېت، بۇ ئەوۋى كە لە سىستەمىكى دىموكراتى بەپى پىرانسىپە دىموكراتىيەكان ناتوانىن تۇ ھىچ كەسىك، ياخود قىتاعى خاص ئىلزام بگەي بەوۋى كە لە (3%) خەلك وەر بگىرى، چۈنكە قابىل بەوۋە تۇ ئەبى دەئمى بگەيتەوۋە، لەوانەيە ئىستا ئەمن لەسەر ئەو ھىنايە لە قەتەر، يان لە مەغرىب بەم شىۋەيە ھەبىت، بەلام لە قەتەر و مەغرىب ئەمانە پىرۇۋەي گەورە ھەيە بە سەدان كرىكار ئىشى تيا ئەكات، بەلام لە ولاتى ئىمە پىرۇۋەي گەورە زۆر كەمە، پىرۇۋەكان بىچكۆلە ترن، من لەوۋە ئەترسم لە دواجاردا ئەمانە ھەر تەئسىرى بۇ سەر پىرۇۋە بىچكۆلەكان ھەبىت فەرزى بگەن بەسەر ئەوانە بەزۆر، لەبەر ئەوۋە بە شىۋەي زۆر نەبى، بەلگە بەشى يەكەم بىتتە سەر ماددەي (12) بە بىبى بە يەك ماددە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار جەنابى ۋەزىر كەرەم بىكە.

بەرپىز ئاسوس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەۋ رېژىيە، ئىمە رۆژانە كەمئەندام دىن دەرچوۋى كۆلىژن، زۆر جارى دەرچوۋى پەيمانگان، ئامادەيىن، زۆر بە زەحمەت دادەمەزرىن، بۆيە ئىمە ۋەكو داۋاكارى ئەۋان خستوومانەتە ناۋ پىرۆژەكەۋە، جەختىشى لەسەر دەكەپنەۋە، دوا راش بۆ ئەندامانى پەرلەمانە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەم شىۋەيە ماددە (13) ش موناڧەشە لەسەر تەۋاۋ بوۋ، ئىستا دەچىنە ماددە (14) لىژنەى كاروبارى كۆمەلەپتە فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدەى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (14):

تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى ھاۋبەش كەرەم بىكە.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاۋبەش پىشتىگىرى ماددەكە دەكات، ۋەكو ئەۋەى كە خويىندراپەۋە.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى ئەيەۋى موداخەلە بىكات لەسەر ئەۋ ماددەيە؟ رېزداران (كاۋە محمد امين، د. بشير)، فەرموو.

بەرپىز كاۋە محمد امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزى من لەۋ جوملە تى ناگەم (ۋەفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية)، (ورش محمية)، نازانم مەقەدەى چىيە لىرە بەرپىزى؟ ۋەرشەكە بۆ مەحمىيە، ۋەرشىيەكى مولائىم و مونساب، مەحمىيە، نازانم مەعنەيەكەى نادات، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار دىكتور بەشېر كەرەم بىكە.

بەرپىز د. بشير خليل حداد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە زۆر لە ماددەكان باسى تەئھىل دەگەين، ئەو تەئھىلانەش بەراستى ئىمكانىيەتتىكى زۆرى دەوى، مەراكىزى زۆرى دەوىت، ئىستا ئەوانەى كەوا مەوجودن، ئىمە زانىمان سى مەركەزمان ھەيە، مەركەزى شارەكان تەنھا، لە قەزاو ناحىەكان نىمانە، ئەو مەراكزانەش ئەوى ناو شارەكانىش لەوانەيە لەو مستەواو ئاستەدا نىن كە بتوانن بەشىۋەيەكى مۇدرىنانە، بەشىۋەيەكى پەرودەيى، بەشىۋەيەكى راست و رىكوپىك ئەمانە بگەن، بۆيە پىم خۇشە ھەر لىرە لەو ماددەيەدا ئىلزام بگەين بەسەر حكومت ئەو مەراكزانەى كەوا ھەنە با تەتويريان پى بگات و گەورەترىان بگات و، لەقەزاو ناحىەكانىش زياتر بگاتەوہو زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى وەزىر كەرەم بگە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلەيەتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مەراكزى تەئھىل، وەك پىشتر باسەم كەرد، ئىمە وەكو پەيمانگا ھەمانە لە ھەرسى سەنتەرى شارەكان، لە ميواندارىەكەى پەرلەمانىش ئەو كاتىش باسەم كەردوہ، ئىمە ھەست دەگەين كە كەموكورى ھەيە، منالمان ھەيە پىويست بەوہ ئەكات سەنتەريان بۇ بگەينەوہ، پەيمانگايان بۇ بگەينەوہ لەو قەزاپانە، بەلام لەبەر ئەوى تاكو ئىستا نەمانتوانىوہ كارمەندى پىپۇر نامادە بگەين و، تەخصىصاتىشمان نىيە بۇ كەردنەوى ئەو سەنتەرانە، ئەگەر تەخصىصاتى ھاوكارمان ھەبى ئەتوانىن ئىمە لە قەزاكانىش بىكەينەوہ، بەلام ئەوہ چەند سالىكە ئىمە لەسەر يەك پىرۇزە پىشكەش ئەگەين كە قسىمى داخلى بگەينەوہ لەناو پەيمانگانان، بۇ نموونە لە نابیستان، لە نابىنايان، بۇ ئەوى بتوانىن ئەو منالانەى، ياخود ئەو كەسانەى كە پىويستيان بەوہ ھەيە لە پەيمانگانە بىننىنەوہو تەئھىل بگرىن لە قەزاو ناحىەكان بىنە ناو شارەكان، تاكو ئىستا ئەوہ چەند جارە پىرۇزە تەقدىم دەگەين، بەلام تاكو ئىستا پەسند نەكراوہ لە وەزارەتى پلاننانان، ئەگەر ھاوكارمان بن ئىمە تەخصىصاتمان زىاد بگرىت، ئەو كاتە ئىمەش دەتوانىن لە قەزاكان بىكەينەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بۇ گشت ئىوہى بەرپىز موناقتەشە لەسەر ماددەى (14) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (15)، لىزنىەى كاروبارى كۆمەلەيەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

المادة (15):

يمنح المعاق بدنيا افضلية للاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعضى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئىتان فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش لەگەل لادانى ئەو ماددەيە بووين، ھىچ جياكارى نەكرى، دەتوانن وەكو ھەموو ھاوولائتيەك سوودمەند بن لەو قەرزانه، كە حكومەت پيشكەش دەكات بۇ پرۆژەكان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى ئەيەوى لەسەر ئەو ماددەيە موداخەلە بكات؟ رىزداران (خورشيد احمد، ئاشتى عزيز) فەرموو.

بەرپىز خورشيد احمد سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ماددە مايەو، بەراى من صياغەكەى زۆر دەقئىق نىيە (يمنىح المعاق بدنيا)، جارى ئەمە (بدنيا) زۆر پىويست ناكات، چونكە ئيمە موعاقمان تەعريف كردوو پيش ئىستا ئەو يەك.

دوو/ (الاستفادە من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعفى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع)، (تأسيس المشاريع) زەرائىبى لەسەر نىيە، (تأسيس المشاريع) تەنھا رسومى لەسەرە، لەبەر ئەو پىويست ناكات ئەو بەكرىت، بەراى من ئەگەر مايەو بەو شكلە بىت (يمنىح المعاق افضلية الاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع الصغيرة ويعفى من رسوم التسجيل وتأسيس المشروع وضريبة الدخل) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار ئاشتى خان كەرەم بكە.

بەرپىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (15)، ئەمە دوو بىرۆكە لەناو ئەم دەقەيە دارپىژراو، بەشيكيان سەبارەت بەوھى كە جۆرىك لە جياكارى لەخۆ ئەگرى، بە برپاى من جياكارىيەكە جياكارىكى پۇزەتيفە، يەعنى ئىجابىيە، ئىستاش لە دنيايە جۆرىك لە سىياسەتى ئىش كردن ھەيە، كە دائەرىژرى لە سروشتى ياساكانەدا، كە ئىعتىماد ئەكاتە سەر ئىمتىيازى ئىجابى، يان تەمىيزى ئىجابى، ببوو، لەبەر ئەوھى ئەو جياكارە پۇزەتيفە دەتوانرى بە ھەنگاويكى پۇزەتيف حىسابى بۆ بكرى و لەوھى بە ھەنگاويكى سلبى بىيەتە مايەى ئەوھى كە تويژىك لە كۆمەلە تويژى ترى كۆمەل جيا بەكەيتەو، لەبەر ئەوھى مەبدەئى جياكارى پۇزەتيف، يەعنى شتىكى مەحال نىيە كارى لەسەر دەكرى، بەلام بەشى دووھى برگەكە ئەوھى كە بەخشىنى ئەو كەسانە لە

ھەموو رسوماتىك، ئەمە رېگايەكى تەندروست نىيە، پېۋىستە ھەموو كەسىك رووبەرووى ئەوۋە بېيىتەوۋە، كە بەرپرس بېت لەدانى ھەموو ئەو باج و رسوماتانەى كە ئەكەوۋىتە سەر شانى، بۇ ئەوۋە كە بەردەوام دەرگايەك نەبېت، بۇ ئەوۋە كۆمەلېك خەلك جيا بكەيتەوۋە، بىنەمايەكېشە بۇ رووبەروو بوونەوۋە گەندەلى، بۇيە من بېروام وايە بېرگەى يەكەمى ئەگەر بىمىنېتەوۋە حالئەتېكى ئىجابىيە، بەلام بېرگەى دوۋەمىيان/ ھەموو ھاوۋولاتىيەك يەكسانە لەبەردەم دانى ھەموو باج و رسوماتىك، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار جەنايى وەزىر كەرەم بكە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بېشتر باسەم كەمئەندام بۇيان ھەيە بە رېنمايى دامانگرتوۋە پەيوەست بەو پېرۇژە ياسايە كە لە پەرلەمانى بەرپىزەوۋە دەرچوۋە پەسەندىش كرا، قەرزى بچووكمان ھەيە كە (15) مىلېۋنەكەيە، لە مىلېۋنىكەوۋە بۇ (15) مىلېۋن، لەرېنمايى داخىلمان كەردوۋە، كە كەمئەندامان بۇيان ھەيە، ئەو كەمئەندامانە كە دەتوانن پېرۇژە جېبەجى بكەن بەشدار بن و ئەو قەرزە وەربىگرن و، خۇشەختانە لە پېرۇژە ياساكە خۇى ھاتوۋە بۇ ماۋەى (5) سال لە ھەموو باج و رسومىك ئەبووردېن، واتە ئەگەر لېرەشەوۋە ئەو ماددەيە ئىلغا بىرى كېشەمان نىيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

گفتوگۇ لەسەر ماددەى (15) تەواۋ بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (16) لەفەرەى چوار، لېژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل وبيئة مؤهلة

المادة (16):

للمعاق الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجته وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكنهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

لېژنەى ياسايى راپۇرتى ھاوبەش بىخوینەوۋە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سهبارت به ماددهی (16) ئیمه له لیژنه‌ی هاوبه‌ش پێشنیارمان کردییە ماددهی (16) له‌گه‌ڵ ماددهی (17) ده‌مج بکری، صیاغه‌که‌ی به‌م شیوه‌یه بکریت، چونکه مه‌فهومی هه‌ردوو مادده‌که وه‌کو یه‌که، بۆیه به‌م شیوه‌یه دامان‌پێشتۆته‌وه:

(للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق والقطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة)، سوپاس.

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌پێژان، کێ ده‌یه‌وێت له‌سه‌ر ماددهی (16) قسه بکات؟ ئیستا ناوتان ده‌نووسم، ئه‌م به‌پێژانه ده‌یان‌ه‌وێت قسه بکه‌ن، رێزداران (برهان رشید، د.به‌شیر خلیل، سو‌زان شهاب، حسن محمد، شلی‌ر محی‌ الدین، د.صباح به‌رزنجی، فرمان عزالدین، عبدالسلام به‌رواری، لانا چه‌له‌بی، تارا ئه‌سه‌ده‌ی، د.ئاراس حسین)، که‌سی تر ماوه؟ نییه، کاک برهان فه‌رموو.

به‌پێژ برهان رشید حسن:

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ده‌باره‌ی ئه‌م راپۆرت‌ه برگه‌ی (18)، که ده‌ئێت مادده‌کانی (16 و 17) ده‌مج ده‌کری‌ن، به‌راستی ئه‌گه‌ر سه‌یری ئه‌سلی مه‌شروع‌ه‌که بکه‌ین مادده‌ی (16 و 17) زۆر موفه‌سه‌له‌تره باسی نیسه‌ی له 30% ده‌کات له وه‌حداتی سه‌که‌نی بۆیان دابین بکریت، زۆر موفه‌سه‌له‌تر ئیه‌تیمامی به‌ همومیان داوه، بۆیه من له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌م ئه‌سلی نه‌سه‌که (16 و 17) چۆن هاتوو، وا بمینی‌ته‌وه، هه‌ردووکیان نه‌کری‌ن به‌ یه‌ک مادده، وه‌ک له برگه‌ی (18)ی راپۆرت‌ه‌که هاتوو، زۆر سوپاس.

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، رێزدار دکتۆر به‌شیر، فه‌رموو.

به‌پێژ د. بشیر خلیل توفیق:

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

من ته‌ئیدی راپۆرتی هاوبه‌ش ده‌که‌م له‌وه‌ی ده‌م‌جی دوو مادده‌که بکریت، به‌لام صیاغه‌که دووباره بکریته‌وه به‌م شیوه‌یه: (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله) له جیاتی بلێین (وتعمل الحكومة) بلێین (وعلى الحكومة بالتنسيق)، نه‌ک (والقطاع الخاص)، (و)ه‌که بکریته (مع)، (بالتنسيق مع القطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة)، (على)یه‌که لاده‌چیت، (تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم (مع في) ئه‌وه لابه‌جیت، ده‌بێته (من)، (من استخدام وسائل المواصلات العامة)، زۆر سوپاس.

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، رێزدار سو‌زان شهاب، فه‌رموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى؛

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

جاريكى تر ديمهوه سەر ئەوهى كه بليين نيمه زور حەزمان لەوهيه كه شتەكان زور بە ئاسانى وەرى بگرين، حورپهتى تەنەقول، جاري نيمه مواسەلاتى عامەمان نييه، ئەوهى كه هەمانە ئەگەر جاران پاسە (21) نەفەريەكان گەورە بوون، ئىستا بچووكيشيان كرووتەوه بە شەرى تەواو ناتوانى سەر بگەوى، ئەو بەشەرە تەواو ناتوانى سەرگەوى، ئىتر مواسەلاتى عامى چى؟ تەنانەت لە هينانى ئەو پاسانەشدا بيريان لەوه نەكردوتەوه كەسيكى معەودق چۆن بتوانى سوارى ئەو پاسانە ببى؟ ئەم بچكۆلانەى كه هاتوو، ئەمە خائىك.

دواى ئەوه حورپهتى حەرەكه، بەس مەبەستى لەوه نييه سوارى ئۆتۆمبيل بى و پاس بىت، بەلكو هەندى حەواجز هەيه، كه بەراستى دەچىتە ناو بازار مەوقفيك نييه لەسەر عەلامەتيك دانرايى و شوپىنىكى (پاركينگ)، بلى ئەمە تەنها بۆ كەسى معەودقە، كه سەيارەى معەودقى پييه لەوى (پاركينگ) بكات، ئەوهيه ئىمتيازەكى كه تۆ دەيدەتى، لە شوپىنى پاركينگ كرندا لە نەهيشتنى ئەو حەواجزەى كه هەيه، لەوهى كه تۆ شوپىنىك نييه عەرەبانەكەى پيا سەربخات، لەوهى كه نەتوانى سوارى مەسەدەكە بى، چونكە مەسەدەكان ئەوندە بە بچووكى دەهينن شوپىنى كورسى نابىتەوه، ئيمه جاري با باس لەوه بكەين چۆن ئيمه ئەم مەفھومانە چاك بكەين لەلاى هەموومان، ئينجا باس لەوه بكەين چۆن حەق بدەين بە ئەوان، رينگەوبانەكان، ئەگەر يەكيك كورسى پى بى بۆ ئەتوانى بەسەر شۆستەدا بروت، لەبەر ئەوهى كه هەرچى شتى ناو دوكانەكان هەيه لەسەر شۆستەدايه، ئەوه بە ياسا چاك دەكرىت؟ ياخود ئەوه كارى هەموو كەسيكە كه لە ئاستى خۆيهوه شعور بەوه بكات، كه ئەوش مرؤقەو پيويستى بەوهيه لەو شوپىنەدا شۆستەكە بەكاربەينى، بۆيه من جاري خائى يەكەم دەليم با (16 و 17 و 18) هەرودكو خوى بمىنيتەوه، ئەك لەبەر خاترى مەساحەى ياسا بچووك بكرىتەوه، بۆچى؟ لەبەر ئەوهى كه تۆ لە (16)دا باسى تەيسيرى تەنەقول و ئەم شتانە دەكات، ئەوسا دەتوانن وەزارەتى كار لە دەرکردنى رينمايەكاندا فەرزى بكەن بەسەر وەزارەتى ناوخۆ و بەرپوبەرايەتى هاتوچۆ و دانانى شوپىنى پاركينگ بۆ خەلكى كەمئەندام و ئەوانەى كه بيتاقەى تايبەتيان هەيه، دواى ئەوه ماددەى (17) ئەويش هەر باسى حورپهتى تەنەقول دەكات، بەلام باسى سەكەنیش دەكات، چونكە لپردا لە فەرعى چوارەمدا دەلى (حق المعاق فى التنقل وبيئة مؤهله) لەبەر ئەوه من پيم باش نييه هەمووى دەمچ بكرىت، بكرىت بە يەك ماددە، من لەگەل ئەوهدام كه هەرودكو خوى كه لە ئەسلى ياساى حكومەتدا هاتوو بەمىنيتەوه، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان؛

سوپاس، ريزدار دكتو حسن، فەرموو.

بەرپىز حسن محمد سورە؛

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

دياره ماددهى (16) لەگەن ماددهى (17)، يەكەم: ھەردووكيان باسى تەسھيلات دەكات بۇ تەنەقولى ھاتوچۇى كەمئەندامان، لەبەر ئەو ھەمىش رەئىم وايە كە ئەو دوو ماددەيە تىكەل بىكرىت، ھەردوو ماددەكەش بە شەرحىك دەستى پىكردوو، كەزىاتر باسى خصوصىەتى كەمئەندام دەكات، كە بەرپەئى من ئەمە پىويست نىيە، چونكە لە زۆر ماددەگان ھاتوو، يەكسەر بچىنە سەر روحى ماددەكە كە دەئىت (تسھيل امور المعاق في التنقل او قيادة المركبة) يەعنى يەكسەر ئەو، وابزانم ھەموو ماناكەى دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار شلىر محى الدين، فەرموو.

بەرپۇز شلىر محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

قسەگانم كران، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دكتور صباح بەرزنجى، فەرموو.

بەرپۇز د. صباح محمد نجيب:

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە بىگومان ماددەيەكى زۆر گرنگە، كە بە صىغەيەكى باشىش ھاتوو، يەعنى ئىمە دەتوانىن ھەندى دەستكارى بكەين، بۇ ئەو ھەمىش بەھىز بىت، كاتى دەئىين (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق مع القطاع الخاص)، دياره حكومت ئىشراقى ھەيە بەسەر دامودەزگاگانى خۇيداو، دەتوانىت تەنسىق بكات لەگەن كەرتى تايبەت، بۇ ئەو ھەموو ئاسانكارىيەك بۇ كەمئەندام ئەنجام بەت، رەنگە بتوانىن فرۇكەخانەگانىش بچەينە ناو ئەو ماددەيەو، يەعنى دەتوانىن صىغەيەكى بەم شىوئەيە پىشنيار بكەين، (تعمل الحكومة على التفاهم مع مؤسسات النقل والمواصلات الحكومية والخاصة، من اجل اتخاذ التدابير اللازمة لتسهيل تنقل المعاقين وتخفيف اسعار بطاقات السفر الجوية والبرية، من اجل توفير حماية بيئية افضل لهم)، ئىنجا ئەمە لە زۆر ولاتانى دنيا وەكو كلتورى لىھاتوو، ئىمە ئەگەر ياساكەش بەتەواوى وەكو خۇى جىبەجى نەبى، بەلام ھەنگاوىكى لازمە، بۇ ئەو ھەنگاوى بچىنە پىش لە خزمەت كەرن بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستە تايبەتەگان، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار عبدالسلام بەروارى.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس قسەكەم كرا.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار لانه خان كەرەمكە.

بەرپىز لانا احمد محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزى من بەنىسبەت ماددەى (16 و 17) كە دەمچ كرايه، واى لى كراوه، لەگەل ماددەى (18) دەمچ بكرىت، چونكە ئەووى من دەبىنم بەنىسبەت ماددەى (18)، كە دەلى حكومت مولزەمە مواسەفاتى عالەمى، يەئنى بەشىووى رەسمى و غير رەسمى مواسەفاتى عالەمى و فەنى و ھەندەسى و مەعمارى تەواجودى ھەبى لە ئەبىئەو لە مونشەئات و لە مەرافىقى عامەو خاصە، يەئنى دەتوانىن عىبارەكى تر ئىزافە بكەين، مەسەلەن لە ھەمان وەخت لە ماددەى (18)، بلىين (توفىر تسهيلات مناسبة وملائمة لتمكينهم من استخدام وسائل النقل والمواصلات العامة)، يەئنى بە رەئى من (16 و 17 و 18) بكرىتە يەك ماددەو دەمچ بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر بەى ئەو رەئىانەم گوترا بەراستى، بەس من تەئكىد لەسەر ئەو دەكەم، كە بوونى ئەو پىزە تايبەتە بۇ وەحداى سەكەنى بلىين ناو نىشانەكەى كە ھەقىقەتى لە ھاتوچۇكردن و لە بيئەى موئەھەل، بيئەى موئەھەل بەو دەبى كە سالانە تەخسىيەك بكرى، كە ئەو جىاواز نيئە لەگەل ئەوانى تر، لەناو ئەم ھەرپىمەدا دەژىن، بەلام جىاوازه لەووى كە بە موئەھەلى بوى بكرى، ھەندى كەس ھەيە پىويستى پىي ھەيە بەراستى، كە شىوئەكەى تايبەت لە بىناكردن بۇ ئەو كەمئەندامانە بكرىت، كە پىزەى 30% بۇ دابندرىت و ئىلغا نەكرىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ناوەرپۆكى ماددەى (16 و 17) دەكەم، ئەگەر سىاغەكەشى بكرىتە يەك ماددە، بەلام گرنگ ئەوئەى ناوەرپۆكەكەى خوى لا نەدات، سەبارەت بەووى (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة) بەراستى كاتى ئەو ھاتووە بىر لەو بەكەينەو كەمئەندامان بوون لەم ولاتە چەند سەختە، راستە حالەتتىكى زۆر ناخۇشە،

بەلەم لە كوردستان لەبەر ئەوەى هېچ مافىك نەدراوتە كەمئەندامان لە هاتووچۆ، لەوەى كە زۆربەى باڵەخانەكان، باڵەخانە نوێيەكانىش، ئەگەر ئىشراقى وەزارەتە پەيوەندىدارەكانى لەسەر نەبى، ئەگەر مەسەدەيش بىن، مەسەدەيك دىن كە حىگى كورسى نابىتەو، با بەم شىوئەى ئىمە وا بىر بکەينهوه، لەو روانگەيهوه تەماشای ئەو پڕۆژەيه بکەين، كە هەموومان موعەرەزىن بۆ كەمئەندام بوون، هەموو يەككە لە ئىمە موعەرەزه، بەلەم كەمئەندام بوون لە ولاتىك ئىستا وەكو كوردستان، كە هېچ مافىكى تيا نەپاريزراوه بۆ هاتووچۆى كەمئەندامان، پىويست بەو دەكات پڕۆژە ياساكە بەشىوئەيهك دابپىزىتەو كە هەموو وەزارەتەكان ئهوانەى كە پەيوەندىدارن بەو لاپەنانەى كە خزمەتى كەمئەندامان ئەكەن، پىويستە لە پارکەكان، لە شويئە گەشتيارىەكان لە لايەن وەزارەتى ناوخواو، بەشىوئەيهك شۆستەكان ديارى بکرى، لە وەزارەتى گواستەووهو گەياندن بەشىوئەيهك بى، ئەگەر پاسيش بىت، من سوپاسى سۆزان خان ئەكەم، چونكە موعاناتى كەمئەندامانى باس كرد، ئەو پاسانەى كە داخلى هەرىم ئەبى بەشىوئەيهك بى كەمئەندامان بتوانى سەرکەوى، لەزۆربەى ئەو شويئەيه وەكو هەر شويئەيك كە بوى ئەچى، خۆمان كە ساغىن لە زۆر شويئە هەيه ئەستەمە كە خۆمان چۆن هاتووچۆى تىدا بکەين، ئەى ئايا كەمئەندامىك بە عارەبانەيهكەوه چۆن ئەتوانى؟ زۆربەى هۆلەكان كە ئىستا هەن، ئەبى كەمئەندام بە عەرەبانەكەيهوه سەربخەى، بۆيه هاوکارمان بن ناوەرۆكى ئەم دوو ماددەيه بەشىوئەيهك سياغە بکرىتەووه، جەختيشى لەسەر دەكەمەوه، كە ئەوەى كەمئەندام بىت لەم ولاتە بتوانىت سەرەپراى كەمئەندام بوونى و سەرەپراى مافەكانى بەو شىوئەيه، بتوانىت هېچ نەبى هاتووچۆكەى ئاسان بکات، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ببوورن، كاك د.ئاراسيش مابوو، بازمان بەسەر ناوەكەيدا، كەرەم بکە.

بەپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى گەفتوگۆ دەركەوت بۆ منيش كە گرنكى ماددەى (16) و ماددەى (17) بەنىسبەت ياساكەوه، بەتايبەتى بپرگەى (اولا وثانيا) لە ماددەى (17)، لەبەر ئەووه من واى بەباش ئەزانم كە ئەو دوو ماددەيه وەكو خۆى بمىنئەتەوه، لەبەر گرنكى، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

گەفتوگۆ لەسەر ماددەى (16) تەواو بوو، ئىستا دەچينه ماددەى (17)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلاپەتى فەرموون.

بەپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (17):

أولاً/ لكل شخص معاق حق التمتع ببيئة مؤهلة والوصول إلى أي مكان يستطيع غير المعاق الوصول إليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والإتصال بإستقلالية وسهولة الوصول إلى الأماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثانياً/ تخصيص نسبة لاتقل عن (3%) من الوحدات السكنية التي يتم إنشاؤها ضمن المشاريع السكنية تكون مجهزة ومؤهلة لإستعمال المعاقين.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

سوپاس، لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموون.

بهريز عونی کمال سعید بهزاز:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

وابزانم کاتی قسه کردن له‌سه‌ر مادده‌ی (16) و (17) که ئیمه پيشنيارمان کردبوو هه‌ردووکی دهمج بکری، قسه له‌سه‌ر هه‌ردوو مادده‌ی کرا، ئه‌و پيشنياران‌ه‌ی که پيشکەش کران، ئیمه ته‌سبیتمان کردوو، ده‌توانین دوايي صياغە‌ی بکەين به‌شي‌وه‌یه‌ک بگونجی له‌گه‌ل ئه‌و رایانه‌ی که پيشکەش کرا، زۆر سوپاس.

بهريز سهروکی پەرلهمان:

به‌ريزان کي ده‌يه‌وي له‌سه‌ر مادده‌ی (17) قسه بکات؟ که‌س نييه، تکايه مادده‌که‌ی تر.

بهريز تارا تحسين نه‌سه‌ه‌دی:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

المادة (18):

تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية التقيد بالشروط والمواصفات العالمية الفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الأشخاص المعاقون.

بهريز سهروکی پەرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش ره‌ئیتان؟

بهريز د.رؤزان عبدالقادر دزهي:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

پشتگيري مادده‌که ده‌کەين وه‌کو له پرۆزه‌که‌دا هاتوو.

بهريز سهروکی پەرلهمان:

بەپۈزەن، كىيىم لەسەر ماددەسى (18) دەپھەوى موداخەلە بىكەت؟ ئەم رېزىدارانە دەپانەوى موداخەلە بىكەن (د.صباح بەرزىنجى، شىيەر محمد، شىيەر محى الدين، كاردۇ محمد، د.بشير خىلىل، سۇزان شىھاب، ئەقىن عمر، د.رۇزان دزىيى، تارا ئەسەدى)، كەسى تر ماوھ؟ فەرموو.

بەپۈزە د.صباح محمد نجىب:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

من صياغەى ئەو ماددەيەم بەلاوہ صياغەيەكى بەقوہتە، بەس ئەگەر بىكرى دوو شتى بۇ ئيزافە بىكرى، (المعابر العامة والملاعب) كە لە ھەندى لە ياساكانى و لاتانى تردا بەرچاومان كەوتووہ، ئەگەر ئىمەش ئيزافەى بىكەين، ھەرچەندە وشەى مەرافىقى عامە رەنگە شمولى ئەوانىش بىكەت، بەلام بە تەھدىد ناو بىرى، وابزانم سوودى دەبىت، زۇر سوپاس.

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رېزىدار شىيەر محمد، فەرموو.

بەپۈزە شىيەر محمد نجىب:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپۈزەى لەو تەھدىل كىرنەى ماددەى (18) كە دەئى (تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية)، لىرە بەس ئەوہى كە ئىجازەى بىنا دەدات بەلەدىاتە، لەبەر ئەوہ بىكرى بە (تتولى الحكومة إلزام البلديات) و جىيەى غەير رەسمىش نىيە، چونكە بەلەدىە ئىجازە دەدات بە رەسمى و غەيىر رەسمى، (التقيد بالشروط والمواصفات العالية)، چونكە ئەوان ھەموو ھىنەگانىان لايە، خەرىتە لاي ئەوان نەبىت دەرنانچى، لەبەر ئەوہ ئىلزامى ھەر حكومەت ئىلزامى بەلەدىات بىكەت، سوپاس.

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، شىيەر محى الدين، فەرموو.

بەپۈزە شىيەر محى الدين صالح:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

(تتولى الحكومة)، تەبەن ئەو ماددەيە زۇر دەمىكە باس لەوہ دەكرى لە كوردستان كە ئەو ستاندرانەى عالەمى لىرە ئەبىنەو، لەكاتى دروست كىرنى لە كەرتى تايبەت و گشتى رەچاو بىكرى، بەلام ھەتا ئىستا رەچاو كىرنى ئەو ستاندرانە زۇر زۇر كزە، بەتايبەتى لە كەرتى تايبەت، ئىستا سەبارەت بە كەرتى گشتى لە وەزارەتى پەرورەدە، لە قوتابخانەكان ئىلتىزامى زۇر پى كراوہو رەچاوى خاوەن پىداويستى تايبەت كراوہ لە دروست كىرنى رەمپەو دەرگای گەورە بۇ چوونە ژوورى عەرەبانە، ئەگەر مندالەكە، يان قوتابىيەكە خاوەن پىداويستى تايبەت بوو لە سەر عەرەبانە بوو دەرگای گەورەى دەبى بۇ دروست بىكرى لە ھەمام و توالبىت ئەمانەش، دىسان ئەمانە مواصەفاتى تايبەتى خوى ھەيە ئەمانە رەچاو كرايە، بەلام لە ھى خاص

زۆر زۆر بە كەمى رەچاۋ دەكرى، لە زۆر بىناى زۆر گەورە موھىم ھەيە، نازانم چۇن ھىچ رەقابەى لەسەر نەبوو، ئەو ھەيە ھەر رەمپەيەگىشى تىدا نىيە، زۆر عىاداتى توبى ھەيە، سى، چوار تابقە دەچىن دەبىنن ھىچ رەچاۋ نەكرايە كەسانى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت زۆر پىۋىستى بەو عىادانە ھەيە، لە كۆتايىدا بزائە زۆريان لى كرايە رەمپەكيان دروست كرديە، رەمپەكە بە شىۋەيەكە ئەو ھى ساغىش بى لەسەرى بىرۋات لەوانەيە بەرپىتەو ھەو بىتە مەو ھەق، ئەو ھەندە بە خراپى دروست كرايە، چۈنكە مەرھەكەنى رەمپە دەبى لە (12) مەتر كەمتر نەبىت درىزى، بۇ ئەو ھى ئەو ھەندە رەك نەبى و لىزىيەكى ھەبى، ئەو ھى لەسەر عەرھانەيە بتوانى لەسەر بىرۋات، بۇيە رەچاۋ كەردنى لە ھەموو قىتاعى گشتى و تايبەت ئەو ھى زۆر زۆر گەرنگە لە بىناو، لە جادە. سەبارەت بە مەعبەرەكان، جادە جىگەى پەرىنەو ھەو ئەو ھى زۆر ئاسانە لە ترافىك لايتەكان ھەو ئەو ھى جەرھەسەكە لى دەدرى ناپىنايەكە دەزانى ئەو ھى سەير راو ھەستايە ھى سەيارە، ئەو ھەتوانى مەشات بىرۋات، لىرە ئەو ھەش نىيە، يەنى ئەو جەرھەسە كە لى دەدرى ناپىنا ھەتوانى بەرپىتەو، ھەتا لە كۆريا جادەى زىر ھەيە تايبەتە بە ناپىنايان، كە پى لى دەدەن دەزان ئەو ھى رەسەفە زىرە ھى ئەوانە بۇ تەنەقول تەسەيلاتى زۆر زۆر ئاسان ھەيە، بەلام بەداخەو لىرە ھىچ رەچاۋ ناكرى، ھىوادارم زۆر زۆر گەرنگى بەو جانىبە بدرى، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت رىزدار كاردۇ محمد.

بەرىز كاردۇ محمد پىرادۇ:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان

من پىم باشە ئەم ماددەيە بكرىت بە دوو بىرگە، بىرگەيەكيان ئەو ھى كە دەقەكە نووسراو، بىرگەى دوو ھەم/ ئەگەر خاۋەن پىرۋەكان ئىلتىزاميان نەكرد، يەنى سزايەك ھەبى كە بەلاى مەو ھە، ئەگەر لە دىزايىندا ئىلتىزام نەكرا بەم ياسايە، پىۋىستە سەجى مەشروەكە بىكەن، يان يەنى ئىعلانى بىكەن بۇ جىھەتتىكى تر، كە سزايەك ھەبى كاريگەرى ھەبى لەسەر ئەو بەرنامەى كە ئىمە باسى دەكەين و جىبەجى ناكرى لە كوردستان، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت رىزدار د. بشىر خلىل.

بەرىز د. بشىر خلىل حداد:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان

بەراستى ئەو ماددەيە ماددەيەكى گەرنگە، دانانى ئەو مەسائىلە ئاسانكارىيانە بۇ كەمئەندامان شتىكى زۆر زۆر ئاسانە، لەوانەيە پارەيەكى زۆرى نەوئىت، لەوانەيە مەزائەيەكى زۆرىشى نەوئىت، بەس ھىمەت و ئىشىكى دەوئىت، بە دواداچوون و موتابەھەى دەوئىت، بۇيە من لەگەل ئەوانەى كە لىرە باس كراو ھە (فى الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة) دور عبادةشى لەگەل بى، مەزگەوتەكانى ئىمە ئەمىرۇ مەزگەوت

دروست دەكەن، مزگەوتىكى گەورە، پارەيەكى زۆرى لى دەدرىت، بەلام ئەوئەندە زەحمەت بەخۇيان نادەن، كەوا رىگايەك بۇ رەمپەيەك دروست بكەن بۇ كەمئەندامان، بۇيە دور عبادەتەكە لىرە تەئكىد بىرئەتەو لەسەرى باشەو، ھەرۋەھا تەئىدى رايەكەى ھاوكارم كاك كاردۇ دەكەم، بەراستى مەسەلەيەكى سزا دابندىرئ بۇ ئەوانەى كە لە پاش دەرچوونى ئەم ياسايە، يان ئىستاش ياساكە ھەيە مواصەفاتى عالەمى پىويستە لە بىنايەكە ھەبى، ئەوانەى كەوا پابەند نابن، پىويستە سزايەكى بۇ دابندىرئ و، من پىم باشە شتىك بىرئ كە لىژنەيەك لە وەزارەتى كارووبارى كۆمەلاتى بىچى بۇ پىشكىن و تەفتىشى ئەو بىنايانە، بۇ ئەوئەى بزەنن ئەو شتانەى تىدا ھەيە، يان نا، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار سۆزان شەھاب.

بەرىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرىز ئەندامانى پەرلەمان.

ھەز دەكەم يەك سەردانى ئەو شوئەنە بكەن، كە من تيا ئەژىم لە سلئمانى، ناوى مەشروعەكە ناھىنم، بۇ ئەوئەى نەئىن ئەو زەمى دەكات لەسەر تەلەفزيۇن، ئەو مەشروعەى كە من تيا ئەژىم، عىمارەكەى من كەسىكى كەمئەندامى تيا بوو، خۆزگە ئەتان بىنى چۇن بە پەلە پەل رەمپايەكيان دروست كرد ئەوئەندە بچووك دروستيان كرد نەيان ئەتوانى كورسيەكەى بەسەر بىروات خۇى، دەبوايە دوو كەس لەگەئىدا ھەول بەدرايە بۇ ئەوئەى ئەم كورسيە بەرزىكاتەو، بۇ ئەوئەى بگاتە بەردەمى مەصعەدەكە، بى ئەوئەى يەك عىمارەى لەوانەى تازە دروست كراو ھىسابى خەلكى كەمئەندامى بۇ تيا نەكراو، ئەى ئەم ئىجازە چۇن درا؟ ئەى ئىمە دەبى ئەم پىرسىارە لە خۇمان بكەين ئەم ئىجازانە چۇن ئەددرىت؟ ئەى باشە ئىمە لىرانە نەصىكمان داناو (تتولى الحكومه الزام الجهات الرسمية)، ئەو رەسميە ھى ژىر دەستى خۇيەتى قەيناكە، ئەى غىر الرسمىە ئەو مەشروعانە كە ئەكرىت چۇن الزامى ئەكات؟ (القديمة منها والحديثة) ئەى قديمەكە چۇن چاك ئەكات؟ بەراستى رىز گرتن لە مافى مروؤف و مافى كەمئەندام نە بە ياسايە، يەئنى رىز ھەيە ئەمن نە بە روحيەتە بىر كىرئەوئەيە، باوئەرتان ھەبى من كە ميوانىكەم دىت بەو نوعە بىت دەبى بچم لە خوارو ھەل كەسەكەى ترا بە ھەردووكمان بەرزى كەينەو بۇ ئەو بىخىنە سەر رىگاكەى مەصعەدەكە، ھەموو جارىكىش ئەو كەسە خەفەتى دنيا ئەخوا دەلى ئەمن زەحمەتى ئىو ھەدەم بۇ سەردانتان بكەم، كەواتە ئىمە ئەگەر ھاورا لەگەل كاك كاردۇ و كاك مەلا بشىر دەبى سزا دابندىرئ و، ئەوانەى كە ئىلتىزام ناكەن بە دانانى ئەو رى و شوئانە دەبى بەراستى سزايان بۇ دابندىرئ، چۇنكە ئىمە ھەر بۇ قسە ياسا دەرناكەين، بەلكو بۇ تەتبىقى فىئەلى و، ھەرۋەھا داوا لە وەزارەتى كارووبارى كۆمەلايەتى دەكەم لە داوى

دەرچوونی ئەم یاسایە بەدانی ئەم سزایانە مۆتابەعی ئەو بەکات ئەو بینایانە کە ئەو ناکەن و، لەگەڵ ئەو هەشدا دەبێ بزانی بەلدیە کە ئەم ئیجازانە دەدات دەبێ بەلدیە ئیە مۆلزم بەکەن، حکومەت زۆر فراوانە بەلدیات، وەزارەتی بەلدیات و بەلدیات، ئیتر هەر کامیکیانە ئەوانە لە ناو شارەکاندا، دەبێ ئیە ئەوان مۆلزم بەکەن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان، هەموو مۆخالەفەییەکی مۆاصەفات مۆخالەفەییە و ئیجرائاتی یاسایی لەگەڵ ئەکری، هەموو بەبێ ئیستنا، لە پێشا کرابی، یان ئیستا، یان لە مستقبل بەکریت، وەکو بەرلەمانتاریش واجبی ئیوی بەرپزە ئەگەر شتیکی واتان دیت بە کۆنکریتی تەشخیص بەدن و بەینە ئیرە لە لیژنەکەتان مۆناقەشە بەکەن دینە ئەم بەرلەمانە مۆناقەشە دەکەن ئەو شوینە ئیجرائاتی لی وەردەگیری ئەو وەزیرە کە مۆختەصە بەو ئیشەو، بۆ ئەمە ئیستاش کە باستان ئەکردن مۆ سەدی سەد لەگەڵ جەنابتانم ئیلزامیکی بە قەووت دابنن، چونکە ئەمە بۆ شەریحیەکی زۆر مەزلومە لەم مۆختەمعە، ریزدار ئەقین عمر.

بەرپز ئەقین عمر احمد:

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان

من پشتگیر قسەکانی بەرپزانی پێشی خۆم ئەکەم، کە باسی ئەو ئەکەم ئەبیت ئەو ئیلزامیە هەبیت کە جیهاتی رەسمی و غیر رەسمی رەچاوی دەکەن لە کاتی شوروت بە مۆصافاتی عالیەمی بۆ هەندەسە و میعاری ئەم شوینانە، ئیە لە ماددە چواردا بۆیە پێشنیارمان کرد، کەوا وەزارەتی شارەوانیش نوینەریکی هەبێ لەو مەجلیسە هەر لەبەر ئەم مەبەستە بوو زانیمان زۆر گرنگە، لەبەر ئەوەی وەزارەتی شارەوانی خۆی ئیجازە ئەدات و، بەرپزانی وەزارەتی شارەوانی دەتوانی ئەو دواوی مۆتابەعی بەکات؟ چونکە بە مۆصافاتی ئەو بیناکە دەکریت، بۆیە جیهاتی مەنیە مۆلزمە مۆتابەعی بەکات، بۆیە بەرپزانی و جودی وەزارەتی شارەوانی نوینەریان لە ماددە چوارەمە لەبەر ئەم خالە بوو کە ئیە داوامان ئەکرد، بۆیە ئەلیرە ئەبینی پێویست و بوونی ئەو وەزارەت چەندە، پاش دەبێ ئەوان مۆتابەعی ئەم کارەکە بەکەن، لەگەڵ ئەوەش ئیە راستە خانوو بیناکان مۆصافاتە، بەلام ئە ئەوەی لە دەرەوی بیناکە خۆ رەصیف هەیه، جادە هەیه، ئەمەش هەمووی پێویستی بەو هەیه کەوا جیگای تاییبەتی هەبێ رەچاوی حالەتی کەمەندامان بەکری، بۆیە من لەگەڵ ئەووم خالیک لیرە زیاد بەکری، یان بە بەرگەیهکی تر زیاد بەکری ریکابانەکانی لەگەڵ زیاد بەکریت، رەصیف و جادەکانیشی لەگەڵ زیاد بەکری، چونکە ئەوانیش هیماو علامەتی تاییبەتی خۆیان هەیه لەسەر رەصیفەکان، بۆ ئەوەی بە چ شیوەیهک برۆن، ئەوانیش ئەتوانن ئیلزاماتی خۆیان بەکەن بەو رینماو علامەت و هیمایانەو کە مۆرور دایناو لەسەر رەصیفەکان و جادەکان، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان:

سوپاس ریزدار د. رۆزان فەرموو.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزەیی:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو رۇژە باس لە كىشەكانى خاوەن پىداوويستى تايبەت دەگرى، زۆر لەو كىشانە چارەسەرەكەى لەو ماددەيە، راستە پىچەوانەى مواصفات و مەرجەكان سزاي ھەيە، بەلام ئەوە ياسايەكى تايبەتە، پىويستە سزايەكە لەو ياسايە باس بكرىت لەحالتەتەك، ئەگەر خاوەن مەشروعەك پابەند نەبوو بەو مەرج و پىوەرە عالەميانە، يان لەو ماددەيە باسى سزايە بكرىت ماددەى ھەشتەم، يان ئيمە لە فەسلى چوارەمى پرۇژەكە لە ئەحكامى عقابىيە، لە ئەحكامى ختامى لەوئى سزايەك دابندرئىت بۇ خاوەن پرۇژەكان كە پابەند نين بە مەرجەكان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان

ھەر دووپات كردنەوہى ھەندىك دووبارە كردنەوہى محمودە، وەك دەلييت كەھەموومان پەرۇشين.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناواللە دووبارەى مەكەنەوہ، تكايە دووبارە نييە، قسەى خۆت بكە، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان

وہكو چۆن تميزى يەكئىك بۇ يەكئىكى تر، كە بەشەرى زۆر زۆر زيرەك بى، تۇ ديارى دەدەيتى، لەبەر ئەوہى زۆر زيرەكە، ئەوہ جياوازى كردنەوہ نييە، بەلكو تەقديرە بۇ ئەوہ، ئيمەش تەقديرن بۇ ئەو شەريحيە ئەم ماددەيە ھاتووە كرۇكى ماددەكەى تيا باس دەكات، دوو تيبينيم ھەيە، يەكەميان/ لە رووى زمانەوانىيە كە دىي دەيخوينيتەوہ دەلى (تتولى الحكومة اصدار تعليمات ملزمة للجهات) ئەوہى بۇ ئيزافە بكرىت، (تتضمن للجهات الرسمية وغير الرسمية تتضمن) ئينجا (التقيد بالشروط والمواصفات).

دووہم/ تيبينيم بەراستى لەو بينايانەو ئەو مونشئاتانەى ھەيە (القديمة والجديدة) زۆر كەس لە ئيمە چەند رۇژ كە خەرىكى ئەم پرۇژەيەن، بەراستى پەيوەنديەكى زۆر لەگەل كەمئەندامان و خۇمان لەگەل ئەو ريكخراوانە، كە ئيشمان كر دووہ برواتان ھەبى بەريزان لەگەل (25) ريكخراوى كەمئەندام ئيمە دانىشتين كە تاوتوى ئەم ياسايە بكەين پيش بيتە ئيرە، سى جىگامان گۆرپوہ نەماندەتوانى لە شوپينيك كۆيانكەينەوہ لەناو خۇيان، لە ھەر ئوتيليك بوايە ئوتيلەكان مواصفاتيان تيدا نەبوو، قاعە بوو، قاعەكە مواصفاتى لە ناو نەبوو، ئاخيرەن ئوتيليكمان ھەلئبارد تەقريبەن (20) خولەك تاخير بووين لەسەر ئەوہ

هەتاكو توانيەن هەندىك قەلەو بۇ ئەو كەسەى رىكخراوئەكە هەلېگرن و بىيەن بۇ شوپىنەكە، لەبەر ئەووە كرددنى ئەو رەمپە تايبەتانه بۇ عەرەبانەى ئەو كەمئەندامانە، وابزانم شتىكى زەحمەت نىيە، بەتايبەتى لەسەر شوستەگانمان ئىستا، لە سەر ئەو بازارانە، من نازانم بازارى نىشتان وەرىبگىرەن بە نمونە، يان بازارى ھى ھەولير ھى خۇمان دەيبين چ شوپىنك ھەيە كەمئەندامىك بتوانى ئىستيفادە لەو شوپىنانه بكات، كە لەسەرەوھىيە، ئىمە ئەمانە ھەموو بۇيە دەلئيم بەراستى موتابەعەى خۇمان لە دوای دەرچوونى ئەووە كە ئەمانە ھەمووى دىئىتەدى بەھىوای ئەوھين لە ناو ماددەكە تەسبىت بكرى و پشنگىرى خۇشم لە دكتۇرە رۇژان دەكەم و، لە ھاوکارانى ترىشم بە دانانى سزايەك، بۇ ئەوھى پششىلى دەكات، كۆن و تازە، نەك ھەر تازەگان، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار جەنابى وەزىر

بەرىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان

سەبارەت بە ماددەى (18)، ئىمە وەكو وەزارەت، لەبەر ئەوھى تاكو ئىستا ئەم ياسايە پەسەند نەگراووە وەكو پشنىار پشكەشى وەزارەتى ئاوەدانكردنەوھمان كرددووە، ئەوان بە رىنمايى ئىستا داخلىان كرددووە، سەبارەت بە پرۇژەى نىشتەجى بوون، ئەو يەگانەى كە دروست ئەكرى بەپى دەرجەى عىجىزى و، با بلىين ئەو كەسە جى پىويستە، ئەگەر كورته بالا بى، ئەگەر عىجىزى جەستەيى ھەبى، ئەگەر عەقلى بى، يان نەفسى بى، بەپى ئەو دەرجەى كەمئەندام بوون و يەكەى نىشتەجىيەكەى بۇ دروست دەكرى.

سەبارەت بە پرۇژەگانى وەبەرھىنان ئەوھى تەماشای ئەكەين پرۇژەگان پرۇژەى زۇرن و فراوانن، بەلام ھىچ رەچاوى كەمئەنداماکانىان نەگرددووە، وەكو پشنىار بۇ دەستەى وەبەرھىنانىشمان نارددووە، كاتىك كە مۆلەت دەدەنە كۆمپانىاگان رەچاوى بارى كەمئەندامان بكرى.

سەبارەت بە ماددەكە، ئىمە پشنگىرى دەكەين و، سوپاسى دكتۇرە رۇژان وكاك كاردۆ دەكەم، بەلئى سزای پىويستە، بەلام پش ئەوھى سەحبى ئىجازە بكرى، ئەبى ئىنزارو ئەوانەى ئاراستە بكرى، بۇ ئەوھى ئىمە ھەولئى ئەووە بدەين كە رىكارە ياسايەگان چىە بەرامبەر ئەو خاوەن پرۇژانەى كە رەچاوى بارى كەمئەندامان ناكەن، بۇيە پشنگىرى ئەم ماددەيە ئەكەم بە سزاکەو، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەرىزان، ماددەى (18)ش گفوتگۆى لەسەر تەواو بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (19)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموون.

بەرىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (19):

على دوائر المرور ادخال علامات الحركة والمرور للمعاقين ضمن امتحان منح الاجازة للسائقين.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموو.

بهریز عونی کمال سعید بهزاز:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

لیژنه‌ی هاوبه‌ش پشتگیری مادده‌که دهکات، وهکو نه‌وه‌ی که له پرۆژه‌ی حکومهت هاتوو.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

بهریزان، کۆ ئه‌یه‌وی له‌سه‌ر ئه‌و مادده‌یه قسه بکات؟ زۆر سوپاس، کهس نییه، ئیستا ده‌چینه مادده‌ی (20)

له فهرعی پینج، فهرموو. لیژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی.

بهریز تارا تحسین ئه‌سه‌دی:

بهریز سه‌ۆکی پهرلهمان.

الفرح الخامس

حق المعاق في الرعاية والخدمات الصحية

المادة (20):

تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش رئی‌تان.

بهریز عونی کمال سعید بهزاز:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

پشتگیر مادده‌که ده‌که‌ین وهکو نه‌وه‌ی له پرۆژه‌که هاتوو.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

بهریزان، کۆ ده‌یه‌ویت قسه بکات له‌سه‌ر ئه‌و مادده‌یه؟ ئه‌م به‌رپزانه ده‌یان‌ه‌وی موداخله بکه‌ن، ریزداران

(هاوراز خۆشناو، سو‌هیل عوسمان، شلی‌ر محی‌الدین، د. حسن، هاژه سلیمان، عبدالرحمن حسین، دلیر

محمود، لانا احمد، سۆزان شه‌هاب)، که‌سی تر ماوه؟ نییه، فهرموو که‌رم که‌ هاوراز خان.

بهریز هاوراز شیخ احمد:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

سەبارەت بە ماددە (20) لە فەرعى پېنجەم، من قسەم لەسەر تەسەلسول و رىزبەند ماددەگان هەيە، تەبعەن ئەو عىنوانە من پېم باشە بکرىتە مافى گەمئەندام لە خۆپاراستن و خزمەتگوزارى تەندروستى، ئەو لە رووى ناوگەو، لە رووى تەسەلسولەو پېموايە دەبى ئېمە وەکو سىستەمى تەندروستى کارى لەسەر دەگەين، بۆ ئەوئى چاکسازى لە سىستەمى تەندروستىدا بگەين، ماددە (21) بېتە جىگای ماددە (20)، چونکە ماددە (21) باسى خۆپاراستن دەکات، وەقايە، ئەو ئەوئىات بۆ ئەوئىە گە ئېمە وەقايە بەهێز بگەين، جا دوایى بېينە سەر خزمەتگوزارىگەنى تری داو دەرمان، چونکە بەراستى خەلگى ئېمە کىشەى لەگەل داودەرمان هەيە، ئەوئەندە داو دەرمان بەکار دېنى، بە تەسەلسول، ئەمە خالىک.

خالىکى تر، پېم باشە هەموو ئەو سى ماددەيە بکرى بە يەك ماددە، بە برگە رىک بخرىت، نەك سى ماددەى جيا بېت، بکرىتە يەك ماددو بە برگە رىک بخرىت و تەسەلسول و رىزبەنديەگەش بگۆرېت ماددەى (21) بېتە جىگای ماددە (20) ، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار سیویل عوسمان، فەرموو.

بەرپز سیوئیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە عىنوانى ماددە (الفرع الخامس،/حق المعاق في الرعاية) ئەو ئەگەر لابدرېت، هاوړام لەگەل لىژنەى هاوبەش، لەگەل راپۆرتەگەيان، (الرعاية والخدمات الصحية) بەنيسبەت ماددەگانىش (20 و 21 و 22) لەبەر ئەوئى هەر پەيوەندى بە رىعايەو خەدەماتى صحىه وە هەيە، ئەگەر بکرىت بە يەك ماددە، هاوړام لەگەل هاوړاز خان، بکرىت بە يەك، (اولاً، ثانياً، ثالثاً)، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار شلېر محى الدين، فەرموو.

بەرپز شلېر محى الدين صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەراستى خاوەن پىداوئىستى تايبەتەگان، يان بابلىين گەسى گەمئەندام، زۆر زۆر پىوئىستيان بە چاودىرى تەندروستى، بەيارمەتيدانە، بۆ عىلاجى هەندى لە نەخۆشەگانى، ئەگەر لە ناوئەوئى و لات بېت، يان لە دەرئەوئى و لات، بەلام من رچايەگم هەيە لە وەزارەتى تەندروستى، گەوا تەنسىقىكى زۆر باش لەگەل وەزارەتى پەرورەدە بکات، تىمىكى پزىشكى هەبېت سەردانى قوتابخانەگان بکات، هەرچەندە هەيە ئەو تىمە، بەلام بەراستى کارەگەى لاوازەو کاراتر بکرىت بۆ سەردانى قوتابخانەگان، چونکە مندالى تالاسىميا هەيە، هىمۆفلىيا هەيە لەناو ئەو قوتابخانانەدا، پىوئىستى بەچاودىرىيەكى تەندروستى و جارى واش هەيە پىوئىستى بە فرىاکەوتن هەيە، چونکە لەو قوتابخانانەدا بە بەردەوامى دکتۆر نىيە، يان معاون توبى

بتوانیت هەندى شتى فرياکەوتن ھەيە بۆ ئەو مندالانە بکات، زۆر جار ئەو مندالانە دەبوورینەو، نازانن ئەو بەرپۆەبەرى قوتابخانەيە، يان ئەو مامۆستايە نازانیت چى لى بکات، لیڤرەدا پېويستە لە وەزارەتى تەندروستى ھەندیک راپھینان بە ئەوانە بکریت، ھەندى شتيان فير بکریت لەو حالەتە لەناکاوانەدا چى بکەن لەگەل ئەو مندالانەدا، دەرمان وئەدەوات و ژوورى تايبەت ھەبیت لە قوتابخانەکاندا، لە وەزارەتى تەندروستى ھەندى تەمويل بکریت، بەو مەوادانەى کە ئەو مندالە نەخۆشانە پېويستیانە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، دکتۆر حسن، فەرموو.

بەرپۆز حسن محمد سورە:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش ھاوپام لەگەل رەئىيەکەى ھاوپاز خان، ماددەى (20) باسى خەدەماتى عيلاجى دەکات، (21) ويقائىيە، (22) تەئھىلى توييە، بۆيە دەبیت تەسەلسولەکە بەم شيوەيە بىت، (20، 21، 22) بەو شيوەيە بکریت. بەنيسبەت ماددەى (20) ماددەيەگى دەستووريە، خەدەماتى صحى بەنيسبەتى ئەو جيلە، بەنيسبەت ئەو شەريجەيە زەمانەتى صحى 100% دەبیت، بۆيە ئەگەر بەو شيوەيە بەو صياغەى ئىستا بىت، پيشيلى دەستوور دەکریت، بۆيە دەبیت بلتين (تکفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية الجسدية والنفسية المستمرة مجاناً داخل وخارج الاقليم)، ئەک تەسھيلاتيان بۆ بکریت بۆ خارج، دەبیت داخل و خارج بىت، ھەموو خەدەماتەکەى مەجانى بىت، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رپزدار ھاژە سلیمان، فەرموو.

بەرپۆز ھاژە سلیمان مصطفى:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەل ئەو راپەدام کە ھەريەک لە ماددەى (20 و 21 و 22) بکریت بەيەک ماددەو، بکریت بە سى برگە، بەلام دەربارەى ماددەى (20) (تکفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً)، ئەو تەنھا حکومەت مولزەمە بەوہى کە لە نەخۆشخانەى گشتى تەکليفى ئەو حەقە بکات، بەلام ئەگەر ھاو يەکک لەو کەمئەندامانە پېويستى بە نەشتەرگەريەک ھەبوو، يان لە نەخۆشخانەيەکى خاص لە ھەريمی کوردستان پېويستى بەوہ بوو موعالەجە بکریت، ئەو کاتە حکومەت موکەلەف نابیت بەپيى ئە ماددەى کە ھاوہو، بۆيە پېويست دەکات کە حکومەت موکەلەف بکریت بەوہى کە ئەو موعالەجەيەى پېويستى پيپەتى لە نەخۆشخانە تايبەتەکانيش تەکليف بکات، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز عبدالرحمن حسين، فەرموو.

بەرپۆز عبدالرحمن حسين اپاکر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش ھەروەھا ھاورپام لەگەل ھاورپىكانم، كەوا ئەو سى ماددەيە بىكرىت بە يەك ماددە، چونكە ھەمووى ھەر خزمەتگوزارىيەو پىداويستى توبىيە، بىكرىت بەيەك ماددە باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش ھاورپام كە ھەر سى ماددەكە بىكرىت بە يەك ماددە، بەلام بىيىت بە سى برگە، بەلام ئالوگۆر لەنيوان ماددەى (20 و 21 و 22) بىكرىت لە برگەكانيدا كە دەكرىت بە برگە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار لانا احمد، فەرموو.

بەرپىز لانا احمد چەلەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەكانم كران، مىنىش لەگەل ئەو رەئىيەدا بووم، كە ماددەى (20 و 21 و 22) بىكرىت بە يەك ماددە، چونكە ھەمووى خەدەماتى توبىيە كە پىشكەش دەكرىت بۇ كەمئەندامان، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار سۆزان شەھاب، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پشتگىرى لەپراى خاتوو ھاژە دەكەم، ئىمە كىشەمان لە نەخۆشخانە حكومىيەكان نىيە، چونكە زۆر حالەت ھەيە لە نەخۆشخانە حكومىيەكە چارەسەر ناكىرىت، رەوانەى دەكەن بۇ نەخۆشخانەى تايبەت، ئەى ئەو كاتە ئەو كەسە كەمئەندامە كى دەتوانىت ئەو برە پارە زۆرەى كە ئىستا لە خەستەخانە تايبەتەكاندا وەردەگىرىت چۆن بۆى دابىن دەكرىت؟ بۆيە ئەگەر ئىمە باس لەو بەكەين (تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً في كل من المستشفيات العامة والخاصة وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، خوشمان زۆر زۆر باش دەزانين، من دوو سال لەمەو پىش بەھوى ناسياوئىتيەو كەسيكى كەمئەندام بە ھەزار حال فيزەمان بۇ وەرگرت بروات بۇ نەمسا، فيزەكەش كە وەرگىرا نەيانھىشت مورافق لەگەلئيدا بچىت، كە نەيانھىشت مورافقى لەگەلئيدا بىت، من سوپاسى نوپنەرانى ئەوكاتە دەكەم كە لەوى بوون ھى حكومەتى ھەريمى كوردستان، توانيان بەھەددى ئەوھى كە دەتوانن يارمەتى بدن، بەلام ئەو ماناى ئەو نىيە ھەموو كاتەكە لەگەلئيدا بوو بىتن، حالەتتىكى زۆر زۆر ناخۆش بوو بۇ ئەو، بۆيە من لىرەدا داوا دەكەم، ئەگەر ھاتو ئەو كەسە نىردرايە دەرەو دەبىت حىسابى

ئەو بەكەين لە تەعلیماتەگە ئەلئیم، ئەگەر لەناو یاساکەشدا تەسبیت نەكەین، لەناو تەعلیماتەگەدا مورافقیکی لەگەلدا بیټ، چونکە کەس نابیټ لەوئ ئاگاداری بیټ، تۆ بەرەلای دەکەیت ئەیخەیتە دەست قەدەرەو، بۆیە بەرەستی ئەمە زۆر زۆر گرنگە، ئیمە بەشپۆزیک وای لئ بەکەین کە زەمانی ئەو بەکەین ئەو کەسە وئیحتیاجی ئەو نەبیټ خەلک و خزم و کەسوکارو دراوسی و تەلەفزیونەکان بانگەوازی بۆ بەکن تا پارەى بۆ کۆبکریټەو عیلاج بکریټ، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر، فەرەموو.

بەرپز ئاسۆس نەجیب/ وەزیری کاروکاروباری کۆمەلایەتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لیرە هەندیک لە بەرپزان باسی ئەو هیان کردوو، کە ئەو نەخۆشخانانەى لە کەرتى تایبەتیش هەبیټ، بەلام کئ تەکالیفی ئەو هەلەدەگریټ، ئەگەر وەزارەتى تەندروستیە دەبیټ وەزارەت لە ئیستاو تەخصیصات نامادە بکات، لە بودجەى 2012، یاخود دەکریټ ئەمە بخریټە سەر ئەو سندوووقەى کە پیشتر لە ماددەکانى تردا باسما کرد، بەلام وەکو مورافیق ئەو هیان، دیارە لەسەر سندوووقەکە وەستاو، چەندیک تەرخان دەکریټ بۆ ئەو سندوووقە تا هاوکاری ئەم کەمئەندامانە بکات؟ جا بۆیە لیرە لەم ماددەیه تۆزیک دەبیټ تەوزیحی زیاترى بدریټ و تەحیدى ئەو جیەتە بکات، کە کەمئەندامەکە دەنیریټ بۆ ئەو نەخۆشخانانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ ئیوێ بەرپز، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (20) تەواو، ئیستا دەچینە سەر ماددەى (21)، لیژنەى کارووباری کۆمەلایەتی فەرەموو.

بەرپز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (21):

تعمل الحكومة على تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەى هاوبەش تکایە رەئیتان.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەى هاوبەش پشتگیری لە ماددەکە دەکات وەکو ئەوێ کە لە پرۆژەى حکومەتدا هاتوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەپېزان، كى دەپھەوئەت لەسەر ماددەى (21) قسە بىكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەپېزانە دەپھەوئەت قسە بىكەن، رېزداران (سۆزان شەھاب، ئەفەين عومەر، دىكتور حەسەن، شەلەير مەجى الدەين، تارا ئەسەدەى)، كەسى تر ھەپھە؟ نەپھە، سۆزان خان، فەرموو.

بەپېز سۆزان شەھاب نوری:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپېزان ئەندامانى پەرلەمان.

تەبەئەن ئەمەى كە باسكراو، ئەمە خەوئەنكە ئەگەر بېتەدى، بەلام ئەمە بە (تەمل الحکومة) ناکرەت، ئەمە دەپەت مەرکەزىكى تەبەت ھەبەت، بۇ (الكشف المبكر عن الاعاقات) تەکنەلۇجىيە كەشەف موبەكەرى ئىعاقەت چە؟ كاتى كە ژن دووگىيان دەپەت، ئەگەر ھاتو لە تەئرىخى خەزانەكەیدا ئىعاقەى موبەھارس ھەبوو، ئەو لە ئاوى سكى دایكەكە وەرەگەرن، كەشەكە لېرەدا ئەوھەپھە ئەو دایك و باوكە دەكەونە ھالەتەكەو كە پەش وەخت دەزانن ئەو مندالەى كە دەپانەپەت، مندالەى كە مەندەم دەپەت، لېرەدا دەپەت بېرپار بەدن، ھەتا ئەستا لە ئەوروپا ئەو مەسەلەپە يەكلا نەبۇتەو، چەونكە لەوئەش لەبار بەردنى مندال مەنوعە لە ھەندى و لاتدا، ھەتا ئەستا داواى ھەقى ئەو دەكرەت كە مندال لەبار بەرەت، بەھوى ھەندى زەوابتەو نەگراو، بەلام ئەمە بوونى گەنگە، بۇ ئەوھى تۇ ھەساب بۇ ئەو بەكەپەت كە ئەو مندالەى كە لە دایك دەپەت، ئەگەر ھەرچى جۆرە كە مەندەمەپەكى ھەبەت، دەپەت پەش وەخت ئەو ئىجزارات و پەداوئەستەنەى كە ھەپھە بۇى نامادە بەرەت، بەلام ئەگەر ئەمە پەمان و ابەت بەو كەشەف پەش وەختە كەمى دەكەپەنەو، يەئەنى لەبار بەردنى مندال و روھ كوشتەنەكە، كە ئەمە پەمواپە كەسمان لەگەل ئەوھە نەن، بۇپە ئەبەت زۆر بەباشى ئەمە ماددەپە كە دانرا بەر لەو بەرەتەو، ماناى ئەو نەپھە كەشەف پەش وەخت يەئەنى ئەو بەزاندەپە ئەو موعاقەو تەواو، نەخەير، ھالەتەپە دەپەمە دروست دەكات لەنەپوان نەفسى مالاكەو ئەو بەشەرە بەچووكەى كە ھەشتا تازە لە گەشەسەندەپە، بۇپە دەپەت زۆر بەوردى ناگادارى ئەو ماددەپە بەن، زۆر سوپاس.

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار ئەفەين عومەر، فەرموو.

بەپېز ئەفەين عومەر:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

من پەشتەگەرى رەئەپەكەى سۆزان خان دەكەم، كەوا لېرەدا ئەم ھالەتە كە ھالەتەپە زۆر گەنگە، بەپەستى زۆر گەنگە، ئەگەر ئەمە بەمانەوئەت لە كوردستاندا كار بەكەپەن، شتەپەمان ھەبەت بەناوى مەرکەزەپەكەو، سەنەتەپەمان ھەبەت، كە خوى بەمەسئوول بەزانەت، نەك بەم موبەلەفەپە كە دامان ناو دەلەپەن ھەكومەت پەپە ھەلەبەستەت، ھەكومەت وەزارەتى تەندروستى پەپە ھەستەت، ياخود ج لایەنەپە تەر، يان لېزەپەك تەشكەل دەكرەت، ئەو چۆنە، بەلام ئەمە ئەگەر تەشەپەپە بەكەپەن مەرکەزەپە ھەبەت لە ھەرەپەمى

كوردستان ھەئىستىت بە كەشفي پيش وەخت وئەو عىلاجانە، ياخود ئەو جۆرە فەحصانە بىكات، بەراستى ئەو ەشتىكى گرنگە، چونكە ھەموومان دەزانين ئەو جۆرە فەحصانە شتىكى ئاسان نىيە، ھەم تەكلىفەى زۆرە، ھەم فحوصاتىكى زۆر دەقىق و گرنگە، بۆيە بۇ ئەم حالەتە منىش پشتگىرى رەئىيەكەى سۆزان خان دەكەم، كەوا مەركەزىكى توبى چاك ھەبىت، نەك تەنانەت بۇ ئىرە، بەلكو بۇ تەحدىد كوردنى دەرەجەى عەجزىش لەو كەمئەندامە، ھەر ديسان لەناو ئەم مەركەزە توبىيەدا ئەو ەش ھەبىت، ئەو ھەئىستىت بە ديارى كوردنى عەجزى كەمئەندامەكە، سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار دكتور حسن، فەرموو.

بەريز حسن محمد سوره:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ليرە لە ماددەى (21) عىلاجى دووبارە بۆتەو، لە ماددەى (20) موعالەجە كرا، باسما كورد كە حكومەت زەمانى حقوقى عىلاج دەكات لە داخل و خارج، لە نەخۆشخانەى گشتى و تايبەتى، ليرە باسى خەدەماتى وىقائىيە، خەدەماتى وىقائى لە دوو مەرحەلە دەكرىت، مەرحەلەيەكيان پيش ئەو ەى ئەم مندالە دروست بىت، ھەتا لە كاتى زەواجەكە تۆ دەتوانى تەداخولات بكەيت، لەگەل ئىرشاداتى وىراسى وىقائى، ئەمە يەككىيانەو، تەتويىرى خەدەماتى كەشفي مومكىن بزەبت ئەمە حالەتیکە زۆر موھىمەو، پيويستە لە كوردستان ئەنجام بدرىت، شەرت نىيە ھەمووى بە لەباربردن كۆتايى پى بىت، بەلكو دەليين (ادخال التحسينات اللازمة تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع)، سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار شليير محى الدين، فەرموو.

بەريز شليير محى الدين صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە، بەراستى كەشفي پيش وەخت زۆر زۆر گرنگە، لە ھەموو ولاتانى دنياو ولاتانى عەرەبىش لە ولاتە شەرقىيەكان ھەيە، تەنھا ليرە لە عىراق نىيە، ھەرچەندە تەشخيصى مندالى معەو ەق زۆر زۆر زەحمەتە، پيويستى بە نەخۆشخانەيەكى تايبەت ھەيە، پيويستى بە ئالات و ئەدەوات و پىسپۆرو دكتورى تايبەت ھەيە، بەلام ديسان ھەر زۆر گرنگە كە مندالەكە تەشخيصى كرا ئەو ەسكى داىكىدا كەمئەندامە، تەبەن دەبىت ئەو مندالە تەسجىل بكرىت بىتافەى بۇ دەكرىت، بۇ ئەو ەى داخلى بەرنامەى تەدەخولى پيش وەختى بكرىت، تەدەخولى موبەكىر زۆر زۆر گرنگە، ئەو مندالە تەئھىل كوردنە، تەئھىلى

موبه گيره، ئىستا ووزارەتى پەروەردە دەستى پىكر دوو، سەنتەرى پەروەردى پىش وەختى ھەيە، ئەو مندالانى كە تەمەنيان لە يەك سال كەمترە، يان ھىشتا نەگەيشتۆتە ئەوھى كە لە داىك بوو بىت و بىتە ئەوئ، بەلام مندالى تەمەن يەك سالى دىتە ئەوئ تا چوار سالى، تا تەمەنى باخچەى ساوايان، لەگەل داىكەكەى دەبىت، ھەندئ راھىنان ھەيە فىرى ئەو داىكە دەكرىت، چۆن تەعامول لەگەل ئەو مندالەدا بكات، چونكە ھەندئ مندال كە دەبىت گەشەكردنى زۆر زۆر كزو لاوازە، دەست وقاچى ناتوانىت بچولئىتەو، تەمەنى كەمتر، نەزەرى نىيە، ئەوانە ھەمووى بە راھىنان داىكەكە فىر دەكرىت چۆن تەعامولى لەگەل بكرىت، زۆر فەرق دەكات ئەو مندالە بارى داىكەكەش لەتەعامول كەمتر دەبىت، لەگەل ئەو مندالە فىرى زۆر شت دەبىت، تەدەخولى موبەكىرو تەشخىسى موبەكىر زۆر گرنگە، محاولە بكرىت ئەو بەكەمجار نەخوشخانەكەى بۆ دابىن بكرىت، ئەگەر بەشۆوھەكى ئاسايش بىت، بەلام زۆر زۆر باشە، بەلام تەدەخولە پىش وەختەكە زۆر زۆر گرنگترە، كەوا ئەو بەرنامەجە پەردى پى بدرىت، راستە لە ووزارەتى پەروەردە ھەيە، بەس كەس تى ناكات و پشتگىرى نىيە، ھىچ مىزانىيەكى نىيە، تا ئىستا ھىچ كەس پشتگىرى ئەو بەرنامەيە ناكات، سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەريز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

لېرەدا ئەو ئىزافە دەكەم كە دەلئىت (تعمل الحكومة على فتح المراكز الخاصة للكشف المبكر وفتح قسم الارشاد الاسري والبرامج التعليمية والعلاجية)، بەريزان، لېرەدا كە باسى كەشى پىش وەخت دەكەين، كە خىزانەكان وا تەوعىيە بكرىت، ئەو مەركەزانە ئەگەر بكرىتەو، يەكەم شت بزەن ئەو ھۆشيارىيەيان لا ھەبىت، كە پىش ئەوھى لە داىك بىت كەمئەندامەكە، ئىنجا ئىمە بىين قانون و عىلاج و ناگا لى بوونيان بۆ بكەين، با نەيەتە سەر دنيا، ئەوھش رىگاگەى زۆر ئاسانە بەو ھۆشياركردنەوھە كەمەرجىكى گەورەيەو لە ياساى بارى كەسىش عىلاج كراو، كە لە زەواجى ھەردوو كەس لېرەدا كەشى خوین زۆر گرنگە بۆ ئەو داىك و باوكانە، بۆ گونجاندن و نەگونجاندن، داوى ئەو بە مۆتابەعە كەم ئەزانن كە ئەو مندالەى دەبىت كەمئەندامە، يان نا.

دووھم/ ئىشى مەركەزەكە لەوھدايە، ئەگەر نەيانزانى كە ئەو كەمئەندامەو ھاتە سەر دنيا، ئىنجا بەرنامەى تايبەتەش ھەبىت لەو مەركەزەدا، بۆ ئەو زۆر زۆر گرنگە كە بايەخى پى بدرىت، لە ئىمارات لە ولاتى شارىقە، بەتايبەتى بەراستى مەركەزى زۆر چاك بۆ ئەمانە كراوتەو، كە ئەزانن چۆن وا لە خەلكى دەكەن ئەو كەسانەى كە كەمئەندامەن كەمتر بىنە سەر دنيا، من لەرۆزى 12/3 رۆزى كەمئەندامەن بەراستى بلەم زیاد لە 10 ھالەت ھاتنە پىش بۆمان كەسەردانىمان كەم زۆر كەس ھەبوون داواى زیاد كەمى پارەيان دەكرد بۆ عىلاجى مندالە كەمئەندامەكەيان، لە يەككىيانم پرسى براى بەريز خىزانەكەت

چى تۆيە، ھەموويان وتيان ھىچ عەيىبى نىيە، يان كورە پوورمە، يان كچە پوورمە، من كورە پوورى ئەوم، يەئنى واتە ئەو عەيب نەبوونە ھىچى تيا نىيە، كۆمەلگاگەمان پېويستى بەو ھەيە كە ئەو مەراکيزانە ھەبىت، تاكو بزائن خرمى زۆر نزيك لە سىيەم جيل كەمئەندام كە ھەيە لەناوياندا دروست دەبىت، ئەمەش ئىشى ئەو مەركەزەيە كە بەرنامەى تەوعىە لەگەل لايەنى ئەوقاف و تەندروستى وراگەياندن كە ھەموويان ئىشەكانى خويان چر بكنەو ھە لە مەراکيزى پىش وەخت رى گرتن لە بوونى موعاق لە ناو كوردستاندا بەھيوين كە ئەمە بەزووترين كات لەم برگەيەدا دەست نيشان بكرىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار جەنابى وەزير، فەرموو.

بەرپز د. ئاسۆس نەجيب/ وەزيرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى لە ناوەرۆكى ماددەكە دەكەم، ئەگەر پەرلەمانى بەرپز بوار بەدات من دەتوانم زانيارى زياتر، يان روونکردنەو ھى پېويست سەبارەت بەو شىوازی چارەسەرەيە وەرگرم لەو ھەزارەتى تەندروستى و، سەبارەت بە مەركەزى تەشخيسى ئىمە لە ھەزارەت پلانمان ھەيە، بەدواى كارمەندو پىسپۆر دەگەرپىن، ئىستا لەگەل ولاتانى تردا، بۆ ئەو ھى بتوانين ئەو مەركەزە لە ھەريمى كوردستان بكنەو، تەشخيسى عەوق لە تەمەنىكى مندالىيەو دەست پى دەكات، بۆ ئەو ھى بتوانين كە ئىمە رىگر بين لەو ھى كە كەمئەندام بوونەكەى بەرەو زياتر بجىت، بەلام ھىشتا ھەر پلانەو، ھىشتا جىبەجىمان نەكردوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ گشت ئىو ھى بەرپز، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (21) تەواو بوو، ئىستا دەچينە ماددەى (22)، لىژنەى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ياسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (22):

تعمل الحكومة على توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاوبەش تىكايە، رەئيتان.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پشتگىرى لە ماددەكە دەكەين، وەكو ئەوھى لە پرۆژەى حكومەتدا ھاتووه، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەپھەوئەت لەسەر ماددەى (22) قسە بكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپىزانە دەيانەوئەت قسە بکەن، ريزداران (خورشيد احمد، دكتور حسن)، كەسى تر ھەيە؟ كاردۆ محمد، كاك خورشيد فەرموو.

بەرپىز خورشيد احمد سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ليرە باس لە تەوفير دەكەم، حكومەت و تەوفير ئەمە تووشى ئىشكالىكى رۆتيني دەبين، بەرپەئى من حكومەت ئەو ئاليەتە نىيە ھەموو جار بچيەت بۆ ئەو منداڵە ئەو جىھازە بەنيەت، بۆ ئەو تريان شتى تر بىنيەت، ئىمە ليرەدا تووشى ئىشكال دەبين، ھەم وەكو حكومەت ناتوانيت ئەو دامودەزگايەى نىيە تايبەت بەو ئىشەو، ھەم خەلگى پيويستيش زۆر چاوپروان دەكەن، بەرپەئى من زۆر جار ئەو دەبيتە مايەى ئەو كە ئەو شتانە دەست نەكەون، لەبەر ئەو من ليرە پيشنيار دەكەم بەو شيوھە ئىمە صياغەى بکەينەو، بۆ ئەوھى لەو ئىشكالياتە دەربچين، ئىشكاليەتى دابين كردن بچەينە ئەستۆى حكومەت، بليين (تلتزم الحكومة بتأمين المبالغ اللازمة للمعاق لشراء الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية التي يحتاجها المعاق بعد مصادقة اللجنة الطبية المختصة)، بەو شيوھە ئىمە رزگار دەبين لەمەسەلەى رۆتين و حكومەت و دابين كردن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار دكتور حسن، فەرموو.

بەرپىز حسن محمد سورە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ديسان ئەم ماددەى ماددەى دەستوورىيە بەنيسبەت كەمئەندامان، بۆيە چ بەو شيوھى كە تەوفير، يان ئەوھى كە كاك خورشيد باسى كرد، پيويستە دابين بكریت، من صياغەكە بەم شيوھە دەخوينمەو، (تعمل الحكومة على توفير خدمات الرعاية التأهيلية الملائمة وتقديم الاجهزة الفنية التعويضية والتقويمية المساعدة والافتراض السماعي ومتابعة المستجبات والتطورات الطبية في مجال التأهيل)، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار كاردۆ محمد، فەرموو.

بەرپىز كاردۆ محمد پيرداو:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە فەرەكاندا، چونكە ھەر تايبەتە بە خزمەتگوزارى تەندروستى، پيموايە ئەو (حق المعاقين) لە ھەمووى لابهين، چونكە ئەو دووبارەيە، ئەم سى ماددەى كە پەيوەندى بە بواری تەندروستىوھە ھەيە، ئەگەر بتوانين مافەكانيان كە پەيوەندى بە تەندروستىوھە ھەيە بيكەين بە يەك دەق، ھەمووى تيدا

كۆبەكەينەۋە، پېموايە باشتر دەتوانىن دەقتىكى سادەدو دور لە دووبارە روون بۇ لايەنى تەندروستى خاۋەن پىداۋويستى تايبەتەكان دابىن بىكەين، لە ماددەى (21) (وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين). بىكەين بە (وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المشمولين بأحكام هذا القانون)، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپىز د. ئاسۇس نەجىب/ۋەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ناۋەرۆكى ماددەكە دەكەين و، ئەگەر ھەر صياغەيەكى باشتر ھەبىت لە پرۆژەكانى تردا، ئەۋە دەتوانىن ئىستىفادەى لى بىكەين، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپىزان، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (22) تەۋاۋ بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (23)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەپىز تارا تحسین ياسين:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترويح

المادة (23):

تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضات التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاۋبەش رەئىتان.

بەپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاۋبەش پشتگىرى ماددەكە دەكات ۋەكو ئەۋەى كە خويندرايەۋە، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپىزان، كى دەيەۋىت لەسەر ئەم ماددەيە قسە بىكات؟ ئەم بەپىزانە دەيانەۋىت قسە بىكەن، رىزداران (شىردل تەحسین، برهان رشيد، دلپىر محمود) كەسى تر ھەيە؟ تارا ئەسەدى، كاك شىردل فەرموو.

بەپىز شىردل تحسین محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىئىي وەرزش ئىستا لەناو كەمئەندامان زۆر پىشكەوتتووه، بەرپاستى ئىستا دەوراتى خاسەيان بۇ دەكرىتەوه، دوەلبەن بۇيان دەكرىتەوه، ئىھتىمامىكى كولى دراوه بە كەمئەندامان لەوەرزش، لىرەدا (بملائمة الملاعب والقاعات)، ئىمە چ قاعاتمان، چ مەلاعبىمان بۇ كەمئەندامەكان دەست دەدات، ھەتاكو ئىستا جىگايەك نىيە كە ئەو كەمئەندامانە تىيدا دانىشن، يان كارى وەرزشى تىدا بىكەن، ھىچ جىگايەكان نىيە، خۇزگەم بەخۇزگە لەوانەيە ھەندى لە برادەران بىنىبىتايان وەگو ئاسۇس خان و تارا خان و دكتور بەشىر، كە ئىمە دەچىن سەپريان دەكەين، بە سەپارەيەك دىن ھەموو كورسىە موتەھەرەكانيان لەسەر سەپارە داناوه، پاشان كارەساتەكە لەوہدايە كە يەك، يەك ھەئىان دەگرن و دەيانبەنە زوورەوه، شوپنىك نىيە بەسەر بىكەون تىيدا، بۇيە من پشتگىرى لە سۇزان خان و دكتورە رۇزان دەكەم، عقوبەيەك دابندىت ھەر بىنايەك، ھەر قاعەيەك، ھەر مەلاعبىك دروست بىرپىت، دەبىت جىگاي خاسيان بۇ دروست بىرپىت، يەنى سادەترىن شت من خۇم بەشدارىم كرد لە پالەوانىيەتيەك كە خۇم لەوى بووم، كەمئەندامىك لە يارىزانەكان لە دواى توالىت دەگەرپا، توالىتى خاسيان نەبوو، كەوا بەكارى بەينن، بەرپاستى ئەوہ كارەساتە، دەبىت شوپنى خاسيان بۇ بىرپىتەوه، من لىرەدا لە كۇتايى فەقەرەكەدا كە دەئىت (المستلزمات الضرورية، وانشاء الملاعب الخاصة حسب مواصفات دولية للمعوقين) ئەوہيان بۇ دروست بىرپىت، يەنى حكومەت ئىلزام بىرپىت كە جىگاي تايبەتايان بۇ دروست بىكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار برهان رشيد، فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەربارە ماددە (23) من دوو تەھەفوزم ھەيە، يەكەمىان/ لە راپۇرتەكەي لىژنەي ياسايى نامادە گراوه، كەلىمەي (ترويح للمعاقين) لابراره، بەرپاستى ئەوانە لەگەل حورمەتتىكى زۆرم بۇيان، لەوانەيە ھەندى جار، شعورىك بەنەقص لە داخلى خۇياندا بىكەن، بۇيە كەلىمەي (ترويح) من بەگرنكى دەزانم ھەبىت، تا ئەو تەرويحە جىگاي بۇ بىرپىتەوه لەو راپۇرتەداو، ديسان جارىكى تر ئەوہ تەسبىت بىرپىت، لەگەل ئەوہشدا (تعمل الحكومة) كەلىمەي تەملى صىغەيەكى جەوازي ھەيە لە تەفسىردا بە بۇچوونى من، بە تەفسىرى قانونى من بىرپىت بە واجب لەسەر حكومەت، (يجب على الحكومة)، خالى ئەخىرم ئەوہيە بەرپاستى ماددەكانى (23، 24، 25) رەبىتىكى زۆر موتەكامىليان ھەيە، بەرپاستى شائىبەيەكى ياسايى بىرپىن بە سى ماددەي سەربەخۇ، ئەكرىت يەك ماددە بن لەسى فەقەرەدا، ھەر سىيىكى باسى وەرزش و ئەسبابى تەرويحى وەرزشيەكان دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلپىر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەو دەدام كە يانەو خىوئەتگا و هوئى وەرزشى دەكرىتەو نەبىت شوپىنى كەمئەندامانى بە جيا بكرىتەو، بەلكو يانەى تايبەتى بەخۇيان بۇ دروست بكرىت و، هەول بدرىت و هوئ و خىوئەتگاى تايبەت بەخۇيان بۇ دروست بكرىت، لەپال ئەوئەشدا لقى پارا ئۆلۆمپىشيان بۇ بكرىتەو بەپىيى توانا، بەنيسبەت ماددەى (23 و 24) من وای دەبىنم كە ئەم دوو ماددەيه، ماددەى (24) كەدەئىت (پىويستە حكومەت پشتگىرى بەشدارى كردنى كەمئەندامان بكات لە بەرنامەكانى وەرزشى نىشتمانى و نىوئەولەتى) ئا لىرەدا لەگەل ماددەى (23) دا من بە تەواوكەرى يەكتريان دەزانم، لەبەر ئەوئە بۇ دەنگدانىش بىت، بۇ هەرشتىكى تر بىت، ئەم دوو ماددەيه من وای بە باش دەزانم بكرىت بە يەك ماددە، بەلام بە دوو برگە بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەم خالە بەراستى يەككە لە تەواوكەركەكانى مافى ئەو كەمئەندامانە كە هەر وەكو لە مافەكانى مرۇف هەيه، كە وەرزش كردن شىوئەيهكى تايبەت و كارىگەرى خۇى هەيه، لەبەر ئەوئە من ئىقتراحى ئەوئە دەكەم كە ئەوئە زىاد بكرىت يانەى تايبەت بە كەمئەندامان و لقى پارا ئۆلۆمپى كە پشتگىرى لە كاك شىردل و كاك دلپىر دەكەم، كە ئەوانىش هەر ئەو خالانەيان دانا، ئەمەى كە لە ژىر دەستمدايە ئەنجامى (25) رىكخراوئە كە ئەوانىش رايان هەمان شت بوو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. ئاسۇس نەجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلايەتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەناوئەركى ماددەكە پشتگىرى لىدەكەين، بەس ئەوئە كە كاك برهان وتى (تعمل حكومە) ئەوئە راستە، (يجب على حكومە)، بەلام لىرەدا داوا دەكەين كە لە صياغەكەدا باسى پارا ئۆلۆمپىش بكرىت، كە ئىستا لىژنەيهكى زۆر چالاكن و، بايەخ بە وەرزشى كەمئەندامان دەدەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىزان، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (23) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (24) لىژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (24): على الحكومة دعم مشاركة المعاقين في برامج رياضية وطنية ودولية.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەى ھاوبەش تکایە رەئیتان.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری له ماددهکه دهکهین، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان، کى له سەر ماددهى (24) دهيهوئیت قسه بکات؟ ناوتان دهنووسم، ئهم بەرپزانە دەیانەوئیت قسه

بکەن، ریزداران (ناسک توفیق، بەشیر خلیل، شێردل تەحسین)، کەسى تر هەیه؟ ناسک خان فەرموو.

بەرپز ناسک توفیق عبدالکریم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره ئهم ماددانه هه مووی شتی زۆر باشی تێدايه، ئەگەر بێتو لەسەر ئەرزی واقیع جێبەجێ بکریت،

هه مووی له خزمهتی كهمنه نداماندايه، بهلام ئه وهی من مولا حه زه م هه یه له سەر ئهم فەقەرەیه، بەراستی

ئەو هیه له فەقەرەى ماددهى (23) دهئیت (فرص رياضية للمعاقين) كه چى لێره دا دهئیت (دعم مشاركة ذوي

الاحتياجات الخاصة)، بهراستی من داواكارم لێژنه له كاتى دارشتنه وهيدا يه ك موسته له ح بهكار بهینن،

یهعنى وهكو بلیى كه مئه ندام شتیكه و خاوهن پێداویستی تايبهت شتیكى تره، یان ئەو هتا هه مووی بکریت

به كه مئه ندامان و خاوهن پێداویستی تايبهت، یهعنى موسته له حیک بۆ هه مووی دابنریت، ئینجا ئەمه

ئەگەر بکریت به فەقەرەى دووم، یهعنى ئەو فەقەرەى یه که م بێت و ئەمیش هی دووم باشره، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆر بەشیر، فەرموو.

بەرپز د. بشیر خلیل توفیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هاویرام له گه ل هاوکارم، كه موسته له حاته كان يه ك بخرین، يه ك موسته له ح بهكار بێت، ئیمه ده زانین

كه وه زرش ئەگەر بۆ خەلگان بەشیو هیه کی گشتی شتیکی پێویست و به سوود بێت، ئەو ه بۆ ئهم چینه زۆر

زۆر پێویست تره و شتیكه كه وهكو عیلاج بهكار دیت بۆ ئهم چینه، بۆیه پێویسته كه زۆر ته شجیعی بکەین

وزۆر گرنگی پێ بدریت، له م مادده یه دا (على الحكومة دعم مشاركة ذوي الاحتياجات الخاصة) له پێگای پارا

ئۆلۆمپیه کانه وه بێت، بهراستی ئەو پارا ئۆلۆمپیه ی که ئیستا له کوردستان هه یه، وهكو جه نابی وه زیریش

ئامازه ی پێدا زۆر چالاکن و کاری باشیان کردوو، بۆیه پێویسته ناوی له يه ك له و دوو مادده یه دا بێت، یان

لەم ماددەيە، يان ماددەي پيشتەر ناويان بييت، (في برامج رياضية ووطنية) ئەو (واو)ەي دواى رياضة زياده لابرېت (الوطنية والدولية)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز شيردل تەحسين، فەرموو.

بەرپز شيردل تەحسين محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا ليرەدا ھاتوو ھە باسى ليرنەي پارا ئۆلۆمپى ليرەدا بکريت، پارا ئۆلۆمپى ئەو ھورسەتيك بوو ھە لە ماددەي (23) ھە، بەس پارا ئۆلۆمپى ليرەدا جيگاي دييت، چونكە ھيچ كەمئەنداميك ناتوانيت بەشدارى ھيچ موبارتيكى دوھلى و ھەتەنى بکات، ئەگەر لە رېگاي پارا ئۆلۆمپى ھە نەبيت، ليرە من پيشنيار دەكەم ھە بنووسين (على الحكومة دعم اللجنة البار اولمبية في مشاركة البرامج الرياضية والوطنية والدولية)، يەئنى ئەگەر لەرېگاي پارا ئۆلۆمپى نەبيت ناتوانن بەشدارى بکەن، ئىستا ياريزانيكمان ھەيە پالەوانى جيھانيە، ئاسۆس خان دەزانييت و بەخۆشى زۆر دەعمى کردوو، خەلگى دەھۆكە، پالەوانى جيھانە لە بەرزکردنەوھى قورسايى، بەرپگاي پارا ئۆلۆمپى بەشدارى دەكات، ناتوانيت بە تەنھا بەشدارى بکات، بۆيە پيشنيارى من ئەوھيە (على الحكومة دعم اللجنة البار اولمبية في مشاركة البرامج الرياضية والوطنية والدولية)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ھەزير فەرموو.

بەرپز د. ئاسۆس نەجيب/ ھەزيرى کاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، بيگومان من شانازى بە (كۆفان) دەكەم لەبەر ئەوھى لە لايەن پارا ئۆلۆمپى ھە ھاتوو زۆریش چالاکو پالەوانىكى جيھانيشە، بەلام ليرەدا ئيمە دەعمەكە دەبيت ديارى بکەين، ئايا بەرنامەكان لە داخلى كوردستانە، يان ئەو كاتانەي كە سەفەر دەكەن، چونكە ديارە سەفەرەكانيش بودجەي پيويستى خۆي ھەيە، ئەمەش ھەر دەبيت بچيتەوھە سەر سەندوووقەكە، ئەگەر ليرە باس بکريت، دەبيت باسى ئەوھش بکريت كە ئەو دەعمە لەكويوھە ھەردەگرن؟ سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان، ئىستا گەفتوگۆ لەسەر ماددەي (24) تەواو بوو، ئەچينە سەر ماددەي (25) ليرنەي کاروباركارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپز تارا تەحسين ياسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (25): يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية (الحكومية) وخصم نسبة 50% من اجور الدخول الى الاماكن الخاصة.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش تىكايە رەئىتان.

بەرپز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش صياغەى ماددەكەى بەم شيوەيه كردوو، (يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية)، لهبەر ئەوئى ناتوانين ئىلزامى كەرتى تايبەت بكەين، كە پارە وەرئەگرن لە كاتى چوونە ژوورەوئىان بۆ ئەو جىگايانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، كى دەيهوئىت لەسەر ماددەى (25) موداخەلە بكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپزانە دەيانەوئىت قسە بكەن، ريزداران (سيوهيل عوسمان، تارا ئەسەدى)، كەسى تر هەيه؟ نىيە، سيوهيل خان فەرموو.

بەرپز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى (25) منيش ھاورام لەگەل راپۆرتى ليژنەى ھاوبەش، كە (يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية)، تەنھا ئەوئەندە بىت، ئەمە يەك. دووم/ ئەگەر هەر سى ماددەكەش بكرىتەوئە يەك ماددە (23 و 24 و 25) بەفەقەرە (يەكەم و دووم و سىيەم)، پىم باشە وابىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەلا من لەگەل ئەوئەدام كە ئەو كەمئەندامە ليروە بۆ قەلات بروت، بەس تەماشاي جىگايەكى ئەسەرى بكات، بۆ نموونە، كاتىك واى لى بىت لە 50% سى شتىك لىي كەم بكەيتەوئە، ئەگەر ئەو حالەتتىكى وا باش بىت وەكو هەر مروفىكى ناسايى، من لەگەل ئەوئەدام كە بەم شيوەيه تەعامولى لەگەل بكرىت، بەلام ئەگەر تەماشاي بكەين وەكو يارمەتتەك بۆ ئەو كەسانەى كە هەم تەرويحىكە، كە ئىمە لەگەل تەرويحداين، لەگەل وەرزشين، لەگەل ئەو شتانەداين، كە خۆيانيان بىر بچىتەوئە لەلايەنى دەروونىەوئە، ئەوئەش بە سەردان كردنى ئەو شوئىتانە، وابزانم ئەگەر خاوەن كارىكيش بىت، ئىمە پيشىلى ناكەين لەلايەنىك، ئەوئەش حەز ئەكات بەشىكى بۆ خىر بىت، يان بۆ چاكە بىت، ئەم بەشە با بۆ ئەو كەمئەندامانە بىت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز د. ئاسۇس نەجىب / ۋەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، ئىمە دويىنى موناقلەشەمان كىردوو، بۇمان دەرکەوت ئىمە لەم كاتەدا ناتوانىن پىرۇژەكانى كەرتى تايبەت، مولزەم بىكەين بەۋەى كە كەمئەندامىك بىرواتە ئەۋى كرىى ئەو يارىيانەى لى ۋەرنەگرىت، ياخود ھەر پىرۇژەيەكى تر بىت، بەلام ئەم ماددەيەى كە دەلىت (يعنى المعاقون)، ئەوانەى كە سەر بە حكومەتن پشتگىرى ئەم ماددەيە دەكەم، زۆرىش پىويستە كە ئيعفا بىكرىن لە ھەر كرىيەك كە لىيان ۋەردەگىرىت، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەس ئەگەر بەقانون دەر بىكرىت، پىش ئەۋەى ئەو كەرتە تايبەتە بىرىت بە شەخسىك، ئەتواندىت بلىين كەۋايە ۋ ئەۋىش قىۋى بىكات، بۇ جەماۋەر بىت ئەۋە دەكرىت، ئىستا موناقلەشە لەسەر ماددەى (25) تەۋاۋ بو، بۇ ماددەى (26)، لىزنەى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة بالمعاق

المادة (26):

تعفى جميع التجهيزات والمواد التعليمية والطبية و وسائل المساعدة والآلات والأدوات الخاصة بالمعاقين وقطعها و وسائل النقل الفردية والجماعية الخاصة بالمعاقين المستوردة من جميع الرسوم الجمركية والضرائب، على ان تعود منفعة الأعاء لصالح المعاق وان لا تستغل للمتاجرة بها.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى ھاۋبەش، فەرموو.

بەرىز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە لىزنەى ھاۋبەش پىشىنارى ئەۋەمان كىردوو ئەم ماددەيە ئىلغا بىكرىت، ھەتا ئىستقلال نەكرىت كەرتى تايبەت ئەم كەسانەى مەۋادو موستەلزەماتى توبى دىنن عەفو نەكرىن لە زەرىبە، بەم مەبەستەى كە موتاجەرە بەم ۋەزە نەكەن، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپېژان، كى دەپەوېت لەسەر ئەم ماددەيە قسە بىكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەپېژانە دەيانەوېت قسە بىكەن، رېزداران (كوپستان محمد، بەشىر خەلىل، سىوھىل عوسمان، فازل بەشارەتى، تارا ئەسەدى) كەسى تر ماوھ؟ نىيە، كوپستان خان، فەرموو.

بەپېژ كوپستان محمد عبدالله:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل مانەوې ئەم ماددەيەم، ھەموومان دەزانين كە ئەدەواتى توبى زۆر گرانە لەم ولاتەدا، دەكرىت ئەو باجە رېك بخرىت بەشىوھىەك، كە ئىستىفادەى لى نەكرىت، من نموونەيەك دېنمەوھ، ئىستا ئەوانەى نابىستن، نەشتەرگەريەكيان بۆ دەكرىت جىھازىكيان بۆ دادەندرىت (12) ھەزار دۆلارى تىدەچىت، لەبەر ئەوھى جىھازەكە گرانە، بەلام ئەگەر لەو زەريەيە عەفو بكرىت حەتمەن زۆر كەمترى تى دەچىت لەوھ، كە ئەمە پارەيەكى زۆرە بۆ خەلكى ھەزار، بۆيە ناكرىت لەبەر ئەوھى ئىستىغلال نەكرىت، ئەو ئەركە گرانە بخرىتە سەر خەلكى كەمئەندام، بەس ئەكرىت بەشىوھى تەعلیمات لەرپىگای وەزارەتى دارايیەوھ ئەوھ رېك بخرىت كە ئىستىغلال نەكرىت، سوپاس.

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر راستە دەست خۆش، دكتور بەشىر، فەرموو.

بەپېژ د. بشیر خلیل توفیق:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

منیش رام ئەوھىە كە ئەو ماددەيە بمىنیتەوھ، لەبەر ئەوھى پارمەتیهكى باش بۆ ئەم چىن و توپزە دەستەبەر دەكات، بەتایبەتى لە مەسائیلی عىلاجى و لە مەسائیلی نەقلدا، ھەتا جارى وا ھەيە بۆ سەيارەش دەكرىت، كە مواصەفاتی خاصیان بۆ بىت، بۆ ئەوھى لەلایەن خەلكانىكەوھ قۆرخ نەكرىت مىكانىزمىيىكى بۆ دابندرىت بەشىوھىەك كە غەيرى كەمئەندام ئىستىفادەى لى نەكات، زۆر سوپاس.

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار سىوھىل خان، فەرموو.

بەپېژ سىوھىل عثمان احمد:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەو ماددەيە پىم باشە لابرېت، لەبەر چى؟ ئەگەر ئەو تەجھىزاتەو مەوادى توبى حكومەت دەيھىنیت باجى لەسەر نىيە، ئەگەر رېكخراوى خىرخوازی دەيھىنیت ھەر باجى لەسەر نىيە، ئەگەر كەسىكى خىرخوازه بۆ خۆى ئامادەيە بىھىنیت با عەفو بكرىت لە باجەكەى، بەلام جارى وا ھەيە بازگانىك دەيھىنیت لەوانەيە لەوئى بە 20 دۆلار يان 30 دۆلار بىكرىت، كەچى لىرە بە 100 دۆلار دەيدات بەخەلكەكە، مادام بۆ بازارى ئازادە، مادام بۆ فرۆشتن دەيھىنیت، با باجى لەسەر بىت، بەلام ئەگەر بۆ خىرو خىراتە دابەشى دەكات و پارە لە كەس وەرناگرىت، ئەو كاتە دەتوانیت ئىعفا بكرىت لە باجەكەى،

تاكو بازارگانەكە ئىستىفادەى لى نەكات، ئەگەر بۇ بارزگانى كردنە ئەوۋە حەقە باجى لى وەربگىرئىت، چونكە ئەو كەسەى كە دەپنئىت كەسىكى معەوہق نىيە، بەلكو كەسىكى ئاسايىە، بازارگانە، دەولئەمەندە، بۇ ئىعفا بىكرئىت لە رسوم و گومرگ، سوپاس.

بەپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پزدار فازل بەشارەتى، فەرموو.

بەپز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەند لە ماددەى 25 و 26 يەك مەفھوم ھاتوو، ھەر باسى لىبووردن دەكات بۇ كەمئەندام، بە پراى من ئەو پىداوئىستىانەى كە باسى ھەلگرتنى باج ئەكات بۇ كەمئەندام، من رەئىم وايە ئەوۋە بخرئىتە ئەستوى وەزارەتى تەندروستى كە ئەو، ئەو پىداوئىستىانە بۇ كەمئەندامان بەپنئىت، ئەگەر لىرەدا مەبەست ئەوۋە بئىت كەمئەندام سوودىك وەربگىرئىت، بە پراى من ئەو ھەلگرتنى باجە لەسەر كەمئەندام واى لىبىكرئىت، ئەگەر كەمئەندامىك وىستى لە پىناوى كەمئەندامى خۇيدا سوودىك وەربگىرئىت لە كارى بازارگانىدا ئەو ھەلگرتنى باجە بکەوئىتە سەر ئەو كارى بازارگانىەى كە كەمئەندامىك بىەوئىت بۇ خوى بىكات، تا سوودىكى زياتر بە دەست بەپنئىت، چونكە زور كەمئەندام ھەيە كەسابەت ئەكات، من پىشنيار دەكەم ھىنانى پىداوئىستىەكان بوى بکەوئىتە ئەستوى وەزارەتى تەندروستى، يان پەرورەدەو خويندنى بالاً، چونكە ئەو خالانەى تىدايە، ھەلگرتنى باجەكە لە بوارى كەسابەتى كەمئەندامدا بەكار بەپنئىرئىت، نەك لەوہدا، زور سوپاس.

بەپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەپز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش پشتگىرى خوم لە كاك فازل دەكەم، ھەر ھەمان فكرەم ھەبوو، زياتر وەزارەتى تەندروستى بەمە ھەلبستئىت، بەشەكەى وەزارەتى كارىش ھەر مەوجود بئىت و زىاد بىكرئىت، بەلام ئەگەر لابرەدى باج ھەر خوى ئەگەر كورسىەكى معەوہق بەپنئىت ئەو تاجرە، نازانم ئەيدا ت بەكى؟ ئايا دەيدات بە ساغ؟ ھەر ھەموو كاتىك ئەوہى كە ئەيكات ئىشەكەى بۇ خزمەت كردنە، ئەمەش بۇ ھەر شتىك كە ئىمە دەپلئىن بە موتاجەرە كردن، يان شتىك كە پىگای لى بگرىن، لە ئىشىكى زور باش، خەلك ھەيە ئەوہندە پارەى ھەيە پراوان ھەبئىت ئەندامانى بەپز، داوامان لى دەكرئىت كە ئىمە چۆن بتوانىن لە دەرەوہى ولاتەوہ شتان بۇ بنئىرىن، خەلكى كەسىن، ئەوہى كە بە تاكە كەسىك زورجار دەيكات، من قەت لەگەل ئەوہدا نىم فازانجىك بىكرئىت بەشىوہىەكى فاحش بۇ شتىك كە ناخوش بئىت، بەلام ئەم شتە شتىكى باشە، ئەگەر موتاجەرەكە بۇ خزمەتى كەمئەندام بئىت با ئەمە مەوجود بئىت بۇ ئەو كەسە خىرخوازانەى تاك، تاك ئىش دەكەن بەلام بەخوى باجى لەسەر نىيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر رېئىت؟ فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى ساياغى ماددەكە بەو شىۋەيە بى، كە لە باج و گومرگ ئەو كەلوپەلانە ئىعفا بىكرىن، كە بۇ بەكارهينانى تايبەتتە و كەمئەندامە بىت، واتا بەكارهينانەكەى سنووردار بىكرى بە كەمئەندامەكە خۇى، ئەو كاتە دەكرى يارمەتى بدرى لەلايەن ۋەزارەتى داراييەۋەو بە ئىعفا كىردنى لەو باج و رسوماتانە، بەلام فراوانتر بىت، ئەو ديارە ساختەيى تيا دەكرى، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، لەسەر ئەو ماددەيەش گىفتوگۆ تەۋاۋ بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (27) لىژنەى كاروبار فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (27):

يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين ودعم المشاريع الخاصة بهم وبإشراف الوزارة وينظم ذلك بنظام.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاۋبەش رەئىتان؟ كاك عونى فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە راپۇرتى لىژنەى ھاۋبەش پىشنىارمان كىردوۋە ئەو ماددەيە ئىلغا بىكرىت، لەبەر ئەۋەى گواستراۋتەۋەو بۇتە بىرگەيەك لە ماددەى پىنچەمى ياساكەدا، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيەۋى لەسەر ماددەى (27) مداخەلە بىكات؟ كەس نىيە، زۇر سوپاس، بۇ ماددەى (28) لە فەسلى چۈار لىژنەى كاروبار فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

احكام عقابيه

المادة 28:

مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لاتزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذي ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون مع عدم الاخلال بحق المعاق مراجعة المحاكم المختصة للمطالبة بالتعويض.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

له راپۆرتى ليژنهى هاوبهش پيشنيار كراوه كهوا ئهو ماددهيه ئيلغا بكرى، له بهر ئه وهى سياغه كهى به وهزعهك هاتوو، كه ئيستا دهخويئمه وه (مع عدم الاخلال باية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لا تزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذي ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون).
واتا كهرتى تايبهت مه بهسته ليره (وكل شخص) ناتوانى ئيلزامى كهسان بكهى به بهكارهينانى موعاق لهو شويئنهى كه خوئى به نياز نيبه بهكارى بهينى، واته چۆن عقوبهى له سهر دابنينى؟ زۆر سوپاس.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

بهريزان، كئى دهيهوئى له سهر ماددهى (28) موداخه له بكات؟ تهنه ايهك كهس، كوئستان خان فهرموو.

بهريز كوئستان محمد عبدالله:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

راسته ئه مه شامله وهك ئه وهى كاك عهونى باسى كرد، بهس دهكرى به سياغه يهكى ديكه، چونكه هه ندى جار كه مئه ندام بهكار دههيندرين بو هه ندى كار به داخه وه هه ندى جار عهفو سواليان پى دهكرى، يه عنى دهكرى ئه مه عقوبه يهكى له سهر دابندرئى، نهك بهم شيوه شموليه، به شيوه يهكى تهسكتر كه ئه وه عقوبه يهكى له سهر بئى و، سوپاس.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

جهنابى وهزير؟ فهرموو.

بهريز ئاسؤس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كؤمه لايهتى:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

له وانه يه له م كاته ئيمه نه توانين ئهو مادده يه بهو شيوه يه جئى به جئى بكهين، له بهر ئه وهى ئيستا خو مان كي شه مان له گه ل پرؤژه كانى كهرتى تايبهت هه يه، سه بارهت به كار پيكر دنى، يا خود فورسه ي ته شغيلي بو

كړيکارى خوځمالي خوځمان، که له ياساگانيشدا هاتوو، دهبينين ههموو خاوون پروژدهيهك رپژدهيهكى ديارى کراو له کړيکارى خوځمالي بخته سهر کار، بهلام نيمه کيشهمان ههيه لهگهل نهو پروژانه، دياره نيمه دهوانين له کاتيکدا که له ياسا کاردا بتوانين جى بهجى بکهن، بهلام له پروژدهيه، لهوانهيه بوځمان نهکريت، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

بهريزان، موناقهشه لهسهر ماددهى (28)يش تهواو، دهچينه سهر ماددهى (29)، ليژنهى کاروبارى کومهلايهتى فهرموو.

بهريز تارا تحسين نهسعهدى:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

المادة (29):

يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على (3) ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250,000) مئتان وخمسون الف دينار أو باحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته أو في اتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1,000,000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال الحاق ضرر بالمعاق.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش رهئيتان؟ فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

پتشگيرى له ماددهكه دهكهن، وهكو نهوهى له پروژدهى حكومهتدا هاتوو، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

بهريزان، كى دهيهويت لهسهر نهو ماددهيه قسه بكات؟ ناويان دنووسين، نهو بهريزانهى كه دهيانهوى موداخله بكن، ريژداران (ناشتى عزيز، دبشير، ناسك توفيق، د.رؤزان دزهى، تارا نهسعهدى، فاضل بهشارهتى)، كهسى تر ههيه؟ نييه، ناشتى خان فهرموو.

بهريز ناشتى عزيز صالح:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

سهبارت به ماددهى (29)، كه له دارشتهنهوهى دهقهكهدا دهبينين نووسراوه ههر كهسيك چاوديرى كهمنهندام دهگريته نهستو جا سهرچاوهى نهو گرته نهستويهى ههرچيهك بى و به سى مانگ بهند كردن و دواتر هاتوته خوارهوه، واته تا نيوهى دهقهكه دهروين كهمتهرخهميكه باس نهكراوه، كه تهنها باس له عهملهيهى گرته خو دهكات، كه نهو كهسهى نهركى نهوى گرتوته نهستو، پيوسته وشهى كهمتهرخه مى

بیتە پېشەو، چونکه ئەحکامەکه ئەحکامی سزاییە، یەكسەر سەرپېچپەکه بیتە بەرچاومان لە کاتی دارپشتنەو دەقەگەدا، بۆیە وشەى كەمتەرخەمى دەبى بیتە پېشەو، نەك تا ناوەرپاست برۆین وئینجا لە مەفھومی حوكمە سزاییەكە تى بگەین، سەبارەت بە ناوەرپۆكى بابەتە یەعنى هەدەفەكەى چیه، زۆربەى ئەو كەمئەندامانە لە كوردستاندا كە ئەم یاسایە بۆ ئەوانە خەلكانىك لەرپگای خیزانەكانیانەو گرتنە ئەستۆكەیان دەكریتە بەردەم، ئایا ئەم حوكمە سزاییە خۆى نابیتە هۆى ئەوێ كە گرفتێكى گەورە تر بۆ ژيانى معهودق دروست بكات؟ جارێكى تر خیزان هەلبووشیتەو، ئایا ئەو كەمئەندامە پشت دەبەستى بە چى كە بتوانى بیسەلینى كە ئەم كەسە لەناو خیزانەكەى خۆیدا كەمتەرخەم بوو؟ كە لەوانەیه زۆر فشاریشى لەسەر بى لەرووى دەروونى و جەستەییەو نەتوانیت داکۆكى لە مافەكەى خۆى بكات، چونكە كەسێكى بى دەسەلاتە، یان ژيانى بەرەو خراپتر دەروات، بۆیە بەبروای من ئەم میكانیزمە خیزان لە هەریمی كوردستاندا بەرەو هەرەشەییەكى ترسناكتر دەبات، نەك ژيانى كەمئەندامەكە تىك دەچى، هەرەشەییە بۆ سەر ژيانى هەموو ئەو خیزانانەى كە كەمئەندامیشى تیاپە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

د.بشیر فەرموو.

بەرپز د.بشیر خلیل حداد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېشنیار دەكەم كە فەقەرەیهك لەو ماددەیه زیاد بكرى و ببیتە فەقەرەى دووهم، بۆ دانانى ئەو سزاییە كە لە ماددەكانى پېشوو باسما كوردبوو، بۆ ئەو بینایانەى كەوا مواسەفاتی تايبەت بە كەمئەندامانى تىدا نییە، گوتمان لە ئەحكام عیقابى دايدەنیین، بۆیە لیڤه پيوستە لە فەقەرەیهكدا ئەمە ئیزافە بكرى، ئەو بینایانەى كەوا مواسەفاتی كەمئەندامانى تىدا ناكړى، من ئىقتراح دەكەم كە بە غەرامەییەكى ماددى، تەنھا ماددى بىت كە لە دە ملیون دینار كەمتر نەبى و ئەوانە سزا بدرین، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپز ناسك توفیق عبدالكریم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وہللاھى دياره رهنیهكەى من بەرپز كاك د.بشیر وتى، منیش پشتگیری لە راپەكەى دەكەم، هەر لە ئەوێلى موناقلەشاتەو هەم جەنابى وەزیر، هەم زۆربەى ئەو بەرپزانە ئىشارەتیاندا بەوێ ئیمە گرفتمان لەگەل ئەو مەشاریع و پرۆژانە هەیه كە دەكرى و زۆر جار مواسەفاتی معهودقى تیا نییە، بەلام لیڤه هاتووین بەس باسى ئەو ئەشخاسانەمان كوردوو، كە خۆیان ماندوون بە دەست خزمەتكردنەكەو، عقوبەمان بۆ ئەوان داناو ئەوانمان بىر چوو، بەرپاستى من پىم باشە ئەو بەكەین بە یەكەم، عقوبەیهك دیارى بكەین،

ئىت ئەوۋە لىژنەى ياسايى زياتر شارەزان، عقوبەيەك ديارى بىكرىت بۇ ئەو پىرۇژانەى كە دەكرى و
مواسەفاتى بەپى ئەم ياسايە تيا نىيەو، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار د.پۇژان فەرموو.

بەپىز د.پۇژان عبدالقادر دزمى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش پىشنىارى ئەوۋە دەكەم كە سزاي حەبىس لىپرە سزايەكى توندە و لاپىردى، تەنھا سزاي غەرامە
بمىنىتەو، جگە لەو مووچەيەى كە لە ماددە ى نۇ ئىمە گىفتوگۇمان لەسەرى كىرد، كە ئەو كەسەى
چاودىرى كەسىكى خاوەن پىداوئىستى تاپبەتى دەكات لەلايەن حكومەتەوۋە مووچەيەكى بۇ دابىن دەكرىت،
كە بە ئەركى خۇى ھەئەستا مووچەكەى لى بىرى، جگە لەو غەرامەى لەسەرى فەرز كراو، تەنھا سزايەكە
ماددى بى و حەبسى تىدا نەبى، لەبەر ئەو ھۆيانەى كە ئاشتى خان روونى كىردەوۋە كەسوكارى يەكن كە
چاودىرى يەك دەكەن، پىوئىست ناكات ئەو سزايە توندەيان لەسەر فەرز بىكرىت، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من لە ماددەى (29) ئىزافەى يەك شت دەكەم، لەگەل ئەوۋەم كە سزاو غەرامەكە بمىنى لەبەرچى؟ ئەگەر
ئىمە ئىزافەى ئەوۋە بىكەين، نەك تەنھا ئاگانان لە موعاقەكە نەبوو، بەلكو ھەندى دايك و باوك ھەيە
ئىستغالى مندالەكانيان دەكەن كە موعوقە بۇ سوال كىردن لەسەر جادەكان، لەبەر ئەوۋە ئىزافەى (وتجريم
الاباء) لىردا كە دەئىي (يلزم برعاية المعاق وتجريم الاباء والامهات الذين يقومون باستغلال ابناءهم المعاقين
فى التسول مقابل الحصول على الاموال)، نەك ھەر دايك و باوكەكان زۇر جار غەيرى ئەوانىش لەسەر لاي
مرورەكان دەبىن، لەسەر تىرافىك لايتەكان، لەسەر عەرەبانەيەك داندراروۋە موتاجەرە بەو مندالە موعاقە
دەكرى، يان بە سائەھا لە باوۋەشياندا دەرزيەكى مورفینەو شتىكى موخەدەرى دەدەنى من تى ناگەم لەگەلئىا
تىكەلئى دەكەن، ھەم موعاقە و، ھەم كارى ناخۇشى پى دەكرى، لەبەر ئەوۋە ئەگەر ئىزافەى ئەو دايك و
باوكانەى كە ئىستغالى منالى موعاق دەكەن ئىزافە بىكرى لەو حالەتە دەبى سزاو پارە بىت، ئەگەر ھەر ئاگا
لى بوون بى با لەگەل پارەكە بى، بەس ئەگەر ئىزافەى ئەوۋە بىكرىت شتىكى باشە، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك فاضل فەرموو.

بەپىز فاضل محمد قادر (بەشارەتى):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پېموايه له ماددهى نو ههمان مهفهوم هاتوو، چونكه لهوى دهلى خوتهرخان كردن و ليره دهلى چاوديريك، نهگه هردوو ماددهكه يهك نهخریت به بوجوونى من ليره باسى نهو ههمو ئيجرائاته دهكات لهسهر نهوى كه كهمنهنداميك بهخيو دهكات، من پېموايه نهگه وارسى كهمنهندامهكه نهبي، وابزانم غرامهكهى زيادهيهكه دهكرى، چونكه كهسيكى تر ناچى خزمهتى كهمنهنداميك بكات، بهلام نهگه وارسهكهى بو، بهلام من ليره پيشنيارم ههيه، بهريز سهروكى پهلهمان، نهو كهسهى كه تهرخان دهكرى بو نهوكهسانهى كه زور كهمنهندامن و پيوستى پيهتى بخريته ئيختيارى كهمنهندامهكه خوى كهسيك ئيختيار بكات بو خزمهت كردنى، نهك ليره به كوت و بهند كهسيك تهرخان بكریت بو خزمهت كردنى كهمنهندام.

يهك خالى تر، پيشنيار دهكهم ئيزافه بكرى ههر له ياسايه، مادام نه ياسايه بو خزمهتى كهمنهندام دهردهچى پيشنيار دهكهم سوال كردنيش قهدهغه بكرى لهسهر شهقامهكانى كوردستان، چونكه نهو ههمو خزمهتگوزاريه بو كهمنهندام پيشنيار دهكرى، له ههمان كاتدا لهسهر شهقامهكانى ئيمه كوردن، يان غهپره كوردن پر له سوال كردن، بويه ديمهن و ديارديهكى زور ناشيرينه، پيشنيار دهكهم نهوهشى ئيزافه بكرى و نهمينى، زور سوپاس.

بهريز سهروكى پهلهمان:

سوپاس، بو سوال كردن ياسايهكى تايبهت به خوى ههيه، زور سوپاس، جهناى وهزير، فهرموو.

بهريز ئاسوس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كومهلايهتى:

بهريز سهروكى پهلهمان.

من پشتگيرى لهو مادديه دهكهم، بهلام به برگهيهكى ديكه نهو سزايه زياد بكهين لهسهر نهو خاوهن پروژانهى كه رهچاوى بارى كهمنهندامن ناكهن لهكاتى جى بهجى كردنى پروژهكانيان، سوپاس.

بهريز سهروكى پهلهمان:

زور سوپاس، بهريزان ماددهى (29) تهواو، ئيستا دهچينه سهر ماددهى (30) فهرموو.

بهريز تارا تحسين نهسهدى:

بهريز سهروكى پهلهمان.

الفصل الرابع

احكام ختاميه

المادة (30):

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم فى المجتمع.

ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئىتان؟ فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش پشتگىرى لە ماددەگە دەكات، وەك ئەوھى كە خوڭندراپەوھ.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەپەوئى موناھەشە بكات لەسەر ئەو ماددەپە؟ ئەم بەرپىزانە دەپانەوئى موداخەل بىكەن، رىزداران (ناشتى عزيز، سيوهيل عثمان، شليز محى الدين، ناسك توفيق)، كەسى تر ماوھ؟ ناشتى خان فەرموو.

بەرپىز ناشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەپە، ليژنە سەرەتاكەى ئامازە گراوھ تەنھا بە يەك وەزارەت، پىويستە بىرئىتە سىغەپەكى جەمەتەوئى وەزارەتەكان، چونكە تەنھا وەزارەتى كاروبارى كۆمەلاپەتى نىپە كە ھەلدەستى بە ئەركى وشيار كەرنەوھ، يان تەئەپىل كەرنەوھى كەمئەندام، بۆ ئەوھى جارىكى تر تىكەل بىتەوھ بە كۆمەلگا، وەزارەتەكانى رۆشنىبرى و پەروودە و وەزارەتى ناوخۆش، كە كۆنتاكتى راستەوخۆى ھەپە لەگەل ھاوولائىياندا، ئەمانەش دەبى وشيار بن سەبارەت بە شىوازى مامەلە كەرن لەگەل كەمئەندامان، لە كۆتايى بىرگەكەدا ھاتووھ، پىويستە مامەلەى چاك لەگەل كەرنىيان، ئەمە جۆرىك لە خىرە، يەئنى جۆرىك لە موراعات كەرنە، كە ئەم سىغەپە لاپىرى موعامەلەى چاك، پىويستە سىغەكە بگۆرى بە سىغەپە رىزگرتن، چونكە ئەمە شتىك نىپەو، بەخشىنىك نىپە بۆ كەسى كەمئەندام، تەنھا رىزگرتنە لە پەرنسىپەكانى مافى مرؤف، رىزگرتنە لە مافەكانى، بەلام مامەلەى چاك دەبىتە شىوازىك لە ھاوكارى كەرن، يان موراعات كەرن، كە پىويستە ئەو سىغەپە ھەلبىگىردى، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سيوهيل فەرموو.

بەرپىز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەتى ئەو ماددەپە ھەمانە (ثانيا/ للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة)، من پىم باشە بىرئىتە (للوزارة وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة)، لەبەر ئەوھى جارى واهەپە وەزارەت پەپوھندى تەنھا بە وەزارەتەكانەوھ نىپە، شوپىنى دىكەشى ھەپە، پەپوھندى پىوھ ھەپەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

شليز خان فەرموو.

بەرپىز شاپىر مىحى الدىن صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مۇدەپە، كە دەلى (على الوزارة) دەپى بېيتە (على الوزارات)، چۈنكە لە ئەستۋى ھەموو ۋەزارەتتە ئەو تەۋەپە كىرنە، (بىقۇق المەقلىن والعمل على تقديم العون اللازم لهم) ئەو بەزەپى پېھاتنەۋە ئىستا ئەو ھەر مۇدېلى نەماۋە لە دنيا بەچاۋى بەزەپى پى ھاتن تەماشى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت بىكەت، بەلكو بە كەسىكى ۋەكو خۇمان تەماشى بىكەن ۋ ھەموو ماف ۋ حقۇقىكى ھەپى، بۇپە لىرە باسى تەۋەپە دەكات، لە مۇدەپە پىنجىش ھەمان شت باسى تەۋەپە دەكات، ئەو زۇر زۇر كىنگە تەۋەپە مۇجتمەع بىرى ۋ بە ئىندىماج كىرنى، يان بە تىكەل كىرنىان بە مۇجتمەع، بەلام ئەو يان لە مۇدەپە پىنج بە باشى سىاغە بىرى ۋ ئەۋانە ھەموۋى بىرىتەۋە، يان لىرە پىۋىست ناكات دوۋبارە بىرىتەۋە، ھەردوۋ مۇدە باسى تەۋەپە كىرن دەكەن ۋ بىرىتە يەك مۇدە باشترە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموۋ.

بەرپىز ناسك تۇپىق عبدالكىرىم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىارە منىش ھەر لەسەر ئەۋە مۇلاخەزەم ھەپە، كە دەلى (على الوزارة توعية المواطنين) من پىماۋپە ئەگەر بىرىت تەنھا ئەو ۋەزارەتە نىپە، ئەمە يەك. دوو/ ئىمە دەۋرى پىخراۋەكانى مۇجتمەعە مەدەنى ۋ پىخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ دەزگاكانى مافى مۇقۇمان تەھمىش كىردوۋە بەپى ئەمە لە مەسەلە تەۋەپە، كە من پىماۋپە ئەۋان دەۋرى ئەساسى دەپىن لە مەسەلە تەۋەپە كىرن، چ ئەۋان ۋ چ كەنالەكانى راگەياندن، جا من پىماۋپە ئەگەر لىرە بىكەن بە (على الوزارة وبالتنسيق مع الجهات المختصة من منظمات المجتمع المدني)، يەئنى شتىكى لەو نەۋە بۇ تەۋەپە كىرن، بۇ ئەۋە ئەركەكە تەنھا يەك ۋەزارەت بە ئەركى خۇى نەزانىۋە، ئەو مافە لە ياساپەكە بىدەپن بە پىخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ كەنالەكانى راگەياندن، چۈنكە بەراستى چۇن پەرلەمان دەۋرى تەشرىع دەپىنى، ۋەزارەتەكانىش دەۋرى تەنقىز دەپىن، پىماۋپە پىخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ كەنالەكانى راگەياندن يەكىن لە ھەرە كەنالە بە قۇتەكان بۇ تەۋەپە كىرن لەو بۋارە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر، فەرموۋ.

بەرپىز ئاسۇس نەجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۇمەلپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى لەو ماددەيە، لە ماددەى (30) لە جياتى ئەوئى بلىين (على الوزارة) بلىين (على الحكومة عن طريق الوزارات ذات العلاقة)، بۆ نموونه لەرپگاي وەزارەتى پەرورەدەو، تەندروستى و بەو شيوەيە. سەبارەت بە برپگەى دوو (للوزارة بالتنسيق مع الوزارات المختصة والجهات ذات العلاقة)، چونكە زۆر جار ھەيە ئيمە لە پرۆژەى كەرتى تايبەتدا، ياخود لەرپگاي ھەندى رپكخراو، ئيمە ھاوکارى كەمئەندامان دەكەين و، ئەم ماددانە ھيشتا جى بەجى نەكراو وەكو خزمەتپكى كەم بە كەمئەندامان، لەبەر ئەوئى بالەخانەكانمان لە فەرمانگەكانى فەرمانگە حكومىيەكانمان ھيچ ئاسانكارىيەك نەكراو، بۆ ھاتوچوئى كەمئەندامان وەكو دەستپيشخەرييەك پيشنيارىكى وەزارەتمان ئيستا لە زۆربەى فەرمانگە حكومىيەكان فەرمانبەر ھەيە لە پرسگە، تايبەت كراو بەرپاي كردنى مامەئەى كەمئەندامان، ديارە دەست خوئى لە ئەندامانى پەرلەمان دەكەم بۆ ئەو پيشنيارانەو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ ئيوئى بەرپز گفتوگو لەسەر ماددەى (30) تەواو، ئيستا دەچينە سەر ماددەى (31) ليژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (31): تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون الحد الأدنى لما يتمتع به المعاقين من حقوق فى الاقليم.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئيتان؟ فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش پشتگيرى لە ماددەگە دەكات.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، كى دەيەوئى لەسەر ماددەى (31) موداخەلە بكات؟ يەك كەس، ھاواراز خان فەرموو.

بەرپز ھاواراز شىخ احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە لەلای من بەراستی زۆر پوون نىيە، كە دەلى ئەو ماف و تايبەتمەندىيانەى كە لەم ياسايەدا هاتوون، لايەنى كەمى ئەو كەمئەندامانەى مافيان لە هەريئەدا، يەعنى چ پيوانەيەكە، ئايا هەموو كەمئەندامان ناگرىتەوهو دواتر لاي خويان ئەمە تەسنىف دەبى؟ بۇچى دەلى بەلايەنى كەمى ئەو كەمئەندامانەى كە مافيان لە هەريئەدا هەيە؟ من پيماويە دەبى هەموو كەمئەندامان بگرىتەوهو دوايى تەسنىفەكە لاي ئەوانە، كە تەسنىفى دەكەن، پۆلين كردنەكە لاي ئەوانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى سكرتير موداخلەى هەيە، فەرموو.

بەرپز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو مافانەى لەناو قانون هاتوونە، هەتا ئىستا زۆر لەو مافانە معەهوق تەمەتوعى پى نەكردوو، لەبەر ئەوه بەرپەئى من سياغەكە بەو شكە بىت، (تمثل الحقوق والامتيازات الواردة فى هذا القانون الحد الادنى لما يجب ان يتمتع به في ذوي الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم)، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وهزير، فەرموو.

بەرپز ئاسؤس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

(تمثل الحقوق والامتيازات الواردة فى هذا القانون)، واتە پرۆژەكە پەسند كرا، ئەمە كەمترين مافە بۇ كەمئەندامان دابين دەكرىت، واتە ئيمە دواى پەسند كردنى ئەم پرۆژەيەش هيشتا لەوانەيە 50%، يان 60% كەموكورى و كيشەكانى كەمئەندامان لە كوردستاندا چارەسەر بكەين، بەلام ئەمە قۇناغىكە بۇ ئەوهى بتوانين لە دواى ئەمەش قۇناغى ديكە بتوانين زياتر خزمەتى كەمئەندامان بكەين، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، گفتوگو لەسەر ئەم ماددەيەش تەواو بوو، ئىستا دەچينە ماددەى (32) ليژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (32):

اولاً: تصدر الوزارة التعليمات اللازمة فيما يتعلق بدعم تأهيل المعاقين وتشكيل المجلس ومراكز التأهيل وبيان كيفية سير العمل فيها وفقاً للمواصفات الملائمة بما يضمن حسن تمتع جميع المعاقين في الاقليم بحقوقهم. ثانياً: على الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان:

ليژنه‌ی هاوبه‌ش فەرموو.

بەپرئز عونی کمال سعید بەزاز:

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان.

ليژنه‌ی هاوبه‌ش پيشنيز دهکات برکەه‌ی يه‌که‌می مادده‌که‌ه‌زف بکريت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ته‌شکيلي مه‌جليس له‌ مادده‌کانی پيشوو مو‌ع‌اله‌جه‌ کراوه، ده‌رکردنی ته‌عليمات له‌لايه‌ن وه‌زاره‌ته‌وه‌ بۆ هه‌موو ئامانجی ياسايه‌کان ده‌بێ ده‌ربکريت، زۆر سوپاس.

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سيوهيل خان فەرموو.

بەپرئز سيوهيل عثمان احمد:

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان.

به‌نيسبه‌ت مادده‌ی (32) له‌ يه‌که‌م، ئه‌گه‌ر مايه‌وه‌ ئيلغا نه‌کرا، بليين (تشکيل المجلس ومراكز تأهيل والايواء)ی تيدا زياد بکريت، سوپاس.

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان:

جه‌نابی وه‌زير فەرموو.

بەپرئز ئاسۆس نجيب/ وه‌زيری کارو کاروباری کۆمه‌لايه‌تی:

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان.

له‌گه‌ل ليژنه‌ی هاوبه‌شدا دانيشتووين، ته‌نها به‌وه‌ ئيکتفا بکه‌ين (الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون).

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپزان، گه‌توگۆ له‌سه‌ر مادده‌ی (32) يش ته‌واو بوو، ئيستا ده‌گه‌رپينه‌وه‌ بۆ مادده‌ی هه‌وت، که‌ ته‌ئجيمان کرد پيش نيوه‌رۆ به‌وه‌ی که‌ وه‌زيری دارایی بی، به‌لام به‌داخه‌وه‌ ده‌ستمان نه‌که‌وت و به‌ هه‌موومان ليين گه‌راين، نه‌بوون، بۆيه ئيستا مه‌جبورين گه‌توگۆی له‌سه‌ر بکه‌ين، فەرموون بگه‌رپينه‌وه‌ سه‌ر مادده‌ی هه‌وت، ليژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لايه‌تی فەرموون.

بەپرئز تارا تحسين نه‌سه‌ده‌ی:

بەپرئز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (7):

تتكفل الحكومة بتخصيص راتب الحماية الاجتماعية لكل معاق ليس له مصدر كافة للدخل، يرتبط هذا الراتب بدرجة عجز المعاق وعلى النحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه 60% فأكثر، يستحق راتب الحماية والذي يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم.

ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين 33% إلى 64% يستحق راتب الحماية ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى في نسبة العجز

65

ثالثاً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين 15% إلى 32% يستحق راتب الحماية ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى في نسبة العجز

65

رابعاً: يعهد إلى مديريات التنمية الاجتماعية تنفيذ أحكام الفقرات السابقة.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش رهئيتان؟ فهرموو.

بهريز عوني كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

له راپورتى ليژنهى هاوبهش كه خويئندمانهوه بهو شيوهيه سياغهى ماددهكه كراوه، بهلام زياتر بهراى من ليژنهى دارايى مهفروزه تهوزيحاتى زياتر بدات لهسهه ماددهكه، يان نهگهر پيشنياريكيان ناماده كردبى بخويئندريتهوه، ههتا گفتوگوگه لهسهه نهوه بكرىت، من ئيستا ههه دهبخويئنهوه بهو شكلهيه:

المادة (7):

تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصة لكل معاق بغض النظر عن اي مصدر اخر للدخل ويحتسب على نحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يستحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم.

ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز

65

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، كى دهيهوى لهسهه نهوه مادديه قسه بكات؟ نوقتتهى نيزاميت ههيه؟ فهرموو.

بهريز سيوهيل عثمان احمد:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

نهگهر ليژنهى دارايى قسهى بكرديا باشت بوو، لهوانهيه كه متر قسهمان بكرديا.....

بهريز سهروكي بهرلهمان:

باشه ناوتان دنووسین، دوایی یه کهم قسه ددهینه ئه، ئه م رپژدارانه دهیانهوئ قسه بکه، رپژداران (فاضل بهشارهتی، دلیر محمود، عبدالسلام بهرواری، خورشید احمد، د.حسن محمد، شیرزاد حافظ، رپباز فتاح، کوستان محمد، اسماعیل گه لالی، د.بشیر، سۆزان شهاب، سیوهیل عثمان)، کهسی تر هه یه؟ نییه، کاک د.ئاراس تهوزیچیک بده پاشان کاک فازل دهست پئ دهکات، فه موو.

به رپژ د.ئاراس حسین محمود:

به رپژ سه رۆکی په رله مان.

به رپژان ئه ندامانی په رله مان.

ته نها تهوزیچیک ددهین به شیوه یه کی موخته سه ر دهرباره ی مادده ی حهوت، هه موومان زانیاریمان له سه ر ئه وه یه، که پیشتر برپارمان هه بووه له په رله مان، که ئه و مووچه یه ی ته رخان ده کریت له دوو ئاست دایه، له 100 هه زاره وه بو 150 هه زار، ئه گه ر بیین سه یری ئه و هاوکیشانه بکه ی، یان ئه و موعاده لانه بکه ی، که چ له ئه سلئ پرۆژه که داها تووه، چ له ئه سلئ راپۆرتی هاوبه شدا ها تووه، شیوه یه که له دوولایه نه، یان ته ناقوز دروست دهکات له نیوان ئه و برپاره ی که پیشتر داومانه و، له نیوان جئ به جئ کردنی مادده ی حهوتی ئه م یاسایه، چ به شیوه ی ئه سلئ مادده که، چ به شیوه ی گۆرانکاری له راپۆرتی هاوبه شدا، چونکه وه کو له گه ل به رپژ جه نابی وه زیر قسه مان کرد، ئیمه ناتوانین جاریکی دیکه ته راجوع بکه ی، که ئه و 100 هه زاره ی دامانناوه حه دی ئه دنا کهم بیته وه، هه روه ها حه ده که ی دیکه ش که حه دی ئه علایه 150 هه زاره که ش هه ر نابئ کهم بیته وه، لیره من هه ندئ رپژه م دهره یناوه به پئی ئه و سی فیئته ی که وا ئه سلئ مادده ی حهوت له پرۆژه که هیناویه تی له نیوان 15% دهرجه ی عیجز بو 32% ی دوایی 33% بو 64% دهرجه ی عیجز، دوایی له دهرجه ی له 65% و فه ما فوق، ئه گه ر ها تو ئیمه به و شیوه یه هاوکیشه کان جیبه جئ بکه ی، ئه و دهرجه ی عیجزه ش به پای من له رووی زانیستی هه وه زه روویه، تو تا بتوانی جیاوازیه که ی له نیوان ئه و که سانه ی که بلئین بئ توانایان هه یه، ئه گه ر بچینه سه ر فیئته ی یه که م، دهرجه ی عیجزی له 15% بو 33% ئه بیینی ئه و مووچه یه ی که وا ته رخان ده کریت، حه دی ئه دناکه ی که پابه نده به دهرجه ی عیجزی له 15% 32 هه زاره، حه دی ئه دناکه ی که پابه نده به حه دی ئه علای فیئته که له 33% ی دهرجه ی عیجزه 71 هه زاره، که وا له 100 هه زاره که که مته ر، به شه رتیک ئه گه ر ئه و دهرجه ی عیجزه له مادده ی حهوت له ئه سلئ مادده که جیبه جئ گراوه، من ئه وه ندی بزانه م ئه و دهرجه ی عیجزه له لایه ن لیژنه ی توبیه وه ئه بی جیبه جئ بکریت، چونکه هیچ موئه شیریه کی ترت نییه، به بی ئه و موئه شیریه، نازانه م ئه گه ر رپنماییه کی تر دوایی وه زارته دهری بکات، فیئته ی دووه م که هه مانه، دهرجه ی عیجزی له 33% یه، که بلئین بدایه تی فیئته که یه، که مترین ئاستی فیئته ی دووه مه، بو دهرجه ی عیجزی له 65% که به رزترین ئاستی فیئته ی دووه مه، ئه وکاته ئه و راتبه ی که ئه برپته وه بو ئه و به رپژه، له نیوان چیا یه؟ له نیوان 71 هه زار بو 140 هه زاره، چونکه ئیمه وه کو پیشتریش ئامازه مان پئیدا راتبی، یان مووچه ی 140 هه زار، حه دی ئه دنا ی راتبه، به پئی سوله می مووچه ی نوئ، که پله ده یه 140 هه زاره، راسته دواتر له 15% موخه سه ساتیکی

ئەچىتەسەر، بەلام وەكو ئىسمى، وەكو ئەسلى كە ئاستەكەى 140 ھەزارە، دواتر ئەگەر بېنن سەپىرى فىئەى سى بىكەين، دەرجەى عىجىزى لە 65% و سەرروتر مەسەلەن بۇ نەوونە، ئەگەر دەرجەى عىجىز لە 65% بېت تا ئەگاتە لە 100%، ئەو كاتە بەدەرجەى عىجىزى لە 65% یش ئاستى راتبەكە، ئەوكاتە 140 ھەزار دەبى، ئەگەر بېى بە 100% ئەبى بە 215 ھەزار، كەواتە لەنىوان (140) ھەزار دىنار بۇ (215) ھەزار دىنارە، بەشەرتى ئەگەر گەپشە دەرجەى عىجىزى لە 100%، ئەو كە ئىمکان نىبە ئەو دەرجەى عىجىزە بگاتە 100%، تەنھا بۇ پوون كەردنەوەى بەرپىرتان تابتوانن تەعلىقى لەسەر بەن، ئەگەر لىمگەرپىن قسەكانم بىكەم، ئەگەر دواىى ھەلەم راستم بىكەنەو، كەواتە ئىمە ئەگەر ھاتو لەم ياساپە ماددەى ھەوت بمانەوېت جىبەجىى بىكەين، بەشەرتىك ئىلتىزام بىكەين بەو بىرپارەى پىشوو كە ھەمانە، لەنىوان 100 ھەزارو 150 ھەزار، ئەبى ئەو كەسەى كە مەشمول بى بەو مووچەپە، لەنىوان دوو دەرجەى عىجىزابى، كەمترىن دەرجەى عىجىز ئەبى لە 47% بېت، بۇ بەرزترىن ئاستى عىجىز، ياخود ئەو ئاستەى كە ئەىگەپەنئىتە 150 ھەزار، ئەبى لە 70% بى و سەرروتر، كەواتە ئىمە لە ھىچ ھالەتەى ئەو كەسەى كە مەشمول ئەبى بەو بىلئىن يارمەتى تۇرى كۆمەلەپەتە، يان بەو راتبە، ئەبى لە ھىچ ھالەتەى بۇ ئەوەى لەگەل بىرپارەكەى دىكەمان تەناقوز پوونەدات، دەبېت دەرجەى عىجىزى لە 47% كەمتر نەبى، بۇ ئەوەى ئەو كەسانەى كە مەشمولن بە 150 ھەزارەكە، ئەبى ئەو دەرجەى عىجىزە لە لایەن لىژنەى توبىەوە بۇيان دادەندرىت، ئەبى 70% بى، ئەمە بەشپۆەپەكى موختەسەر، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەس شەلەلى كامەل عىجىزى 100% نە.

بەرپىز د.ئاراس حسىن محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من وەكو مىسال ھىنامەو، بۇ بەرچاوپوونى ئەندامە بەرپىزەكان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، رىزدار فاضل بەشارەتى.

بەرپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من بەك مولاھەزەم ھەپەو، پىشنىارىش دەكەم، چونكە لىرە لە بىرگەى بەكەم دەلى ئەو مووچەپەى كە بۇ كەمئەندام دەبىردىتەو، يەكسان دەبى بە كەمترىن مووچە لە ھەرىمى كوردستان، من پىشنىار دەكەم ئەو كەمترىنە لابرېت، چونكە ئەو بەراستى لەرووى دەروونىەو كەمىەتەك نىشان ئەدات بەرامبەر بەو كەمئەندامە، ھەر بنووسرى مووچەپەك كە گونجاوبى لەگەل زىانى، ئەمە مولاھەزەى يەكەم. مولاھەزەپەكى تر كە دەپىم، پىشنىار دەكەم، چونكە بەراستى ئەگەر بېتو بازارەكانى كوردستان بەم شەكەى ئىستا بىروات، ئەم مووچەپە كە باسى 100 و بۇ 150 ھەزار دىنار دەكرى، بە بىرواى من ھىچە،

يەنى ئەمە بە موچە حىسابى ناكەم بۇ كەمئەندامىك، پىموايە ھەر كەمئەندامىك ئەگەر يەكجار بۇ نەخۇشخانە بىرى، خاۋەنەكەى قەرزار دەبىتتەۋە لەسەرى، لەسەر ئەو 150 ھەزار دىنارەى كە بۇى دەبىتتەۋە، راستە جەنابى ۋەزىر سەر لە بەيانى ئىشارەتى بەۋەدا كە 92 ھەزار كەمئەندام ھەيە، بەلام ھەموو ئەو 92 ھەزارە بەر ئەم موناقتەشەيە ناكەۋى، ئەۋەى كە من لىرە زۇر خۇشخالىم پىي، بەھەقىقەت دەست خۇشىم بۇ تىكراى ئەندامانى پەرلەمان ھەيە، چونكە چىرو پىرتىن موناقتەشە لەسەر ئەم پىرۇزە ياسايە كرا، پىموايە ئەۋە ئەو پەرى ھەست كىرنە بە مەسئولىەت، بەرامبەر بەو خەلك و رۇلاتەى كەوا

.....

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

تكايە، ۋەرە سەرماددەكە رەجائەن، ئەۋە مەسەلەيەكى ترە، سولبى ماددەكە ئايا چەند بکەين؟، چۇن بکەين؟، نىسبەكەى چەند بى، ئاوا، سوپاس.

بەرىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىشنيار دەكەم ئەۋەى كە ئىشارەتم پىيدا، يان عىلاجى ئەم كەمئەندامانە لە نەخۇشخانەگان بەبى بەرامبەر بىرى، يان موچەكەيان لەدەۋرى 250 بۇ 300 ھەزار دىنار بى، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار دلير محمود كەرەمكە.

بەرىز محمد دلير محمود:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەم ياسايەى حكومەت كە چوۋە بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران، من ۋابزانم ئەۋە لەكاتىك لە سالى 2006 و ھەوت بوۋە، لەو كاتە بىرى ئەو پارەيەى كەمئەندام ۋەرى گرتوۋە، بەشىكيان كە موزەف بوۋە 30 ھەزارى ۋەرگرتوۋە، ئەۋىترىان 50 ھەزارى ۋەرگرتوۋە، لەبەر ئەۋە ئەم شىۋە دابەش كىرنەى دانراۋە لىرە، ئەگەر ئىمە بەو شىۋەيە دابەشى بکەين بەراستى موچەى كەمئەندام زۇر زۇر كەم ئەبىتتەۋە، لەبەر ئەۋەى سالى پار لەكاتى پەسندكىرنى بودجەى 2011دا بە تىكرا بەبى جىاۋازى داماننا بە 150 ھەزار بۇ ھەر كەسىكى كەمئەندام، بەلام بەرەئى من ئىستا ئەلپم ئەو تەسنىف كىرنەى كە ئىستا لىژنەى ھاۋبەش كىردوۋىەتى تەسنىفى كىردوۋە، ئەۋە شتىكى زۇر زۇر چاكە، بۇ ئەۋەى ئەو كەسەى كە دەرەجەكەى، كەم تۋانايەكەى، ياخود بلپىن عىجىزى زۇر زىاترە، لە 65 بەرەو ژوورە، ئەۋەشى لە 65 بەرەو خوارە توۋشى ناعەدالەتى نەبن، شتىكى زۇر زۇر چاكى كىردوۋە، بىرى پارەى دىارىكراۋىش بۇ كەمئەندام، پىۋىستە بەپىي پىژەى كەم تۋانايەكەى دىارى بىرى، من شىۋەيەكەم دانراۋە، تازە ناتۋانين ئىمە لەو پارەيەى كە پار لە 150 ھەزار دامانناۋە، لەۋە كەمترى بکەينەۋە، ئىستا ئەۋەى كە موزەفەو كەمئەندامە، ئىستا لىرە زۇر

چاگه له مووچه دەرچووه، ئەلئ بری پارەى تايبەت بۆ کەمئەندام، لەگەل ئەوه ئەگەر داھاتی تریشى ھەبئ، ئەوهى کە موزەفە 100 ھەزاردینار وەردەگرئیت، بەرھئى من وەگو 100 ھەزار خۆى بىمئیتەو، ئەوهى دەرەجەى بئى توانایىیەکەى عیجىزى له 65 بەرەو ژوورە، 200 ھەزارى بدرئیتئ، ئەوهى رپژەى دەرەجەى بئیتوانایىیەکەى له 35 بۆ 64 150 ھەزارى بدرئیتئ، تاووکو دوو مندائیش 25 ھەزارى بۆ زیاد بکرى، بەلام له ھەمان کاتیشدا، خائیکمان ھەبە ئەلئ ئەوهى له خوار 35 له 15% یە رپژەى کەم توانایىیەکەى، ئەمە بەلئ، بەپئى پپوهرە نپوودەولتەتیهکان دواى 35 بەرەو خواروھ شمولى ھاوکارى ناکات، ھاوکارى بئى مووچه بئى شمولى ھىچ شتیکى تر ناکات له دنیا، بەلام له ھەمان کات، ئەو بیتاقەبەى کە پئى ئەلئىن بیتاقەى کەمئەندامى، یاخود پئناسى کەمئەندامى، من بەپپوویستى ئەزانم کە ئەو بیتاقەیان بدەنئ، بۆ ئەوهى له مافەکانى تر بئى بەش نەبن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، رپزدار عبدالسلام بەروارى.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەرپز سەرۆکى پەرلەمان.

من وەگو بەرپرەسى لیژنەى کاروبارى کۆمەلایەتى، ھەز دەکەم ئەو مەوزووعە شەرح بکەم و پئیشنیاریکى موھەدەد بۆ دەرچوون لەو ئەزمەبە، چونکە ئیمە له کۆبوونەوھەکانى لیژنەى ھاوبەش و بەحزورى جەنابى وەزیر نەگەبیشتینە ئیتىفاق، چونکە خیلاف ھەبوو، ئیزافەتەن قسەکانى براى عەزیزم بەرپز کاک د.ئاراس ئیعادە ناکەمەو، ئیمە کئشەکان بەو شپوھبەن:

یەك/ئەم یاسایە ھبشتا دیار نیبە ئەمئینت یاسای موفاق، یان ئەبئتە خاوەن پئیداویستى تايبەتەکان، لیژنە دەبئ لەبەرچاومان بئى کە ئیمە پئیشنیار پئشکەش دەکەبن، ئەگەر بۆ خاوەن پئیداویستى تايبەتەکان بئى، دەبئ بەشپوھبەى تر دابەرپژرئیت، بەمەرچئک، یەك/ ئیمە ئیزافەبەى، یان بەشپوھبەى دەرپشتنئک بکەبن، کە بلئین لەوانەى موفاقن، دوو شت پئوویستە بۆیان تەئمین بکەن، یەك/ وەگو تەعويزى ئیعافە بەپئى رپژەو دەرەجەى عەجز بەشکلئکى تر، دوو/ ئەوانەى دەخلیان نیبە، دەبئ ئیمە ھەدى ئەدناى دەخلیان وەگو ھەر مواتنئک تەئمین بکەبن، بۆ موفاق، ئیمە پئیشنیاریکمان له لیژنەى ھاوبەش پئشکەش کرد، وەخت نەبوو زۆر لەدواى دابچین، لای وەزارەت ئیشکالیەکیان ھەبە، بەلام بەرھئى من ئیشکالیەتە ھەل ئەبئ، بە دەرچوونى ئەم یاسایە، پئشان ھىچ موساعەدەبەى بۆ مەوھوق نەبوو، دەست خۆشیان لئ دەکەم، ھەئسان خستیانە ناو شەبەکەى ھیمايەى ئیجتیماعى، بۆبە ئیشکالیەت ھەبە له قسە کردنمان لەگەل یەگتر، ئیشکالیەتى دووھم، نابئ کەمتر لەوھى ئبستا وەردەگرن بیان دەبنئ، بۆبە پئیشنیارى موھەدەدى من، ئەوھبە:

یەك/ بۆ ئەوانەى داھاتیان ھەبە، ئەك بەس شەرتە موزەفە بئى، داھاتی ھەبە، ئیشى له شەرىکەبە مومکینە داھاتەکەى 300، 400 ھەزار بئى، نابئ ئیمە بلئین تەنھا بۆ ئەوهى کە راتبى ھەبە، بۆ ئەوهى کە

داھاتی ھەيە، ئىمە مەقتوع ھەدى ئەدناى، ئىنجا چ ھى عامل بى، چ ھى موزەف بى، فى دەرجەى عجز، واتە ئەوۋى 40%، 60ھەزار وەردەگرىت، بە ھىسابى 150 زائىدەن 60، ئەوۋى 30% و 45 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى 50%، 75 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى 70%، 85 ھەزار وەردەگرىت، ئەمە ئىزافەتەن بۇ ئەو داھاتەى كە مانگانە ھەيەتەى، بۇ ئەوانەى ھىچ داھاتىان نىيە، پىشنىار ئەكەم ئەم بەدەل تەعويزەى بەرپىتەى، ئىزافەتەن بۇ يەكجار راتبى ھەدى ئەدنا، واتە جارىكى تر ئەوۋى دەرجەى عىجىزى 40% 150 زائىدەن 60، 210 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى دەرجەى عىجىزى 30%، 195 وەردەگرىت، ھەتا دەگاتە ئەوۋى كە عىجىزى دەرجەى 75، 235 وەردەگرىت، ئاخىر كەلیمە ئەگەر ماپەو بە موعاق، يان نەماو بە موعاق، ئىمە لەمادەى ھەوت جوداى بکەين بەینى ھەموو خاوەن پىداوويستە تايبەتەکان و موعاقەکان، موعاقەکان بەو موعادەلەيە، ئەوۋى داھاتى نىيە، ھەدى ئەدناى بەدەنى، زائىدەن ھەدى ئەدنا فى دەرجەى عىجىز، ئەوۋى داھاتى ھەيە فەقەت، ھەدى ئەدناى فى دەرجەى عىجىز، وەكو ھىسابم کرد، تەسەور دەكەم زياتر لەوۋى كە ئىستا وەردەگرن و عادلترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەلەمان:

سوپاس، رىزدار خورشيد احمد.

بەرپىز خورشيد احمد سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەلەمان.

ئىستا ئەوانەى موعاقن بەراستى چاويان لە دەمى ئىمەيە، خاسەتەن بەنيسبەت ئەو خالە، چ ئەنجامىكى ئى دەردەچىت، چونكە دەمى ماددى بۇ ئەوانە سەرەكيترين دەعمە راستە ئەوانەى تىرش ھەموو باشن، لە پىداوويستەكانى فلان و فلان ھەمووى بۇ دابىن بکەين، بەلام دەمى ماددى شتىكى سەرەكە لەو ياسايە، لەبەر ئەوۋە ناگرى ئىمە بىين شتىكى وا بکەين، كە ئەو شتەى دەستان كەوتووۋ پىش ئىستا لىيان كەم بکەينەو، بەلكو دەبى ئەم ياسايە بىيتە پال پشتىك تەعزىزى ئەو دەست كەوتە بۇ ئەوان، من لەگەل برادەرەكى كە لەگەل جەنابى وەزىر ھاتبوو، گەشتىنە خاللىكى موحەدەد كە بەو شىوہيە ئەويش وەكو خەبىرەك لە وەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلايەتەى، پىي باش بوو بەو شكلە بى، يەك/ (يمنىح كل معاق لاتقل درجة عجزه عن 40% مبلغاً قدره (150) الف دينار شهرياً كبدل عوق) ئەمە ھەقىكى مەزمونە بۇ ئەوانەى كە عەوھقىان لە 40% و سەرەوہيە، پاشان دوو/ (تخصص اعانة للحماية الاجتماعية للمعوق الذى بلغ من العمر 18 عاماً على النحو الاتي: المعاق الذى يبلغ درجة عجزه 65% فما فوق يستحق راتب الحماية الذى يعادل الحد الادنى من اعانة الحماية الاجتماعية)، يەعنى ئەو 150 ھەزار دىنارە لە جىگاي خۆيەتەى، كە عمرى بوو 18 ئىعاقەكەى لە 65% بوو، زياد لەو 150 ھەزارە 140 ھەزار دىنارى ترى دەدەينى، ئەمە وەكو دەرجەى ئىعاقە، دوو/ (المعاق الذى تتراوح درجة عجزه مابين 35% لغاية 64% يستحق اعانة بالشكل الاتي الحد الادنى من الاعانة 140 في نسبة العجز) ئەگەر لە 65 كەمتر بى، ئەگەر لە 65 زياتر بى،

140 ھزار زائیدن 150 ھزار دەبیتە 290 ھزار، بۇ ئەوہی بتوانیّت ژيانی خۆی پیّ بیاتە سەر،
وابزانم ئەوہ شتیكە لە خزمەتی ئەم چینە دایە، ئەگەر بیّتو ئیّمە دەنگی لەسەر بدەین، زۆر سوپاس.

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار د.حسن.

بەرپیز حسن محمد سورە:

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

لەراستیدا پۆیستە ئیّمە ئیشکالیەتیك لە ماددەى حەوتدا حەل بکەین، ئەویش ئەوہیە لە ماددەى حەوت
موەافی کردۆتە سىّ فیئە، فیئەى 65 بۆ 100، کە عیجزەکەى 65 بۆ 100، فیئەیهک 33 بۆ 64،
فیئەیهک 15 بۆ 32، بەلام لە تەسنیفی ریعایەى ئیجتیماعی، بۆ خوشیان لە قانونەکە لە ماددەى سىّ
کردبوویان، (المعاق غير القادر على العمل كلياً، المعاق غير القادر على العمل جزئياً) دوو بەشە، کەواتە ئەبى
لەگەل تەسنیفەکە بیگونجینین، بیکەینەوہ بە دوو، کە یەکەم و دووهمیان دەگریتەوہ، نەیسبەتى بۆ ئەوہى
کەوا ئەو ریعایەى ئیجتیماعیەى چۆن بدرى؟ بەرەئى من یەکەم بەنەیسبەت ئەوانەى کە موەزەفن،
بەشیوہیەکی مەقتوع ھەر 100 ھزارەکە وەکو جارەن بیان دریتى، ئیّمە زیاتر بیر لەو موەفانە بکەینەوہ
کەوا موەزەف نین، بۆیە ئەوانیش بەدوو رپگا دەدریت، رپگایەکی مەقتوع کە حەددى ئەدناو ئەعلاى
تیدابى، رپگایەکی تر بەپى نەیسبەى عیجز بى، ھەر وەکو موەادلەیهکی پۆیست، موەادلەیهکی حیسابى
کە کاک د.ئاراس داینا، کە ئەویش بەشیوہى راتبى حەدى ئەدنا زەربى نەیسبەى عیجزەکە بکەین، زائید
مەبلەغیكى سابتى بکەین، بەپى ئەو دوو فیئەیهى کە باسمان کرد، سوپاس.

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

ریزدار شیرزاد حافظ کەرەمکە.

بەرپیز شیرزاد عبدالحافظ شریف:

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

جارى لە ماددە حەوت کورتە بالاکان ناگریتەوہ بە هیچ شیوہیەک، لەبەر ئەوہى ئەوانە دەرەجەى عیجزیان
نییە، لەبەر ئەوہ دەبى حیسابى بۆ بکرى، من سوپاسى کاک ئاراس دەکەم بەراستى کاک ئاراس ئەوہى زۆر
باش ورد کردوہ بۆمان، بۆیە من ئیقتیراحى ئەوہ دەکەم لەباتى ئەوہى کە بلیین (يعادل الحد الادنى
الراتب)، (الحد الادنى المعيشة) ئەگەر وا مەعیشە دابنن، چونکە مەعیشە لەو 140 راتب زیاترە، لەو
کاتەدا ئەو موەادلە ھەر چۆنیك حەل بکرى، لەو 150 زیاتر دەرەجەیت، کە ئیستا کەمئەندامان وەرى
دەگرن، لەو 150 نایەتە خواریوہ، بۆیە من پيشنیاری ئەوہ دەکەم لە ھەموو ئەو شوپانانەى کە
ئەنووسریت حەدى ئەدناى راتب، بنووسرى (الحد الادنى للمعيشة) زۆر سوپاس.

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار رېياز فتاح.

بهرېز رېياز فتاح محمود:

بهرېز سرۆكى پەرلەمان.

منیش تهنكيد لهوه دهكهمهوه كه برپارېئى ئهو بره پارهميه كه ددرئى بهگوپړه دهرجهى عيجز بئى، كورته بالاكان له دهرجهى عيجز وجوديان نيبه، نهگهر برپارېش بئى كورته بالاكان ليره وجوديان هه بئى، بهگوپړه ئهم ماددهيه تهرك كراون.

دووه مېش/ باشتر وابوو له دانانى دهرجهكه كه كراوه به چهند فيئيه كه وه، سهپرى رېژهكه بكرابه، يهعنى سهپرى چؤنيهتى دانانى دهرجهى عيجز بكرابه، چونكه نهگهر سهپرى ئهو رېژانه بكهيت، سهپرى ئهو دهرجهانه بكهيت كه دانراوه، ژماره ئهو كه مئهندانهى كه ئىستا ههپه، لهوانهيه دوو ئهوهندهو سئى ئهوهنده بكات، چونكه شتى زؤر ئاسايى ههپه كه دهرجهى عيجزهكهى له 30% يه، ياخود 35%، يان له 40%، لهبهر ئهوه تهعلمياتى ژماره (2)ى سالى 1998 ههپه هى وهزارهتى تهندروستى، باشتره ليژنهى ياسايى، يان ليژنهكانى تر سهپرى چؤنيهتى دانانى دهرجهى عيجزهكه بكرئى، چونكه ئه بئى حيساب بؤ ئهوه بكهى چهند كهس ئهم ياسايه ئهپيگريتهوه، بؤ ئهوهى دهرجهيهكى عيجزى كه م ههقى دهرجهيهكى عيجزى زياتر نهخوات، كار بكات لهوهى پارهى ئهو كهسهى كه زهروره كه م بكات، بؤ كهسيك كه زهرور نيبه پيئى، يهكيكى تر له كيشهكان دانانى حهدى ئه دنايه، ههمووشمان ئه زانين كه راسته حهدى ئه دنای مووچه دانراوه به 140 هزار، بهلام لهگهئ ئهوه ههموو كهسيك كه حهدى ئه دناكهى 140 هزاره كؤمه ئيك دهرمالهى ههپه، بؤ ههر كهسيك كه مووچه وهردهگرئت ئهو حهدى ئه دنايه ناميئيتهوه، به كؤمه ئيك دهرماله زياد دهكات، لهبهر ئهوه ئهو 140 هزاره ناتوانيت پيداويستى ژيانى كهسيك دابين بكات، نهگهر كهسيك دهرجهى عيجزى لهو ئاسته بئى كه نهتوانئى كار بكات، پيويسته رېژهى پارهيهك، ياخود بره پارهيهك ديارى بكرئت كه ژيانى دابين بكات، ئهوهش ئه بئى ليژنهى دارايى لهسه ر پيوهى خويان ديارى بكهن، كه چ بره پارهيهك نهتوانئى پيداويستى ژيانى كهسيك ديارى بكات، نهك ئهوهى حهدى ئه دنای مووچهيهك كه لهراستيدا وجودى نيبه، چونكه به كؤمه ئيك دهرماله زياد دهكات، سوپاس.

بهرېز سرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار كوئستان محمد.

بهرېز كوئستان محمد عبدالله:

بهرېز سرۆكى پەرلەمان.

دياره دهرکردنى ئهم ياسايه كه تا ئىستا پيئنج پرؤژه ياساي بؤ پيشكش كراوه، يهكيك له ئامانجهكانى بهرزکردنهوهى ئاستى ژيانى كه مئهندامانه، بهلام دواى ئهو رپون كردنهوهى بهرپز د.ئاراس تيگه يشتين، ئهمه نهك بهرز كردنهوهى ئاستى ژيانiane، بهلكو به پيچهوانهوه ئهوهى كه پيشتر پەرلەمان كردوويهتى ليئى باشگهز ئه بينهوه، بؤيه پيموايه ئه بوايه ئهو شهرحه له ليژنهى هاوبهش بكرابه، بؤ ئهوهى بهو

شېۋىيە ئەو ماددەيان دانەپشتايە، من پېموايە دەبىت ئىمە رېژەبەك دابنېين كە ئاستى گوزەرانى كەمئەندام بەشېۋىيەك بى لە كەسېك تر، ئەگەر كەسېكى باشتەر نەبى، كەسېكى تر بى لە كاتېك كە ئەوان جگە لەۋەى كە ناتوانن كار بكەن، كۆمەلېك خەرجى دەرمان و پېداۋىستى تايبەتايان ھەيە، بۇيە من پىشتىگىرى لەو رايەى ھاۋرېم كاك شىرزاد دەكەم، بۇ ئەۋانەى كە ھىچ كارېكايان نىيە، ھەدى ئەدناى مەعەشەتايان بۇ دابندىت، تۆ كە نەتوانى ھەدى ئەدناى مەعەشەت بۇ يەكېك كە كەمئەندامە و كارى نىيە دابىن بكەين، چۆن ئەتوانى بەم ياسايە خزمەتى بكەيت؟ ئەۋانەش كە كارايان ھەيە، واتا كارېكى تريان ھەيە، ياخود ھەر دەخلىكى تريان ھەيە بە مەقتوع، ھەر ۋەكو ئەۋەى پېشتەر ھەيە 150 ھەزاريان بۇ دابندىرى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

سوپاس، رېزدار اسماعىل گەللى كەرەمكە.

بەرپىز اسماعىل سەيد گەللى:

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان.

خوشك و برايانى بەرپىز.

سەرەتا ئەمەۋى پىشتىگىرى ئەو رەئىيە كاك عبدالسلام و كۆمەلېك برادەر بكەم، لەۋەى كە ئەبى ئەم دوو فىئەيە جيا بىرئەۋە، ئەۋەى كە داھاتېكى ھەيە، ئەۋەى كە ھىچ داھاتى نىيە، چۈنكە ئەۋەى كە ھىچ داھاتېكى نىيە، بەرپىستى زۆر زۆر ژيانى سەختەر، ئەۋەى كە داھاتېكىشى ھەيە ئەمە لەرپىستىدا مېنچەيە موۋچەش نىيە، ئەم مېنچەيە ۋەكو بېمەيەكى تەندروستى وايە، يارمەتەكە بۇ كرىنى پېداۋىستىەكانى كەمئەندامان، ئەم بابەتە بەرپىستى بابەتېكى موعەقەدە، لەبەرئەۋەى رېژەى ئەۋى، يەئى نىسبەو تەناسوب ۋەردەگىرى لە عىجىزەكە، بۇيە من ھىوادارم ئەم بابەتە، بەتايبەتە ئەم ماددەيە نەخرىتە دەنگدانەۋە، تا بەيانىش ئەگەر فورسەت ھەبوو، چۈنكە بەرپىستى بابەتېكى زۆر زۆر گىرنگە، زۆر ھەساسە، ۋەكو كوېستان خان ئىشارەتى پېيدا، ھەدى ئەدناى مەعەشەت لە ۋلاتى ئىمە دانراۋە، يان تەھدىد كراۋە، بەھەقىقەت ئەۋە ھىچ نىيە، 140 ھەزار ھەر ھىچ نىيە، ئىنجا بە ئىزافەى ئەۋەى ئەم كەمئەندامە كۆمەلېك كېشەى ھەيە، كۆمەلېك پېداۋىستى ھەيە، كۆمەلېك شتى تىر پېۋىستە، بۇيە من داۋا دەكەم بەلەيەنى كەم موۋچەى ھەدى ئەدنا لە 250 ھەزار كەمتر نەبى، ئىتر ئەكرى لەسەر رېژەكانى تر زىاتر موناقتەشە بكەين، بۇيە من جارېكى تر ھىوادارم ئەمە بىخىرتە بەيانى بۇ دەنگدان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

بەرپىز، ديارە جەنابت رەنگە لە ژوورەۋە نەبوۋىتېتى، ئىمىرۇ ھەموو پىرۇژەكە ماددە بە ماددە، لەگەل ناۋەكەى موناقتەشە دەكرى، ئەم موناقتەشەى ھەموۋى ئىۋەى بەرپىز لە پىرۇتۇكۆل ۋا ئىستا ئەيخەنە سەر كاغەزەۋە، تا كاغەزم بۇ ھاتوۋە قىسمېكى زۆرى تەۋاۋ بوۋە، سبەى تەسلىمى لىژنە پەيۋەندىدارەكان دەكەن، ئەم ھەرسى لىژنەى كۆمەلەيەتى و دارايى وياسايى، ۋەئەى ئىۋەى بەرپىز يەكە، يەكە ھەرچىتان ۋتوۋە،

تەبویب ئەكریت، جارېكى تر ئەو بەرپزانە، ئەو ماددانە دائەرپژنەوہ بۆ دەنگدان بەپېی ئەو موداخەلانەى ئیوہى بەرپز کردووتانە، ئەوجا دیتە ئیرە بى موناقتەشە، يەك بە يەك لەسەرى دەنگ دەدریت، ئیحتیمالە چەند رۆژىكى تر بخایەنى تاوہكو دېینە سەر ئەو حالەتە، ئیمرۆ دەنگدان نییە، ھەر بۆ ئاگادارى جەنابت، رېزدار د.بشیر خلیل.

بەرپز د.بشیر خلیل حداد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەکانى من كاك خورشیدو كاك عبدالسلام کردیان، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، رېزدار سۆزان شەھاب.

بەرپز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بىگومان من تەواو پشتگىرى ھاوړپى بەرپزو ھەفالى بەرپزم دەكەم كاك عبدالسلام، لیرە ئەبى ئیمە بىكەين بە دوو بەشەوہ، بەشى يەكەم/ ئەوانەن كە داھاتيان ھەيە، ئەو كەسەى داھاتى ھەيە، ئەم بەدەلى ئىعاقەيە مەبلەغىكى مەقتوع بى كە پىى بدریتى، بۆ ئەوہى يارمەتى ھىچ نەبى ئەو داودەرمانەى بكات، بەلام لیرە دەمانەوى بەنەسبەت ئەم ياسايەوہ، دەخلى ئەوانە زیاد بکەين كە ھىچ داھاتىكيان نییە، چاودرپى ئەو داھاتەن بە تەنيا، ھىچ نەبى بۆ ئەوہى ئەو ياسايە زەمانى ئەوہيان بكات دەردى عەرەب ئەلى، (فى عیش كرىم) بى، ھەر ھىچ نەبى دەست لە خەلك پان نەكەنەوہ، بۆيە بەراستى ئەگەر بمانەوئت بەشپۆزىكى عادیلانە بىكەين، دەبى بەم شپوہيە بى تەسنىف بكرى لەسەر دوو بابەت، يەكەم/ ئەوہى داھاتى ھەيە بەدەلىكى مەقتوع، ئەوہى كە خۆشيان ئىستا پەپرەوى دەكەن 100 ھەزارە بۆ ئەو كەسانەى كە راتبيان ھەيە، ئەوہ وەكو بەدەل ئىعاقە دەيان دریتى، ئەوہى كە ھىچ داھاتى نییە، ئەو موعادەلەيەى كە بەرپز سەرۆكى لیزنەى دارايى کردوويەتى، پىموايە جوانترين مەسەل ئەدات بەوہى كە راتبى ھەدى ئەدنا زەربى نەسبەتى عىجز زائیدەن مەبلەغىكى ساپت تەقسیمی 65 دەكاتە ئەوہى كە بگاتە دەورو بەرى 210 ھەزار، ئەوہش دەبى مەبلەغىك و تەبەعیاتىكى دارايى لەسەرە، ئیمە لیرە ياسايەك دەربكەين سبەى رۆژى حكومەت بللى من ناتوانم ئەوہ بکەم، ئەوہش دەكەوئت لەسەرمان، لەبەر ئەوہى من پىم باشە ئەسنای ئەو موناقتەشەيەشدا، ھول بدرى پەيوەندى بكرى بە وەزارەتى دارايى، بۆ ئەوہى راي ئەوانیش بزاندريت لەسەرى، چونكە ئەوہتا من گويم لیبووە ھەتا وەكو ئىستا دوو، سى جاریش لە بەرپز وەزیرم پرسىوہ، ئەلى من ناتوانم يەك سەنت زیاد بکەم، بەبى ئاگادارى حكومەت و وەزارەتى دارايى، واتە ئەگەر ئیمە حیسابیشمان کرد دەبى موافقەتى وەزارەتى دارايى بۆ وەربگرين، كەوا لە كوئى جىگەى بۆ بكاتەوہ، بۆ ئەوہى ئەم موعادەلەيە بۆ ئەوانەى داھاتيان نییە، ئەوہ چارەسەر بکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز، ئىستا ئىمە لەنپھايەتى سالىن، ميزانىيە تازە دىت، ئەتواندىر دىراسەيەكى ورد بىرى لەم بەرلەمانە، شتىكىيان بۇ دابندىت، ئەمەى معەووق، ئەمەى گەمئەندام، ئەمەى پىداويستىيە تايبەتتەكان منت نىيە لەسەر كەسمان ئەم ئىشەيان بۇ دەكەين، حەقى خۇيانە، بەپىي ئەو ئىمكانيەت و ئەو تاقەتەى ھەمانە، وەختى لە ميزانىيە دادەندىت، پىويستە وەزارەتەكانى مەعنى حكومەتى ھەرىمى كوردستان، وەزارەتى دارايى، وەختى ميزانىيە رەئىيەكى تەواوى خۇيان حازر ھەبى، تاوەكو دىراسەت بىرى لەگەل ئەو تاقەتەى ھەيە، ئەم بەرپزانە ھاوولائى ئەم ھەرىمەن، مافيان لەسەرمانە، ھىچ مەنتىكىشى تيا نىيە، كە شتىكى زيادىيان بۇ بکەين، يان كەم، وەكو ئەو دەولەتەنى تىرى دنيا، كە لەگەل پىداويستىيە تايبەتتەكانى خۇيان چۆن تەعامول دەكەن، تەعامولئىكى وا لەگەلئان بکەين، بەشىويەك بى كە بتوانن زىيانكى سەر بەرزانەيان ھەبى، كە موحتاج نەبن، بتوانن بىرىن، ئەووى كە ناتوانى ئىش بىكات، ئەووى دەتوانى ئىش بىكات، دەتوانى ئىشكى موحتەرەمى بۇ بدۆزىتەو، زەرىبەى خوشى بدات، بەسەر بەزانە كارى خۇى بىكات، بەلام ئەم ئىستىحقاقىكى خاسى خۇى ھەبى، ئەووشى بۇ جىبەجى بىرىت، رىزدار سىوھىل عثمان.

بەرپىز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان.

وەك بەرپىز باست كرد، ئەو ياسايە دەكەوئتە سالى 2012، ئەو برە پارەيەى كە تەخسىس دەكرىت لە ميزانىيەى 2012 دەبى، ئەو ئىستا لە كۆتايى 2011 يە، من پىشنىارم ئەوويە ئەگەر ھەدى ئەعلا بۇ راتب دابنىن، بابلىن بەتايبەت ئەوانەى كە دەخلىان نىيە، ئەگەر 200 ھەزار دىنار دابنىن ھەدى ئەعلا، لەگەل ئەو برىارەى پىشو پارسال لە بودجەى 2011 كە دايتمان 150 ھەزار دىنار بى، تەناقوز ناكات، لەبەر چى؟ ئەگەر دواى ئەو نىسبەى عىجزەكان بدەينە وەزارەت جىبەجى بىكات، ئەو كاتە برۋاناكەم لە 150 ھەزار دىنار كەمتر بى، ئەگەر رىژەى عىجزەكەى لە 150 ھەزار دىنار كەمتر بى، دەتوانى دوايى بوى تەواو بىكات، بىكاتە مەقتوع بەپىي ئەو ياسايە، ئەگەر ئىستا لەسەر ئەو ماددەيە برۋىن كورته بالاکان ناگرىتەو، ئەو برە پارەيەى كە من باسى دەكەم، وابزانم د.ئاراس باشترىش دەزانى، ئەگەر قسەكانى من لەگەل قسەكانى د.ئاراس تەقريبەن يەكتر دەگرىتەو، يان نا، ئەگەر مەجالى بدەى دوايى باسى بىكات، چۈنكە ئەو داراييە، ئەو لە بەشى دارايى و حىسابات زياتر دەزانى لەمە، پىم باشە ئەگەر 200 ھەزار دىنار بى، خراب نىيە ھەدى ئەعلا، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان:

زۆر سوپاس، يەعنى بەحەقىقەت من وا تەووق لە ئىووى بەرپىز دەكەم، لەم موناھەشەيەى ئەم پىرۆزە ياسايە، ھەرچى بکەين، بۇ ئەويە لەو زياتر بى كە تا ئىستا وەريان گرتو، نەك كەمتر بى، يەعنى نابى بەھىچ شكلىك، بۇيە چەند رۆز لەبەر دەستانە، كە موناھەشەتان كىرەو، دەتوانن ئەو حىساباتەنى بۇ بکەن، پاشان لە دەستى ئىوويە، يەعنى بەھىچ شكلىك نابى، لەو كەمتر بى كە تا ئىستا وەريانگرتو،

دەبىت ئەۋەندەش نەبى، دەبى زياتر بى، چونكى بۇ ئەۋەى ژيانيان چاكتىر بىكەين، كاك د.ئاراس تەۋزىچىكى تىرت ھەبوو، فەرموو.

بەپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەپاستىدا ئەگەر ئىمە بەو شىۋەيە كار بىكەين، كە لەو ئاستەى پىشتىر بىپارى لەسەر دراۋە، نەپىنە خوارى، بەرەو زياتر بىرۋىن، ئىمە سى رىگامان لەبەر دەستدايە، ئىنجا بەجىي ئەھىللم بۇ ئەندامە بەپىزەكان، كە ئەۋانىش يارمەتىمان بەن، رىگەى يەكەم/ ئەۋەيە كە دەرجەى عىجز لە 47% كەمتر نەبى بۇ فىئەى يەكەم، بۇ فىئەى دوۋەم لە 70% كەمتر نەبى، بەلام ئايا ئەۋە لە دەست ئىمەدايە يان لە دەست لىژنەى (طىي)دايە؟ ئەۋە گىرتەكەيە.

ئىقتىراح، يان پىشنىارى دوۋەم/ ئەۋەيە ئەۋە موعادەلەى كە بۇمان ھاتوۋە لە ئەصلى ماددەكە خوار كەسەرەكە، يەئنى مەقامى كەسەرەكە ئەگەر (65)كە بتوانىن دەستكارى ئەۋە شەست و پىنچە بىكەين، مەسەلەن كەمترى بىكەينەۋە ئەۋە كاتە حاصل تەقسىمەكە زياتر دەبىت، ئەۋەش بۇچوونىكى ترە ئەۋە بەپىزانەى لە رىازياتن زياتر دەتوانن يارمەتىمان بەن.

ھالەتتىكى تىرىش ھەيە كە پىشتىر لەگەل بەپىز د.حسن ئىشارەتمان پىداۋە، خۇ ئەگەر ھەر چارمان نەبوو، بۇ ئەۋەى لەگەل بىپارىەكەى پىشۋوماندا ئىمە كەمتر نەبى ئەۋە مەبلەغەى كە ھەمانە، لىرە موشكىلەيەك ھەيە، بەپىز سەرۋىكى پەرلەمان، ئەندامانى بەپىز، ئەۋە دەرجەى عىجزە بەنىسبەت لىژنەى توبىيەۋە دەبى تەھدىدى بىكات، بەپىي ئەم ياسايە، چونكى بەپىي دەرجەى عىجز تەھدىدى ھالەتەكە ناكى، ئىمە ناتونىن، ئايا دەتوانىن ئەۋە دەرجەى عىجزە لاپەرىن؟ ناتونىن لاپەرىن، دەبى لىژنەكە تەھدىدى بىكات، ئەگەر ھاتو دەرجەى عىجزەكە بوو بە ئەساس، بوۋە تەھدىدى بى تۈنلەيەكە، ئەۋە كاتە ئىمە دەتوانىن ھەمان موعادەلە كە بۇمان ھاتوۋە لە ماددەى (7) لە ئەصلى پىرۋزەكە بۇمان ھاتوۋە دەتوانىن جىبەجىي بىكەين، ھەمان موعادەلە جىبەجىي بىكەين، حاصل تەقسىمەكەى كە چەند دەردەچى زائىدەن مەبلەغىك، ئەۋە مەبلەغەى كە دەتگەيەنئىتە چەند؟ دەتگەيەنئىتە كەمترىن ئاست 100 ھەزار، بەرزترىن ئاستى (150) ھەزار، خۇ ئەگەر بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان و ھۆكۈمەتىش پازى بوو نىسبەتەكە زىاد بىكەين، يەئنى راتبەكە زىاد بىكەين، ئەۋە كاتە دەتوانىن ئەۋە مەبلەغەى كە زائىدى دەكەين زىاد بىكەين، بۇ نەۋنە/ ئەگەر ھاتو دەرجەى عىجز لە (65%) بوو، بەپىي موعادەلەى كە لە ئەصلى ماددەكە ھاتوۋە موۋچەكەمان تەھدىد كىرد (140) ھەزار دەكات، ئەۋە كاتە حاصل تەقسىمەكە ئەگەر (140) ھەزارە زائىدەن (10) ھەزار دەبى بە (150) ھەزار، ھەددى ئەندى ئەۋە مەبلەغەى كە ھەمانبوۋە، جا ئەۋە (10) ھەزارە قابىلى جىيە؟ قابىلى زىادو كەمە، بۇ نەۋنە، ئەگەر دەرجەى عىجز لە (33%) دەرچوۋ لە لىژنە توبىيەكە ئەۋە كاتە حاصل تەقسىمەكە بەپىي ئەۋە ھاۋكىشەيەى كە بۇمان ھاتوۋە (71) ھەزار دەردەچى، ئەۋە كاتە (71) ھەزارەكە كە حاصل قىسمەيە زائىد (30) ھەزارى دەكەين، لەۋانەيە ھەمان بىت دەرجەى عىجزى لە

(15%) بیټ، لیژنه‌ی توبیښ به‌حقیقه‌ت پېشانی بدات، نه‌و کاته نه‌گهر دهره‌جه‌ی عیجز له (15%) بی و هاوکیشه‌که‌مان جیبه‌جی کرد، مووچه‌که (32) هزاره، نه‌و کاته زائیدی ده‌که‌ین بو (68) هزار که ده‌چپته‌وه (100) هزاره‌که، ئیتر له‌م سی پېشنیاره‌ی له‌به‌رده‌مانه‌ی دوا‌ی وهر‌گرتنی په‌زامه‌ندی.....

به‌پړیز سه‌رؤکی په‌رله‌مان:

زور سوپاس، به‌پړیزان، به‌هیچ شکلیک نابیت دکتور، لیژنه‌ی توبی عیجز یاری به‌حقیقه‌تی ته‌عویقه‌که بکات، ده‌بی وه‌کو خو‌ی (1%) له، (10%) یه، (30%) یه، چه‌نده، نه‌وه، به‌لام ده‌بی نیسبه‌ی سابیته‌یه‌ک بدؤزریته‌وه، بو نه‌وه‌ی نه‌و به‌پړیزانه‌ی تووشی زهره‌ر نه‌بن، سوژان خان که‌رمکه.

به‌پړیز سوژان شهاب نوری:

به‌پړیز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

پیموایه مه‌ناقشه‌که له‌وه‌دا نییه، که ئیمه‌ که‌می بکه‌ینه‌وه، به‌ مو‌عاده‌له‌ زیاد‌ی بکه‌ین، مو‌ناقشه‌که لی‌رده‌ا له‌سه‌ر نه‌وه‌یه بکری به‌ دوو فیئوه‌وه، هر له نه‌وه‌لیشه‌وه واپوو ئیقتیراحه‌که، سی نه‌ندامیښ پښتگیری لی کردووه، بکری به‌ دوو فیئوه‌وه، فیئهی یه‌که‌م/ نه‌وه‌ی دا‌هاتی هه‌یه مه‌بله‌غیکی مه‌قتوعی بو ده‌پریت، چونکه خو‌ی دا‌هاتیکی هه‌یه، مو‌زه‌فه شه‌هادی کولی‌ه هه‌یه، هه‌موو نه‌و مو‌خه‌صه‌صا‌تانه وهرده‌گری که هه‌یه، نه‌و (100) هزاره وه‌کو به‌ده‌ل ئیعاقه‌یه، به‌لام هه‌مانه‌ی دا‌هاتی نییه، ئیمه‌ ده‌مانه‌وی ده‌ستگیری ئه‌وانه بکه‌ین، نه‌و مو‌عاده‌لانه بو نه‌وانه بی که دا‌هاتیان نییه، زور سوپاس.

به‌پړیز سه‌رؤکی په‌رله‌مان:

سوپاس، کاک عبدالسلام، فهرموو نیزامی.

به‌پړیز عبدالسلام مصطفی صدیق:

به‌پړیز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

هیچم نییه، ته‌نها ئیعا‌ده‌ی ئیقتیراحه‌که‌ی خو‌م بکه‌م، واپزانم مان‌دی بوون، وازح نه‌بوو، ئیقتیراحه‌که‌ی من نه‌م ته‌عقیده‌ی دکتور ئاراسیښ ئیشاره‌تی بو کرد نا‌هیل، یه‌ک/ مه‌بده‌ئیه‌ن لیژنه‌ی یاسایی ده‌توانن ته‌ئیدم بکه‌ن، (مجبذ) نییه مه‌بالیغی مه‌قتوع له ناو یاسا هه‌بیټ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی نرخ‌ی نه‌و دراوه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی گران‌ی و فروشی قودره‌ی شیرائی نه‌و پاره، بو‌یه مه‌بده‌ئیه‌ن رجاتان لی ده‌که‌م بیر له مه‌بله‌غی مه‌قتوع نه‌که‌ین، بیر له مو‌عاده‌له‌و پړوهو شتی‌ک بکه‌ین، که بگه‌ینینه نه‌و مه‌بله‌غی که کاک خورشید و برادران باسیان کرد، ده‌پانه‌وی تیدا بیټ، ئیقتیراحی من مو‌حه‌ده‌ده:

یه‌ک/ نه‌وه‌ی هیچ دا‌هاتی نییه به‌پیی یاساکانی تری له کوردستان (معمول به) حه‌قی پاره‌ی نه‌وه‌ی (social) تا‌کو وازحی بکه‌م، (social) ه‌که حه‌دی نه‌دنا‌یه، به‌پړیزان، مه‌ترسن له‌وه‌ی (120) و (130)، نا‌خیر ژماره‌ی (UN) (2) دؤلار بو کوردستان دانراوه پؤژانه، له عیراق دؤلار و شتی‌که، (3x2) نه‌فه‌ر

(أقل) حەددى دەرىجەى (فقر) يەئنى (180) ھەزارە مانگانە، من دەئىم ئەوھى ھىچ داھاتى نىيە بەپىيى
ياساكانى تىرى ئىمە ھەقى ھەد ئەدناى دەرىجەى فۇقرى ھەيە كەواتە (180)، ئەوھ يەك ھەلمان كىرد، كە
ئەو كەمئەندامە (180) كە وەردەگىرئ دەرىجەى فۇقرە.

دوو/ ئەو موعادەلەى تر ئەم ھەد ئەدنايە زەربى دەرىجەى عىجز دەكەين، داعى نىيە بىكەينە فىئات و
شت، چەند رەقەمم خويئند، يەئنى فەقير تىرىن كەس كە دەرىجەى عىجزى (30%) بىت تەقريبەن دوو
سەدو شتىك وەردەگىرئ، بۇيە رجا دەكەم ئەگەر بىنووسن ئەوھى داھاتى نىيە ھەد ئەدنا زائىدەن (ھەد
أدنى في درجة العجز) ئەوھى داھاتى ھەيە (ھەد أدنى في درجة العجز) ھەل دەبىت و بى تەعقيدو بى
ھەموو شت، بىنووسىن بە مەرجىك ئەگەر بۇ موزەفەين، بە مەرجىك لە نىوھى ئەوھى كەمتر لى نەبىت،
سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو.

بەپىز ناسك توفىق عبدالكريم:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە تەواو، تەواو لەگەل ئەوھى (كاك عبدالسلام)م، چونكە بەراستى ئەو ھاوگىشەيە ھەموو ئەو
گرفتانه مان بۇھەل دەكات، تۇ مەبلەغىكى سابىت دادەنىيى زائىدەن ئەم كەرتە، ئەو كاتە ئەدنا ھەد كە
(30) ھەزارەكە بوو لەگەل ئەو مەبلەغە سابىتە كۆى دەكەيتەوھ، كەواتە زەمانى ئەوھى دەكەى لە سەدو
پەنجاكە دانابەزى، لەگەل دەرىجەى عىجزەكە مەعاشەكە بەرز دەبىتەوھ، لەبەر ئەوھ تەواو پىشتگىرى
ئەوھى كاك عبدالسلام دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دەتوانن لە لىژنەكە بە وردى بۇ خۇتان، ھەمووتان ھەقتان ھەيە، نوپنەرتان ھەيە، گشت
لايەنەكان فىكرەى خۇتان بەدن، بۇ ئەوھى كە ھاتەوھ بۇ دەنگدان شتىك ھەبىت ئەو بەپىزانە زەرەمەند
نەبن، بەلكو مورتاح بن، دلىان بى خۇش بى فائىدەى لى بكن، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەپىز ناسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئەم ماددەيە زۆر ھەلدەگىرئ، لە دوپىنۆھ موناھەشەى دەكەين، ديارە ھەموومان كۆكىن لەسەر ئەوھى
كە ئەو مووچەيە كەمە، بەلام ئەوھشمان لەبىر نەچى كە پىشتەر (30) ھەزار بوو، بۇتە (50)، ئەوھى كە
(50) بوو بۇتە (150) وەكو ھەنگاوى يەكەم و لەو چوارچىوھى بودجە ھەر ئەوھندە توانراوھ، ئەوھى كە
ئىستا لەبەردەستمان داپە وەك پىشتەر باسەم كىرد، سوپاسى د.ئاراس دەكەم، لەبەر ئەوھى زۆر بە تەفصىلى و
بە وردى باسى كىرد، كاتىك ئىمە ئەوھمان ناردووھ پىش ئەوھى ئەو بىرپارەى پەرلەمان بىت بە زىادگىردنى

مووچهکان، ئیستا ئه و هاوکیشهیه لهگه‌ل ئه م بریاره‌ی په‌رله‌مان ناگونجی، ئه‌وه‌ی که ئیستا جیبه‌جی ده‌کری له‌لایه‌ن وه‌زارتمان‌ه‌وه، چونکه به جیبه‌جی کردنی ئه و هاوکیشهیه ئه و که‌مه‌ندامانه زه‌رمه‌ند ده‌بن، هه‌مووشمان هه‌وئی ئه‌وه‌مان ئه‌وه‌یه که باری گوزهرانی که‌مه‌ندامان به‌ره‌و باشتر بکه‌ین، نه‌ک زه‌رمه‌ند بن، به‌لام لی‌ره پئویست ده‌کات ئی‌مه ته‌صنیفه‌که لی‌ره جیا بکه‌ینه‌وه له‌و ماده‌یه، ئه‌گه‌ر داخیلی ورده‌کاری بین، فه‌رمانبه‌ر جیا‌یه و ئه‌وه‌ی که بیکاریشه جیا‌یه، جگه له‌وه که‌مه‌ندامان ده‌بی جیا بکه‌ینه‌وه لی‌ره، هه‌ندیکیان به‌رپزه‌یه، وه‌کو که‌مه‌ندامی جه‌سته‌یی، نابینایان، نابیستان، بیرکۆل، به‌لام له‌ کورته‌ بالا، مه‌نغۆل، ته‌لاسیمی، هیمۆفیلیا، هه‌ندیک نه‌خۆشی تر هه‌یه به‌پیی راپۆرتی پزشکی ده‌بی، ده‌بی ئه‌وانه ته‌صنیف بکری لی‌ره، ئه‌گه‌ر پئویست به‌وه بکات، یاخود ناوی پرۆژه یاساکه ته‌نها که‌مه‌ندامان نه‌بی، ئه‌وه‌ی که هه‌یه ئیستا ئه و هاوکیشهیه ئی‌مه ده‌بی هه‌وئی ئه‌وه بدیه‌ن ئه‌گه‌ر ئه م هاوکیشه‌یه‌ش نه‌بی، هاوکیشه‌یه‌کی تر بی، یاخود چاره‌سه‌ریکی تر بدۆزینه‌وه به‌شیوه‌یه‌ک بی یه‌ک دینار که ئیستا له‌و مووچه‌یه‌ی ده‌دری به که‌مه‌ندامان که‌مه‌تر نه‌بی، ئه‌گه‌ر ئی‌مه نه‌توانین ئه م سال له بودجه‌ی سالی (2012) زیادی بکه‌ین، ئی‌مه به‌شیوه‌یه‌ک وا بکه‌ین که زه‌ره‌ریان پی نه‌گه‌یه‌نین، تا‌کو ئیستاش من ته‌خویل نه‌کراوم که باسی ورده‌کاری بودجه‌که بکه‌م، بۆیه به پئویستم زانی نیوه‌رۆ که وه‌زیری دارایی ئاماده‌بی، ئیستاش ئی‌مه ده‌توانین له‌گه‌ل ئه‌ندامانی به‌رپز بوار بدری گف‌توگۆ بکه‌ین، پای وه‌زیری دارایی وه‌رگرین، چونکه هه‌ندی ورده‌کاری پئویسته‌وه دیاره پئویست به‌وه ده‌کات که له‌گه‌ل ئه‌وانیشدا دابنیشین، له‌گه‌ل وه‌زیری ته‌ندروس‌تیش دابنیشین، بۆ ئه‌وه‌ی ره‌ئی ئه‌ویش وه‌رگرین سه‌بارت به‌ رپزه‌ی که‌مه‌ندام بووه‌کان، سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

زۆر سوپاس، وه‌لا دانیات ده‌که‌م له‌وه که‌مه‌تر نابی، له‌وه‌ی که ئیستا ده‌یدن به‌ دانیاییه‌وه، ئه‌وه په‌رله‌مانه، ئیش ده‌که‌ن زۆر به‌ حه‌ماسه‌ته‌وه، پینج پرۆژه من سوپاسیان ده‌که‌م، پینج پرۆژه‌ی موخته‌لیف، یه‌کی له‌ حکومه‌ت، چواری له‌ ژماره‌ی یاسایی ئه‌ندامه‌کان له‌ فراکسیۆنه‌کانی موخته‌لیف هاتووه، بۆ ئه‌وه‌ی ژیانان چاک بکری، ئیستا من قه‌ناعه‌تم هه‌یه هه‌ر هه‌موو به‌کو‌ی ده‌نگ له‌گه‌ل ئه‌وه‌ن له‌وه زیاتر بی نه‌ک که‌مه‌تر بی، به‌لام ده‌بی رپگه‌یه‌کی ده‌قیق بدۆزریته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی ئیجتیه‌ادی تیا نه‌بی، پاشان به‌ یه‌کی زیاد بدری و به‌ یه‌کی که‌م، به‌رپز کاک فرست مو‌داخه‌له‌یه‌کی هه‌یه، فه‌رموو.

به‌رپز فرست احمد عبدالله / سکرته‌ری په‌رله‌مان:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ئی‌مه ده‌توانین ئی‌زافه‌یه‌ک له‌سه‌ر ئه‌و ماده‌یه بکه‌ین، نه‌تیجه‌ی ئه‌و عه‌مه‌لییه‌ حیسابیه شه‌رتیک ئی‌زافه بکه‌ین، بلین به شه‌رتیک ئه‌وه‌ی به‌ موجبی ئه‌و ماده‌یه وه‌رگریت که‌مه‌تر نه‌بی له‌و مه‌بله‌غه ئه‌وه‌ی به‌ موجبی قه‌وانینی پشتر ئیستیحق‌اقی بی، ئه‌وه حه‌له، موهیم که‌مه‌تر نه‌بی، ئه‌گه‌ر زیاتر بی ئیعتیادی حه‌قی ئه‌وه، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددى حەوت گەتوگۇ لەسەرى تەواو بوو، دەگەرپىنەوہ بو سەر ماددى (32) لىژنەى كاروبارى كۆمەلاپەتى فەرموو بەردەوام بە..

بەرپۇز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

گەپشتىنە ماددى (33) (على الوزارات المختصة كل فيما يخصه تنفيذ أحكام هذا القانون).

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

ماددى (33) لىژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپۇز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاوبەش صياغەى ماددەگەى بەو شپوہپەى کردوہ:

(على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون).

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۇزان، كەس موناقتەشەى ھەپە لەسەر ئەو ماددەپە؟ فەرموو.

بەرپۇز شپۇزاد عبدالخافظ شریف:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لىرە پىمواپە لەو ياساپە لىرەدا بتوانىن، پەعنى لىرە بەدواوہ ناتوانىن جىگەى بو بکەپنەوہ، ئەویش

ئەوہپە ھەموو ناوچە دابراوہگانىش بگرتتەوہ، چونكە ئەوانىش ھەموو كوردى لىپە، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپۇز ئاسۇس نجىپ/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلاپەتى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ھىشتا برپارى ئەوہمان وەرنەگرتوہ لە وەزارەتى داراپى كە وردەكارى پىوېستە بو ئەوہى ئىمە

بتوانىن ئەو كەمئەندامانەى كە لە ناو ھەرىمەن مەشمول بن بەو مووچەپە، ديارە پىوېست دەكات ئەگەر

ناوچە دابراوہگان بى، دەپى بىگەرپىنەوہ، ياخود راپ سەرۆكاپەتى ئەنجومەنى وەزىران وەرگرم، جارى لە

دەسلەلتى مندا نىپە برپار بەوہ بدەم، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ناسك خان.

بەرپۇز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپراستی من ئەو دەو، سى جاره ئەو دەبىستم، يەنى ئىمە پەرلەمانىن، ئەگەر ئىمە لىرە تەرمان کرد
كە ناوچە جى ناکۆكەكان بگريتهوه، مەفروزە حكومت لایەنى جىبەجىكار بى، ناکرى ئىمە چاوپروان بىن
بزانىن وەزىر رازىيە، چونكە خۆ بودجە هەر لىرە تەصدىق دەكرى، دواتر ئىمە ياسا دەردەكەين، لەبەر
ئەو پىم باشە بەپراستی ئەوئەندە نەوترى نازانىن، ئايا وەزىرى دارايى پازى دەبى، يان نا؟ سوپاس.

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان:

نا، نا، زۆر تەبىعەيە، ئەگەر حكومت ئىلتىزامىكى ماددى هەبى، لە تاقەتى نەبى، دەبى پەرى وەر بگرىن،
بەلام ئەوجا قەرارى ئەخىر هەر بۆ پەرلەمانە دىتە ئىرە، بەلام ئەویش وەزىرە، بە ناوى حكومەتەو
لىرەيە، دىفاع لە وچەي نەزەرى خۆى دەكات، حەقى خۆيەتى پەرى خۆى بدات، نابى بلىين نابى تۆ قسە
بكەى، ئەى بۆچى هیناومانەتە ئىرە؟ زۆر زۆر تەبىعەيە، ئىستا بەنىسبەت ماددەى (33) كەس موناقتەشەى
لەسەرى نىيە زياتر، ئىستا دەچىنە ماددەى (34)، ئەویش گەفتوگۆ لەسەرى تەواو بوو، لىزنەى كاروبارى
كۆمەلایەتى فەرموو.

بەپرىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (34):

لايعمل بأي نص يتعارض مع مبادئ وأحكام هذا القانون.

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى ھاوبەش فەرموو.

بەپرىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىزنەى ھاوبەش پشتگىرى ماددەكە دەكات وەك ئەوەى كە خويندرايەو.

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپرىزان، كى موناقتەشەى لەسەر ئەو ماددەيە هەيە؟ نىيە، ئىستا بچىنە ماددەى (35)، فەرموو.

بەپرىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (35):

ينفذ هذا القانون من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية.

بەپرىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى ھاوبەش.

بەپرىز عونى كمال سعید بەزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

ليژنه‌ی هاوبه‌ش پشتگيري مادده‌که ده‌کات.

بهريز سهروكي پهرله مان:

به‌رده‌وام بن ليژنه‌ی کاروباري کومه‌لايه‌تي.

بهريز تارا تحسين نه‌سه‌ه‌دي:

بهريز سهروكي پهرله مان.

"الاسباب الموجبة"

نظراً لوجود أعداد كبيرة من المعاقين في الإقليم وانخفاض مستواهم المعاشي ولعدم وجود تشريع إقليمي خاص بهم، وإن بعض النصوص الواردة في التشريعات والقوانين الخاصة بحقوق المعاقين وأوضاعهم لم تجد طريقها إلى التطبيق إلا في نطاق محدود للغاية، وإنخفاض نسبة المستفيدين من البرامج الخاصة برعايتهم وتأهيلهم وتشغيلهم ومن أجل النهوض بهذا المستوى وإتخاذ التدابير اللازمة لمساعدتهم على التكيف النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والعمل لإزالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي أدت إلى تقليص فرص العمل أمام المعاقين نتيجة التنافس اللامتكافيء من غير المعاقين على فرص العمل المحدود أمام الجميع ولإزدياد عدد المعاقين في الإقليم بشكل مضطرد نتيجة للظروف التي مرت بها الإقليم والتي نجمت من السياسات غير الحكيمة واللاإنسانية للسلطة الحاكمة في حينها في العراق، وإنسجاماً مع التشريعات الخاصة بحقوق المعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ولتعديل المفاهيم والنظرة إلى المعاقين من منظار القدرة وعدم النظر إليهم من منظار العجز، والنظر إليهم ضمن معيار الإنسان العادي من حيث الحقوق والواجبات ومن حيث ضرورة إتاحة كافة الفرص له، وللإستفادة من كافة البرامج والخدمات التربوية والتعليمية وشأنهم شأن أي إنسان عادي، بحيث تحفظ كرامتهم وتمكنهم من تجاوز الحالات السلبية بما يضمن بقائهم مندمجين في بيئة الأفراد العاديين وعدم عزلهم في مؤسسات خاصة من أقرانهم العاديين، فقد شرع هذا القانون.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ليژنه‌ی هاوبه‌ش ره‌ئيتان.

بهريز عوني كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌سباب موجيبه‌که که خوي‌ندراوه زور دريژه، ني‌مه له ليژنه‌ی هاوبه‌ش کورتمان کرده‌وه، به‌و شي‌وه‌يه‌ی خواره‌وه:

"الاسباب الموجبة"

لاتخاذ التدابير اللازمة لمساعدة المعاقين للاندماج النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والتأهيل والعمل على ازالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي ادت الى حرمانهم من الحقوق

والحریات. ومنحهم امتیازات مادیة ومعنویة اضافیة وانسجاماً مع التشریعات المتعلقة بالمعافین الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ومن اجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة الى شريحة من شرائح المجتمع، فقد شرع هذا القانون.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

كەس دەیهوێ لەسەری موناڤەشە بكات؟ بەپێزان، ئەو پێزدارانە موشارەكە دەكەن لە گفتوگۆ (هاوراز خوێناو، سیوهیل عثمان، ناشتی عزیز، عمر نورەدی، تارا ئەسەدی)، كەسی تر هەیه؟ عبدالسلام بەرواری، هاوراز خان فەرموو.

بەپێژ هاوراز شیخ احمد:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر تییینیم لەسەر ئەو هیه چ لە پرۆژە یاسایەكەى حكومت، چ لە راپۆرتى لیژنە هاوبەشەكە، لە ئەسباب موجهبهكه باسى خاوهن پیداوایستی تایبەت ناگرێ، پیم باشە ئەمەى بخریته ناوی، لەبەر ئەو هیه لە هەندئ بڕگە و بابەتی تر خستمانە ناوی.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، پێزدار سیوهیل عثمان.

بەپێژ سیوهیل عثمان احمد:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

لە ئەسلى یاسایەكە ئەسباب موجهبهكه زۆر دوور و درێژ بوو، لەبەر ئەو هیه من پشتیوانى لە رهئى راپۆرتى هاوبەش دەكەم، زۆر سوپاس.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، پێزدار ناشتی عزیز.

بەپێژ ناشتی عزیز صالح:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ئەسباب موجهبههیهى كە لە ئەسلى پرۆژەكەدا هاتوو، بەراستی سى خالى سەرەكى كە ناوەرۆكى ئەسباب موجهبهكهى لەسەر دارپێزراوەتەوه، سى خاله كە وەكو پيش مەرج دانراوه، پيش مەرجيكي دروست نيه، كە ليرەدا هاتوو، بۆ نموونه لەسەرەتاكەيدا ئامازە بەو دەكات كە ياسا لەبەر ئەو هیه ژمارەى كەمئەندامان زۆرە لە كوردستاندا، بۆيە ئەم پرۆژەهيه دەرجوو، كە مەرج نيه ياسا بۆ دياردە دەرجي، جارى وا ههيه ياسا بۆ يهك (case) دەردەجى، بۆ نموونه لە سەرەتاي سألەكانى (2000) لە ئەلمانیا يهك (case) هەبوو هى خەتەنە، كە پەناھەندەش بوو لەو وڵاتە، بەلام ياسايەك دەرجوو بۆ مەسەلەى خەتەنە، چونكە ياسا بەتەنھا مەسەلەى تەنزيم نيه، زۆرجار رەدە، رینگارتنە بۆ ئەو هیه كە ئينتیشارى ئەو حالەتە نەكات، ئەو دروست نيه ليرە، هەر وھا پيش مەرجيكي تر لە ناو ناوەرۆكەكە

دانراوه، كه باس له خراپى ئاستى مووچهو بژيوى ژيانى كه مئه ندام دهكات، كه ئەمەش پيش مەرحيكي هەلەيه بۆ ئەسباب موجهبه، چونكه مەرج نييه ئەو كه مئه ندامه، لەبەر ئەوهى كه ئەو حاله تيكي ناتەندروستى هەيه له لەش ساغيدا، بۆيه ئەوهى دەدری، بە تەنها مەسەله حاله تە مەرييه كەشى نييه، پيش مەرحيكي تريش دانراوه له ناو ئەسباب موجهبه كه، كه ئەوهش دروست نييه، ئەوهيه كه باس له زۆرى كه مئه ندامى دهكات بەهۆى ئەو رووداوانهى كه بەسەر هەريم و بەسەر عیراقتا هاتوو، خو ئەو به تەنها بۆ كه مئه ندامانى سەنگەر نييه، ئايا ئەگەر (10) سالى تر هەريمى كوردستان له سەقامگيرييهكى سياسى و ئاسايشدا بوو، خو جاريكى تر تۆ ياسا كه هەتاوشينيتەوه لەبەر ئەوهى ئەم كه سانه چوونەتە قوناغتيكى ترى تەمەنيانەوه، بۆيه من پشتگيري له ئەسباب موجهبهى راپورتى هاوبه شه كه دهكم، هەر چه نده داواكارم كه پيزى كۆتايى به راي من دروست نييه، كه دەلى (ومن أجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة) كى بپيار دەدات كه هەموو موجه مەع روانيى هەلەيه بۆ مامەلە كردن لەگەل كه مئه ندامدا؟ ئەوه بپيارىكى پيش وهخته كه ليژنهى هاوبهش داويەتى هەلەيه، مەرج نييه كه مانىك له ناو كۆمەلگادا تيروانيى هەلەيان هەيه بۆ موعامەله كردن لەگەل كه مئه ندامدا، داوا دهكم ئەو جوملهيه لادري، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرله مان:

سوپاس، ريزدار عمر نورەدينى، فەرموو.

بەريز د. عمر حمد امين خلد (نورەدينى):

بەريز سەرۆكى پەرله مان.

من دوو سەرنجم هەيه، يەكيان/ ئەوهى كه دەلى (انسجاماً مع التشريعات المتعلقة) ئەوهى كه لەلايهن جمعيهى عامهى (الأمم المتحدة) وه دەرچوو، بە رەئى من ئەوه بگۆرين بليين (وانسجاماً مع المبادئ الرئيسية للقانون الدولي الإنساني والإتفاقيات والإعلانات الدولية الصادرة) بەم شيويه بگۆرين، هەروها سەرنجى دووهميشم/ فيعلن نيمه هەول بەدين ئەوهى كه تيروانيى هەلەى كۆمەلگا لەراستيدا دەبى بگۆرين، بە رەئى من نيمه بليين لەجياتى ئەوه تەوعيه كردنى كۆمەلگا، هەروها ئينديماجى كاملى پەككەوتەو خاوەن پيداويستى تايبەت لەرووى كۆمەلایەتى، لەرووى ئابوورى، لەرووى كلتوورييه وه لهو پيناوهدا، بەم شيويه گۆرانه كه لهوهدا دەكرى، واتا من تەئيدى ئەوه دهكم كه (ونظرة المجتمع الخاطئة) لادري، بەو شيويهش بگۆري، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرله مان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەريز تارا تحسين ئەسەدى:

بەريز سەرۆكى پەرله مان.

من بەكوردى و زۆر به كورتيش ئەسبابى موجهبه كه بەم شيويه كوردوو، كه هەرچى شتەكانى ناوى هەيه پوخت كراوتەوه بەرا وەرگرتنى ريكخراوهكان و زۆريان، لەبەر ئەوه لي ره تەرحى دهكم، ئەگەر مەعقول بوو دەنگى لەسەر بدن، ئەگەر نا لەگەل هاوبه شه كهين، (دەرچوونى ئەم ياسايه بۆ زياتر خزمەت

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتىنى ژمارە (22)

بىنج شەممە رېكەوتى 2011\12\29

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتوكولى دانىشتىنى ژماره (22)

پېنج شەممە رېكەوتى 2011/12/29

كاتزمېر (3،30) ى پاش نيوەرۇى رۇزى پېنج شەممە رېكەوتى 2011/12/29 پەرلەمانى كوردستان -
عېراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل جيگري سەرۆك و، بەرپز فرست أحمد عبدالله سكرتيري پەرلەمان، دانیشتنی ژماره (22) ی خولی سییه، سالی (2011) ی خوی بهست.

بەرنامە ی کار:

بەپیی حوکمەکانی برپگه (1) ی مادده (20) له پەپرەوی ناوخوی ژماره (1) ی هەموارکراوی سالی 1992 ی پەرلەمانی کوردستان - عیراق، دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمان برپاری درا دانیشتنی ژماره ی (22) ی خولی سییه می هەبژاردن له کات (3،30) ی پش نیوهرۆی رۆزی پینج شەممە ریکهوتی 2011/12/29 دا بەم شیوهیه بی:

- 1- بەردهوام بوون لهسەر گفتوگۆ کردن لهسەر ئەم پینسیناره یاسایانه ی خوارهوه:
 - أ- پینسیناری یاسای مافهکانی کهمئەندام و خاوهن پیداوایستی تاییهتیهکان له هەریمی کوردستان.
 - ب- پینسیناری یاسای گرنگیدان به کهمئەندامان و خاوهنی پیداوایستی تاییهتیهکان.
 - ج- پینسیناری یاسای چاودیری کردن و شیاندنی خاوهن پیداوایستی تاییهتیهکان له هەریمی کوردستان.
 - د- پینسیناری یاسای مافهکانی کورتهبالاکان له هەریمی کوردستان.
 - ه- پینسیناری یاسای تاییهت به کورتهبالاکان له هەریمی کوردستان.
- 2- بانگهیشت کردنی بەرپز وهزیری ناوخۆ بهمهبهستی وهلامدانهوه ی پرسیارهکانی ئەندامانی پەرلەمان.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوی گهورهو میهرهبان.

بەناوی گهلی کوردستان. دانیشتنهکهمان دهکهینهوه، خولی سییه می هەبژاردن، سالی سییه، خولی گریدانی یهکه، ژماره ی دانیشتن (22) رۆزی دانیشتن (2011/12/29).

بەرنامە ی کار:

بەپیی حوکمەکانی برپگه (1) ی مادده (20) له پەپرەوی ناوخوی ژماره (1) ی هەموارکراوی سالی 1992 ی پەرلەمانی کوردستانی عیراق، دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمان برپاریدا بەرنامە ی کاری دانیشتنی ژماره (22) ی ناسای خولی سییه می هەبژاردن له کات (3:30) پاش نیوهرۆ، رۆزی پینج شەممە، ریکهوتی (2011/12/29) دا بەم شیوهیه بی:

- 1- بەردهوام بوون لهسەر گفتوگۆ کردن لهسەر ئەم پینسیناره یاسایانه ی خوارهوه:
 - أ- پینسیناری یاسای مافهکانی کهمئەندام و خاوهن پیداوایستی تاییهتیهکان له هەریمی کوردستان.
 - ب- پینسیناری یاسای گرنگیدان به کهمئەندامان و خاوهنی پیداوایستی تاییهتیهکان.
 - ج- پینسیناری یاسای چاودیری کردن و شیاندنی خاوهن پیداوایستی تاییهتیهکان له هەریمی کوردستان.
 - د- پینسیناری یاسای مافهکانی کورتهبالاکان له هەریمی کوردستان.
 - ه- پینسیناری یاسای تاییهت به کورتهبالاکان له هەریمی کوردستان.
- 2- بانگهیشت کردنی بەرپز وهزیری ناوخۆ بهمهبهستی وهلامدانهوه ی پرسیارهکانی ئەندامانی پەرلەمان.

بەخىرھاتنى ۋەزىرى ناوخۇ ۋە رېكخەرى نىۋانى پەرلەمان ۋە حكومەتى ھەرىمى كوردستان كاك (كرىم سنجارى) ۋە كاك (سعد) دەكەين، لەگەل راپوئىكارەكانيان، زۆر زۆر بەخىرىيىن، ئىستاش لەبەر ئەۋەى فەقەرە يەكى بەرنامەى كارمان كە دويىنكە گىتوگۇى لەسەر كرا، لە پىرۆتۆكۆل بۇ لىژنەكان بىنېردىت، نامادەكارى بىكەن بۇ دەنگان، تەۋاۋ نەبوۋە، داۋا لە ئىۋەى بەرپىز دەكەين، بىرگەى (2) ى بەرنامەكە بخەينە پىش ئىۋەى بەرپىز، ئەگەر دەنگى بۇ بەن، جەنابى ۋەزىر ۋەلامى پىرسىارەكانى ئىۋەى بەرپىز بەداتەۋە، ئىستا ئەمانەۋى بىرگەى (2) بەئىنە پىشەۋە ۋە گىتوگۇى لەسەر بىكەين، كى لەگەلە تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە؟، زۆر سوپاس، كى لەگەلەدانىە تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە؟، سوپاس، بەكۇى دەنگ پەسەند كرا، زۆر زۆر سوپاس بۇ ئىۋەى بەرپىز، داۋا لەجەنابى ۋەزىر رېزدار كاك (كرىم سنجارى) ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان دەكەين، كەرەمكە بۆسەر مەنەسە.

بەرپىز كرىم سنجارى/ ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاى گەۋرەۋ مېھرەبان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

خۇشچالەم كە لىرە نامادەبوۋم، بۇئەۋەى بەيەكەۋە بتوانىن رەۋشى ئەمنى ۋە ئارامى ھەرىمەكەمان ئارامىز رابىگرىن ۋە رېز لە سەرۋەرى ياسا، پىرەنسپە دادۋەرىە كۆمەلەيەتەكان بىگرىن، ھەموومان بەيەكەۋە، لە خىزمەت بەرژەۋەندىە گىتەكان كار بىكەين، بەرپىزان بەپىى ياساى ۋەزارەتى ناوخۇ ژمارە (6) ى سالى (2009) ۋەزارەتەكەمان چەندىن ئەركى پىسپىردراۋە، لىرەدا بەگورتى پوختەيەك دەخەينەروۋ. يەكەم/ دىۋانى ۋەزارەت:

دىۋانى ۋەزارەت لەسە بەرپىۋەبەرايەتى گىتى پىك دىت، لەگەل بەرپىۋەبەرايەتى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، ئەم كارۋچالەكانى خۋارەۋەى ئەنجام داۋە لەماۋەى سالى 2011.

1- دامەزراندنى 2500 فەرمانبەرى كارمەندى ھىزەكانى ئاسايش، ناوخۇ بەپىى رېنمايەكانى دامەزراندنى كە لەسالى 2011 پەپەرە كراۋە.

2- لەماۋەى ئەم سالەدا زياتر لە 29340 بىانى ھاتۋنەتە ھەرىمى كوردستان، لەخالە سنوورىەكان ۋە فرۆكەخانەى ھەۋلىرو سلىمانى، لەپىگى پىدانى فىزە لەلايەن ۋەزارەتمان، جگە لەھەزاران بىانى تر لە ھەلگىرانى رەگەزنامەى ئەۋروپى ۋە ئەمىرىكى بەپىى فىزەى پىش ۋەخت دىنە ھەرىم ۋە لەناۋ فرۆكەخانە راستەۋخۇ فىزەيان پى دەدرىت.

3- تا ماۋەيەك بەرلەئىستا بەپىى ياساى حىزبەكان ژمارە (17) سالى 1993 ى ھەموار كراۋ، كۆمەلەكانى ژمارە (18) ى سالى 1993 ى ياساى رېكخراۋەكانى (ngo) ژمارە (15) ى سالى 2001 ى ھەموار كراۋ، مۆلەتمان دەدايە حىزب ۋە كۆمەلەۋ رېكخراۋەكان، بەلام دۋاى دەرچۋونى ياساى رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى مۆلەتى رېكخراۋەكانى (ngo) مان راپرتوۋە، تاۋەكو ئىستا نىكەى 1300 كۆمەلەۋ رېكخراۋ

سەنتەر مۇئەتتەن پېدراوھ لەماوھى ئەمساڭدا، 42 رېڭخراوى (ngo) وە 35 سەنتەرى رۇشنىبىرى و (14) كۆمەللە و (2) يەككىتى و (1)سەندىكاو (1) حىزبى سىياسى مۇئەتتەن پېدراوھ، چوار لە فەرمانگەى ياساى نىزىكەى 7500 موعامەلەى جۇراو جۇرى ھاوولائىيان رابى كراوھ، لە بەشى كۆمپانىياكانى پاسەوانى تايبەت (32) مۇئەتى كاركردن دراوھ بە كۆمپانىياكان، لەماوھى ئەمساڭدا 23 گرېبەست بەرئى كراوھ، لە لاىەن وەزارەتمانەوھ لە بەرپۇەبەرايەتى گرېبەستەكان لەگەل كۆمپانىياكانى جىبەجىكار بە پرۇژەى جۇراو جۇر، 104 خولى شىاندىن و بەرز كرىنەوھى ئاستى رۇشنىبىرى و پرۇفىشىنالىيان لەكارەكاندا كراوھتەوھ، لەناوھو و دەرەوھى ھەرېم، 1234ئەفسەر و كارمەند و فەرمانبەر بەشداريان تىدا كرىوھ، لەھەموو ئاستەكاندا، ھەرەھا مۇئەتى خوېندىن دراوھ بە 24 كارمەندو فەرمانبەر، بەمەبەستى بەدەست ھىنانى برۋانامەى جۇراو جۇر، پالوتنى 70فەرمانبەر و كارمەندانى وەزارەتمان بۇ بەرنامەى تواناسازى بەپىئى ئەو پسپۇرئانەى وەزارەت پىئوئىستى پىئى ھەيە، بۇ تەواو كرىنى خوېندىن بالاً لە دەرەوھى ھەرېم، بەپىئى پلانى حكومەت بۇ سالى 2011، جىبەجى كرىنى ياساى ژمارە (18) ى سالى 2011ى تايبەت بە رازو خانەنشىنى ھىزەكانى ئاسايش و ناوخۇ، كە لە ئەنجومەنى نوئىنەرانى عىراق دەرچوھ، لەلاىەن پەرلەمانى كوردستانەوھ بە سوپاسەوھ پەسەند كراوھ، كە سوودى زۇرى بۇ ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ ھەيەو، ھۇكارىكى زۇرباشى پشتگىريانە، ئەمەش بووھ ھۇى بەرز كرىنەوھى ئاستى بژئوى ھەموو كارمەندانى ھىزەكانى ناوخۇ، پىكھىنانى لىواى (1)و(2) بۇ پاراستنى دامەزراوھ نەوتىەكان، كرىنەوھى 21 بنكەى پۇلىس و پۇلىسى ھاتوچۇ و بەرگرى شارستانى لەگەل كرىنەوھى سى نووسىنگەى نەھىشتنى تاوان.

بەرپۇەبەرايەتى گشتى پۇلىس:

1-ھىنانەكايەى بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى بانكەكانى ھەرېم و ھەرەھا لەئاندىەكەى نىزىكا بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى گەشت و گوزار دەست بەكاردەبى، لەماوھى ئىمساڭدا، 21180 تاوانى جۇراو جۇر ئەنجامدراوھ، كەننىكەى 85%ى ئاشكرا كراون و تۆمەتباران دۇسىەكانىيان لە دادكايە، جىبەجى كرىنى مۇئەت و شەش پرۇژەى جۇراو جۇر، لەدروست كرىنى بىنايەو بالەخانەو بنكەى پۇلىس كەلەلاىەن پارىزگاكانەوھ جىبەجى دەكرىن، لە بەرپۇەبەرايەتى بەلگەكانى تاوان، چەندىن چالاكى جۇراو جۇريان ئەنجام داوھ كە ژمارەيان دەكاتە (3243) چالاكى كە برىتتىن لە (بطاقة المحكومين، طبع الجرمية، معاملات طبع الاصابع، شعبة التصوير الجنائي، شعبة الاسلحة، فحص تاريخ الاطلاق، شعبة المخطوطات حوادث اليومية، شعبة التسجيل الجنائي، شعبة المختبر البايولوجي، جرائم الكمبيوتر، شعبة مختبر الكيمياء) لە بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى ئىنتەرپول 114كىشە ھەبووھ، 76 فەرمانى دەستگىر كرىنى نىئودەوئەتى، 438 تايبەت بە زانىارى لەسەر تاوانباران گشتاندىان پى كراوھ، بەرپۇەبەرايەتى بەرگرى شارستانى لە پارىزگاكا، لە سنوورى پارىزگاى ھەولئىر كەوتنەوھى نىزىكەى 1304 رۋوداوى ئاگر كەوتنەوھ بەھەموو جۇرەكانىەوھ، 60برىندارى ھەبووھ، 20 ھاوولائى لە ئەنجامى مەلەكردن لە رۋوبارەكان خنكاون، ھەرەھا تىمەكانى ئاگر كوژىنەوھ توانىويانە 41 ھاوولائى لە مردن رزگار بكەن، ھەرەھا 4 نامىرى رۇبۇتتىان بۇ دابىن كراوھ،

لەگەل چەندىن ئامپىرى تايبەت بە ھەناسەدان و پزگارکردنى كەس و تۆپرى پزگار كردنى بەدلا، لەسنوورى پارېزگاي سلىمانى 3096 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 45 ھاوولاتى لە پووداوەكان گيانيان لەدەستداو، 10كارمەندىشيان برىندار بوونە، لە سنوورى پارېزگارى دھۆك 2899 پووداوى جۇراو جۇر ھەبوو، لەوانە 1747 پووداوى ئاگر بوو، لەناوياندا 44 ھاوولاتى مردوون و 32 كەشىش برىندار بوون، 16 ھاوولاتىش لە خنكان پزگار كراون، لە سنوورى ئىدارەى گەرميان 832 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 8 ھاوولاتى لە ئاوى پووبارەكان خنكاون و تىمەكان توانيويانە 20 ھاوولاتى پزگار بكەن، لە سنوورى قەزارى سۇران 360 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 8 ھاوولاتى لەئاوى پووبارەكان خنكاون و تىمەكان توانيويانە 32 ھاوولاتى لە خنكان پزگار بكەن، بەرپۆەبەرايەتى گشتى بەدواداچوونى توندو تىزى دزى ئافرەتان، ئەم بەرپۆەبەرايەتتە گشتتە پېكھاتوو لە 4 بەرپۆەبەرايەتى و 13 نووسىنگە، لەو ئەرك و چالاكيانە زياتر برىتتە لە داكۆكى كردن لە پووبەرووبوونەو ھەبوو ئەو تاوان و كردەو توندو تىزىيانەى دەرھەق بە ئافرەتان و ژنان ئەنجام دەدرين، كردنەو ھەبوو 7 نووسىنگە لەناحيەو قەزاكانى ھەرىم، تاوھكو ئىستا 49 خولى جيا جياى تايبەت بە كارو چالاكيەكان و چۆنيەتى بەرگرى كردن و بەرز كردنەو ھەبوو ناستى كارمەندان، لە بوارى پووبەرووبوونەو ھەبوو توندوتىزى ناوخيزان بەرامبەر بە ئافرەتان لەناو ھەبوو دەرھەو ھەرىم ئەنجامدراو، چەند رېكەوتنىكمان لەگەل (الاتحادى الاوروى) وچەند رېكخراويكى جياھانى كردو، بۇ ھەماھەنگى و پېشكەش كردنى رينمايى بۇ كەم كردنەو ھەبوو دياردەى توندو تىزى دزى ئافرەتان لەنيو خيزان و لەناو كۆمەلگا بە گشتى.

بەرپۆەبەرايەتى گشتى ھاتوچۆ:

بەرھو پېشەو ھەبوو چوونىكى بەرچاوى بەخۆو بىنيو لە ھەموو ئاستەكاندا، وەك دانانى نيشانەكانى ھاتوچۆو سيستەمى نوپى ترافىك و چاودىرى كردنى رېگاكانى دەرھو بەرپادارو سيستەمى تاھى كردنەو ھەبوو وەرگرتنى مۆلەتى لىخورىن بە ئەلىكترۆنى، سيستەمى پشكىنى توندو تۆلى ئۆتۆمبىل.

1-كړينى پېنج ھەلىكۆپتەر بۇ كۆنترۆل كردنى ھاتوچۆ، كړينى 500 ئۆتۆمبىل بۇ يەكخستنى ھەموو ئۆتۆمبىلەكانى ھاتوچۆ، دىراسەيەكى قول و تىرو تەسەلمان لەبەردەستدايە بە مەبەستى زياتر كۆنترۆل كردنى ئەمنىەت بە ھەماھەنگى لەگەل كۆمپانىيەكى فەرەنسى، بۇ دانانى كامىراى چاودىرى لە شەقامەكان و شوپنە گشتتەكان، دانانى 95 كامىراى پېشكەوتوو لە پارېزگاكان بۇ تۆماركردنى سەرپېچيەكان، تۆماركردنى 137975 لە جۆرەكانى ئۆتۆمبىلى تايبەت و كرى و بارھەلگر، ژمارەى پووداوەكانى ھاتوچۆ 3350 كە لەنيوانياندا 570 كەس گيانيان لەدەستداو، 5143 كەس برىندار بوونە، 469347 مۆلەتى گشتى و 56492 مۆلەتى تايبەتى دراو بە ھاوولاتيان، بەكارھينانى سيستەمى ئەلىكترۆنى پېشكەوتوو كە لەلايەن ولاتى كۆريا جيبەجى دەكرىت بۇ دەرھينانى مۆلەتى شوپىرى.

پارېزگاكانى ھەرىمى كوردستان:

1-پاریزگای ھەولێر لە 10قەزاو 35 ناحیە پێک دێت، چالاکێھکانیان بریتین لە 40 پرۆژە کە لەژێر جێبەجێکردن دایە، 160 پرۆژە ئەنجامدراوە.

پاریزگای سلیمانی:

لە 13 قەزار و 29 ناحیە پێک دێت، 200 پرۆژە تەواو کراوە، 10 پرۆژە لەژێر جێبەجێ کردن دایە.

پاریزگای ھۆک:

لە 7 قەزاو 25 ناحیە پێک دێت، 17 پرۆژە لەژێر جێبەجێ کردن دایە.

ئیدارە ی گەرمیان:

لە 4 قەزاو 20 ناحیە پێک دێت، ھەلساوان بە تەمبیک کردنی 288 خانوو لەگەڵ دەیان پرۆژە ی جوړاو جوړی ئاوەدانکردنەو لە جێبەجێ کردن دایە.

بەرپۆلە بەرایەتی گشتی پەرگەزنامە و پاسپۆرت و نشینگە و کاروباری وەبەرھێنانی پەرگەزنامە، ناسنامە ی باری شارستانی دەرھێنانی پاسپۆرت و بەرپۆلە بەرایەتی نشینگە و فەرمانگەکانی یاسایی، کارگێری، ژمیریاری و وردبین و ئامار لەسەر ئاستی پاریزگاکانی، بەرپۆلە بەرایەتی پەرگەزنامە و باری شارستانی و پاسپۆرت و نشینگە ی ھەیە، سەرھرای بوونی بنکە ی پۆلیس و دەرھێنانی پەرگەزنامە و باری کەسیتی لە قەزاو ناحیەکاندا، دەرچوواندنی 82440 پاسپۆرتی جوړی (A) چەندین جار بەرپۆلە بەرایەتیەکانی پاسپۆرت لە ھەولێر و سلیمانی لەسەر ئاستی عێراق یە کەم دەرچوونە، لە رایی کردن و دەرکردنی پاسپۆرت بۆ ھاوولاتیان، ئەنجامدانی 115303 مامەلە ی نشینگە ی ئیقامە لە ھەریمی کوردستان.

دەستە ی پشکنینی کارگێری:

کاری ئەم دەستە یە بەدواداچوونی کارگێری و ژمیریاری و وردبینی دەگەن، بەمەبەستی پشکنینی سەرچەم یە کە کارگێریەکان بە قەزاو ناحیە و پاریزگاوە، ئەو فەرمانگە یە کە لە لایەن فەرمانگە ی شارستانیەو بەرپۆلە دەبردین، لەمسالدا ھەلساوان بە پشکنینی 97 ناحیە و 31 قەزا، ئەنجامدانی 29 لیژنە ی لیکۆلینەو داوە، لەسەر ئەدای یە کە کارگێریەکان.

دەستە ی پشکنینی ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤۆ:

تایبەتە بە کاری پشکنینی ئیداری و سەربازی بەرپۆلە بەرایەتیە گشتیەکانی ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤۆ، لەماوە ی ئەمسالدا 183 چالاک ی جوړاو جوړی ھەبوو سەبارەت بە لیکۆلینەو چارەسەر کردنی کیشە جوړاو جوړەکانی لایەنی سەربازی.

دادگای ھەمیشە ی ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤۆ:

145 کیشە یان یە کلائی کردۆتەو.

کۆلیژی پۆلیس:

لە ھەولێر و سلیمانی ھەیە، کار و چالاکێھکانی پێگەیانندی ئەفسەرەکانی پۆلیس لە ھەموو بوارەکاندا سەرشتی کارەکانی ئەم کۆلیژە، بە سیستەمی پیکخواوە، لە کۆلیژی پۆلیسی ھەولێر، لەمسالدا 212

قوتابی دەرچوون و پلهی ملازم (2) یان پی بهخسرا، ههروهها 17 قوتابی ئافرهت پلهی ملازمی (2) یان پی بهخسرا، 12 قوتابی ئافرهت پلهی رپیپدراوی پله (7) یان پی بهخسرا، له کۆلیژی پۆلیسی سلیمانی (135) قوتابی پلهی ملازمی (2) یان پی بهخسراوه له خولی سی ساڵه، 76 پلهی ملازم (2) پی بهخسراوه لهخولی خیرایی بۆ ماوهی 9 مانگ.

نوسینگهی کۆچ و کۆچبهران:

ئهرکیان سههرپهرشتی کردنی ئاوارهو خیزانه گهراوهکانی ئیران و تورکیاو شوپنهکانی دیکه، بههاوکاری رپیکراوه نیودهولتهتیهکان، وهك (UNSR) جگه له سههرپهرشتی کردنی ئههوخیزانانه که بههوی بارودۆخی ئهمنیهوه له پاریزگاگان و ناوچهکانی ناوهراست و باشووری عیراق پهنایان بۆ ههریمی کوردستان هیئاوه، خهریکن لهگهڵ وهزارهتی (الهجرة والمهجرین) له بهغدا، یاداشتییکی نههیشتن مۆر بکهن، بۆ ئهه مهبهستانههی سههروه، یارمهتیهکی زۆری زیان لیکهوتووونی تۆپ بارانی ئهه دواییهی سنوورهکان دراوه، لهسهه نووسراوی وهزارهتمان که ئاراستههی ئههجمههنی وهزیرانی عیراق کراوه، بری دوو ملیار دینار تهرخان کراوه، تهرخانکردنی بری 10 ملیار دینار لهسهه بودجهی وهزارهتمان بهمهبهستی یارمهتیدانی ئاواره گهراوهکانی ئیران و تورکیا، ههروهها پيشنیار کراوه بهتهرخانکردنی بری پههجا ملیار دینار بۆ سالی 2019، بهرپیزان له کۆتایدا دهمانهوی وهك وهزارهتی ناوخۆ جهخت بکهینهوه که ههمیشه پابههند بوونی خۆمان دووپات دهکهینهوه، بۆ جیبهجی کردنی ئهرکی سههرشانمان، پاریزگاری کردن لهگهڵ و نیشتیمانهکهمان و راگرتنی سهروهی یاساو رپیزگرتن لهمافه دیموکراتیهکان، لهگهڵ رپیزماندا.

بهرپیز سههروکی پههلهمان:

سوپاس بۆ جهنابی وهزیر، ئیستا پرسیارهکان بهه شوپهیهی کههاتوووه دانراوه، بهپیی تهسهلسولی پرسیارهکان دانراون، بهس تکا دهکهین پرسیارهکانتان بخویننهوه، پهعنی بی تهعلیقیش، ناوهکان بهه شوپهیهیه، سۆزان شهاب، کاردۆ محمد، عمر عبدالعزیز، احمد سلیمان، دلشاد شههاب، نشتیمان مرشد، گۆران ئازاد، عونی کمال سعید بهزاز، هاویراز شیخ احمد، سههردار رشید، همهه سعید همهه علی، د.بشیر، پهروین عبدالرحمن، کاوه محمدامین، شقان احمد، ناسک توفیق، عبدالله ملا نوری، نهسرین جمال، فیان عبدالرحیم، شیرزاد عبدالحافظ، یاووز خورشید، هاژه سلیمان، بهفرین حسین، امیر گۆکه، سهمیر سلیم، عبدالله محمدامین، عبدالرحمن حسین، پیشهوا توفیق، ئاسۆ کریم، صباح بیت الله، عمر نوره دینی، دلیر محمود، سهمیره عبدالله، د.جهان اسماعیل، نهیرمان عبدالله، پهیرمان عزالدین، ئامینه زکری، سههگول رضا، ئهفین عمر، ناشتی عزیز، فهرمان عزالدین، د.احمد وهرتی، بیریقان سههههنگ، فاضل حسن، زکیه سید صالح، گولیزار قادر، ئیستا کهههکه خاتوون.

بهرپیز پهیرمان عزالدین:

بهرپیز سههروکی پههلهمان.

ببوره دکتۆر من پرسیارم ئاراسته کردوووه، بهلام ناوم نهبوو لهوی.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناوت ھەيە بەرپىز، رېزدار سۆزان شەھاب، كەمىك بېورە، فەرموو كاك كرىم.

بەرپىز كرىم سىنجاڭ/ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو تەۋزىجىم ھەيە، دوو سونالى زۆر موكرەر ھاتوۋە، يەك لەسەر داھاتى ھاتوچۇ، زۆر سونالى موكرەر ھەيە، سونالەكى تر، لەسەر پلان چيە بۇ تەتۈير كىردنى ھاتوچۇ؟، پېشىنارەكانمان چيە بۇ ئەۋەى ھەۋادىسى مەرور كەم بېتەۋە؟، ئىنجا ئەگەر مەجال ھەبى، ئىجازەم بىدەنى ئەۋە رۋون بىكەمەۋە پېش ئەۋەى بىچىنە جوابى سونالەكان، ۋابزانم زۆر لە ۋەختەكە بۇ ھەموومان باشتر دەبى.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كەى پرسىارەكە ۋەختى ھات، ۋەلام بىدەرەۋە، رېزدار سۆزان شەھاب فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نوورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ دەكەم لەگەل مېۋانەكان، پرسىارەكانى من، پرسىارى يەكەم، دەست خۇشىتان لى دەكەين بەزىاد كىردنى موۋچەى ھىزەكانى ناوخۇ، بەلام ھەتاۋەكو ئىستا ھىزى پاسەۋانان، لە بەرپىۋەبەرايەتى پاسەۋانان، كە پېيان دەۋترى پاسەۋانى تايبەت، كە پاسەۋانى بارەگى ھىزىبى ۋە مەسئولى ھىزىبى ۋە حكومى دەگرېتەۋە، ھەتاۋەكو ئىستا ئەۋ زىادە موۋچەيان ۋەرنەگرتوۋە؟، تىكايە ھۆكارەكانى چىن؟، بۇمان رۋون بىكەرەۋە بۇ ئەۋەى ئەۋانېش دىنيا بن لەۋى كە ھەرچىەك ھەيە، دوۋەم، بىگومان ۋەزارەتى ناوخۇ داھاتى ناوخۇى ھەيە، لەتۆماركىردنى ئۆتۆمبېل ۋە غەرامەكان ۋە ئەم داھاتە ناوخۇبىيە، ئايا بەكاردىتەۋە بۇ مەشق ۋە رايىنانى ھىزەكانى ناوخۇ ۋە پېشخىستنى كارمەندان؟، ياخود دەگەرپتەۋە ۋەزارەتى دارايى؟، سېھەم، لەكاتى رۋوداۋەكانى زاخۇ دەركەۋت شارىكى ۋەك زاخۇ، ئەۋ رۆزە تەنھا 40 پۇلىس لە دەۋام بوون، پرسىارەكەى من ئەۋەيە دابەش كىردنى پۇلىس بەسەر بەرپىۋەبەرايەتى پۇلىس ۋە بىكەكانى پۇلىس، لەسەر چ پېۋەرېكە؟، يەنى پېۋەرەكان چىن ئەم بىكەيە ئەۋەندە پۇلىسى تىابى ۋە ئەۋەى تر ئەۋەنەى تىابى؟، ئايا بەپى گەۋرەبى شار ۋە شارۋچكەكانە، ياخود لەسەر چ پېۋەرېكە؟، بەداتاۋ ئامار دەمانەۋى بزانىن كە ژمارەى پۇلىسى ھەرېمى كوردستان چەندە؟، چۇن دابەش كراۋە؟، ئەم پۇلىسانە، ھەرۋەھا پۇلىسى چالاكى مەدەنى، ھەتاۋەكو ئىستا لە شارەكانى كوردستان رېك نەخراۋە ياخود ھەرچەندە لە ياساى خۇپېشانان ناويان ھاتوۋە، بەلام پۇلىسى چالاكى مەدەنى نىە لە ھەندى لە شارەكان، چوارەم زۆر بوونى رۋوداۋەكانى ھاتوچۇ بەھۋى تىژ لىخوپىن ۋە خواردەنەۋەى مەى ۋە بەكارھىنانى مۇبايل لەكاتى لىخوپىندا، ئەمە لە جىھان، چارەسەرى كراۋە، ئەۋ حالەتانە ھەيە، بەلام لەجىھان چارەسەرى بۇ كراۋە،

بەلام لە كوردستان تاوەكو ئىستا ئەم سەرپىچيانەيە بەرچاوى پۇلىسى ھاتوچۆو دەكرىت، كەسەش ھەتاوەكو ئىستا لەسەر بەكاهىنانى مۇبايل و ياخود تىز لىخوړپين و دواى دانانى كاميراكان دەزانم، بەلام ھىستا ئەو وشيارىيە بلاو نەبۆتەو، ياخود خواردنەو ھى شروپ كە ئەتوانى كۆنترۆلى ئەو كەسانە بكرى كە بەتايبەتى شەوان، بۇ ئەو ھى بزانی رادەى ئەلكھول چەنە لە لەشيان، سالانە وەزارەتى ناوخۆ لەولانان بە مليۆنەھا دۆلار بەس سەرف دەكات بۇ ئەو ھى.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تکایه، تکایه شەرح نەكەن، پرسىارەكە بخوینەو، رەجائەن.

بەرپىز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر نەسى پرسىارەكەمە دەيخوینەو، سالانە چەندین مليۆن دۆلار دەدرىت بە رىكلام بۇ وشيار كوردنەو ھى خەلك، بەلام ھەتاوەكو ئىستا لە ھەرىمى كوردستان، ئەم كارە نەكراو و چارەسەرىشى نەكراو و ھۆكارەكانى چين؟.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

وہلامى پرسىارى يەكەم، سەرجەم مووچەكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۆ زياد كراون بەھەموو دەرمالەكانيان، مووچەى زىپەفانىش بەھەمان شىوہ زياد كراو، زيادەكەشيان بۇ خەرج كراو، بەلام سەبارەت بە مووچەى پاسەوانانى تايبەت، بە بارەگای حيزبەكان و بەرپرسەكانيان لەلايەن سەرۆكايەتى ھەرىمەو داوامان لى كرابو لىزەنەيەكى تايبەت پىك بەيندرىت، لە وەزارەتى ناوخۆ و پىشمەرگە، لىزەنەكە پىشنىارەكانى بەرز كوردۆتەو، بۇ سەرۆكايەتى ھەرىم بە مەبەستى پەسەند كردنى، ئىمەش چاوەرپىن بخرىتە بواری جىبەجى كردن، تاوەكو ھەموو مافەكانىن پى بدرىت، ئەوانەى زيادە بن پەوانەى فەرماندەى زىپەفانى و بەرگرى فرىاكەوتن دەكرىن بۇ بىنىنى ئەركى رۆزانەيان، و لە ھەردوو حالەت دا پاسەوانە تايبەتەكان زيادەى مووچەيان بۇ سەرف دەكرىت لە 2011/1/1 ھو، يەعنى مافيان پارىزراو، ھەر رۆژىك كە قەرارەكە درا مافى خۇيان وەردەگرن، داھاتى وەزارەتى ناوخۆ بەرپوبەرايەتى گشتى ھاتوچۆ بە پىي ياساى ژمارە 86 ى سالى 2004 خەرج دەكرىت بۇ پەرەپىدانى ھاتوچۆ بەرپىژەى 50% بە پىي پىنمايە دارايەكان مەشق و راھىنان بەردەوام ھەيە بە تايبەتى كە نامىرىكى نوئى دابىن دەكرىت زۆر لە ئەفسەران و كارمەندان بەشدارى لە چۆنەتى بەكارھىنانى ئەو نامىرانە دەكەن بۇ زانىنى بەرپىزتان لە كاتى ئىستا دا ژمارەيەك ئەفسەر مەشق و راھىنانيان لەسەر ھىلكۆپتەر دەكەن كە لە ئايندەيەكى نزيك دا دیتە بواری بەكارھىنان لە پىناوى زياتر كۆنترۆل كردنى بواری ھاتوچۆ، داتاكەشم لايە و چەندمان

وەرگرتووو و چەندى سەرف كراو و ئەگەر پېيوستە شەرحى بكم، سى/ لەبەر ھۆكارى ئەمنى بە پەسەندى نازانين ژمارەى تەواوى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۆى ھەرىمى كوردستان رابگەيەنين، بەلام ئەگەر زۆر پېيوستيشە بەنووسراوئىكى تايبەت ئاراستەى بەرپزتان دەگەين، ئەگەر زۆر گرنگە لای بەرپزنت ئەتوانين بتدەينى، ئەمە مەوزوعىكى ئەمنىە ناتوانين ئاشكراى بگەين، بەلام شىوازى دابەش كردنى ھېزەكانمان بەپىي ژمارەى دانىشتوانى شارو قەزاو ناحىەكانە بەپىي پېيوست، دەربارەى پۆلىسى چالاکى مەدەنى لە ھەولئىرو دەوك لەناو ھىزى ئامادەن، بەسنوورى سريەيەك لە ئايندەيەكى نزيكدا يەكيان دەخەينەو، وەلامى پرسىارى چوارەم، بۆچوونى بەرپز سۆزان خان لەجىگەى خۆيەتى، دەربارەى ھۆكارەكانى ھاتوچۆ، ئەوھش بۆچوونى ئەفسەران و كارمەندانى ھاتوچۆيە كە مرۆف پابەند نەبوونى بەياساو رينمايپەكان گەورەترين ھۆكارە بۆ رووداوەكان، بەتايبەتى پەنابردن بۆ تيز رەوى، مەى خواردنەو، بەكارھىنانى مۆبايل لەكاتى شوڤيڤريدا، بەپىي ياساش كارى پېيوست ئەنجام دراو، دزى ئەو ھاوولتايانە، كارى ياساىي دزى ئەو كراو، بەلام نابى ھەموو سەد دەر سەد، ئەوھى بينويانە ئيجرائاتيان كردوو، لەم ماوھى دوايدا ئاميرى پشكنينى سەرخوشى و مەى خوادنەوھمان پيگەيشتوو، بەسەر بەرپۆھبەرايەتيەكان دابەش كراو، لەم نزيكانە دەخريتە بوارى جيبەجى كردن، لە لايەن مەفرەزەكانى پۆلىسى ھاتوچۆو، ئەگەر ھەر رووداويك رووبدات بە تايبەتى شەوان، ئىستا بەم ئاميرە پشكنين بۆ شوڤيڤرەكان دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، تەعقيبەت ھەيە؟ كەرەمكە.

بەرپز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز وەزىرى ناوخۆ، راستە، بەلام من ئەوھى مولاخەزەم كردوو سەبارەت بە پرسىارى چوارەم، مۆبايل زۆر بە ئاسانى بە بەرچاوى پۆلىسى ھاتوچۆو، لە فلکەدا پيچ دەكاتەو مۆبايلەكەى بە دەستەيەو، تەبەن كۆنترۆلى سەيارەكەى پى ناکرى، تيزرەوى دەزانن لە كوئى دا كاميرا ھەيە، لەو حەدەدا بە ھىواشى دەرپۆن، لە پشتى كاميراكەو بە خيراىي دەرپۆن، من مەبەستم چيە ليرەدا؟ مەبەستم ئەوھى لەگەل ھاتنى ئەو ئاميرەدا پېيوستە بەرپز وەزارەتى ناوخۆ ھەلمەتيكى وشياركردنەو لە رپگەى ريكلامەو ئاراستە بكات لە ھەموو تەلەفزيۇنەكان، لە رۆژنامەكان دا، بۆ ئەوھى ئەو راددەى وشيارىيە بەرز بىتەو، من رام وايە ئەوھى كە مۆبايل بە كار دەھيئى، دەبىت سزا بدرى لە كاتى ليخورىن دا، بەرپزان پۆلىسەكانى ھاتوچۆ ھەستەن بەو ئيجرائاتە، چونكە بەراستى ئەوھى من بىستوو مە گلەيى كراو دەلئىن/ وتراو رەقەمى سەيارەكە بنووسن، بەلام توخنيان نەكەون، رايان مەگرن، ياخود شتيكى وا، من ئەم قسەيان باس كردوو، بۆيە حەزم كرد (بالذات) لەم مەسەلەيەدا قسە بكم، تكام وايە ئيمە ئەو ھېزەى كە ناوى پۆلىسى ھاتوچۆيە، كاملى رپزى دەبىت لى بگيرى، تەمسىلى قانون دەكات لەسەر جاددەدا، بۆيە دەبى مافى ئەوھيان

پى بدرى سەپارە لە كاتى سەرىپچى كىردن دا رابگرىت، سەبارەت بەوھى (alcohol)، من پىم باشە ئەگەر مادام لە كاتى حادىسەكەدا بۇ ئەوانە دەكرى، پىم باشە مەفازز دەرچىت شەوان لە ھەندى جاددەدا ھەئسن بەو كارە، بۇ ئەوھى ھاوولاتيان ئەوھىيان لادروست بى كە ئىتر لەمەودا كۆنترۆلى مەى خواردنەو دەكرىت، يەككە لە سەبەبەكانى حەوادىسە، من زۆر سوپاست دەكەم.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راستە ھەلمەتى ھۆشيارى زۆر زەرورى يە، ئىمە وەكو مرور ئەوھى پىمان كراوھ كىردوومانە، بەرنامەى مرورىمان ھەيە، لە تەلەفزیۆنەكان ھۆشيارى دەكەين، بەلام ئىمە بە تەنیا ناتوانىن، دەبىت ھەموو دەزگاكانى حكومەت، پەرلەمان، میدیا ھەموو ھاوکاریمان بکەن بۇ ئەوھى بە يەكەوھ ئىمە ئەو ھۆشيارى يە بىننىنە كایەوھ، دوو / بە نىسبەت جىھازى سەرخۆشى، تازە ھاتۆتەوھ، بۆيە تا تەدرىب و شتى تەواو دەبى ئىنجا دەكەوئتە جاددە، ئىستا بەس بۇ حەوادىس بەكارى دىننىن، حەفتەى داھاتوو، وابزانم حەفتەى داھاتوو دەكەوئتە سەر جاددە ئىنشاللا، بە نىسبەت كامىرا خۆيان لى دەشارنەوھ، ئىمە سىستەمىكەمان ھەيە كامىراى سابىت لە ھەموو جىگایەك دادەننىن، ئىنشاللا لە پلانى تر، باسىشم كىرد كە لەگەل كۆمپانىيا تالىسى فەرەنسى مەشروعەكەمان ھەيە، كە بە كامىرا كىردنى ھەموو شارەكان و ھەموو كوردستان، ئەو وەختە بۇ ناحىەى ئەمنى بەكاردەھىنرى، بۇ ناحىەى سورعەتیش بە كاردەھىنرى، كەس ناتوانى خۆى لى بدزىتەوھ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار كاردۆ محمد.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى رووداوەكانى سووتانى بارەگاكانى بزوتنەوھى گۆران لە ھەولیر، وەرنەگرتنى ئىجرائاتى پىويست و پەرەسەندنى بۇ رووداوەكانى بادىنان، كە پىموايە وەزىرى ناوخۆ و دام و دەزگاكانى پەيوەندىدار بە پاراستنى ئاسایشى ناوخۆ لە ھەرىم دا پىويست ئەوھىە كە ئىجرائاتىك يان پلانىكى ھەبى بۇ كۆتابى ھىنان بەو رووداوانە كە رووداوى نەخوازاون، مەترسىيەكى گەورە لەسەر ئايندە و سىستەمەكەمان و ولاتەكەمان ھەيە، بە تايبەتى كە بەرپىسارى يەكەمن لە پاراستنى سەر و مالى گشتى، لە بارەگا رەسمىيەكانى ھەموو حىزبە سىياسىيەكان، ئايا بەرپىز چ پلانىكى ھەبووھ بۇ زەمانەت كىردنى دووبارە نەبوونەوھى ئەو رووداوانە؟ پىرسىارىكى ترم سەبارەت بە رووداوەكانى ھاتوچۆ بوو كە بەرپىزىان ھەم لە راپۆرتەكە ئامازەى پى كىرد، ھەمىشيان لەو جەوابە، ئەویش ھەر مەترسىيەكى ترە لە زىان كەوتنى گىانى و مالى لە رووداوەكانى

ھاتوچۇ لە كوردستان، ئەوھى كە پەيوھندى بەوانە پېمان خۇش بوو سەبارەت بەوھش ھەنگاۋەكان و پلانە جىددىيەكانى بۇ كۇتايى ھىنان بۇمان باس بكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۇر سوپاس، ۋەلامى پىرسىارى يەكەم/ بەلى، خەرىكە لە ھەرىمى كوردستان كلتورۋىكى ناشارستانى خىراپ بۇ چەند جارېكە سەرھەلئەدات، ئەوۋىش پەلاماردان و ھىرش كىردنە سەر بارەگاكانى حىزبى و شوپىنى مولكى گشتى، مولكى گشتى ج لە سلىمانى كە لە 17ى شوبات پوويدا، يان لە ھەولپىر و دھۆك بۇ دووجار دووبارە كرايەو، ئەم كەلتورە لە عورف و پىرۇگرامى ھىچ حىزبىكى كوردستانى بوونى نى، ئامازەيەكى زۇر ناشارستانى يە بۇ پىرۇسەى دىموكراسىيەت لە ھەرىم دا، دەبىت ھەموو ھىزە چەكدارەكان لە ژىر ھەر ناو و ناوئىشانىك دا بخرىنە سەر ۋەزارەتى پىشمەرگە، يان لە پىزى ۋەزارەتى ناوخۇ بن، تا لە كاتى پوودانى ھەر كىشەيەك بتوانىن بە پىي ياسا و پىنمايەكان پىكارى ياسايان بەرامبەر ۋەربىرگىن ئەگەر سەرپىچىان كىرد، پىويستە ھەموو لايەك لەم پوودە ھەنگاۋى بوپرانە و جىددى بەاۋىژن بۇ نەھىشتى ئەم دياردە نامۇيە لە ناو پىكھاتەكانى سىياسى و كۇمەلەيەتى و ئاينى لە ھەرىمى كوردستان دا، لەبەر ئەوھى دەبىت بزانىن كە ئەزمونەكەمان لە ژىر تاقىكىردنە ۋەيەكى مېژوو گەورەدايە، ھەلىكە بۇ ناساندى تۋانا و ھىزەمەندى گەل و سەر كىردەكانمان، چۇن بتوانىن بە سىستەمىكى شارستانى ھاۋچەرخ خۇمان بگۈنچىن لەگەل جىھانى ئەمپۇ، شىۋازى دىموكراتىانە بگىرنە بەر بۇ چارەسەر كىردى ھەموو پوودا و ئەگەرەكانى دىنە پىشەو، بەلام بۇ بابەتى پەيوھندى بوون بە حىزبايەتى، ھىزەكانمان پىويستە لە ئايندە تىگەيشتىكى نوپمان ھەبىت، بۇ كارو چالاكى حىزبى، بە رىفۇرمىكى نوپو ۋەوۋىش تەنھا خۇى لە كارى پىكخستەو ۋە بۇزىتەو ۋە يان بە جۇرىك لە مەلمانى حىزبى ھەبىت ۋەك لە ۋلاتى دىموكراتى خوازەكان دا دەبىنى، بەلام لە سنوورۋىكى دىارى كراو دا، پىويستە ئىمەش ھەست بەو بەكەين كە ئەركى ئەمپۇمان و ئەركى ئايندەمان جىاۋازە لەگەل ئەركەكانى دوپنى و رابىردو، شىۋازى پىكەو ۋە ئاينى سىياسى و كۇمەلەيەتى و ئاينى و ھەتا مەزھەبىش، پىويستە رەچاۋ بىرى و لە جوارچىۋەى بنەما دىموكراتىيەكان دا خۇيان بنوپن، ئەم بنەما سەرەكەيەنە بەكەين بە ھەوۋىنى بەرنامە و ستراتىجىيەتى ئايندەمان و لەسەر ئەرزى واقع پىادە بىرىن، ئىمەش ۋەك ۋەزارەت ئامادەين و ھەموو ھەولپىك لە ئارادايە بۇ زىاتر بەرزكىردنەوھى ئاست و تۋاناي و زىاتر بەرزكىردنەوھى ئاست و تۋاناي ھىزەكانى ناوخۇ، ئەوۋىش بە كەلك ۋەرگرتن لە ئەزمونى ۋلاتانى پىشكەوتوو، لە پووى جىبەجى كىردن و ھەموار كىردى ياسا و پىنمايەكان، راپىننى بەردەوام، كەلك ۋەرگرتن لەو بۇشايەى بەدى كرا لە پووداۋەكانى دھۆك، ئەوۋىش بە كىردنەوھى چەندىن خول بۇ ئەفسەران و كارمەندان و دابىن كىردى پىداۋىستىيەكان، بۇ زانىارى بەرپىزتان لەم ماۋەيەدا چەند

كارمەندىكى پايدە بەرزى وەزارەتەن رەوانەى ولاتى فەرەنسا كىرەو، بە مەبەستى شارەزابوونىان لە سىستەمى پۇلىسى تايبەت بە رېكخستەن و پاراستنى رېرەوى خۇپىشانداغەگان، لە رپوى ياساى و پىراكتىكەو، لەسەر شەقامەگان، چەند دۇكىومېنتەگىان لەبەر دەستە لەسەر شىۋازى رېنماى رېكى دەخەين و بۇ دەزگاگان، ھەرۋەھا چەند ئەفسەرىكى پېويست بۇ ئەم مەبەستە خولى تايبەتەن بۇ دەكەينەو، دىلتاتان دەكەين ھەر كەسەك كەمتەرخەم يان سەرپىچكەر بووبى، چ لە ھىزەگانى ناوخۇ يان كەسانى مەدەنى بن بە پىي كەمتەرخەمى خۇيان لىپىچىنەوھيان لەگەل دەكرىت، وەلامى پرسىارى دووھم/ بە بۇچوونى ئىمە بە شىۋەيەكى گشتى سالى 2011 رپوداۋەگانى ھاتوچۇ كەمتر بوو لە سالى 2010، پلانى وەزارەت بۇ سالى 2012 ئەوھىە كە ئىمكانيات و پىداۋىستىيەگانى ھاتوچۇ زياد بگەن، بەرنامەى وشىارى شوفىران و ھاوولاتيان چىتر بگاتەو، كارى ياساى بەرامبەر سەرپىچكەرەن جىبەجى بگات، وەزارەتى ناوخۇ لەگەل بەرپەوھەرايەتى گشتى ھاتوچۇ زۇر رېگا و شىۋازى كاركردىن گرتتە بەر، بۇ رېگرى و كەم كىرەنەوھى رپوداۋەگانى ھاتوچۇ، بۇ ئەم مەبەستەش بەردەوام لە دابىن كىرەنى پىداۋىستىيەگانى ھاتوچۇدايە، وەك دابىن كىرەنى كامىراى چاۋدىرى تىزپەوى، كە كارىگەرىيەكى باشى ھەيە، ھەرۋەھا دابىن كىرەنى ئامپىرى پشكىنى مەى خواردەنەو و سزادانى ئەو شوفىرانەى كە سەرپىچى لە ياساى ھاتوچۇ دەكەن، بە پىي ياسا و رېنمايەگان، ھەرۋەھا ھۇشياركرىنەوھى ھاوولاتيان بە گشتى، شوفىران بە تايبەتى لە رېگى بەياننامە و بلاۋنامە و راگەياندىن و بەرنامەى تەلەفزيۇنى و رادىۋىيەو، ئىمە ھەز ناكەين رپوداۋى دلتەزىن رپوبىدات، ھەموو كارىك دەكەين بۇ كەم كىرەنەوھى ئاستى رپوداۋەگان، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

تەعقىبەت ھەيە؟ كەرەمكە.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان.

وەلامەكەى بەرپىز وەزىرى ناوخۇ سەبارەت بە ھەولەگانى بۇ ئايندە يان رېكخستى ھىزەگان بۇ ئەوھى وشىار بكرىنەو، يان پەرۋەردە بكرىن لە ئاستىك دابن، بۇ ئەوھى نەكەونە ژىر ئەو كارىگەرىانەى كە لە ھەر مەملانىيەكى سىياسى ھىزەگانى ناوخۇ يان ھىزەگانى پۇلىس دەبنە بەشىك لەو مەملانى سىياسىيانە، بەلام باسى ئىجرائاتە ياساىيەگانى نەكرد كە پېويستە لە بەرامبەر ئەوانەى كە كەم تەرخەمن و بەرپىسىارن، چ ئىجرائاتىك لە بەرامبەر ئەو بەرپىسىارىتى يە گراۋە؟

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رېزدار جەنابى وەزىر، فەرەموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى/ وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو لىژنە دروست كراوه، يەك/ لەلايەن بەرپىز سەرۋىكى ھەرىمى كوردستانەوہ.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تکايە بىدەنگ بن، چونکە بانگمان کردووہ بۇ ئەوہى گويمان لى بى، پرسيارەکانتان بە جوانى وەلامى بى، رجاتان لى دەکەين ئەوہى دەپەوى قسە بکات بچپتە دەرەوہ قسەى خۇى بکات و بپتەوہ، بۇ ئەوہى برا و خوشکەکانى ترتان ئىستيفادە بکەن، کاک کەريم مايکەکەت بکەوہ، فەرموو.

بەرپىز کريم سنجارى/ وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو لىژنە دروست كراوه، يەك/ لەلايەن بەرپىز سەرۋىكى ھەرىمى كوردستانەوہ، چووہ لىكۆلپنەوہى کردووہ لەم مەوزووہ و ھەمووتان راپۆرتەكەتان بىنى، دوو/ ئىمەش وەكو وەزارەتى ناوخۆ لىژنەيەكمان نارد بۇ لىكۆلپنەوہ لەسەر ئىش و كارى دەزگاکانى وەزارەتى ناوخۆ كە كەمتەرخەميان کردووہ، يان چيان بە دروستى يان نەکردووہ، ئىمە چاوەرپىن ئىستا خەرىكىن دىراسەتى ھەردوو راپۆرتەكە دەكەين، لە نزيكتين كات دا ئىمە ئىجرائاتى ياساى دەكەين بەرامبەر بە كەمتەرخەمى چ لە موزەف بى، زابت بى، ھەر پلە و پاىەيەكى بى لە ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۆ، تەمىنتان دەكەين ئىمە ئىجرائاتى پىويست دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار عمر عبدالعزىز.

بەرپىز عمر عبدالعزىز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەللى من سى پرسيارم ھەيە لە وەزىرى ناوخۆ، بە داخەوہ كە وەزىر لە رستەيەگىش دا نەيتوانى ئامازە بە رووداوەكانى بادىنان بکات، كە دەپەوى لە سەرەتاوہ ئەو بەرپرسيارپىتيەى لەكۆل خۇى بکاتەوہ، پرسيارى يەكەم ئەوہى كە شارى زاخۆ ھىزەكانى سەر بە وەزارەتى ناوخۆ ژمارەيان چەندە و چۆن دابەش بوون؟ ناکرى ئەوہ بە شەفافىەت باس نەكرى بە ناوى بارى ئەمنى، چونكە ئىمە نوپنەرى خەلگى كوردستانين، لە بودجەش دا ئەو ئامارانە ھەيە، ھەز دەكەين لىرە بە وازحتر بىزانين، چونكە بەرپرسانى ئىدارى زاخۆ لە رووداوەكانى ئەم دوايەى بادىنان گلەيبان ھەبوو لە كەمى ھىزەكان، پرسيارى دووہم/ پاساوى ھىزەكانى ناوخۆى ئەو شارە چيە لە رووداوەكانى 2-12-2011 كە نەيانتوانى كۆنترۆلى ئەمنىيەتى ناو شار و پاراستنى شوپنە گشتيەكان و بارەگاکانى يەكگرتوى ئىسلامى كوردستان بکەن، چونكە پارىزگارى دھۆك رايگەياندبوو كە 2000 دوو ھەزار كەس لە ھىزەكانى ناردووہ بۇ زاخۆ، بۇيە لە دھۆكيش نەيتوانيوہ كۆنترۆلى وەزەكە بکەن، ديارە ئاگايان لە يەك نەبووہ، لەوى دەلپن نيە و لىرەش دەللى دوو ھەزارم بۇ ئەوى رۆيشتبوو، پرسيارى سېھەم/ وەزارەتى ناوخۆ كى بە كەمن تەرخەم دەزانى لەو ئىنفيلاتە ئەمنىيە لە رووداوەكانى رۆژانى 2 و 3-12-2011 لە شارەكانى زاخۆ و سيمپل و دھۆك و قەسرۆك و شوپنەكانى

تر، ئەگەر دەپەئى بەرپرسىيارىتى لە ئەستۆي خۆي لادىيات بىخاتە ئەستۆي لاپەنە دەزگاي تر ئاگادارمان بىكات كە كى بەرپرسە لەم پووداوانە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جارى من ئەو لەن دەمەئى بە بەرپىز كاك عمر بلىم / كەس راناکات لە بەرپرسىيارىتى، ھەر كەسىك لە ئىمە بە پى ئىشى خۆي، مەنصبى خۆي، جىگاي خۆي بەرپرسىيارە، لىژنەي لىكۆلىنەوھش دىار كراو، لىژنەي لىكۆلىنەوھ كى بە بەرپرسىيار دەزانى ئەوھ ئىجرائاتى ياسايى لەگەل دەكرىت، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان وەلامى پرسىيارەكان، يەك / داتاكانى شارى زاخۆي پى دەلىم چونكە حادىسەكە لەئى بوو، وەكو ھەموو ھەرىمى كوردستان نى، لە سنوورى قەزاي زاخۆ دا لە مىلاكى ھىزەكانى وەزارەتى ناوخۆ، ، بەم شىوھىيە، 308 پۆلىس، 160 پۆلىسى، 6 پۆلىسى بەرگرى و فرىاكەوتن و شارستانى، 96 پۆلىسى كارەبا، 38 پۆلىسى دارستان، تەنھا 274 كارمەند كە دەكاتە نىوھى ھىزەكان لە ئەرك دابوون و بە پى مىلاكى ئەم ساى 500 پۆلىسى مەحەلى بۆ پارىزگاي دەھۆك دادەمەزرىت و بەسەر شار و شارۆچكەكان دابەش دەكرىن بە پى پىوئىست، سوئالى دووھم كەمى ھىزەكان وپابەند نەبوونى خەلك بە ياسا و يارمەتى نەدانى پۆلىس بوونە كۆسپ و بەرەست لەبەردەم جى بەجى كردنى ئەركەكانىان، ھەندى جار ھاندان ھەبووھ بۆ كارى تىكدەرانە و ھىرشكردنە سەر شوپنە گشتىەكان و يان سووتاندنى بارەگاي يەگگرتوو، بەلام خالى گرىنگ لىرەدا ئەوھىيە كە پىوئىستە لە ھەموو حالەتىك داواي مۆلەتى خۆپىشانندان بىكرايە تاوھكو ھىزەكانى پۆلىس پىش وەختە ئامادەباشيان بىكرايە و ھەر پىشلىكارىەك ھەبووايە بۆ ئەوھى كۆنترۆلى كرابا، سى، لىژنەي پىكھاتوو و تايبەت بەم پووداوانە ئەم بابەتە دىارى كردووھ وەك زانراوھ كە كەمتەرخەمى ئىدارى وئەمنى ھەبووھ لە ھەمان كات دا تەحرىز لەلەيەك وھەندى لە مىدىياكان لایەك و ھەندى مىدىياكان ھەبووھ، سەرەپاي ئەوھش ئىمە وەك وەزارەت لىژنەي لىكۆلىنەوھمان راسپاردووھ و رپوشوئىنى ياسايى پىوئىست دەگرىنە بەر بەرامبەر بە ئەو كەس و كارمەندانەي كەمتەرخەم بوون.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزىز بەاءالدىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من حەز ناكەم ئەو وشە ساكارە دووبارە بكەمەوھ كە وەلامەكان موقتە نىن، چونكە ئەوھلەن / ئەو عەدەدە جارى تەعاروزى ھەيە لەگەل ئەو عەدەدانەي لەئى بە لىژنەكان دراوھ، بە نىسبەت پرسىيارى يەكەمەوھ، بە

ھەر حال بە ۋەلامى دابىئىن، بەلام بۇ پىرسىياري دووم/ ئەوانە ھىچى پاساۋ نىن كە بەرپىز ۋەزىر باسپان ئى دەكات كەمى ھىزەكان و پۇلىس لە ھەموو حالەتەكان دا كى بەرپىسپارە لەم خەلەلە كە لەو شارە پرووى داۋە، دەبى جىھەتتىكى رەسمى ئىدارى دەسلەت ھەرچى ناۋ دەنئى لەو شارە بەرپىسپار بى لە كەموكورپەك، لە ۋلاتان لەو پەرى دنيا حادىسەيەك پروودەدات ۋەزىرى ناوخۇ ھەئويست ۋەردەگرى، باسى مۇلەتەكە چ خۇپىشاندىك كراۋە مۇلەت ۋەرگىرى، كى خۇپىشاندىنى كىردوۋە، بۇچى ئەو جىھەتە موخاسەبە ناكەن كە مۇلەتى ۋەرنەگرتوۋە بە پىي ئەو ياسايەى كە ھەموومان لەگەلى ئىستا ناكۇكىن و ئەمانەۋى سەر لەنوى داپرپىزىنەۋە و بىخەينەۋە بەردەستى پەرلەمان بۇ ئەۋەى ئىعادە نەزەرى تىا بىكەينەۋە، كى خۇپىشاندىنى كىردوۋە؟، كى موقەسرە لەو خۇپىشاندىنانە؟ بۇچى ۋەزارەت ناتوانى ئىجرائات بىكات لەو لايەنەۋە؟، جەنابىان باسى لىژنە دەكەن، ئىمە لە چەند رۇژى ئەم پرووداۋەين، 27 رۇژە ئەم پرووداۋە پرووى داۋە، كەى بەتەماين لىژنە نەتىجەى خۇى بدات لە كاتىك دا كە جەنابتان چەند رۇژە ئاگادارن كە دەبى بىنە پەرلەمان پىرسپار ئاراستەى بەرپىزتان بىكەن، لەبەرئەۋە بەراستى من بە غەيرى پىرسپارى يەكەم كە ئامارىكى دا بە ھىچ يەك لە ۋەلامەكانى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ و موقنە نىم، جەنابىان ئىشارەتپان كىرد و خۇى ئىعترافى كىرد كەلە كوردستان دا بە پىي ئامارىك كە پۇلىس بلاۋى كىردوۋەتەۋە 21621 حالەتى تاوان پرووى داۋە لە دزى و لە بەرتىل ۋەرگرتن و لە گەندەلى و لە ئىختلاس لە ئەنۋاعى حالەتى تر، ئايا ئەمە بەرپىسپارىيەتى لە نەتىجە پروو دەكاتە كى؟ بۇيە من پىم باش بوو كە جەنابى ۋەزىر لەسەرەتاي پرووداۋەكان يان دواى ئەۋەى كە نەيتوانى كۇنترۇلى بىكات لەبەر ھەر ھۇيەك كە خۇى دەيزانى دەست لەكاركىشانەۋەى خۇى راگەياندى بايە و من ۋەكو پەرلەمانتار..... .

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئەۋە جەلسەى ئىستىجواب نىە تكايە، رجائەن، پىرسپار دەكەى و تەعقىب ھەيە مەسەلە ئىستىجواب نىە، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزيز بەاءالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من مەبەستەم ئەۋەيە و من قسەى قانونى دەكەم، ۋەزىرئىك كە نەتوانى كۇنترۇلى ۋەزىرئىك بىكات لەبەرئەۋەى ناتوانى و لەبەرئەۋەى ھىزى نىە، لەبەر ئەۋەى..... .

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

قسەكانت تەۋاۋ؟، باشە فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزيز بەاءالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەبەر ھەر ھۆكاریك وەزیری ناوخوا كە ھیزەكان لەژیر دەستی دایە و ناتوانی كۆنترۆلی وەزەكە بكات و لەبەر تەدەخولی حیزبە و لەبەر بئ تواناییە و لەبەر بئ بودجەییە و لەبەر بئ ھیزیە و لەبەر ھەر چی ھەبە حەق وایە دەست لە كاركیشانەوہی خوا رابگەپەنیت.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەشیوہیەکی یاسایی وەلامی دەدەمەوہ، لیژنەیک ھەبووہ لیژنەیکە کەم تەرخەم دیاری دەکات و دەئ کئ کەم تەرخەمە ئەگەر ئیجرائاتمان نەکرد بەرامبەر بەو کەمتەرخەمانە ئو وەختە مافی کاک عمر ھەبە بئ ئیجرائاتان نەکردووہ، دوو/ لە ماوہیەکی کورت دا پاش چەند سەعاتیک کە ھیزەكان گەیشتن كۆنترۆل کرا و وەزەكە كۆنترۆل کرا لە ھەمان شەو دا و پاش ئو شەوہ ھیچ حادیسەییەکی تر پرووی نەداوہ، جەنابت کە دەئ من باسی 21 ھەزار تاوان دەکەم کە 85% پۆلیس كۆنترۆلی کردووہ و کەشفی کردووہ و ریکاری یاسایی بەرامبەری گیراوہ، ئوہ مەعنای ئوہیە پۆلیس توانیویەتی تا حەدیکە باش بە ئیش و کاری خوا ھەئس و زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک احمد فەرموو.

بەرپز احمد سلیمان عبداللە(بلال):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو پرسیارم ھەبوو لە جەنابی وەزیر خواشەختانە پرسیار یەکەم وەلامەکەم وەرگرتوہ و سەبارەت بە زێرەقانی و پاسەوانی تاییەت بوو کە لە جوابی سۆزان خان جوابی دایەوہ، پرسیار دووہم بە پئی یاسای بودجە یاسای ژمارە 6 ی سالی 2011 ماددە 36 دەبووایە ھەموو ئو کارمەندانە یان ئو کەسانە ی سەر بە وەزارتەکە ی بەرپزتانن دەبووایە ھەموویان بگەرابانەوہ کە بە سزای سیاسی سزا دراون وەگەرابانەوہ و مووچەیان بۆ سەرف بکراپایە، ئایا بۆچی تا ئیستا ئەم کەسانە ی کە سزای سیاسی دراون لە وەزارتەكان نەگەرپنדרانەوہ و کارناسانیان بۆ نەکراوہ؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سونالی يەكەم ئەو ۋەلامىم حازر كىردوۋە ۋە بەلام پېئويست دەكات جارىكى تر ۋەلامى بىدەمەۋە، ۋەلامى سونالى دوۋەم، بە پىي ئەو لىژنەيەي لەسەرپۇكايەتى ھەرىم پىكھاتوۋە بەدواداچوونيان لەسەر گەپرانەۋەي سەرجم كارمەندان ۋە فەرمانبەرانى حكومت كە سزاي سىياسى دراۋن كىردوۋە ۋە تاۋەكو ئىستا 9 لىست بۇمان ھاتوۋە ئەۋەي پەيوەندى بە ۋەزارەتمانەۋە ھەبوو بىت جى بەجى كراۋە، كاك طارق مەسئول بوۋە لەو جى بەجى كىردنە، ئەگەر كەسىك مابى ۋە نەگەر پابىتەۋە مەمنون دەبىم ناۋەكەيمان پى بدەن بۇ ئەۋەي دوۋبارە موتابەعەي بكەين ۋە ئىشەكەي بۇ بكەين، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك احمد فەرموو.

بەپىز احمد سليمان عبدالله ((بلال)):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سوپاس بۇ جوابەكە، بەلام تا ئىستا ئەۋەي كە من ئاگادار بىم لە ھەر دوۋ فراكسىۋنى كۆمەل ۋە يەكگرتوۋ تاكە يەك نەفەر نەگەر پراۋتەۋە، ئومىدەۋارم كە لەو 9 لىستە دا ئەگەر نەبوۋى لە لىستى دەيەم دا ھەبن ئەۋانەش.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۆر پىم خۆشە ناۋەكانم پى بدەن بەسەر چاۋ موتابەعەيان بۇ دەكەين ۋە جى بەجى ى دەكەين.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك دلشاد فەرموو.

بەپىز دلشاد شهاب حاجى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەپىز ۋەزىرى ناۋخۇ، ھەموومان زىانە سىياسى ۋە مەعنەۋى ۋە ماددىەكانى روۋداۋە نەخوازراۋەكانى سنوورى پارىزگاي دەۋك دەزانىن، من پېئويست ناكات بگەرپىمەۋە سەرى ۋە ھىچيان باس بكەم، پىرسىارى من بە موخەدەدى لىرە ئەۋەيە، دەيان گرتەي فىدىۋىي ھەن لە كەنالەكانى راگەياندن، لەبەردەستى رۇژنامەنووسان، لەو شوپىنانەي كەۋا نىشان دراۋن، زۆر بە پروۋنى ۋە ئاشكرىي پوخسار ۋە دەموچاۋ بە تايبەتى بۇ شوپىنىكى ۋەكو زاخۇ كە شوپىنىكى بچوۋكە بە تەقدىرى من دامودەزگاكانى پەيوەندار زۆر بە ئاسانى دەتوانن ئەم خەلكە بناسنەۋە كەلە ئەسنای ھىپش كىردنە سەر چ مال ۋە مولكى چ بارەگاكان ۋە چ ھەر شوپىنىكى دىكە كە ھەيە، ئەمانە لەبەردەستن ۋەكو دەلىل، يەعنى پىشى ئەۋەي كەۋا پېئويست بكات بچىن بە لىكۆلىنەۋە من نازانم چەند دەجىتە بوارى جەرىمەي مەشھود كە لە ئەسنای كىردارەكە دايە،

پرسىيارەكەى من لېرە ئەوۋىيە تا ئىستا وەزارەتى ناوخۇ ئىجرائاتى ناوخۇ چ بوۋە لە دەستگىر كىردن و لىكۆلئىنەۋە و ئىجرائاتى فعلى لەبەرامبەر ئەو كەسانەى كەوا عەلەل ئەقەل مەعلومن و وىنە و رووخسارىان لە گرتە فېدېۋىيەكان دا ھەيە؟ پرسىيارى دوۋم زۆر باسكرا لەسەر رووداۋەكانى ھاتوچۇ منىش تەنھا بە كورتى ئەۋە دەپرسەۋە ناي پلانى وەزارەت بۇ ھەئسەنگاندى ھۆكارەكانى ئەم مەسەلەيە چىن؟ زۆرى رووداۋەكانى ھاتوچۇ لە مەۋزوعى ئۆتۆمبىلە و مۆلەتە و ھى رېگاۋبانە و ھى ھەر بواريكى تر كە ھەيە، دوۋم پلانى وەزارەت بۇ كەم كىردنەۋە بەلاى كەم ئەگەر نەئىم بۇ بنەبىر كىردنىشى بۇكەم كىردنەۋەى ئەم كارەساتە كە سالانە ئامارەكان وەكو ئەۋەى كەوا شەرىكى زۆر گەۋرە لەم ولانە روۋى دابىت وا دەردەخەن، ئەمە پرسىيارەكانى منە، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

ۋەلامى پرسىيارى يەكەم راستە گرتەى فېدېۋىيى ھەيە وئىمە بەكارمان ھىناون لە دادگا و ژمارەى گېراۋەكان لە شارى دەۋك 112 كەس دەسگىر كراون، 72 كەسىان بە كەفالىت ئازاد كراون، تەبىيى ئەۋانەى كە دەسگىر كراون ھەموۋىان دراۋنەتە دادگا و فائىليان بۇ دروست كراۋە و ئىنجا دادگا ھەندىكىان دەھىلى و ھەندىكىان ئازاد دەكات و ئەۋە ئىشى دادگايە وئىشى ئىمە نيە، لە دەۋك 112 كەس دەسگىر كراون و ھەفتاۋ دوو كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، لە زاخۇ 129 كەس دەسگىر كراون و 85 كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، 56 كەسىان لە قەزاي سىمىل و 11 كەس ماون و لەژىر لىكۆلئىنەۋە دان، ھەرۋەھا 8 كەس فەرمانى دەسگىر كىردنىان ھەيە، بەلام لەبەر ديار نەبوۋنى شوپىنى نىشتەجى بوونيان جى بەجى نەكراۋە، ھەموو ئەۋانەش پەراۋى لىكۆلئىنەۋەيان لە پۇلىس بۇ كراۋە و لەژىر سەرپەرشتى دادۋەرى لىكۆلئىنەۋە و داۋاكارى گشتى دان، سونالى دوۋەمى، ۋەك روونكراۋەتەۋە ھۆكارەكانى رووداۋى ھاتوچۇ مرۇف و نامىر و توندوتۇلى و رېگاۋبان كەش و ھەمەۋا، لە ھۆكارە سەرەكەيەكانە بە گشتى بەلام ھۆكارى مرۇف بەشى شىرى بەركەۋتوۋە، كەلە 70% ھۆكارەكان مرۇفن، مرۇف لە ھەموو ھۆكارەكان رۇلى ھەيە، ھۆشيارى شوڧىران لەرېگەى كىردنەۋەى پەيمانگاي تايبەت بە شوڧىران، دابىن كىردنى پىداۋىستى ھاۋچەرخ و پىشكەۋتوۋ، چاك كىردنى رېگاۋبانەكان بە شىۋەيەكى سەردەميانە و بەدوۋ سايد كىردنى رېگاي نيوان شارو شارۋچكەكان و دانانى ھىماى ھاتوچۇ پىۋىست لە ھەۋلەكانى وەزارەتى ناوخۇيە و بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتە پەيوەندارەكانى تر بۇ كەم كىردنەۋەى رووداۋى ھاتوچۇ لەم بارەيەۋە راپۇرتىكىمان ئاراستەى سەرۋكايەتى ئەنجومەنى وەزىران كىردوۋە ئەگەر پىۋىست دەكات و پىتان باشە راپۇرتەكە دەخوئىنەۋە، چونكە بەراستى ھەموو حلولى تىدايە، حلولى مۋتەعلق بە وەزارەتى ناوخۇ و بە وەزارەتى شارەۋانى، بە وەزارەتى

ئاۋەدان كىردىنە، چۈنكى ئۇم كارە تەنھا كارى ۋەزارەتى ناۋخۇ نىيە ۋە ھەر سى ۋەزارەت موشتەرەكن، جا ئەگەر دەلى سەرۋكى پەرلەمان مەجال بىدات ئەو راپۇرتە دەخوئىنمەۋە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

موختەسەرەكەى ئەگەر بلىئى، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىم باشە ئەۋانە بىخوئىنمەۋە، چۈنكى ئەۋە سورەتتىكى كامىل دەداتە ھەموومان، پىشنىارەكانى لىژنەكە: رىگابانەكانى دەرەۋەى شارو شارۋچكەكان، پىشنىار دەكەين، 1 / بە دوو سايد كىردن ۋەراۋان كىردى رىگابانەكان بەشىۋەى ستاندارد ۋ ئەندازەى ھەماھەنگ لەگەل كارى پىۋىست بۇ نەخشەسازى يان بە تەۋاۋەتى، چاك كىردنەۋەى كەموكۆرپەكانى رىگابانەكان بە بەردەۋامى لە ھەموو رپوۋبەكەۋە ۋ لە كاتى خۇيدا، دانانى ھىماى ھاتوچۇى ئەرزى راپوستاۋ تايبەت بە رىنمايى ۋ ئاگادار كىردنەۋە ۋ دىارى كىردى خىرايى ۋ بە پىي ستانداردى جىھانى ئەمەش بە ھەماھەنگى لەگەل بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ لە بەرپوبەرايەتى گشتى ھاتوچۇى ھەرىم لە گەل تىبىنمان سەبارەت بەو بىرگانەى كە جى بەجى كىردىن كىردوۋە، دەكەۋىتە ئەستۋى بەرپىز ۋەزارەتى ئاۋەدان كىردنەۋە ۋ نىشتەجى بوون، رىگابانەكانى ناۋ شارو قىرتاۋ كىردن ۋ نەخشەسازى رىگابان ۋ گۆرەپانى ناۋ شار ۋ شارۋچكەكان، دانانى ھىماى ھاتوچۇى ئەرزى ۋەستاۋ بە پىي ستانداردى جىھانى بۇ ھەموو مەبەستەكان، ھەول دان بۇ فراۋان كىردى ئەو شەقامانەى پىۋىستى بە فراۋان كىردنە، دروست كىردى ئەندەرپاس ۋ ئۇقەر پاس بۇ ئاسانكارى ھاتوچۇ لەو جىگايانەى پىۋىستە ۋ دىارى دەكرىت لەلايەن بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ، دروست كىردى پىردى كارەبايى بۇ پەرىنەۋەى ھاوولاتيان بەشىۋەىكى سەردەمىانە لەو جىگايانەى كە پەرىنەۋەى تىدا نىيە، رپونكىردنەۋەى شەقامەكان ۋ بايەخدان بەبوارە كە زۇر گرنگە، كەمكىردنەۋەى ژمارەى فەتحاتى ئىستىدارە لە شەقامە سەرەكەكاندا، دروست كىردى تاسەى كۆنكرىتى يان پلاستىكى، بەشىۋەى ستانداردى جىھانى بۇ ئەو جىگايانەى كە پىۋىستە، لەگەل تىبىنمان كە ئەم ئەركانە دەكەۋىتە ئەستۋى سەرۋكايەتى شارەۋانى ۋ بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ، بەرپوبەرايەتى كارەبا، پىۋىستە بە ھەماھەنگى لەنىۋانياندا بكرىت، تەۋەرى سىستى ھاتوچۇ ۋ دەرھىنانى مۇلەتى شوڧىرى، سىستى ھاتوچۇ، ئەم سىستەى كە ئىستا پەپرەۋ دەكرىت، ھاشوۋەى ستانداردى جىھانىيە، بەلام پىۋىستە زياتر بايەخ بدرىت بە بەرزكىردنەۋەى ئاستى ھوشىارى ۋ رۇشنىرى ياسايى، ئەفسەرۋ كارمەندانى ھاتوچۇ، بۇ ئەۋەى كارەكانيان رەۋالەت ۋ رەۋايى ياسايى بەخۇيەۋە بىنىت، لەلايەك مامەلە ۋ ھەئسوكەوتيان لەگەل ھاوولاتيان ۋ شوڧىراندا مامەلەيەكى شارستانى ۋ سەردەمىانە بىت، ۋ بەدوور بىت لە تووندوتىزى ۋ رپوبەروبوۋنەۋە ۋ پىشلىكردى مافى مرۇڧ، جىاۋازى لەمامەلەك كىردن لەلايەكى ترەۋە، ھەولدانى بەرپوبەرايەتىەكانى ھاتوچۇ بۇزياتر كىردى چالاكيان، لەبۋارى رىكخستى ھاتوچۇ ۋ رىگابانەكان، بەدانانى مەفرەزە بۇ لىپرسىنەۋە لەسەرپىچى كەران، دانان ۋ

بەكارھېنانى ئامپىرەكانى چاودىڧىرى خېرايى، لەو شەقامانەى كەخېرايى ناياسايى تېدا بەدى دەكرېت، ھەرودھا ئەو شەقامانەى كە رپووداويان تېدا دووبارە دەبېتەو، بەھۇى خېرايى ئۆتۆمبېلەو، بەكارھېنانى ئامپىرەكانى ديارىكردى رادەى سەرخۇشى، ھەماھەنگى نېوان وەزارەتى ناوخۇ وبەرپۆەبەرايەتى گشتى ھاتوچۇ ھەرېم و وەزارەتى پەرودە، بۇ دانانى بەرنامەيەك كە بەو ھۇيەو ھاساى ھاتوچۇ و رېنمايەكان بكرېت بەنامىلكەيەك و بەوانەيەكى بەرچا و تا لە فوتابخانەكانى سەرەتايى وناوھندىدا بخويىندىت، چالاك كرىدى بوارى راگەياندىن لەبەرپۆەبەرايەتەكانى ھاتوچۇ بۇ زياتر بەرزكردەو ھى ئاستى ھۇشيارى ھاوولالتيان و شوڧېران و ھاندانان بۇ زياتر پابەند بوون بە ياسا و رېنمايەكان، ھەرودھا بەمەبەستى توندوتۇل كرىدى پەيوەندى نېوان ھاوولالتيان و ئەفسەرو كارمەندانى ھاتوچۇ، سىستىمى دەرھېنانى مۇلەتتى شوڧېرى، ئامازە بەئامارەكانى دەرھېنانى مۇلەتتى شوڧېرى بەشېوازى ئەو دەرھېنانەى كە پەپەرە دەكرېت لە ئىستادا، لە شارو و شارۇچكەكان، وەك تېببىنى دەكەين لاوازيان پېو ھىارە لەرپووى كۇنترۇل نەكردى و كارىگەرى لاوھكى لەسەر ستاف و لىژنەكانى تافى كرىدەو ھى شوڧېرى تېياندا، بۇيە پېشنيارى كەمكردەو ھى ئەو جىگايانە دەكەين بۇ وەلاخستى ئەو كارىگەرييانە و زياتر كۇنترۇلكردى ئەم بوارە، يەكخستى و پەرەپېدانى سىستىمى دەرھېنانى مۇلەتتى شوڧېرى لەبەرپۆەبەرايەتەكانى ھاتوچۇ پارىزگاكان و كرىدى بەيەك شېوازى ستاندارد، ئەمەش بەھۇى بوونى جىواوزى لەنېوانيان لە ئىستادا، زياتر سەرپەرشتى و چاودىڧىرى كرىدى نووسىنگەكانى ڧېركرىدى شوڧېرى ويەكخستى بەرنامەكانيان لەلايەن بەرپۆەبەرايەتەكانى ھاتوچۇ، كەلەم بوارەشدا جىواوزى ھەيە، ئامارى ئۆتۆمبېل، ئامارى ئۆتۆمبېل بەھەموو جۇرەكانىەو لەھەرېمدا رپو لەزىاد بوونە بەشېوہەيەكى بەرچا، ئەمەش دەگەرپتەو بۇ باش بوونى بژيوى ژيانى ھاوولالتيان و ئەو ئاسانكارىيانەى بۇ تۇماركردى ئۆتۆمبېل ھەيە لە ئىستادا، كە بەرامبەر رەسمىكى تۇماركردە، ھەماھەنگ لەگەل بوونى بازارى ئازاد كەتارادەيەكى زۇر بەرژوھەندى بازركان و خواست و ويستى ھاوولالتيانى تېدايە، بۇيە بۇ كەمكردەو ھى كارىگەرى ئەم كارە، لەسەر رپووداوەكانى ھاتوچۇ پېشنيار دەكەين:

- 1 - بەرچاوغرىنى داتاكانى تايبەت بە بەرزبوونەو ھى ئاستى بژيوى ژيانى ھاوولالتيان و زىاد بوونى دانىشتوان، كرىدەو ھى رېگاوبان و سالانە ھېنانى ئۆتۆمبېل بەپېى پېويستى سالانە ديارى بكرېت.
- 2 - ديارى كرىدى تەمەنى بەكارھېنانى ئۆتۆمبېلى تايبەت، كرى و بارھەلگر، پاش تېپەر بوونى ئەو ماوہيە، خاوەنەكانيان سوودمەند بېت بۇ تۇماركردى ئۆتۆمبېلىكى نوئى، لەجىياتى پېدانى رەسمى تۇماركردى.
- 3 - بايەخدانى تەواو لەلايەن شارەوانىەو بۇ دروست كرىدى پاركىنگ بۇ وەستاندى ئۆتۆمبېل لە شارو شارۇچكەكان.مەرجداركردى دروست كرىدى ھەر بالەخانەيەك بەتەرخانكردى نھۇمى

يەكەم، يان ھەر نھۆمىكى تر بۇ پاركىنگى ئۆتۆمبىل، ھەروھە ھاوۋىكارى كىردى ھاوۋىلاتيان بۇ
دروست كىردى بالەخانەى چەند نھۆمى بۇ ۋەستاندى ئۆتۆمبىل بەشىۋەى گونجاو.

4 - ھەولدان بۇ دابىن كىردى ترامى كارەبايى بۇ ھەندى شەقامى سەرەكى لەشارەكاندا، كە لۇدى
لەسەرە.

5 - دامەزاندنى كۆمپانىيەى گۆيزانەۋەى ھاوۋىلاتيان لەشارەكاندا، كەسەر بەۋەزارەتى گواستەنەۋەى
گەياندىن بىت، يان ھاوبەش لەگەل كەرتى تايبەت بەبەشدارى كىردى ئەو شوپىرو ھاوۋىلاتيانەى كە
لە ھىلەكانى ناشاردا كار دەكەن، ئەمەش بە ھاوۋىكارى ۋە ھەماھەنگى سەندىكەى شوپىران ۋە لايەنە
پەيوەندىدارەكانى تر.

6 - كار كىردى بەياسى دىنبايى لەروداۋەكانى ئۆتۆمبىل ۋە پەپرەۋكىردى لەلايەن كۆمەتەۋە، يان ھەر
كۆمپانىيەكى تىرى كەرتى تايبەت.

7 - بايەخدانى زياتر لەلايەن بەرپۆەبەرايەتى ھاتوچۇى پارىزگاكان بەيوونى مەرەجەكانى توندوتۇلى
لە ئۆتۆمبىلداۋ لىپرسىنەۋە لەسەرپىچى كەران.

ئەمە پىشنىارەكان بوون، كە بەرزكراۋەتەۋە بۇ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران، چاۋەرى دەكەين كە
تەتبقى بىرىت ئىمەش دەستبەجى جىبەجى دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دلشاد تەعقىب ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز دلشاد شەھاب حاجى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ۋەللەمن پىم باشە ئەم راپۇرتە رەنگە ھىشتا تەفاصلىشى تىدا بىت، چۈنكە ئەمە رۇداۋىكە برۋا دەكەم
ھەموو پەرلەمانتاران پىم موھتەمن، ۋە پىشتر داخاۋىيەكەش ھەبوو كە بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ بىتە ئىرە
بۇ ئەم بابەتە بەتايبەت، ئەم راپۇرتە دابەشى سەر ئەندامانى پەرلەمان بىرىت ئەۋەى پىشنىارى
چارەسەرە، بۇ ئەۋەى ئىمە بتوانىن ھەر موساھەمەيەك يان ئىزافەيەك ھەيە بىخەينە سەرى، ئەۋەى
گىراۋەكانىش ۋەللەھى باش بوون بەش بەھالى خۇم وام تەسەۋر ئەكرد لەو 10 تا 12 كەسەى كە لە
ئىعلام باس دەكەن، زياتر ھىچ ئىجرائاتىك نە كراۋە، باش بوون ئەۋەش رۇونكرايەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، ئىمە مانىمان نىيە، ئەۋ راپۇرتە بەسەر ئەندامەكاندا دابەش بىكەين، پاشان لەرپىگەى لىژنەى ناوخۇۋە ئىمە دەيدەينە ئەۋان كەدابەشى بىكەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، ئەۋە لەپرۇتۇكۇل تەسجىل بوو كە خوئىندتەۋە، كۆپى دەكەين و بەسەر ھەموو ئەندامەكان دابەشى دەكەين، رپىزدار نىشتمان مرشد، فەرموو.

بەرپىز نىشتمان مرشد صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، مەن تەنھا سى پىرسىارم ھەيە، پىرسىارى يەكەم: بەگوپىرەى بىرپارى سەرۋكايەتى ھەرىمى كوردستان، بىرپاردرا كە سەپارەى جام رەش قەدەغە بىكرىت، لەم پىناۋەشدا ۋەزارەتى ناوخۇ ھەستا بە ھەلمەتىك بۇ قەدەغە كىردى سەپارەى جام رەش، لىكرىدەنەۋەى لەزگەكانيان و شىكاندىنى جامى رەش، بەلام ئىستا دەبىينىن لەشەقامەكاندا جامى رەش ۋەك خۇى لىھاتوۋەتەۋە، بۇچى؟، ھەنگاۋى ۋەزارەتى ناوخۇ چىيە بۇ ئەم مەبەستە؟، پىرسىارى دوۋەم: ئەۋ كامىرايانەى كەدانراون لەسەر شەقامەكان بۇ تۇماركىردىنى ژمارەى سەپارەى سەرپىچى كەر، بەلام لەكاتى ئەنجامدانى سەرپىچى لەلايەن شوفىرەكان راستەوخۇ غەرامەكانيان بەدەست ناگات، ئەمەش ۋاى كىردوۋە لەلايەن كەسى سەرپىچى كەر، بەردەۋام بىت لەسەر سەرپىچى كىردىن، لەلايەكى تىر لەكاتى ئەنجامدانى ھەر مامەلەيەك لە بەرپۇەبەرايەتى ھاتوچۇ پارەى ھەموو سەرپىچىكەنى ھەموو لى ۋەردەگىرن، ئەمەش بەگىران دەكەۋىت لەسەر سەرپىچى كار، بۇيە دەپىسىم بەرنامەى ۋەزارەت چىيە بۇ ئەۋەى كەسى سەرپىچى كار، دۋاى سەرپىچىكەى راستەوخۇ ئاگادار بىكرىتەۋەۋە پارەكەى لى ۋەربىگىرەت؟، پىرسىارى سىيەم: سەرپىچىكەى زۆر لە ئۇتۇمبىل چ تەكسى چ تايبەت بىت بەبى ھىچ بىنەمايەكى ئامارى ژمارەى دانىشتوان و پىۋىستىيەكانى خەلك...

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

نىشتمان خان، لىرە تەنھا دوۋ پىرسىارت نوۋسىۋە، لەۋە زىاتىر پىرسىار مەكەن، تىكايە رەچاۋى ئىۋولتى ئەم دانىشتانە بىكەن، چۈنكە دەمانەۋىت ئەم سىستەمە بەرپۇە بەرىن، تا سەرگەۋتوۋ بىن، ئەگەر پىرسىارى تىرت ھەيە پاشان بەنوۋسىن بىننەرە، سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىرسىارى يەكەم: كىشەى ئۇتۇمبىلى جام رەش، دۋاى فەرمانى بەرپىز سەرۋكى ھەرىم تارادەيەكى زۆر بىنر كراۋە، تەنھا لەچەند حالەتىك نەبىت كە ئەۋىش زۆر كەمەن، ئەۋانىش ھەيئات و قونىۋىيات، ۋەفدە

بيانيهكان، ئەو ھاوولاتیانەى كە بۇ ماوەیەكى كورت دینە ھەریم، لەئەصدا جامى ئۆتۆمبیلەكانیان ڕەشە، لەكاتى جەژن و نەورۆز و ناھەنگەكان، لەكاتى ئیستادا ئاگادارى ھەموو دوكانەكانى جوانكارى ئۆتۆمبیل كراوە كە بەكارھێنایى لەزگەى ڕەش بۇ جامى ئۆتۆمبیل قەدەغەيە، ھەرودھا لە دەروازەكانى سنوور، ناھیلن ئۆتۆمبیلی جام ڕەش داخڵ ببیت، بەلام ھەندى كەس ھەيە سەردانى ھەریم دەكات ئیمە ناتوانین مەنەى بكەین، چونكە دیت بۇ دوو تا سى رۆز و دوایى دەگەرپتەو، كە ئەوھش لەجاده دەببندریت حساب دەكریت كەخەلكى ھەریمە، پرسیارى دووھم: لەھەولیر و سلیمانى سستى پۆستەمان دەست پیکردوو، كە لەرپنگاى پۆستەو رۆژانە وینەى موخالەفەكان دەنیرینەو سەر ناوینشانى شوڤیرەكان، لەپارپزگای دەھوك خەریكىن لەرپنگەى سائى ئەلكترۆنى، سائى ھاتوچۆ سەرجم وینەو سەریچپەكان بلاو دەكەینەو، ھەر ھاوولاتیەك دەتوانی بەدواداچوونى بۆبكات، خەریكىن ئەم سىستەمە لە ھەولیر و سلیمانى و گەرمیانیش جیبەجى بكەین، ئیستا لەدھوك جیبەجى كراو، تەنھا ژمارەى ئۆتۆمبیلی خۆت لەسەر سائتەكە دەببىت، یەكسەر دەردەچیت كە چەند موخالەفەت ھەيە، لەچ كاتىك و لە چ شوپنیک بەرەسمەو، خەریكىن لەھەولیر و سلیمانى ھەمان سىستەم جیبەجى دەكەین، لەوانەيە لەدوو تا سى ھەفتە جیبەجى بكریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقبت ھەيە نیشتمان خان؟، باشە سوپاس، رپژدار گۆران ئازاد، فەرموو.

بەرپز گۆران ئازاد محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخیرھاتنى بەرپز جەنابى وەزیر دەكەم، وە دەستخوشى كارو چالاکیەكانى لى دەكەم، من شەش پرسیارم ھەيە، پرسیارى یەكەم: بەگۆیرەى یاساى ژمارە (95)ى سالى 1978ى ھەمواركارو بەناوى (ياساى رپكخستى مەحەلاتى سەكەن لە عیراق) لەكوردستاندا كارتى زانیارى دەكریت بۇ ھاوولاتیان، بەلام لەپال ئەوھشدا ھیشتا كار بە پشگىرى موختار دەكریت، كە حەلەقەيەكى زیادەيە لەكارى رۆژانەى ھاوولاتیان، بۆچى تا ئیستا دەسەلاتتان لە موختار وەرنەگرتۆتەو؟، كەھەم رۆتىنى ئیدارى زیاد دەكات، ھەم لەگەل سىستى پشكەوتنى ئەمەنى ئەمەرۆ و شارستانیەت ناگونجیت، پرسیارى دووھم: لەكاتى رپوداوەكانى بادینان چەندین تاوانى بینراو رپویدا، ھەر لەپەلامارى بارەگاكان و سووتاندنى دوكانەكان، ئایا بۆچى ئەو تاوانبارانە راستەوخۆ نەگیرانە بەتایبەتى ئەوانەى كە جلى فەرمى ئاسایش و پۆلیسیان لەبەردابوو؟، پرسیارى سێیەم: لەژیر رۆشناى سەرۆكى ھەریم ژوورپكى عەمەلیات دروستكرا لەھەردوو وەزارەتى ناوخۆ و پشیمەرگە، بەمەبەستى دەستگیر كردنى ھەموو ئەو تاوانبارانەى كە فەرمانى دەستگیر كردنیان ھەيە، ئەنجومەنى دادوهریش نووسراوى ژمارە(2264) لە 2011/10//25، ئاراستەى ئەنجومەنى وەزیران كراو، كەئەوان چاوەرپى دەستگیر كردنى موستەشارەكانى سەردەمى بەعسن كە فەرمانى دەستگیر كردنیان ھەيە ئیستا، ئایا لەو (2653) تۆمەتبارە (253) موستەشارەى تپدايە كە فەرمانى دەستگیر كردنیان

ههيه؟، پرسيارى جوارهم: بهگوپرى پرگهى سى ماددهى (44) له ياساى ژمار(18)ى سالى 2011، ياساى جيبهجيكردى رازهى هيزهكانى ناوخو، ههموو كارمهنديكى پوليس پيش دهرچوونى ئەم ياسايه خانهنيشين كرابيټ، مووچهكهى چاك دهكريټهوه، بهگوپرهى ياسا تازهكه، بهلام بهگوپرهى ههموو رينماييهكانى وهزارهتى دارايى كه دهرچوو تا ئيستا هيچ نامازيهك بو ئەو كه سانه نهكراوه كه خانهنيشين بوون بو ئەوهى مووچهكانيان چاك بكرټهوه، لهكاتيكا بهگوپرهى ياساكه پيويسته وهزيرى ناوخو و وهزيرى دارايى رينمايى دهربكهن، له نووسراوى ژماره (13272) له 2011/6/14ى وهزارهتى ناوخو كه له وهلامى پرسيارىكى مندا وهلامى پهرلهمانيان داوتهوه، لهخالى دووهدا بهرپز وهزارهتى ناوخو نووسيوهتى كه سهبارت به كردنهوهى بنكهيهكى (ههزه) بووه له شارى كوويه، ئەلټ ئيمه لاريمان نيه بو ئاسانكارى مامهلهى بهرپوهچوونى هاوولاتيان گهراجى تايهت به پشكنينى ئوتومبىلى هاوولاتيان بكرټهوه، بهلام پيويسته هاوولاتيهك نامادهى ههبيټ ئەم كاره ئەنجام بدات، مهرجهكانى كردنهوهى ئەم كاره ههبيټ و ناميرو كهلوپهل و پشكنينى دابين بكات و داوايهك پيشكهش بكات به وهزارهت و مؤلهتى پيئدهدين، بو ئاگادارى بهرپزتان، بهلام ساليكه لهم داواكارىيه بهم مهرجانهى وهزارهتى ناوخو باسى كر دووه، جاركيكيش لهگهٽ بهرپزت قسهم كر دووه، نامادهيه له وهزارهتهكهى بهرپزتان بهس تا ئيستا وهلام نه دراوتهوه نه به ئا يان ئا، كاريشى لهسهر نهكراوه، دوا پرسياريشم وهلامم وهرگرتهوه، كه تايهت بوو به چاكردى مووچهى پاسهوانه تايهتهكان، زور سوپاس.

بهرپز سهروكى پهرلهمان:

سوپاس، جهنابى وهزير فهرموو.

بهرپز كريم سنجارى(وهزيرى ناوخوى ههرپمى كوردستان):

بهرپز سهروكى پهرلهمان.

جوابى ههموو پرسيارهكان بدهمهوه يان تهنه دوو پرسياريان؟، باشه ئەوانهى كه جوابيان نهبووه، پرسيارهكهى سهبارت به ياساى ژماره(95) هى مهحولاتى سهكهن، سهبارت بهم بابته نه مانويستوووه ئەركى هاوولاتيان قورس بكهين، تاكو ههموو هاوولاتيان دهبه خاوهنى كارتى زانيارى، بو نمونه بو ئاگادارى بهرپزتان تهنه لهناو مهركهزى شارى ههولير (372000) خيزان ههيه، له ماوهى سالى 2011دا توانراوه كارتى زانيارى بو زياتر له (165) ههزار رپك بخهين، ههستايين به كردنهوهى (56) بنكهى رپكخستنى كارى زانيارى له شارى ههولير، بهم پيوه رهش پاريزگاي ههولير ناستى يه كه مى به دهست هيناوه لهسهر ئەم بابته، ههركاتيك ئەم پرۆسهيه تهواو بوو، كار به پشتگيرى موختارهكان ناكهين، بهلام چونكه تهواو نهبووه، ههموو خهٽك كارتى زانيارى نيه، بويه مهجبورين به تهئيدى موختار كار بكهين، پرسيارى دووه: سهبارت به رووداوهكانى بادينان، سهبارت بهم بابته ليژنهيهكى ليكوئينهوه لهلايهن وهزارهتانهوه رهوانهى دهوك و زاخو كراوه، لهسهر ههموو پيشيلكارىيهكانى ليكوئينهوه به دوا داچوون، دواتر ههر كهم تهرخه ميهك له رووى كارگيرى و ههر تاوانيك كه لهلايهن ههر كهسيك ئەنجام درابيټ به

پیی یاسا دهرینه دادگا، بهلام سهبارت به کارمندان پۆلیس و ئاسایش تاكو ئیستا به پیی بهدواداچوونی لیژنه لیكۆلینهوه دهرنهكهوتوووه هیچ کارمندیکی پۆلیس کاری تیکدهرانهی نهجام دابی، تاكو ئیستا له شاری دهۆك و شارهکانی تریش ژمارهکانم باس کرد چهند کەس گراون، پیویست ناکات دووبارهی بکهمهوه، سونالهکە ی تر / سهبارت به ژووری عهملهیات، ئەم ژووره عهملهیاته دانراوه بۆ ئەو کەسانه ی که فهرمانی دهستگیر کردنیان ههیه لهلایهن دادگاکی ههریمی کوردستان، تا ئیستا جیبهجی نهکراوه، ئەم ژووره لهلایهن لیژنه هاوبهشهکانی نیوان وهزارتی پێشمهگرگه و وهزارتی ناوخۆوه ئەم بریارانه جیبهجی دهکات، ههر وهزارته و سهبارت به کارمهندهکانی خوی که فهرمانی دهستگیر کردنیان ههیه جیبهجی دهکات و رادهستی دادگاکی دهکرینهوه، ئەم پرۆسهیهش دهستی پی کردوووه کەس نابیت فهرمانی دهستگیرکردنی ههبی و دهستگیر نهکری، به نیهت پێنمایی وهزارتی دارایی، ئەم بابته پهپوهندی به یاساکهوه ههیه، راسته ئەو خانهنشینهش دهگریتهوه که پیش دهرچوونی ئەم بریاره خانهشین گراون، بهلام ئەم بابته پهپوهندی به وهزارتی دارایی و بهپوهبهرایهتی خانهنشینی گشتیهوه ههیه، پیویسته ئەوان بهم کاره ههلسن و جیبهجی بکهن، ئەم سونالانه لای من تۆمار کرابوون، سوپاس.

بهپێز سهروکی پههلهمان:

تهعقیبت ههبوو کاکه؟

بهپێز گۆران ئازاد محمد:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

سهبارت به کارتی زانیاری به فیعلی راسته ههموو کەس کارتی زانیاری نیه، بهلام بهدواداچوونی ئیمه ئەو کەسانه ی که کارتی زانیاریان ههیه تاوهکو ههموو خهلك دهبیته بیته خاوهنی کارتی زانیاری، با موختار موشکیله نیه ههئنهگری، بهلام ئەوانه ی کارتی زانیاریان ههیه با له فههمانگهکان که ئەوان ههیانبوو پیویست ناکات داوا لهو کەسانه بکهن کهوا ئەوان وههقه ی موختار بینن، وهک ئەو قۆناغی گواستهوه ی که یهکجاری ئەم حالته کۆتایی دیت، سهبارت بهو تاوانبارانه من تهئکید لهوه دهکهمهوه که ئایا ناوی موستهشاری تیدایه یان نا؟ چونکه راسته ئەوان ئەمیری دهستگیر کردنی له دادگای عیراقهوه بۆیان دهرچوو، بهلام من ناوم لایه 18 داوا لهسه ره له دادگاکی ههریمی کوردستان و فهرمانی دهستگیرکردنی ههیه، ئایا ئەو نهوعه کەسانه ی تیایه یان نا؟ بۆیه من قسه م لهسه ره ئەوه کردوووه، لهسه ره مووچه و خانهنشینی هیزهکانی ناوخۆ به فیعلی پهپوهسته وهزارتی دارایی، بهلام یاساکه دهلی/ وهزارتی دارایی و وهزارتی ناوخۆ، من کاتیك سهردانی وهزیری داراییم کرد لیرهشدا ههمان پرسیارم کرد، وتی/ چاوهپیی وهزارتی ناوخۆینه له فورسهتیک دا به یهکهوه دانیشین تهعلیماتهکه دهریکهین، ئومیدهوارم له ئایندهش دا وهلامی پرسیارهکە ی تایبهت به (کوپی) م دهست کهویتهوه له بهپیزت، سوپاس.

بهپێز سهروکی پههلهمان:

سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپزىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپزىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە تەعلیماتمان داوۋە بەھەموو دەزگاكانى وەزارەتى ناوخۇ كە كارتى زانىارى پىدەكرىت و پىويست ناكات تەئىدى موختار بىنن، ئەگەر ھەندى دائىرە جىبەجىپى نەگردوۋە سوپاستان دەكەين، ئىمە دووبارە تەئىدىيان دەكەينەو، بە نىسبەت گىراوھكان من تەئىكىد دەكەم بۇ جەنابت، ھەر كەسك ئەمرى گرتنى لە دادگاكانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەركرابى ئىمە دەستگىرى دەكەين، ئەوۋە وەزارەتى داراىى ئىشى وەزارەتى داراىيە، ئىمە داوامان كرددوۋە، لىژنەشمان حازر كرددوۋە كە لەگەلپان دانىشن بۇ جىبەجىپى كرددنى ئەو ئىشە، سوپاس.

بەرپزىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار عەونى كمال بەزاز، نىە لىرە، پىزدار ھاوراز شىخ أحمد، فەرموو.

بەرپزىز ھاوراز شىخ أحمد:

بەرپزىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پىسىارم لە وەزىر ھەيە، پىسىارى يەكەمم / بۇچى پۇلىسى چالاكىيە مەدەنىيەكان لە دھۆك نىە؟ لە كاتىكىدا بە پىي ياساى رىكخستنى خۇپىشانندان دەبوايە پۇلىسى چالاكىيە مەدەنىيەكان لەو شوپانانە بوايە كە خەلك ھاتە سەرشەقام، بەلام ئەم كىشە و ئەم گرتە لە كاتىك دا، يەئنى ئەوۋە نىشانەى جىبەجىپى نەكردنى ياساكەيە كە لە پەرلەمان دەرچوۋە، پىسىارى دوۋەمم بەراستى لە سەردەمى تەكنەلۇجىيا و ئاسانى پەيوەندى كرددن، بۇچى ئەو ھەموو كاولكارىيە پروویدا و نەتانتوانى بەرى پى بگرن؟ ئەوۋە بەراستى جىگای پىسىارە، پاش سووتانى ئەو ھەموو دوكان و شوپنە، پاش سووتانى ھەموو بارەگاكانى يەكگرتوو، من نازانم يەئنى بەر پى گرتن و كۇنترۆل كرددنى لە كوۋ؟ پىسىارى سىيەمم / بە فەرمانى كى لە گەرمەى پرووداۋەكانى بادىنان دەيان ئەندامى يەكگرتوو گىران؟ لە كاتىكىدا زۇربەيان فەرمانى حاكىمىيان بۇ دەرئەچوۋبوو، ئەم قسەيە كە دەيكەين بەراستى، كە دەللىن فەرمانى حاكم دەرئەچوۋ، فەرمانى حاكم موستەمسەككە دەبى بلىي ئەوۋە بە فەرمانى حاكم گىراۋە، بەلام وا نىە، بە فەرمانى حاكم نەگىراۋن، يەكسەر پۇلىس ھىرشى كرددوۋە لە ناۋ مالى خۇى بردوۋىتى و ھىچ فەرمانىكىشى پى نىە، ئەوۋە بۇ؟ سوپاس.

بەرپزىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپزىز جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپزىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپزىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە دھۆك، پىسىارى يەكەم / لەبرى ھىزە چالاكىيە مەدەنىيەكان، ھىزى نامادە ھەيە، ھىزى نامادە سىريەيەكى ھەيە كارى ئىشى چالاكىيە مەدەنىيەكانە، پىشترىش نامازھمان بەوۋە كردد، سوئالى دوۋەم /

كەمى ھېزەكانى ناوخۇ بە ھەماھەنگى نەگردنى خەلك، بەلكو رېگا گرتنيان لە دواكەوتنى ھېزەكانمان بۇ شوپىنى مەبەست، ھەموو ھۆكارن و بەشېك لەسەر ئەوھى پروویداو، لەگەل ئەوھشدا كەم تەرخەمى بەدى دەكرېت لە ھەندئ لاپەنى ئىدارى و ئەمنى، بەلام ئەوھش لېرە لەبېر نەكەپن ھاندانىش ھەبووھ لەلاپەن ھەندئ كەس بۇ زياتر گەرم كردنى كېشەكە، وەلامى سونالى سېھەم/ ئەوانەى لە ناو خۇپيشاندانەكان گىراون دەپان ئەندامى يەكگرتوو كە پرسىار دەكات، وەلام/ ئەوانەى لە ناو خۇپيشاندانى ناپاسايى دەبېنرېن كە تەجاول دەكاتە سەر مال و مولكى گشتى و ھاوولالتيان دەستگىر دەكرېن، لېكۆلېنەوھى لەگەل دەكرېت، پەوانەى حاكەم دەكرېت، پاشان برپارى چارەنوووسى كەسەكان لەلاپەن دادومر و دادگا يەكلايى دەبېتەو، سەرجهەم ئەو كەسانەى بەھوى پېشېلكارىەكانى ئەو پرووداوانە ھى دەھوك و زاخۇ گىراون بەم شېوھى خوارەوھن، باسەم كرد، 129 لە زاخۇ و 85 يان بە كەفالىت ئازاد كراون، 112 كەس گىراون و 72 كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، لە سېمېل 56 كەس گىراون و 45 بە كەفالىت ئازاد كراون، كۆى گشتى گىراوھكان 297 گىراو 202 بە كەفالىت ئازاد كراون و 95 گىراو ماون كە پەراوى لېكۆلېنەوھىمان لەبەردەم دادگايە، زۆر جار ھەيە كە خەلك بە پىي گومان دەگىرېت پەراوى لېكۆلېنەوھى بۇ دەكرېت و دەچېتە بەردەم دادگا و دادگا تەقرىرى مەسېرى بۇ دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقېب ھەيە كەرەمكە.

بەرپىز ھاوپاز شېخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جوابى پرسىارى يەكەمى تەناقوزە لەگەل ئەوھى محافىز بەراستى جواب دانەوھى محافىزى دەھوك، دوايى مەسەلەى دەسگىر كردن ئايا وايە بە بى فەرمانى حاكەم مامۇستايەك بچى لەمەكتەب بېگرن و بېبەن سجنى بكنە؟ ئايا وايە؟ ئايا وايە لە مائەكەى خۆى بە بى ھېچ ئاگادار كردنەوھىەك ھەبى كە كەسى بگرن وھېچ فەرمانىكى رەسمىشى پى نەبېت، من نازانم ئىستا ئىمە لەوانە تى ناگەين بە بى ئاگادار كردنەوھى ھەر لە خۆوھ ھېرش بكرېتە سەر خەلك ئايا لەم ولاتە ياسا وايە؟.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر كەرەمكە.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوانە گىراون تەبىعى زۆر كەس بە تومەتى مەشھود و جورمى مەشھود گىراون لە كاتى موزاھەرات، دوو/ خەلكىكى زۆر گىراوھ بە پىي وینەى فېدېوىي، سى/ خەلكىك ھەيە ئىعترافى كردووھ لەسەر خەلكىكى تر كە ئەو ھانى داوھ حاكەم برپارى داوھ بە دەسگىر كردنيان، ئەوانەى كە گىراون ھەموو كېشەكان لە دادگاوھن و دادگا تەقرىرى مەسېرى ديارى كردووھ، يەك نەفەر نەماوھ نەچووبېتە بەردەم دادگا، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سەردار فەرموو.

بەرپز سەردار رشید:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخیرھاتنى بەرپز وەزىر و ھاووپىكانى دەكەم، ديارە وەزارەتى ناوخوا يەككە لەو وەزارەتە گىرگانەى حكومەتى ھەرىم كەمەسئولىيەتى پاراستنى ئاسايشى ناوخواى ھەرىم و پارىزەرى ئارامى كوردستان بوو، بۇيە دەبى ئەم وەزارەتە ئىدامە و درىزە پىدەرى ئەو وەزە ئارام و سەقامگىرە سىياسىيە بىت لە كوردستاندا، بەرپز جەنابى وەزىر ديارە من دوو پىرسىارم ھەبوو، پىرسىارىكيان سەبارەت بە رووداوەكانى بادىنان من جوابەكەيم دەست كەوت، سەبارەت بە كىشەى ھاتوچوش ھەر دەستم كەوت، بەلام ھەندى خال ھەيە لە راستى دا دەبى جەنابتان ئەگەر تەوزىجى بۇ بەدن، ديارە كىشە و گىرتى ھاتوچو ئەمپرو ھەروەك لای ھەمووان ئاشكرايە بووئە جىگای قسە وىاس لە راگەياندنەكان و ھاتنى ئەو ھەموو سەيارە زۆرە و بى حسابە بۇ كوردستان كە زمارەى ئىستا لەسەرولى مليۆنەويە، ديارە سەيارە كۆنەكانىش ھەر باقىن، ئەو مۆدىلانەى كە زۆر كۆنن لە شەستەكانەو تەوگەو ئىستاش كار دەكەن، سەيارەى بى ناوونىشان، بى ئارم، بە ئارمەو داخلى دەبن و كارەساتى زۆر گەورە ئامارەكانىش ئەو بوو جەنابت باست كرد ھەم لە برىندار و ھەم لە كورزراو، ديارە لە سلىمانى دا وەزى سلىمانى شارىكە ناحىيە جوگرافى و ئەوانەى ھەموو لايەكمان دەزانىن كە زۆر مەجالى تەووسوعى نىە، بەلام دەكرىت لە چا و ئەو داھاتەى مرور كە لەوئ ھەيەتى ئەمسال ھەفتا مليار بۇ ھەشتا مليار داھاتى بوو، يەنى دەكرى ھەندىك كارى بۇ ئەنجام بدرىت، مەسەلەى ئەندەر پاس و بەرزە پرد و فراوان كردنى شەقامەكانى ناو سلىمانى، دروست كردنى ھىلى ترام و ھاوشىوئەى ئەوئ ھەولپىر لە راستى دا كە من پىموايە كولفەيەكى زۆر كەمى تى دەجىت ئەوئ ھەولپىر لەبەينى دوو سى مليارىك دايە و دوو، سى مليار و شەش سەد مليۆنە، يەنى دەكرىت بەراستى لە سلىمانىش دا..... .

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تکایە پىشنىار نەخىر، بەس پىرسىار، ئەم دانىشتنە پىرسىار و وەلامدانەوئ پىرسىارەكانە و پىشنىار نىە، كاك سەردار فەرموو.

بەرپز سەردار رشید:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەمبۆرە، بۇ مەسەلەى سلىمانى وەكو وتم لپرە لە پىرسىارەكان وايە جەنابى سەرۆكى پەرلەمان بۇيە من بەراستى لپرە زكرم كرد، ئايا وەزارەت ياخود بەرپوبەرايەتى گشتى ھاتوچو ئەو داھاتەى كە لە سلىمانى ھەشتا مليارە لە پلانى دا ھەيە كە ئەو كارانەى كە باسەم كرد ئەنجامى بدات؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر كەرەمكە.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پىم باشە داھاتى ھاتوچۇ عەرزى بىكەم بۇ بىرايان خوشكان، چونكە بەراستى مەسەلەن دەلى داھاتى ھاتوچۇ سىلېمانى 70 مىليارە، ئەساسەكە وانىە، ئىنجا ئەگەر ئىجازەم بىدەن داھاتەكە شەرح بىكەم كە چەندە و چۇن سەرف كراۋە، داھاتى ھاتوچۇ گىشتى (183000623) يە، مەسروف ئەۋەندەپە، ئىداع (119) يەۋ، بەسىت (64) ى ماۋە، تەبىئى ئەمە لە 2011/1/1 تا 2011/12/1 يە و ھى 12 مانگە، ھى ھەۋلىر (53 مىليار و 896 مىيۇن)، (26 مىليار و 295 مىيۇن) ى سەرف كراۋە، 27 رەسىدى ماۋە، ھى دھۆك (18 مىليارە و 8 مىليار) ى سەرف كراۋە و (9 مىليار) ى رەسىد ماۋە، سۇران (102 مىيۇن) ەۋ (151) سەرف كراۋە ئەۋە قەرزە لە ئەۋەى تر ۋەردەگرىت، مرورى سىلېمانى (29 مىليارە) و (نزيكەى 6 مىليار) سەرف كراۋە، نزيكەى (11 مىليار) ئەمرى سەرفى پى دەرچوۋە بەلام ھىشتا جى بەجى نەكراۋە، يەئنى تەقريبەن 13 مىليار لە مەجموعى 29 مىليار سەرف كراۋە، گەرميان يەك مىليار و پەنجا مىيۇن، نزيكەى يەك مىليار سەرف كراۋە ئەۋەكەى تر رەسىدە، مەجموع 103 مىليارە ھى ھەموو كوردستان، 41 مىليار سەرف كراۋە، پەنجاۋ سى مىليار سەرف كراۋە، نزيكەى پەنجا مىليار ماۋەتەۋە، ئەۋىش لە پىرۇۋەى ئىمە لەم سائە مەشارىئى پى دروست بىكەين، تەبىئى چۇنىەتى سەرف كىردنىش لامان ھەپە، لىژنەى ناوخۇ بەخىر بىت، ھەر ۋەختەك بىت، دەتوانى بىت تەماشاش بىكات، چۇنمان سەرف كىردوۋە، ھەموو سائىك چاۋدىرى دارايى تەسفىئەۋ ئەۋ ھىساباتانەى لەگەل دەكات.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەپە؟ كەرەمكە.

بەرپىز سەردار رشىد محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر بىمبوورى ديارە من باسى 70 مىليارم كىرد، 70 مىليار لە 50% دەرۋات بۇ ۋەزارەتى دارايى، ئەۋ باقىەى لاي بەرپىزتان ئەمىنىتەۋە، ئىدى فىئەلەن ۋاپە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەۋ پىرسىارانەى كە كىردىان، يەك، ھاتن و ھاۋردە كىردنى ئۇتۇمبىل بۇ ناۋەۋەى ھەرىم، پەپەۋەندى بە ۋەزارەتى ناوخۇۋە نىە، ۋەزارەت تەنھا بەرپىرسە لە تۇماركىردن، بەپىيى ياساۋ رىنماپىيەكان،

ژماره بېك ئۆتۆمبېلى كۆن له پارېزگاكانى ھەريم تۆمار نەكراون، ھەيە، بەلام ژمارەيان كەمەو زۆر كۆن نين، لەبەر ئەوەى لەسالانى پيشوو ژمارەيەكى زۆر لەو ئۆتۆمبېلە كۆنانە برېندراون، لەبېرى ئەوانە ئۆتۆمبېلى نوئى تۆمار كراون، خاوەنەكانيان سووديان لە ژمارەى تابلوكانيان كرد، واتە بەبى رسومات بۆيان تۆمار كرا، ئىستا لەو جۆرە ئۆتۆمبېلانە زۆر كەمە، ئەوەى ھەيە ئەو ئۆتۆمبېلانەن كە ھەنگرى تابلوئى پارېزگاكانى دەرەوى ھەريمن، ئىمە ناتوانين دەستكارى ئەو ئۆتۆمبېلانە بكەين، بەتايبەتى زۆر لە خاوەنەكانيان ھاوولائى كوردن ودانىشتوو ھەريمن، سى، ئەو ئۆتۆمبېلانەى كە پىيان دەلئىن بى ناونیشان، يان بى دايك و باوك، زۆر لەو ئۆتۆمبېلانە بە دەست ھاوولائى كوردە، لە ھەريمى كوردستانەويە، ئەمە لەلایەنە پەيونىدارەكان بەلئىن نامەيان داو، بەرپرسيارەتيانە لە بارەيەو ھەيە، ھەندىكيان كارتى زانىريان بۆ كراو، ھەر ئۆتۆمبېلەك لەو جۆرانە ئەگەر داوايەكى قەزائيان لەسەر بىت، ئەو ھەريارى دادگيان بەسەردا جىبەجى دەكرىت، ئىجرائاتى ئسوليان لەگەل دەكرىت، دەربارەى پروداوھەكانى ھاتوچۆ، بەپىي ئامارەكانى ئىمە لە 2011/1/1 تا 2011/11/30 ژمارەى پروداوھەكان يان پرونتر ژمارەى قوربانيان كەمى كردوو، بەراورد لەگەل سالى 2010 ژمارەى پروداوھەكانى 11مانگى رابردوو، 3350 پروداو بوو، كە بووتە ھوى مردنى 570 ھاوولائى بريندار بوونى 5143 ھاوولائى، رەنگە ئەم ژمارە لە نەخۆشخانەكان يان لە دەزگاكانى ليكۆلئىنەو ەزاتر بىت، لەبەر ئەوەى ھەندىك لە بريندارەكان لە نەخۆشخانە گيانيان لە دەست دەدەن، يان زۆر پروداو ھەيە پيش ئەوەى مەفرەزەى ھاتوچۆ بگاتە شوپنى پروداو بريندارو مردووھەكان گويزراونەتەو، بەپىي ياسا لە 50% داھاتەكانى ھاتوچۆ بۆ پەرەپىدانى ھاتوچۆ خەرج دەكرىت، بۆ ئەم مەبەستەش برىكى باش لەو داھاتانە خەرج كراو ەو زۆر لە پىداويستىھەكانى ھاتوچۆ دابىن كراو، دروست كردنى شەقام و رىگا و بان و ئەندەرپاس و ئۆفەرپاس، يەككە لە ئەركەكانى وەزارەتى ئاوەدانكردنەو ەو شارەوانى، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريزان مولاھەزەيەك ھەيە، رەنگە جەنابتانىش مولاھەزەتان كردبى، ھەندىك ئەندامى بەريز كە پرسيار ئەكات، مەسەلەن لە شوپنىك كاريكى بى قانونى دروست بووبى، ئەلئى گشت مەنتىقەى سۆران، ئىحتىمالە لە شاريك بووبى يان لە گوندىك بووبى، مەعنای ئەو ە نيە ھەموو مەنتىقەى سۆران بى قانونى كردوو، يان لە مەنتىقەى بادىنان، ئىحتىمالە لە شاريك، لە قەزايەك، لە ناحىيەك شتيك بووبى، مەعنای ئەو ەنيە ھەموو بادىنان، بۆيە ھەر وشەيەك سۆران يان بادىنان ھاتبى، داوا دەكەين لە پرۆتۆكۆل بسپرىتەو، ئىستاش رپزدار ھەمە سعید ھەمە على، فەرموو.

بەريز ھەمە سعید ھەمە على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

من ھەوت پرسيارم ھەيە لە وەزير، يەكەم، ئايا ميلاكى ھيزەكانى ناوچۆ، پۆليس، ئاسايش، زىرەفانى و ئەوانى تر بۆ ھەر پاريزگايەك چەندە؟ بە چ پىوهرىك دابەش كراو؟، دواتر بۆ ھەر قەزايەك چەندە؟، بە

چ پېۋەرېك دابهش كراوه؟، قەزاكان هيوادارم پاساوى ئەمنى نەكرېت بە ولەم نەدانەووم، چونكە لەناو بودجە 110 ھەزار ھېزى ناوخۆ ھەيە، بەلام شىۋازى دابهش كرنەكەم ئەوئ، پرسىيارى دووم، داھاتى وەزارەتەكەتان چەندە بۇ ھەموو بەشەكان؟، چى لى دېت؟، چۆن خەرج دەكرېت؟، پرسىيارى سېھەم، لەسەر مىلاكى وەزارەتەكەتان ھەندى لە ھېزەكانى ناوخۆ بوون بە پاسەوانى شەخسى بەرپرسەكان، ژمارەيان چەندە؟، ئايا لە رووى ياسايپەو ھەم كارە چۆن دەگونجى؟، چۆن جىگەى كراوئەتەو؟، تىكايە روونى بىكەرەو وەكو ئەوئ كە كاك فاضل باسى كرى، باسى 30 ھەزار ھېزى چەكدارى كرى، پرسىيارى چوارەم، لەكاتى خۆپيشاندان و رووداوەكاندا بە گشتى ھېزەكانى ناوخۆ بە ئەركى خۆيان ھەئناستن وەكو پېۋىست، ھۆكارەكان چيە؟، چارەسەر چيە؟، ئىجرائات چى بوو؟، پرسىيارى پېنچەم، بۆچى ئاسايش تاوەكو ئىستا يەكيان نەگرتۆتەو، كە بەپېى ماددەى (24) ى ياساى بودجەى سائى 2011 دەبوايە يەكيان بگرتبايەو، ئەگينا بودجەكەيان رادەگىرا، يەكيان نەگرتۆتەو، بودجەكەش رانەگىراو، پرسىيارى شەشەم، لەكاتى خۆپيشاندانەكانى 17 شوبات و دواتر كە چەندىن كەس كوژران و برىندار بوون، ھەروەھا لە رووداوەكانى 12/2 بادىنان زاخۇ و دھۆك و سىمىل و قەسرۆك و بارەگاكانى يەگرتووى ئىسلامى سووتىنراو، چەند دوكان و مولكى گشتى سووتاو زىانيان پى گەيشت، ھۆكارى ئەم كەمتەرخەمىە چيە؟، چ دەزگايەك بەرپرسىيارە، چ سزاو ئىجرائاتىك كراو و دەكرېت؟، پرسىيارى ھوتەم، ژمارەى ھېزەكانى زىرەفانى و فرىاكەوتن وەھمى كە پېى دەگوترى بن دىوار، چەندە؟، كە كر دووتانە بە پاسا بۇ نەدانى زىادەى مووچەو دەرمائەكانيان، تا تەسفىەى ژمارەكانيان دەكەن، ئايا بۇ ئەم ژمارە وەھمىە ھەيە؟، بۆچى تەسفىە نەكراو؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپز جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سنجارى/وەزىرى ناوخۆ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وەك پېشوو باسەم كرى لەبەر ھۆكارى ئەمنى بە پەسەندى نازانىن ژمارەى تەواوى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۆى ھەرىم رابگەيەنن، بەلام ئەگەر زۆر پېۋىستىشە بە نووسراوەكى تايبەت ئاراستەى بەرپزت دەكەين، چونكە ئەمە لە مىدىياكان بلاو دەكرېتەو، شىۋازى دابهش كرنى ھېزەكانەمان بەپېى ژمارەى دانىشتوان و شارو قەزاو ناحيەكان بەپېى پېۋىستە، داھاتى وەزارەتەكەمان چەندە؟، ئىمە تەنھا يەك داھاتمان ھەيە، ئەوئىش ھى ھاتوچۆيە، ئەوئىش ئىستا باسەمان كرى بە تەسفىل، ژمارەى بەنىسبەت پاسەوانى شەخسى، ئىمە 1754 كارمەند پاسەوانى بەرپرسە حكومىەكان، بەلام بەرپرسى حىزبى بەراستى زۆرن، لىژنەيەك دانراو لە سەرۆكايەتى ھەرىم، باسىشم كرى پېش ئىستا، ئەم لىژنەيە پىداچوونەو دەكات، برپار دەدات ھەر بەرپرسىك چەندە، ھەر بارەگايەكى حىزبى چەندە، ئىمە لەسەر ئەو دەروپىن، مىزانىە لەسەر حىسابى ئەو زىادەش بۇ ئەو سەرف دەكرېت، لەكاتى رووداوەكاندا بەگشتى خۆپيشاندان ھېزەكانى

ناوخۇ بە ئەركى خۇيان ھەئناسن، بەراستى ھەر خۇپپيشانداننىڭ كە كرابى، ئىجازەى رەسمى وەرگرتى، ھەموو ھۆكارى ياساىى كراو، ھەموو حىمايەت كراو، ھىچ موشكىلەيەكىش نەبوو، دەزگاگانى ئاسايشى ناوخۇ بە واجبى خۇيان ھەئساون، حىمايەتپيشان كرددو، حىمايەى خۇپپيشاندەرانىان كرددو، حىمايەى مالى گشتيشان كرددو، بەلام ئەوانەى كە لەناكاو دەبن، بەبى ئىجازە، لەزىر كۇنترۇل دەردەچن، چونكە ھىزەگان ئامادە نەبوونە، مەلوماتيان نەبوو، ئەمانە كە ئىشەكە دەكەن، پاشان ھىزەگانى ئاسايشى ناوخۇ دىن بەسەر حاديسەكەدا، بۇچى ئاسايش تاوەكو ئىستا يەكيان نەگرتوو؟، ئاسايش من وەزىرى ناوخۇم وەكو جەنابت دەزانى قانون لىرە دەرجوو، ئاسايش سەر بە وەزارەتى ناوخۇ نىە، بۇيە من وەلامى ئەم پرسىارە ناتوانم بدەمەو، ئەوانەى خۇپپيشاندان دەكەن و ئىجرائاتيان لەگەل نەكراو؟، باسەم كەرد كە ئىجرائات وەردەگىرى لە ئەنجامى لىكۇلئىنەو بەزووترىن كاتىش دەبىن چۆن ئىجرائات وەردەگىرى، ژمارەى ھىزى زىرەفانى و فرىاكەوتن، وەھمىەو پىى دەگوترى بن دىوار، ئىمە ھىزى زىرەفانى و بەرگىرى فرىاكەوتن نەمان كەردۆتە ھىچ پاساوىك، مەعاشيان وەرگرتوو، زىادەشيان وەرگرتوو، ئەو ھىزانەى لە ئەركدان، تەنھا ئەوانە ماون كە وەريان نەگرتوو، وەھمىش نىن، پاسەوانى بارەگاگان و مەسئولىنى حىزبىنە، بە تەسەورى ئىمە زىادن، مەسئولەك كە پىنج حىمايەى ھەيە، ئىمە تەسەور دەكەين كە ئەو مەسئولە پىويستى بە 2 حىمايە ھەيە، بارەگايەك كە پەنجا حىمايەى ھەيە، ئىمە تەسەور دەكەين ئەو بارەگايە پىويستى بە 10 حىمايەيە، بۇيە لەسەر فەرمانى سەرۆكى ھەرىم، لىزەنەيەك دروست كرا، وەلىزەكە پىشنىارەگانى خۇى بەرز كەردۆتەو بۇ بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، چاوەرپى دەكەين، ژمارەيەكە زۆر تەقلىس كراو، كە ئەو دەمان بۇ ھات، ئەو وەختە ئەو بەرپىسە پىى دەلئىن تۆ دوو كەست پىويستە، سى كەس زىادەيە، ئەو سىيە سەرپىشك دەكەين، دەچى لە زىرەفانى دەوام دەكات ئەگەر لەزىرەفانى بى، لە پۇلىس يان بەرگىرى و فرىاكەوتن، دەوامى كەرد، ئەوا ھەموو ئىمتىيازاتى وەردەگىرىت، دەوامى نەكەرد ئەوا فەسل دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقىبەت ھەيە كەرەمكە.

بەرپىز ھەمە سعید ھەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستى وەلامەگانى ھەندىكىان عمومى و مەتاتى بوون زۆر، ھەندىكىان ئىعتىرافى زۆر گەرەى تىا بوو، كە دەللى بەرپىسى زۆر ھەيە، ژمارەى چەندە؟، نەيوت، ئەمە نافانونىە، ئەو ئىعتىرافت كەرد، خالىكى تر، بەراستى جەنابى دەفەرەموى ھىچ موشكىلە نەبوو، ئەى زەھمەت نەبى لە سالانى رابردو ئەو ھەموو موشكىلەو بارەگا سووتاندىنى لايەنەگان و كوشتنى خۇپپيشاندەران و برىندار كەردنى، ئەو ھەموو حاديسانە لە دونيا حاديسەيەكى سەروشتى دەبى، وەزىرى پەيوەندىدار ئىستىقالەى دەكات، من پىموايە جەنابى وەزىر خۇى ئىستىقالەى بىكردايە، بۇيە من داوا دەكەم لىى كە ھەئويستى ھەبى خۇى دەست لەكار بىكشىتەو

بەبى ئەۋەدى باسى سەھبى سىقە بىكەين، ئەۋە خالىك، خالىكى تر، بەپراستى كە دەلى تەقسىر ھەيە، خۇى دەلى تەقسىر ھەيە لەلايەن ھىزەكانى زىرەقانى و ھىزەكانى فرياكەوتن، لە سالانى رابردوو ئەم چەند تەقسىرە ھەيە، بۇ موعالەجە نەكراۋە، ئەى ئەم ھەموو رۋوداۋ و ئەم ھەموو كىشانە كە پىموايە ۋەلامى پرسىيارەكانت نەدامەۋە، دەلىن ھىزى ناوخۇ كە رۇلى خۇى نابىننى ھۇكار چىيە؟، ھۇكارى حىزىيە؟ لى من مەلومە، ھۇكارى سىياسىيە، تۇ لە پرسىيارەكە خۇت ئەبۇيرى، لەبەر ئەۋە من پىموايە جەنابت ئەۋ ۋەلامانە نابى بە مەتاتى بى، ئەۋە موحەدەدە، ژمارەى ئەبى بە شەفافانە ئىعلانى بىكەى لىرە، 110 ھەزار ھىزى ناوخۇ ھەيە، بۇ ئىعلانى ناكەى چۇن دابەش كراۋە؟ مىعيارەكان چىيە؟ كە ئەمە ئەكرىت بە پاساۋىك لە ھەموو لايەك نەمانتوانى كۇنترۇلى بارەگاكان بىكەين، لە ھەۋلىر ھى گۇران سووتا، لە دھۇك دوو، سى جار ھى يەگگرتوو، ئەۋ ھەموو ناياسايى و پىشپىل كىردنى مافى مرۇقە بەرامبەر بە خەلكى سقىلى خۇپىشانىدەر، كە بە ناياسايى كىردوۋىيەتى بۇچى ئەۋە ۋەلامەكان موقنىع نىيە، پىموايە لەگەل رىزما دەباۋايە تۇ خۇت پىش سالانى رابردوۋش، كە لە كابىنەكەى پىشۋوش ۋەزىرى ناوخۇ بوۋى، ئەباۋايە ئەۋكاتە ئىستىقالەت بىكرىدەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىز جەنابى ۋەزىر كەرەمكە.

بەرپىز كىرىم سىنچارى / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من نەمگوتوو ھىچ مەسئۇلىكى حىزىبى بەبى قانۇنى حىمايەى ھەيە، ئەمەم نەگوتوو ھەموو پەرلەمان شاھىدە، شت ۋەكو خۇى بگوتىرئ زۇر باشە، من نەمگوتوو، گوتوومە زىادەيە، ئىستا دەمانەۋى بە قانۇن تەعلىماتى بۇ دەرەكەين، بىكەينە تەعلىمات، فەرزى دەكەين ئەۋ ۋەختە ھەر بەرپىرسەك بۇى ھەيە يان بۇى نىيە، دوو، جەنابى دەلى پىۋىستە ئىستىقالە بىكەى، من پىش مانگ و نىۋىك، دوو مانگ بەبىر بەرپىزىان دىنمەۋە، كە لە بەرپىتانيا كە ۋلاتىكە عومقى دىموكراتىيەتى لىيە، خۇپىشانىدانى تىكدەرەنە كرا لەۋ ۋلاتە، ھەمووتان بىنيتان ۋە گوپتان لە ئىخبار بوو، قەناتى تەلەفزيۇنيتان بىنى، چۇن ھىزەكانى پۇلىس و ئاسايشى ناوخۇ تەعامولىان كىرد لەگەل ئەۋ تىكدەرەنە، 2800 كەسىان گرت، پەرلەمانى بەرپىتانى بە موعارەزە، بە حكومەتەۋە، حىزىبى دەسەلات بە موعارەزەۋە دەستخۇشيان لە حكومەت كىرد و لەۋ ئىجرائاتانەى كە حكومەت كىردى، كەس نەيگوت ۋەزىر يان سەرۋكى حكومەت ئىستىقالە بدات، ئىشى تىكدەرەنە دەكرى، دەبى ھەموومان پىكەۋە و بە يەك دەنگ دزى ئەۋە بىن و ياسا تەتبىق بىكەين و، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز د. بشير فەرموو، تەواو دانىشە، ھەموو ئەندام پەرلەمانەكان چاۋ وگوپيان ھەيە، گوپيان لە جەنابىشت بوو و گوپيان لە وەزىرىش بوو، وەختى جەنابت تەواو و ھى ئەويش تەواو بوو، كەرەم بىكە فەرموو.

بەرپىز د.بشير خليل توفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەنھا سى پرسیار ئاراستەى جەنابى وەزىر دەكەم، پرسیارى يەكەم، كۆلیژى پۆلیس كە سەر بە وەزارەتەكەتەنە، ئیستا تەنھا دەرچووانى زانكۆ وەردەگریت بۇ خولیکى چەند مانگە، بۇ كار بۇ ئەو ناكەن لە ئامادەییەو بۇ چوار سال قوتابى وەربگرن تا بە شیوەیەكى تەواو و پرۆفیشنال ئەو ئەفسەرانە ئامادە بكرین؟، پرسیارى دووم: ئایا هیزی زپرەفانى یەكلايى بوویتەو سەر بە كام وەزارەتە؟، وەلەو وەلامى نیوہى پرسیارەكە دراوہتەو، بەس من دەمەوى لیڤە ھەندیک روونکردنەو وەربگرم، بۇ چى لە ھەندیک كارى ئیدارى ھەندیک لە دەوام کردنیان بەشیک لە بەشیک دەوامەكەى جیاوازە؟، ھەرەھا لە مەسەلەى مووچە مانگ بە مانگ یان جار بەجار مانگانە تاخیر دەبى، جارى وا ھەيە دوو سى مانگ مووچەكانیان تاخیر دەبى؟، پرسیارى سپیەم، لە رووداوەكانى زاخۇ پرسى كەمى ژمارەى پۆلیس و ئاسایش لەم دەفەرە ھاتە پیشەو، چیتان کردووہ یان پلانى وەزارەتەكەتان چپە بۇ چارەسەرى ئەم كیشەيە؟ و ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى/وەزىرى ناوہخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وەلامى پرسیارى يەكەم، ئەم خولانە چەند مانگ نیە، بریتىە لە يەك سالى خویندن، پیشتیش چوار خولى ئەفسەران لە دەرچووانى ئامادەيى عیلمى و ئەدەبى وەرگراون بۇ ماوہى سى سال دەوامیان کرد، ئیستا سەرقالى ئامادەگردنى ئەفسەرىن لە دەرچووانى كۆلیژەكان، بە تايبەتى لە بواردەكانى یاسا و ئیدارەو ئابوورى و كیمیا و بايۆلۇجى كە پۆلیس پیویستی پییان ھەيە وەك پسپۆرى، ھەر كات پیویست بوو خولى ئەفسەران لە دەرچووانى ئامادەيى رادەگەینین، یەعنى بە پیى پیویست ئیمە ھەموو سالیك تەماشە دەكەین لە چ رشتەيەك پیوہستیمان پییە ئەو وەردەگرین، وەلامى پرسیارى دوو، ئەم هیزە سەر بە وەزارەتى ناوہخۇیە، زپرەفانى، مووچە و دەرماڵەى ئیستا ھاوشیوہى پۆلیس خەرچ دەكرى بە پیى یاسای خزمەت و خانەنشینی سەربازى ژمارە 18 سالى 2011، ئەم مانگ و نیوہ تەئخیر بوو، ئیستا وەریان گرت لەبەر ئەوہى تا خۇیان لەگەل قانونەكە رەخساند، مەسەلەن مندالە، چەند مندالى ھەيە، ژنى ھەيە؟، ئەبى ئەوہ ھەموو بكرى، خۇیان زپرەفانى تەئخیر بوون و كە تەواو بوو، یەكسەر مووچەكانیان وەرگرت و بە زیادەوہش، بە نیسبەت كەمى پۆلیس، لە كاتى پەسند کردنى بودجەى سالى 2011 لە پەرلەمان، بپارتان داوہ بە دامەزراندنى 3997 كەس بۇ میلاكى وەزارەتى ناوہخۇ بە گشتى، بەلام بەداخوہ ئەم رپژەيە لە

لايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە كەم كراۋتەۋە بۇ تەنھا 2500، ئەم رېژدەيەش بەپپى ژمارەى دانىشتوۋانى شارەكان ديارى كراۋە، لەوانەش 500 پۇلىس بەر پارېزگاي دەۋك كەوتوۋە، بە ھەموو بەشەكانى پۇلىسى مەھەلى ۋە ھاتوچۇ ۋە بەرگىرى شارسىتانى ۋە كارەبا ۋە دارستان، سەرەراى ئەۋەش، كەم ۋە كورپى مىلاكمان ھەيە لەبەر ئەۋەى سالانە بىنكەى پۇلىسى لە قەزاۋ ناحىيە ۋە كۆمەلگەكان دەكرېنەۋە، ھەمان كېشەمان لە مىلاكى پۇلىسى ھاتوچۇ، بەرگىرى شارسىتانى ۋە فەرمانگەكانى ترەھەيە، بۇيە داۋاكارىن لە بەرپىزتان، ئەۋ مىلاكەى داۋا دەكەين، ۋەك خۇى پەسندى بىكەن بۇ ئەۋەى بۇ سالى ئايندە كېشەى كەمى مىلاكمان نەمىنىت، بەرپاستى ئىمە داۋاى مىلاك دەكەين، پېش ئەۋەى بېتە ئېرە ۋەزارەتى دارايى كەمى دەكاتەۋە، ئىنجا دېتە پەرلەمانى بەرپىز، پەرلەمانى بەرپىزىش كەمى دەكاتەۋە، بۇيە دائىمەن ئىمە كەمى مىلاكمان ھەيە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سوپاس بۇ جەنابت.

بەرپىز د.بشېر خلىل تۇفېق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت زېرەفانىەكان ئىمە داۋامان بۇ ھاتوۋە بەرپاستى، يان پېمان دەلېن كە دەۋامەكان يەك نىنە، لە ھەندېك شوپىن 20 بە 10 رۇژ دەۋام دەكەن ۋە لە ھەندېك شوپىن 15 بە 15 دەۋام دەكەن، ئەمانە دەلېن مال ۋە مندالمان ھەيە ۋە دوورە، 20 رۇژ لە دەۋام يان 10 رۇژ يان ھەفتەيەك لە مالئەۋە، ئەمە زۇر كەمە، يان ھەموۋى يەك بىخرى، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز كرىم سىنچارى/ۋەزىرى ناۋەخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە پېى ۋاجىبات دابەش كراۋە، ۋاجىب لە كويىە؟، لە شارە يان لە دەرەۋەى شارە؟، ئەۋانەى ناۋ شار 20 بە 10 يە، ئەۋانەى لە دەرەۋەى شارن ۋە لە رەببەن، 15 بە 15 يە، بەلام ئىستا لىژنەيەكمان دروست كىردوۋە، خەرىكى دىراسەت كىردىن، چۇن ھەموۋى يەك بىخەين؟ زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پەروىن خان ، نىە، زۇر سوپاس، رىزدار كاۋە محمد امىن.

بەرپىز كاۋە محمد امىن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من سى پرسىيارم لە جەنابى ۋەزىرى ناۋەخۇ كىردىە، بەلام پرسىيارى سىيەم ۋەلام دراۋتەۋە، پەيوەندى بە رووداۋ ۋە كارەساتى ئۆتۆمبىلەۋە ھەبوۋە، پرسىيارى يەكەم برىتتە لە ئەۋەى بەرپىز ۋەزىرى ناۋەخۇ ھەر

كاتىك رووداويك روو دەدات پەيوەندى بە ئەمن و ئاسايشەو ھەيە، ياخود ئالۋزىيەك لە ناوچەيەكدا دېتە گۆرئ، بېگومان وەزارەتى ناوہخۆ وەك بەرپىسى يەكەم لە ھەريىمى كوردستان بەرپىرسە لە دابىن كىردنى ئەمن و ئاسايش، بەلام ئەوہى ئېمە وەكو مولاھەزەمان كىردووە روونكىردنەو وەكو پېويست لە لايەن وەزارەتەوہو خودى وەزىر خۆيەوہو روونكىردنەو لەسەر رووداوەكان نادى بە راي گشتى، ئەوہش بېگومان لە رېگاي پىرس كۇنفرانسىك دەكرئ لە رېگاي بەرپىز وەزىرى ناوہخۆيەوہو، ئەمە وا دەكات كە لە لايەن راگەياندنەكانەوہو لە لايەن كەنالەكانەوہو خەلگەوہو، لىكدا ئەوہى جىاوازى بۇ دەكرئ و خەلگىش بە يەك ئاراستە ئاگادار بكرىتەوہو، پىرسىارى دووہم ئەوہيە، كە لە بۇنە و پشووہكان خەم ساردىيەك لە لايەن پۇلىس و ئاسايش ھەيە، بە تايبەتى ئەوانەى سەر بە وەزارەتى ناوہخۆيە، حەقە ئەوہش تۇزىك پىداچوونەوہى بۇ بكرىت، ئەوہى لە رووداوەكانى دەقەرى زاخۆ ھەستمان پىكرد، ئەگەر پشوو نەبوايە لەوانەيە باشتر ھىزەكانى ناوہخۆ دەھاتنە دەست و كۇنترۇلئى وەزەكەيان باشتر دەكرد، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەناب وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجاى/وەزىرى ناوہخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وەزارەتى ناوہخۆ وەك ئەركى ئاسايى خۆى، بۇ ھەموو رووداويك ھەلۆيىست و ئامادەكارى خۆى ھەبوو و روونكىردنەوہى لەسەر دان، دائىمەن ئېمە ھەر حادىسەيەك بوو، مەسەلەن ئەوہى زاخۆ بوو، ئېمە بەيانىكەمان دەكرد، بەلام لەو دونيايەى ئىستادا دەزانىن راگەياندنەكان بە ئازادىيەو و ھەر يەك لە لايەك رپا و بۇچوون و شى كىردنەوہو دەدەن لەسەر رووداوەكان، بەراستى ئېمە ناتوانىن ھەر تەلەفزيۇنىك وتى و ھەر كەنالىك وتى رەئسەن وەلامى بدەينەوہو، ئېمە بەيانىك دەردەكەين، ئەوہ مەوقىفى وەزارەتى ناوہخۆيە، پاشان چ دەكرئ ديسان بە بەيان دەردەكەين، وەلامى پىرسىارى دووہم، راستە رۇژانى ھەينى دوور نىە ھىزەكان ژمارەيان وەك رۇژانى ئاسايى نەبى، بەلام رۇژانى بۇنەكان، ھىزەكانى پۇلىس بە ئامادەكارى و بەرنامە ئەركەكانى جىبەجى دەكەن، ھەر بۇ نموونە، تاكو ئىستا ھىچ بۇنەيەكى رۇژانى نەورۇز، رووداوى دزىي گەورە لەناو شارەكان رووى نەداوہ، لە كاتىكدا زۇرىنەى ھاوولاتيان لە رۇژانى نەورۇز دەچنە دەرەوہى شار، لەبەر ئەوہى زۇرتىن ھىزەكانمان لەم رۇژانەدا لە ئامادەباشى دان، راستە ئەوہ زاخۆ، ئېمە وتمان يەككە لە دەرسەكان، ئېمە لە ھەوادىسى زاخۆ دەرسمان وەرگرتىە، دىراسەى دەكەين و كەم و كورپەكان دەكەينە دەرس و ئىستىفادەى لى دەكەين لە ئاينە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىب ھەيە؟، سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار شقان احمد فەرموو.

بەرپىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پرسیارم ھەنە، پرسیاری یەكەمەت جوایدا دەربارەى مووچەى پېشمەرگەى زېرەفانى و جوا بەكەم وەرگرت بۇ ئەو تەئخیر بوونە، پرسیاری دوومەم، دەربارەى ئەو پەنابەرانی كە خوشك و برایانی كوردستانی توركیا و ئیران و سوریا كە ھاتوونەتە كوردستان، جگە لە مافی ئیقامە، ھیج مافیكى دیکەیان ھەیه؟، بە تاییبەتی ئەوانەى كە لە میژە ھاتوونە، پرسیاری سییەم، وەزارەتی ناوہخۆ و جەنابیشت لە تەوزیحات ئیشارەتت بە ئەو زەحایا و ئەوانەى كە لە ئەنجامی ئاگرکردنەوہ ئیشارەتیكى وازیج بوو كە مەسەلەى سیستەمى ئاگرکوژینە من دەببێم كەم و كورپی تیدایە، دیارە، چ بەرنامەیهك ھەیه بۇ بەھیزکردنی یان چاكرردنی ئەو ئەدەوات و ئالیاتی سەردەم كە بۇ ئاگرکوژاندنەوہ ئیستا لە ئارادان، چ بەرنامەیهكى ھەیه وەزارەتی جەنابتان؟، پرسیاری چوارەمیش جوا بەكەم وەرگرت كە ھاتنی ئیستیرادی سەیارە كە دیارە پەیوہندی بە وەزارەتی ناوہخۆى نیە، زۆر سوپاس.

بەریز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەریز کریم سنجاری/وەزیری ناوہخۆ:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

وہلامى پرسیاری پەنابەران، ئەوانەى وەك پەنابەرى سیاسین لە ئیران، ناسنامەى پەنابەریان بۇ كراوہ، بیئاقەى خۆراك و ھەروہا لە لایەن UNCF ناوونوس كراون، جار بە جار ھاوكارییەكى بچووك دەكرین، بەلام ئەوانەى بە قاچاغ دین لە رینگای نیشینگەكان بۇ ماوہى مانگیك دەمیینەوہ و تاكو دەگەرپینەوہ، یان موستەمسەكاتى خۆیان پېشكەش دەكەن و تۆمار دەكرین، لەم دواپیەدا بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتی كۆچ و كۆچبەرانى فیدرال پروسەى ناوونوس كردنی كەمپی مەخمور، ئاوارەكانى كوردستانی توركیا وەك پەناھەندەى سیاسى لە عیراقتا ناسنامەیان بۇ كراوہ، ژمارەیهكى زۆر لەو پەناھەندانەى كە لە كوردستان، رەگەزنامەیان وەرگرتووە، پېش دەستوور، ئەو وەختە سەلاحیەت بە دەست ئیمە بوو، پاش دەرچوونى دەستوور، سەلاحیات ھەصریە و بە دەست وەزیری ناوہخۆو بەغدا، ئیمە ناتوانین ناسنامەیان بدەینى، خەریكین لەگەل وەزارەتی ناوہخۆى بەغدا سەلاحیەتەكە بەئیمە دەدرى، یان سیستەمىك دروست دەكەین كە موعامەلاتەكانیان بگەینینە بەغداو لە بەغدا رەگەزنامەیان پى بدرى، سەبەبى تەئخیر بوونیش، چونكە وەزیری ناوہخۆ لە بەغدا تا ئیستا نەبوو، بە نیسبەت چ بەرنامەیهكمان ھەیه سەبارەت بە بەرگری شارستانی، ئیمە بە بەردەوام بە پى پىوېست، پىداوېستىەكان دابین دەكەین و بنكەى نوئ لە زۆربەى ناحیەكان كراوہتەوہ و ئەفسەر و كارمەندەكانیان دەنیرین بۇ خولى فیربوون و بەھیزکردنی تواناكانیان و راھینان لەسەر كار و چالاكى و سولەمى نەجاتمان دابین كردووە بۇ ھەر سى پارێزگای ھەریم، لەگەل كۆمپانیایەكى سویدی رىككەوتەمان ھەیه كە دیراسەیهكى تەواوى وەزعی بەرگری شارستانیمان بۇ بكەن لە ھەریم و پاشان پىداوېستىەكانمان بۇ دیارى بكەن بە مەبەستى چۆنیەتی بەرەو پېش بردنی ئەم دەزگایە، تەببىعى ئیمە ئەم دیراسەیهى كە دەكرى لەسەر ئەو دیراسەیه بزانین چ نوقصانى ھەیه و ئەو

نوقسانىيە پىر دەكەين و دەزگاپەكى تازە ئى نوئ دەرچوو و پىويستە بېيەينىن، ئىمە دەبېيەينىن، ھەرودھا بەرپۆھبەرى ئاگرگوژىنەھوى بەرىتانى سەردانى كىردىن و چەند پىشنىار و تىببىنەكى پى دايىن و خەرىكىن جىبەجىيان بىكەين لەگەل بەرگرى شارستانى ئىمە، ھەرودھا خەرىكىن 10 ئەفسەرىش دەنرىنە بەرىتانىا بۇ ماوھى زياتر لە سال و نىويك دىلومى بالاي نىودەولتەتى ومردەگىر لە كارى بەرگرى شارستانى و ھونەرەكانى رزگاركردن و بۇ ماوھى 4 مانگ لەگەل ھىزەكانى بەرگرى شارستانى لە لەندەن دەوام دەكەن، پاش تەواو بوونى كۆرسەكەيان، چونكە 4 مانگىش لەوئ دەوام دەكەن بۇ تەتقىق، ئەوھى ئۆتۆمبىلىش جواب بەدەم؟ دوو سوئال بوو.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىب ھەيە؟، زۆر سوپاس بۇ جەنابت، رىژدار ناسك خان فەرموو.

بەرپۆز ناسك توفىق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

دىارە من چەند پرسىارىكەم ھەيە، پرسىارى يەكەم، ھەموو وەزارەتەك ئەرکى ھوشيار كىردنەھوى لەسەرە وا بزانم بە پىي برگەى 6 ماددەى دووھى ياساى وەزارەت، باس لە بلاوكردنەھوى ھوشيارى و رۆشنىرى ئاسايش دەكات بۇ دروستكردى جىيەكى تەبايى لە بەينى ھىزەكانى پۇلىس و زىرەفانى لەگەل توپزە جۇراوجۇرەكان، بەلام پرسىارى من لىرە ئەوھىيە، لەم دوو سالەى جەنابت لەم خولە، چەند خولى ياساى رۆشنىرى بۇ ھىزەكانى كراوتەھو؟، بۇ چى لە كاتى پشووئەكاندا لايەنگىرى لەناو ھىزەكاندا دروست دەبىت، زۆر جار ئەبنە بەشەك لە كىشە و گرفتەكان، بىلزات لە 17ى شوبات ئەمەمان زۆر بە جوانى بىنيوھ لە رۆژەكانى 12/2 لە بادىنان ئەمەمان بىنى، لە گرتە فىدىويەكان زۆر بە وازىچى ديارە، بۇ ئەم ھۇشيارە رەنگ ناداتەھو لە بەينى ھىزەكانى ئاسايشدا؟، بۇ ئەبنە بەشەك لە گرفتەكان؟، ئەوھ پرسىارىكەم، پرسىارى دووھم، ديارە جەنابت ئەم پرسىارە كرا وەلامى بەشەكى دايەھو، بۇيە من پرسىارەكەم دووبارە دەكەمەھو بۇ ئەھوى بەشەكەى ترم وەلام بەدەيتەھو، دەلى/ ژمارەى پاسەوانى بەرپرسە حكومى و حىزبىيەكان چەندە؟ جەنابت وتت حكومىيەكان 1800، خۆزگە بمانزانىايە حىزبىيەكان تا ئىستا كە زۆرە، چەندە؟ يەئنى ھەر بمانزانىايە، بزانىن ئەو رەفەمەى كە تا ئىستا لە بودجەى ئەم مىللەتە دەبات، چەندىكەن ژمارەى پاسەوانەكان؟ چەندى بودجەيان بۇ خەرج كراوھ؟ ھىچ وەلامىك يان برپارىك و رىئەمىيەك لە جەنابتانەھو دەرچوو سەبارەت بە خالى (17) لە برپارى 21 خالىيەكەى سەرۆكى ھەرىم كە لە 3/20 دا دەرچوو سەبارەت بە پىداچوونەھوى ژمارەى پاسەوانەكان، يەئنى لەو كاتەھو ھەتا ئىستا ھىچ شەك ھەيە؟ پرسىارى سىھەم/ جىاوازييەك ھەيە لە نىوان ھەژمار كىردنى خزمەتى پاسەوانى بارەگا حىزبەكان، جەنابى وەزىر ئەو حىزبانەى كە سەر بە دەسەلات نىن، ياخود با بلىين سەر بە زۆرىنە نىن، پاسەوانى بارەگاكان خزمەتى پىشوويان بۇ حىساب ناكى، مەسەلەن بۇ نمونە لە 2000 دا لە بارەگاپەك ھەرس بوو، بەلام لە 2003 دا ئەمرى تەعىنى بۇ دەردەچى، چەند محاوھە دەكات ئەو سى سالە بخاتە

سەرى ناىخەين، بەلام ھەيە ھى چەند سالى پيشووى بۇ دەخريته سەر، خزمەتى ئەو، ئەم نادادپەرورەيىيە لە بەينى بارەگايەك بۇ بارەگايەكى تر پيشيلىكردنه بەرامبەر بە ياساى ئەحزابەكان، چونكە دەبى تۇ بە يەك معيار مامەلە بەكەى لەگەل ھەموو حيزبەكان دا، بارەگاي حيزبىك لەگەل حيزبىكى تر دا تۇ وەكو حكومت دەبى بە يەك معيار مامەلە بەكەى، ھەمان رەقەم بەدى بە بارەگايكان، مەسەلەى خزمەت حيساب كردن و ئەو، يەك (نمط) بى، بۇ ئەوۋى لايەك جارى وا ھەيە لە عائيلەيەك دا يەككىك پاسەوانى بارەگايەكە، ئەوى تر پاسەوانى بارەگايەكى ترە دەلى، بۇ ناىەى پاسەوان بى لاي نىمە، ئەوۋى نىمە چەورترە، ئەوۋە زۇر تەئسىر دەكاتە سەر بەدپەيشانانى دادپەرورەى، پرسىارى چوارەمەم واپزانەم ئەوۋە وەلامت دايەو، ئومىدەوارم ئەوۋە وەكو وەعدىك واپى، چونكە ئەمپۇ خۇپيشانان بوو بەرامبەر بەرپوۋەبەرايەتى سلىمانى دا، سەبارەت بە پاسەوانە تايبەتییەكان كە ئەو زیادە مووچەپان بۇ حسيب نەكراو، وەلامى ئەوۋەت دايەوۋە بەس سىيانەكەى تر وەلامم دەوى، سوپاس.

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپۇز كرىم سنجارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

سوئالى يەكەم ھى ھۇشيارى و رۇشنىبرى، لە ھەموو پارىزگايەك لە پارىزگايكانى ھەرىم، ئىدارەى گەرميان، سۇران، نووسىنگەى رپنماى مەعنەوى ھەيە، ھەروەھا لە ھەموو بارەگايكانى گشتى بەرپوۋەبەرايەتى يە گشتىيەكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، بەرپوۋەبەرايەتى پارىزگايكان و ھاوشيوەكانيان ھۆبەيەكى رپنماى مەعنەوى ھەيە، كە ئەفسەرىك سەرىپەرشتى دەكات و ھەموويان كار دەكەن لەسەر بەھىز كردنى ئىنتىماى نىشتمانى و نەتەوۋىي ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، چۇنيەتى رەفتار كردنى شارستانىانەى لەگەل ھاوولائىيانى دووركەوتنەوۋە لەلايەنگىرى كردنى لايەنىك لە لايەنەكان، ئەوۋەش بە بەستنى كۇر و كۇبوونەوۋى بەردەوام، ھەروەھا كردنەوۋى خولى رۇشنىبرى لەلايەن نووسىنگەكانى رپنماى مەعنەوى، لە ماوۋى دوو سال 45 خولى رۇشنىبرى لەلايەن ئەم نووسىنگانە كراونەتەوۋە، ھەروەھا 137 خولى بەھىزكردنى تواناكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لە دەرەوۋە و ناوۋە كراونەتەوۋە ئەو سال، راستە وشيارى و رۇشنىبرى ھەموو كارمەندانى دەزگايكان بە تايبەتى دەزگايكانى پۇلىس گرنكى تەواوى ھەيە، بۇ چۇنيەتى جىبەجى كردنى ياسا و رپنمايىەكان و پاراستنى مافى مرۇق، رەوشى شارستانى و ھاوچەرخى ولات، بۇيە بەردەوام رپنماى پىويست دەردەچىت بۇ ھەموو بەرپوۋەبەرايەتى و بنكە و مەفرەزەكان كەوا پابەندبوون بە بەرز كردنەوۋى ئاستى وشيارى و رۇشنىبرى ئەفسەران و كارمەندان، باشترىن خزمەت بە ھاوولائىيان پيشكەش بكات، وەزارەت بەردەوام لە رپگاي ئەفسەرانى رپنماى مەعنەوى كارى پىويست ئەنجام دەدات، جگە لەوۋى وەك بەرنامەيەكى وەزارەت ژمارەيەكى باش دەرچووانى زانكۇو پەيمانگا و نامادەدەيىەكان ئەم سال دامەزران كە لە زۇر ئىختىصاص دا، زانست و لە ئىختىصاصات دا زانست و شارەزايان ھەيە، جەخت

دەكەينەووە كە ئەفسەران و كارمەندان ئىنتىمايان ھەيە بۇ حكومەت و ھەرىقى كوردستان و شەو و رۆژ بە سەرما و گەرما لە خزمەتى ھاوولاتیان و جىبەجى كوردنى ياسا و رېنماييەكانن، ئەگەر كەم تەرخەمى ھەبىت بە ياسا رەفتاریان لەگەل دا دەكریت، سوئالى دووھمى پاسەوان وەلامم داپەو، بەلام ئەوھى ماددە 17 بەللى بېرگەى 17، ئىمە لىژنەيەكمان دروست كرد، باسەم كرد كە لىژنەكە پېشنيارى خۆى، لىژنەكە پېكھاتبوو لە وەزارەتى پېشمەگە و وەزارەتى ناوخۆ پېشنيارەكانيان بەرز كردۆتەووە بۇ بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، ئىمە چاوەرپۆ دەكەين كە بېيار بەدات، يەكسەر جىبەجى دەكریت لەسەر ھەموو لاپەك، ئەوھى جياوازی ھەيە لە نيوان ھەژماركردنى خزمەت، ھەژماركردنى خزمەتى پېشمەرگايەتى بۇ گشت كارمەندان جىبەجى كراو، ئەویش لە رېگای وەزارەتى پېشمەرگە بە ھەرمانى وەزارى بۇ وەزارەتى ناوخۆ بىت جىبەجى دەكریت، يان ئەگەر يەكك پېشمەرگە بووبى، وەزارەتى پېشمەرگە نووسراومان بۇ دەكات ماوھى خزمەتەكەى دەنووسى، ئىمە بۆى حيساب دەكەين، خزمەتى حيزبى لە حيزبەكان، ئەوھە لە دەسەلاتى سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيرانە و دەسەلاتى وەزارەتى ناوخۆ نى، يەعنى ئەو حيزبەى كە خەلكى ھەيە، نووسراو دەكات بۇ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران، كە ئەم بەرادەرە ئەوھندە سال بۆيان ئىشى كردووە، لە خزمەت دا بوو، كە سەرۆكايەتى ئەنجومەن قىولى كرد، بۇ ئىمەى دەنپىرى و ئىمە موافقەتى لەسەر دەكەين، دەكریت لە رېگای مەكتەبى سىاسى حيزبەكان داوا بكریت لە سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران، لەوئوھە رەزامەندى وەردەگىریت، ئىنجا دىتە وەزارەتى ناوخۆ جىبەجى دەكریت، ئەگەر كارمەندەكان سەر بە وەزارەتى ناوخۆ بن يان بە وەزارەتى پەيوەندىدار، ئەوھى زىادە مووچەيەى پاسەوانەكان باسەمان كرد، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبەت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دیارە جىگەى دەستخۆشى يە بۆى كە خول كراووتەووە، دەستخۆشىش لەو ئەمن و ئاسايشە دەكەين كە بەرەقەرارە، بەلام بەراستى تۆ چ كاتىك تەقىم دەكەى لەسەر ئەوھى كە ئەمن و ئاسايش بەرەقەرارە؟ لە كاتى پشيوپىيەكان دا، كاتى دونيا مەسەلەن موزاھەرە نى، ئەو شەغەبە دروست نابى، ئەوھە دنيا ئاسايشە، بەلام دەبى كۆنترۆلى ئاسايش، كاتى تەقىمى دەكەى كە ئاسايش بەرەقەرارە و ئەوھە، پشيوپىيەكان كۆنترۆل بكرى نەك بگاتە ئەوھى 27 بارەگا بسووتى، ئەوھە خالىك، خالىكى تر / من دوو نمونەت بۇ باس دەكەم بەرپىز جەنابى وەزىر، من ئەندامى پەرلەمانم، پاسەوانەكەى من سەر بە وەزارەتى جەنابتە، سەر بە وەزارەتى ناوخۆيە، ئەدائى واحىبى خۆى دەكات لە كاتىك دا كە قەرارە بچەم بۇ مەكتەب سىاسى ناھىلن ئەو پاسەوانە لەگەلم بىتە زوورەو، (مع العلم) ئەوان دەلین ئىمە بۆيە لىرە وەستاوين پارىزگارى بارەگانى ئىوھ دەكەين، راست دەكات، لەوانەيە بۇ پارىزگارى وەستا بى، ئەو وەكو خۆى، وەكو پۆلىسىك، بەلام پىي

نەوتراوۋە ياسايىيەن ئەۋەدى كە دەرواۋات بۇ ئەم بارەگاىيە ئەگەر يەگگرتوو بوو، ئەندامىكى پەرلەمان بوو
حىمايەكەى حىمايەى خۆيەتى، دەبى لەگەلى بىرواۋات، ئەصلەن زۆر ئەزىيەت دەدرى زۆر بە ئىسلوبىكى
ناشېرىن، ئەۋە يەك، دوو/ لەگەل ئەو لىژنەيەى پەرلەمانى چووينە زاخۇ، لەۋى يەگىك وىستى رەسمان
بگرى لە پال بارەگا سووتاوۋەكە، زىرەفانىيەك بە شكلىك ئەو مۇبايلەى لە دەست حىمايەكە ۋەرگرتوو،
تەبەنەن مەن بۇ ئەۋەى ئىشى لىژنەكە تىك نەچى، يەكسەر هېنامە ئەۋلاۋە ۋەم ۋاز بېنە رەسمان ناۋى،
يەنى ئەو تەۋجىھاتە ياسايىيە، بۇ ئەۋەى ئەو هېزانەى پۇلىس بزانن ياسا مەسەلەن ئەۋەى حىمايەى
پەرلەمانە چۆن ھەئسوكەۋتى لەگەل دەكرى؟ ئەۋەى مەسەلەن لە كاتى پىشۋى دا ھەر لەبەر ئەۋەى
حىمايەى مەن، مەن سەر بە ئۇپۇزسىۋەن، لەو كاتە (بالذات) يەگگرتوو، ھەساسىيەتى بەچۋار دەۋرى
حىمايەكەم دا دروست نەبى كە نەتوانى ئەدائى ۋەاجىبى خۆى بكات، لەگەل مەن دا بېتە ئەو دىۋى پەتەكە،
بەراستى ئەۋانە جەنابى ۋەزىر راستە لەۋە دەچى ھۇشيارى بدرى، بەلام ئەگەر بېت ۋ لە كاتى پىشۋىيەكان
دا لايەنگرى بوو، دەكرى بلىن تەۋجىھەكە ئەۋەا دراۋە؟ دەكرى ئەم گومانە دروست بگەين؟ سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرىز جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنچارى/ ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت ھالەتى دوۋەم كە پاسەۋانەكەى تۇ رىگاي لى گىراۋە، ئەۋانە مەن ھادىسەكە نازانم، بەلام
ھالەتتىكى ئىستىسائى بوۋە، زەرفىكى (طارىء) بوۋە، مەلۇمات ھەبوۋە كە ئىجتىمالە ئىعتىدا بگرىتە
سەر يەگگرتوو لە ھەۋلىر، بۇيە ئىجتىياتىن ۋەرگرتوو، بەلام بۇت ھەيە لە ۋەزارەتى ناوخۇ پاسەۋانەكەى
تۇ عايدى ۋەزارەتى ناوخۇيە شكات بگەى ۋ ئىمە لىكۆلىنەۋەى تىدا دەكەين، ئىجرائاتى پىۋىست دەكەين،
بە نىسبەت لە ھالەتى پىشۋدان ۋ ئەۋانە، مەن ۋەم باسىشم كرىد، لە ھالەتى بۇنەكان ئىمە ئىجتىياتى تەۋاۋ
دەكەين، بەلام ئەو شتانەى كە لە ناكاو رۋودەدات، ئىمە ناكامان لى نىە، چۆن بتوانىن بە خىلالى 10 دەقە
بگەينە جىگاي ھادىسەكە ۋ نەھىلىن جىگاكە بسووتى؟ بۇيە ئىمە دائىمەن جەخت لەسەر ئەۋە دەكەين
دەبى ھەموو خۇپىشاندىك بە ئىجازە بى، بۇ ئەۋەى ئىمە ئىجتىياتى خۇمان ۋەربگرىن، بتوانىن
حىمايەى ئەو خۇپىشاندىنانە بگەين، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار عبدالله ملا نورى، فەرموو.

بەرىز عبدالله ملا نورى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

مەن دوو پىرسىارى بچوۋكەم ھەيە، ھەۋل دەدەم بىكەمە يەك پىرسىار، بە پىي ماددەى (2) لە ياساى ژمارە
(6) سالى 2009 ياساى ۋەزارەتى ناوخۇ، بىرگەى (1) ۋ (2) بە تايىبەت بىرگەى (2) دەلى/ ۋەزارەت دىيارە

مەبەست لە ئامانج و ئەرکەکانیەتی، سەپاندنی پەرهەنسیپی سەرۆهری یاسا و پارێزگاری کردن لە سیستەمی گشتی و پاراستنی سامانی گشتی و تاییبەتی، یەکیک لەو یاسایانەیی کە لە چوارچێوەی ئەو ئەرکە دەکات، لە ئەستۆی وەزارەتەکەیی بەرپێز جەنابی وەزیردایە، یاسای ئەحزابی ژمارە (17)ی سالی 1993، کە کۆمەڵێک لە برپگە و ماددەکانی هەرۆهکو لە پرسپارەکەم دا هاتوو، بە داخهوه جیبهجي نهکراوه له دواي نهوهی کە دیارە ئەم یاسایە 18 ساله دەرچوو، ئیمە دەزانین بەشیکی لە کیشەکانی ئەم وڵاتە بەداخهوه یەعنی کیشەیی دەست تێوەردانی حیزبە بۆ دام و دەزگای حکومی، بۆ پیشمەرگە، بۆ پۆلیس، بە پێی ئەم یاسایە ئەرکی جەنابتە ئەو حیزبەیی کە دەست تێوەردانی هەیه بۆ هێزی چەکدار، تەنزیماتی هەیه لە ناو هێزە چەکدارەکان دا دەبێت جەنابت دەعوایەک بەرز بکەیتەوه، بۆ ئەوهی دادگاگان برپار بدەن لە داخستنی ئەو.....

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە پرسپارەکەت بکە، یەعنی تەوجیە مەدە، پرسپارەکەت بخوینەرەوه، پرسپارەکەت دوو خەتە چاوهکەم، ئەوهتا لەبەر دەستمە، پرسپارەکەت بکە.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

لە چوارچێوەی ئەرکی جەنابتە بەشیکی لە ماددەکانی یاسای ژمارە 17ی سالی 1993ی ئەحزاب پێشیل کراوه، بۆ پێشیل دەکرێ؟ ئەگەر دەتەوێ کام برپگانه تا بۆت بژمیرم، لە چوارچێوەی دەسەلاتی جەنابتە کە یاسای وەزارەتی ناوخۆییە، کۆمەڵێک لە برپگە و ماددە هەرە گرنگەکانی پێشیل دەکرێ، بۆ پێشیل دەکرێ؟ ئەگەر دەتەوێ پێت بلێم کام برپگە و ماددە تا بۆت بژمیرم.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپێز کریم سنجاری / وەزیری ناوخۆ:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پرسپارانەیی کە من گەیشتوون پرسپاری یەکەم / پێشیل کردنی بەشیکی لە ماددەکانی یاسای ژمارە 17ی ئەحزاب، سوئالی دووهم / جیبهجي نهکردنی بەشیکی لە ماددەکانی یاسای وەزارەتی ناوخۆ، ئەو سوئالانەم پێ گەیشتوو، ئەم تەفصیلەیی کە بەرپێز کاک عبدالله باسی دەکات بۆ من نەهاتوو، بۆیە من داوا دەکەم لە کاک عبدالله ئەگەر بکریت دوايي به تەحیدید پرسپارەکانت روونتر بکەرەوه، بە نووسین بماندەرێ، بە نووسین وەلامی جەنابت دەدەینەوه، چونکە ئەوهم پێ گەیشتوو.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

تەعقیبت هەیه؟ فەرموو.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

پرسیار دهکەم بە وەلامی ئەو داوایەیی ئەو بە کورتی، ماددە 15 لە یاسای ئەحزاب، ماددە 17 لە یاسای ئەحزاب، کە دەلێ/ هەر حیزبێک دەست تێوەردانی هەبوو بۆ کاروباری پێشمەرگە وەک ئەوەی کاک فازل میرانی دەلێ/ 30 هەزار هیژی چەگدارمان هەیه، دەلێ/ هی پارتی دیموکراتی کوردستان، بۆچی جەنابت کە ئەو ئیعتزافی هەیه دەعوایەکی لەسەر بەرز ناکەیتەوه، جەنابت دەزانی کێشەیی جاددە کێشەیی وەرگەڕانی سەپارە ئەوانە مەترسی لەسەر ئاسایشی نیشتمانی دروست ناکەن، قابیلی چارەسەرن، ئەوەی ئەو ئەزموونە دەخاتە بەر مەترسییەوه هیژی چەگداری حیزبی یە، 17 ساڵە، شەڕی ناوخۆ دروست دەبی، بارەگای حیزبی دەسووتی، هەرچی کێشە هەیه دروست دەبی،.....

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە، پرجائەن دانیشە، پرجائەن دانیشە تەواو، بە نەیسبەت لەسەر وتاری هەر بەرپرستی کەس عیقاب ناکات، ئینسان نازادە لە قسە کردن، بەلام ئەگەر تەشەیر بی، ئەگەر تەعەدا بییت لە حەقی ئینسانییکی تر حەقی شکاتی یاساییتان هەیه، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپێز کریم سنجاری/ وەزیری ناوخۆ:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوئالەکان بەو تەفصیلەیی کە باسی دەکات بە من نەگەشتوو، بەلام وەزارەتی ناوخۆ تا ئیستا ئەوەی پێی کراوە یاسای جێبەجێ کردوو، تەعلیماتمان دەرخواستوو، تێکوەردانی ئەحزاب، وەرگرتنی ئابوونە، ئەو شتانە لە ناو هیژەکانی وەزارەتی ناوخۆ ئیمە هەموومان مەنع کردوو، هەندیک لە برادەران ئێندامانی لیژنەیی ناوخۆ مۆتەلیعن لەسەر ئەوه، وابزانم نۆسخەیی کیتابەکەیی ئیمەشیان پێ گەشتوو، ئیمە مۆتابەعە دەکەین، بەسەرچاو، ئیمە پاشان بە وەلام، بە نووسین وەلامی ئەو پێشیلکاریانەیی کە جەنابت باسی دەکەیی دەدەینەوه، باسی پێشمەرگەت کرد، پێشمەرگە عایدی وەزارەتی ناوخۆ نیە، من ناتوانم وەلامی وەزارەتی پێشمەرگە بدەمەوه، زۆر سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپێزان تکایە کەس کەس ئیتیھام نەکات، پرسیری لەبەر دەستتانە ئەوه بچویننەوه، چونکە ئەو وشەییە لە جیگای خۆی نیە، پەرلەمان کاری خۆی دەکات، ئەم پەرلەمانە 624 یاسا و برپاری داناوو بۆ ریکخستنی ناووەهیی هەریمی کوردستان، ئەم پەرلەمانە برپاری فیدرالی دەرکردوو، ئەم پەرلەمانە برپاری ئالای کوردستانی دەرکردوو، ئەم برپارە، ئەم پەرلەمانە ئیعتیرافی بە چەند کابینە، شەش کابینەیی داناوو، ئەم پەرلەمانەییە کە سیستەمی ناو هەریمی کوردستان کە لە دنیا و ئیقلم و ناو عیراق ئیعتزافی پێ دەکەن بۆ ئەوهی ئەو ئیتھامە لە جیگای خۆی نیە و، نەسرین جمال فەرموو.

بەرپێز نەسرین جمال مصطفی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپىز ۋەزىرى ناخۇ، ديارە من چوار پىرسىيارم ئاراستەى جەنابى ۋەزىر كىرۋە، بۇيە پىرسىيارەكان دەخوئىنمەۋە، پىرسىيارى يەكەمم لە سالى 2011 دوو كارساتى گەورە لە سنوورى پارىزگاي سلىمانى و ھەولپىردا پرووى دا واتە لە ماۋەى 10 مانگ دا كە ئەم دوو كارساتەش بوو بە ھۆكارى گرتن و كوشتن و راۋەدوونان و ھەرەشە كىردن لە ھاۋولاتيان و لە رۇژنامە نووسان و ھەرۋەھا سووتاندنى بارەگاي حىزب و سووتاندنى كەنالەكانى راگەياندن، نەك لەم حالەتەدا، نەك ۋەزىرو سەرۋكى ئەنجومەنى ۋەزىران دەستيان لەكار نەكشايەۋە، بەلكو سەفەريان كىرد بۇ دەرەۋەى ۋلات كە خۇى دەبوۋايە لەو كاتە ئەگەر لە دەرەۋەى ۋلاتيش بوونايە و بەھتايەتەۋە بۇ ناو ھەرپىمى كوردستان، من دەپىرسم و دەئىم جەنابى ۋەزىر سەفەرەكەى جەنابتان گىرگىر بوو يان ۋەزىرە ئالۇزەكەى سنوورى بادىنان؟ ھەر لەو پىرسىيارە كە دەمەۋى پىرسىيار لە جەنابت بىكەم ديارە سەرۋكى ھەرپىم لىژنەيەكى دانا بۇ بەدواداچوون و لىكۆلىنەۋە و جەنابىشت نامازت پىيدا كە جەنابىشتان ۋەكو ۋەزارەت لىژنەيەكتان داناۋە، بەلام بەرپىزان دەسەلاتى ئىدارى و دەسەلاتى ئىنزابىتى ھەيە، ماۋەى 27 رۇژيشە ئەگەر سەرە داۋەكانت بۇ دەرەكەوت بىت و كۆت كىردىپتەۋە ئايا چ ئىجرائاتىكت كىرۋە بەرامبەر ئەو كەسانەى كە لەو سنوورە كەم تەرخەم بوون و سەر بە ۋەزارەتەكەى جەنابتن، پىرسىيارى دوۋەمم، ديارە ئەم پىرسىيارەم كە لە جەنابتەم كىرۋە، من دەزانم كە ئاسايشى ھەرپىم سەر بە ئەنجومەنى ۋەزىرانە، بەلام بەرپىزىت ۋەزىرى ناخۇىت و ئەمن و ئاسايشى ئەم ھەرپىمە بە دەرەجەى يەكەم لەئەستۋى جەنابتانە ۋەكو ۋەزارەت، ئايا بەرپىزىت تا چەند ئاگادارى ئەو لىستەى كە لە بەرپىۋەرايەتى ئاسايشى سلىمانىيەۋە كراۋە بۇ كارمەندەكانيان لە كاتىكدا موۋچە و دەرمانەكانيان ۋەرگىرتوۋە ھەموو تەسفىيە تەۋاۋەتى كراۋە لە بانكەكان ۋەرگىراۋە، بەلام لە بەرپىۋەرايەتى ئاسايشى سلىمانىيەۋە فۇرمىكى بۇ بى مۇر و بى ئىمزا نىردراۋە بۇ بنكەو معاۋنەتەيەكان كە بەپىي ناۋەكان پارەيان ئى بىرپىزىت، واتە ئەو پارە ئى بىرپىنە لە 20 ھەزارەۋە بۇ 30 ھەزار و 50 ھەزار و 100 ھەزار تىايەتى كە لىيان دەبىر، ھەر معاۋنەتەيەكش بىرپىكى باش يەنى لىيان بىراۋە، ھەندىكىان گەيشتوۋەتە ھەشت مىيۇن و دە مىيۇن و دوانزە مىيۇن، ئايا جەنابت ئاگادارى ئەم لىستەى كە كراۋە؟ ئايا ئەو ئى بىرپىنە كە لەو كارمەندانەى ئاسايش بىراۋە بۇچى لىيان بىراۋە؟ پىرسىيارى سىيەمم بەرپىزىت ۋەلامت دايەۋە لەسەر مەسەلەى داھاتى ۋەزارەتى ناخۇ بوۋە كە ۋەزارەت چەند داھاتى دەۋى بۇچى سەرف دەكرىت و بەتايبەتى مەسەلەى غەرامەو مەسەلەى ئىجازات و بەلام لەگەل ئەۋەشدا كە سەير دەكەى دامودەزگاكانى بەرپىزتان تاۋەكو ئىستا كىرپى ھاۋولاتيانن، ئەمە ناكىرئ لەو داھاتانەى كە ئىۋە ھەتەنە بتوانن بىنا بۇ ئەو دامودەزگايانەتان بىرپىر، پىرسىيارى چوارەمم لەسەر ۋەزارەتى ناخۇىە تا چەند بەدواداچوونى كىرۋە بۇ جى بەجى كىردنى ياسا و بىرپىر و رىنمايەكانى ۋەزارەتەكەتان، يەك نەمۋنەى بەسىتم ھىناۋەتەۋە ۋەكو ھاۋكارم نىشتان خانىش نامازەى پىدا، مەسەلەى ديارە كۆمەللىك بىرپىر و كۆمەللىك رىنمايە لەلايەن بەرپىزتانەۋە دەرچوۋە، بەلام ئەم ياسا و بىرپىر و رىنمايەنە ھاتوۋەتە بوارى جى بەجى كىردنەۋە، بۇ نەمۋنە مەسەلەى سەيارەى جام رەش، كە ئەمە ئەركى ۋەزارەتەكەى جەنابتان بوو نەك ئەركى بەرپىز سەرۋكى ھەرپىم كە بوو بە بىرگەيەك

لە برېگەكانى چاكسازى، بەلام بەداخەو تەوھكو ئىستا لەگەل ئەوھى فەرمانى سەرۆكى ھەرئىمىشە و لەگەل ئەوھى بەرپزىستان ئاگادارن ئەم خالە وەكو خۆى ماوئەوھو گەورەتر بووھو زىادى كرددوھ نەچۆتە بوارى جى بەجى كرددنەوھو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى پرسىارى يەكەمى خاتوو نەسرین، يەك/ خۇپىشاندان دياردەيەكى ديموكراتى تەندروستە، لە ھەموو سىستەمىكى ديموكراتى جىھانى لە چەند مانگى رابردوو دا لە برىتانىا بۇ چەند رۇژىك خۇپىشاندان كرا، من باسى ئەوھشم كردد، بەلام دووبارەى دەكەمەوھ چەند كارىكى تىكدەرەنە لەلايەن خۇپىشاندەرەنەوھ ئەنجام درا و ھىزەكانى پۇلىس 2800 كەسىان دەستگىر كرددوھ، پەرلەمانى برىتانى بۇ روونكردنەوھى ئەم بابەتە دەعوەتى سەرۆك وەزىران كرا و راپۇرتىكى لەم بارەيەوھ خستە بەردەستىان و بە وردەكارىەوھ دواى گفنگوگۇ ھەموو لايەك پىشتگىرى ھەنگاوەكانى حكومەت و پۇلىسىان كردد و تەنانەت ھىزى ئۇپۇزسىوئىش پىشتگىرى وەرگرتنى ئىجرائاتى توندى كردد لەگەل تىكدەرەكان و بە تاوانبار وەسفىان كرددن، دەربارەى سەفەر كرددنى من و بەرپز سەرۆكى حكومەت و چەند وەزىرىك، ئەم سەفەرە پىشت لەرپووى پرتۇكۇلىيەوھ ئامادەباشى بۇ كرا بوو لەلايەن حكومەتى فرىساوھ چاوەرپىيان دەكردىن و بارودۇخى زاخۇش كۇنترۇل كرابوو، ئىمە دوايى سەفەرمان كردد، كاتىك وەزىر سەفەر دەكات ماناى ئەوھ نىە وەزارەت كارەكانى خۆى ناكات، دەزگاكان ھەر ئىشى خۇيان دەكەن، پرسىارى سىيەمى ئەوھ باسمان كردد، لىژنەى لىكۇلىنەوھ دروست كراوھ لە وەزارەتى ئىمەش و ئىجرائات دەكەين سەبارەت بەوھ، بە نىسبەتى ئەوھى ئاسايش، ھەموو لايەك دەزانن ئاسايش سەر بە وەزارەتى ناوخۇ نىە تەنھا بۇ مەبەستى ھەماھەنگى و گۇرپىنەوھى زانىارى نەبىت ئىمە ھاوكارى يەكتر دەكەين، بەلام ئىشى ئىدارى ئەوان ئىمە تەدەخولى پى ناكەين، دەتوانن ئەو پرسىارە خۇتان لەرپىگەى لىژنەى ناوخۇ بنىرن بۇ ئاسايشى سلىمانى، بەنىسبەتى پرسىارەكان دەربارەى داھات 50% ى داھاتەكە كە ئىمە بۇچى بۇ بىنا و بۇ ئەوانە دروست ناكەين، تەبىعى ئەم 50% ى داھاتە بۇ تەتوىرى مرورىيە، بۇ پەرەپىدانى ھاتوچۇيە و بۇ ئىشى تر نىە و ئەم سال ئىمە موافەقەتى وەزارەتى دارايىمان وەرگرت، لەم پارەيە بىست و پىنج بىكەى پۇلىس لە سلىمانى و ھەولپىر و دەوك بەو پارەيە دروست كرددنى و موافەقەتىان كرددوھ و ئىستا خەرىكىن دەست بەكاربووین بۇ ئەوھى ھەندى بىنا بۇ پۇلىس دروست بىكەين، ئەوھى جام رەش جواپم داىەوھ تەبەعن دووبارە جواپى دەدەمەوھ، كىشەى ئوتۇمبىلى جام رەش لای بەرپز سەرۆكى ھەرپم تارادىيەكى زۆر بنىر كراوھ تەنھا لە چەند حالەتىك نەبىت كە ئەوانىش زۆر كەمن و ھەبىئات و قونسوليات و وەفدە بىانىيەكان ئەو ھاوولاتىانەى بۇ ماوہىيەكى كورت لە ئەسلدا دىنە

ھەرپىم و لە ئەسلىدا جامى ئۆتۆمبىلەكانىيان رەشە و لە كاتى جەژن و نەورۆز و ئاھەنگەكان دا لە كاتى ئىستا دا ئاگادارى ھەموو دوكاندارى جوانكارى و ئۆتۆمبىل كراوھ كە بەكارھىنانى لەزگەى رەش بۇ جامى ئۆتۆمبىل قەدەغەپە و ھەروھەا لە دەروازەكانى سنوور ناھيىلن ئۆتۆمبىلى جام رەش داخلى بىت و، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەسرین خان فەرموو.

بەرپىز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز وەزىرى ناوخۇ، ديارە لە وەلامى پرسىيارى يەكەمدا كە ئاماژە بە خۇپيشاندىن دەكەين ئەوھى كە لەم ھەرپىمە خۇپيشاندىنى كىرەوھ ھاوولاتى ئەم ھەرپىمەپە، ئىمە نائىين خەلكى تيا نەبووھ لە خۇپيشاندىنەكان داخەلكى تىكەدرى تيا نەبووھ، بەلام بەراستى ناكىرىت ھاوولاتىيانى ئەم ھەرپىمە وەكو خۇپيشاندىنى بەرىتانىا رەبىت بكىرتەوھ بە يەكەوھ، ئەوھى لە بەرىتانىا خۇپيشاندىنى كىرەوھ گرووپىكى مافىا بوون، گرووپىكى رەش پىستى مافىا بوون خۇپيشاندىنەكان كىرەوھ و وەزەكەپان تىك داوھ، بەلام ئەوھى كە لىرە خۇپيشاندىنى كىرەوھ ھاوولاتى بووھ، لەبەرئەوھى كە مافى مرۇف پىشلىكراوھ و لەبەرئەوھى كە عدالەت نەبووھ و لەبەرئەوھى كە خىزمەتگوزارىەكانىيان درەنگ پى دەگات و يان بۇيان نەكراوھ، لەگەل ئەوھىدا ئىمە دەئىين خەلكى تىكەدرى تيا بووھ، بەلام بەراستى ناكىرىت خەلكى ئىرە و خۇپيشاندىنى ئىرە و خۇپيشاندىنى بەرىتانىا وەكو يەك ھىن بكىرىت، موتابەقە بكىرىت و بە يەك چاو سەپىر بكىرىت، ئەمە يەك، دووھىن شت من لە پرسىيارى دووھ دا كە باسى ئەو لىستى ئاسايشەم كىر بە جەنابىتم گوت دەزانم كە ئاسايش سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، بەلام يەكەم جەنابت وەزىرى ناوخۇيت و دووھىن شت پارىزگارى ھەموو پارىزگاكان مەسئولى لىژنەى ئەمىن و رەبىتشان بە جەنابتانەوھ ھەپە، ئايا ئەم پارىزگارەش ھەر ئاگای لەوھ نىپە يەعنى تەنسىقىكى نىپە لەگەل بەرپىوبەراپەتى ئاسايشەكان دا پرسىيارىك بكات ئەم پارەپە بۇچى كراوھتەوھ و ئەم داھاتە بۇچى لە كوئىپە و چى لى دەكەن، لە سەر پرسىيارى سىپەم ديارە بەرپىرت وەلامت داپەوھ كە داھاتەكەتان چەندە، بەلام دەكىرىت نازانم من ئەو پرسىيارە لەوھ ھىن دەكەمەوھ ئەو داھاتەى كە بلىين مەسەلەى غەرامە و سەپارە و ئىجازات و ئەمانە ئايا ئەمە بە لىستىك تەسلىم بە وەزارەتى داراىى كراوھ؟ ياخود دەكىرىت لىژنەى ناوخۇى پەرلەمان ئاگادار بكىرتەوھ بە لىستىك تەسلىمىيان بکەپت؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەم/ ئەۋەى كە لە زاخۇ كراۋە و ئەۋەى كە لە برىتانىا كراۋە ھەردووكيان تىكدر بوون، ئەوان مال و مولكى خەلكيان سووتاند، ئىرەش مال و مولكى خەلكيان سووتاند، مەقەراتى ئەحزابيان سووتاند، بۇيە جياۋازى نىيە، نە مافىايەو نەھىچ، ئەۋەى كە كىرۋويەتى كارى تىكدرى كىرۋو، خۇپىشاندانى نەكىرۋو، ئەۋەى خۇپىشاندان بىكەت حىمايەى دىكەين و دىفاعىشى لى دىكەين و ناھىلەن ھىچى لى بىت، بەلام ئەمە تىكدرى كىرۋو، ئىنجا ئىمە پى راگەشتووين و كۆنترۆلمان كىرۋو، بە نىسەبتى ئەو پارەبەى كە وەزارەتى دارايى من پىم وتى كە ئىمە ئەمسال موافقەتى وەزارەتى دارايىمان وەركىتوۋە كە بىكەى بۇ غەيرى پەرەپىدان پى سەرف بىكەين، ئىمە دىۋانى چاۋدىرى دىت و موراۋەبەى دىكەت و ھەموو سال بەپى تەعلىماتى دارايى ئىمە سەرفى دىكەين و موراۋەبەى دىكەت و چاۋدىرى دىكەت، ھىچ مانىمان نىيە ئىمە لىژنەى ناوخۇ ھەموو دەرگاگانى بۇ كراۋەتوۋە دائىمەن ھەمىشەش بى ئىتىلاعى تەۋاۋ كە لەسەر ئەو سەرفىاتە چۇن كراۋە، خالى سىيەم/ ئەۋەى ئاسايش پىم گوتى ئاسايش عايدى ئىمە نىيە من موتابەعەى ئەو كىشەبەم كىرۋو لە رپى پارىزگاۋ لە رپىگەى سەركاىيەتى ئەنجومەنى وەزىرانىش موتابەعەى دىكەم و زۇر سوپاس.

بەرپىز سەركاىيە پەرلەمان:

قىان خان فەرمو.

بەرپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەركاىيە پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرەتەنى وەزىرى ناوخۇ دىكەم، من لە كۆى ئەو پىنچ پىسارەى كە كىرەم وەلامى سى پىسارم وەركىتوۋەتەو، تەنھا دىمەوئ وەلامى پىسارى يەك و دوو كە ئاراستەى وەزىرى ناوخۇ كراۋە پىشتر، يەكەم ئەۋەى وەكو حكومەت ياخود وەكو وەزىرى ناوخۇ پلاننان چىيە بۇ دووبارە نەبوونەۋەى، دىارە بوونى پلان لەھەر وەزىرەتەك دا خۇى لە تەرجمە كىرەنى ئەركى وەزارەتەكە دا دىبىنەتەو كە كۆمەلەك ئەرك لەم وەزارەتەكە پاراستنى سەروەرى ياسايە و ئەمەش دواتر خۇى لە بەرقەرار بوونى ماف و ئازادىيەگانى خەلك دىبىنەتەو و دواترىش پاراستنى ئاسايش ھەرىمە كە ئەمە ئەركى سەرشانى جگە لە وەزارەتى ناوخۇ ئەركى سەرشانى تاك بە تاكى ھاۋولاتىانىشە، ئەركى سىيەمىش ئەگەر بىمەوئ ئىشارەتى پى بىدەم پاراستنى ژيانى خەلك و دامودەزگا حكومىيەگانە ياخود بلىم مولك و مالى ھاۋولاتىانە، من دىمەوئ بلىم لىرەوۋە بلىين وەزارەتى، ياخود وەزىرى ناوخۇ ئەۋەمان پى بلىت لەدۋاى رۋوداۋەگانى 2/17 ھوۋە كە كۆمەلەك، ياخود زىجىرەبەك خۇپىشاندان رۋوداۋە دواتر كۆمەلەك دامودەزگا سووتىنران يان كۆمەلەك بارەگا سووتىنران و ژمارەبەكى زۇر خەلك شەھىد بوون و برىندار بوون، دۋاى ئەۋە دىتوانم بلىم دىبىۋايە وەزارەتى ناوخۇ ھەلۋەستەبەكى بىكرىايە لەسەر كارو چالاكىيەگانى خۇى، كە نەيتوانىۋە لە زۇربەى ئەو شوپانەى كە خۇپىشاندان تىايدا رۋوى داۋە نەيتوانىۋە ھەم پاراستنى بارەگا حىزبىيەگان بىت كە لەلايەن وەزارەتەكەى بەرپىزىۋە مۇلەتەيان پىدراۋە ھەم نەيتوانىۋە پارىزگارى خەلك بىت ياخود مولك

و مالى گشتى بېت، دەبووايە لەو دەووە وەزارەتى ناوڭو لەو کاتەو پلانېكى تۆكمەترى دابرىشتايە بۇ ھەم پاراستنى سەرۆت و سامانى خەلک و ھەم بارەگانى حيزبەگان، ئەوھى ئىمە بېنېمان لەم رپوداوانەى دواتر كە لە قەزاي زاخۆ و دەوڭ و سيميل رپويدا ئەوھى ئىمە تېبېنېمان دەکرد لە رپاگەياندنەگانەو دەمو دەزگاگانى پۇليس ياخود چالاكيە مەدەنيەگان كە دەبېنران لە ناو خەلک زياتر رپولتيكى تەماشاکەريان ھەبوو، بۇيە بەرپرواي من دەبووايە وەزيرى ناوڭو ھەم چ وەك وەزارەتەگەى ياخود وەگو وەزيريش كە بەرپرسە لە پاراستنى ئاسايشى ھەريم و موڭك و مالى ھاوولاتيەن دەبووايە سەرەتا ليكولتېنەوھەيەكى بەردايە لەوھى كە ئايا ئەمانەى كە لەويان و دەيانەوېت بارەگانان بسووتېنن، چونكە ئەوھى من بزانم يەعنە زۆر بە ئاشكرا ئەم پەلاماردانە دەگرا بۇ سەر بارەگانانى يەگگرتوو ياخود دەناسرانەو، دەبووايە پېشتر ئەم تەحقيقە بەرپايە لە لايەن وەزارەتى ناوڭووە كە ئايا ئەوانەى لەويا وەستابوون و جلى پۇليس و چالاكيە مەدەنيەگان و ھەموو جۆرە جليكى ئاسايشيان لەبەردابېت، ئەبېت ئەو ليكولتېنەوھەيە بەرپايە، دواتر بگەيشتيناپتە ئەو دەرنەنجامەى كە ئايا ئەمانە بەفيعلى ھېزى پۇليس يان پۇليس چالاكيە مەدەنيەگانى سەر بەو وەزارەتى ناوڭون؟ چونكە ئەگەر سەر بەو وەزارەتى ناوڭون، ئەبېت وەزير خۇى ھەستېت بەو ليكولتېنەوھەيە، ياخود بەو ئيجرائاتانەى كە لەگەلتيان بكات، دواتریش ئەگەر بمانەوېت بزانين سەر بە ھەر بارەگايەكى حزبى بن يان سەر بە ھەر ھېزىكى تر يان ھەر پارتىكى ترى سياسى بن لەھەريمى كوردستاندا ئەو کاتە دەتوانين لەرپگەى ياساى ژمارە (17)ى سالى 1993 كە پېشتر كاك عەبدوڭاي مەلا نورى ئامازەى پېكرد، ئەتوانين لەرپگەى ئەو دەووە وەزيرى ناوڭو دەعو قەيد بكات لەسەر ئەو حزبەى كە ھانى ئەو پۇليسە يان ئەو بەرپرسە حزبە يان ئەندامى حزبەگەى خۇى داو، يەككى تر لە پرسيارەگانم ئەوھەيە، كە وەزارەتى ناوڭو چى كردوو بۇ گيرانى ئەوانەى كە لەلەلەين دادگاوە داوا كراون؟ چونكە ئەوھى كەمن تېبېنېم كرد لەو وەلامى يان زۆر بەى رپونكردنەوھەگانى بەرپرت ئەلتيە ئيجرائات كراو، لەسەر ھەموو ئەو كەسانەى كە تاوانبارن يان ئەمرى دادوھريان ھەبوو، ئىمە ئيجرائاتمان كردوو، بەلام ئەوھى من تېبېنى دەگەم، ماوھەيەكى زۆر ژمارەيەكى زۆر كەس ھەيە، لە ھەريمى كوردستاندا ئەمرى دادوھريان ھەيە، بۇ نموونە زۆر بەى ھەر زۆرى ئەو كەسانەى لە رپوداوەگانى 17ى شوباتدا دەستيان ھەبوو، لەلەلەين دادگاوە داواكراون، بەلام تا ئىستا نەمانبېنيو كە ئەمانە ھېچيان بېرپرتنە بەردەم دادگا، يەكك لە دۇسيەگانى تر دۇسيەى بوونى موستەشارەگانە، ئەوھى كە لەلەلەين دادگاى بالاي تاوانەگان داواكراون، دواتریش لە 2010/8/11و، وەزارەتى ناوڭو زانيارى ھەيە كە لەلەلەين دادگاى بالاي تاوانەگانەو ئەمانە داواكراون، لە 10/25 وەزارەتى شەھيدان خۇى نووسراوى ئاراستەى بەرپرتان كردوو، كە پېويستە ئەم موستەشارانە بگيرين، بەلام تا ئىستا نەمانبېنى ئەو بەرپرت، كە ئەمانە ئەمرى دادگايان ھەيە، بەلام كۆمەلتيك كەسى تر بەبى بوونى ئەمرى دادوھر، بەبى بوونى ھېچ ليكولتېنەوھەيەك ئەبېرنە زېندانەگان، ئەمانە پېويستە ليرەدا بۇمان رپون بەرپرتەو، ئايا ئىمە ئەمرى دادوھر تەنھا بۇ ئەوانەى كە خۇمان دەمانەوېت بيانگرين، يان تەنھا بۇ ئەوھەيە كە رەمزېكەو ئەتواندريت پيشانى خەلک بەرپرت، يەكك لە پرسيارەگانى ترم بەنيسبەت ئەوھى لەكاتى زياد بوونى مووچەى ھېزەگانى ناوڭو ئەوھى من تېبېنېم كردبى، يان بەدواداچوونم بۇ كردبېت....

بەرپرت سەرۆكى پەرلەمان:

كەمئەندامان، بۇ لېيۋوردنى گىشتى، ئەمانە دەبىت تەۋاۋ بېت، تىكايە پىرسىيارەكان بىخوئىننەۋە، جەنابى ۋەزىرىش جۋابەكانى نووسىۋەتەۋە، تا ئەمرۇ ئەمە تەۋاۋ بىكەين، ئەۋانى تىرىش خەرىكىيان بىن، رېزدار شېرزاد عبدالخافظ ، فەرموو.

بەرىز شېرزاد عبدالخافظ شىرىف:

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، مەن چۋار پىرسىيارم ھەبۋو، پىرسىيارەكان زىاتىر سىيانىيان بۇ ئەۋ رووداۋانەى زاخۇ ۋدھۆك ۋسىمىل بوو، بەس مەن ۋاز لەۋ پىرسىيارنەدېنم، لەبەر ئەۋەى كاتى مەن ئەۋ پىرسىيارنەم نووسىۋە لىژنەكەى جەنابى سەرۋكى ھەرىم نەتىجەكەى دەرنەچۋو بوو، ئىستا نەتىجەكەى دەرچۋو، رېكارى ياساى خۇى گرتوۋەتەبەر ۋ بەرەۋ دادگا دەچىت، لەبەر ئەۋە مەن چاۋەپى ۋەلامى دادگا دەكەم، بۇيە رەنگە ئەۋ كاتە ئەۋ پىرسىيارنە بىرئىت، پىرسىيارى چۋارەم تەرك دەكەم، پىرسىيارى سىيەم ئەۋەيە، كە ئىمە ۋەكو لىژنەى ناوخۇ بەتايبەتى لەكاتى بودجەدا كە تەصدىقى دەكەين، بەچاۋ نوقاندىن بۇ ۋەزارەتى ناوخۇ لەگەل ئاسايش چىتان ۋتوۋە نەمان ۋتوۋە نابىت، بەراستى چەند داۋاى ھىزتان كىردوۋە، داۋاى مىلاكە نازانم ھەرىچىەك بىت، بەس خىرە ئىستا مەن باسى ھەموو كوردستان دەكەم، كە لەھەموو كوردستان لەھەرشوئىنىك شتىك دەبىت دەئىن ھىزتان نىە، ھىزەكانمان كەمە، ئەۋەمان بۇ روون بىكەنەۋە كە ھۆكەى چىە؟ بۇ ئەۋەى كە سالىكى تر بودجە ھاتەۋە ئەمجارەيان ئەۋ بىانۋو بەدەستەۋە نەبىت كەھىزتان لەبەردەستدا نىە، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

تەبىئى راپتە لىژنەى ناوخۇ ھاۋكارى ئىمەى كىردوۋە، زۇر سوپاسيان دەكەين، بەلام بەراستى ئەۋ مىلاكەى كە ئىمە داۋاى دەكەين، جارى داراى ئەى پىچرئىت، كەھاتىنە ئىرەش كاك ئىسماعىل شاھىدە چەند مەۋەلەمان كىرد ۋتمان لە (3) ھەزار كەمترى مەكەن، يەئنى ئىمە سالانە 30 تا 40 بەلانى كەم بىكەى پۇلىس دەكەينەۋە، شارەكان گەۋرەتر دەبن، ھەركۇلانىك كە دەكرىتەۋە دەبىت بىكەى پۇلىسى بۇ دابىئىن، لەھەندى ناھىە ۋ قەزا، بىكە زىاد دەكرىت، بەرگرى شارستانى دەبىت بىكەى بۇ بىكەينەۋە، چالاكىە مەدەنىەكان ئىستا دەبىت لەھەموو جىگايەك بىكەيان بۇ بىكەينەۋە، بەراستى ئەۋ مىلاكەى كە ئىمە داۋاى دەكەين بۇمان تەصدىق ناكەن، تىكاتان لى دەپكەن ئەمسال ئەۋ مىلاكەى كەداۋاى دەكەين بۇمان بىكەن، ئىمە زەختىكى كولى دەكەين لەسەر ۋەزارەتى داراى، كە ئەۋ مىلاكەى ئىمە داۋاى دەكەين بەرزى بىكەنەۋە، ئەگەر بەرزىشان نەكردەۋە ئىمە دىن بە ئىۋە دەئىن كاكە ئەۋەندەمان داۋا كىردوۋە، ئەۋەندەيان بۇ بەرزىكردوۋىنەتەۋە، بۇ ئەۋەى ئىۋەش ۋەك بەرلەمان ھاۋكارىمان بىكەن، ئىۋە مەۋەقەى 3297 كەستان كىرد، ئەنجمەنى ۋەزىران كىردى بە 2500 كەس، بۇ ھەموو ۋەزارەتى ناوخۇ، بەسەربازى ۋ مەدەنىەۋە، يەئنى (800) كەسى لى كەمكردەۋە، ئەۋە تەئىر ئەكات يان نا كاك شېرزاد؟ ئىنجا تىكا

دەكەم ھاۋاكارىمان بىكەن، لە مېزانىيەى ئەمسالدا ئەو ژمارەى كەداۋاى دەكەين بۇمان تەصدىق بىكەن ۋەك خۇى، بۇ ئەۋەى مىلاكاتى خۇمان پىر بىكەينەۋە، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك شىرزاد تەعقىبىت ھەيە؟ فەرموو.

بەپىز شىرزاد عبدالحافظ شريف:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من داوا لەۋەزىرى ناوخۇ دەكەم، كە ئەمجارە داۋاى مىلاكى كىرد بەزىادەۋە داۋا بىكات تا لىئى نە بىر، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار ياۋوز خورشىد، فەرموو.

بەپىز ياۋوز خورشىد عثمان:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، من تەنھا يەك پىرسىارم ھەيە، ئەمەش دەفەكەيەتى، بەپىز جەنابتان لەرۋوداۋەكانى دەفەرى بادىنان، كى بەرپىسىارە؟، ئايا ھىزەكانى ناوخۇ و پىشمەرگە كە مەسئولن لە پارىزگارى كىردن لەسەرۋمالى ھاۋولاتيان بەرپىسىار نىن؟، كاتىك كە نەيانتۋانىۋە ئەو ئەركەيان بەجى بەينن كەپىيان راسپىرداۋە؟، ئايا كاتى ئەۋە نەھاتۋە كە ئەندامانى ئەم ھىزانە بەجۇرىك پىنمايى بىرپىن كە ھەست بەو بەرپىسىارىتپىە بىكەن، كە خراۋتە سەر شانىان دوور لە بەرچاۋگىرتنى ئىلتىزاماتى حزبى، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەپىز كرىم سىنچارى(ۋەزىرى ناوخۇ):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

راستە دەزگاكانى پۇلىس و ئاسايش بەرپىرسن لەو كارانە، بەلام لەھەموو دونىادا ئەمە كارىكى ھارىكارىپىە لەگەل ھاۋولاتيان، ھەموو دەزگا و پىكخراۋ و حزبەكان پىي ناكىرپىت بلىت ھىچمان نەكردوۋە، گەر ھىچ نەكراۋە چۇن كۇنترۇل كرا، لەو رادەيەشدا راپگىرا، يان دەستگىركران وخرانە بەردەم دادگا، ئەگەر ئىمە ھىچمان نەكردوۋە ئەى چۇن كۇنترۇل كرا، چاكسازى و گۇرپانكارى وبەرەۋپىش خىستنى دەزگاكان دەستى پىكردوۋە بەردەۋامە، ئومىد دەكەين لە ئايندەيەكى نىزىكدا بگەنە ئاساتى چاۋەرۋانكراۋ، ھەرۋەھا لىپىچىنەۋەى ياساى و ئىدارىش لەگەل كەمتەرخەمەكان دەكرىت، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ياۋوز تەعقىبىت ھەيە؟ باشە سوپاس، پىزدار ھازە سلىمان، فەرموو.

بەپىز ھازە سلىمان مصطفى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخېرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، مەن چوۋا پىرسىيارم ئاراستەى بەرپىزى گىردىبوو بەنوووسراو، ئىستا دەيانخوئىنمەو، يەكەمىيان: دەربارەى رووداوەكانى ئەم دواییە كە لەرۇزى 2011/12/2 لەشارى زاخۇ و پاشان لەشارەكانى تىرى پارىزگای دەھۆك روویاندا، ھىزەكانى ئاسایش و پۇلیس نەیانتوانى سەرۋەت و سامانى ھاوولاتیان بپارىزىن بەتایبەتى لەشارى زاخۇ، كە لە كاتىمىر 1 ى نیوەرۇ دەستى پىكرى تا سەعات 11 ى شەو، نەتواندرا بارودۇخەكە كۇنترۇل بىكرىت، بەپىى وتەى بەرپىسانى ئەمنى شارەكە، لەبەر ئەو نەتواندراو كۇنترۇل بارودۇخەكە بىكرىت، چونكە لەناو شارى زاخۇ 40 پۇلیسى فرىاكەوتن و 60 ئاسایشیان ھەبوو، پىرسىيارەكە ئەوئە، یائا لەبارودۇخىكى ئاوادا نەدەتواندرا ھىزىكى زىاتىر رەوانەى ئەم شارە بىكرىت بۇ پاراستنى ئەمن وئاسایشى شارەكەو سەرۋەت و سامانى ھاوولاتیان؟، پىرسىيارى دووم: بەپىى ئەو بپارىەى كە لە 2011//12/8 لەپەرلەمان دەرچوو، دەربارەى بارودۇخى پارىزگای دەھۆك، دەپىت ھەموو ئەو بەرپىسى ئىدارى و ئەمنیانەى كە كەمتەرەم بوون لەو ناوچەئە سزا بدرىن، ئایا تاكو ئىستا ھىچ بەرپىسىكتان سزا داوہ بەم ھۆئە؟، مەبەستم بەرپىسە ئەمنیەكانە، پىرسىيارى سىيەم: بەپىى وتەى پارىزگای دەھۆك، كە لەپارپۇرتى لىزەنى ناوخۇ و مافى مرۇفدا ھاتوو، كە لەپارپىزگای دەھۆك ژمارەى پۇلیس و ئاسایشى كافى لەبەردەستدا نىە، ناشىت و ناكىت لەكاتى روودانى پىشھاتى وادا لەناكو كۇنترۇل رەوشەكەى پى بىكات، لەھەمان كاتدا لەدەھۆك پۇلیسى چالاكى مەدەنى بوونى نىە، چ لەناو سەنتەرى پارىزگا، چ لەقەزاو ناحیەكاندا، پىرسىيارەكەم ئەوئە، بۇچى تا ئىستا لەپارپىزگای دەھۆك ژمارەى پىووست لە پۇلیس وئاسایش نىە؟، ھۆكارەكەى چىە؟، بۇچى پۇلیسى چالاكى مەدەنى بوونى نىە لەو پارپىزگایە؟، پىرسىيارى چوارەم: دەربارەى مووچەى ھىزەكانى ناوخۇ لە پاسەوانى بارەگا حزىبەكان و پاسەوانى بەرپىسان تاكو ئىستا مووچەئە وەك خۇئەتى وئەم زىادە مووچەئە ئەمانى نەگرتۇتەو، لەكاتىكدا دەپىت ھەموو ھىزەكانى ناوخۇ بەئەكسانى ۋەرى بگىرن، ئەمە ھۆكەى چىە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى(ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

زۇربەى پىرسىيارەكان ۋەلام دراىەو، بەلام بەكورتى ۋەلامىان دەدەمەو، پىرسىيارى يەكەم: لەپارپىزگای دەھۆكەو بۇ ھاوكارى كىردنى ئەو ھىزانەى زاخۇ كە ژمارەئە كەمە بەرپى كەوتوون، بەرپىكەوت، بەلام بەھۆى كىرتى ھاتوچۇ لەنىوان گەلى زاخۇ و بازگە، لەگەل بەرپەست و رىگىرى ھاوولاتیان لەو ھىزانەى ناو زاخۇ، نەتواندراو ۋەك پىووست كۇنترۇل بارودۇخەكە بىكەن، بەلام كە ھىزەكان گەشتە زاخۇ و داخلى زاخۇ بوون، كۇنترۇل كرا، يەئەنى ھىزى بۇ رۇشت، بەلام گەلى زاخۇ خۇتان دەزانن يەك سايدە، لەوئ بەرپەست ھەبوو خەلكى لى بوو سەپارەى لى بوو، نەیانتوانى بىرۇن، خۇ لەخەلكىش نادەن تا بىرۇن، بۇئە چاۋەرۋانىان كىرد تا بەخۇشى رىگامان كىردەو، بەنىسبەت موخاسەبەكىردنى مەسئولىنى ئەوئ، ئىمە

وتوومانە ليژنەى تەحقىقى تەواو بوو، چ ليژنەى وەزارەتى ناوخۇ، چ ليژنەى سەرۋىكى ھەرپىم، لەسەر ئەساسى ئەو ەيە ئىجرائاتى خۇمان دەكەين، بەيى راپۇرتى ليژنە، ئەيە ناتوانين ئىجرائات بکەين، بەلام ئىستا كە راپۇرت ھاتوو، ئەيە لەگەليان خەريكين و ئىجرائاتى پيويست لەنزيكتين كات دەكەين، وەلامى پرسىيارى سىيەم: راستە پارىزگاي دەۋك ژمارەى پۇليسيان كەمە تارادەيەك، ئىستا برپارى دامەزراندنى (500) كارمەنديان بۇ دەرجوو، ئەو خەريكين داي دەمەزىنين، زۇربەيان مامەلەيان تەواو كرددوو، خەريكى دەوام كرددن، پرسىيارى چالايە مەدەنيەكان بوونى ھەيە، بەلى ھەيە بەقەبارەى يەك سريە لە ھىزەكانى نامادەى دەۋك، ئەم ھىزەش ويستى زياد كرددنى ھەيە ئەيمەش زيادى دەكەين، ئەوەى پاسەوانەكان وەلاممان دايەو، ئەوەى كە ماو ەيىشيارى ليژنەكە جوووتە بەردەم سەرۋىكى ھەرپىم كە برپارى لەسەردا ئەيمەش جىبەجىي دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقىبت ھەيە؟ باشە سوپاس، رپىزدار بەفرين حسين خليفە، فەرموو.

بەرپىز بەفرين حسين خليفە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەخىراتنى جەنابى وەزىر دەكەم، ديارە من چوار پرسىيارم ھەبوو، سىيانيان وا بەستە بوون بە رووداوەكانى ھاتوچۇ و رپىكخستنى ژمارەى پاسەوانى بەرپىسان و دەقەرى بادىنان وئەو رووداوانەى كەرووياندا، كە ئەوانە وەلامەكانيانم وەرگرتەو، ئەوەى كەماو تەنھا يەك پرسىيارە، ئەويش ئەوہيە كە سەرەراى ئەو ھىمنى و ئارامىيە كە لەكوردستاندا بەرقەرارە، بەلام دەبينين كە جۇرپك لەكەمتەرخەمى بەدى دەكرپت بەتايبەتى كە دەبينين ھەرپمەكەمان بوو بە بازارپك بۇ ساغ كرددنەوہى كالو بەرھەم و بەروبووم وداودەرمانى بەسەرچوو، رۇژ نىبە بەچەندىن تەن، لەم مەوادانە نەسووتپىندرين، سەرەراى زيانە ئابوورىيەكانى ئەم مەوادانە بۇ ھەرپمى كوردستان مەترسيەكى گەورەشى بۇ زىنگەى ھەرپم ھەيە، بەلام پرسىيارەكەى من ئەوہيە چ خىرە بوچى ئەيمە لەيادمان نەبپت لە خالە سنوورىيەكان و لە مەرزەكانەو بەيلىن ئەم شتانە بپتە ناوخۇ، بەلام لەناوخۇى ھەرپمدا بەبىرمان بپتەو كە ئەمانە كالاي بەسەرچوون يان شەمكى بەسەرچوون، بۇيە ھەولەكانى وەزارەت ئەوہى كە دەكەويتە ئەستوى ئەوانەو لەم بارەيەو چيە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى(وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ئەم پرسىيارە، تەبيعى زۇر سوپاسى خوشكە بەفرين دەكەم، ئەمە ئىختصاصى وەزارەتى ناوخۇ بەتەنھا نىە، ئەمە ئىختصاصى وەزارەتى تەندروستىيە، كشتوكالە، تەبيعى ليژنە دروست كراو، كۇبوونەوہشيان كرددوو، ئەو بەمن دەلپت، بەپۇليس دەلپت، ئەم دەرمانە لەم دەرمانخانەيە دەفرۇشرپت بەسەرچوو، ئەمەرى گرتنى ھەيە، پۇليس دپت جىبەجىي دەكات، بەلام پۇليس نازانپت ئەم دەرمانە بەسەرچوو، يان خۇراك دەبپت ديسان وەزارەتى تەندروستى ئىشى تپدا بكات، بەلام خۇشبەختانە ئىستا كۇنترۇللى جۇرى دەستى پىكردوو، برپار دراو ە

كۆمپانىيەكى جېھانى ھەيە، سويسرىيە پىككەوتن كراوھ لەگەل ھۆكۈمەتى مەركەزى فېدېرال ۋ ھۆكۈمەتى ھەرىم لەھەموو مەرزەكان دائىندىت لەكوردستانىش جىيەجى دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەفرىن خان تەعقىبىت ھەيە؟ زۆر سوپاس، پىزدار سەمىر سلىم، فەرموو.

بەپىز سەمىر سلىم امىن:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىنج پىسىارم ئاراستەى ۋەزىرى ناوخۇ كىردبوو، پىسىارىكىان ئەۋەى رىسوماتى ھاتوچۇ ۋەلامەكەىم ۋەگرتهۋە، بەلام چوار پىسىارەكەى تىرم ماۋە، پىسىارى يەكەم: بەپىي ئەۋ زانىارىانەى لە بودجەى سالى 2011 دەستەم كەوتوۋە، لەسنوورى پارىزگاي ھەۋلىرو دھۆك نىكەى (74718) ھەزار مونتهسبىنى ۋەزارەتى ناوخۇ ۋەزگاي ئاسايشمان ھەيە، ئەم مونتهسبىبانە تەقرىبەن زىاتىر لە (660) مىليار دىنارىان بۇ تەرخان كراۋە، جگە لە بودجەى ۋەبەرھىنان، ئىمە لە سەردانمان بۇ دھۆك ۋ زاخۇ ۋ سىمىل، كۆى بەرپىسان پاساۋيان ئەۋەبوو، لە كۆنترۆل نەكردنى روۋادەكانى 12/2، برىتى بوو لەبى ژمارەبى پۇلىس، ئاسايش لە روۋى چەندايەتى ۋ چۇنايەتى، بۇچى پارىزگاي دھۆك بى پۇلىس ۋ بى ئاسايش ۋ بى ئىمكانىياتە؟ بەپى قسەى ئەۋان ناعەدالەتى لە دابەش كىردنى پۇلىس ۋ ئاسايش ۋ ئىمكانىيات ھەيە، ئەم ناعەدالەتە بۇچى؟، بناغەۋ پىۋەرى دابەش كىردنى پۇلىس ۋ ئاسايش ۋ ئىمكانىيات بەسەر شارو شارۇچكەكاندا لەسەر ئەساسى چىە؟، پىسىارى دوۋەم/ لە گرته فىدىۋىيەكاندا دەزگا ئەمنىەكانى دھۆك ۋ زاخۇ ۋ سىمىل ۋ قەسرۆك دەردەكەۋى ۋەكو تەماشاكەر دەردەكەۋن، يەئنى ئىجرائاتيان نىە، لە ھەندى جارىش ئەۋانىش بەرد ئەۋەشىن لە شوپنەكان، يەئنى لە ھەندى مەقتەع، يەئنى ئەم بارەگايانە سووتىنران، بارەگاي يەكگرتوۋى ئىسلامى، دوكانى مەى فرۇشى، مەساج، ئوتىلى گەشتىارى گازىنۇ سووتىنران، ئايا پىسىارەكەم ئەۋەيە، ئەمانە مەسئولىەتى تەقسىرى بەرپىسى ئەۋ دەزگا ئەمنىانەن ھوكم ۋ سزايان چىە بەپىي ياسا كارپىكراۋەكانى ۋەزارەتى ناوخۇ؟، مەسئولىەتى تەقسىرى پىش بەشدارى كىردنى جورمە، پىش تەۋرپتە، پىش ئەمانە، ھەر بۇيە كە مەسئولى ئەمنىە، لە پىش چاۋى شتىك روۋنەدات، ئەم مەسئولىەتە تەقسىرىيە بەپىي ياسا كارپىكراۋەكانى ۋەزارەتى ناوخۇ سزاكەى چىە؟، پىسىارى سىھەمەم، پاراستنى ئاسايش ۋ زىان ۋ سەرۋەت ۋ سامانى ھاۋولاتيان لە ئەستۇى دەزگا ئەمنىەكانە، پىسىارەكەم ئەۋەيە، سىستىمى بەرگرى ۋ پاراستنى ئاسايشى ھاۋولاتيانى كوردستان لەسەر چى بەندە؟، ئايا جىاۋازى بىرو ۋاۋ ئىنتىماى سىياسى، ھۆكارى لەق بوۋنى ئەم سىستەمە بەرگرىيە، بۇچى ئەۋانەى جىاۋازى بىرو ۋاۋ ئىنتىماى سىياسى ھەيە، لە پارىزگاي دھۆك تا ھەست بە پاراستنى سەرۋەت ۋ سامانىان ناكى، لە 2005 تاۋەكو ئىستا، ئەمە چوارەم جارە ھەلدەكوتىتە سەر بارەگاكانى يەكگرتوۋى ئىسلامى كوردستان، كە يەككىيان سوۋتان بوۋە، دوانى تىران كۆنترۆل كراۋە، ھەرۋەھا بارەگاكانى بزۋوتنەۋەى گۇرانىش، ئايا جىاۋازى بىرو ۋاۋ ھۆكارى لەق بوۋنە، پىسىارىكەم جواب دراۋتەۋە، پىسىارى پىنجەمىشەم جواب دراۋتەۋە،

بەلەم يەك ھىنى، ئايا بېرىلگەن سەرۋەك گەشتتە ۋەزارەتى ناوخۇ بۇ رېڭخستىنى حىراسات و ئەوانە، ئەگەر گەشتتە كەى تەواو ئەبى؟، پىرسىيارى زۇرمان لى ئەكرىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنچارى/ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان.

ۋەلامى پىرسىيارى يەكەم، سەرەتا داۋاى لىبوردن دەكەم، من ناتوانم رېژەى كارمەندان بە ئاشكرا رابىگەيىنم لەبەر ھۇكارى ئەمنى، بەلەم ئەگەر زۇر مەبەست بوو بە نووسراۋى تايبەت بۇتان پەوانە دەكەم، لە پارىزگاي دەۋك، كارمەندانى پۇلىسمان دابەش بوونە بەسەر ناۋەندى پارىزگاو قەزاۋ ناحىەكان بەپىى چىرى دانىشتوان، ئەركىان برىتتە لە پاراستنى سەرو مالى ھاۋولاتيان و رېڭخستىنى سىستەمى گشتى، سەربارى ئەركەكانى تىرى رۇژانەيان، پاراستنى دام و دەزگاكەن دەكەۋىتە ئەستۇيان، ھەست ناكىرت ناعەدالەتى لە ئىمكانىيات و موۋچە ھەبى، بەتايبەتى داۋاى زىاد كىردى موۋچەكانىان، سەبارەت بە ژمارەشيان خەرىكىن 500 كەسىان بۇ دادەمەزىنن، موعامەلاتىشيان كىردوو، لەم رۇژانە دەوام دەكەن، پىرسىيارى دووم، ئەو رووداۋانە ھۇكارى خۇى ھەيە، يەكىك لەم ھۇكارانە ھۇكارى عەفەۋىن، زۇرى پىۋە دىار بوو ۋەك ئاگادارى لىژنەى تايبەت بۇ لىكۇلنەۋە لەم رووداۋانە كۇتايى بە ئەركەكانى ھىناۋە، چەندىن پىشنىارىان كىردوو، لەسەر ئەم بابەتە ئىمەش ۋەكو ۋەزارەت لىژنەى لىكۇلنەۋەمان ناردوو، لايەنى كەمتەرخەم سزا دەدرىت بە تەنكىد، سىيەم: بىروپاى جىاۋاز و ئىنتىماى سىياسى ھەرگىز ھۇكارى لەق بوونى سىستەم و ئەركەكانى پۇلىس نەبوۋە ناپىت، كە بەپىى ياسا و رېنمايەكان دىارى كراۋە، پىرسىيارى كۇتايى جەنابت، پىشنىارەكەى جەنابى سەرۋەكى ھەرىم ھىشتا نەگەشتوۋەتەۋە ئىمە موتابەعەى دەكەن، ھەركاتىك گەشت لەماۋەى ھەفتەيەك لەۋەزارەتى ناوخۇ جىبەجى دەكرىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك سەمىر تەعقىبەت ھەيە؟ فەرموو.

بەرىز سەمىر سلىم امىن:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پىرسىيارى دووم: ھۇكارەكان ھەرچىەك بن لەرووداۋەكاندا ئىعفاى مەسئولىەتى نە موئەسەسات نە مەسئولىن ناكات، ھۇكارەكان ھەرچى بن، عەفەۋى بن، موخەتەت بن، ھەر شتىك بىت، لەروۋى ياسايىەۋە ئىعفاى نەدەزگا ئەمىنەكان دەكات، نە مەسئولىنى ئەمىنىش، چونكە ئەۋە مەسئولىەتى تەقسىرىە، لەروۋى ياسايىەۋە ئەبىت ئىجرائاتى پىۋىستىش ۋەربىگىرىت، من پىرسىيارەكەم ئەۋەيە بەپىى ياساى عقوباتى عەسكەرى كە لاي ئىۋە پەپەرە دەكرىت، ياسا لىردە قەرارى ئىنفازى بۇ دەرچوۋ لەپەرلەمانى كوردستان كە ئەۋەى عىراقمان تەبەنى كىردوو، ئەمە ھۇكارەكان ھەرچى بن ئەۋە مەۋزوعىكى ترە، بەلەم ئەۋە مەسئولىەتە سزاى خۇى ھەيە، من پىرسىيارەكەم ئەۋەيە سزاكەى چىە؟، سەبارەت بە لەق بوون ولەق نەبوون، ئەۋە

لەرپووی نەزەرىيەۋە قەسەپەكى زۆر تەۋاۋە، بەلەم لەرپوۋى غەمەلىيەۋە مەن ئىستا ۋەكو لايەنئىكى سىياسى ھەست بەئارامى ۋىتيمىئان ناكەم و پاراستى ژيانم ناكەم، تەنھا باسەكە باسى ئەۋەپە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەلەمان.

بەنسىبەت مەسئولىيەتى تەقسىرى مەن ناتوانم ۋەكو ۋەزىر بلىم فلان كەس تۆ موقەسرى، مودىرى شورتى زاخۇ لە سى جىگا سەرى شكاۋە، ئايا ئەۋە بە موقەسىر دابنېم يان بە موقەسىر دانەنېم؟، مەن ناتوانم لىژنەى لىكۆلىنەۋە بىر يار دەدات ئەۋە موقەسىرە يان موقەسىر نىيە، نە مەن خۇم، ئىحتىمالە خۇى كابر ا دىفاع لە خۇى دەكات، لە سى جىگا سەرى شكاۋە، لەناۋ خۇپىشاندىران بوو و پالى بە خۇپىشاندىران ئەدا، باشە ئايا ئەۋە موقەسىرە يان نا؟، مەن نازانم، لىژنەى لىكۆلىنەۋە بىر يار دەدات، ئايا مودىرى پۇلىس كە لە سى جىگا سەرى شكاۋە موقەسىرە يان موقەسىر نىيە؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەلەمان:

سوپاس، رىزدار عبدالله محمد امين فەرموو.

بەرپىز عبدالله محمد امين:

بەرپىز سەرۋىكى پەلەمان.

مەن سى پىرسىارم ئاراستەى بەرپىز جەنابى ۋەزىر كىردبوو، پىرسىارى يەكەم بەشىكى ۋەلەم دراىيەۋە سەر بە پۇلىسى بەرگىرى مەدەنى، بەشى دوۋەمى كە تايبەتە بە شىۋازى مامەلە كىردن لەگەل خۇپىشاندىران و ئىدارە كىردنى خۇپىشاندىران، بە باۋەرى مەن ھاۋولاتيان بە ھەر جۇرىك بىت لە سەر جاددە پىۋىستە حكومەتى ھەرىمى كوردستان و ۋەزارەتى پەيوەندىدار شىۋازىكى مەدەنى و ئامادەى ھەمىشەى ھەبى بۇ مامەلە كىردن لەگەل خۇپىشاندىران، لەبەر ئەۋەى حالەتەك لە ۋلاتى ئىمە دوۋبارە دەبىتەۋە لەم ھەرىمە كە برىتە لە سوۋتاندنى بارەگا حىزبەكان و بارەگاى دەزگاى راگەياندىنى حىزبە ئۇپۇزىسونەكان كە ئەمە كەلتوۋرىكى ناشىرىنى دروست كىردوۋە خەرىكە ۋىنەپەكى زۆر نىگەتىقى ئەبەخىتە شەخىيەتى ئەم ھەرىمە، كە لەسەر ئاستى ناۋەخۇى و لەسەر ئاستى دەۋلىيەۋە بۇتە بابەتى رەخنە كىرتن لە حكومەت و بەرپىرسىارى يەكەمىش ۋەزارەتى ناۋەخۇى لەم بارودۇخە، بۇپە مەن پىرسىار دەكەم لە بەرپىز جەنابى ۋەزىر، كەى ئەۋان بىر لەۋە دەكەنەۋە پلاننىك دابنېن كە شىۋازىكى مەدەنى و ئامادەىيەكى ھەمىشەى بۇ روۋبەرۋوبوۋنەۋەى خەلك بە ھەر جۇرىك كە دىتە سەر جاددە روۋبەرۋوبوۋ بىنەۋە؟، مەن دەلىم ئەگەر ئەۋەى لە زاخۇ روۋبىدا، پاساۋىكى بۇ ھەبى كە حالەتەكى لەناكاۋ بوۋە، ئەم حالەتە بە نىسبەتى دەۋك و ناۋچەكانى دىكە دەكرى بلىن ۋەكو ئىنزارىك حىسابى بۇ بىكەن و ۋەكو ناكاۋ ۋەرنەگىرىت، لەبەر ئەۋە مەن جەنابى ۋەزىر ئاگادار دەكەمەۋە لەۋەى كە لە 50% ئەۋەى روۋبىداۋە دەكرا روۋنەدات ئەگەر بە شىۋەپەكى بەرپىرسانەتر مامەلەى لەگەل كرابا، پىرسىارى دوۋەمەم، سەبارەت بە ۋەزارەت، لە پىرسىارەكەمدا ئامازەم

بەۋە كىرەۋە، ئايا ئىۋە نوپنەرى حىزبەكانن، حىزبەكانى دەسلەتن يان نوپنەرى مىللەتن؟، ئەگەر نوپنەرى مىللەتن، بە كام ئالىەت بارەگای حىزبەكانى دەسلەتن دەپارىژن؟، بۇچى ئەم ئالىەت و ئەم مىكانىزمانە بۇ پاراستن لە بارەگاكانى حىزبەكانى ئۇپۇزىسۇن لەكاتى روودانى كىشەكاندا غائىبن؟، پرسىارى سىيەم سەبارەت بە مەسەلەى دوو ئىدارەىيە، كاتىك كە رووداۋىك روو ئەدات لە پارىزگای سلىمانى، ئىشارەت بەۋە دەكرى كە يەكىتى نىشتمانى كوردستان بەرپرسە، كاتىك كە لە پارىزگای دەۋك رووداۋىك رووئەدات ئەوترى كە پارتى دىموكراتى كوردستان بەرپرسە، هىچ پەنجەى بەرپرسىارىەتى بۇ حكومەت و ەزارەتى ناوہخۇ درىژ ناكرى، ئايا بە باۋەرى جەنابت ئەمە حكومەتى ەرىمى كوردستان پىناسەكەى چىيە لەم بەىنەدا؟، بەرپرسىارىەتەكەى لە كوئىدايە؟، زۇر سوپاس.

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ەزىر فەرموو.

بەرىژ كرىم سىنچارى / ەزىرى ناوہخۇ:

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان.

ەەر چەندە سوئالەكان زۇر گۇراون، ئەو سوئالانەى كە بۇ من ەاتوون ئەو سوئالانە نەبوون.

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ەزىر ئەو سوئالانەى كە بە رەسمى ەاتوونە جەۋابى ئەوان بەدە، چونكە ئەۋەى بە رەسمى نەھاتوۋە ەقتە جەۋابى نەدەى، ەەر پرسىارىك بە رەسمى نەھاتىبى، ەقتى ئىرە جەۋاب نەدات، چونكە سىستەمەكەمان وا داناۋە، نەفسى پرسىارى جەنابت و نەفسى جەۋابى جەنابت بۇ ئەو پرسىارانە ەلام بەدەرەۋە.

بەرىژ كرىم سىنچارى / ەزىرى ناوہخۇ:

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت سوئالى يەكەم، نەبوونى ەىزەكانى چالاكى مەدەنى لە ەۋلىر و دەۋك، ەىزى ئاسايشى ناوہخۇ لە ەرىمى كوردستان بە ەموو پىكھاتەكانىەۋە، سەر بە ەزارەتى ناوہخۇن، يەك ياسا و يەك رىنمايىان ەيە، بۇ ئاراستە كىردنى كار و چالاكىەكانىان، شىۋازى ئىش كىردنىان لە پۇلىس بىت يان لە ەاتوچۇ بىت، يان لە ەەر پىكھاتەيەك سەر بە ەزارەت، كاتىك ياساى خۇپىشاندىان لە پەرلەمان دەرچوۋە، بۇ ەموو پارىزگاكان جىبەجى دەكرى، بەلام پرسىار ئەۋەيە: ئايا ئەۋەى لە 2-12 لە زاخۇ روویدا، دواتر لە سىمىل، خۇپىشاندىان بوو يان گىردكىرنەۋەى ياسا شكىن بوو؟، ەىزى ئامادە و پۇلىسى موكافەحەى شەغەب ەيە لە دەۋك بە ەمان شىۋەى پۇلىسى چالاكىە مەدەنىەكان، سوئالى دووم، ئىۋە نوپنەرى حىزبى دەسلەتن يان نا؟، من نوپنەرى مىللەتم و ئەو حىزبىيەى كە تىدا ئەندامم وبە ەمان شىۋە نوپنەرى ئەو مىللەتەيەو بە دەنگى ئەو مىللەتەش تۋانىومانە لە پەرلەمان و حكومەت بەشدار بىن، ئىمە لە حكومەت و ەزارەتى ناوہخۇ كار بە ياساكانى پەرلەمان و برپارەكانى حكومەت دەكەين و بە ئەركى خۇمانى دەزانىن پارىزگارى

بكهين له سهروماڤ و ههموو شوپنه گشتى و تايبه تيه كان و نارامى و تهنه ناهى بهپته دابين كرن، بهگيانى خومان بهرگرى دهكهن له ريزى هيژهگانى ناسايشى ناوخو به گشتى بهدهيان شههيد و سهدان بريندارمان داوه بو پراگرتنى سهروهى و ياسا و پاريزگارى كردن له دهستكهوتهگانى گهل و ميللهت، سوئالى سيپه مى نايا دوو ئيداره ماوه يان نا؟ دوو ئيدارهبى تارادهپهكى زور نهماوه، وهكو وهزارهتى ناوخو ههولتهكانمان بهردهوامن بو نههپشتنى ناسهوارهگانى دوو ئيدارهبى و من ئهركى وهزيرى ناوخوى ههموو كوردستان له ئهستو دهگرم و ههروهها برپارهكانم له ههموو ههريم جى بهجى دهكرت و هيچ ناستهنگيك نههاتوهته پيش لهم بارهپهوه، زور سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

تهعقيبته ههپه؟ فهرموو.

بهريز عبدالله محمد امين:

بهريز سهروكى پههلهمان.

نازانم وهلا جياوازيهكان بهريزان گوپيان لى بوو، ههريهك بوو من وتم بهشى يهكه مى پرسيارهكه م باسى پولىسى چالاكى مهدهنى بوو باسم نهكرد، لهبههروهى دوو بهريز باسيان كرد، بهلام سهبارته به شيوازى مامهله كردن لهگهل هاوولاتى كه دپته سهه جاده، دووهميان مهسهلهى نهوهى كه نوپنههري حيزبن يان نوپنههري ميللهت، ئيمه دهزانين كه بهريزتان نوپنههري حيزبن و دهتانيهته ناو حكومهتهوه، بهلام لهويدا وهكو بهرپرسياريهتيكى نهخلاقى و قانونى پيوسته تهمسيلى ههموو ميللهت بكهه وه كارهكانتان وهلامدروهه بيت بو خزمته كردن به ههموو ميللهت، پرسيارى من نهوه بوو بوجى بارهگاي حيزبهگانى ئوپوزسيون دووباره دهبنهوه و سى باره دهبنهوه و دهسووتين و دهزگاكاني پراگهياندينان دهسووتى كاديرهكانيان به بى نهمرى دادگا دهگرى و بهلام نهمه به پيچهوانهوه بو بارهگاي دهسهلات كه له كاتيك دا بهرپرسياريهتى و دهسهلات و ماليه و ههموو شتيكى نهه حكومهتهى لهبهردهسته و پاريزراوه، كام ناليهتهپه كه نهمان دهپاريزى؟ نهه ناليهته بو غائيبه لهكاتى رووبهرووبوونهوهى مهترسى بو بارهگانى حيزبى ئوپوزسيون؟.

بهريز سهروكى پههلهمان:

جهنابى وهزير فهرموو.

بهريز كريم سنجارى (وهزيرى ناوخو):

بهريز سهروكى پههلهمان.

من پيشم وتم و پيشم گهياندن من وهزيرى ناوخوم و وهزيرى ميللهتم، راسته من نوپنههري حيزبيكه، چونكه حيزبيك منى هيئاوه، جهنابيشته حيزبيك توى هيئاوه بو پههلهمان، ههردووكان تهمسيلى دوو حيزب دهكهن، نهه حيزبهش ميللهت ئينتخابى كردهوه و منى هيئاوهته پههلهمان، نهوهى موهيم بى نهوهيه من جياوازي ناكهم، ههموو بارهگانى نهحزاب حيمايهمان بو داناوه، ههموو بارهگانى نهحزاب حيمايهه ههپهه و ئيمه چهندين جار قسهمان كردهوه لهسهه نهوه، ههموو بارهگانان به بى جياوازي حيمايهيان ههپهه، حيمايهه خويان بكهه، ئيمهش وهكو حكومهت حيمايهيان دهكهن، داواى حيمايهيان كرد نهه هيئانه، حيمايهيان بو چوو، بهلام تا گهيشته نهوى رووداوهكان رووياندا، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان بە حەقىقەت لەو ھالەتەنە ھەموو لايەك بەرگەوت، بارەگای دەسەلات سووتا، مالى فقير و ھەزار و مەسىحى و يەزىدى و گلدان سووتا، مالى معارزە سووتا، يەعنى ئەو دياردەيە دەبى نەمىنى و دەبى ياسا سەرورەر بىت، ھەتاوھكو ياسا ئىجرائاتى توندوتىژ بەرامبەر ھەركەسىك ھەول بەدات لە سنوورى ياسا دەربچىت ئىجرا نەكرىت ئەو ھالەتەنە زياتر دەبى و مەئساتىشى ئى دەكەوئتەو، كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشەكى بەخىرھاتنى جەنابى وەزىر دەكەم، من سى پرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كرددوو، يەك/ جەنابى وەزىر چىتان كرددوو بۇ رووداوھكانى دلئەزىنى شارى زاخۇ و 17 ى شوبات؟ دوو/ جەنابت باسى تەعامول كرددن بە ياسا دەكات، بەلام من پيموايە لە واقعدا ياسا بوونى نىە يان ئەگەر ھەبى جى بەجى ناكريت، نموونە زۆرە، دەمەوى بۆم روون بكەيەو بۆجى ئەو ياسايە جى بەجى ناكريت كە لىرە دەردەجىت؟ سى/ بۆجى تا ئىستا ھىزە ئەمنىەكانى سنوورى سلىمانى و ھەولير يەكترىان نەگرتووئەتەو، نەبوونى ھىزىكى نىشتەمانى كە ئىمە ھەموومان شانازى پى بكەين لەژىر بالى حىزبايەتى دەربىن، كى رىگرە لى و بۆجى؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كريم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىارى يەكەمى لىكۆلئىنەو لەلايەن دادگاكانەو بەردەوامە، برايان و خوشكان ھەموو لايەك دەزانن وەزارەتى ناوخۇ دەزگايەكى جى بەجى كارە برپارى بە دەست نىە، بەلكو دادگاكان بە پىي ياسا رپوشوئىنى ياساي دەگرەنە بەر و ئىمە ھەول دەدەين رووداوھكان روونەدات و ئەگەر رووى دا كارى تىكدەرەنە روو نەدات، جەوابى سوئالى دوووم، ھەولمان داوھو ھەول دەدەين ياسا سەرورەر بىت، چەند رووداويك ئەو نەگەيەنى كە ياسا بوونى نىە، رۆژانە بە دەيان چالاكى رووبەرپووبوونەو پۆلىس و ئاسايش بەرامبەر بە ھەموو موخالەفاتىك ئەنجام دەدرىت، پىويستە ھەلسەنگاندنەكان وەك خۇى باس بكرىت، بۇ نموونە 85% لە تاوانەكانى كە رووى داوھ كەشف كراو، ئى ئەمە مەعنای ئەو نىە ياسا ھەيە؟ ئەى بەجى كەشف كراون؟ ئەى بەجى دراونەتە دادگا؟ نە بە ياسا؟ سىيەم/ ياسا ئاسايشى ھەرىم لەلايەن پەرلەمانى كوردستانەو پەسەند كراو و من وەزىرى ناوخۇى حكومەتەم و بەو سىفەتە لىرە ئامادەم، من تەمسىلى

ئاسايش ناگەم، دەتوانن ئىيۈە ۋەگۈ لىژنەى ناوخۇ ئەو پىرسىيارە تەۋجىھى ئاسايش و سەرۋىكايەتى ئەنجۈمەنى ۋەزىران بگەن بۇ ئەۋەى ۋەلام بەدەنەۋە، سوپاس.

بەپىز سەرۋىك پەرلەمان:

تەعقىبەت ھەيە؟ كاك عبدالرحمن فەرمو.

بەپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەپىز سەرۋىك پەرلەمان.

بەپراستى من بۇ بىرگەى دوۋەم تەعقىبەم ھەيە، ئەو پىرووداۋانەى لە زاخۇ پىرووى دا، لەسەعات يەك و نىۋى نىۋەرۇ پىرووى دا، لەبەردەرگى قائىمقامىيەتى پەپىم بچم بۇ شىتىكى تر بگەن، منىش لەگەل تۆمە كە دەلئىم ئەۋە فەوزا بوو توندوتىژى تىكدەرەنە بوو، ھىچ شىۋەيەكى خۇپىشاندانى پىۋە دىار نەبوو، بەلام كە تىپەپىم ھەر ھىمايەى قائىمقامىيەى كە تەلقەى فرىدا ئاسمان پەرت و بلاۋى پى دەكرد، قەيناكە مەساجەكى سو وتاند لە پىشەۋە، بەلا ئەۋانى تر لەۋى سى سەد و چوار سەد مەتر رۇپىشتن تا گەپىشتىنە فىندقى سىياحى، لەۋى سووتاندن، سى سەد، چار سەد مەترى تر رۇپىشتن تا مەيخانەكان سووتاند، يەئنى كەس نەبوو لەۋى تەلقەيەكى فرى بدات، ياخود ھەر لە عەسەبى بكات و ھەر خۇى تورە بكات و بلاۋەى دەكات، كەسى لەو ناۋانە نەبوو، كەمن ئەۋانەى ھەبوۋنىش يەئنى بەپراستى بەپراستى ھەر لەگەلئان نەپىشتن تەماشايان دەكردن، يەئنى مەبەستەم لىرە كە دەلئىم ياسا نىە، يان دەلئىم چىان نەكردوۋە ئەمىرۇ لەۋانە، يەئنى مەبەستەم ئەۋەيە ئەگەر ئەو پۇلىسانە بۇچى ئىمە مەعاش دەدەين؟ ئەگەر باس دەكەى كە من مىلاكم كەمە زىاد بگرىت، ئەو مىلاكە بۇ ئەۋەيە كە سەرۋەت و سامانى خەلكى بپارىژى، ئەمنىيەتى شارەكان بپارىژى، من لەگەل تۆمە ئەۋە پىرووداۋىكى زۇر دلتەزىن بوو و زۇر توندوتىژى بوو زۇر خىراپ بوو، بەلام كى ھەيە بەرپىرس بى لى و پىگەى لى بگرى؟ ئەمن و ئاسايش، دامودەزگى ئەو مەنتەقە، نە ھەستاۋن بەكارى خۇيان، ئىشى خۇيان جى بەجى نەكرد، ئەو ھەموو دلتەزىنەۋ ئەو ھەموو سووتاندنەى لە زاخۇ كەۋت، ئىستا زاخۇ وپىران كىردىە جەنابى ۋەزىر، ئىمە لىرە قسە دەكەين ھەروا بە ئىختىسار باس دەكەين، بەلام لەناۋ زاخۇ نەماۋە، يەئنى ئىستا مىۋانەك بىتە زاخۇ ناتوانى بچىتە فىندقى، فىندقى نەماۋە، جىگەى تىا نەماۋە، گازىنۇى تىا نەماۋە، بەھەرەحال كە دەلئىم ياسا نىە، ئەۋەيە ئەۋانە بە توندى سزا بىرپىن و بىرپىنە دادگا، ئەۋانەى تەحرىزىان كىردوۋنە، ئەۋانەى كە كەم تەرخەم بوۋنە، زۇر ھەنە و دىاران و ئاشكرانە، ھەموۋى خەلكى زاخۇيىنە يەك بە يەك دەيناسىن، ناۋ بەناۋ دەيناسىن چىان كىردوۋە و چىان دەگوت و لە كوئى بوون و چى نەبوون، ئەمە يەك، دواى ئەۋە كە دەلئىم بۇچى پىرووداۋى مەسەلەن لە دواى 17 / شوباتەۋە تا ئىستا نەمان بىنىۋە كەسىك گىرا بىت بلىت ئەۋە توندوتىژى كىردوۋە بىرپىتە دادگا، كەسىك يەكىكى كوشت بى و بىرپىتە دادگا، لەبەرئەۋەيە كە ياسا نىە، كە ياسا ھەبوۋە لە 17 ى شوبات جى بەجى كراۋە خەلكىك دابايە دادگا و سزا بىرپا ئەمەش پىروۋنەدەدا، بەيانى يەكى تىرىش پىرو دەدات ئەگەر

ئەمە چارەسەر نەكرىت، ئەمەش يەعنى سزا نەدرىن و ياسا جى بەجى نەبىت، شتى تىرىش روودەدات، گەورەتىرىش دەبى و خراپىتىش بەسەرمان دادىت، من مەبەستم لىرە ئەوۋىە و، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەراستى من لىرە لە پەرلەمان دام و لە جىگاي مەدەنىيەتم، من تەعلیمات و قەرارات و قەۋانین لەم پەرلەمانە دەردەچى و من جى بەجى ى دەكەم، ھەموو ھەۋلى من ۋەكو ۋەزىرى ناوخۇ ئەوۋە بوۋە كە تەقە نەكرىت، ئەگەر تەقە نەكرابا، يەك شت روۋى نەدەدا، ئىمە تەعامولى مەدەنىيەنە دەكەين و ئەوۋە تەۋجىھاتى پەرلەمانە و تەعامولى مەدەنى ئىمە تەشجىيى تەقە ناكەين، تەقە كىردن شتىكى خراپە و خەلقى ئىمە بىرىندار بوۋە و پۇلىس سەرى شكاۋە و تەحەمولىشى كىردوۋە، بەلام مەدەنىيەنە تەعامولى كىردوۋە، نەمانەشتوۋە يەك تەقە بىكات، ۋە قىبولىش ناكەين تەقە بىكەن، دەبى ئىۋە لىرە لە پەرلەمان تەشجىيى ئىمە بىكەن لەسەر ئەوۋە، خالى دوۋەم جەنابت دەلىتى كە زۆر كەست بىنىۋە لەۋى دەزانى و كىنەۋە چىنە و بەردبارانى كىردوۋە، تۆ كە جەنابت ئەندامى پەرلەمانى لەرپىگەى داۋاكارى گشتى ھاۋكارىمان بىكەۋە دەۋاۋان لەسەر تۆمار بىكە، بۆ ئەۋەى ئىمەش ئىجرائاتيان لەگەل بىكەين، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، كاك پىشەۋا فەرموو.

بەرىز پىشەۋا تۇفلىق مەغىد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من چۈر پىرسىيارم ھەيە بۆ جەنابى ۋەزىرى ناوخۇ، پىرسىيارى يەكەمىيان غائىب بوۋنى رۇلى ۋەزىرى ناوخۇ و ۋەزارەتەكەيان لە رووداۋەكانى كە لە سالى 2011 روۋياندا، بە تايبەتى رووداۋەكانى 2/17 و 12/2 من ناۋى شوپىنەكان ناهىنەم، ئەۋەى كە بىستمان و بىنىمان و گوۋى بىست بوۋىن لىدوانى بەرپىرسانى حىزبى بوۋ، واتە رۇلى ۋەزارەتەكە غائىب بوۋ لە كاتى رووداۋەكان، من دەپرسەم بۇچى؟ پەرلەمانى كوردستان دوابەدۋاى ھەردوۋ رووداۋەكە دوۋ بىپىارى دەر كىردوۋە دۋاى ئەۋەى كە دوۋ لىژنە پىكھات و سەردانى ھەردوۋ ناۋچەكانى كىرد كە رووداۋەكانىيان تىدا روۋى داۋە ۋە لە راپۇرتەكەيان ئامازەيان بەۋە داۋە كە كەمتەرخەمى ھەبوۋە لەلايەن ھىزەكانى سەر بە ۋەزارەتى ناوخۇ، دىيارە بىپىارەكەش لە پەرلەمان دەرچوۋ، بىپىارىكىان لە 12/8 يەككىشىيان لە 2/23 بوۋ بىپىار درا پەرلەمانى كوردستان بە زۇرىنەى دەنگ بىپىارى دا كە ئىجرائات بىكرىت لەلايەن بەرپىزتانەۋە ۋەكو ۋەزىرى ناوخۇ لەگەل ئەۋە لايەنانەى كە سەر بە ۋەزارەتەكەى جەنابتان كەم تەرخەم بوۋنە لە كاتى رووداۋەكان، ئايا بىپىارەكەى پەرلەمانتان جى بەجى كىردوۋە ئىۋە ۋەكو ۋەزارەت، ئەگەر جى بەجى تان كىردوۋە چ ئىجرائاتىكتان كىردوۋە لەگەل ئەۋە

ھېزىنەنى كە كەمتەرخەم بوونە؟، چونكە ئىمە بىنيمان من نالئىم رەنگە بەرپىزىت لە ھەمەلامدانە ھە بىلئى جارى زوۋە كە 12/2 لە زاخۇ و دەوروبەرى رۇوى دا، بەلام ئەۋەى كە لە سىلئىمانى رۇوى دا 10 مانگ تىپەپىۋە بەسەر شەھىد بوونى كۆمەلئىك گەنجى نازدار و سووتانى چەندىن بارەگاي گۇران، برىندار بوونى پۇلىس و ھاۋولائى، بەلام تا ئەو لە ھەزەبەش من دەپرسەم ئايا ئەو ئىجرائاتانەنى كە ئىۋە كىرەتەنە چىيە ھەكو ۋەزارەت؟، پرسىياري سىيەمەم پرسىياريكى گىشتىيە سەبارەت بە پىدانى دەسەلاتى زىاترە بە قائىمقام و بەرپۇبەرى ناحىيەكان بۇ ئەۋەى كە لە كاتى جى بەجى كىردنى داۋاكارى ھاۋولائىيان دەسەلاتىيان فراوانتر بىت واتە دەستىيان نەبەستى، ئىۋە ھەكو ۋەزارەت لە بەرنامەتان دايە من نالئىم ھەموو دەسەلاتىك، بەلام ئەو دەسەلاتانەنى كە رىگىرە لەبەردەمى ئەۋان دەسەلاتى زىاتىيان پى بدىرئىت بۇ پايى كىردنى ئىش و كارەكانىيان، گىرەتئىكى تر ھەيە نەبوونى بىنای پىۋىستە بۇ ئەو فەرمانگانەنى كە سەر بە ۋەزارەتەكەى بەرپىزتانە، لە قەزا و ناحىيە و شارە گەۋرەكانىش بە تايىبەتى لە قەزا و ناحىيەكان، ئايا ئىۋە ھەكو ۋەزارەت چ بەرنامەيەكتان ھەيە بۇ ئەۋەى بتوانن بىنای زىاتر دروست بىكەن، تاۋەكو ئەو فەرمانگانە ئىش و كارى خۇيان ھەكو پىۋىست پايى بىكەن لەو شۇئانە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى سونالى يەكەم ناوخۇ غائىب نىيە و نەبوۋە، پارپىزگا و دەزگاكانى پۇلىس بە ھەموو جۇرەكانىيانەۋە لەگەل دادگاكان ھەموو رىگەيەكىان گىرتوۋتە بەر و لىكۆلئىنەۋەى ياسايى كراۋە، ھەروھەكو ۋەتم پەلە كىردن لە لىكۆلئىنەۋە و لەم جۇرە رۇوداۋانە كارىكى باش نىيە و لە ئايىندەيەكى نىك ھەموو ئەنجامەكان رادەگەيەندىرئى و پەراۋى لىكۆلئىنەۋەكان ۋەكەيس لە دادگا كاريان لەسەر دەكرىت و لەزىر سەرپەرشتى داۋاكارى گىشتى، بە نىسبەتى سونالى دوۋەم، بەم زوۋانە ئىجرائات جى بەجى دەكرىت بە شىۋەيەك كە كەمتەرخەمى دوۋبارە نەبىتەۋە و سزاي ھەموو كەمتەرخەمان دەدرىت، پلە و پايەيان ھەرچى بىت، چاۋەرئى بن ھەروھە بۇ راست كىردنەۋەى زانىيارىيەكان ئىمە ۋەك دەسەلاتى جى بەجى كىردن بەشىكىن لە ئەنجومەنى ۋەزىران، پەرلەمانى بەرپىزىش دەتوانى ھەر برپارىك لەرپىگەى ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە پىمان رابگەيەنى، سونالى سىيەم، دەسەلاتىكى زۇر دراۋە بە پارپىزگار و قائىمقام و بەرپۇبەرى ناحىيە، بە پىيى برپارى سەرۋكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران زىاتر لە 70% دەسەلاتەكانى ۋەزارەت بۇخوارەۋە چوۋە، ئەۋە دەسەلاتەكان لىرەنن ئەۋە لەلامانە ۋەدوۋى دەتوانن نوسخەيەك ۋەرىگىرن، ئىمە دەيدەينە لىزنىيە ناوخۇ، سونالى چوارەم لە زۇربەى قەزا و ناحىيەكان كۆمەلگەى يەكەى كارگىرى كراۋەتەۋە، لەزۇر شۇپىن خانووشىيان بۇ دروست كراۋە، ھىوادارىن بۇ سالى ئايىندە ھەموۋى تەۋاۋ بى ۋەبەردەوامىن لەو

پرۆسەيە، ھەرۋەھا بۇ دروست كىردنى بىنايە بۇ پۇلىس و ئاگركوژيئەوۋو ھاتوچۇش پلانى بەردەوامان ھەيە.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبەت ھەيە؟، كاك پىشەوا فەرموو.

بەرپىز پىشەوا تۇفيق مەغىد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

باست لەوۋە كىرد كە رۇلى وەزارەتەكەتان غائىب نەبوۋە لە رووداۋەكان، من باسە لە جەنابتان وەكو وەزىرى ناوخۇ و رەۋلى وەزارەتەكان كىرد، من دىئىام لەوۋە كە موخافز بەشىكە لە وەزارەتەكەي جەنابتان و پۇلىس و ئەوانە، بەلام رۇلى جەنابتان غائىب بوو بەو پىيەي كە ئىۋە نوپنەرايەتى وەزارەتەكە دەكەن كە بە باۋكى ھەموو وەزارەتەكانى حكومەتى ھەرىم ناسراۋە، چونكە ئەركەتان پاراستنى سەرو مالى گشتى و سەرومالي ھاۋولاتيانە و دامودەزگاكانى حكومەتەش دەپارىژن، رۇلى ئىۋە غائىب بوو ئەوۋە كە من بىنىم و گوى بىستى بووم لىدوانى بەرپىزتايم نەبىنى بەھىچ شىۋەيەك لەسەر رووداۋەكان وەكو وەزىرى ناوخۇ، ئەوۋە كە من گوى بىستى بووم مەسەلەن لەبرى بەرپىزتان بەرپىزتانى حىزبى لىدوانىان دەدا لەسەر رووداۋەكان، من باسە لە رۇلى جەنابتانە بۇچى رۇلى جەنابتان غائىب بوو وەكو وەزىر، سەبارەت بە برپارەكانى پەرلەمانى كوردستانىش من دىئىام يەئنى برپارىك لە 10 مانگ دەرجوۋبى لە پەرلەمان بە بى ئەوۋە ئىجالەي ئەنجومەنى وەزىران كرابى و لەۋىشەۋە بۇ لاي جەنابتان ھاتبى و ئىۋە كارى لەسەر بكن، من مەبەستم ئەوۋەيە ئىۋە لە 10 مانگ چ ئىجرائاتەكەتان كىردوۋە، ئايا ھىچ كەسەك گىراۋە لەسەر سووتانى بارەگاكانى گۇران؟ ھىچ كەسەكەتان گىراۋە لەوانەي كە گىرەي فىدىۋىي ھەبوۋە؟ لەبەردەمى بارەگايەكى حىزبى كە بە جلى پۇلىسى سەر بە وەزارەتەكەي جەنابتان تەقە لە ھاۋولاتيان دەكەن و خەلك شەھىد دەكەن و دەكوژن، كەسەكەتان گىراۋە و ئىجرائاتەتان لەگەلى كىردوۋە؟ پىرسارەكەي من ئەوۋەيە ھەز دەكەم وەلامىكەم لەسەر ئەوانە بەدەيتەۋە.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ۋەزىر غائىب نەبوۋە، ھەر رووداۋىك بوۋە و تەبىئى وەزارەت يان وەزارەت بەيانى پى دەركىردوۋە، لەناو ئەھداس بوۋە دائىمەن، دوو/ تەۋجىھات بە پارىزگارەكان و مودىرى شورتەي عام و مەدىر شورتەي مرور بەرپۇزانە تەۋجىھاتيان پى دەدرى و چۇن رەفتار بكن، نوقتەي تر بۇ ئەوۋە كە كەس دەسگىر نەكرا من لە ھادىسەي 17 ي شوبات لىرە بووم و فايلەكانم ھىنا و خەلك گىرا و تەسۋىر كراون و دراۋنەتە دادگا و

ئىجرائاتى ياسايدان لەگەل كراوه، ئىمە هيچ وختىك كەسك كەئەمرى دادگاي بۇ دەرچوو بى
ئىجرائاتەكەى لەگەل كراوه، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، كاك بكر فەرموو.

بەرپىز بكر كرىم محمد (ئاسق):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو پرسىيارم ئاراستەى بەرپىز وەزىرى ناوخۇ كرىبوو، وەلامى پرسىيارىكم وەرگرتوووتەوه و تەنھا
پرسىيارىك ماوه، وەك دەزانن ھەر شەش مانگ جارىك سەندىكاي رۇژنامەنووسانى كوردستان راپورتىك
سەبارت بە رەوشى رۇژنامەگەرى لە كوردستان بلاودەكاتەوه، لەو راپورتانەدا ئامازە بە پىشلىكارىەكان
دەدرىت، ھەندىكىان لەلايەن دامودەزگاكاني پۇلىسەوه بەرامبەر بە رۇژنامەنووسان و كەنالەكاني ميديا
دەكرىت، ئايا ئىوہ وەكو وەزارت هيچ لىكۆلىنەوہيەكتان لەگەل ئەو دامودەزگايانەى خۇتان كرىدووہ كە
پىشلىكارىان كرىدووہ؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (وہزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلئى دووجار سەندىكاي رۇژنامەنووسان راپورتىان بلاوكرىدوووتەوه چەند حالەتتىكى پىشلىكارى لەلايەن
ھىزەكاني ناوخۇ بەرامبەر رۇژنامەنووسان ھاتبوو لە راپورتەكەيان، ئىمە لە وەزارت لىژنەيەكمان بۇ
بەدواداچوونى بابەتەكان پىكھىنا، نوينەرى سەندىكاي رۇژنامەنووسانى تىدابوو، ئىمە چەند جارىك رامان
گەياندووہ ھەرگەسك رۇژنامەنووس بىت يان ھەر ھاوولاتىەك بىت ھەر پىشلىكارىەكى بەرامبەر ئەنجام
درايىت لەلايەن ھەر مەفرەزەيەك يان كارمەندىكى ھىزەكاني ئاسايشى ناوخۇ بەپىي ياسا دەتوانى
راستەوخۇ داواى ياساى لە دادگا تۆمار بكات لە دژى ئەو كەس ولايەنانە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەبوو؟ باشە نيە، كاك صباح فەرموو.

بەرپىز صباح بيت الله شكرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ل بەرايى بىخىراتنا جەنابى وەزىرى دكەم، حەقىقەت من دوو پرسىيار ئاراستەى جەنابى وەزىر كرى بوون،
يەك دەربارىت پۇلىسى چالاكى مەدەنى، دوو / دەربارى يارمەتىي زىرەقانى، كە جەنابى وەزىرى بەرسقى
ھەردووكى دابوو، زۆر سپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر (نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەميانەى ئەو پېشەكەيەى كە جەنابى ۋەزىر پېشكەشى كىرد، پاشان ئەو پىرسىارانەى كە لەلايەن ھاۋكارانمەۋە پېشكەش كراۋ جەنابى ۋەزىر ۋەلامى دانەۋە، من ۋەلامى پىرسىارەكانى خۇم ۋەرگرتەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك دلېر فەرموو.

بەرپىز محمد دلېر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو پىرسىارم ھەيە بۇ بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ، بۇچى فەرمانى دادگا كە دەردەچىت، بەلام پۇلىس نامادە نەبوون بۇ جى بەجى كىردى فەرمانى دادگا؟، پىرسىارى دوۋەمم ئايا ئەگەر كەسىك لەكاتىك دا دەعايەكى ھەبى يان غەدرىكى لى بىرى كاتىك دەچىتە بىنكەيەك لە بىنكەكانى پۇلىس ھىندەى دەھىنن و دەبەن و رۇتىنىياتى پى دەكەن، ۋاى لى دەكەن كە ناچار ۋاز لە شەكۋاكەى بەھىن، منىش دەپىسىم ئايا كەمتەرخەمى پۇلىس و ئىھمالى ۋاجبى سەرەكەيان ۋاى نەكردوۋە كە لاي خەلك ھەيەتەى پۇلىس نەمىن؟ لەھەمان كات ئەمە زىاتر خەلك ھان دەدات بۇ ئەۋەى تاوان بىكات و زىاتر خەلك ھان دەدات بۇ ئەۋەى ياسا بىشكىنى و تەجاۋز بىكات و دەبىتە ھۇى ئەۋەى كە خەلك ھەول بىدات خۇى بۇ خۇى تۇلەى خۇى بىكاتەۋە و كىشە كۇمەلايەتەيەكان زىاتر بىت، يەەنى ئەۋەى كە من مەبەستەمە پۇلىس و نەك ۋەكو ھەموو بەرپۇبەرايەتەيەكانى ناۋ ۋەزارەتى ناوخۇ و گىشتى و پۇلىس و ۋاتە پۇلىسى مەحەلى ئەگىنا ۋەكو ئاسايش دەۋرو رۇلى خۇيان كىراۋە لە پاراستنى ئەمىنەت و سەقامگىرى ھەرىمى كوردستان دا، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من ھەردوو سوئالەكە بە يەكەۋە جەۋابى دەدەم پۇلىس بە فەرمانى دادگا كار دەكات، بىرپارەكانى جى بەجى دەكات، مەسەلەى رۇتىنىيات و ھىنان و بىردى ھاۋۋلاتيان خەتاي پۇلىسى تىدا نىە، چۈنكە بە پىسىستى قەزايى لە دادگاكان قۇناغەكانى پەراۋى لىكۇلىنەۋە لەلايەن موخەققى عەدى بۇ جىگىرى داۋاكارى گىشتى و پاشان بۇ بەردەم دادۋەرى لىكۇلىنەۋە و پاشان دوۋبارە داۋاكارى گىشتى راۋ سەرنجى خۇى دەدات، ھەندى جار سىروشتى كىشەكە پىۋىست بە كۇمەلىك رىۋوشۋىنى ياسايىە لە بانگ كىردى شەھىد و بەلگە و پىشكىنن، بۇ پۇلىس نىە دەسكارى بىكات، ئىمە نابى بەشىۋەيەكى گىشتى پۇلىس كەم تەرخەم بىكەين، ئەگەر ئەۋان نەبن سىسىستى گىشتى چۇن بەرپۇۋە دەچىت و دادگاكان چۇن كارەكان بەرپۇۋە دەبەن؟، ئەگەر كەسىك

ھەبى شىكايەتتىك لەسەر پۇلىسىك بىكات كە موعامەلەكەي تاخىر كىردوۋە يان شىتىكى وا شىكاتى ئى بىكا ئىمە ئىجرائاتى پىۋىست وەردەگرىن، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبىت ھەيە؟ كاك دلىر فەرموو.

بەرىز محمد دلىر محمود:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرىز وەزىرى ناوخۇ ئەۋەي كە من دەلىم فەرمانى دادگا جى بەجى ناكات، لەزۇر بىكەي پۇلىس ھەيە كە فەرمانى دادگا بۇ جۇرە كەسىك كە تەجاۋىزى كىردوۋەتە سەر مال و مولك و يەنى ھىجومى شەخىشى كىردوۋە، فەرمانى بۇ دەرجوۋە كە وەختىك دەجى پى دەلىن سەيارەمان بەدى ئىنجا دىن، دەبى سەيارەمان بۇ بگرىت، دەبى ئاوا و ئاوا بىكەي، يەنى وەھاي ئى دەكەن كابر ئىنجا ئەگەر خۇ تۆلەي خۇ بىكاتەۋە و خۇ سەيارە ببات و خۇشى شت بەرى پۇلىسى بۇجىە؟، ئەۋە ھەشە بە فعلى ھەيە، ئەگەر بىشتەۋىت كەي وىستت چەند دانەيەكت لەۋانە بۇ ئەنىرم بۇ جەنابت كە تاۋەكو ئىستا بە فعلى ھەيە، مال و مولكى داگر كىردوۋە، تەجاۋىزى كىردوۋە پۇلىس ھىنى دەكات.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ۋەللا ھەقە سۈئالەكان موحەدەد بى و گشتى نەبى، عموم ۋەللا پۇلىس وا دەكات، كام پۇلىس و لە كام مەركەز لەگەل كام ھاۋوللاتى و چۇن بوۋە؟ بۇ ئەۋە تەشخىس بىرىت، بەس بە عام بلىي ۋەللا ھەموو ولات شامى شەرىفە، ناۋەللا بلىن ھەموو ئاگرە، ناۋەللا ئەۋىش وانىە، بۇيە تىكايە لە داھاتوو دەقىق بىن لە دانانى پىرسىارەكان، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىعى ئىمە ۋەكو وەزارەت بۇ ھەموو بىكەكانى پۇلىس سەيارەمان كىرپوۋە، ئىستا زۇربەي بىكەكان دوو سەيارەۋسى سەيارەشيان ھەيە، ئىنجا ئەگەر ھالەتتىكى ۋاھەبى مەمنون دەبم و چەند نەۋنەيەكەمان بىدى بۇ ئەۋەي ئىمە لىكۆلئىنەۋە بىكەين و ئىجرائاتى پىۋىست بىكەين، كەس جارىكى تر دووبارەي ئەۋە نەكاتەۋە، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابتان، سىمىرە خان فەرموو.

بەرىز سىمىرە عبدالله اسماعىل:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى بەرىز وەزىرى ناوخۇ و ھاۋرىكانى دەكەم و دەست خۇشىش لە كارو چالاكىەكانى دەكەم، من دوو پىرسىارم ھەبوو، پىرسىارى يەكەم تەقربەن جەۋابەكەم وەرگرت، بەلام ئەۋەي تر ئايا جگە

له ھېزەكانى سەر بە ۋەزارەتى پېشمەرگە ھېزى دېكە ھەيە لە دەرەۋەى دەسەلاتى ۋەزارەتى ناوخۇ بېت؟
ئەگەر ھەيە تەبىئەتى كارگردنيان چۆنە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ياساى بەرپۆبەرايەتى گشتى ئاسايشى ھەرپىمى كوردستان بە يەگگرتوويى لە پەرلەمانى كوردستان پەسند
كراۋە، ئومىدەۋارين بەم زووانە بخرىتە ۋارى جى بەجى كوردنەۋە، ھەر ھېزىكى تر ھەبى ئەگەر سەر بە
ۋەزارەتى ناوخۇ نەبىت ئەۋا سەر بە ۋەزارەتى پېشمەرگەيە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك نەريمان فەرموو.

بەرپىز نەريمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من چەند پرسىارىكەم ئاراستەى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ كوردوۋە، پېموايە ھەشت پرسىارە، يەكەم/ لە كاتى
سەردانى لىزەنى ھاوبەشى ناوخۇ و مافى مرؤف بۇ ناۋچەكانى بادىنان لە زاخۇ و دھۆك ھېزەكانى پۇلىس
و ئاسايش و يەكە ئىدارىەكان ھۆكارى ئەۋەى كە نەيانتوانيوە بەرگرى بكەن لە تەشەنە كوردنى رپوداۋەكان
و سووتانى مولك و مالى خەلك و بارەگاكانى يەگگرتووى ئىسلامى بۇ كەمى مىلاكىان گەپاندەۋە ئايا ئەمە
راستە؟ ئەمە پرسىارىكە ئايا ئەمە راستە بە بەلى يان بە نەخىر؟ ئەگەر وايە ئەۋ مىلاكە زۆرەى پۇلىس و
ئاسايش چۆن دابەش كراۋە لە كوین، ئەگەر وانىە راستى مىلاكى پۇلىس و ئاسايش و زىرەفانى لە زاخۇ و
دھۆك چەندە؟ ئەۋە پېموايە ۋەلامى دايەۋە بەس شەقى يەكەم ۋەلام نەدراۋەتەۋە، تىكايە رپونكردەۋەمان
بەدەيتى بەرپىز ۋەزىر، دوۋەم/ يەككىك لە ھۆكارەكانى بەھىز بوونى ھەر دەزگايەك بەھىز بوونى كەسەيتى
كارەكتەرەكانىيەتى، واتە فەرمانبەرەكان ۋەئەندامانەكانىيەتى، بەھۆى بەكارھىنانى دەسەلات بەشىۋەيەكى نا
ياساىى و خراپ و بە پىى مەزاج بەرپۆبەرە و ئامرەكان لىپرسراوانى دەزگاكانى ۋەزارەتى ناوخۇۋەن
كەسايەتى كارمەندانى خوار بەردەۋام لەژىر رەحمەتى ئامرەكەى دايە، تەبەن مەبەستەم ئەۋەيە كە ئىستا
فەرقيش دروست بوۋە لە فەرىقەۋە بۇ لىۋا و لە لىۋاۋە بۇ عەقىد ھەتا دىتە كارمەندىك ئەمە خوارى خۇى
لەژىر پرسىار دايە و مافەكانى پىشىل دەگرى، ئەگەر بە دلى ئەۋ نەبوۋ مافى ناداتى تەنانەت دىفاعىش لە
خۇى بكات و پرسىار بكات و رەخنەش بگرىت و داۋاى مافى خۇى بكات، زۆر بى باكانە گواستەنەۋە و سجن
وسزا و تەنانەت بوختان بۇ كوردن و برپىنى موۋچەۋ ھەندى جار فەسل كوردنىشى بۇ دەردەكات يان
پىشنىار دەكات، واتە پەيوەندى ئامر و مەئمور كۆيلايەتى و ژىر دەستەيە، نەك ۋەك ئىنسانىكى كە رپىز و
ياسا لە بەينىان دا ھەبى، بەھۆى بەكارنەبوونى سەرۋەرى ياسا لە پەيوەندىەكانىان دا، بۇيە كەسايەتى ئەم

ھېزانه لەژېر پرسیار دایە، بەرپزتان وەکو وەزارەت چۆن دەتوانی بێ دەسەلاتەکان لە خوارەووە بۆ سەرەووە بکەیتە خاوەنی کەسایەتی خۆی تەنھا یاسا تەحەکۆم بە پەيوەندیەکانی نامر و مەئموور بکات نەك مەزاج و بەرژەوەندیەکان، سێیەم/ تا چەند تۆانیوتە دیاردەى دوو ئىدارەیی لە بریار و دەسەلاتی وەزارەتتان وەك وەزیر سەرتاسەری بکەن و نووسراوتان بۆ ھەموو سنوورەکان و وەك یەك كاری پى بکریت؟، كە ئەمە ئیمە وەكو لیژنەى ناوخوا لە زۆربەى شوپنەکان دا بە كامل جیاوازیەووە تەعامول دەکریت لە زۆربەى دەزگاگاندا، چوارەم/ تاچەند تۆانیوتانە کار لەسەر یاسا بکەن و بە یەك چاوا سەیری ھەموو لایەنەکان بکەن و خۆتان بە بەشیک لە لایەنە سیاسییەکان نەزانن و بەشیکى تر وەك ناحەز سەیر نەکەن؟، لەکاتیك دا ئەرکەکانتان وا دەخوازی بە بى جیاوازی و وەك یەك لەگەل لایەنەکان دا ھەئسوگەوت بکەن، پینجەم/ تا چەند تۆانیوتانە دەستی حیزب و کاری حیزبی لە نیوان کارمەندانى وەزارەتتان بە گشتى و بە تايبەت ھیزە چەكدارەکان دوور بچەنەووە؟ كە تا ئیستاش لەلایەن ھەردوو حیزبی دەسەلاتەووە بەزۆر و رازی بە ئاشکرا ئابوونە و مردەگىریت وکۆبوونەووەى حیزبی دەکریت و لەناو ھیزەکان دا، شەشەم/ بۆچی تا ئیستا نەتانتۆانیووە ھیزەکانى زيرفانى و بەرگری و فریاکەوتن یەك بچەنەووە كە ھاوشیووەى یەك بن لە ئىدارەى كۆنى سلیمانى و ھەولیر تا ئیستا وەك خۆیان ماووتەووە كە ئەمە مانەووەى دیاردەى دوو ئىدارەییە بە ئاشکرا واتە ھەیکەلیان نەبووتە یەك ھەیکەل كە ھەمان ئیشیان ھەییە، بۆچی تا ئیستا ھیزی چالاکییە مەدەنیەکان لە ھەولیر و دەوگ دروست نەکراووە؟ ئەم پرسیارە بە جۆریكى تر كرا بەلام من دەئیم بۆچی دروست نەکراووە؟ تەنھا لە سلیمانى و گەرمیان ھەییە ئەمەش نامازەییەكى تری دوو ئىدارەییە جەنابتان فەرمووتان لە زاخۆ و لە ھەولیر بەناویكى تر ھەییە، بەلام ھەمان ئیش دەکەن، بۆ نەکراووە بە یەك؟ پرسیارى ھەشتەم لە دواى خولى ئەفسەران دا ئەوانەى دەرچووی كۆلیژی زانستە سیاسییەکانن وەرتان نەگرتن؟ بۆچی؟ لە کاتیك دا نزیك ترین وەزارەتن لە ئیختەساسى ئەم كۆلیژەووە؟ ئەگەر لیرە دانەمەزرین وەزارەتیكى تر نیە لە ئیووە موختەس تر بى بە ئەوانەى كە كۆلیژی زانستە سیاسییەکانیان تەواو کردووە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سوئالی ئەخیرم نیە، لای من نیە.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لای ئیمە ھەییە و بە نووسراو دەیدەینى، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وئلامى پىرسىيىرى يەكەم/ ھۆكارەكانى ئەم رۇوداۋە زۇرن، ۋەك پىشتر ئامازەمان پىيانداۋە، بەلام ھۆكارى سەرەكى دەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋەكى كە خۇپىشانداۋەكان بە بى مۇئەت و لە كاتى نوپىزى ھەينى بوۋە، بۇيە ھىزەكانمان ئاگادار نەبوۋنە تاۋەكو ئامادەباشى بۇ بىكەن، ئەركى زىپەفانى نىە پاراستنى ناۋ شارەكان بىكات و لە ماۋەيەكى كورت رۇوداۋەكان رۇويانداۋ دواتر كە ھىزەكان جوۋلەيان پىكرا پەۋشەكە كۇنترۇل كرا، داتاكان ئەگەر دەتەۋى بە نووسىن دەدەمە جەنابت ھىچ موشكىلەم نىە، ۋەلامى پىرسىيىرى دوۋەم/ لە ياساى ژمارە 18 ى سالى 2011 ياساى خىزمەت ۋخانەنىشىنى و ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لە ھەموو عىراق خرايە بوارى جى بەجى كىرنەۋە كە زۇر لايەنى ئەم پىرسىيىرى چارەسەر كىردوۋە لەم فۇرسەتە دەمەۋى سۇپاسگوزارى خۇمان و ۋەزارەتەكەمان ئاراستەى لىژنەى ناوخۇى پەرلەمان بىكەين و كاك نەرىمانىش بە تايبەتى كە رۇلى جىدىان ھەبوۋ لە پەسەند كىردنى ئەم ياسايە، بوۋر نادىرپىت بە ھىچ بەرپىرسىك سزا و لىپىرسىنەۋەى ناياساىى دەرەق خوار خۇى ئەنجا بدات، ھەۋلى بەردەۋامىش ھەيە بۇ بنىر كىردنى ھەر دىاردەيەكى ناياساىى لەرپىگەى بەرزكىرنەۋەى ئاستى ھۇشيارى و ياساىى ئەفسەر و كارمەندانى دامودەزگاكان بە كىرنەۋەى خولى تايبەت بۇ ئەم مەبەستانە، ھەرۋەھا دەمەۋى ھەموومان ئەۋە بزانىن كە لە ھەرىمى كوردستان لە سالى 1992 دواى ھەلپىزاردنى يەكەم پەرلەمان ۋحكومەتى ھەرىم ۋەزارەتى ناوخۇ ۋدامودەزگاكانى پۇلىسمان ھەيە، بە بەردەۋام كارمان كىردوۋە كە شىۋازى مامەلە كىردن لە نىۋان كارمەندان و ئەفسەرەكان ۋبەرپىرسان گۇرپىكارى بەسەردابەينىن لەلايەك ۋھەرۋەھا شىۋازى پەپوۋەندى پۇلىس لەگەل ھاۋولاتى بەرەۋ مەدەنىەت و ھەلسوكەۋتى شارستانىانە ئاراستەكەيان بگۇرپىن، ئەۋ سىستەم ۋ پاشماۋەى لە رۇمى پىشۋو بۇمان جى مابوۋ شىۋازىكى ھوكمى شمولى دىكتاتورى بوۋ، داپلۇسىنەرانە بوۋ لە دواى پىرۇسەى ئازاد بوۋنى گەلانى عىراق و گۇرپىنى سىستىمى كارى پۇلىس لە ھەموو عىراق و ھەرىمى كوردستانىش گۇرپىكى نەۋەى باشى بەخۇيەۋە بىنىۋە، ھىزى ھاۋپەيمانان تۋانىان زۇر لە ھەلسوكەۋتەكان ۋ ھەتا جى و بەرگ و پىۋەندى ھىزەكانى ئەمنى گشتى گۇرپىكارى تىدا بىكەن، ھەتا لە كۇلىزى پۇلىس و ئەكادىمىە سەربازىەكان تا ئىستاۋانەى مافى مرفۇ و دىموكراتىەت و ھەلسوكەۋتى مەدەنى و فىرپوۋنى ئامپىرى تەكەنەلۇزى و زمانى ئىنگلىزى و گەلۋانەى تر كراۋەتەۋە لە پىرۇگرامى ئەم كۇلىزە، ئەكادىمىانە ئەۋە رپىرەۋىكى باشە، ئاراستەيەكى باشە تاۋەكو ئەفسەرانى پۇلىس لە نەۋەى نوۋ ھەست بە ئەركى سەرشانىان بىكەن و بزىنن ئەۋان بۇچى پۇلىس و دەبى بزىنن ئەۋان پارىزەرى سەرۋەرى ياسا و سەرۋمالى ژيانى ھاۋولاتىانىان لە ئەستۇ دايە، ئەۋان نوپىنەرايەتى ھكومەت و دەسەلات دەكەن بەرامبەر ھاۋولاتىان دەبى بزىنن ئەگەر كەسىك موخالەفەيەكى كىردىان لە خۇپىشانداۋن بەشدارى كىردىان بى چاۋپىكى دوزماننە سەپىرى بىكەن، چۈنكە ئەۋانە ھاۋولاتىن و دوزمن نىن، لە كۇتايى دا ھەر جەماۋەر و ھاۋولاتىانى ئەم ھەرىمەن پىرپارى يەكلاكەرەۋە دەدەن بۇ سەرچەم بابەتە چارەنۋوسسازەكان، ئىمە لە سەرچەم دەسەلاتەكانى پەرلەمان و ھكومەت دەسەلاتى دادۋەرى پىۋىستە لە خىزمەتى بەرژەۋەندى ئەۋان كار بىكەين و ھكومەت بەرپوۋە بىبەين، ۋەلامى پىرسىيىرى سىيەم/ نووسراۋەكانى ۋەزارەت لە ھەموو ھەرىمى كوردستان

وہك ىهك كارى پى دەكرىت و هىچ كىشەيهگمان نىه لەم بارەيهوه، بەلام لەگەل ئەوهدا هەندى جار زىدەرەوى دەكرىت، ئەوهى پىمان گەشىت بىت رپوشوونى ياسايمان وەرگرتوو بەرامبەريان، وەلامى پرسىارى چوارەم/ ئىمه وهك وەزارەتى ناوخۆ بە هەموو پىكەتەگانىهوه بەشىكىن لە حكومەت و بە پى بەرنامە و پلان و سىياسەتى حكومەت كار دەكەين، ئەم حكومەتەش لەلايەن پەرلەمانەوه متمانەى پىدراوه كەواتە ئامادەبوونى ئىمه لەم سەكۆيه نىشانەى ئەوهيه كە ئىمه هاتووين كاروچالاکىهگانمان پىشكەشتان بكەين و وەلامى تىبىنىهگانان بەدەينهوه و ئىوش دەتوانن هەلسەنگاندنى كارەگانمان بكەن، ئىمه راستە بەشىكىن لەلايەنىكى سىاسى ناو پەرلەمان و حكومەت، بەلام بە ئەركى سەر شانى خۆمان دەزانين بەرگرى لە هەموو خاك و نىشتمان و بەرژەوهندى گەلەگەمان بكەين بە بى جىاوازى، لە راستى دا پاراستنى ئەمنىهت و دابىن كردنى تەناهى بۆ هەموو كەسىكە و بە بى جىاوازىه و هەموو هاوولاتيان سوودى لى وەرەگرن، تەنها عەدالەتى مۆتلەق لە دابىن كردنى ئەمنىهت دا هەيه، چونكە بۆ هەمووان وەكو يەكە، وەلامى پرسىارى پىنجەم/ حىزب رۆلى نىه وهك رپكخستن لە كارى هىزەگانى ناوخۆ و ئابوونە وەرگرتن، لەسەر لىستى مۆچە نىه، بەلام كارمەندىك يان ئەفسەرىك پارتىه يان يەكىتىه و يان گۆرانە بە ئارەزووى خۆى هاتووچۆى رپكخراوىك دەكات ئەوه بابەتىكى جىاوازه، لەم بارەيهوه گشتاندانمان كردوو بۆ سەرجهم فەرمانگەگانى سەر بە وەزارەت بە هىچ شىوهيهكى نابى كار بە تەزكىهى حىزبى و ئابوونە وەرگرتن و يان هەر سىمايهكى حىزبايهتى لە كاتى دەوامى فەرمى دا پىدە بكرىت، ئامازەمان داوه كە سەرپىچى كار لە هەر پۆستىك بىت و پەلەيهك دابىت رپوشوونى ياساى بەرامبەر وەرەگىردى، وەلامى پرسىارى شەشم/ هەر دوو هىز بەرگرى فرىاكەوتن و زىرەفانى سەر بە وەزارەتن و گرفتمان نىه ئەركەگانىان بەشىوهى ئاساى جى بەجى دەكەن، تەنها ناويان جىاوازه، سوئالى بۆچى تا ئىستا هىزى چالاکىه مەدەنىهگان لە هەولير و دەوك هىزى چالاکىه مەدەنىهگان لە هەولير و دەوك بوونيان هەيه و بەشىكن لە هىزى ئامادە، هەمان ئەرك و چالاکيان هەيه و بەم نىكانە رپك دەكرىنەوه وهك فەرماندەى هىزى چالاکىه مەدەنىهگان لەو شارەدا، ئەگەر تىبىنىتان كەردبىت لە خۆپىشاندانەگانى رابردوو لەناو شارى هەولير هەمان ئەو هىزانە بوون ئەركى پاراستنى ئەمنىهتى خۆپىشاندانىان دەبىنى، سوئالى ئەخىر لە لای من نەبووه، دەرچووى كۆلىزى زانستە سىاسىهگان، بەراستى ئىمه پىوىستىهگان كە دانىشتىن وەكو لىژنە پىوىستىهگانىان چى بوو دىارىان كرد، چونكە دەرچووى زانستە سىاسىهگان زۆر زۆر بوون كە دەيانوىست تەقدىم بكەن بۆ كۆلىزى پۆلىس، ئەنجا كۆلىزى ياسا و ئىدارە و بايولوزى و ئەو بەشانەيان ئىختىار كرد، بۆيه ئىمه تەنها ئەوانەمان وەرگرت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىبت هەيه؟ كاك نەرىمان فەرموو.

بەرپز نەرىمان عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من به تېبېنى بۇ باره ئەمىنەگە وازم له ژمارهگه هېنا كه بهرپز كاك كريم فەرمووى كه داواى بكهين بمان داتى، بەلام ئېمە وتمان نايا ئەو و ايه كهكەمى ميلاك ھۆكار بوو نەيانتوانيوه ئەركى خۇيان جى بەجى بکەن يان نا؟ بەس بە ئا و بە نا؟ ئەو پرسىياره وەلامم وەرنەگرتەو، دوووم/ كه من باسى كەسىتى ھېزەكانى پۇليس و ئاسايشم كرددووه له زمى ئەم وەزارتە، بەئى كاك كريم وتى ياسا ھەيە و پىنمايش ھەيە، قسەكەى من لەسەر ئەوھيە ياساكان كارى سەرورەنەى لەسەر ناکرېت، بۇ نموونە ياسا رېكى خستووھ ھەر ئامرېك له ئاخىر دەرەجەھيەو بۇ خواروھ رېكى خستووھ و تەنزىميان چۆنە و بە پىي ماددە له قانون دا ھاتووھ نابى سنوورى خۇى تى پەپىنى، بەلام بەداخوھ ئەم ياسايە بۇ ئامرەكان بۇ خواروھ جى بەجى دەبېت، بەلام له خواروھ بۇ سەرھوھ من پىموايە له ئاستى زۆر زۆر خوارە، ئەگەر له ئاستى سفر نەبى، تەننەت ناتوانى بە ئامرەكەى بلى بەسیت ترين شت بلى ئىستا بووھتە دياردەھيەكى زۆر شائىع يەكسەر بەس بە دلى نەبوو نەقل دەبېت له كاتىك دا له ھىچ سزايەكى عەسكەرى دا نەقل سزا نىە، نەقل دەبى بۇ بەرژوھەندى گشتى بىت، ئىستا بووھتە سزايەكى عام لەم ھەرېمە، كاك كريم نەقل سزا نىە بەپىي ھىچ پىوھرېكى ياسايى دەبى بۇ بەرژوھەندى گشتى بى و بەرژوھەندى گشتى دەبى ھۆكارەكەى پوون بکرېتەو، له كاتىك دا ئەم كەسە ئەگەر لېرە خراپە، نەقلت کرد له ناحیەھەگەو بۇ ناحیەھەكى تر كەواتە لەویش ھەر خراپە، بۇيە فەلسەفەكەى ئەوھيە ئەمە سزا نىە ونابى بە سزا حساب بکرېت و ئىستا بەردەوامە، ئەوھ جارېك لەوانەى كه بلىين ئابوونە نادەين، راستەوخو يەكېك له ھۆكارەكان نەقلە، ئەمرو كه ھاتووم بۇ لای جەنابت سى كەس تەلەفۇنى بۇ من كرددووه، كه تەنھا دەلئىن ناویرىن بلىين ئابوونە، بۇ نموونە يەك شت كەدەلئىم نايەلن بلىين ناتوانى دىفاع له مافى خۇى بكات، 60 ھەزارى ئى براوھ، پىي نالئىن بۇ، من يەك نموونە بۇ جەنابت باس دەكەم كه بەرگرى و فریاكەوتن له سلیمانى و زىرەفانیش لېرە وایە، شەست ھەزارىان ئى دەپرن بۇ ئا و خواردن، كاك كريم چەند جارېك باسمان کرد، وتمان خواردن كیشەھەك نىە ئەگەر بە شىوھەكى عەدالەت لىي بېرى، بەلام كاتىك كه چووھ ئەوھى گومان بوو، ئەم ئەفسەرە يان ئەو كارمەندە كه گومانى ھەبوو لەسەر ئەوھ ئەمە بەراستى نەمانى متمانەھە، وە كەسىتى ئەمانە كه كاتى ھەستیان کرد خۇيان زولمیان ئى دەكرېت چۆن دەتوانن ئەوان بتوانن زولم لەسەر خەلك ھەلېگرن و ئەوان بوونە پارېزەرى خەلك بۇيە كەسىتیهكى بەقوھتى پىوېستە بۇيە ياسا ھەيە خوار دەپارېزى له سەرھوھ، بەلام ناتوانى بەكارى بەپىنى، بۇيە ئەمە لېرە مەحكەمەى دائىمى ھەيە لەم ھېزانە كه ئەسلەن خواروھ بۇ سەرھوھ ناتوانى بەكارى بەپىنى، ئەگەر ئىستعمالى دەسلەتەكەى کرد بەشىوھەكى تەعەسوفى ئەمە ناتوانى بە ھىچ شىوھەك بەكارى بەپىنى، ھەرھەا مەحكەمەى موجزە ھەيە و غير موجزە ھەيە، ماددەى ياساييان ھەيەو دەبى ھۆكارەكانى ھەر سزايەك له كارمەندەكانى ھەبى، دەبى مەحكەمەھەكى ھەبى يان موجزە يان غير موجزە، يان دائىمىە و يان غير دائىمىە و ئەوھشى كه ناچیتە قالىبى ماددەوھ مەحكەمەى زەبیت ھەيە ئەویش دەبى بە نووسین بىت، دەبى ھەموو شروتهكانى مەحكەمە له مەحامیەوھ و له دىفاعەوھ و له شایەتەوھ، بەلام ئەمانە نىە لەمەرکەزەكان ولە بەرپوېراتیەكاندا راستەوخو بە كتابیکەوھ دەروات و

بەرزى دەكەنەوۋە بۇ جەنابت بە دلى نىيە و فەسلىشى دەكەى، بۇ نموونە لە دوو ھەفتەى پىشوو نموونەيەكى و سىدسادق ھاتە بەردەستى ئىمە تەنھا لەسەرى نووسىوۋە و فەسلەكەى بۇ ھاتوۋەتەوۋە وئىمە وەكو لىژنەى ناوخۇ داوامان كەرد بەس ئەمەرى فەسلەكەمان بەدەنى، ئەمەرى فەسلەكەشىيان نەدا و بزائىن ھۆكارى چىيە؟ نەيان دا بە لىژنەكە كاك كرىم، بۇيە ئەمە لە خۇمانەوۋە نىيە، ئەم ھىزانە تەنانەت ھەرگەسەكە دەمەزرا لەم ھىزانە بە پىي ياسا بۇ ئەو مەبەستە دادەمەزرى دەبى ھەر ئەو مەبەستەش بەكاربىت، دوئى جەنابىشت لام وايە بىنيت، لە خۇپىشانداكەى سلىمانى دا كارمەندەكان دەلئى ئىشى مائمان پى دەكرىت، ئىحترامەن ئىشى رازاندەوۋە مىزمان پى دەكرىت، باقى برادەرانى ئەو مەسئولانە يان ئەو كەسانەى كە لەسەريان بەكارىان دەھىنن و لە چەندىن نموونە بۇ ئىمە و تراوۋە و دەتوانىن بە نموونە باسى شوئىن ھىنەكانىش بەكەين ئىستا بۇ ئەوۋە ناشىت، ئەمە لە كاتىك دا كارى ئەمانە نىيە كارى ئەوانە پاسەوانەتە، پاسەوانەتى يان شەخسەكەيە يان مائەكەيەتە، ئەو برادەرانە باخيان ھەيە و كارىشيان پى دەكەن، لەلەى ئىمە سكاللا دەكەن و دەلئى بۇ سكاللا دەكەن، سكاللا چى بەكەين فەسلىشمان دەكەن و دەرىشمان دەكەن و بوختانىشمان بۇ دەكەن، ئەمە وەكو ياسايەكە، بەلام وەكو خالى دووم، جەنابت فەرمووت ئىمە قەرارەكانمان وەكو يەك دەردەكەين، بەلئى وەكو يەك دەرى دەكەين، بەلام وەكو يەك كارى پى ناكرىت موشكىلەكە لەوۋيە، لە ھەولئىر بە جۇرىكى ترە و لە سلىمانى بەجۇرىكى ترە، چەند جارىكىش باسما كەرد لای جەنابتان، بۇ سەرورەرى كەردنى ياساۋ سەير كەردنى ھەموۋ لايەنەكان وەكو يەك و تەنھا بۇ كار بۇ لايەنەك نەكەن، يەئەنى كاك كرىم ئەمە پىويستى بە رۇشنىبىرەكى ياسايى ھەيە بۇ ئەم كارمەندانە، بۇ نموونە بىجگە لەوۋى كە ئەم كارمەندانە و تەيار دەكرىن كە لايەنەكانى ئۇپۇسىۋن يان لايەنەكانى غەيرە دەسلەت بە جۇرىكى تر سەير دەكەن، تەنانەت لىپرسراۋەكانى ئۇپۇسىۋن و ئەوانەى تىرىش لى گەرى تەنانەت رۇژنامەنوۋەسەكانى ئۇپۇسىۋن، يان بى لايەنەكان، ئەگەر بىتو كامىرايەكەيان پى بى ئىستا عوقدەيەكى زۇر گەورەيان لادىرست بوۋە، لە ھەركوئى بىنپان لىي دەدەن و كامىراكەى لى دەسپىن و شىرەتەكەى لى دەسپىن ئەگەر تىھەلدىانىشى نەكەن ئەوۋە شەنسى ھەبوۋە، يان سەجنى نەكەن، بەلام بەداخەوۋە ئەمە بە ھەمان چاۋ سەير ناكرى بۇ لايەنەكانى دەسلەت لەلايەن ئەم ھىزانەوۋە، لەوانەيە لەلايەن ھاۋولاتىەوۋە شتى وابى بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋەسەكانى دەسلەت، بەلام لەلايەن ئەم ھىزانەوۋە موشكىلە وايە كە بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋەسەكانى پىشلىكارى دەكرىت بە تايبەتى ئەوانەى ئۇپۇسىۋن و بى لايەنەكانن، بۇ پىرسىارى پىنچەم كارى حىزبى تا ئىستا كۇبۇونەوۋە دەكرىت لەناۋ ھىزەكاندا كاك كرىم، ئىمە لە مانگى پىشوو ھاتىنە لای جەنابت لەو دەقەيەى كە ئىمە دەردەچىن ھاتىنە دەروە من تەلەفۇنىكەم بۇ ھات لە مەركەزى زىرەفانى لە ھەولئىر ناۋى شەخسەكەشم لەلايە و لە بەشى رۇشنىبىرى لە مەركەزى ھىزەكانى زىرەفانى لە قىادەى زىرەفانى پىيان راگەياندىن كە كۇبۇونەوۋەى حىزبىيان پى كەردوون، تەنانەت و تەم باشە ئىۋە جەنابت بە ئىمەت راگەياندا كە نووسراۋەكەش ھەيە و نوسخەشت بۇ عەرز كەردىن و كە ناردوۋتە بۇ قەدەغەكەردنى، ھەر لە نەفسى ئەو بە سەعات و نىۋىك دواى ئەو تەلەفۇنە وتى كاكە ئەوۋە

پېيان وتووین فلان کەس پېی وتوین له قسمی رۆشنبری لەناو دەزگاگە وتویتی ئەو لە ئیعلام دەوتری و برپاریکە و نازانم چی، نابئی گوی لەوانە بگرن، تۆ هیزی حیزی دەبی واکار بکە و دەبی ئابوونەکەش بەدی، بە هەمان شیوە لە بەرگری فریاکەوتن لە سنووری سلیمانی بۆ مەزوعی شەست هەزارەکە من دەتوانم روونی بکەمەووە بۆت کە نزیکە 40 هەزاری سەرف دەبیت، بیست هەزاری دەبردپۆ و ناتوان بلین بۆ؟ لە کوپووە دەبردپۆ و چۆنیش دەبردپۆ؟ بە کیلۆ و بە گرام و بە دانە تەنانت لە برنج و پروون وشەگر و تایت و سابوون و لە چایە، کە چیان بۆ سەرف دەگریت لەلامە، چەندیکی تی دەچی؟ غەدریکی زۆر هەیه، کاک کریم داوات ئی دەکەم ئەووش چارەسەر بکە کە زیادەیان ئی دەبەن، هەر وەها نمونەیهکی تریش هەیه لە دوو لیوای جەنابت باست کرد، ئەو دوولویایە کە پاسەوانی کۆمپانیاکانی نەوتن، لە هەندی شوپنیاکان دا کۆمپانیاکە خواردنیاکان دەداتی، کە چی هەمان ئەو

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە ئەو شتانه دەزانی بۆچی جەنابت نەتھیناوە لە لیژنەکە خۆت و لیژنە موناقلەشە بکە، بۆ ئەووی بیهینینە ناو پەرلەمان بانگی تەرەفی مەسئول بکەین، چاوەکەم ئەو شەرەحە لە سوئالەکانت دەرچوو، رجائەن وەرەووە سەر سوئالەکانت، تەعقیبیش بەو شکله نابئی، محازەرە دەدی ئاخر ئەویش 111 ئەندام پەرلەمان لیژنە، نا؟، تەواو، کاک نەریمان فەرموو.

بەرپۆز نەریمان عبدالله قادر:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

شەریکات دەیات 60 هەزارەکەشیان ئی دەبرن بۆ نمونە لە حەسیرە و لە کوردەمیرەکان کە دوو ساریەن، ئەو نمونەشیان زۆر، ئەووی خالی نەخیریش بۆ خەرجی زانکۆ زۆر، من پیموایە علومى سیاسی لە هەموو ئەوانە زانکۆکان زەرور تر بوو کە لەو کۆلیژە دابندرین، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپۆز کریم سنجاری (وەزیری ناوخۆ):

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

من وەلامم دایەووە وتم هۆکاری تر هەبوو، کاک نەریمان پێشتریش باسی هۆکارەکانم کردوو، بە نەیسبەتی یاساکە جەنابت دەزانی ئیمە چەند موشکیەمان هەبوو جەنابت پۆلیس بووی، موقەدەمی پۆلیس بووی، دەزانی چەند موشکیەمان هەبوو لەبەر بی یاسایی، چەند گیروگرفتمان هەبوو، چەند هەولمان دا و جەنابت یەکیک بووی لەگەڵ لیژنە ناوخۆ کە ئەم یاسایە بەرەو پێش ببهی و لە پەرلەمان تەسیدیکی بکە، کە یاسایەکە کەوتە دەست ئیمە ئیستا ئیمە ماددەیهکی باشمان لەدەست دایە بەو یاسایە ئیش

دەكەين، ياسايەكەش ئەو ھەمووی يەك، دوو مانگە كەوتووتە كار، مەجالمان بەدەنى با ماوھەكى بەسەر بچیت و ئىنجا وەرن ئەگەر ئەو ما، ئەو وەختە ھەقى جەنابتە بىی و لیڭرە نموونەشمان بەدەیی بۇ ئەوئە ئیئە موتابەھەى بکەين و بەدوای دا بچین، بە نىسبەتى خواردن، بۇ ھیزەکانى ئاسایشى ناوخۇ ئیوھ لیڭرە بېرارتان دا 330 ھەزار دینار سەرف بکریت بۇ خواردن، موافقەتى ئیوھ بووھ وەوگو بەغداتان لی کرد، ھەندئ ھیز ھەپە تەبەیی ئەم پارەپە دەدریتە پۇلیس خۇی، ئەوانەى لەناو شارەکانن و لە مائی خۇیانن ئەوھ موشکیلە نیە، بەلام ھەندئ ھیزمان ھەپە لە رەببەپە، 15 رۆژ بە شەو و بەرپۆژ لە واجب دەبئ، دەبئ خواردنئ بەیانئ و نیوهرۆ و ئیوارەى بۇ بچیت، ئى دەبئ جیھەتیک ھەبئ خواردنئ بۇ تەئمین بکات، ئەو 60 ھەزارە بۇ ئەوھپە كە لییان دەبېن خواردنئان بۇ دابین دەكەن، لەبەر ئیعترازاتى خەلکەكە، خەلکەكە دەپەوئ 330 ھەزارەكەش وەربگری و ھكومت خواردنئشى بۇ تەئمین بکات، ئەوھ لە ھیچ ولاتەك و لە ھیچ دنیایەك باوهر ناکەم ئیوھى پەرلەمانتاریش تەئیدئ ئەوھ بکەن، بۇپە ئیئە لیژنەپەكەمان داناوھ، لیژنەكە خەریكن راپۆرتیکى باشمان دەدەنئ چۆن ئەو مەوزوھە چارەسەر بیت، من نالیئم 60 ھەزار دینار بۇ مانگیك سئ وەجبە خواردن كەمە و زۆرە و تەلاعوپى ھەپە و من ناتوانم ئەوھ بلیئم، ئەوھ لیژنەكە قەرارى لەسەر دەدات، لەسەر ئەوھى انشالله ئیئە ئیجرائاتیش وەردەگرین.

بەرپیز سەرۆكى پەرلەمان:

امینە خان فەرموو.

بەرپیز امینە زکری سعید:

بەرپیز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەف ھیزانە ناسنامە ھكومتینە، وەزارەتا ھەوھ چ پلان و بەرنامە بۇ بەھیزخستنا كەسایەتیا پۇلیس و چەوانیا رەفتار كرنان وان دگەل وان ھاوولاتیان ھەپە، وەزیرئ ئامازە دا ھەندئ كو گەلئك خولیت راپھینانئ بۇ وان دینە فە كرن، لی وا دیارە ئەف خولە نە لە ئاستیت پیتقى دانە، بەرنامە ھەوھدا ھەپە كو خولیت سەردەمیانە كو ب شیوھەكى یئ بنەرەت گۆرانكاریا ناف پۇلیسئ دا ھەبیتن، ھەندەك ژ پۇلیسئ زالگەھان ھەمان رەفتاریت نا مەدەنى دگەل خەلکيا ھەى، ھەندەك پرسیارپن خۇ بئ رپیزی و ئیھانە والاتیا دكەن، وەكى دش كیفە چى و دش كیفە چى و تۆ خەلکئ چ گوندئ و تۆ خەلکئ چ جیئ؟، یەعنئ براستئ ئەفە ھەندەك پرسیارن كو شولئ پۇلیسئ نینە، پۇلیسئ چ عەلاقەتا ھەى كو ئەز كو سايەقى مەى یان چ پەپوھندئ دگەل وى كەسئ ھەپە ئەز د سەپارا دا، شولئ پۇلیسئ پاراستنا ئەمنیەتا یا وەلاتیە، نایا نەپیتقىا پۇلیس بەپنە راپھینان و فیركرن رپیزی خەلکى بگرن، پەپقى رپیزگرتنئ بكاربیینن و سلاققئ ل خەلکى بکەن و بپیزن بئ زەھمەت ناسنامە خۇ بەدەنە فە، بئ زەھمەت ئەم دئ بۇ ھەوا زەھمەتئ چئ كەن بەس ئەگەر بشئ سەپیرئ خۇ بەدەپنە خەلکئ، بەس ئەفە شولئ پۇلیسپپە، لی ئەم بیینن گەلەك پۇلیس ھەتا ئیشارەتئ دەستئ دگەل ولاتیا دناخافن ھەپە وەرە، یەعنئ ئیشارەتئ دەستئ كو ئەفە زى گەلەك ئسلوبەكى نەپا شارستانپە، مە فیت بزانین پلان و بەرنامئ وەزارەتئ بۇ نەھیلانا فئ دیاردا نەشارستانئ چنە؟ بەرپیز

جەنابى ۋەزىر قان دەھ سالى بۇرى دا ھەۋە چەند ئافاھىيەت بىنگەھىت پۇلىسا دھۆكى ئافا كرىنە، چەند بىنگەھ بىنەجىپەن، ئەم بىنن كۆ گەلەك بىنگەھىت پۇلىسان د ھەندەك رېقەبەرىيەت دىيەت حۇمەتتەنە بۇ نەمۇنە مالتايى رېقەبەرىيا پۇلىسا يەت بىنبايەتتى زراعى دا، بۇ ھەتا نوكە پۇلىسى ئامادە و ھاوارھاتنى جىل و بەرگىن خۇ ب خۇ دكپن؟ بۇچى چ نەسرىيە لىبەر دەستى بىنگەھىت پۇلىسان نىنە، ئەۋە ھەزى ھەفتى و پەنجا ھەزارا كۆ بىراستى ئەفە ۋى گەلەك كۆۋمەكى كەمە، ل كۆپ ياسايى 86 ئى ساللا 2004 بەشى 11 پەنجا سەدى ۋ داھاتى ھاتن و چوونى بۇ گەشەپىدانا مەرورى بۇ ۋەزارەتا ناۋفخۇ دچىت، ئى ھەتا نوكە گەشەپىدانا مەرورىن نە ل كۆپ پىتقىانە، ئامرىيەت ب كارتىت گەلەك بى سەروبەر و لاۋازن، بۇ نەمۇنە ئەۋ ئامىرت لاسكيا ما بەينا وان دا ھەتا نوكە تۆرەكى فەيا گریدای نىنە، جىل و بەرگىت وان د ۋەخت دا بۇ ناھىنە كرىن، دەمى تى ۋى گەلەك بى سەروبەرن، ئەمى چوۋىيەن زىستانى دا و ماھى دۋازدە ۋى ھەتا نوكە جىل و بەرگ بۇ مەرورىا دھۆكى نەھاتىنە كرىن، جەنابى ۋەزىرى ئەف ھەمى داھاتە بۇ مەراما گەشەپىدانا مەرورى بۇ ۋەزارەتتى تىت بۇ چەۋا دىتە مەزاختن؟ گەلەك گازاندە ۋى لای ۋەلاتيان بۇ حۇمەت تىن كۆ پۇلىسىت ھاتن و چوونى بى ۋاۋەستان دىن و ئاگەھدار كرىنا شوڧىران سزايىا بۇ دىقىسن، مەراما من نە ئەۋە كۆ بكامىرا، مەراما من ئەۋە كۆ پۇلىسىت ھاتن و چوونى بى ۋاۋەستاندىن و ئاگەھدار كرىنى شوڧىران سزا بۇ شوڧىران دىقىسن و ئەفە قەت نابىتن، پىتقىا شوڧىران كەيى ئاگەھدار بى كۆ چ جۆرە سەرىپچىت تىتە سزا دان، بەرپىز جەنابى ۋەزىرى مە دىقتى بۇمە ۋوون بىكەن كۆ پۇلىس ۋ چ دەسەلاتا ياسايى قى كارى دكەن؟ سىپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سونالى يەكەم/ بەلى ئىمە ھەستمان بەم بۇشايىيە كىردوو ھە ھىزەگانمان و دەبى چارەسەرى بىكەين لە بەرنامەى ئەمسال 500 پۇلىس بۇ دھۆك و نىكەى 2000 پۇلىس بە گشتى دادەمەزى، بۇ سالى ئايىندەش ھىوادارىن ئىۋەش ھاۋكارمان بن لە كەم نەكردنەۋەى ئەۋ رېژەيەى داۋاى دەكەين بۇ پىرگىرنەۋەى مىلاك بە گشتى، ئەۋەش راستە لە ۋوۋاۋەگانى 17 ى شوبات و دواتر نىكەى 460 پۇلىسمان بىرىندار بوۋە، دوو شەھىدمان ھەبوۋ، لە ۋوۋاۋەگانى دھۆك و زاخۇ زىاتر لە 32 لە ھىزەگانى ناۋخۇ بىرىندار بوۋن بە دەستى خۇپىشاندىران، ئىمەش پاراستن و پاگرتنى سەروەرى ياسا لە ھەر كۆپىيەك بىت بە ئەركى سەر شانى خۇمانى دەزانىن و بەردەوامىن، لەلایەكى ترەۋە لەۋۋى نەۋەيەۋە بەلى پىۋىستمان بەراھىنانى بەردەوام ھەيە، پىۋىستمان بە نوئى كىردنەۋەى بەردەوامى جىل و بەرگ و ئۆتۆمبىل و كەلۋپەل تايبەت و لەم ۋوۋەۋە ھەندى جار لەگەل ئەنجومەنى ۋەزىران و ۋەزارەتى دارايى دوۋچارى كىش و ھاتن و چوونى زۆر دەبىنەۋە، لەبەرئەۋە ۋەك پىۋىست بەپىر داۋاكارىيەگانمان نايەن، راستە بە

نيسبەت سونالى دوووم بەللى ئەوۋە پاستە زۆر جار حالەتى سنوور بەزاندىن لەلايەن ھېزەكانى ناوخۇ بەرامبەر ھاوولاتيان ھەلئوكەوتى ناشارستانيانە ئەنجام دراو، بەلام ئىمەش دەست بەجى رى و شوپىنى ياسايمان بەرامبەريان وەرگرتوۋە، بەردەوامىن، ھەروھە بەردەوام خولى راھىيان و رۆشنىبرى و بەرزكردنەۋەى ئاستى تواناكانيان دەكەينەۋە، لەم ساللەۋە ئەگەر كەسك لە رېزى پۇلىس دابمەزىت ناپىت بېروانامەى لەناۋەندى كەمتر بىت تاۋەكو بتوانى بەشدارى خولەكان بكات و تواناى پىشكەوتنى ھزرى ھەبى، سونالەكە ت كروۋە كە بىكەى پۇلىس دەبى بە پى قانۇن لە ناحىە لە 30 كەس پىك بىت، سەحبت كرىد؛ باشە چونكە سونالەكان تىكەل بوون، بە نىسبەتى ئەۋەى كە 10 ساللە چەند بىكە لە دەۋك كراۋنەتەۋە، ئەو بىكانەى كەۋا كراۋنەتەۋە لەسنوورى پارىزگاي دەۋك بەم شىۋەيەى خوارەۋەيە، 19 كۆمەلگاي كارگىرپىمان ئاۋەدانكردوۋەتەۋە لە قەزا و ناحىەكان كە ھەموويان بىكەى پۇلىسيان تىدايە، ھەروھە دوو بىكەى پۇلىسمان كروۋە لەگەل 3 بىنايە بۇ بەند كراوان، ۋە بالەخانەيەك بۇ بەرپوبەرايەتى پۇلىسى دەۋك، ھەروھە لەگەل كرىنەۋەى 26 بىكەى پۇلىس، دە نوسىنگەى نەھىشتى تاوان، 15 بىكەى شارستانى، 6 بىكەى پۇلىسى كارەبا، 8 بىكەى پۇلىسى دارستان، 7 نووسىنگەى بەدواداچوونى توندوتىزى ئافرەتان، لە پلانى ئەم سال دا 9 بىكەى پۇلىس موافقەتى بۇ كراۋە بۇ جى بەجى كرىن، ساللەنە جل و بەرگى ھەموو ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لەلايەن ۋەزارەتەۋە دابىن دەكرىت و تەنھا بۇ ئەم سال نەبىت، ھۆكارەكەش دەگەرپتەۋە بۇ ئەۋەى ويستمەن جل و بەرگى زۆر باشيان بۇ دابىن بىكەىن و رىككەوتنمان لەگەل كۆمپانىيەكى نەروىجى كروۋە كە جل و بەرگى ھېزەكانى ناتۇ دابىن دەكات، بە پى ستانداردى جىھانىە و دوو جار نووسراومان بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران ناردوۋە بە مەبەستى رەزامەندىان، بەلام تاۋەكو ئىستا ۋەلاممان پى نەگەيشتوۋە، ئەۋەى خۇپىشاندىان پۇلىسى زالگەكان ھەندىك پۇلىسى زالگە، بىورن بازگەكان بە گشتى بەرپوبەرايەتى ئاسايشى گشتى سىپىرداون، پەيوەندى بە ۋەزارەتى ناوخۇۋە نيە، ئاسايشى ئەۋان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تەعقىبىت ھەيە؟ امينە خان فەرموو.

بەرپىز امينە زكى سەيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

پرسىارا ھەفتى و ھەشتى؟ پرسىارا ھەفتى گور ياسايا ژمارا 86 سال 2004 يى بەشى 11 پىنجا سەدى ژ داھاتى ھاتن و چوونى بۇ گەشەپىدانا مرورى بۇ ۋەزارەتا ناخۇ دچىت، لى ھەتا نوکە گەشەپىدانا مرورى نە لگور پىتقىيەنا؟ نامرىن بىكارتىن گەلەك بى سەروبەر و لاوازن، مەسەلەن من نمونەى لاسلكى ھىنان ھەتا نوکە ب تۆرەكا وا گرېدانىنە و ئەكەر ھەزى گەلەك گەلەك كەمن، جل و بەرگىت ۋەختى دا نىنە كرىن ۋەختى زۆر بى سەروبەرن، جەنابى ۋەزىرى ئەف ھەمى داھاتى بۆمەراما گەشەپىدانا مرورى بۇ ۋەزارەتى تى بۇ چ چەۋا دىتە مەزاختن؟ پرسىارا ھەشتى گەلەك گازاندە ژ لايى ۋەلاتيان بۆمە تىن كو پۇلىسىت

ھاتن وچوونى بى ۋاھەستاندن و ئاگەھدار كرنا شوڧىران سزايى بۇ دنقىسىن و ئەڧە قەت نابىت، پىتڧيا شوڧىريا ئاگەھدار بى كو بۇ چ جۆره سەرپىچى تىتە سزادان، بەرپىز جەنابى وەزىرى مە دڧىت بۆمە روون بىكەن كو پۆلىس ب چ دەسەلاتا ياسايى ڧى كارى دكەن؟.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر ڧەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، بەنىسبەتى سونالى ئەوھى كە پەنجا لەسەد لە پارەى ھاتوچۇ بۇ پەرەپىدان سەرف دەكرىت ئەمە تا ئىستا زۆر بە باشى سەرف كراو، من نالىم كەموكۆرى نى، بەلام تۇ ناتوانى بەيەك دەرەجە بچىە سەربان، چونكو جىھازەك دەكرى دەبى تەدرىبى بۇ بىكەى چۆن بەكارى دىنى، جىھاز كرىن موھىم نى، بەلام بەكارھىنانەكەى موھىمە، بە نىسبەتى ئىتسالات باس ت كرر باشترىن ئىتسالات لە مرورى دھۆك و ھەولير و سلیمانىە، باشترىن سىستەم خاسەتەن لە ھەولير و دھۆك ئەوھى ئەپكۆ سىستەمە كە ھەموو ئىتسالات لەگەل ھەموو دەزگاكان دەتوانن ئىتسال بىكەن، نازانم كى بە تۆى گوتوو ناتوانن، من لە وەزارەتى ناوخۇ دادەنىشەم دەتوانم يەك زرە دەستى لى دەنىم دوو ھەزار و ھەشت سەد جىھاز قسەى لەگەل بىكەم، پۆلىسى ھاتوچۇش لەو جىھازانەى پىيە، ئەو ئىشاراتى مرورى ترافىك لايتەكان ئى ئەوانە ھەمووى لەسەر ئەو پارەيە سەرف كراو، بۆيە ئىمە قسورىمان نەكردوو پارەى خۇيانە و ئىمە بۇ خۇيان سەرفى دەكەين، بەلام بە مەراحل، چونكو ناتوانىن ھەموو شتىك بە يەك رۆژ جى بەجى بىكەين، بە مەراحل بۇيان سەرف دەكەين، بە نىسبەتى سزاي پۆلىسى ھاتوچۇ يەككىك سزا دەدات بى ئەوھى ساىەقە بزانىت، من نازانم دەبىت نموونەم بدەيتى لەچەند حالەتتىك، بەلام ھەندى حالەت ھەيە شوڧىر بە سورعەت لى دەخوڧىت، سزاي بۇ دەنووسىت، پىي نالى ۋاھەستە ئەو سزاكەتە، سەيارەكەى موخالف ۋاگرتوو سزاي بۇ دەنووسىت، خۇى پىي نالىت تۇ موخالىڧ ۋاھەستاوى سزات دەكەم، بەلام ئەوانەى كە بەپىي سزا بى ئەوھى ئەو بەزانىت، ھەندى نموونەمان پى بدە سوپاست دەكەم، بۇ ئەوھى من بتوانم جوابت بدەمەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار سەرگول رضا حسن، ڧەرموو.

بەرپىز سەرگول رضا حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پىرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كرىبوو، دوو پىرسىارىان جوابم وەرگرتەو، كە تايبەت بوو بە پۆلىسى چالاكى مەدەنى كە لە دھۆك نى، پىرسىارەكەى تىرشىان تايبەت بوو بەرپىزەى ۋاھەستەى ھاتوچۇ كە بەرزىبووئەو، بەلام دوو پىرسىارم ماو ھەزدەكەم ئاراستەى بىكەم بۇ ئەوھى وەلامى دروست وەربىگرم، يەكەمىان: ئەو ياسايەى كەدەرچوو بۇ وەزارەتى ناوخۇ لە پەرلەمان، بەپىي ماددەى دوو لە بىرگەى

دووهمی یاساکه باس له ئهركهكانی وهزارهت دهكات، پاراستنی مولك ومالى گشتی، من دهمه ویت نهو پرسیاره به ته حدید ناراسته ی جهنابی وهزیر بکه، لهو دوو پروداوهی که لهههریمی کوردستان له سالی 2011 پرویدا، ههموومان دهزانین ئینفیلاتیکی ئهمنی بوو، نهوهی پاریزگای سلیمانی له 17/ی شوبات پرویدا، نهوهی دهوک و زاخو وناوچهی بادینان پرویدا، بهراستی نهو دوو پروداوه کهس ئینکاری ناکات که پروداوی ناخوش بوون و ئاسه واری زور خراپی به جیهیشت له دواوی خوئی، که له پرووی ئهمنیه وه، یان له پرووی ئهركی وهزارهت وه نه مه ئهركی وهزارهتی ناوخو یان هیزهکانی ناوخو بوو که بهر بهو پروداوانه بگرن، ئیمه دهزانین که جهنابی وهزیر ئامازهی پیکرد له وهلامهکانی تریدا، که ئهركی هیزهکانی ناوخو پاراستنی ئهمن و ئاسایشه، بهلام لهکاتی ئاساییدا نهوه ئاساییه، بهلام لهکاتی کدا که ئاسایی بییت و پروداوی ئاوا پروبدات، ئایا نهوان توانیویانه به ئهركهکانی خو یان ههستن، یان نا؟، پرسیاره کهم به ته حدید نهوهیه ئایا جهنابی ههست دهكات که نهوان کهمتهرخه م بوون، یان بلین نهوان نه یان توانیوه نهو ماددهیه جیهی جی بکه که له یاساکه دا هاتوه، پرسیاری دووه: ههر به پیی هه مان یاسا برگیه سییه، له ئهركهکانی وهزارهت باس له پاراستنی بنکه و بارهگا حزیهکان دهكات، راسته و تراوه و پیشتریش جهنابی وهزیر ئامازهی بهوه کرد، که ئیمه کاتی پروداویک ده بییت ناتوانین له 10 دهقیقه دا بگهینه نهو شوینه و کونترولی بکهین، بهلام من وهکو نهو لیژنه ی چوینه دهقه ری بادینان وهک لیژنه ی مافی مرؤف، پروداوی سووتاندنی بارهگاکانی یه کگرتوو، هیزهکانی پؤلیس یان به ته حدید بهرپوه به رایه تی پؤلیس پیشتر ئاگادار کرابوو یه وه له ریگای ته له فؤنه وه، پییان و تراوو که ئیمه خه ته ریگمان له سه ره و بارهگاکانه مان دهستووتیندریت، پرسیاره که نهوهیه بو به ده میانه وه نه چوون؟، بو بهر بهو پروداوه نه گرا، پیش پرودانی، پرسیاریکی تریش ههر له دهوک و ترا پؤلیسی ناگرکوژی نه وه له بهر ده م بارهگاکانی یه کگرتوو بوونی هه بوو، بهس به هیج شیوه یه که هه ولی نه داوه که کونترولی نهو ئاگره بکات که که وه ته وه، یه عنی نه مانه هه مووی به لگه یه و گرته کانیش شاهیدن، جهنابی باسی له وه کرد که ئیمه لیژنه مان پیکه پی ناوه بو به دوا دا چوون یان لیکوئینه وه، بهس نه مانه هه مووی نه یسه لی نییت که نهوان نه یان توانیوه که نهو ماددهیه یان نهو برگیه یه له یاسای وهزارهتی ناوخو جیهی جی بکه، پرسیاره که پیشتر من ئامازه م به وه کرد که به دوا دا چوون تان کردوو، جهنابی له وه لامه کاندای ده لییت به دوا دا چوون مان کردوو، بهلام به سه راحهت ده رده که ویت که نه مه راسته کهمتهرخه می کراوه؟، نه م برگیه یه ش له یاساکه پیشیل کراوه، چه ز ده که م له هه ردوو برگیه که جهنابی به ته حدید وه لامی نه وه بداته وه که نهوان کهمتهرخه م بوون، یان توانیویانه به پیی نه م یاسایه ئیش بکه له ههریمی کوردستاندا، که خو مان دهزانین وهزارهتی ناوخو وهزارهتیکی گرنه، نه گهر جهنابی ههست دهكات که نه یان توانیوه نهو کهمتهرخه میانه چاره سه ر بکات به تایبه تی پروداوه که ی 17 ی شوبات وه وهی بادینان، مه ودا یه که له نیوانیاندا هه بوو، تا بتوانییت پیدا چوونه وه بکات له ئهركهکانیاندا، بهر له وه بگیرییت که پروداوی تر نه بییت، نه گهر نه مانه نه کراوه پیشتر ئامازه به وه کرا که پروداوی ناخوش یان

ئىنفيلاتى ئەمنى رووبدات، ۋەزىرى ناوخۇ دەست لەكار دەكىشىتەۋە، بۇ خۇي ئەو ھەنگاۋەي نەناۋە كە دەست لەكار بىكىشىتەۋە، سوپاس.

بەرىز سەرۋى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرمو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋى پەرلەمان.

ۋەلامى پرسىارى يەكەم، ۋەزارەتى ناوخۇ ۋەك ھەمىشە ھەموو رى و شوپىنىكى ياسايى دەگرىتەبەر لەكاتى ھەر رووداۋىكدا، ئەۋەشى كە لەتوانايدا بىت دەيكات بە دىسۆزىش ئەنجامى داۋە، بە ئەركى سەرشانى خۇمانى دەزانىن، بەلام لەگەل ئەۋانەشدا زۇرجارى ۋا ھەيە رووبەروۋى كىشە دەبىنەۋە، بەلام ئىمە جەخت لەسەر ئەۋە دەكەينەۋە كە پىۋىستە پىش ھەر خۇپىشاندىكى داۋاى مۇلەت بىرىت تاكو بەپىي ياسا ئىمەش بەئەركى خۇمان ھەستىن و ئامادەى بىكەين بۇ ئەركەكانمان، پرسىارى دوۋەم: لەكاتى رووداۋەكان تىمەكانى ئاگرىكۆزىنەۋە لەشۋىنى سوتانەكە ئامادە بوون، لەدھۆك 6 ئۆتۆمبىلى ئاگرىكۆزىنەۋە راستەوخۇ گەشتبۈنە شوپىنى رووداۋەكە، بەلام بەھۆى ھىپىشى خەلك بەبەرد ھاۋىشتن كە بوۋە ھۆى شىكاندىنى جامى چەند ئۆتۆمبىلىك و پەككەۋتىنى، بۇيە كارمەندىن نەيانتوانى بەردەۋام بن تاكو داۋاى گەپاندنەۋە كۆنترۆلى ئاگرەكەيان كىردوۋە، ھەروەھا لە زاخۇ بەھۆى ئاپۇرەى جەماۋەر نەيانھىشتوۋە بگەنە شوپىنى پىۋىست ھەروەھا داۋاى ھاۋكارى لە بىكەكانى ئاگرىكۆزىنەۋەى گەلى زاخۇ و ابراھىم خىلىل كراۋە، 12 ئۆتۆمبىلى ئاگرىكۆزىنەۋە بەرە شوپىنى رووداۋەكە چوون، بەلام نەگەشتۈنەتە شوپىنى مەبەست، چۈنكە ھاۋولاتيان بەدارو بەرد لىيان داۋن، زۇر زەرەرو زىانىش بە ئۆتۆمبىلەكان گەشتوۋە، ھەندىكىان جاميان شكاۋە و ھەندى ئەفسەرو سى كارمەندىش بەسوۋكى بىرىندار بوون، سوپاس.

بەرىز سەرۋى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەيە سەرگول خان؟، فەرمو.

بەرىز سەرگول رضا حسن:

بەرىز سەرۋى پەرلەمان.

جەنابى ۋەزىر ئىشارەتى بەۋەكرد ئەو رووداۋەى زاخۇ كارىكى گىرە شوپىنى بوۋە نەك خۇپىشاندىن تا مۇلەتى بۇ ۋەزىرگىرەت، ئەۋەى سلىمانىش دەزانىن سەرەتا كەروویدا لە خۇپىشاندىكى مۇلەت پىدراۋەۋە ئەو رووداۋانە رووياندا، ئەبوۋ ئەۋان ئىحتىياتى پىۋىستىان بىكرايە، تا حالەتى لەو شىۋەيە روۋنەدات، سەبارەت بە پرسىارى دوۋەم: كە باس لەۋە ئەكات بۇ زاخۇ ئەۋان داۋاىان كىردوۋە كە ئۆتۆمبىلى ئاگرىكۆزىنەۋە بىرپات، يەئنى ئەو كاتەى كەرووداۋەكە روويداۋە لەسەعات 1 بوۋە، ھەتا سەعات 10 ئىنجا بارەگى مەلئەندى يەكگرتوۋ لەزاخۇ سوۋتاۋە، يەئنى لەسەعات 1 تا 10 ماۋەيەكى زۇر زۇر، بۇ ئەۋەى تۇ بتوانىت ھىز داۋا بىكەيت، لەكاتىكدا ئىمە بىنىمان لە رووداۋەكانى 17ى شوبات تا ماۋەى سەعاتىك يان دوۋ

سەعاتى پېنەنچو ھېزەكان لە ھەولپەرەو گەشتنە سلېمانى، ئەى بۇ ئەوكاتە نەپانتوانى لە دەھۆكەوہ كە نزيكە لەزاخۆ بگەنە ئەوى، لەكاتيكدە كە ئيمە پرسيارمان كرد ئەوان وتيان ئيمە زۆربەى ھېزەكانمان ناردووہ بۇ زاخۆ، ئەى بۇ نەتوانرا كۆنترۆل بكريت؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز كريم سنجارى (وەزيرى ناوخۆى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەم: خوشكە سەرگول دەئيت ھېزەكان بە يەك سەعات گەشتنە سلېمانى لەھەولپەرەو، من نازانم چۆن گەشتن بە يەك سەعات، دووہ: ھيز چوو ئەوہى زاخۆ لەدھۆك چوون، گەلى زاخۆ نازانم بينيوتە يان نا؟، يەك رېگا ھەيە كە ئەويش لۆفەھەو تەسكە، سەيارەى بارھەلگى توركى ھەموو لەوئ وەستابوون رېگايان قەپات كردبوو، خەلكيش ھاتبوو لەوئ رېگايان قەپات كردبوو، ماوہيەكى زۆرى پيچوو تا رېگا كرايەوہ، كە رېگا كرايەوہو گەشتنە زاخۆ كۆنترۆلى وەزەكەيان كرد، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

رېزدار ئەفەين عمر، فەرموو.

بەرپز ئەفەين عمر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخيرھاتنى جەنابى وەزير دەكەم، دەستخۆشى ليدەكەم بۇ روونكردنەوہكانى، من تەنھا دوو پرسيارم ھەيە، يەكەميان: گلەييەكى زۆر ھەيە لەلايەن ھېزەكانى ناوخۆ لەبارەى تەجھيزاتيان، تڪايە بۆمان روون بكەرەوہ كەبۆچى ئەم گلەييە ھەيە، ئايا تەجھيزاتەكان لە جيگاي پيويستە؟، يان نا؟، دووہ: سەبارەت بە بازگەكانى نيوان كوردستان و شارەكانى ترە، كە لەژير دەسلەلاتى حكومەتى ھەرئيمدا نين، ئايا بۇ تەسھيلات دەكرپت بۇ ھاتنە ناوہوہى خەلك، ھەرودھا لە ئيقامەدان بەو عەرەبانەى كە نيشتەجيئ لەشارەكانى كوردستان، بۇ رپ و شوينى زۆر توند ناگيرپتە بەر بەرامبەريان، چونكە ئەم خەلكانە بوونەتە مايەى ناوہوہى گرفت و كيشەى زۆر بۇ دانيشتوانى ھەرئيم؟، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز كريم سنجارى (وەزيرى ناوخۆى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ وەلامى پرسيارى يەكەم: بۆچەك و تەفەمەنى و ئۆتۆمبيل كيشەمان نيە، بەلام بۇ تەجھيزاتى جل و بەرگ و ھەندى پيداويستى تر كەپيويستە سالانە دووجار جل و بەرگى ھاوينەو زستانەيان بۆدابين بكريت ئەوہ كيشەمان ھەيە، بەلام بەھۆى رۆتيناتى وەزارەتى داراييەوہ لەرووى خەرج كردنى بودجەى پيويست ئەمە دوادەكەويت ، بۇ نموونە نزيكەى 5 مانگ دەبيت لەگەل كۆمپانيايەكى نەرويجى رپك

كەوتووین كە سالانە جل و بەرگی پۆلیس و ھاتووچۇمان بۇ دابین بكات، بەلام تا ئیستا رەزامەندی لەسەرۇكایەتی ئەنجومەنی وەزیران نەھاتوووتەوہ سەرەپای ئەوہی كە دوو جار نووسراومان كرددوہ، پرساری دووم: ھاوولاتیانی عەرەب خاوەن رەگەزنامە عیراقین، لەرووی یاساییەوہ ئیمە ناتوانین هیچ ھاوولاتیەکی عیراقی قەدەغە بکەین لەکاتی ھاتنیان بۇناو ھەریمی کوردستان، بەھەمان شیوہش ھاوولاتیانی ھەریم ئازادن کەبچنە شارەکانی ناوەرەست و خوارووی عیراق، بەلام لەگەل ئەوہشدا ھەرھاوولاتیەکی عیراقی دەرەوہی ھەریم دینە ناو ھەریم بۇ ئەوہی نیشتەجی بیٹ، لەرپگای بنگەکانی ئاسایشەوہ ھەندی رۆ و شوینی ئەمنی بەرامبەریان دەرگنە بەر، لەخۆناساندنیان و پیشەیان و ھۆکاری ھاتنیان و ژمارە تەلەفۆنیان و ناویشانی نیشتەجیبوونیان، ھەرچەندە زۆر جار پووبەرپووی گلەیی بووینەتەوہ، لەلایەن حزب و لایەنەکانی دەرەوہی ھەریم، بەلام بۇ راگرتنی باری ئەمنی ناچارین کە ھەندی رۆ و شوینی تاییبەت بگرینە بەر، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۇکی بەرلەمان:

ئەفین خان تەعقیب نیه؟، سوپاس، ریزدار ئاشتی عزیز، فەرموو.

بەرپز ئاشتی عزیز صالح:

بەرپز سەرۇکی بەرلەمان.

من دوو پرسیارم ھەییە، یەكەم: سەبارت بەوہی كە ئایا وەزارەتی ناوخوا چەندیك دەسەلاتی ھەییە، لەدانانی قائیم مەقام و پاریزگار و مودیری ناحیەگاندا، وە پێوەرتان چیە بۇ دانانی ئەم كەسانە؟، وەكو ئەوہی كە ئیمە دەزانین زۆربە کات ئەمانە لەرپگای لەقان و مەلەبەند و كۆمیتەكانەوہ دەستنیشان دەرین، ئایا ئیوہ چەندیك دەسەلاتتان ھەییە وەكو وەزارەتی ناوخوا؟، كە لەکاتی سەرپێچی و ئیھمالکردندا بتوانن لپپچینەوہ بکەن لەگەل ئەم پۆستانە، كە بەتاییبەت ئەمانە سەرۇکی لیژنەیی ئەمنی ناوچەکانی خویانن، وە جەنابت لەبەشیک لەوہلامەكانتدا بەرپزت وتت ئەو بەشەیی كەمن وەلامم وەرنەگرتوہ، لەپرسیارەكەمدا داوای وەلام دەكەم، جەنابت وتت ئیمە چاوەروانی لپكۆلینەوہی لیژنەکانین و ھی لپكۆلینەوہکانین، بەلام لەسەر ئاستی ئیداری فەرمانبەرپك دۆكۆمپنتیک لەناو فەرمانگەییەكدا ون دەكات لەسەر ون كەردنی دۆكۆمپنتیک لائەبیریت، لیژنەییەکی تەحقیقی ئیداری بۇ دەگیریت لەناو خودی وەزارەتەكەیی خوی و فەرمانگەكەیییدا ئیعلانی ئەوہ ئەكەرت كە ئەم كەسە شایەنی ئەوہ نیە لەم پۆستەدا بیٹ، یەعنی كۆمەللیك سەرۇکی لیژنەیی ئەمنی، كۆمەللیك پاریزگار لەچەند ناوچەییەکی جیاوازدا چەند بارەگایەك بسووتیت، وەزعی ئەمنی و سەقامگیری تیک بچیت، ئەمانە لەرووی ئیدارییەوہ نالی بوەستین لەسەر دەرئەنجامەکانی لیژنەیی لپكۆلینەوہ لەسەر ئاستی ھەریمی كە بەرپز سەرۇکی ھەریم بانگەوازی بۇ كرددوہ، یان ئەو لیژنەییە كە بەرلەمان كۆمەللیك راسپاردەیی خستە بەردەم سەرۇكایەتی و لەویشەوہ بۇ رەئی گشتی، بەلام لەسەر ئاستی ئیداری خۆ ئەمانە ئیھمالیەكان و تەقسیرەكانیان لەو رۆژانەدا مەسەلەییەکی یەكلا كەرەوہییە، ئەمانە

ليژنەى تەحقىقى ناوئىت، وەكو ئاراستەى جەنابتەم كىرد، خەلك لەسەر ئىھمالىيەكى بچووك لە فەرمانگەيەكدا ئەگوپزىتەو، يەنى كۆمەللىك فەرمانبەر لەووزارەتتىك لەووزارەتەكانى كوردستاندا لەسەر نووسىنى توپزىنەو، يەك لە پۇستە سەرەكەيەكەى خۇيان لابران كران بە فەرمانبەرى صادىرەو وارىدە لە ھەلەبجەى شەھىد كە خۇيان توپزەرى كۆمەلەيەتى بوون، دۆكۆمىنتىشەم ھەيە، يەنى ئەم پارىزگارە بەرپزانە لەئاستى ئەوودا نەبوون، ئىھمالىيان و تەقصرىيان لەئاستى ئەمنىدا كە ئەمانە لەرووى ئىدارىيەو بەرپزىت وەك وەزىر ئاگادارىيان بىكەيتەو بەرپزىت و شويىنى ليژنەى تەحقىقى و ئىدارى ووزارەتەكەى خۇتانە كە ئەمانە دەست لەكار بىكشەنەو، چونكە بەپپى وەسفى وەزىفى كارەكانى خۇيان بىت ئەم بەرپزانە نەيانتوانىو سەقامگىرى وئاسايش بپاريزن، لەھەمان كاتىشدا وەكو كەسايەتى خۇيان نەيانتوانىو بەرپرسىارىيى بەپپى بارو شويىنىكى گونجاو لەئاست رووداوەكاندا پيشان بەن، يان تەصرىحىيان ھەبىت بۇ ئەووى كە خەلكى تر غىابى رۇلى ئەوان نەقۇزىتەو دەورى ترى ھەبىت، دووم: بەشىكى ئەمەيان وەلام دراوتەو سەبارەت بەووى كە ئايا ووزارەتى بەرپزتان ئەو كەسانەى كە راستەوخۇ پەيوەندىيان بەووزارەتى جەنابتەو ھەيە، كە كارمەندى ووزارەتتانن، كە ئەمانە لەسووتاندى نالىادا ، لە سووتاندى كۆمەللىك بارەگای تردا لە 17 شوباتەو، لە 12/2 شدا بىنران كە كۆمەللىك كەس بەجلى فەرمى ھى ووزارەتەكەى بەرپزىت، پرسىارەكەى من لەسەر ليژنەى دەرەو نىە، كە لەپرسىارەكەدا نووسىومە، وەكو ووزارەتەكەى جەنابتان بۇ تا ئىستا نەمانىنى نە لە تەلەفزيۇندا نە لەسەر ئاستى ووزارەتەكەى خۇتان، لەرووى ئىدارىيەو بەتەنھا ياداشتىك بنووسن كە ئەم كەسانە سەر بەووزارەتەكەى ئىو نىە، يان ئەم كەسانە سەر بەووزارەتەكەى ئىو و ئىو لە عەمەليەى ليكۆللىنەو وەدان لەگەل ئەم كەسانە، كە ئايا تاوانبارن يان تاوانبار نىن؟، تا ئىستا ئىمە رەئىيەكى ووزارەتى ناوخۇمان نەبىنىو كە ئايا ئەم فەرمانبەرانە بەم جەلە فەرمىانەو ئەمانە دىويكى ترى تەمسىلى كىردنە پيشان دراو، بۇ خۇلكىردنە چاوى خەلك بوو، كە ئەم جەلە فەرمىانەيان لەبەردا بوو، راستە ئەمانە تىوگلاون لەم مەسلانەدا، كە دەستى حزبىيان لەپشت بوو يان لەلەيەن حزبەو بوو؟، سوپاس.

بەرپزى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپزى كرىم سىنجارى (ووزىرى ناوخۇى):

بەرپزى سەرۆكى پەرلەمان.

وەلامى پرسىارى يەكەم: بەپپى ياسا دانانى بەرپۆبەرى ناحىەو قائىم مەقامەكان دواى ئەووى ناحىەيەك يان قەزايەك بە فىعلى شوئىنەكەى شاغر دەبىت، پارىزگاكان ناوى چەند پالئوراويك بەنووسراو بۇ ئىمە بەرز دەكەنەو، ناوى ئەو ناحىە يان قەزايە دىارى دەكەن كە پىويستىيان پىيەتى، ووزارەتىش بەرزى دەكاتەو بۇ ئەنجومەنى وەزىران، دەبىت فەرمانى ھەرىمىشى پى دەرىجىت، پىوەریش بۇ دانانى بەرپۆبەرى ناحىە، دەبىت شارەزايى لەكارەكانى ئىدارى ھەبىت و خاوەن بىروانامەى بەكالورىۇس بن لە

ياسا، بۇ لېپرسىنەۋە لە سەرۋكى يەككە كارگېرپىيەكان دەستەي پشكنىنى ۋەزارەتەمان ھەلدەستىت بە پشكنىنى قەزاۋ ناحىيە ۋ پارىزگاكان بە بەردەۋامى ۋ پاپۇرتى خۇيان بۇ ئىمە بەرز دەكەنەۋە، ھەر كەسىك سەرپىچى لەكارەكانى بكات، ئىمە ئىجرائاتى ياساى بەرامبەر ۋەردەگرىن ۋ بەپىي ياساى رىكارى فەرمانبەرانى دەۋلەت، لە بىدايەت من باسەم كەرد كە چەند تەفتىشان كەردوۋە چەندجار چوون بۇ قەزاۋ ناحىيەكان؟، پرسىارى دوۋەم: بەلى لىژنە لەۋەزارەت پىكھاتوۋە بۇ ئەۋ مەبەستە ھەرۋەھا ۋەك دەزانىن لىژنەيەكى بالا لەلەيەن سەرۋكى ھەرىم پىكھىنراۋە، ئەنجامى سەرەتايى بلاۋكرايەۋە، خەرىكىن كىشەۋ سكالاکان رى ۋ شوپىنى ياساى خۇيان ۋەردەگرىن، ئەم رۋوداۋانەش بەراستى كارىگەرپىيەكى ناخۇشان ھەبوۋە لەسەر ھەموۋ لايەك، بەبى دلگرانى، مەسەلەي موحاسەبە ئىمە تەعامول لەگەل ياسا دەكەين، من ناتوانم ۋەك ۋەزىرى ناخۇ لىرە لە پەرلەمان، پەرلەمان مەصدەرى ياسايە راستەۋخۇ تەقرىرىكم بۇ ھاتوۋە، بەيانى ۋ توۋيانە يەكى موخالەفەي كەردوۋە من لاي بەدم، فەرمانبەرى مەدەنى لىژنەي لىكۋلىنەۋەي بۇ دروست دەكرىت، فەرمانبەرى سەربازى مەجلىسى تەحقىقى عەسكەرى بۇ دروست دەكرىت، ئىنجا پاش ئەنجامى ئەمە من ئىجرائات دەكەم، فەرمانبەرى عەسكەرىش دەتوانىن بىدەين بە دادگاي عەسكەرى كە ئىشەكەي موختەص بوۋ بەئەۋان، من ناتوانم ۋ تەعامول لەگەل ياسا دەكەم، بۇ يەكسەر خەلك بەدم بە تەحقىق يان بىدەم بە مەككەمە، بەنسىبەت ئەۋەي جارىكى تر لىرە بووم لەپەرلەمان باسى ئەۋ كەسانەتان كەرد كە جل ۋ بەرگيان عائىدى ۋەزارەت بوۋە، من ۋ تەم بەرپرسىن لەۋ خەلگانەي كە سەر بەۋەزارەتى ناوخۇن، ئەۋانى تر ئىمە بەرپرس نىن، ھەر كەسىك بىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

ناشتى خان تەعقىبت ھەيە؟، فەرموۋ.

بەرىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەراستىدا من لەماۋەي دوۋ سالى پەرلەمانتارىمدا شتىكم بۇ رۋون ببوۋيەۋە كەداۋاكار بووم شتىكى تىرىش ھەيە بۇم رۋون ببىتەۋە، بۇم رۋون بوۋيەۋە كە تەۋاۋى بارەگاكانى ئۇپۇزسىۋن بسوۋتىندىرپىت ۋ سى بەشى ترى ھەرىمى كوردستان سەقامگىرى ۋ ناسايشى تىك بچىت، يەكىكە لە موعجىزەكان كە سەحبى سىقە لەجەنابت بكرىت، پرسىارەكەي من ئەۋە بوۋ كە ئايا ئەمەش موعجىزەيە كە لىژنە ئەمىنەكانىش كە لەژىر دەسەلاتى جەنابتان يەنى لەرۋوى تاۋانەۋە نا، بەلگو لەرۋوى ئىدارەي سەرکەۋتوۋ، يەكى لە بنەماكانى ئىدارەي سەرکەۋتوۋ ئەۋەيە كە ئىدارەكەردنى وزە مرويىيەكانە كە لەژىر دەسەلاتى جەنابتا ھەيە ئاراستەكەردنى گونجاۋ بىت، ئەگەر جەنابت لاچوونت موستەحىل بىت پرسىارەكەم ئەۋە بوۋ، يەنى بزائەم تەقىمىكىشم لابت بۇ لەم ھەموۋ رۋوداۋانەدا بۇ نمونە پارىزگارى سلىمانى بىناكەي 5 دەقە دوۋرە لە لقى چوارەۋە، يەنى ئەۋ ھەموۋ رۋوداۋە رۋوداۋە جەند كاترمىرىكى پىچوۋە نەيتوانىۋە سوپايەك يان ھىزىك ئامادە باش بكات كە پارىزگارى لە لقى چوار بكات، يان خۇپىشاندەران جىبا بكاتەۋە، كە ئەۋ رۋوداۋە ناخۇشانەي لى نەكەۋىتەۋە، من لەھەمان رۋزى لىكۋلىنەۋەكەدا لىژنەكەي كە پەرلەمانى بەرىز دروستى كەردبوۋ چوومە لاي بەرىزى لەگەل ھەندى ھەفالى

بەپېزدا، وتى كۆنترۆل ۋە وزى سىلېمانى زۆر ئاسپاشە، ئىۋارەكەى چوار كەس كوژران، يەنى ئەمە تەقىمىكى نەگونجاوو نا سەرکەتوو نىيە، بەۋەزى ئارامى ئەو ئىدارەى كە ئەو بەپېزە دەيكات، سوپاس.

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپېز كرىم سىنجاى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان.

من تەنھا ئەۋە دەلېم ئىمە تەعامل لەگەل ياسا دەكەين، ۋە بەياسا كار دەكەين، زۆر سوپاس.

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پېزدار دكتور ئەحمەد ۋەرتى، فەرموو.

بەپېز د. احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى ۋەزىرى ناوخۇ دەكەم، من چوار پىرسىارم ھەيە، پىرسىارى يەكەم بەپېى قسەى لىژنەى ئەمىنى قەزى زاخۇ، پروداۋەكانى 2011/12/2 دواى نوپزى ھەينى قەوماون، كاترمىر 11 ى شەو كۆتايان ھاتوو، ۋەك لەپاپۇرتى لىژنەى ھاۋبەشى پەرلەماندا ھاتوو كە بۇ ئەۋ دەقەرە چوون، پىرسىارمەكە ئەۋەيە بۇ لەۋ ماۋە زۆردا نەتواندرا كۆنترۆلى بارودۇخەكە بىرئىت، لەلايەن ھىزەكانى ناوخۇ ۋ پىگە نەگىرا لەپەرە نەسەندى پروداۋەكان؟، ديارە بەپېز ۋەزىرى ناوخۇ ئامازەى دا بە مەسەلەكە، بەلام لىردا مەبەستى من ئەۋەيە مەۋداكە زۆر بوۋە لەنيوان سەرەتاى دەست پىكردنى پروداۋەكان تا سەعات 11 ى شەو بەپېى ئەۋەى كە لەپاپۇرتى لىژنەى ھاۋبەشى پەرلەماندا ھاتوو، ماۋەكە زۆرە بۇ لەۋ ماۋەيە دا نەتواندرا پىگە لەپەرەسەندى ئەۋ پروداۋانە بىرئىت؟، پىرسىارى دوۋەم: ھەر بەپېى ۋەتى لىژنەى ئەمىنى زاخۇ لەناۋ سەنتەرى شار 80 پۇلىسى فرىاكەۋتن ھەيە، كە نيۋەيان لە ۋاجبدا بوون، ۋە 60 ئاسپاشيان ھەبوۋە، ھەرۋەھا بەنىسبەت سىمپلىش دىسان ۋتراۋە كە 40 پۇلىس ۋ 40 ئاسپاشيان ھەيە، نەيانتوانىۋە بەۋ ژمارە كەمە كۆنترۆلى تەۋاۋ بىكەن، باشە ئەگەر ژمارەكە كەم بوۋ، بۇچى لەشۋىنى ترەۋە لە پارىزگاۋە ھىزى تر رەۋانە نەكرا بۇ كۆنترۆل ۋ كىردنى بارودۇخەكە؟، ئەگەر نا بۇچى ژمارەكان زىاد ناكەن؟، تا لەھالەتى ۋادا رەۋشەكە لەدەست دەرئەچىت، ئەگەر ئەم پاساۋانە بۇ قەزاۋ شۋىنەكانى تر دروست بن، ئەى بۇ ناۋ دھۆك كەپەلامارى بارەگاكانى يەگىرتوو دراۋە سوۋتپىندراۋن بۇچى پىگىلى نەگىراۋە؟، ۋە كۆنترۆل نەكراۋە؟، سەربارى بوونى پىشپىلكارى بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋسان ۋ دەستگىر كىردىيان، كە لەدوا راپۇرتى لىژنەى داکۆكى كىردن لە ماف ۋ ئازادى رۇژنامەنوۋسان لەسەندىكاي رۇژنامەنوۋسان ئامازە بەۋ پىشپىلكارىيانە كراۋە كە بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋسان كراۋە؟، پىرسىارى سىيەم: تا ئىستا ھەست بەجىاۋازى كارى ۋەزارەت ۋ ھىزەكانى ناوخۇ دەكرىت، لەھەۋلىر ۋ لە سىلېمانى، بۇچى كارەكانتان يەك نەخستۋتەۋە لەكاتىكدا حكومەتى يەگىرتووۋى ھەرىم ھەيە؟، بەحساب حكومەتى ھەرىمى يەكى گرتوۋتەۋە، بەلام لە زۆر بەى ھەلۋىست ۋ كارەكاندا سەبارەت بە ھەلۋىست ۋ بەرۋوداۋەكان، يان كارەكان ھەست بەجىاۋازى دەكرىت، جەنابتان ئامازەتان

بەھەندى زىادەپۇيى كىرد، كە زۇرچار زىادەپۇيى دەكرىت، ئايا ئەو زىادەپۇيىيانهش چىن؟، پرسىيارى چوارەم: بەپىيى بېرىارە 9 خالىيەكەى پەرلەمان سەبارەت بە رووداوەكانى بادىنان، دەبىت حكومەت ئەو بەرپرسە ئىدارى و ئەمىنانه كە كەمتەرخەم بوون لەو ناوچانەدا دەبىت سزا بدات بەھۆى كەمتەرخەمىيانهو كە نەتواندراوہ بەر بەو رووداوانە بگرن، ئىپوہ لەوبارەوہ وەكو وەزارەت چ ھەنگاويكتان ناوہ؟، يەعنى ئىجرائاتى ئىدارى خۇتان وەكو ناشتى خان ئامازەى پىدا، بېرگەى دووہمى ئەو پرسىيارەم، تايبەت بوو بە راگەياندىنى ئەنجامەكانى لىژنەى لىكۆلئىنەوہى بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، كە ئەوہ راگەيەندرا، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۇربەى پرسىيارەكان وەلام دراىەوہ بەرپاستى، دووبارەو سى بارەو چوار بارەيە، بەلام ھەر بەگورتى وەلامى دەدەمەوہ، پرسىيارى يەكەم: كەمى ژمارەى ھىزەكانى پۇلىس و نەگەيشتنىان بۇ شوپىنى رووداوەكان، بەھۆى رېنگرى و بەرەستى ھاوولائىيان و پەلاماردانىان ھۆكارى ئەو كۆنترۆل نەكردنە، كە گەيشتنە ئەوئ يەكسەر كۆنترۆلئيان كىرد، پرسىيارى دووہم: لەپارىزگاي دەوك ھىزى پۇلىس و بەرگرى شارستانى بۇ ھاوكارى كىردن چوون، بەلام بەھۆى گرفتى ھاتوچۆ لەنىوان گەلى زاخۆو بازگەكە كە تەنھا رېنگايە ئەو ھىزانە نەيانتوانيوہ بەخىرايى بگەنە شوپىنى رووداوەكە، لەكاتى گەيشتنىان كۆنترۆلئى بارودۇخەكەيان كىردوہ، بەتەئكىد ئەو بەرپىرسانەى كە كەمتەرخەم بوون سزاي ياسايى و ئىدارى دەدرىن، پرسىيارى سىيەم: ئەرك و فەرمانەكانى پۇلىس لەدەفەرى سلىمانى و ھەولئىر بەيەك شىوہو بەپىيى يەك رېنمايى رېتكراوہو جىاوازييان تىدا ناكىت، پرسىيارى چوارەم: سەربارى ھەستانى لىژنەى بالاي لىكۆلئىنەوہى ھەرىمى كوردستان لەرووداوەكان و پىشنىارەكان وەزارەتى ناوخۆش لىژنەيەكى نارد بۇ ئەو دەفەرەو دەستنىشانى كەمتەرخەمانى لە بەرپرسەكانى وەزارەتى ناوخۆ كىردوہ، كارى پىويستىش بەپىيى ياسا ئەنجام دەدەرىت، ئىمە ئىجرائات وەردەگرىن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، دكتور ئەحمەد تەعقىب ھەيە، فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(وہرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز جەنابى وەزىر سەبارەت بە نەگەيشتنى ھىز، ديارە ئەلئىت لەبەر ئەوہى كە نەگەيشتونەتە ئەوئ، يەعنى سەعات 11 ى شەو كۆتايى ھاتوہ، يەعنى ماوہكە زۇر زۇر بووہ، بۇ ئەو ھىزانە نەيانتوانيوہ لە دەوكەوہ بگەن، ئەمە يەكەم، پرسىيارى دووہم: جىاوازي لەنىوان ھەلۆيىست و كارەكانى وەزارەتى ناوخۆ، راستە ياسا يەكە، بەلام ھەست بە جىاوازي دەكرىت، وەكو ئەوہى كە جەنابىشت ئامازەت بەھەندى زىادەپۇيىدا، پرسىيارەكە لىرەدايە، ياساكە يەكە، بەلام ھەلۆيىست و كارەكان جىاوازي تىدا بەدى دەكرىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ياسا يەكە، ياساكەش تەتبىق كراۋە، ئىمە ھەول دەدەين بەزۋوتىن كات، ئىۋە بزانن دوو ۋەزارەتى ناوخۇ ھەبوۋە، بەدوۋ تەعلىمات ئىشى كىردوۋە، بەدوۋ جىاۋازى ئىشى كىردوۋە، بەيەك رۇژ ناتۋانیت ھەموۋى بەكەيت بەيەك، مەشاكىل ھەيە، بەلام ئەۋە خەرىكىن ئىستا ئەۋ ياسا كە ئىۋە لىرە تەصدىقتان كىرد، گەۋرەترىن ھاندەرە بۇ ئىمە كە ھەموۋ ئىجرائات و تەتبىقاتىك بىت بەيەك، ئومىدى ئىمە ئەۋەيە ھەول دەدەين كە ھەموۋى بىت بەيەك، كەموكۋرى دەبىت لىرە و لەۋى بەلام ئامانجى كۆتايى يەكە، خالى دوۋەم، سەعات 11 نەبوۋ، پىش سەعات 11 كۆنترۆلى ۋەزەكە كرا، كە ھىزەكان داخلى زاخۇ بوۋن بەماۋى سەعاتىك، دوو سەعات كۆنترۆلى ۋەزەكەيان كىرد، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار بىرىقان سەرھەنگ، فەرموۋ.

بەرپىز بىرىشان اسماعىل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من تەنھا يەك پىرسىارم ھەيە، جەندىن لە ژنانى سالۋنەكانى شارى ھەولير، ئاگادار كراۋنەتەۋە كە كامىرا دابنىن لە سالۋنەكانىيان، بەپى رىنمايەكانى پارىزگاي ھەولير بەمەرجىك ئەم رىنمايە لەشارى دھوك و سلىمانىدا نىە؟، بۇيە جەندىن خاۋەن سالۋن پەيوەندىان پىۋە كىردوۋم نارازىن لەۋ بىرپارە، چونكە ئەۋە گومان لەلاى ئافىرەت دروست دەكات، پىرسىار ئايا بەرپىزت ئاگادارى لەم رىنمايە كە پىشكەش كراۋە بەدانانى كامىرا لە سالۋنەكانى ژنان، مەبەست چىە لەدانانى كامىرا؟، بۇ؟ ئايا ئەمە شتىكى بە راست دادەندىت، ئايا ئەگەر وايە بۇ تەنھا لە ھەولير؟ بۇ بەس بۇ ژنان؟، ئەگەر بۇ ئەمەن و ئاسايشە، سالۋنى ژنان جىگاي تاۋانباران نىە، بۇچى لە سالۋنى پىاۋانىش داناندىت، ئايا ئەۋە پىشلى كىردنى ماقى مروۋ نىە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خوشكە بىرىقان ۋا بزانم بۇ ھەمان مەبەستىش تەلەفۇنت بۇ پارىزگار كىرد، ۋەلامىشى دايتەۋە، بەلام بەپى بىرپارىكى لىژنەي ئەمنى پارىزگا، داۋا كراۋە لەسەرجم ئوتىلەكان، چىشتخانەكان، مۇلەكان، شوپنە گىشتىەكان، بەمەبەستى ھاۋكارى كىردن لە پاراستىيان كامىرا لەدەرەۋەي شوپنەكانىيان دابنىن، بۇ چاۋدىرى و پاراستنى ئەمنىەتەيان، ئەۋەش ئىجبارى نىە، بەلام بۇ سەلامەتى شوپنەكەۋ بەرژەۋەندى گىشتىە، بەلام

ئەگەر حالەتتەك ھەبىت لەناو سالۋۇنچان دانابىت، ئەو پېمان بلى، بەلكو خاوەن سالۋۇنچەكە خۇي داپناوھ تا ئىمە ئىجرائاتى لەگەل بكەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بېرىقان خان تەعقىبەت ھەيە، فەرموو.

بەرپىز بېرىقان اسماعىل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەلى جەنابى وەزىر چەند سالۋۇنچەك پەيوەندىان پىوھ كىردم، تەئكىدىان كىردۇتەوھ كە ئىجباريان كىردوون دوو كامپىرا دابنىن يەك لەدەرەوھ يەككىش لەزورەوھ، مەن بەخۇم ئافىرەتم تازە بەھەياتم ناچمە سالۋۇن، چۈنكە سالۋۇنچەك وەكو مۇبايلى لى ھاتوھ كە چەند ئىك بكوژىت لەبەر سالۋۇن، ئەوھ شتىكى نا ئىنسانىيە، بۇ لە سالۋۇنچەك ئىكەن، تا كامپىرا دابندىت، گەر بۇ ئەمەن و ئاسايشە بۇ دەرەوھش بىت مەن ھەر قىولم نىيە، ئەگەر ئىك خۇي رازى نەبىت لى دابندىت، بۇ داى دەنن، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كىرىم سىنچارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تەبىئى مەنىش وەكو تۇ دىزى ئەوھم، كە لەداخلى سالۋۇن دابندىت، بەلام با پىت بلىم، پاش دانانى كامپىرا لە مۇل و شوپنە گىتىھەكان، لە سالۋۇنچەكان، زۆر تاوان كەشف بوو، زۆر كارى پۇلىسى ئاسان كىردۇتەوھ، نەمۇنەمان زۆر، بەلام ھەر سالۋۇنچەك نەپەوئەت داى بنىت، ئەوھ ئىجبارى نىيە، ئەوھ ئىختىارىيە، پىم بلى فلان سالۋۇن ئىجبارىيە بەنامە بۇم بنووسە، بۇ ئەوھى ئىمە ئىجرائاتى ياساى وەرىگىرەن لەگەل ئەوانەى كە ئىجباريان كىردوھ كامپىرا دابنىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار فاضل حىسن اسماعىل، فەرموو.

بەرپىز فاضل حىسن اسماعىل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

وھلامى پىرسىيارەكانم وەرىگرت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار زكىيە سەيد صالح، فەرموو.

بەرپىز زكىيە صالح عبدالخالق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەسەرەتادا بەخىرھاتنى جەنابى وەزىر و ھاوکارانى دەكەم، بەپاستى مەن ھەشت پىرسىيارم ھەبوو، شەشىان جوابى دراوھتەوھ، بەس دووانىان ماوھ، يەكەم: ئىمە دەزانىن بەگوپىرە دەستوورى عىراق، ھەر ھاوولاتىيەك

ماڧى ئەۋەى ھەيە كە پەساپۇرت ۋەربگرىت، بەس جىاۋازى رەگەزى ھاتۋەتە كاپەۋە لە جىبەجىكردى ئەۋەدا، ئەۋىش ئەۋەيە كە كاتىك ئافرەت دەچىت پەساپۇرت دەربكات، دەلىن دەبىت ۋەلى ئەمرى لەگەل بىت، من نازانم تاچەند ئەۋە چارەسەر كراۋە؟، ھەرچەندە بەر لەۋەى راپۇرتەكە بىتە رەگەزنامەن من ئەۋ پىرسىارەم كىرد و تارادەيەكش جۋابى ئەۋەم ۋەرگرتهۋە، پىرسىارى دوۋەم: لە ياساى رەگەزنامەى عىراقىدا كە دەزانىن لە 2006 دەرچوۋە، دەستۋورى عىراقىش لەدۋايدا لەسالى 2006 ھاتە جىبەجىكردىن، لەبەر ئەۋە ھەندى ئەحكام ھەيە لەۋ ياسايدە كە لەگەل دەستۋورى عىراقدا ناگونجىت، ھەرچەندە دەرچوۋنى ياساى رەگەزنامە تاىبى حكومەتى عىراقە، من دەمەۋىت بزائىم ۋەكو ۋەزارەتى ناۋخۇ چ ھەماھەنگىيەك ھەيە لەگەل حكومەتى فېدېرال بۇ تەعدىلات تا بىخەنە ناۋ ئەم ياسايدەى كە ئىستا ھەيە؟، چۈنكە بەراستى ھەندى ئەحكامى تىدايە لەگەل دەستۋورى عىراقدا ناگونجىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

دەستۋور سالى 2005 بوۋ، نەك سالى 2006، فەرموۋ.

بەرىز زكىە صالح عبدالخالق::

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

جىبەجىكردەنەكەى لەسالى 2006 بوۋ، من تەئكىدىم كىردۋتەۋە كە لە كۇتايى سالى 2006 جىبەجىكراۋە، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرىز جەنابى ۋەزىر، فەرموۋ.

بەرىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىدانى پاسپۇرت بىپارىكى حكومەتى فېدېرالە، ھەموۋ مەرجانىش لەۋىۋە دەردەچىت، ۋە پىدانى ژمارەى پاسپۇرتىش لەپىگەى رەزامەندى ئەلكىرۇنىيەۋە ۋاتە كۇنترۇل لەدەست ئىمەدا نىيە، بەلام لەھەفتەى راپىردوۋ بىپارىك لە حكومەتى مالىكىيەۋە دەرچوۋ، ھەر ئافىرەتىك تەمەنى 18 سالى تەۋاۋىر كىرد بۇى ھەيە داۋاى ۋەرگرتنى پاسپۇرت بكات بەبى رەزامەندى كەسوكار، ئىستاش لەھەرىم پەپىرەۋ دەكرىت، ئىمەش زۇر ھەۋلماندا بەراستى بۇ ئەۋ مەۋزۋە، خالى دوۋەم، بەراستى زەكىە خان، مەبەستتان پوۋن نىيە كام ئەحكام ۋ ماددە لەم ياسايدە؟، بەلام دەمەۋىت بە بەرىزتان بلىم ھەموۋ ئىشوكارەكانى تايبەت بە رەگەزنامەۋ پەنابەرى ۋنشىنگە بە گۈيرەى ماددەى 110 لەدەسەلاتى كەسرى حكومەتى فېدېرالدايە، ياساى ژمارە 26 سالى 2006، لە ئەنجۋمەنى نوپنەرانى عىراق دەرچوۋە، خۇتان دەزان ئىمە لە ھەرىم ناتوانىن ھەموارى بىكەن، بەلام دەتوانىن پەسەندى ياساكە بىكەن، يان بەشىك لەماددەۋ بىرگەكان ۋەربگرىن، ئەۋىش بىپارى پەرلەمانى كوردستان دەبىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار گۈلىزار قادر، فەرموۋ.

بەرپىز گولئىزار قادر اسماعىل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر ومىۋانە بەرپىزەكان دەكەم، ديارە من دوو پرسیارم ھەبوو، پرسیارى يەكەم، دەربارە رووداۋەكانى بادىنان، جەنابى ۋەزىر ۋەلامى داىهە، پرسیارى دووم: ئايا زەمانەت چىيە، جارىكى تر ئەوانەى كە رووياندا لە سلىمانى و بادىنان كە دووبارە نابیتهوه؟، ئايا ھىزەكانى ئەمنى لە چاكسازىدان يان لەنامادە باشىدان بۆ ئەوئى جارىكى تر ئەوانە دووبارە نەبنەوه؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەكاتى روودان ۋەھەبوونى ھەر زانىارىيەك لەسەر ھەر رووداۋىك ھىزەكانى پۆلىس دەخرىنە حالەتى ئامادەباشىيەوه، بەلام مەسەلەى گرەنتى، دەگەرپىتەوه بۆ خودى ھاوولانتیان و لایەنەكان كە حەق وایە بەر لە ئەنجامدانى ھەر خۆپىشاندىك بەلایەنى كەمەوه ئاگادارمان بكنەوه، تاوەكو رپرەوى خۆپىشاندىكە بەپارىزىن لەھەموو كەردەھىيەكى تىكدەرەنە، ۋە لىشت ناشارمەوه، ئەم حەوادسى ئەخىرە ئىمە دىراسەيەكى باشى دەكەين كەموكورپەكان دەبىنين كە چىيە، ۋەلەسەر ئەساسى ئەوه پلانى تازە دادەنئىين، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار عەونى بەزاز، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پرسیارم ئاراستەى جەنابى ۋەزىر كرد، سەبارەت بە پرسیارى سىيەم ۋەلامەكەم ۋەرگرتەوه، تەنھا 2 پرسیار دەمىنئىتەوه، يەكەمیان: دانىشتوانى گەرەكەكانى عەرەب، تەعجیل، خانەقا، تەيراو، لەشارى ھەولیر كىشەیان ھەيە سەبارەت بە بابەتى قەرەبوو كەردنەوه، كە بەپىرپارىكى حكومەت دەست بەسەر مولكەكانىان گىراوه، كە لە فەرمانگەى تاپۆ بەناوى خۇيان تۆمار كراوه، ۋە لەبەرەمبەرىشدا كرىچىيەكان بە پارچە زەوييەك قەرەبوو كراونەتەوه، لەلایەن حكومەتەوه، بەلام ئەوان بىبەش كرابوون لەو قەرەبوو كەردنەوهيە، ۋە بى حال و مال ماونەتەوه، ۋەھىچ سەرچاۋەيەكى داھاتیان نىيە بۆ گوزەرانى خىزانەكانىان، ۋە قفل كەردنى خانوۋەكانىان كە بەكرى دراون لەلایەن خاۋەنەكانىانەوه دوای دەر كەردنى كرىچىيەكان بى ئەوئى خاۋەن مولكەكانىان قەرەبوو بكرىنەوه، يان خانوۋەكانىان ئىستىملاك بكرىت، واتە مولكىان حەجىز كراوه، لەھەمان كاتىشدا ئەو وارىداتەو داھاتەى كە بۆى دەھات لەئەنجامى بەكرىدانى مولكەكەى بۆى نەماوه، لىي مەحروم بووه، سەبارەت بەم بابەتە لىژنەى ياساىي بەنوسراوى ژمارە(242) لە 7/31 /2011، ئامازەى بەوه كرد كە بەپىي ماددەى (23) لە دەستوورى ھەمىشەيى عىراق مافى مولكايەتى پارىزراوه، نابى كەس مولكى لى زەوت بكرىت پىش ئەوئى قەرەبوو بكرىتەوه، ۋە پارەى خۆى ۋەر بگرىت،

يان قهره‌بوو كردنه‌وه به‌پارچه زه‌وييه‌ك، به‌پيى ياساى ئىستيملاكى ژماره(12)ى سالى 1981 به‌ركار له‌هه‌ريى گوردستان، هه‌رچه‌نده ئه‌مانه ده‌توانن قهره‌بوو له‌حكومه‌ت و ئه‌و ده‌زگايانه وه‌ربگرن كه مولگه‌كانيان ح‌ج‌ز كردوون، وه كر‌يچيه‌كانيان ده‌ركردووه، بى ئه‌وه‌ى ئىجرائاتى ياسايى وئسوئى ئه‌نجام بدن، وه قهره‌بووى ئه‌و خاوه‌ن مولگانه بكه‌نه‌وه، لىژنه‌ى ياسايى پيشنيارى كرد كه نووسراويك ئاراسته‌ى وه‌زاره‌تى ناوخۆ ب‌كر‌ي‌ت، بۆ چاره‌سه‌ركردنى ئه‌م كيشه‌يه به‌زووترين كات، بۆ ئىستيملاك كردنى مولگه‌كانيان به‌پيى ياساكانى كارپيكراو له هه‌ريئما، به‌لام تا ئىستا هيج نه‌كراوه ئايا وه‌زاره‌ت چى له‌به‌رده‌مدايه بۆ چاره‌سه‌ركردنى ئه‌و كيشه‌يه؟، به‌تايبه‌تى ئه‌گه‌ر ئه‌م حاله‌ته به‌رده‌وام ب‌ي‌ت، قورسايه‌كى دارايى قورس ده‌كه‌ويته سهر حكومه‌ت، چونكه ئه‌وان ده‌توانن داواى (اجر مثل) واته كر‌يى هاوتا ب‌كه‌ن له‌حكومه‌ت، پرسيارى دووه‌م: ئاشكرايه لاي هه‌موومان كه‌وا رووداوه‌كانى هاتوچۆ زۆربه‌ى زۆرى له‌ئه‌نجامى به‌په‌له لىخوړپيى ئوتۆمبيل و سه‌رپيچى كردنى ياساو ر‌ينماييه‌كانى هاتوچۆيه، ژماره‌ى ئوتۆمبيله‌كان تۆمار ده‌كر‌ي‌ت به‌هوى ئامپه‌ره‌كانى كۆنترۆل كردنى ر‌يگاووبانه‌وه ده‌ستخۆشى له وه‌زاره‌ت ده‌كه‌ين بۆ ئه‌م مه‌به‌سته، به‌س پرسياره‌كه‌م ئه‌ويه، ئايا ناتواندري‌ت مه‌فرزه‌كانى كه له‌كۆنترۆل ئيش ده‌كهن، خه‌به‌رى مه‌فرزه‌كانى ترى پيشوو بدن له‌كاتى سه‌رپيچى كردنى ياسايى، واته غه‌رامه‌كانيش به‌فه‌ورى وه‌رب‌گير‌ي‌ت، له‌جياتى ئه‌وه‌ى كه تۆمار ب‌كر‌ي‌ت به‌قه‌رز، ئه‌گه‌ر به‌قه‌رز ب‌ي‌ت كه‌س له قه‌رز ناترس‌ي‌ت، ده‌ئ‌ين كه‌ى موراجه‌عه‌ى دائيره‌ى هاتوچۆمان كرد ئه‌وكاته غه‌رامه‌كه ده‌دين، به‌لام ئه‌گه‌ر هاتو قه‌ورى وه‌رب‌گير‌ي‌ت ئه‌مه وابزانم زياتر خه‌لك ئىلتىزام ده‌كات به‌ياسا ور‌ينماييه‌كانى هاتوچۆ، زۆر سوپاس.

به‌ر‌پ‌ئ‌ز سه‌رۆكى په‌رله‌مان:

سوپاس، به‌ر‌پ‌ئ‌ز جه‌نابى وه‌زير فه‌رموو.

به‌ر‌پ‌ئ‌ز كر‌يم سنجارى (وه‌زيرى ناوخۆ):

به‌ر‌پ‌ئ‌ز سه‌رۆكى په‌رله‌مان.

پرسيارى په‌كه‌م: ئه‌وه‌ى گه‌ره‌كه‌كانى عه‌ره‌ب، ته‌عجیل، خانه‌قا، ته‌يراوه، به‌ئى له‌به‌شيكى گه‌ره‌كى خانه‌قا، چه‌ند خانوويه‌ك له ته‌عجیل و عه‌ره‌ب خانووه‌كان خه‌ريكى دارمان بوون، وه زۆر كۆن بوون، كه‌لكى ژيان وگوزمه‌رانىان نه‌مابوو، وه چه‌ند جار‌ي‌ك له‌چاوى كاميراكان پيشاندان، بۆيه وه‌ك هه‌لمه‌ت‌ي‌كى به‌دواداچوون كر‌يچيه‌كانى ئه‌م خانووانه له‌لايه‌ن پار‌ي‌زگاي هه‌ول‌يره‌وه بانگ كر‌ان، په‌كى پارچه زه‌وييه‌كيان پ‌يدرا تاكو له‌م بارودۆخه ناله‌باره ر‌زگاربان ب‌ي‌ت، وه داوا له‌خاوه‌ن مولگه‌كان كرا كه ناب‌ي‌ت به‌م ش‌يوه‌يه خانووه‌كانيان به‌كر‌يى بدن، كه به‌كه‌لكى ژيان نايه‌ت، تاكو ته‌عميرى ده‌كه‌نه‌وه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش به‌ئ‌ين نامه‌يان لى وه‌رگير‌او، ئه‌وانيش داواكارن كه خانووه‌كانيان ئىستيملاك ب‌كر‌ي‌ت و قهره‌بوو ب‌كر‌ينه‌وه، به‌لام صنفي خانووه‌كان تاكو ئىستاش به‌سه‌كه‌نى ماوه‌ته‌وه، ناتوانين قهره‌بوويان ب‌كه‌ينه‌وه، ته‌مليك كردنى ئه‌م خانووانه‌ش پ‌يوسته له‌ر‌يگه‌ى وه‌زاره‌تى شاره‌وانيه‌وه ب‌ي‌ت، پرسيارى دووه‌م: تيژره‌وى له‌هۆكاره سه‌ره‌كه‌يانى رووداوى هاتوچۆيه كه له‌ئه‌نجامدا رووداوى د‌ئ‌ته‌زىنى لى ده‌كه‌ويته‌وه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته

كۆبۈنەۋەى داھاتوومان دوو سبەى دەبىت واتە رۇزى 2011/12/31، سەعات 10 لىرە ئامادە بن بۇ
ئەۋەى دەنگدان لەسەر درىژگردنەۋەى خولەكە ئەنجام بدرىت، تا ئەوكات بەخواتان دەسپىرم.

محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكى)

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

د. ارسلان بايز اسماعيل

جىگرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله

سكرتيرى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۆتوكۆلى دانىشتىنى ژمارە (23)

شەممە رېكەوتى 2011\12\31

خولى سېيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (23)

شەممە رېكەوتى 2011/12/31

كاتزمىر (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى شەممە رېكەوتى 2011/12/31 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جيگىرى سەرۇك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (23) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەمواركرائى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژمارهى (23) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى شەممە رېكەوتى 2011/12/31 دا بەم شىوديه بىت:

- 1 - بەردەوام بوون لەسەر گفوتوگۆكردىنى ئەم پېشنياره ياسايانەى خوارەوہ:
 - أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداويستيه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
 - ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداويستيه تايبەتەكان.
 - ج- پېشنيارى ياساى چاودپىرى كردن و شياندىنى خاوەن پېداويستيه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
 - د- پېشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالاکان له ھەرئىمى كوردستان.
 - ه- پېشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالاکان له ھەرئىمى كوردستان.

2- وتارى سەرۋىكى پەرلەمان بەبۇنەنى كۆتايى ھاتنى خولى گرېدانى يەكەمى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنەگەمان دەكەينەو، خولى سىيەمى ھەئىژاردن، سالى سىيەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژمارەى دانىشتن (23)، رۇژى دانىشتن 2011/12/31، بەرنامەى كار؛ بەپىى ھوكمەكانى برگەى (1) ماددەى (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1) ھەموار كراوى سالى 1992 ھەلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۋىكايەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتنى ژمارە (23) ھەلەمانى خولى سىيەمى ھەئىژاردن لە كاتژمىر (10) ھەلەمانى پىش نىوەرۋى رۇژى شەممە رېكەوتى 2011/12/31، بەم شىوہىە بىت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفوتوگۇکردنى ئەم پىشنيارە ياسايانەى خوارەو:

أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەريمى كوردستان.

ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.

ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەريمى كوردستان.

د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالاگان لە ھەريمى كوردستان.

ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالاگان لە ھەريمى كوردستان.

2- وتارى سەرۋىكى پەرلەمان بەبۇنەنى كۆتايى ھاتنى خولى گرېدانى يەكەمى پەرلەمان.

ئىستاش داوا لە لىژنەى ياساى و لىژنەى كۆمەلايەتى و لىژنەى دارايى دەكەين كەرەم بكن بۇ سەر مەنصە، نوقتەى نيزاميت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپىى ئەو بەرنامە كارە بىت، ئىمە وەكو فراكسيونى كوردستانى داوا دەكەين ئەو برگەى دووہمە، كە وتارى جەنابتە بەبۇنەنى كۆتايى ھاتنى خولى گرېدانى يەكەمى پەرلەمانەو بەگۇردىت بۇ دەنگدان لەسەر درىژكردنەو ھى خول و، ئىمە لەگەل ئەو دەين.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكاىە، ئىستا لە خالى يەكەمين، كەى ھاتىنە ئەو، ئىنجا رەئى خۆتان بدەن، برگەى دوو دەخوئىنەو، ئىنجا پىشنيار ھەبىت بۇ درىژكردنەو، بۇ كۆتايى ھاتن، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھۆكارم ھەيە بۇ ئەم قسە كردنە، بۇ ئەوئى ئىمە دەست نەكەين بە برگەى يەكەم و ماوہ بدەين، چونكە ئەوئى من ئاگادارم دوئى شەو ھەتا سەعات (11) ھى شەو بەرپىزان لىرە ئامادە بوون، بۇ ئەوئى راپۇرتەكە

تەۋاۋ بىكەن، بۇ ئەۋەدى ھىچ كەمۇكورتىيەك لە راپۇرتەكە نەبىت، ھىچ كەمۇكورتىيەك لە ياساكەدا نەبىت، بۇيە ئەگەر ھاتو ئىمە بېرىرى ئەۋە بىدەين خولەكە درىژ بىكەينەۋە لە پىشدا، بىگومان لە ھەفتەى داھاتوودا، بلىين دواى پشوى سەرى سال رۇژى 1/1 دەستمان پى كىردەۋە بە دەۋام، ئەۋ ياسايە زۇر بە تىرۋتەسەل تر بەبى نوقصانى، بەبى كەمۇكورتى ئىمە دەتوانين لە گىفتوگۇيەكانى بەردەۋام بىن و دەنگى لەسەر بىدەين، لەبەر ئەۋە من يەك پىشنيارم ھەيە بۇ جەنابت، ئىمە داۋاكارين پشوو ۋەرنەگرين بە ھىچ جۇرىك، بەلام داۋاكارين لە سەرۇكايەتى پەرلەمان، دەزانم ئەمە لە پەيرەۋى ناوخۇ بەۋ شىۋەيە نىيە، بەلام داۋاكارين لە پەرلەمان دوو مانگەكە دەۋام بىكەين، بەلام مانگى سى لەبەر ئەۋەدى عوتلەيەكى زۇرى تىايە، ئىمە پشووۋەكەمان لە مانگى سىدا ۋەرگرين و، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

ئەۋە موخالىفى پەيرەۋى ناخۇيە، ناتوانين، ئەگەر بتانەۋىت تەمدىدى بىكەن ھەقى ئەۋەتان ھەيە بە دوو لەسەر سى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان، تەنھا يەك مانگ تەمدىد بىكەن، لە ھەفتەيەك تا مانگىك، فەرموو كاك كاردۇ.

بەرىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

با پىشنيارەكانمان لە پەرچەكردار نەبىت، بەلكو لە بەرژەۋەندى پەرلەمان و ژيانى خەلك و ياساكان بىت، ئىمە لەگەل درىژكردنەۋەيەكىن، ئەگەر چەند ياسايەك ھەيە لە بەرژەۋەندى ژيانى خەلك دايەۋ پەيوەندى بە توپىك ھەيە درىژ بىكەرتەۋە، ئەگەر ھەر بۇ دەۋامىكى شىكى بىت، ئىمە لەگەل درىژكردنەۋە نىن، بە مەرجىك لەگەل درىژ كىردنەۋەين، كە خزمەتى ياسايەك بىكات، يان ئەۋ ياداشتانەى كە داۋمانە پەيوەندى بە پىشنيارەكانى خەلكە، ھەموو پەرلەمانتارانى بەرىز ئىمە دەۋايە لە فەسلى تەشرىعى ھەموو ئەۋ ياسايانەى پىۋىستە تەۋاۋمان كىرد بۋايەۋ ھەموو ئەۋ ياداشت و پىرسە گىشتيانەى كە پەيوەندى ھەيە بە بەرنامەى كار، بە ھەر ھۆكارىك بىت سەرۇكايەتى تىدا بەرپىرسىارە، بەلام ئىستاش ئىمە لەگەل درىژكردنەۋەيەكىن، كە چەند ياسايەكى گىرنگ ھەيە لە كوردستان ۋەكو بەشىك لە بودجە، بۇ نمونە، حىسابى خىتامى، راپۇرتى تەۋاۋ بوۋە، دەبىت بىخىتە بەرنامەى كار.

دوو/ ياساى زانىارىيەكان، لىبۋوردنى گىشتى، ياساى مامۇستايان، بەلى لەگەل ئەۋ درىژ كىردنەۋەين و پىداگىرى لەسەر دەكەين و، سوپاس.

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس بۇ جەنابت، يەكەم/ سەرۇكايەتى لىى بەرپىرسىار نىيە، ھەموو ئىۋەدى بەرىز، ئەندامانى پەرلەمان لە لىژنەكان، ئىۋە بەرپىرسىارن، (74) پىرۇژە زىاتر لە شەش مانگ، تا سالىك لەبەردەستتانە، تەۋاۋتان نەكردوۋە، راپۇرتان بۇ سەرۇكايەتى نەناردوۋە، سەرۇكايەتى لە بان ھەۋا ناتوانىت بىت

موناقەشەى راپۇرتەكان بىكات، بۇيە كەمتەرخەمىيەكە لە خودى لىژنەكانە، لە خودى ئەندامانى پەرلەمانى گىشت فراكسىيۇنەكانە بەبى جىاوازى، ئىنجا دەچن بەر راگەياندىنەكان دەخەنە سەر سەرۇكاپەتى، سۆزان خان كەرەم بىكە.

بەرپىز سۆزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەم داواكارىيەى من نە پەرچەكردارە، نە هىچ شتىك، من حەز دەكەم بۇ ئەوۋى لەلەى ھەمووان روون بىت، بۇ نەموونە، ئەم ياساى كەمئەندام و خاوەن پىداوويستىيە تايبەتەكان، ئەمە پىنچ دانە ياسايە، ھەمووى دوو رۇژە، رۇژى چوارشەممە سەعات (9)ى شەو لە كۆبوونەوۋە بووينەتەوۋە، ئەم ھەموو ئەندامە قسەى كرىوۋە، پىشنىارى ئەم ھەموو ئەندامانە وەرگىراوۋە، ئايا ئەگەر ئىمە داوا بىكەين خولەكە درىژ بىكرىتەوۋە، بۇ ئەوۋى راي ھەموو ئەندامان وەرگىرىت و لە كۆتايىدا يەك راپۇرت بىت، ئەمە پەرچەكردارە؟.....

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

تكايە پىشنىارەكەى خۆت بدە، ھەر كەسىك حەقى ھەيە رەئى خۆى بدات، مەبەستىيان جەنابت نەبوۋە، رەئى خۆت بدە بۇ تەمدىدەكە، تكايە، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

تەنھا من قسەم كرىد بوو و پەرچەكردارىش نىيە، ئەوۋە بۇ ئەوۋى بزانرىت، بۇيە داواكارم لە پىشدا درىژكرىدەوۋەكە بىخرىتە دەنگدانەوۋە، بۇ ئەوۋى ئىمە لەو كاتەى كە خولەكە درىژ دەكەينەوۋە بەردەوام بىن لە موناقەشە كرىدى ئەو ياسايە، سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بەرپىزان، لىژنەى ھاوبەش كەرەم بىكەن، فەرموون بۇ شوپىنى خۆتان، رىزدار دىكتورە رۇژان كەرەم بىكە.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوۋى من لە كۆبوونەوۋەكەى دوپىنى بەشدار نەبوۋمە، ئاگادار نىمە لەسەر چ رىكەوتوونە، بۇيە ناتوانم بىم لەوئى نوپىنەرايەتى لىژنەكە بىكەم، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بزانى لىژنەكان وائىشى خۆيان دەكەن، ئىنجا دەللىن خەتاي سەرۇكاپەتىيە، باشە بۇچى؟ من ھەتا سەعات (9)ى شەو لىرە لەگەل وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى، لەگەل سەرۇكى لىژنە، لەگەل ئەندامى لىژنە، لەگەل جىگىرى سەرۇكى لىژنەى ياسايى، لەگەل لىژنەى دارايى لىرە بووينە، بۇچى حازر نابىن؟ سەلامەت بىن، تكايە مەبەستەم جەنابت نىيە، پىداچوونەوۋە بە ھەيكەليەتى لىژنەكان بىكرىت لە سەرۇك و جىگىرو موقەرىرو ئەندامەكانى، بۇ ئەوۋى لەمەودوا ياسا لە 100% لەسەرتان تەتبىق دەكەين، ئەوانەى غائىب بىن

بەپېيى پەپىرەۋى ناوخۇ تەعامول لەگە ئيان دەكرىت، راپۇرتەكان لە لىژنەكان نايەتەۋە، كە نايەتەۋە لە ئىعلامىش ۋە ئاللا سەرۋىكايەتى پەرلەمان ئىشەكان ناكات، كاكە ئىشى ئىۋەيە، ئىشى لىژنەيە، ئەگەر لە ھەموار كىردى پەپىرەۋى ناوخۇ پەرلەمان ماددەيەك ئىزافە بىكەن بە دەنگى ئىۋەي بەپىز، ئەگەر راپۇرتەكە لە ۋە تارىخە نەھات عىقابى ئەمە بىت، ئەگەر ئىمەش ئىجرائاتمان ۋەرنەگرت، ئەۋجا ھەقتانە، لىژنەي ياسايى كەرەم بىكەن، بەردەوام بن لەسەر بىرگە يەكى بەرنامەي كار، فەرموون.

بەپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپىز سەرۋى پەرلەمان.

ئىمە ۋەكو نوپنەرانى لىژنەي ھاۋبەش، دوپىن كۆپوونەۋەمان ئەنجامدا بە ئامادە بوونى رىزدار جەنابى ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى، لە ئەنجامى كۆپوونەۋەگەدا تۋانىمان راو بۆچوونى ئەندامانى پەرلەمانى بەپىز ھەسر بىكەينەۋە ھىاۋازى بىكەينەۋە:

يەكەمىيان/ لەسەر ناۋنىشانى ياساكە.

دوۋەمىيان/ لەسەر بىرگە بە بىرگەي ماددەكانى ھەر پىرۇژەكە كە رەئىيان لەسەر دابوو.

لە ئەنجامى ئەۋ گىفتوگۆيەي كە ھەصرمان كىرد، تەبىعى بەنىسبەت ناۋنىشانى ياساكە، سى راۋبۆچوونى ھىاۋاز ھەبوو:

يەكەمىيان/ دەلېن قانۋنەكە بىت بە (قانۋن ھوقوق ۋە امتىيازات المعافين وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم كوردستان).

دوۋەمىيان/ (قانۋن رعاية المعافين في الاقليم).

سىيەمىيان/ (قانۋن ھوقوق ۋە امتىيازات ذوي الاحتياجات الخاصة).

ۋاتا ئىستا پىشنىار دەكەين يەكەم جار ناۋنىشانى قانۋنەكە يەكلايى بىرپىتەۋە لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانى بەپىز، ھەتا بتۋانىن ناۋەرۋى قانۋنەكە، ناۋەرۋى ماددەكانى قانۋنەكە بگۈنچىنەن لەگەل ناۋنىشانى قانۋنەكە، بۆيە پىشنىار دەكەم ئەۋ بابەتە يەكەم جار بىرپىتە دەنگدانەۋە، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۋى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پىش ئەۋە بەپىزان، لە دەستپىكى گىفتوگۆ لەسەر ئەۋ پىرۇژە ياسايانەي كە ھاتبوون لەۋ راپۇرتەي بۆ ئىمە ھاتبوو تارىخىك ۋە ژمارەيەكى بە ھەلە نووسرا بوو، بۆيە بەدۋاداچوونم بۆي كىردو ھەقىقەتەكە دەرجوۋ دەمەۋىت بۆ ئىۋەي بەپىز روون بىت بەم شىۋەيە، ئەم پىرۇژە ياسايە لە راپۇرتى لىژنەي ياسايى ئامازەي پى كراۋە بە ژمارە (15984) لە رىكەۋتى 2010/12/28، تەنھا بۆ ئاگادارى ئىۋە نووسراۋىكە، سەبارەت بە ياساي چاۋدپىرى كىردى كەمئەندامان، لە ئەنجمەنى ۋەزىران ئاراستەي ئەنجمەنى شوورا كراۋە بەۋ ژمارەيەۋ، كۆپىيەكى دراۋە بە پەرلەمانى كوردستان، ئەۋە بۆ ئاگادارى ئىۋەي بەپىز.

ياسای (رعاية وتأهيل اشخاص ذوي الاعاقة لاقليم كردستان)، يهك/ له لايهن ئەنجومەنى وهزيرانى هەریمی كوردستان به نووسراویان ژماره (2254) له 2011/9/15 ئاراسته ی پەرلهمانى كوردستان كراوه. دوو/ له دیوانى پەرلهمان بهرپۆه بهرایهتى كاروبارى پەرلهمان له ریکهوتى 2011/9/19 وارید كراوه، یهعنى فهرقهكه له 9/15 هاتوو، له 9/19 وارید كراوه. له دانشتنى ژماره (4) له ریکهوتى 2011/10/3 خویندنهوهی یهكهمى بو كراوه، به نووسراومان (ك1236) له 2011/10/5 ئاراسته ی لیژنهكانى یاساو كۆمه لایهتى كراوه، یهعنى فهرقهكه تهنه سى رۆژه، ببوورن تهنه دوو رۆژ، چونكه له 10/3 خویندنهوهی بو كراوه، له 10/5 ئاراسته كراوه، بۆیه له راپۆرتهكه به سائیک فهرق هاتبوو، خه له كه لیژنه نه بوو، ئەوه ئەنجومەنى وهزيران بو ئەنجومەنى شوورای ناردوو، بۆیه ئیمه له سهر كۆپیهك ناتوانین بیین لیژنه موناقه شه ی بکهین، یان خویندنهوهی بو بکهین و ئاراسته ی لیژنهكان بکهین، ههزم کرد ئەم روون کردنه وهیه تان به گرنگ زانى بو ئیوهی بهرپۆز بییم، ئیستا بهردهوام بن له سهر کارتانه، فهرمون.

بهرپۆز عونی کمال سعید بهزاز:

بهرپۆز سهروگی پەرلهمان.

ئیستا دهبیته پيشنیاری ناونیشانی یاساكه بخریته دهنگدانهوه، ئایا ئەندامانى پەرلهمان كام ناونیشان هه لدهبژیرن؟ سوپاس.

بهرپۆز سهروگی پەرلهمان:

ئهو بهرپۆزانه ی كه گفتوگۆیان له سهر ناوی پرۆژه كر دووه، سى بوچوون هه بوو:

یهکیان/ دهلیت (قانون حقوق و امتیازات المعاقین وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم كردستان).

دوو/ (قانون رعاية المعاقین في الاقليم).

سى/ (قانون حقوق و امتیازات ذوي الاحتياجات الخاصة).

ئهو ی ئەخیر ریژهیهکی ئەندامانى پەرلهمان پيشكهشیان كر دووه، كه له گه ل ناوه پرۆکی پرۆژه یاسایه كه ی حكومهت دووره، ههروهه له گه ل راپۆرتی لیژنه ی هاوبه شیش دووره، بۆیه ئیمه ئەوه ی سییه م دهخهینه پیش دهنگدانی ئیوهی بهرپۆز (قانون حقوق و امتیازات ذوي الاحتياجات الخاصة)، وازیجه بو تان، كى له گه ل ئەوهیه ناوی پرۆژه یاساكه بهو شیوهیه بیته كه خویندمانه وه (قانون حقوق و امتیازات ذوي الاحتياجات الخاصة) دهستی بهرز بکاته وه؟ (10) بهرپۆز له گه ل، زۆر سوپاس، كى له گه لدا نییه دهستی بهرز بکاته وه؟ بهزۆرینه ی دهنگ ئەو موقت هه ره رهت كرایه وه.

یهكهم/ (قانون حقوق و امتیازات المعاقین وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم كردستان)، كى له گه له دهستی بهرز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، كى له گه لدا نییه دهستی بهرز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، بهزۆرینه ی دهنگ په سند

کرا، ئەوہ عینوانی قانونهکه بووه (قانون حقوق وامتیازات المعاقین وذوی الاحتياجات الخاصة في اقلیم کوردستان) پهسند کرا، لیژنه‌ی یاسایی که‌ره‌م بکه‌ن.

به‌پ‌یز عونی کمال سعید به‌زاز:

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

دوای ده‌نگدان له‌سه‌ر ناو‌نیشان‌ی یاساکه، واتا یاساکه بوو به یاسای (قانون حقوق وامتیازات المعاقین وذوی الاحتياجات الخاصة في اقلیم کوردستان - العراق).

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

کاک ش‌یردل ف‌ه‌رموو.

به‌پ‌یز ش‌یردل تحسین محمد:

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ئ‌ه‌و ته‌عدیلاتانه‌ی که کرا له‌لامان نییه، ه‌ه‌ر وا ده‌نگ بده‌ین چۆن ده‌بی‌ت، سوپاس.

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

کاک عه‌ونی ف‌ه‌رموو.

به‌پ‌یز عونی کمال سعید به‌زاز:

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

جاری ته‌عدیل نه‌کراوه، به‌س له‌سه‌ر ره‌ئ‌ی ئ‌ه‌ندامانی په‌رله‌مانه‌وه ئ‌ه‌و پ‌یشنیارانه‌ی که کرا بوو به‌نیسه‌به‌ت ناو‌نیشان و مادده‌کان، ئ‌یستا ورده ورده د‌یینه سه‌ر مادده‌کانیش، سوپاس.

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

کاک ر‌ی‌باز ف‌ه‌رموو.

به‌پ‌یز ر‌ی‌باز فتاح محمود:

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

راسته خرایه ده‌نگدانه‌وه‌و ر‌و‌یشت، به‌لام ئ‌ه‌وه ش‌تیکی غه‌له‌ت ده‌رده‌چ‌یت، چونکه که‌مه‌ندامان به‌ش‌یکه له‌ خاوه‌ن پ‌یداو‌یستی تایبه‌ت، ئ‌یتر چۆن ده‌بی‌ت بل‌یی که‌مه‌ندام و خاوه‌ن پ‌یداو‌یستی تایبه‌ت، خۆ دوو ش‌تی جیاوازی‌ن، ئ‌ه‌وه یه‌ک ش‌ته، سوپاس.

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

ئ‌ه‌مه ره‌ئ‌ی خۆتان بوو له‌ناو قاعه‌ چ‌ه‌ند ئ‌ه‌ندام‌یک‌ی به‌پ‌یزی په‌رله‌مان ئ‌ه‌م ره‌ئ‌یه‌ی داوه‌و (قانون حقوق وامتیازات المعاقین وذوی الاحتياجات الخاصة في اقلیم کوردستان)، یه‌عنی ه‌ه‌مووی ده‌گریته‌وه‌و ته‌واو، کاک عمر عبدالرحمن ف‌ه‌رموو.

به‌پ‌یز عمر عبدالرحمن علی:

به‌پ‌یز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

راسته ئىستا دەنگ درا لەسەر عینوانیك، بەلام سى راپورت نامادە كراوه، هەر راپورتىك بە شیوهیهكى تايبەت، ئەگەر (ذوي الاحتياجات الخاصة) بیټ، ئەو یاسایه وا دەپوات، ئەگەر (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة) بیټ بەم نەوعە دەپوات، ئەگەر عینوانەكەى تریان بیټ بەو نەوعە دەپوات، لەم سى عینوانە عینوانیکیان دەنگى هیناوه، ماوه تە سەر راپورتەكان، ئەو راپورتانە لەلای ئەندام پەرلەمانەكان نین هەتا بزانی بە کام صیغە دەپوات بەرپۆه، چونکە هەر عینوانیکیان حقوق و ئیمتیازاتیکی تايبەتی خۆی تیاپه، پێویستە ئەو راپورتانە نامادە بیټ، بۆ ئەوهی یاساکە بە ریک و پیکى بپوات و شیوهیهکی تايبەتی خۆی وەرگیریت، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک عبدالسلام.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، کاک عومەر شتیکی جوانی باس کرد، بەلام هەر بۆ مەلومات ناوهرۆکهکە راپورتی هاوبهشی پێشوو، تەنها لەسەر ناوهرۆکه ئیوه بپارتاندا، ئیمه له لیژنەى کاروبارى کۆمەلایهتی ئەوجارەش باسمان کرد گرنگ نییه ناوهرۆکهى بگۆریت، گرنگ ناوهرۆکهکەیهتی، لەسەر ناوهرۆکهکەى ئیمه دەسەلاتمان نییه بگۆرین، ناوهرۆک هەر ئەوهی کۆنە، بەلام لەناو موناقلەشە کردن، بیگومان لەجیاتى مەوهوق دەلیین (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة) لەسەر داواکاری ئیوه، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک شیروان فەرموو.

بەرپۆز شیروان ناصح حەیدەرى:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو قسەى کاک عومەر کردى زۆر دروستە، لەبەر ئەوهى ئىستا وشەى موعاق هاتوو له زيمنى قانونهکە، کەواتە مادام عینوانى قانونهکە بووه (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة)، پێویستە له مەتنى قانونهکە له کوئ موعاقين هاتبیټ (ذوي الاحتياجات الخاصة) بچیتە پالى، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک دکتۆر ارسلان فەرموو.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / چيگري سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ کەسێک له کورته بالاکان، یان له پیداوئیستیه زەرورییهکان باشتر له حالهتی خۆی پیداوئیستیهکانی خۆی نازانیټ، خۆتان دەزانن پیرئ وهفدیکی کورته بالاکان هاتبوون و بهیانیکیان دابهش کرد، هاتنه لای ژمارهیهك له پەرلەمانتارهكان و خۆشیان لهوئ دانیشت بوون، ئەوان دەیانویست بۆ خۆیان بەتايبەتی

پروژه ياسايەك دەرىجىت بەراستى، تۆ بلىيى ئىمە لە ئەوان باشتىر بزىنان پىداويستىەگانى ئەوان چىيە؟ ئەوان خۇيان داوايان كىردووە ياسايەكى تايىبەتى بۇ ئەوان دەرىجىت، يەئنى ئىمە چۆن دەتوانىن لىرە لە جىياتى ئەوان قەرار بەدىن و بەبى ئىرادەى ئەوان، لەبەر ئەوە من پىموايە تىكەلاؤ كىردنى ئەو مەسەلانە كارىكى باش نىيە، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىزان، لەبەر ئەوەى وەكو ئەندامەگانى بەرىزى پەرلەمان، ھەندىكىان پىشنىارىان كىرد كە ئەم ئامادە كىردنە بۇ دەنگدان لەسەرى لەبەر دەستتان نىيە، دانىشتنەكە بۇ ماوەى سى چارەك دوا دەخەين، بۇ ئەوەى كۆپى بىرىت و بەسەر ئىوەى بەرىز دابەش بىرىت، كە وەختى دىنە سەر دەنگدان لەبەر دەستتان بىت، تىكايە سەعات (11:15) ھەمووتان لىرە بن، ھەتا ئەو كاتە ھەمووتان لەبەر دەستتان دەبىت، زۆر سوپاس.

دانىشتنى دووہ

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، بەردەوام دەبىن لەسەر دانىشتنەكەمان، فەرموون، بەرىزان، پىشنىارى ئەوە كرا كە خولەكە درىز بىرىتەو، چەند پىشنىارىك ھەيە، پىشنىار ھەبوو دوو مانگ، ئەوە نابىت، چونكە بەپىي ياسا نابىت، ھەبوو بۇ مانگىك، ھەبوو بۇ دوو ھەفتە، ھەبوو بۇ يەك ھەفتەيەك، ئەگەر بۇ ھەفتەيەك داواى درىز كىردنەو بەكەين، ھىچمان پى ناكىرىت، چونكە بەيانى پشوو، ئەگەر رۆزى دوو شەممە ئىعلانى جەلسە بەكەين، دەبىت رۆزى چوارشەممە جەلسە بەكەين، يەئنى يەك جەلسە دەكرىت، بۇيە ئىستا پىشنىار دەكەين بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بىتە پىشەو، چونكە ديارە ئەو بەرىزانە، واتا لىزنى ھاوبەش شتەگانىان بە رىكى تەرتىب نەكردوو، بۇ ئەوەى مەجالى زىاتريان ھەبىت، ئىوہش باشتىر ناگاتان لە وەزەكە بىت، ئىستا بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بە دەنگدانى ئىوەى بەرىز دەھىنە پىشەو، درىز كىردنەو خولەكەش دەخەينە پىش ئىوەى بەرىز، كى لەگەل ئەوەيە بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بىتە پىشەو دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار ھاتە پىشەو، ئىستا گىتوگۆى لەسەر دەكەين، وتارى سەرۆكى پەرلەمان بەبۆنەى كۆتايى ھاتنى خولى كىردانى يەكەمى پەرلەمان، بەلام پىشنىار ھەيە، بۇ ئەوەى خولەكە درىز بىرىتەو، لەدوو ھەفتەو دەست پى دەكەين، پاشان مانگىك، كى لەگەل ئەوەيە دوو ھەفتە خولى

پەرلەمانى كوردستان بەردەوام بېت و دريژ بکريتهوه، دەستى بەرز بکاتهوه؟ (37) بەرپز لەگەلدايه، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نيهه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (19) بەرپز لەگەلدا نيهه، بەزۆرينهه دەنگ خولى پەرلەمان بۆ دوو هەفتەى تر دريژ کرايهوه، بەرپزان، پيشنيارىكى تر ههيه، پيشنيار کراوه بۆ مانگيک، داواى لیبووردن دەکەين، بۆ مانگيک دريژ بکريتهوه، كى لەگەل ئەوهيه خولى پەرلەمان بۆ مانگيک دريژ بکريتهوه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (31) بەرپز لەگەلدايه، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نيهه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (13) بەرپز لەگەلدا نيهه، زۆر سوپاس، بەرپزان، خولهکه دريژ نەکرايهوه، چونکه دوو لەسەر سى دەويت، (37) پيش بۆ (15) رۆژهکه ناکاته دوو لەسەر سى دەنگى ئەندامان، تەواو دەنگدان کرا، ئیستا داوا لە لیژنەى هاوبەش دەکەين بینه جیگای خۆيان، فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامان لەگەل دريژکردنەوهيان، بەلام تیکە لکيشانىک بوو لەنپوان دوو هەفتەو ئەوه، ئەگەر جەنابت جاريكى تر بيخهيته دەنگدانەوه، بەراستى ناکريت، چونکه هەر دەبیت دوو لەسەر سى ئەندامان که لیڕه جزورىان ههيه، ئەو ياسا گرنگانه دەبیت بخريته بەرنامەى کارەوه، ئەمە ياسای ماف و ئيمتيازاتى کهمئەندامانه، لیبووردنى گشتيهه، يهکيتى مامۆستايانه، ئيمه بۆ ئەو ياسايانه خولهکه دريژ دەکەينهوه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان، ئەوه لەپيش ئیوهى بەرپز، لە پيش خهلكى كوردستان خۆتان دەنگ نادەن دەيخهينه سەر سەرۆکايهتى، خۆتان دەنگتان ئەدا بۆ دريژکردنەوه، کاک ئەحمەد کەرەم بکه.

بەرپز د.احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپى پەپرەوى ناوخۆ دوو لەسەر سى ئەندامان که دەنگ بۆ دريژکردنەوه بەدن، وایزانم ئەگەر بە تەنها بيخهيته دەنگدانەوه، ئەو ريزهيه بەدەست هاتوووه، چونکه زياتر لە دوو لەسەر سى لەگەل تەمديدان، بەس لەسەر تەمديدەکه، ئايا هەفتەيهک بېت، يان دوو هەفتە، يان مانگيک بېت؟ لەسەر ئەوه رەئيهکان جياوازن، بەلام دوو لەسەر سى مسۆگەر بووه، بۆيه ياساييه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک بلال فەرموو.

بەرپز احمد سليمان عبدالله(بلال):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئيمه وا حالى بووين که سابتە، دريژ دەکريتهوه، ئەگەر جارى يهکەم ئەوهت خستبوايه دەنگدان ئايا دريژ بکريتهوه، يان نەکريتهوه؟ ئينجا بيينه سەر ئەوهى که چەند رۆژ دريژ بکريتهوه، من پيموايه ئەو دەنگدانەمان نەکردوووه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپىزان، زۆر بۇچوونىكى دروستە، بۇ ھەفتەيەك رەفرتان كرد، كە پېشنيار ھەبوو، بۇ دوو ھەفتەش رەفرتان كرد، بۇ خۇتان ئىشى خۇتان تەنزىم بىكەن، رجائەن، فراكسىيۇنەكان لەگەل يەك دابنىشن، ئىتتىفاق بىكەن، دېنە ئىرەو دوايىش دەتانەويىت موخالەفەى قانونى بىكەن، ئىستا كېشە نىيە، پېشنيارىكى تر دەبىتن، بەلام دوو ھەفتە نا، بەس چواردە رۇز، دەيخەينە دەنگدانەو، دوو لەسەر سىي دەنگى ئەندامان نەھىئىت ناخىر دەنگە، كى لەگەل ئەوويە خولەكە درىژ بىكرىتەو دەستى بەرز بىكاتەو؟ (71) بەرپىز لەگەلدايە، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەرپىزان (71) دەنگە ناكاتە دوو لەسەر سىي دەنگى ئەندامان، چتان لى بىكەن، بەرپىزان، عىلاقەى لەگەل غىياب نىيە، دوو لەسەر سىي ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان لازمە، بەرنامە لەبەردەستە بىخويىتەو (للمجلس بأغلبية ثلثي اعضائه تمديد مدة الانعقاد اي من الدورتين لمدة لاتزيد على شهر واحد وذلك لانجاز المهام التي استدعت تمديد الدورة)، فەرموو پەيمان خان.

بەرپىز پەيمان عزالدين عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، پەبەندىيەتى دەستتان خۇش بىت بە پەيرەو كە دەخوئىندىرپىتەو، بەلام لە زۆربەى حالەتەكاندا، يەنى ئىستا موبەرىرى بەقوت ھەيە بۇ درىژگردنەو، كە يەككى لەو زەرەمەندانە ياساى لىبوورنى گشتىيە، كە كۆمەللىك خەلك چاوپىي ئەوون رۇژىك زووتر دەرباز بىن، كە ناكىرپىت ئىمە لە موقابىلى پشوى خۇماندا دابنىين.

دووو/ زۆرىنە، دوو لەسەر سىي ئامادە بووان ئىستا حازرە، ئەگەر نىيەتەك نەبىت، بۇ ئەووى كە ئىلا درىژ نەكرپىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز، يەكەم/ نىزامىكەمان ھەيە، پەبەندىن بە نىزام، ئەو ھەك.

دوو/ ھەندىك لەو خوشك و برا بەرپىزانەى كە لىرە دانىشتوونە لەگشت فراكسىيۇنەكان بەبى ئىستىسنا ھەبوو دەنگى نەدا، حىسابمان كرد لە پىش چاوى ئىو ئەوويە، ئىمە چى لى بىكەين، يەنى ئىو دەتانەويىت بەزۆر حىلە قانونى بىكەين، سۇزان خان فەرموو.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە دەمىكە دەلىين تىكايە ئەم پەيرەو بگۆرپىن، چونكە تووشى ئەم نەووعە ئىشكالاتانەمان دەكات، بەلام پېشنيارەكەى من ئەوويە ئەووى كە دانىشتوو لىرە ئامادە بوونى ھەيە لەگەل درىژگردنەو دايە.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەخىر، وا نىيە، ئەبەدەن وا نىيە، ئەندامان دەبىنم لە گشت فراكسىيۇنەكان، لە لىستى كوردستانى، لە گۇران، لەلايەنەكانى تر ھەبوو دەنگى نەدا، وانىيە، چۆن ھەموو دانىشتوونە، ئىمە حىسابى دەكەين، وا نىيە، فەرموو.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان باشە جارىكى تر مودەكان بخەيتە دەنگدانەوہ بەراستى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

نيازىكى زۆرىنە پەرلەمان ھەيە لە پىناوى ھەندىك ياساى گىرنگ خولەكە درىژ بىرىتەوہ، بەلام كاتى دەنگدانەكە كاريگەرى ھەيە، يەنى من خۆم لىرە نەبووم كە ئەوہ بووہ پىشىنارو خرايە دەنگدانەوہ، مەبەستىشم بوو، دەمانتوانى ئامادەكارى بىكەين لە جزورى برادەران، بۇ ئەوہى ئەم نىسبەتە تەواو بىيىت، چونكە نيازەكە نيازىكى گشتى و زۆرىنەيە، لەبەر ئەوہ من پىم باشەو پىشتر قسەمان لەسەر كرد، جەنابت گوتت ئىمە دوای بەرنامەى خاوەن پىداويستىەكان دەخەينە دەنگدانەوہ، يەنى دوای ئەوہ ئامادەكارى بۇ دەكەين.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

نەخىر، بەرپىز، جارى دووہم جەنابت بە وازحى لەناو مەوزوعەكە بووى، كاك دكتۇر ئەحمەد وەرتى پىشىنارى كرد، كاك بلال پىشىنارى كرد، دووبارە خستمانە دەنگدانەوہ، لە فراكسىۋنى گۇران خەلكىك ھەبوو دەنگى نەدا، لە فراكسىۋنى كوردستانى ھەبوو دەنگى نەدا، لە لايەنى پىكھاتەكانى تر ھەبوو دەنگى نەدا، دەتەوئىت موخالەفەى قانون لەناو پەرلەمان لەسەر كورسى سەرۋاكيەتى پەرلەمان بىكەم، لەبەر ئەوہى جەنابت پىت خۇشە، ئەمە مەحائە، تەمدىد نىيە، بەردەوام بن لەسەر موناقتەشە، ئىستا دەگەرپىنەوہ سەر خالى يەكەم لە بەرنامەى كار، بەردەوام دەبين، لىژنەى ھاوبەش، كەرەم بىكەن فەرموون بۇ شوئىنى خۇتان، فەرموو كاك شىرزاد.

بەرپىز شىرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خالى دووہم لە بەرنامەى كار بە دەنگدان ھاتە پىشەوہ، ئىستا تۇ جارىكى تر دەچىتەوہ خالى يەكەم، دەبىت جارىكى تر دەنگ بۇ ئەوہ بدرىتەوہ.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

خالى دووہم نەما، تەواو، دروستە كاك شىرزاد، سوپاس، بەراستى مولاخەزەكەت لە جىگاي خۇيەتى، بەرپىزان، ئىستا خالى دووہم كۇتايى پى دەھىنين، وتارەكە پىشكەش دەكەين، كاك شىروان فەرموو.

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر وتارى سەرۆكايەتى خويىندرايەوه بۇ كۆتايى هيىنان بە خولەكە، ئىتەر موناڧەشە تەواو دەبىت، واتا نابىت ئەو ياسايە موناڧەشە بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

داوا لە بەرپىزتان دەكەين، لەبەر ئەوهى ئەم ياسايە زۆر گرنگە زوو تەواو بىت، دووبارە دەيخەينە دەنگدانەوه، نا قانونى نىيە، دەتوانى دەنگى بۇ نەدەيت، دەتوانى دەنگى بۇ بەدەيت، چونكە ئەوه بە دەنگى ئىوه هاتە پىشەوه، ئىستا كى لەگەل ئەوهيە بىرگەى يەك بىرئىتەوه شوينى خوى و گىتوگوى لەسەر بىكەين دەستى بەرز بىكاتەوه؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەوه؟ دوو كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ ئىستا بەردەوام دەبين لەسەر بىرگەى يەك، كەرەم بىكەن، فەرموون. بەرپىزان، ئىستا ناوى قانونەكە تەسبىت كرا بە دەنگدانى ئىوهى بەرپىز، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى يەك، لىژنەى پەيوەندىدار فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ماددەى يەكەم.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

يەكەم جار ئەسلى پرۆژەكە پرۆژەى حكومەت بوو بە دەنگدان بووه ئەساس، ئەسلى پرۆژەكە بىخوينن، ئىنجا راپۆرتى هاوبەش بىخوينن، پاشان ئەو فەقەرەنەى بۇ دەنگدان ئامادە كراوه بە رەئى ئەندامە بەرپىزەكانى پەرلەمان موناڧەشەى لەسەر دەكەين، فەرموون، بىوورن دەيخەينە دەنگدانەوه، موناڧەشە تەواو بووه، ئەم جەلسەيە جەلسەى دەنگدانە لەسەر ماددەكان.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الاول

(التعاريف والاهداف)

المادة الاولى:

يقصد بالتعابير والمصطلحات الاتية لاغراض هذا القانون المعاني المبينة ازاء كل منها:

اولاً: الاقليم: إقليم كردستان - العراق.

ثانياً: الحكومة: حكومة اقليم كردستان - العراق.

ثالثاً: الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في حكومة الاقليم.

رابعاً: الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في حكومة الاقليم.

خامساً: المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في اقليم كردستان.

سادساً: الرئيس: رئيس مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

سابعا: المعاق: هو الشخص المصاب بعجز دائم كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية مقارنة بأقرانه من غير المعاقين.

ثامنا: منظمات وجمعيات المعاقين: يقصد بها كل جمعية أو اتحاد أو منظمة أو معهد أو مؤسسة تعمل لضمان حقوق المعاقين بهدف لا يتوخى الربح.

تاسعا: بطاقة المعاق: هي الهوية الشخصية التي تعرف المعاق وتصدر عن الوزارة، والتي تخول حاملها ممارسة الحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

عاشرأ: التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم على الاندماج بالمجتمع.

حادية عشر: مراكز التأهيل: هي المراكز التي يتم فيها إيواء المعاقين المصابين بالاعاقات الشديدة وتأهيلهم وتشغيلهم فيها حسب قدراتهم.

ثانية عشر: الملاءمة (المواءمة): اجراء تحويلات و وضع شروط واسس لازمة في جميع مرافق الحياة العامة بشكل تجعلها مناسبة لاستخدامها او ارتيادها من قبل المعاقين.

ثالثة عشر: اللجنة الطبية: الهيئة أو الجهة التي تحددها الوزارة.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

به رهچاو كردنى راپورتى هاوبهشى پيشوو، هه موو ئه و پيشنيارو تيبينيانهى بهريزان نهندامانى بهرلهمان له جهلسهى رابردوو دهريانبرى، ئيمه گهيشتينه ئه م صياغهى كوئابى پيشنيار كراو بو ماددهى بهكه م:

الفصل الأول

(التعاريف والأهداف)

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الآتية المعاني المبينة ازائها لأغراض هذا القانون:

- 1- الاقليم: إقليم كردستان - العراق.
- 2- الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.
- 3- الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.
- 4- المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الاقليم.
- 5- ذوي الاحتياجات الخاصة: كل شخص مصاب بعجز كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية.

پاش دانانی ئەو ناوہ تازہیہ، بە پێویستمان زانی پێناسەى موخاقیش بکریت، بێجگە لە (ذوی الاحتیاجات الخاصة).

6- المعاق: کل ذوی احتیاجات خاصة مصاب بعجز بدنی دائم او کلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر.

7- بطاقة المعاق وذوی الاحتیاجات الخاصة: هي البطاقة الخاصة التي تعرف المعاق وذوی الاحتیاجات الخاصة وتصدر عن الوزارة، والتي تخول حاملها التمتع بالحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

8- التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين وذوی الاحتیاجات الخاصة من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم في الاندماج بالمجتمع.

لەسەر داواى زۆر بەى بەرپزان، نيمه (تاسعاً: مراكز التأهيل) گوڤيمان، چونکه (مراكز الايواء) مان نيزافه کردوو.

9- مراكز التأهيل: هي المراكز التي تقوم بأعادة تأهيل المعاقين وذوی الاحتیاجات الخاصة وتقوم بدعم برامج التأهيل ودمجهم في المجتمع .

10- مراكز الأيواء: هي المراكز التي تقوم بأيواء المعاقين الذين يتم الاستغناء عنهم من قبل ذويهم وهم بحاجة الى رعاية واهتمام وتقوم بدور إعادة التأهيل ايضاً.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

تەواو بوو، رهئى ئەندامان، ئەو ئەندامانەى داوايان کرد بوو تەصويت بکریت بە نەزەرى ئیعتیبار وەر تانگرتوو هەمووی؟

بەرپز عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

بەئى، ئەو رهئیانەى تەرح کرا لە جەلسەى پيشوو هەمووی بەنەزەرى ئیعتیبار وەرگراوه بەو صياغەى که ئیستا خویندمانهوه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

کاک کاردۆ نوقتهى نيزامى ههيه، فەرموو.

بەرپز کاردۆ محمد پیرداود:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

یەکیک لە پیشیارەکان ئەو بوو، که نيمه تەئکیدمان لى کردوو، ئەویش مەجلیسەکه و سندوووقهکه بوو، که دەبوايه پێناسه بکریت لىره، چونکه گوتمان ئەم مەجلیسە بەم شيوهيه هيج زەرورەتیکى نییه،

بارقورسى دروست دهكات، لهكاتىكدا وهزارت ههبيت، وهزير ههبيت، موديريهتى ريعايه ههبيت، گوتمان سندووق، مهجلى سندووقيش ههبيت، پيويست بهو مهجلىسه ناكات، سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

زور سوپاس، كاك شيروان فهرموو.

بهريز شيروان ناصح ههيدهرى:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

كاك عبدالسلام تهعريفىكى خويندهوه بهنيسبهت تهعريفى موعاق دهليت (المعاق: كل ذوى احتياجات خاصة)، لييره موعاقهكه تنها نهوه (ذوي الاحتياجات الخاصة)، نيمه قسهمان ليى كردو دوو پروژهشمان ههيه، هى كورتهبالاكان، نهوان نيعتيبار دهكريت (من ذوي الاحتياجات الخاصة)، نهگهر بهپيى نهو تهعريفه بيت كورتهبالاكان ناگريتهوه، زور سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

زور سوپاس، كاك عبدالسلام فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

كورته بالا موعاق نييه، كورته بالا (ذوي الاحتياجات الخاصة)يه، نهگهر بيينه سهر تهعريفى (ذوي الاحتياجات الخاصة) دريژتره له هى موعاق، موعاق تنها فهقهرهه يهكهمه، (دائم او كلي او جزئي خلقي او غير خلقي بدني)، بهلام تهعريفى (ذوي الاحتياجات الخاصة) نيزافهتن بو نهم فهقهرهيه (في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية)، له چوار جيگا كورته بالا دهگريتهوه، سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، نيستا بهو شيوهيهه كه خويندرايهوه دهپخهينه دنگدانهوه، كي لهگهئدايه دهستي بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، كي لهگهئدا نييه دهستي بهرز بکاتهوه؟ (2) بهريز لهگهئدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهه دهنگ بهسند كرا، بو ماددهه دوو.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

دهچينه سهر ماددهه دووى نهسلى پروژهكه، بهم شيوهيهه خوارهوهيهه:

المادة الثانية:

يهدف هذا القانون إلى:

أولاً/ تعزيز وحماية وكفالة جميع الأشخاص المعاقين وضمان تمتعهم على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الإنسان والحريات الأساسية وتعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.

ثانياً/ احترام كرامة المعاقين وإستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم وإستقلاليتهم.

ثالثاً/ احترام القدرات المتطورة لأطفال ذوي الإعاقة وإحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

تهواو بوون، ليژنهى هاوبهش فهرموون.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ليره دوو شت ههبوو، تهلهب ههبوو ههنديك گوزانكارى له صياغهى لوغهوى، وهكو (احترام القدرات) شتيكى وا ههبوو، نهوه تهبدیل كراوه، ههروهها له دوو، سى بهريز نهندامى پهرلهمان داوايهك ههبوو به پهسندمان زانى دهقيك ههبيت ئينديماجى حياتى عامه، بويه ئيمه نه صياغه تازديهمان داناو نهو داواكاربيانهمان، رهچاو كردووه:

المادة الثانية: يهدف هذا القانون الى:

أولاً: كفالة حقوق جميع الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وضمان تمتعهم بجميع الحقوق والحريات الاساسية على قدم المساواة مع الاخرين.

ثانياً: ضمان كرامة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم واستقلاليتهم.

ثالثاً: تطوير قدرات الاطفال المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: اتخاذ كافة الاجراءات الكفيلة باندماجهم في الحياة العامة للمجتمع.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زور سوپاس، جهنابى وهزير رهئيت تكاپه.

بهريز ناسوس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كومهلاپهتى:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

من سهبارت به ماددهى دوو لهگهل بهريزان دوينى نهوهمان صياغه كردووه، بهلام سهبارت به ماددهى يهك، نهو كهسانه مهحروم دهبن كه دهرهجهى عيجزيان ديارى نهكراوه، وهكو مهنغول، ههنديك نهخوشى ههيه وهكو تالاسيما، نهوانه عيجز نييه، بهلگو به تهقيرى توبى مووچهكه وهردهگرن.....

بهريز سهروكي پهرلهمان:

تكاپه ماددهى دوو، فهرموو كههرم بكه، بهريزان، ئيستا بهو شيويهى كه خويندراپهوه دهپخهينه دهنگانهوه، كى لهگهلداپه دهستى بهرز بكاتهوه؟ زور سوپاس، كى لهگهلدا نييه دهستى بهرز بكاتهوه؟ زور سوپاس، بهكوى دهنگ پهسند كرا، بؤ ماددهى سى كههرم بكه، نوقتهى نيزاميت ههيه؟ دكتور احمد فهرموو.

بهريز د.احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پيىم باشه بىر لەوہى ھەموو ماددەكان موناقتەشە بىكەين بە دەنگدان يەكلای بىكەينەو، كە پرۆژە ياساى كورته بالاکان لەناو ئەو ياسايە جىي دەكەينەو، يان بە جيا، چونكە لە پيشدا جەنابىشت ئامازتە پيدا، زۆرىك لە ئەندامانى پەرلەمان داوا دەكەن پرۆژەى كورته بالاکان بە جيا بىت، خوښيان ئەو داوا دەكەن، بەلام ئەوہى كە كاك عبدالسلام ئامازەى پيدا، وا ديارە نيەتى ليژنەكەش ئەوہى لە چوارچيوى ئەو ياسا دابن، بۆيە من پيىم باشە بخريتە دەنگدانەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عبدالسلام وەلامى بدەو، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ببوورن، من ليىرە وەكو سەرۋىكى ليژنەى موختەص قسە دەكەم، من وەكو شەخص و سەرۋىكى ليژنەى موختەص دەنگدا دزى ئەو ناو، بۆ مەلوماتتان، من لەگەل ئەو بووم موعاقين بە تەنيا بىت، (ذوي الاحتياجات الخاصة) و گروپە مومەييەزەكان وەكو كەمئەندام و ئەويتەر ياساى تايبەتى خوى ھەبىت، بۆيە نيەتەكە تەكا دەكەم ئەو رەفە بىكەم لە ھەموو لايەك، ئەو يەك.

دوو/ كە ئيوە برپارتاندا بىيە (ذوي الاحتياجات الخاصة، المعاقين)، ئەم تەعريفەى موعاقين بۆ موعاقە ئەوہى ئىزاھەمان كرد، ئىحتياجەتەى خاسە ئەو تەعريفە شامەلەيە، كە ئەوہى ھەموويان دەگرىتەو، ئىستا دىيەنە سەر ياساكە، لە نيەتەتەو پيشنارىك ھەيە، ئىشارەتەىك بەرپت كە گەشتىنە ئەو ھەددە دەليين، ئەگەر لە من دەپرسى من لەگەل ئەو بووم، ئيمە يان ياسايەكى فراوانتر بۆ ھەموويان دانىين، يان يەك، يەك ياسايان بۆ دەردەچىت، ئەو تەوزيچى منە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عەونى كەرەم بىكە.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەكانى كاك عبدالسلام بەشىكى زۆر راستە، ئىحتياجەتەى خاسە سەرەيانى لەسەر كورته بالاکانىش دەبىت، بەلام لەگەل ئەوہى ئيمە رەچاوى ئەوہمان كردو، لە كۆتايى ماددەكاندا صياغەيەكەمان داناو، ئەگەر پەرلەمانتاران قەبوليان كرد بەو شىوہى كە ئىستا دەيخوئىنمەو ناگايان لى بىت:

(تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم)، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كاك عەونى كردى، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددەى سى بخوینەوه.

بەرپز تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الثالثة: يصنف المعاقون

اولاً/حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1 / المعاقون بدنيا.

2 / المعاقون عقليا ونفسيا.

ثانيا/ حسب قدراتهم على العمل الى صنفين:

1 / المعاقون غير القادرين على العمل كليا.

2 / المعاقون غير القادرين على العمل جزئيا.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له راپۆرتى لىژنەى ھاوبەش و زۆرىنەى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپز، كه رهئىيان دابوو لهگهڵ ئەوهنه كه

ئەم ماددەيه پيويست نييه، چونكه تەنها ئىعادەى صياغەيهو تەبويبيكى ئەو ماددەى تەعريفى (ذوي

الاحتياجات الخاصة)يه، بۆيه دوو رهئى ههيه، يهك/ لادانى.

دوو/ وهكو خۆى بمينيتتهوه.

رهئى تاك، تاكيش ههيه، پيشنيار ههبوو، يهعنى ئەو تەصنيفه بهشيويهكى تر ببيت، بهلام رهئى تاك، تاك

بوو، بۆيه رهچاو نهكرا، واتا ئيمه روويهرووى دوو حالهتين، يهك/ دهئىن لادريت، لهبەر ئەوهى پيويست

نييه، چونكه تەنها ئىعادەى كتابهى پيناسهيه.

دوو/ دهئىت وهكو خۆى بمينيت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، رهئى لادان، لهبەر ئەوهى دووره، جهنابى وهزير رهئىت.

بەرپز ئاسۆس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كۆمهلايهتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پيمان باشه ئەم ماددەيه بمينيت، لهبەر ئەوهى له ياساى چاوديرى كۆمهلايهتيش ههيه، بهلام زۆر گرنگه

لهم ياسايه بهو شيويه بيت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

دو نوقتەى نىزامى ھەيە، كاك برھان فەرموو.

بەرپىز برھان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

(ذوي الاحتياجات الخاصة) ئەم ياسايە بۇ ئەوانىش دەرچوو، بەلام ئەوان موعاق نىن، تاوگوتە تصنىف بىرىن، بىن موعاقن و صنفي عەوقەكەيان چيە، لەبەر ئەو ئەمە ناگونجىت لەگەل تەعريفەكەو ناونىشانى ئەم ياسايە، بۇيە پىويستە و وزارت بە تەعليماتىك دەرېكات، كە ھەم مەوقەش بىرىتەو، ھەم (ذوي الاحتياجات الخاصة) ش بىرىتەو، ھەم كورتەبالاش بە ماددەيەك باس كراو، بەلام ئەو ماددەيە لەويدا دەبىت بە تەناقوزو سەغرى قانونى لەگەل ئەو ماددە تەعريفە، لەگەل ناونىشانى ياساكە، بۇيە من پىشنيار دەكەم ئىلغا بىرىتەو، لەبەر ئەو سەغرى قانونىيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، شلىر خان فەرموو.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راستە ئىمە چەند كەسىك بووين رەئيماندا كە ئەو تەصنيفە بەشپوھيەكى تر بىت، زياد بىرىت، چونكە ئەگەر تەصنيف بىرىت، ئەو تەصنيفە تەواو نىيە، تەصنيف بىرىت بە موعاقين (بدنيا وعقليا ونفسيا)، ئەوانى تر شمول ناكات، ئەگەر لابتىت، ئەو لەو سەقەتە باشترە، چونكە بەو شپوھيە تەصنيف بىرىت ھەموويان ناگرىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلپەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تاكو ئىستا ئىمە بە قانونى رىعايە ئىجتىماعى ژمارە (126) ى سالى 1980 ئىشمان كىردو، لە ماددەى (43 و 44) زۆر جوان ئەم تەصنيفە ھاتو، تاكو ئىستاش ئەو كەسانەى كە مووچە وەردەگرن، پەيوەست بەم ماددەيە مووچە وەردەگرن، تەصنيفىش كراو، ھەندىك نەخۆشى ھەيە عەقلىيە، نەفسىيە، بەپىي ئەو ماددەيە تا ئىستا مووچەيان بۇ سەرف كراو، بۇيە پىم باشە بىنىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك رىباز فەرموو.

بەرپىز رىباز فتاح محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر لەسەر قسەكەى بەرپۆز وەزىر بەردەوام بىن، كە ئەو ماددەىە بمىنئىتەو، من تەئكىد لەو دەكەمەو، كە ئەو غەلەتە، ئەگەر قانونىكى پىشتىرى ھەبوو بىت، ئەو بە غەلەت دانراو، يەعنى مەعقول نىيە، ئىستا ئىمە ھەر لەسەر ئەو غەلەتە بەردەوام بىن، ئەگەر برىارە بمىنئىتەو، دەبىت بگۆردىت، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو موبەرىم ھەيە:

يەك/ سوپاسى بەرپۆز وەزىر دەكەم، تەصنيفەكە ھەيە لە ياسايەكى نافىز لە كوردستان، ئىمە لىرە ھىچ ئىزافە ناكەين، وابزانم زىادە.

دوو/ دووبارەى قسەى خۆم دەكەم، ئەم ياسايەى كردتان لەسەر ئىرادەى ئەكسەرىەت، بۆ ئىحتىجات خاصەش، چونكە لىرە تەصنيفى ئىحتىجات خاصە نەكراو، تەنھا لەسەر موەاقى بەدەنىە، بۆيە بە تەسەورى من لەوئى نەمىنئىت ھىچ زەرەرى تىدا نىيە، چونكە قانونى (26) ئەو تەصنيفەى تىدايە، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆزان، ئىستا ئىلغايەكە دەخەينە دەنگدانەو، كى لەگەل ئەوھىە ماددەى سى لابرديت دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كراو ماددەى سى لابرديرا، تكايە ماددەى چوار، فەرموو.

بەرپۆز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية المعاقين)

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويتأسسه الوزير ويكون بعضوية مايتى:

أولاً/ المدراء العاميين: كل من (مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الإجتماعية) في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ ممثل عن جمعيات المعاقين.

رابعاً/ خبير يختاره المجلس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

بهراستى ئيمه تهرريبهه له گهل ئهسلې پروژدهكهين له گهل جهند گورانكاريبهك، ههنديك له ئهندامان دهئين (ان يكون لجمعيات المعاقين ممثلين فعليين في المجلس)، بويه ويستم شهرحى بكمه كه ماناي چيه، نهويتز (للمجلس استعانة).

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

تكايه، رجائهن نهصهن بيخوينهوه، شهرح مهكه، چونكه ئيستا كاتى دهنگدانه، نهصهن بيخوينهوهوه دهدريته دهنگدانهوه، هيچ شهرحيك نهكريت، ئيلا نهگهر داواتان لى كرا، تكايه، كه رهم بكه.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمه به رهچاو كردنى نهو بيرو رايانهى كه ههبوو، راپورتى ليژنهى هاوبهش گهيشته نهو صياغهيه:

المادة الرابعة:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويترأسه الوزير ويكون بعضوية كل من:

أولاً/ مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لاتقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة لحضور اجتماعات المجلس.

رابعاً/ للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

خامساً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

نوقتهى نيزاميت ههيه؟ فهرموو كاك شيرزاد.

بهريز شيرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دوینی لەکاتی موناڤەشەکاندا دوو شت باس کرا، وابدانم زیاتر لە سێ گەس باسیان کرد، کە نەخراوەتە لای لیژنەى ھاوبەش، یەگىکیان/ ئەو بوو کە ئەو مەووەقەى وەزیر بانگی دەکات بۆ ناو لیژنەکە، دەبیت دائیم بێت، نەك وەزیر بانگی بکات، تەئکیدمان لەسەر ئەو کردوو، لە پینجەمیشدا، ئەو فەرمانبەرەى (یتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، دەبیت فورسەت بە مەووەق بەدرییت، کە ئەو ئیشتە وەرېگریت و، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنەى ھاوبەش روون کردنەو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

یەك/ ئەوێ کە سكرتیرەكە ئیدارەى بکات، مەووەق بێت، یان مەووەق نەبیت، ئەمە بە فیکرەیهكى جوان دەزانم، بەلام لە یەك زیاتر نەبوو.

دوو/ ئەوێ کە دائیمی بێت لە لیژنە، لیژنەكە لیژنەیهكى رەسمیە مودیر عامی تیدایە، یەگىك لە دەرەوێ سلکی وەزیری نابیتە ئەندام لە لیژنەیهكى رەسمی، بەلام بەشدار دەبیت و فەعال دەبیت و گوێ دەگریت، بۆیە ئوسولین تۆ ئەمریکى وەزیری دەرەكەیت ئەو تەعین دەکەیت بە ئەندام لە لیژنەیهك کە فەرمانبەر نییە، دەبیت ئەو زەوابتە ئیدارەیهمان لەبەرچا و بێت، بەلام ئیمە موسیرین لەسەر ئەوێ دعوت بکریت و بەشدار بێت، باسی صوتی ئیستیشاریشمان نەکردوو، ئەمریش بۆ ئیوێ، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشید حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى چوار لە بڕگەى دووهدا، من سەیری چەند یاسایەكى ولاتی ترم کردوو، بەراستی زۆر زەرورە شارەوانی و وەزارەتى تەختیت.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك برهان ئەو موناڤەشەى لەناو ئەم پەرلەمانە کرا، ئیمە ئەو تەبویب دەکەین، موناڤەشەى تازە ناکەین، كاك عومەر نورەدینی کەرەم بکە.

بەرپىز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بڕگەى دوو زیاتر لە شەش، حەوت ئەندامى پەرلەمان، هەرەها جەنابى وەزیریش لەگەڵ ئەو بوون، کە ئەمە بەم شیوێ نەیهت بۆ وەزیر هەیه بانگهێشتى نوینەرانیان بکات، بەلکو بلین

نۆينەرى ئەوان لەناو ئەم مەجلىسە دەبىت، لەراستىدا حىكمەتەكە، يان مەبەست لە ئامادە بوونى ئەوان لەناو ئەم مەجلىسە، لەو نىيە ئەو دەرجەى وەزىفەيان ھەيە، يان نا، بەئگو بەشدارى كردنە لە بىرپاردان لە مەجلىسىك كە پەيوەندى بە چارەنووسى ئەوانەو ھەيە، ئايا مەجلىسىكى لەم بابەتە چۆن دەكرىت نۆينەرى ئەوان تىيدا ئامادە نەبىت لە بىرپاردان و لە دارشتنى سىياسەت و ستراتىجىيەت، كە بۆ ئەوان دادەنرىت، بۆيە لەراستىدا پىويستە ئەم.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس گەيشت، كاك دكتور صياح فەرموو.

بەرپىز د.صياح محمد نجيب:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە مەرحەلەى صياغەو دەنگدان داین، موناغەشەو شتى تيا نىيە، بەس دوو مولاخەزەى بەسىتم ھەيە لە صياغەكەدا، ئەگەر لىژنەى ياساى سەرنج بەدن، ئىمە كە لە ماددەى پەكەمدا گوتوومانە (المجلس) پىناسەمان بۆ كردوو، كەواتە لە ماددەى چوارەمدا پىويست ناكات دووبارەى بكەينەو، (يشكل مجلس لرعاية.....) ھەر بگوترىت (يشكل المجلس)، چونكە لەناونىشانەكەى فەسلى دووھميشدا ھاتوو (مجلس رعايةوتأهيل المعاقين)، ئەمە مولاخەزەيەك، يەئنى ئىمە بۆچى ئىستىلاحات دادەنئىين، بۆچى ماددەى پەكەم دادەنئىين؟ بۆ ئەو ھى دووبارەو تەتویر لە ماددەكاندا نەبىت. لە پىنجەميشدا كە دەئىت (يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، يەئنى ئەمە تىكرارىكى تىايە زۆر جوان نىيە، (تنظيم اعمال المجلس) لەگەل (ادارة اعمال المجلس) فەرقى چىە، يەئنى وەكو تىكرار وايە، بكرىت بە (تنظيم اعمال المجلس وادارته)، ئەو ھاشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز سكرتيرى پەرلەمان موداخەلەيەكى ھەيە، كەرەم بكە.

بەرپىز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دروست كردنى ھەر دەزگايەك لەناو وەزارەت، مەفرۆزە ماددەيەك ھەبىت دروستى بكات، ماددەى تەعريفى نابىتە بەدىلى ئەو ماددەيە، ئەسلەن تەعريف بۆ دوو حالەتە، يان ئەگەر ھاتو موستەئەحىك زۆر درىژ بىت لە جارىك و دوو جارو سى جار زياتر تىكرار بوو، ھەتاكو زۆر تىكرار نەبىت بەو درىژايە تەعريف دەكەن جارىك و، بە موختەسەرى لە ماددەكانى تر دىن، يانىش موستەئەحىك ھاتبىت لەناو قانون ماناپەكەى زۆر وازىح نەبىت لەلای ھاوولتەيان، لەبەر ئەو تەبسىتى دەكەن لە ماددەى تەعاريف، بۆ ئەو ماددەيە دروست كردنى مەجلىس زۆر زەرورىيە لىرە نەصەكە وا دەرباز بىت، كە بىرپارە مەجلىسىك تەشكىل بكرىت و ماددەى تەعريفى نابىتە بەدىلى ئەو ماددەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار، لىرە نووسراۋە (يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين)، لىرە نووسراۋە (يتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم)، ئەم مەجلىسە بۇ ئەۋەپ تەۋسىيات و ستىراتىجىيات دابنىت و، ئەگەر ئىقرار بىت ئىمە بە تەنبا ناتوانىن ئىقرارى بکەين، يەئنى لەۋانەپە لە صياغەگە ئەگەر وشەپەكى تر بىت باشترە، سەبارەت بە بىرگەى سىش لىرە (للوزير)، من جەخت لەۋە دەکەمەۋە (على الوزير) بىت، كە مولزەم بىن لە ۋەزارەت نوپنەرەك لە كەمئەندامان ھەبىت و ماقى دەنگدانىشان ھەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك نەرىمان فەرموو.

بەرپىز نەرىمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە ياساكانى پىشوو، بەتايىبەتى ئەۋ ياسايانەى كە خەدەمى بوون، لەھەر شوپنەك مەجلىسەك ھەبوو بىت مودىر عامەكانى تىدا بوۋە بە محافەزات ئىدارەى گەرميانىشى تىدا بوۋە، بەراستى لىرە ئىدارەى گەرميان نەھاتوۋە، كەۋاتە گەرميان بى بەش دەكرىت لەۋ مەجلىسە، لەبەر ئەۋەى مودىرىتەتەشان ھەپە، پىۋىست دەكات تىدا ھەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئىمە ئىستا لە قۇناغى دەنگدان دابىن، نەك موناقەشە كەردنى، من پىم باشە لىژنەى بەرپىز ئەۋ رەئبانەى لەسەر ھەر ماددەپەك بوۋنە، ئەگەر زىاتر لە دوو كەس پىشتىگىرى لە رەئپەك كەردوۋە بخرىتە دەنگدانەۋە، بۇ نەۋنە، ماددەى چوارەم چەند رەئپەك ھەپە داۋاى نوپنەرى پارىزگاكانىان كەردوۋە زىاتر لە دوو رەئى، ھەندىك داۋاى نوپنەرى ۋەزارەتى پلانندانان و ھەندىكىش داۋاى نوپنەرى ۋەزارەتى ئەۋقافىان كەردوۋە، ئەۋەى لە دوو رەئى زىاترە.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تەھدیدیڭ كراوه، بەس ئەمەي ئىستا تەنھا دوو كەس داواي كىردوو، ئەوھى جەنابت دەئىي يەك كەسە، مەن خۆم لەگە ئىيان دانىشتوو مەھو سەيرىانم كىردوو، ئىستا كاك عبدالسلام ئەمەي كە دوو رەئىيە بەھو شىۋەيە تەرتىبى بىكەن، بۇ ئەوھى بىخەينە دەنگدانەھو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان.

رەئىيەك ھەيە نوپنەرى جەمەياتى موعاقىن ئەندام بىت لەھو لىژنەيە ۋەگو مودىر عامەكان، ئەوھ دەبىت بىخىرتە دەنگدانەھو ئايا ئەندام بىت، يان ئەھو پىشنىارەي بەرپىز ۋەزىر كە (على الوزير دعوتە)؟

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

ئىستا موناھەشە تەواو، دەيخەينە دەنگدانەھو، كى بەھو شىۋەيەي كە داوا كراوه، دوو ئەندامى بەرلەمان داواي كىردوو، كە ئەندام بىتن لە مەجلىسەكە، نوپنەرى كەمئەندام ۋ خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتەكان، كى لەگەل ئەوھىيە ئەندام بىت لە مەجلىسەكە دەستى بەرز بىكەتەھو؟ (36) بەرپىز لەگە ئىدايە، زۆر سوپاس، كى لەگە ئىدا نىيە دەستى بەرز بىكەتەھو؟ (14) بەرپىز لەگە ئىدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەي دەنگ پەسند كرا، واتا ئىزافە دەكرىت، تىكايە صياغەي بىكەن ۋ بىخویننەھو، تىكايە شتى ھەلە نەقلى ئىرە مەكەن، ھەقىقەت چۆنە، موناھەشەي ئەندامان لەناو بەرلەمان بەھو شىۋەيەك بوو، ھىچ شىتان كىردووھ لەسەرى ۋ تەسىبتان كىردووھ؟ ئەوھەمان بى بلىن، ھەرموون.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان.

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويتأمله الوزير ويكون بعضوية كل من:

أولاً/ مدير عام رعاية المعاقين والتنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لاتقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.....

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان:

لە صياغەكە كاك فرسەت تىبىنيەكى ھەيە، كەرەم بىكە.

بەرپىز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى بەرلەمان:

بەرپىز سەرۋكى بەرلەمان.

مهامى مه جليس له مادده پينج هاتووه، له ديري نهو هل (يتولى اقرار مايتعلق بشؤونهم)، نهو هس به شيكه له مه هام، نهصه كه لي ره وا به موتله قى هاتووه، ماناى نهو هيه جه نابى وه زير ناتوانيت هيچ برياريك بدات، كه واته سه لاحتياى وه زار هه موو بو مه جليسه كه روشت، سه لاحتياى وه زار هه له مادده پينج هاتووه، به رهئى من نهو چوار وشهيه هه زف بكرت، (يتولى اقرار مايتعلق بشؤونهم)، چونكه ته فاسيل له ماددهى پينج هاتووه، ماددهى پينج مولز هه، نهو هك نهو نهصه لى ره هاتووه، زور سو پاس.

بهريز سهروكى بهرله مان:

ليز نهى ياساى وه رت انكرت؟

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى بهرله مان.

پيشنياره كان وه رگيران، ئيستا نهگه ر هزامه ندى بهر موون بيخوينه وه، تاكو نه ندامانى بهرله مان ناگادار بن.

بهريز سهروكى بهرله مان:

فه ر موو كه ره م بكه.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى بهرله مان.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة)

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الإقليم، ويترأسه الوزير، ويكون عضوية كل من:

أولاً: مدير عام الرعاية والتنمية الاجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً: ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لا تقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً: ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

خامساً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم أعمال المجلس وادارته.

بهريز سهروكى بهرله مان:

بەپۈتۈن، ئىستى دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ (2) بەپۈتۈن لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنە دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددە پۈتۈن تىكايە.

بەپۈتۈن تارا تىسەن ئەسەدى:

بەپۈتۈن سەرۈكى پەرلەمان.

المادە الخامسة:

اولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع استراتيجيات و اقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات و وضع التوصيات لتوفير الرعاية و التأهيل للمعاقين.

3- اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق و مساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين و للوزير دعوتة للاجتماع عند الاقتضاء و بحضور اغلبية الاعضاء و تتخذ القرارات بموافقة اغلبية الحاضرين.

ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس و متابعة اعمالها.

رابعا: تخصص ميزانية خاصة للمجلس، و تحدد ايراداتها بتخصيص مالي من ميزانية الوزارة و تضاف اليها التبرعات و الاموال الموصى بها للمجلس، او اية ايرادات اخرى تقررها التعليمات التي تصدر من الوزارة بخصوص سير العمل في المجلس.

بەپۈتۈن سەرۈكى پەرلەمان:

رېزدار عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەپۈتۈن عمر عبدالرحمن على:

بەپۈتۈن سەرۈكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتر دەنگمان لەسەر راپۇرتەكەدا كە بىرئىتە ئەساس، ئەم راپۇرتە ھاوبەشە ئىستا كە نووسراوئەتەو دواى ھەموو موناقتەشەكان ئەمە صياغە كراو، لەبەر ئەو پىويست ناكات ديسان مەشروعە ئەسلەكە بخويىندىتەو، دەپت تەئكىد تەنيا لەسەر ئەم راپۇرتە ھاوبەشە بىرئىت، سوپاس.

بەپۈتۈن سەرۈكى پەرلەمان:

نا، نا، عەفون، پىرۇژەى حكومت كە كرايە ئەساس وەكو راپۇرتى پىرۇژەى ئەسلى دەپئىت لەو جوار پىرۇژەى تىش ئىستىفادەى لى كرا لەگەل ئەمە، راپۇرتى لىزنىەى ھاوبەشە بۇ تەئدىل، بۇيە لەوانەيە راپۇرتى ھاوبەش دەنگ نەھىئىت، پىرۇژەكەى حكومت دەپتە ئەساس، فەرموو لىزنىەى ھاوبەش بەردەوام بن.

بەپۈتۈن عبدالسلام مصطفى صديق:

بەپۈتۈن سەرۈكى پەرلەمان.

ئىمە گەيشتىنە ئەم صياغەيەى خوارو، چونكە فەرمانبەرەكە نەقل كراو لە تەسەلسولى (خامسا) دەبىتە چوار.

المادة الخامسة:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومتابعة ومراقبة الايواء.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساواتهم مع الآخرين، بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهر وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتخصص له ميزانية ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها او اية ايرادات اخرى ويدار الصندوق من قبل المجلس.

ئەگەر يەك ئىجازە ھەبىت، لە ماددەى (27) ھەيە باسى سندوق دەگات، بە مەسەلەحەت زانرا بخريتە ئەم (ثالثاً)، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

مولاخەزەت ھەيە؟ فەر موو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەك كەلىمەيان لەبىر چوو، (وضع الاستراتيجيات)، (الاستراتيجيات) بە تەنيا لەوانەيە كامل نەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو سيوهيل خان.

بەرپىز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت خالى دوووم حەقە صياغەگەى بگۆرن، چونكە صياغەيەكى زۆر رەكيك و ناشيرينە، كەسيش تىي ناگات، ئەگەر حەز دەكەن با بەرپىزان بيخويننەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەر موو.

بەپرېز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر لېرە يەك تۆز تەوزىجى تر ھەبىت سەبارەت بە برگەى سى، چونكە ئەو سىندووقە ئەگەر بلىت (ينظم بنظام)، بەشىوازىك بىت، چونكە ئەگەر قانۇن نەبىت، دەبىت نىزامى ھەبىت، چونكە پىشتەر قەرزى بىچووقمان ھەبوو، سىندووقمان ھەبوو، بەلام بە نىزام رىكمان خستوو، سوپاس.

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخىر صياغە بخويىننەو، بۇ ئەوۋى بىدەينە دەنگدانەو.

بەپرېز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

دووبارە صياغەى ماددەى پىنج دەخويىنمەو:

المادة الخامسة:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومتابعة ومراقبة التنفيذ.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساواتهم مع الآخرين، بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهر وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتخصص له ميزانية ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها او اية ايرادات اخرى ويدار الصندوق من قبل المجلس وينظم شؤون وطريقة عمله بنظام.

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپرېزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى شەش بەردەوام بن، فەرموو.

بەپرېز د.ئاراس حسين محمود:

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الثالث

(الحقوق)

الفرع الأول

" الحق في الحماية والرعاية الاجتماعية "

المادة (6): تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم، او توفير دور الايواء المناسبة لهم.

بەرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەشەمى پرۆژەكە، هېچ ئەندام پەرلەمانىك تىببىنى لەسەر نەبوو، لەبەر ئەوەى وەكو خۆى ماپەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەش، نازانم لىرە شتىك هاتوو (داخل اسرهم)، ئەى ئەوانەى لە دەرەوى خىزانن چۆن، ئىمە رۆژانە كەمئەنداممان هەپە، خاوەن پىداوېستى تايبەتمان هەپە لە پەيمانگان چاودىريان دەكەين، (توفير دور الايواء المناسبة لهم)، ئەوھيان جياپە، (الايواء) جياپە، مەراكىزى تەئھيل جياپە، لىرە داوا دەكەم تۆزىك تەفسيل هەبىت، (داخل اسرهم) شتىكى ترە، بۇپە داواى تەوزىح دەكەم، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لە بەردەوام بوونى هاتوو، (او توفير دور الايواء المناسبة لهم)، يەعنى عەپنەن وەكو ئەوەى لە پرۆژەى حكومەتەو هاتوو، بە هەمان شىوہ دارپىزراو، فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنھا ئەو (داخل اسرهم) لاجىت، ياخود (داخل اسرهم) بەشىوھەك بىت ئىمە بە هەموو شىوھەك ھاوكارىيان دەكەين، ئەگەر لەناو خىزان بن، ياخود لە دەرەوى خىزان بن، چونكە هەندىكمان هەپە خىزانان نىپە، بەلام ئىمە هەر چاودىريان كردوو بە هەموو شىوھەك، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەس بەرپز جەنابى وەزىر، هەردووكى هاتوو، يان لەناو مال، يان جىگايان بۆ دروست بكەين، پەيمان خان كەرەم بكە.

بەرپز پەيمان عبدالكرىم عبدالقادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرىت لىرە (داخل اسرهم) لەبەردەمى ئەو (متابعتهم داخل اسرهم)، يەعنى ئىمە مەبەستان ئەوھپە مواتبەعەيان بكەين، ئەگەر نەكرا، ئىنجا (ايوانهم)، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ئاشتى خان.

بەرپىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەھى بەھى كە دەئىت (توفىر دور الايوء)، ئەو ئەو مانايە ناگرىتەو، مولاھەزەكەى جەنابى وەزىر لە شوپىن خۇيەتى، لىرەدا تەنھا تەئكىد دەكاتەو سەر دابىن كىردنى شوپىن نىشتەجى بوون (الايوء) گرتەنەخۇيان، بەلام لىرەدا تەئكىد ناكاتەو سەر ئەوئە خەدەماتىن پىشكەش بىكرىت لەو شوپىنەنى كە ئىوائە، لەبەر ئەوئە بە تەنھا نووسراو (توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، بە تەنھا ھاوكارى كىردنەكە بو ناوخىزان ھاوئە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو ئەگەر باش بىكرىت (داخل اسرهم او في دور الايوء)، لە جىياتى (توفىر)، (او في دور الايوء)، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، (ذوي الاحتياجات الخاصة) ھەيە ھەندىك حاجەتىن ھەيە لەمال سەردانىشىن بىكرىت، بۇيە (تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة) ئىتر ئەو ئىجرائاتە ج بىت، بابەتى رىعايە ھەموو شت دەگرىتەو، ئىنجا لە مال بىت، يان (توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، (داخل اسرهم، او توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، واتا مومكىنە مەركەز تەئھىل بىت، يان تەنھا جىگاي ئەو بىت، پىشنىارەكە من قەبول دەكەم.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پەيمانگامان ھەيە نىزامى خۇي ھەيە، بۇيە لىرە دەبىت باس بىكرىت، مەراكىزى تەئھىل ھەبىت، يەئنى دەبىت بەشپوھىەك بىت، چونكە ئىمە پەيمانگامان ھەيە نىزامى خۇي ھەيە، ئەگەر ئىمە بلىين بەس تەنھا (دور الايوء)، ئەى مەراكىزەكانى ترو نىزامە قانونىەكانى خۇي، يان دەتوانىن مەراكىزى تەئھىل بەو شپوھىە بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بهريز سهروكي په رله مان.

صياغهي مادده كه بهو شيوه يه:

الفصل الثالث

(الحقوق)

الفرع الأول " الحق في الحماية والرعاية الاجتماعية "

المادة السادسة: " تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة داخل أسرهم، أو في دور الأيواء ومراكز التأهيل المناسبة لهم "

بهريز سهروكي په رله مان:

بهريزان، نيسا دهيكه مه دنگدانه وه، كي له گه لدايه دهستي بهرز بکاته وه؟ زور سوپاس، كي له گه لدا نيه دهستي بهرز بکاته وه؟ زور سوپاس، به کوي دنگ په سند کرا، بو مادده ي حوت به ردهوام بن، فه رموو.

بهريز تارا تحسين نه سهه دي:

بهريز سهروكي په رله مان.

المادة (7):

تتكفل الحكومة بتخصيص راتب الحماية الاجتماعية لكل معاق ليس له مصدر كافي للدخل ويرتبط هذا الراتب بدرجة عجز المعاق وعلى ان النحو الاتي:
اولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يستحق راتب الحماية والذي يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم.

ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (33% - 64%) يستحق راتب الحماية ويحتسب كالآتي:

راتب الحد الأدنى × درجة العجز

65

ثالثاً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (15% - 32%) يستحق راتب الحماية ويحتسب كالآتي:

راتب الحد الأدنى × درجة العجز

65

رابعاً: يعهد الى مديريات التنمية الاجتماعية تنفيذ احكام الفقرات السابقة.

بهريز سهروكي په رله مان:

ليژنه ي هاوبه ش فه رموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي په رله مان.

نهمه يه كي كه له مادده كاني زور وه ختان پيدا، من ده خوينمه وه ناخير موقت ره حمان چيه، پاشان ته سهور ده كه م ته عديله كه پيوستى به چهند شهره ه بيت، نيمه نيعاده ي صياغه مان كردوو بهو شيوه يه:

المادة السابعة:

اولاً: يتم تحديد نسبة العجز من قبل لجنة طبية مختصة حسب معايير خاصة تصدرها الوزارة.
ثانياً: يستحق كل معاق بغض النظر عن مصدر دخله بدل اعاقه يعادل ثلثي اعانة الحماية الاجتماعية.
ثالثاً: اضافة الى ما ورد في الفقرة (ثانياً) من هذه المادة يستحق كل معاق ليس الموظف اعانة اضافية بالشكل الآتي:- اعانة الحماية الاجتماعية X نسبة العجز.

بهرپز سهرؤكى بهرلهمان:

تهوزيحيكى زياد بدن لهسر نهو موعادهلهى هيئاوتانه، كهردم بكن.

بهرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرپز سهرؤكى بهرلهمان.

نهصه نهسلهكهى له وهزارت هاتوو تهحيدى عهجزى كولى به 65%ى كردوو، لهسر نهساسى وهزيفه، تهعلمياتيك بهنيسبت فهريمانبه، ههروهها ههنديك نهسهبى داناوه، نهگهر لهسر نهوه رويشتباين، نهوهى نيستاش سهرف دهكرا كهه دهبوو، نيجهافيكيش دهبوو، به ناماده بوونى بهرپز وهزيرى كارو كاروبارى كومهلايهتى و نوينهرانى وهزارتى داراى و نابوورى و ههرسى ليژنهى هاوبهش حيسابات و جهمع و تهرحمان كرد، دهباويه جهند حالهتيك رهچاو بكهين، بهكيكيان/ نيستا نهوهى فهريمانبهره سهه هزار سهرف دهكريت، دهبيت دهستى لى نهدهين، دهبيت عيلاجيك بدؤزينهوه بو حمل كردنى نهمه.
دوو/ ههموو نهوانهى كه نيستا يارمهتى حيمايهى نيجهيامعى له ژير ناوى چ موعاق بيت، چ خاوهن پيداويستيه تايبهتهكان له وهزارت (150) ههزار دينارى مهفتوع ومردهگرن، دهباويه نهوهش دهست لى نهدرپت.

سيهه/ دهباويه حهلى تهفاوز بكهين له دهرجهى عهجز، تا بگاته دهرجهى عهجزى كولى، واتا دهباويه صيغهيهك بدؤزينهوه (100) ههزار دينارى وهزارت بهمينيت، (150) ههزار دينارهكesh بهمينيت، بهپيى دهرجهى عهجز، تؤزيك نيضافهيان ههبيت لهسر (150)، بويه نهوهى نيمه گوتوومانه (كل معاق بغض النظر عن مصدر دخله)، واتا موهزهف و غهيرى موهزهف جارى (ثلثي اعانة الحماية) ومردهگرن، نهگهر قهلهم و وهرق ومردهگرن دهبيتته سهه، (محبذ) نييه لهقانون سهه بنووسى، يان نيسبه بنووسى.

دوو/ يهك كيئشهمان ههبوو، بهرپز جهنابى وهزير پيشانى نيمهيدا، كه نهوان بهپيى نهو تهعلمياتهى نيشى لهسر دهكريت له حالتي (ذوي الاحتياجات الخاصة) ههيه عهجزهكهى له شهست دهست پى دهكات، ههيه له پازده، ههيه له چل، ههيه له ههفتاوه دهست پى دهكات، بويه (محبذ) نهبوو، دووهمين جار نيمه نيسهه ب ليژه دادهنين چل، يان پهنجا، چونكه گوتوومانه نيسههتى عهجز له لاي وهزارت دادهنين، بويه شتهكه واى ليها، كه سههدهكه تهئمين دهبيت، بهبى نهوهى ناوى سههدهكه بلين، بيجهه له سهه، نهوانهى نيستا له دهرهوهى وهزيفهنه (150) ومردهگرن، سههدهكهى ومردتوو، چونكه گوتوومانه (كل من) نيضافهيهكمان كردوو بهپيى (150) حيمايه (في نيسبة العجز)، جهند نمونهمان هيئاوه، نهوهى فهريمانبهره گوتمان سههدهكهى بهردهوام دهبيت، نهوهى فهريمانبهه نييه، نهگهر دهرجهى عهجزى چل بيت و ههبيت چل، سهه

دوووم/ له (ثانيا) دهلیت (كل معاق)، یه عنی ئەگەر یه کیکیش له 5% عه جزی هه بیټ، خو ههر مو عاقه، تو لیږه ناتوانیت به یاسایه کی تر ریگه بگری له مه، چونکه ئەمه دهلیت (كل معاق)، یه عنی ئەگەر قه راریش بیټ له 40%، یاخود له 45% هوه دهست پئی بکات، یه عنی ئەم یاسایه ریگه ی لی دهگریټ، چونکه دیاری کردوو دهلیت (كل معاق) یه عنی هه موو که سیک، سوپاس.

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

زۆر سوپاس، جه نابی وه زیر فهرموو.

به ریټز ئاسۆس نجیب/ وه زیری کارو کاروباری کۆمه لایه تی:

به ریټز سه رۆکی په رله مان.

له مادده ی یه کدا هوه بوو ریگه نه درا من قسه بکه م، به لām گرنگ هوه یه ئیمه لیږه بلین ئەگەر تازه ناوه که ی بوو به که مئه ندامان و خاوه ن پیداو یستیه تایبه ته کان، من ریټز له ئەندامانی په رله مان ده گرم، بو کورته بالاکان به پیویستی ده زانم به برکه یه که له م یاسایه باس بگریټ، نه و مافانه ی که لیږه یه کورته بالاکانیش مه شمول ده بن، به لām تا کو نه و کاته ی که پرۆزه یاسایه کیان بو ته نزیم ده کریټ، یاخود پرۆزه یاسایه که ته قدیمی په رله مان ده که ن، و اتا ئیمه لیږه به ه یچ شیوه یه که مافی کورته بالاکان ناخوین، یاخود نه و نه خو شانیه ی ئیستا له لایه ن وه زاره ته وه هاوکاری ده کریټ، بۆیه داوا ده که م به برکه یه که ده سه لات بدریته وه زاره تی کارو کاروباری کۆمه لایه تی و وه زاره تی ته ندروستی، که به نیزامیک، به ته علیماتی که نه و نه خو شانیه ش بگریته وه، چونکه هه ندیک نه خو شی هه یه ده ره جیه ی عه جزی نییه، وه کو تالاسیما، نه خو شی تریش هه یه وه کو شیزۆفرینا، ه یچ کاتی که ده ره جیه ی عه جزی بو دیاری نا کریټ، به لگو به ته نها به راپۆرتی پزیشکی ده بیټ، سوپاس.

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

سوپاس، به عه مدی که س ریټی له جه نابت نه گرتوو قسه نه که یه تی، ئازادی، ههر وه ختی که ده ستت به رز بکه یته وه ریگات پئی ده دین، به لām بو ناوه که به حه قیقه ته به شیوه یه که بوو وا ده رباز بوو، به لām عه مدی نه بوو دلنیا به له وه ی که جیگای ریزی لیږه و، حه قی خو شته دیفاع بکه یه تی له پرۆزه که، فهرموو.

به ریټز شلیږ محی الدین صالح:

به ریټز سه رۆکی په رله مان.

لیږه زۆر له ئەندامانی په رله مان باسی هوه ده که ن، که وا کورته بالا، ئەگەر بلینی مو عاق کورته بالا ناگریته وه، به لām ئەگەر له برکه که ته سنیف بکرا بوا یه که م توانای جه سته یی ده یانگریته وه، راسته نه وان قاچیان هه یه، ده ستیان هه یه، به لām له رووی جه سته ییه وه که م توانایان هه یه، نه وه بۆته کۆسپیک له به رده میان.....

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

تکایه، ئیستا رهئی مهده، ئه وه رهئییه له دانیشتنی رابردوو داوتانه، رهئییهکان هاتوو، ئا لهسه رهئییه، ئه مه رهئی ئه وه کهسانهیه که داوایان کردوو چاک بکریت، ئیستا تکایه بیخویننه وه، بۆ ئه وهی بیدهینه دهنگدانه وه، لیژنه ی هاوبهش ئاخیر صیاغه تان بخویننه وه.

به پێژ عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

ئه وهی ئیستا خویندمه وه موعاق مه به ستمان ئه وه نه بوو، مه به ستمان ئه وه بوو ئه وهی لیژنه ی توبی له سه ره ئه وه قه رار ده دات، ئه مه ده ره جه یه ک، نیسه به یه ک عه جزی هه یه وه موسته حه قی ئیعانه یه، ئیستاش ئه م نه صه ده خوینمه وه، ئه گه ره سه لاحیه ت بدرییت به لیژنه ی قانونی بۆ صیاغه کردنی، تا کو بیخوینمه وه، چونکه راست ده که ن (کل معاق) نییه، سوپاس.

به پێژ سهروکی په ره له مان:

لیژنه ی هاوبهش ئاخیر صیاغه تان له وه باره یه وه، به پێی ئه وه بۆ جوونانه ی دراو، قه رموو.

به پێژ عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

صیاغه تازه که، تا کو ته جاووزی ئه وه ئیشتکالیه ته وه سوئفه هه مه بکه ی، ئه مه ی خواره وه یه:

المادة السابعة:

اولا: يتم تحديد نسبة العجز من قبل لجنة طبية مختصة حسب معايير خاصة تصدرها الوزارة.

ثانيا: يستحق المشمولون باحكام الفقرة (أولاً) اعلايه بغض النظر عن مصدر دخله بدل اعاقه يعادل ثلثي اعانة الحماية الاجتماعية.

ثالثا: اضافة الى ما ورد في الفقرة (ثانيا) من هذه المادة يستحق المشمولون من احكام الفقرة (اولا) من هذه المادة من غير الموظفين اعانة اضافية بالشكل الآتي:-

اعانة الحماية الاجتماعية X نسبة العجز

به پێژ سهروکی په ره له مان:

به پێژان، ئیستا ده یخه مه ده نگدانه وه، کێ له گه ئدایه ده ستی به رز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، کێ له گه ئدا نییه

ده ستی به رز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، به کۆی ده نگ په سند کرا، بۆ ماده ی هه شت به رده وه ام بن، قه رموو.

به پێژ تارا تحسین ئه سه هدی:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

المادة (8): استثناء من احكام قانون الخدمة المدنية ونظام الاجازات تستحق الموظفة المعاقه اجازة خاصة

براتب تام لا تحتسب من اجازاتها الاخرى اذا كانت حاملا واوصت اللجنة الطبية ان حالتها تتطلب ذلك.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

ليژنهى هاوبهش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

ماددهى ههشت هيچ مولاچهزهى له سەر نه بوو، موداخه لهش نه بوو، واتا وهكو خۆى بمينيته وه.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

بەرپزان، ئيستا ده بخه مه دهنگدانه وه، كى له گه ئدايه ده ستى بهرز بكا ته وه؟ زۆر سوپاس، كى له گه ئدا نيه

ده ستى بهرز بكا ته وه؟ زۆر سوپاس، به كووى دهنگ په سندا كرا، بۆ ماددهى نۆيه م بهردهوام بن، فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئه سه دهى:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

المادة (9): التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ او قام أو التزم برعاية المعاق الذى لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذى يحتاج لن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ وكالاتى:

اولا/ اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:

1. يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التى يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين.

2. اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة يصرف له راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثانيا/ اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتباً يعادل نسبة 150 بالمئة للحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاقين اثنين. ثالثا/ لايجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين فى الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا/ تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

ليژنهى هاوبهش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

تهنها هه نديك داوايان كرد بوو موخه سه ساتى ختوره و ئه و شتانه بمينن، وابزانم له يهك بوو، يان دوو بوو، هه نديك.....

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

راپۆرتەكە تان بخوینەوه.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

المادة الثامنة:

التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ لرعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي: أولاً: اذا كان للمتفرغ راتب من الحكومة:-

1- يمنح اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معاق واحد.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد.

2- يمنح راتباً يعادل نسبة (150%) للحد الأدنى لراتب موظف في الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً:

1- لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه.

2- تتكفل الحكومة ضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعاً: تجدد اجازة التفرغ سنوياً.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

زۆر سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وهزیری کارو کاروباری کۆمه لاپهتی:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

لیره له عینوانی ماددهكه دهئین (التفرغ لرعايه المعاق)، بهلام لیره دهئین (كل شخص تفرغ او قام او التزم برعايه المعاق)، لیره ئیجتیهاداتی زۆری تیا بیئت ته حدید بکریئت به تهفهروغ، بهشیوهیهك بیئت ئیجتیهاداتی تیا نه بیئت له کاتی تهنفیز کردنی ماددهكه دا، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

سوپاس، سۆزان خان فهرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

له ئەسلى مەشروعەكەدا، لەيەكەمدا هاتوو (يەنچ اجازە براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معوق واحد)، چونكە لەدووهدا هاتوو (إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين).....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تکایه، ئیستا موناخەشەیه ئیزافە ناکهین، نیهائیهن، ئەوهی که قسەتان کردوو له جەلسەکانی رابردوو، ئیمە دەدەینە سەرەوه، کاک عبدالسلام بیخوینەوه، واتا پێشنیاری ئەندامەکان بخوینەوه.

بەرپز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنھا بەشیک له ئەندامانی پەرلەمان داوایان کرد بوو موخەصەساتی ختوره بۆ راتبی مۆتەفەرغین بێنیت، هەرۆک ئیمە مشوهرمان کرد لەگەڵ ئەوانەى وهزارەتى دارایی و ئەوانەى له حكومت، گوتیان معمول ئەوهیه موخەصەساتی ختوره بۆ ئەو كەسانە سەرف دەگریت ئەوانەى له مەوقیعی خەتەر دەبن، هەر یەكێك هەتا لەناو دائیرەكەش ئەگەر وهزیهكەى گۆرا، چون بچیتە مال موخەصەساتی ختوره سەرف نابیت، بە پێچەوانەوه وهزارەتى مالىه گوتى هەموو موخەصەساتی غەیری دائیمە ئۆتۆماتیکیهن سەرف ناکریت، ئەگەر هاتو تەبیعیەتى موهیمەكەى گۆرا، ئیمە له ئیقتیراحی خۆمان ئیزافەكەمان کردوو كه (المخصصات الثابتة) تیدا بێت، یەعنى ناچاریمان دەكەین بۆیان سەرف بكریت، بەلام موخەصەساتی ختوره وهكو ئیمە تیگەیندراين نابیت بەو حالەتە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، سیوهیل خان فەرموو.

بەرپز سیوهیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوهی کاک عبدالسلام گوتی تەعلیق نییه، بەس هەر مەبەستم شتیکی تر بوو، جاری وا هەیه کارمەندی تەندروستیە، موخەصەساتی ختوره نیوهی مەعاشەكەیهتی، واتا ئەگەر تۆ لیت بری، دەكات نیوهی مەعاشەكەت لى بری، چ ئیستیفادەیهك دەكات، دەبیت بۆ خۆی موخەصەساتی ختورهش وهگریت، ئەدی لەوى معوهقیكى نییه؟ واتا شەلەل دەماغی هەیهو خزمەتی دەكات و موراعاتی دەكات، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، شلیر خان فەرموو.

بەرپز شلیر محی الدین صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له خالى دووهم، ئەو پرسیارە ئاراستەى لیژنەى یاساییش دەکەم، ئەوہ له رووی یاساییهوه (اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة يستحق العلاوة والترفيح)، هه موو ئیجازهیهکی بدون راتب له رووی یاساییهوه (يستحق العلاوة والترفيح) ئەمە تەحویل حاصله، ئیلا ئەگەر.....

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

ئیسنا شتم بۆ ئیزافه مهکه، پيشتر ئەوانهى گوتراوه، رجائهن، ژيان خان فەرموو.

بەرپز ژيان عمر شريف:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

منيش پشتگيرى له قسهكانى سيوهيل خان دهكەم، خو ئەمان ئينسانىكى ئيعتيادى نين، بوى موته فەريغن، يهكك نيبه له مائهوه بۆ خووشى دابنیشيت، ئەمانه منالەکانيان شەلەل دەماغیان ههيه، تا بهيانى هه موو تووشى نه خووشى بوون، هه موو ئەم ژنانه تووشى شەقيقه بوون، با خوومان بڤهينه شوينى ئەم دايكانه، تو يهك شهو مندالەكەت ئەنفلۆنزايەتى تا بهيانى ناخهوى، خەريکه شيت دەبيت، ئينجا ئەمانهش شەلەل دەماغیان ههبيت و ئەم مندالە دەزريكينى، ئەم دايكانه هه موو نه خووشن، بويه ئيمه داواى ئەوه مان کردوه.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

ئەمە وازيچ بوو، ئەمە به عاتيفه نابيت، به قانون دەلييت كهى سه به به كه لاجوو، كهى چاك بوو، پيويست ناكاتن، كهى فەرمانبەرەكه له ئيشه كه تهواو بوو، ئەو واجيبهى كه بوى دانراوه، ئەو ئينسانه چاك بوو، ئينجا پيويست ناكات و پيوستى به كه سيك نيبه به خيوى بكات، ئينجا لادهچيت، كاك عبدالسلام بەر دهوام بن له خویندنەوهى، بۆ ئەوهى بیدەينه دەنگدانەوه.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

المادة الثامنة:

التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ لرعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي: أولاً: اذا كان للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيحات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معاق واحد.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم لرعاية معاق واحد.

2- يمنح راتباً يعادل نسبة (150٪) للحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً:

- 1- لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه.
 - 2- تتكفل الحكومة ضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.
- رابعا: تجدد إجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا دهبيخه مه دهنكدانه وه، كي لهگه لدايه دهستي بهرز بکاته وه؟ زور سوپاس، كي لهگه لدا نيه دهستي بهرز بکاته وه؟ (3) بهريز لهگه لدا نيه، زور سوپاس، بهزوريته دهنگ پهسند کرا، بو مادده ده بهردهوام بن، فهرموو.

بهريز تارا تحسين نهسهدهي:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الثاني

حق المعاق في التربية والتعليم

المادة (10): لكل شخص معاق الحق في التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

ليزتهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

ليزه چهند رهئى ههبوو به دهمج كردن و ئيعادهو تهريتي ئه وه ئهفكارانهى لهناو ئه وه ماددهبهدا ههيه، واتا ئه وه صياغهيهى كه ئيمه كردهوومانه دهمجي ماددهى دهو يازدهيه، لهگه ل رهچاو كردنى لادانى خالى دووهم له ماددهى يازده، كه له راپورتى ليزتهى هاوبهشدا هاتبوو و موناقهشهشى لهسهر كراوه، تهقريبه ن زوربهى لهگه ل لادانهكه بوون، ههر بو مهلوماتتان.

الفرع الثاني

" الحق في التربية والتعليم "

المادة العاشرة:

اولا: لكل شخص معاق وذوي الاحتياجات الخاصة الحق في التعلم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

ثانياً: على الحكومة تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة للمعاق وذوي الاحتياجات الخاصة حسب نوعية العوق وحاجتها واعداد معلمين ومدرسين في هذا المجال وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق او ذوي الاحتياجات الخاصة الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

ثالثاً: الاهتمام بتربية الاطفال المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ئەمە چەند رەئىيەك هەبوو لەسەرى وەر تانگرتوو، بەرپزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لهگەلدايە دەستى بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لهگەلدا نيە دەستى بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، بەکۆى دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەى يازدە بەردەوام بن، فەرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

وابزانم پاش ئەوئى كە ئەو ماددەيە تەصدىق کرا، پيويست ناکات ماددەى يازدە لە ئەسلى پرۆژەكە بخويئينهو، چونکە هەردوو ماددە دەمچ کرا، ماددەى دەو يازدە، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

دەبىت بە دەنگدان بىت، ماددەى يازدە بخويئينهو، پيشنيارى بکە، فەرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

بۆيە لە سەرەتاو قسەم کرد، ئەم نەصەى خويئندمانەو لە ژير ناوى ماددەى دە، کۆکراوو دەمچ کردنى ماددەى دەو يازدە بوو، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

هەلەتان کرد، دەبوو پيش وخت ئيشارەتتان پى کرد بوايە، كە ماددەى دەو يازدە دەمچ دەكەن، ئينجا صياغەكەتان بخويئندبايەو، بەلام مادام ئەندامە بەرپزەكان بەکۆى دەنگ پەسنديان کرد، ئىستا برۆ بۆ ماددەى دوازدە.

بهريز تارا تحسين ئەسەدى:

بهريز سهروكي پهرله مان.

الفرع الثالث

حق المعاق في التأهيل والعمل

المادة (12): يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرېز سهرؤكى بهرله مان.

من پيشنيار دهكهم نهگهر جهنابتان رهئى بدن كه ماددهى (12 و 13 و 14) دهمج بكرئت، چونكه ههموو نهوانهئى رهئيان داوهو ليژنهئى هاوبهش صياغهيهكى كردوهو به يهكخستنى ههر سئى مادده، نهمر بو جهنابتانه، سوپاس.

بهرېز سهرؤكى بهرله مان:

فهرموو.

بهرېز تارا تحسين نهسهدهئى:

بهرېز سهرؤكى بهرله مان.

المادة (13):

أولاً: تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

ثانياً: يلتزم اصحاب المشاريع الخاصة بتخصيص فرص عمل في القطاع الخاص للمعاقين بنسبة لا تقل عن (3%) من مجموع عدد العاملين في كل مشروع، وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق وحالة اعاقتهم.

المادة (14): تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

بهرېز سهرؤكى بهرله مان:

فهرموو ليژنهئى هاوبهش بهردهوام بن.

بهرېز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرېز سهرؤكى بهرله مان.

له راپورتي پيشووش هئى ليژنهئى هاوبهش لهگهل رهئى بهرپزانئيش، ماددهئى (12 و 13 و 14) دهمج بكرئت و برگهئى دووى ماددهئى سيژدهئى نهسلئى پروژة لابدرئيت و له رهئى بهرپزانئيش تيدياه، چونكه ئيلزامئى نهصحابئى مهشاريئى خاصه به ههنديك شت دهكات، كه بو مان نييه، بوئيه ئيمه پيشنيارى نههم دهقهئى خوارهوه دهكهين، كه دهبيته تهسهلسولى ماددهئى يازده:

الفرع الثالث

" الحق في التأهيل والعمل "

المادة الحادية عشرة:

أولاً: يكفل القانون للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة حقهم في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيلهم وتوفير فرص العمل بما يتناسب قابليتهم ومؤهلاتهم ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

ثانياً: تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة للالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

ثالثاً؛ تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

رابعاً؛ تعمل الحكومة على تشجيع قيام اصحاب المشاريع الخاصة بتأمين فرص عمل لذوي الاحتياجات الخاصة وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق ومتطلبات العمل، وتحمل الحكومة نصف اجره الشهري لمدة (ثلاث سنوات) مع مراعاة احكام المادة (السابعة) من هذا القانون.

تسهور دهكهم ئەمە تۆزىك شەرحى پىويستە، لە ئەسلىيەكە حكومەت ئىلزامى ئەصحابى مەشارىعى خاصە دەكرد، كە خەلك وەربىگرن، زۆربەى زۆرى رەئىيەكان ئەو بوو كە نابىت، بەلام لە زۆر دوەليش هەيە، بۆ ئەوئى خەلكەكە تەنھا لە مائەوە دانەنيشيت و ئىعتىماد لەسەر پارەى حكومەت بكات دوو، سى سالى تەئھيل دەكرين و، دەنبردرين بۆ كەرتى تايبەت وەكو هاندان بە كەرتى تايبەت، كە ئەوانە وەربىگريت، حكومەت سى سالى نيوى راتب وەربىگريت، ئەو پيشنارى ئيمە بوو و، پيشنارى هەندى بەريزيش بوو لە جياتى ئىلزامى حكومەت، سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان، لەبەر ئەوە نىصاب تەواو نىيە، ناتوانين ئىستا بىخەينە دەنگدانەو، چاوەرپى دەكەين تا ئەو ئەندامە بەريزانەى لە دەروەن بىنەو زوور، بەس جەنابى وەزىر دەتوانيت رەئى خوئى بدات، كەرەم بكە.

بەريز ئاسۆس نجيب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلاپەتى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، بىرگەى دوو، كە دەئيت (لالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية)، ئيمە لە ئەسلىدا لە وەزارەت مەراكىزى تەدريمان هەيە، ئيمە لەم پىرۆژەيش مەبەستمانە، كە كەمئەندامان و خاوەن پيداويستى تايبەتەكان تىكەل بە كۆمەل بن، نابيت مەركەزى تەدريبي تايبەت بە خوئان هەبىت، بەلكو ئيمە دەبىت هەول بەدين ئەوان بەشدار بكەين لەو خولانەى كە لەلايەن مەراكىزى تەدريبي خۆمانمان هەيە، بەلام بەشيۆەيەك بىت مەركەزەكان، واتا مەركەزەكان بەشيۆەيەك دروست بكرىت ئاسانكارى بۆ كەمئەندامان هەبىت، بەشيۆەيەك دروست بكرىت لە وەسائىلى تەعليميە، بۆيە ليرە دەبىت ئەمانە چاك بكرىت، چونكە مەراكىزى تەئھيلمان نىيە، بەلكو تەدريبي ميهەنيان هەيە، (فتح ورش او مؤسسات تشغيلية) بە تايبەت نابيت بە كەمئەندامان، ئيمە دەمانەويت دەمچ بىت بە كۆمەلگا، ئەك جيايان بكەينەو.

سەبارەت بە بىرگەى چوار، ليرە ئەگەر بەو شيۆەيە بىت بۆ ماوئى سى سالى، ئيمە لە ئىستاو دەبىت بىر لەو بەكەينەو بودجەيەك بۆ ئەمە تەرخان بكرىت، چونكە كە باسى ئەو دەكەين كەمئەندامان هەلى كاربان بۆ بدۆزينەو و رەچاوى ئەو بارە بكەين، لە هەمان كاتيش لە وەزارەتمان پىرۆژەيەكى تر هەيە، تەنھا بىرارى ئەنجومەنى وەزيرانە، كراوئە نيزام و ئىستا لەبەردەستدايە، تەعليماتيشمان بۆ دەركردووە، هەر

خاوەن كارىك بتوانىت بى كارىك بخاتە سەر كارو و هەلى كارى بۆ بېرەخسىنىت، وەزارەتەمان مانگانە (150) هەزار دىنار ھاوکارى ئەو خاوەن كارە دەكات، بۆ ئەوەى بىدات بە گرىكارەگە، بەلام سەبارەت بە ئەمە دەبىت لە ئىستاوە بودجەى بۆ تەرخان بکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شىرزاد.

بەرپز شىرزاد عبدالخافظ شريف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوەى ئىمە لە ئەوەلەو نىصابمان تەواو بوو، ئىستا پىموا نىيە ئەوەندە تەئسىر بکات، دەتوانين دەنگ بەدەين، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

نا، نا، لەكاتى دەنگدان دەبىت بەلای كەم (56) ئەندام لە ژوورەو بن، لە ئىفتىتاحىش بە هەمان شىو، بەلام لە كاتى موناخەشە دەتوانىت كەمتر بىت، بۆيە ئىستا لە (56) كەمتر، بۆيە ناتوانىت بخرىتە دەنگدانەو، فەرموو كاك رىياز.

بەرپز رىياز فتاح محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هەرچەندە وازانم ئەو پىشنيارە نەكراو، بەلام هەرۆكو روون كردنەوئەيەك ئەگەر بەرپز جەنابى وەزىر روون كردنەو لەسەر ئەو بەدات لىرە ئىلزام كراو كە لە هەر (100) كەس، (5) كەس كە دادەمەزرىت لە كەمئەندامان بىت، باشە رىزەى كەمئەندامانى كوردستان بەرامبەر بە خەلكى ئاسايى كوردستان چەندە؟ ئەو لەلایەك.

يەعنى ئەم ياسايە وا دەكات لەوانەيە سالى وا هەيە پىنج مەقەد لە هەر سەد كەس بە بۆشايى بىمىنىتەو، لەبەر ئەوەى كەمئەندامان نىيە دايمەزرىنين، هەموويان دادەمەزرىن، لایەنىكى ترىش، ئەوەيە ئەسلى ئەم ياسايە ئەوەيە كە (دىسكرىمىنشن)، يان تەمىز نەبىت، يەعنى ئىمە لە هەموو بابەتەكدا كەمئەندامان جىا بکەينەو، يەعنى ئەو بۆ خۆى دىسان كارىكى نىگەتيف دەبىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كەرەم بکە سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لېږدا دەلېت (من مجموع الوظائف)، يەنى له هه موو مه سه له ن مه جموعى وه زائيف نه گهر سالى داها توو هه زار وه زيفه پېشنيار بکريت، يەنى دابنريت بۆ ته عين بوون له 5% نهو مجموعه گه، زۆر به وازيحي دياره، (من مجموع الوظائف)، يەنى كهى ئيعلانى وه زائيف كرا له 5% بۆ دادهنريت، نهك له سه د كەس، پېنج كەس، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

زۆر سوپاس، جهنابى وه زير فهرموو.

بهريز ئاسؤس نجيب/ وه زيرى كارو كاروبارى كۆمه لاپه تي:

بهريز سهروكي پهرله مان.

سه بارهت بهو نيسبه يه، نهوهى كه موعانانى كه مئه ندامانه رۆژانه دېن زۆر بهى نهوانهى دهرچووى كۆليزن، دهرچووى پهيمانگان، ئاماده يين، پهيمانگانى خۆمانن، زۆر به زهحه تي دادمه زرين، يەنى ئيجتیهاداتى شه خصى خۆمانه، ماندوو بوونه، كه دېنه وه زارهت داواكارى بهرز ده كه نهوه، به لام لېره ئيلزام ده كريت له سه ر حكومهت كه ريژه يهك لهو دامه زراوانه ته خصيص بكات، ئيستا له (25) هه زار كەس، نازانم تاكو ئيستا ژماره م بۆ نه هاتوو، نه گهر كه مئه نداميک دابمه زري، بۆيه داواى نهوه ده كه ين ريژه يه كيان بۆ ديارى بکريت، به لام نهك بۆ هه موو كه سيك، به لكو ئيمه لېره باسى نهوه ده كه ين (وذلك بعد تأهيلهم)، كه مئه ندامى زۆر به توانامان هه يه، كه دهرچووى كۆمپيوته رن، دهرچووى ئينگليزىن، له زۆر بهى بواره كان دهرچوومان هه يه، لېره ده لئين (لاتقل) له 5% (بعد تأهيلهم)، كه مئه ندامان هه يه يه كه مى دوفعه كه يه تي، كه مئه ندامان هه يه زۆر به يان له يه كه مه كانن، بۆيه به م برگه يه ئيمه ده توانين بواريان بۆ بره خسيين زياتر بيته پيشه وه، بتوانن وه زائيف له حكومهت وه ربگرن، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش ئاخير صياغه تان بخوي نهوه، بۆ نهوهى بيخه ينه دهنگدانه وه، پيش نهوهى صياغه كه بخوي نهوه، داوا كراوه له لايه ن نه ندامه بهريزه كانى پهرله مان، نهو سى مادده يه ئيشاره تيان پى كرد يهك بخرين، نه گهر دهنگداندا يه ك بخريت، ئينجا صياغه كه ده خه ينه دهنگدانه وه، بهريزان، ئيستا دياره ماددهى (12 و 13 و 14) داواى دهمج كراوه، صياغه يه كى پى حازر كراوه، ماددهى (15) داواى ئيلغا كراوه له لايه ن نه ندامه بهريزه كانه وه، بۆيه جيان له يه كترى، ناكريت، ئيستا صياغه ي سى مادده كه ده خوي ندريته وه، نه گهر موافيق بوون، نهوه ده بيته به ديل بۆ ماددهى (12 و 13 و 14)، ئيستا ئاخير جار بيخوي نهوه كاك عبدالسلام، فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

الفرع الثالث

" الحق في التأهيل والعمل "

المادة الحادية عشرة:

اولاً؛ يكفل القانون للمعاق وذوي الاحتياجات الخاصة حقه في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيله وتوفير فرص العمل بما يتناسب قابليته ومؤهلاته ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.
ثانياً؛ تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة للالتحاق بمراكز التدريب المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.
ثالثاً؛ تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.
رابعاً؛ تعمل الحكومة على تشجيع قيام اصحاب المشاريع الخاصة بتأمين فرص عمل لذوي الاحتياجات الخاصة وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق ومتطلبات العمل، وتتحمل الحكومة نصف اجره الشهري لمدة (ثلاث سنوات) مع مراعاة احكام المادة (السادسة) من هذا القانون.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا ده يخمه دهنگدانهوه، كى لهگه لدايه دهستى بهرز بكا تهوه؟ زور سوپاس، كى لهگه لدا نييه دهستى بهرز بكا تهوه؟ (2) بهريز لهگه لدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهى دهنگ پهسند كرا، ئيستا ئه مادديه جيگاي ماددهى (12 و 13 و 14) دهگريتهوه، ماددهى (15) بخويننهوه، داوا كراوه ئيلغا بكرىت، فهرموو.

بهريز تارا تحسين ئهسهدى:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

المادة (15): يمنح المعاق بدنياً الافضلية للاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعفى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

فهرموون بهردهوام بن.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

ليز نهى هاوبهش گهيشتوته ئهه فهناعهته، بهپي رهئيهكانيش نيوان مونهدو هيچ ئيقتيراحى تر نييه، لهبهر يهك شت، چونكه ئههه مهبهدهئى موساوات و تهكافئو پيشيل دهكريت و، تهعليمات ههيه بو مهسهلهى قهرزو تهمويلى مهشاريع، بويه تهسهور دهگهين ههر بو بهرزهوهندى ئهوانيش ئهوهيه ئهوهى ئينديماجيان لهناو موحتهمهع ههنديك جار تو نيهتى تهفزييليان بدهيتى و جيايان دهكهيت، سوپاس.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا ده يخمه دهنگدانهوه، كى لهگه لدايه ئهه مادديه ئيلغا بكرىت دهستى بهرز بكا تهوه؟ زور سوپاس، كى لهگه لدا نييه دهستى بهرز بكا تهوه؟ (4) بهريز لهگه لدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهى دهنگ پهسند كرا، ئهه مادديه ئيلغا كرا، بو ماددهى شازده بهردهوام بن، فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل وبيئة مؤهلة

المادة (16): للمعاق الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجته وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

ليزنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

ثم دهقهى ئيستا دهخوينينهوه له زير ناوى تهبعهن ماددهى (12) بيثنيارى دهمج كردنى ماددهكانى (16 و 17 و 18 و 19)يه، نهگهر ئيجازه ههبيت بيخوينمهوه.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

فهرموو، كهرهه بكه.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الرابع

" الحق في التنقل والبيئة المؤهلة "

المادة الثانية عشرة:

اولاً: للمعاق وذو الاحتياجات الخاصة الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجتها، وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

ثانياً: لكل شخص معاق وذو الاحتياجات الخاصة حق التمتع ببيئة مؤهلة، والوصول الى اي مكان يستطيع غير المعاق الوصول اليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والاتصال بأستقلالية وسهولة الوصول الى الاماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثالثاً: تعمل الحكومة على إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية بالتقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والملاعب العامة والمعابد والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور للمعوقين ولذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وهزیری کارو کاروباری کۆمهلاپهتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

دیاره ئیمه لهگهڵ لیژنه‌ی په‌یوه‌ن‌دی‌داردا صیاغه‌مان کردۆته‌وه‌و پشتگیری له مادده‌که ده‌که‌ین، دوا راش بو ئه‌ندامانی پەرله‌مانی به‌رپزه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس، سیوهیل خان فهرموو.

بەرپز سیوهیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به‌نیسه‌ت ئه‌و مادده‌یه، مادده‌ی (16 و 17 و 18) داوایان کردووه‌و ده‌مج بکریت، به‌س مادده‌ی (19) هیج که‌سیک تی‌بی‌تی له‌سه‌ر نه‌بووه‌و ئه‌وه‌ش تی‌بی‌نیه‌کانی جه‌نابت لی‌ره‌ نووسراوه، له‌سه‌ری نه‌بووه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به‌ئێ، مادده‌ی (19) هاتووه‌ له (رابعاً)، یه‌عنی هیج مولاچه‌زه‌ی له‌سه‌ر نه‌بووه‌ له‌لای من نووسراوه، نازانم.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

داخوازی هه‌بووه‌ ده‌مج بکریت، بکریت به‌ فه‌قه‌ره‌ی یه‌ک، دوو، سێ، به‌و شی‌وه‌یه، ئیستا ئاخیر صیاغه‌ دووباره‌ بخوینه‌وه، بو ئه‌وه‌ی بیخه‌مه‌ ده‌نگدانه‌وه، که‌ره‌م بکه‌.

بەرپز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

مادده‌ی (12) کۆکراوه‌ی مادده‌کانی (16 و 17 و 18 و 19)یه:

الفرع الرابع

" الحق في التنقل والبيئة المؤهلة "

المادة الثانية عشرة:

أولاً: للمعاق وذو الاحتياجات الخاصة الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجتها، وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

ثانياً: لكل شخص معاق وذو الاحتياجات الخاصة حق التمتع ببيئة مؤهلة، والوصول الى أي مكان يستطيع غيرهم الوصول اليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والاتصال بأستقلالية وسهولة الوصول الى الاماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثالثاً: تعمل الحكومة على إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية بالتقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والملاعب العامة والمعابد والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور للمعوقين ولذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

بهريز سهروكي پهرله مان:

بهريزان، ئيستا ده يخه مه دهنكدانه وه، كي له كه ئدايه دهستي بهرز بكاته وه؟ زور سوپاس، كي له كه ئدا نييه دهستي بهرز بكاته وه؟ زور سوپاس، به كوي دهنك په سند كرا، بو مادده ي تر، فهرموو بهرده وام بن.

بهريز تارا تحسين نه سعه دي:

بهريز سهروكي پهرله مان.

الفرع الخامس

حق المعاق في الرعاية والخدمات الصحية

المادة (20): تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ليژنه ي هاويهش فهرموون.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

لي رهش داوا كراوه هه رسى مادده كانى (20 و 21 و 22) بكره يته يهك مادده، له كه ل گورپنى ته سه لسوله كه، رهئى شه خصى من له كه ئدا نييه، به لام رهئى نه كه سه ريه ته ده يخوئنه وه، واتا مادده ي (20 و 21 و 22) ده بيه يهك مادده به ته سه لسولى مادده ي (13):

الفرع الخامس

" الحق في الرعاية والخدمات الصحية "

المادة الثالثة عشرة:

اولاً: تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق وذو الاحتياجات الخاصة على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

ثانياً: تعمل الحكومة على:-

1- تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

2- توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

زۆر سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بهريز ناسؤس نجیب/ وهزیری کارو کاروباری کۆمه لایهتی:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

دياره لیره ههنديک ئيلتيزامات دهخريته سهر وهزارهتی تهندروستی، بۆيه کاتيک که بودجه ديته ئيره رهچاوی نهوه بکريت بۆ کهرتی وهزارهتی تهندروستی، له بهر نهوهی ههنديک شتی باس کردووه (تطوير خدمات)، ياخود (توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية)، ههندي شتی ههيه دهليت (تقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، دياره پيويست بهوه دهکات، بۆ وهزارهتی تهندروستی رهچاوی نهوه بکريت، زۆر سوپاس.

بهريز سهروکی پەرلهمان:

بهريز جهنابی سكرتير موداخهلهی ههيه، فهرموو.

بهريز فرست احمد عبدالله/ سكرتيري پەرلهمان:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

موقه ديمه که دهليت (تعمل الحكومه على) هه موو وهزارهته کان دهگريته وه، ههر يهک بهگويهری ئيختيصاصی خوئی دهتوانيت نهركی خوئی بهجی بگهيه نييت، سوپاس.

بهريز سهروکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، کاک ريپاز فهرموو.

بهريز ريپاز فتاح محمود:

بهريز سهروکی پەرلهمان.

پيشتريش پيشنياريک هه بوو که نهو لايه نه پهيوه نديدارانه ديارى بکريت، راسته هاتوو دهليت حکومهت، بهلام نهو سندوو قهه که دروست دهکريت ههر حکومهته، وهزارهتی تهندروستيش ههر حکومهته، بهلام دوايي نهوه دهبيته موشکيله لهنيوان وهزارهتی تهندروستی لهگهه وهزارهتی کارو کاروباری کۆمه لایهتی، که کاميان لهو حالهته بهرپرسن؟ چونکه نهگهر نهوه بخريته سهر وهزارهتی تهندروستی دهبيت ديارى بکريت لهکاتی بودجه، نهگينا

جاری وا ھەبە پېداوېستى يەك كەمئەندام بودجەيەكى زۆر زەبەلاخە، ئەو كاتە يەعنى وەزارەتى تەندروستى دەبېت ھەموو بودجەكەى بۇ ئەمە ديارى بكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مونافەسە ھەبېت باشترە، بۇ ئەوہى شتە باشەكە جېگېر بېت، ئەوېش لە ئەنجومەنى وەزيران حەل دەكرېت، لەوئى ناكريت، كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان عبدالكرېم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (29)دا لە راپۇرتى ھاوبەشدا ھەموو لايەكى ئېلزام كەردوو، لەبەر ئەوہ پېويست ناكات بە دېقەت ناوى وەزارەتېك بەھنرېت، دەلېت (المادة 29): على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون)، (الجهات ذات العلاقة) وەزارەتى رۇشنىرېه، تەندروستىه.....، ھەر وەزارەتېك بېت ئەم ياسايە ئېلزامى دەكات لە ئەحكامى عامە، لەبەر ئەوہ ھېچ پېويست ناكات بە دېقەت يەك وەزارەت ناوى بەھنرېت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ھاژە خان فەرموو.

بەرپىز ھاژە سلېمان مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئېمە چەند ئەندامېكى پەرلەمان، سۆزان خانېش پشەتگېرى لى كەردم، ئەو تەكلىفەى لە نەخۇشخانە تايبەتەكان بۇ ئەو كەسانە دەكرېت كە خاوەن پېداوېستى تايبەتېن، حكومەت تەكلىف بكات، لېرە نەھاتووہ، ھەر بە ھەمان شېوہ ھاتووہ، چەند ئەندامېكى پەرلەمان داواى ئەوہمان كەرد بوو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لېژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانم زۆر بە سەراخەت ھاتووہ، (تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً)، نەمانگوتووہ بەس حكومى، (وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، ئېمە نەمانگوتووہ عامە، گوتوومانە (حصوله) لە كوئى بېت، يەعنى (مجاناً)، وازېجە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئاخېر صياغە بخوئېنەوہ، بۇ ئەوہى بەدېنە دەنگدانەوہ، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفرع الخامس

" الحق في الرعاية والخدمات الصحية "

المادة الثالثة عشرة: أولاً: تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة لهم اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.
ثانياً: تعمل الحكومة على:

1- تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

2- توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

بهريزان، نيسا دهخه دهنگدانهوه، كى لهگه ندياه دهستی بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، كى لهگه ندا نيهه دهستی بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، بهکوى دهنگ پهسند کرا، بو ماددهى تر، فهرموو بهردهوام بن.

بهريز تارا تحسين نهسهدى:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترويح

المادة (23): تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضات التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زور سوپاس، ليژنهى هاويهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

صياغهى نيمه بو دهمج كردنى ماددهكانى (23 و 24 و 25)، لهسهر داواكارى ههنديك له نهندانم پهرلهمانه بهريزهكان بوو:

الفرع السادس

" الحق في الرياضة والترويح "

المادة الرابعة عشرة:

اولاً: على الحكومة توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين وذوي الاحتياجات ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.
ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثريّة الحكومية.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، فەرموو تەوزیج بدە.

بهرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

ئەگەر ئیجازە ھەبێت تەوزیجیک بەدەم، لێرە لە ئەوەلەن گە ماددەى (23)ى كۆن بوو بە وازیجى لەسەر داواى ھەندیك (ملائمة الملاعب)، خۆى لە نەصەگە ھەبە (ملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي لحالة المعاق وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية)، ئیەمە لەگەڵ ئەو نین بۆ ئەوان جیا بێت، چونکە بەك كەس داواى كرد بوو مەلەعب، یان قاعاتى تاییبەت بۆ ئەوان بێت، ئیەمە لەگەڵ ئەو نین، ئەگەر بیانەویت لە زاویەبەك لە قاعە گەرەکان داعى نییە لێرە، ئەو بەك.

دوو/ بەك تەلەب ھاتبوو، من خۆم تى نەگەیشتم، بەراستى ھەرچەندە مەلوماتى ریازیم ھەبە (اضافة بارا اوليى الى المادة)، من نازانم ئەمە چى؟ پارا ئۆلۆمپى ئەلەابن، چوار سال جارێك دەكریت بۆ كەمئەندامان، ئەلەابى ئۆلۆمپى بۆ ئەوانەى ترن، ئەلەابى ئۆلۆمپى ھەدەسە، بە ھەدەسەكە دەئین ئەلەابى پارا ئۆلۆمپى، بۆیە ئەگەر لێژنەى پارا ئۆلۆمپى ھەبێت، ئەو تەبە، ماددەى (24)ى كۆن كە لەلای ئیەمە (ثانية)ە (ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، بەرپزەن، ئەو ھى لە ریازە دەزانیت كەمئەندامان بۆیان نییە بەشدار بن لە ئەلەابى ریازى و وەتەنى و دوھلى بۆ غەیری كەمئەندامان، تەبەن كە ئیەمە دەعمیان دەكەین، یەعنى ھانیان دەدەین بچن، ئەگەر بۆیان بكریت بەشدار بن لە ئەلەابى پارا ئۆلۆمپى ھى وەتەنى، ھى دوھلى، ھى ئیقلىمى، ھى ناوچە، بۆیە زیمانیەن مەفھومە ئەو ھى لە ریازە بزانییت پارا ئۆلۆمپى كە تىدايە، ئەگەر مەبەست شتیكى تر بێت تاكو ئیەمە روونى بكەینەو، ئەو دوو.

سى/ لە ماددەى (25)ى كۆن كە لەلای ئیەمە سێیەمە، ئیەمە لەگەڵ ئەوینە (ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثريّة الحكومية)، حكومەتە بۆ خۆى قانونیک دەردەكات خۆى ئیعیفیان دەكات، بەلام نووسرا بوو لە نەصە كۆنەكە (وخصم نسبة 50٪ من اجور دخولهم الى الاماكن الخاصة)، حكومەت لە نيزامى ئیقتیصادى حور بوى نییە، بەلام دەتوانیت ئیتیفاق بكات و موبادەرات ھەبێت، سوپاس.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، كاك شێردل فەرموو.

بهرپز شێردل تحسین محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىئىيىتىدىن 100% لەگەڭ كاك عبدالسلامم لە دەۋلەتەكانى ئەۋرۈپى لىژنەنى ئۆلۈمىپى ھەيە، چۈر سالل جارىك بتولات دەكاتەۋە، ئەۋىش بۇ ئۆلۈمىپىيات، ئىتىجادات جىايە لە ئۆلۈمىپىيات، ئەۋرۈپا ئىتىجاداتى ھەيە، قەدەمە، سەلەيە، تائىرەيە، يەدە، عىلاقەي بە ئۆلۈمىپىيات نىيە، لە مەنتىقەي ئىمە شەرقى ئەۋسەت لىژنەنى ئۆلۈمىپى سەرپەرشتى ھەموو رىزەيەك دەكات، يەنى لىژنەنى ئۆلۈمىپى عىراقى سەرپەرشتى ھەموو رىزەيەك دەكات، يەدە، دائىرە، يەدە، لە ئەۋرۈپا ۋا نىيە. دوۋەمىن/ شت لە ھەموو دەۋلەتەكان، ئىستا لىژنەنى پارا ئۆلۈمىپى ھەيە، ھەر چۈر سالل جارىك پارا ئۆلۈمىپى كەمئەندامانە، نابىنانە، نابىستانە، ھەموو بتولات دەكاتەۋە، پاش ئۆلۈمىپى لە نەفسى مەكان دەكرىتەۋە، ئەۋ پارا ئۆلۈمىپى ئىستا لە كوردستانىش ھەيە سەرپەرشتى ھەموو رىزەيەك دەكات، ھىچ رىزەيەك ناكرىت ئەگەر پارا ئۆلۈمىپى لەگەڭدا نەبىت، بتولەي سىباحە دەكرىت ھى پارا ئۆلۈمىپى ھەموو سالل دەكرىت، كەمئەندامان ۋا نابىنان ۋا نابىستان ۋا ھەموو، ھەتا بەۋ دوايىە بتولەي عەرەب كرا لە قەتەر كرا كورەت قەدەمى نابىنان كرا، يەنى تۆپەكە ھەندىك شتى لەناۋە ۋەكو زەنگولەيە لەناۋيان داناۋە بەدۋاى ئەۋ تۆپەكە دەكەۋن، ئەۋانە ھەر چۈر سالل جارىك دەكرىت، ھەموو سالتىكىش بتولەي عىراق دەكرىت، بتولەي عەرەبى دەكرىت، بتولەي لەۋانەيە ئەۋرۈپى بكرىت، لىژنەنى پارا ئۆلۈمىپى جىايە.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكاىە جى بكەين، شەرح مەكە، مەتلۇب جىيە؟

بەرپىز شىردل تحسىن محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەخۇيان شىتكيان نووسيوە (على الحكومة للجنة بارا الاولبية مشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، كەمئەندامىش زىمنى پارا ئۆلۈمىپىيە، يەنى بەس لىژنەنى پارا ئۆلۈمىپى، نەشاتاتى ھەموو لە پارا ئۆلۈمىپى موشارەكە دەكات، بۇيە پارا ئۆلۈمىپى بە تەنيا لەۋى بىتت دەعمەكەش لە حكومەت بكرىت، دەلئىت (على الحكومة للجنة بارا الاولبية لمشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، ئەگەر (لمشاركة المعاقين) ھەر بەخۇي موشارەكە لە پارا ئۆلۈمىپى دەكاتن، ئىستا ئەگەر موشارەكەى دوەلى بكاتن كىتاب بە پارا ئۆلۈمىپى ۋەردەگرىتت دەچىت موشارەكە دەكاتن، بە تەنيا ناتوانىت موشارەكە بكات، بۇيە دەبىت ناۋى پارا ئۆلۈمىپى تىدا بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، كاك شۋان فەرموو.

بەرپىز شۋان عبدالكرىم جلال:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بۇ پىشتىگرى لە پىشنىارەكەى كاك شىردل ۋا ھاۋكارى برايان ۋا خوشكانم لە لىژنەنى ھاۋبەش دەكەم، پىشنىارى ئەم صىاغەيە دەكەم، كە دەلئىت (ثانياً؛ على الحكومة تسهيل مشاركة المعاقين)، دۋاى (الدولية وذلك عن طريق دعم لجنة البار اولبىك)، ئەۋە ھەلى دەكات بە رەئى من، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ليژنەى پارا ئۆلۆمپىي وەكو (NGO)، وەكو ئىتتىجادىيەكە بەپىي ئەنزىمە لە كوردستان، زۆر ليژنەو زۆر ئىتتىجاتات ھەيە، ئەمە ناكريت ناوى بينين، ئەمە يەك. دوو/ ئەگەر مەبەستى كاك شيردل من تەعاتوفى لەگەل ئەوان تىدەگەم، (على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية) لەلای من عەرەبىيەكەى زۆر زۆر وازىچە، ئەوھى لە رىزەش دەزانىت، دەزانىت ئەمانە غەيرى رىگای پارا ئۆلۆمپىي ناتوانىت ئىشتىراك بکەن، بۆيە لەلای ئىمە ئەم نەصە وازىچ بوو غەرەزەكە تەحقيق دەكات، ئەگەر بتانەوئىت ناوى ئەو ئىتتىجادە، ئەو جەمعیە لىرە بينين، ئەمەر بۇ ئۆپەيە، بەلام من تەسەور دەكەم لەگەل ئوسولى تەشرىع ناگونجىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاسى كاك عبدالسلام دەكەم بۇ ئەو روون كوردنەوھىە، ئىمە لەھىچ ياسايەكدا، تەنانەت لە خودى ئەم ياسايە نەمانگوتووھ وەزارەت نوپنەرىك لەناو مەجلىسەكە دابنىت لە فلان جەمعیدا باسما نەگردووھ، گوتوو مانە لە نوپنەرىك، مادام پارا ئۆلۆمپىي تەمسىلى رىزەى كەمئەندامان و خاوەن پىداوويستىە تايبەتەكان دەكات، پىويست ناكات لە رىگەى دەعم كوردنى نەشاتاتەكانەوھ ئەوھ دەھىنىت، چونكە ناوھىنانى يەك دانە جەمعیەيە، يان ئىتتىجادىك خەلەلىكى گەورە دروست دەكات لە ياساكەدا، چونكە ئىتر ئىلتىزامىكى زياد لە ھەد، ئەوانى ترىش داوا دەكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، وازىچە، كاك عبدالسلام بخويئەوھ، بۇ ئەوھى بىدەينە دەنگدانەوھ، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

الفرع السادس

" الحق في الرياضة والترويح "

المادة الرابعة عشرة:

اولا: على الحكومة توفير فرص الرياضة والترويج للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.
ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

بهرپزان، ئیستا دهیخه مه دهنگدانه وه، كى لهگه ئدايه دهستی بهرز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، كى لهگه ئدا نييه دهستی بهرز بکاته وه؟ (4) كهس لهگه ئدا نييه، زۆر سوپاس، بهزۆرينه دهنگ پهسند كرا، بۆ ماددهى تر بهردهوام بن، فهرموو.

بهرپز تارا تحسین ئهسهدهى:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة بالمعاق

المادة (26): تعفى جميع تجهيزات المواد التعليمية والطبية و وسائل المساعدة والآلات والأدوات الخاصة بالمعاقين وقطعها و وسائل النقل الفردية والجماعية الخاصة بالمعاقين المستوردة من جميع الرسوم الجمركية والضرائب، على ان تعود منفعة الإعفاء لصالح المعاق وان لا تستغل للمتاجرة بها.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، لیژنهى هاوبهش فهرموو.

بهرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

سهبارت به ماددهى (27) داعى نهبوو، چونكه نهو ئيعادهى صياغهى چوارهم له ماددهى پيئنجهمان دانا، نهو ماددهيه نهما، نهوه وازيحه، ماددهى (26) ئيمه موناغه شهيهكى دوورو دريژمان كرد له ليژنهو لهويش، نهمه لهلايه كهوه وهكو زانيمان نهگهر تاكيك جيهازيک، شتيك بۆ خوئى بينيت حكومهت تهسهيلاتى بۆ دهكات و موراعاتى ههيه، مهنعهن بۆ نهوهى ئيستيفلال بكریت و خهلكيک بهناوى كهمنه ندام تيجارتهى پى بکات، نهو ماددهيه به تهسهورى ئيمه زياده، چونكه نهگهر خوئى بۆ خوئى بيت له ههموو حالتهكان تيجارتهى پى ناکات، نهوهى تر بينن، ئيمه خوئمان دهليين بۆ تيجارته نييه، نهوهى تر كه كهمنه ندام نينهو نهجهيزه دههينيت، تهبعهن بۆ تيجاره دهيكهن، بۆيه تهسهورمان كرد نهو ماددهيه نهبيت، يهعنى ماددهى (26 و 27) ههر دوو كيان ئيلغا بكریت، رهئيهكانى ناو پهرلهمان و ليژنهى هاوبهشيش ههر بهو شيويه بوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، بۇ پېشنيارى ليژنەى ھاوبەش و چەند لە ئەندامە بەرپزەكانى پەرلەمان بۇ ئىلغاي ئەو دوو ماددەيە، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

احكام عقابية

المادة (28): مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لاتزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذى ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون مع عدم الاخلال بحق المعاق بمراجعة المحاكم المختصة للمطالبة بالتعويض.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ليژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە بەرپاستى عىقابه لەسەر ماددەى پېشوو، كە ئىلزامى ئەصحابى مەشاريعى قيتاعى خاص دەكات نيسبەيەك تەعين بکەن، ئيمە ئەو ماددەيەمان ئىلغا كرا، چونكە تەحصیل حاصلە ئەم ماددەيە حەزف بکريت، چونكە مەفعولى ئەما، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجيب/ وەزيرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره بە يەكەوہ گفتوگۆمان كرددووہو بە پئويستيمان زانى ئەو سزايە لاجييت، لەبەر ئەوہى عقوبە لەسەر چيە؟ زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، پېشنيارى لادانى ئەو ماددەيە دەخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى بەرز بكاتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نييە، زۆر سوپاس، بەزۆرينەى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (29): يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على (3) ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250,000) مئتان وخمسون الف دينار أو بأحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته أو في اتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1,000,000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال الحاق ضرر بالمعاق.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

تۆزۆيك صياغهى ئه و ماددهيه مان گۆپيوه بهبى ئه وهى دهستكارى بكهين، بهلكو غهرامه كه مان زياد كردووه، ئه وه يهك. دوو/ ئه گهر لهبيرمان بىت له و ماددهيه تايبهت به ئيلزامى ئه صحابى مه شاريع ذوى ئيعاقه و ذوى ئيحتياجاتى خاصه رهچاو بكهين له بينايهك، يان داوا كرا سزايهك دابنرئيت، ههروهها ئه و زيادهيهى كه كردوومانه لهسهر ئه وهى له ماددهى (29) هاتووه، پيشنيارى چه ند ئه ندامى پهرله مان بوو، بۆيه ماددهيهكى تازه به ژماره (15) به و شيوهيه پيشنيارمان كردووه:

الفصل الرابع

" أحكام عقابية "

المادة الخامسة عشرة:

اولاً: يعاقب بغرامة لا تقل عن (500.000) خمسمائة الف دينار و لاتزيد على (1.000.000) مليون دينار، كل شخص يلتزم برعاية المعاق وذو الاحتياجات الخاصة ايا كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ ما يلزم لتنفيذ هذه الواجبات اضافة الى قطع تعويض التفرغ عنه).
ئهمه صياغه تازه كهى ماددهى (29) يه لهسهر پيشنيارى بهريزان ئه ندامانى پهرله مان.
دووهميان تهسبيت كردنى ئه و سزايه لهسهر ئه و خاوهن پرۆژانهيه كه ئيلتيزام ناكهن، ئه و مهرجه مان داناهه له ماددهيهكى پيشوو.

ثانياً، مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة في الاقليم يعاقب بغرامة لا تقل عن (5,000,000) خمسة ملايين دينار ولا تزيد على (15,000,000) خمسة عشر مليون دينار صاحب المشروع الذي لا يلتزم بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت التي يقوم بتشيدها بالشكل الذي لا يتلائم مع حالة الاشخاص المعاقين او ذوى الاحتياجات الخاصة.
ئهمه يهك ئيزافه بكه م (اضافة الى) ئه و (عدم الاخلال بالقوانين والانظمة الصادرة)، چونكه لهويش سزاي ههيه، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە (15)، ئەۋەى بىرگەى يەك پىشتر باسماى كىرد، گوتماى با ئىلتىزام ۋ ئەۋانە نەمىتت، بۇ ئەۋەى ئىجتىھاد نەبىت، بلىن (كل شىخىس يتفرغ لىراىه المعاق)، بەو شىۋەىه بىت، نەك تەنھا ئىلتىزام بىت. سەبارەت بە بىرگەى دوۋەم، كە ئىمە غەرامە لى خاۋەن پىرۇژەكە ۋەردەگرىن يەك صىاغە بىرىت بلىن چۇن ئىمە بىتۋانىن ۋ بەشىۋەىهك بىت مۇتابەعەى چاك كىردنى ئەو كەمۇكورىه بىت، نەك تەنھا بەس غەرامە ۋەرگرتن بىت، بەشىۋەىهك بىت، ئەو پىرۇژەىه بەشىۋاىزىك چاك بىرىت بگۇنجىت لىگەل بارى كەمئەندامان، دوا راش لى ئەندامانى بەرپىزە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك عەۋنى فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لى صىاغەى مۇقەدىمە ماددەكە ئەو مەبەستە دەگاتە جى، كە دەلىت (مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة في الاقليم)، واتا دەگەىنە ھەدەفەكەى بەو شىۋەىه، جگە لىۋەش دەتۋانىن ئەگەر مەبەستتانه، دەتۋانىن بلىن (بعد انذار صاحب المشروع بمراعاة التوجيهات الصادرة من الوزارة او الجهات المعنية)، ئەۋەش دەكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خۇى گىرنگ ئەۋەىه بىتۋانىن ھەر صىاغەىهك بىت كە تۇزىك تەۋزىجى زىاتىر بىت، جگە لى سزاكە بەشىۋەىهك پىرۇژەكە چاك بىرىت، لىگەل بارى كەمئەندامان بگۇنجىت، ئىتر ھەر صىاغەىهك بىت مەن پىشتىگرى دەكەم، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك اسماعىل فەرموو.

بەرپىز اسماعىل سعید محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئوسولى خانوو كىردن، بىنا كىردن لەم ولاتەدا بەلەدىيە ئىجازە دەدات، بەلەدىيە تەعلیماتى ھەيە، ھەر وەختىك تۆ دەجىت ئىجازە وەردەگىرى پىش ھەموو شتىك مەرجەكانت دەداتى، بە مەراھىلىش دىت تەماشە دەكات، يەنى بە مەراھىل، بە چەند مەرحەلەيەك موھندسى بەلەدىيە دىت بزانىت تۆ ئەو مەرجانەى كە لە شەرتى ئەساسى ئىجازەكەدا ھەيە دەداتى، دەبىت جى بەجىي بىكەيت، يەنى ئەم عقوبەيە.....

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك اسماعىل شەرح مەكە، ئىستا ئەو موئافەشەيەى لىرە كرا پىشتر، تۆ گوى لەبراى خوت بگرە، ئەو موئافەشانەى كە كرا شتىكى تازەى ئىزافە كىردەنمان ناوئىت، ئەو رەئىانە بۆ دەنگدانە، بۆ لا بردنە، لەو دەرنەچىن، تكايە، كاك عبدالسلام بەردەوام بە، فەرموو.

بەپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

" أحكام عقابية "

المادة الخامسة عشرة:

اولاً: يعاقب بغرامة لا تقل عن (500.000) خمسمائة الف دينار ولا تزيد على (1.000.000) مليون دينار، كل شخص يتفرغ لرعاية شخص معاق او ذو الاحتياجات الخاصة، و يهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ ما يلزم لتنفيذ هذه الواجبات اضافة الى قطع تعويض التفرغ عنه. ثانياً: مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة في الاقليم يعاقب بغرامة لا تقل عن (5,000,000) خمسة ملايين دينار ولا تزيد على (15,000,000) خمسة عشر مليون دينار صاحب المشروع الذي لا يلتزم بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت التي يقوم بتشيدھا بالشكل الذي لا يتلائم مع حالة الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، بۆ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الخامس

احكام ختامية

المادة (30):

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم فى المجتمع.

ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والجوائز للمعاقين.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ليژنهى هاوبهش و ئەندامانى پهرلهمان هيچ تيبينيان لهسهر ئه و مادديه نيه، بويه پيشنيار دهكەين دهقى ئەسليهكه بخريته دهنگدانهوه، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، كاك عهونى فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

من پيشنيار دهكەم بابهتى كورتهبالاكانيش لي ره چارهسهر بكرىت، پيش ئهوهى بگهينه ئەحكامى خيتامى، صياغيهكه ناماده كراوه، ئەگەر جهنابتان موافقهتان كرد بيخوينمهوه، ئەگەر ئەندامانى پهرلهمان قهبوليان كردن بخريته دهنگدانهوه، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

صياغهكه بهج شيويهيهكه؟

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم ولحين تشريع قانون خاص بهم.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

سوپاس، كاك عبدالسلام فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

من له گەل تەعاتوفم و ریزو خۆشەووستیم بۆ (قصارى القامة) هەیه، بەلام من بەو نازانم هیچ ئیزافەیه گمان نییه، چونکه (قصارى القامة) معەوق نین، بەلام (ذوي الاحتياجات الخاصة) ن، ئەم یاسایە بۆ هەموو (ذوي الاحتياجات الخاصة) دەرچوو، یەعنى بۆچی بڵیین (تسرى احكام هذا القانون عليهم)، ئەو یەك. دوو/ ئەم نەصە دەلێت (ولحين تشريع قانون خاص بهم)، واتا قانونیكى خاص دەر دەچیت، بۆ ئیتر ئیمە ئەو ئیزافە بکەین؟ لەو مینبەرەووە هەز دەکەم هەموو ئەو خۆشک و برا بەرێزانە ئەو حەقیقەتە تى بگەن، ئەگەر نیاز بێت یاسایەكى خاص بۆ ئەوان بکەین بەبێ ئەوئى ئیلازم بکەینە نەصیك له قانونیكى تر. سییه/ ئەحکامەکان لەسەریان تەتبیق دەبیت، چونکه ئەوان موعاق نین، رەنگە لەبەر خاتری ئەوان زۆر فیئەتی تر ئەو خۆشک و برایانەى گە داوايان دەگرد (ذوي الاحتياجات الخاصة) ی تیدا بیت، بۆیه من بە زەروری نازانم، یەعنى ئەك له كەمى قیمة تیان و، ئەك گوئى ئەدان بە پێداووستیەکانیان، یان بە تایبەتمەندیەکانیان، بەلام من تەسەور دەکەم پێویست نییه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک برهان فەرموو.

بەرپز برهان رشید حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

کورتە بالاکان خۆیان نە بە کەمئەندام دەزانن، نە خۆیان بە خاوەن پێداووستی تایبەت دەزانن، کە قسەیان لەگەل مندا کرد، چونکه دوو مانگە لەگەل من قسە دەکەن بە تەلەفۆن و بینین، داواى یاسایەكى تایبەت بە خۆیان دەکەن، ئیمە (70) مەشروعمان هەیه، بەلام دەتوانین بەم ماددەیه موشکیەلى کورتەبالاکان عیلاج بکەین، بۆیه من رەئیم لەگەل ئەوئى بەو بە زەرورەتی دەزانم بۆ عەمەلى تەشریعی ئەندامان.....

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، تەواو، فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەپێی تەعریفی نەتەووە یەگرتوووەکان کورتەبالاکان خاوەن پێداووستی تایبەتن، لەناو ئەم یاسایە جیگایان دەبیتەووە، بەلام بۆچی ئیمە دەلێن بەماددەیهك، ئەم شەرحة بۆ کاک عبدالسلامه، بۆچی دەلێن ئەمە بە ماددەیهك بیت، لەبەر ئەوئى لەکاتی موناقاشە کردنى ئەم یاسایە بەیاننامەیهكى نارهزایان هیئاووە گوتیان ئیمە ناومان بپنن وەکو تەتمینیكە، ئەگینا من دەزانم لە رووی قانونیەووە ناییت، کە گوتت خاوەن پێداووستی تایبەت ئەوانیش دەگریتەووە، بەلام بۆ تەتمینیك و، فیعلەن ئەوان پێویستیان بە یاسای خۆیان هەیهو داواى دەکەن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، يەك/ بۆ تەتمين قانون دەرناكەين، حەقىقەت چۆنە وا تەعامول دەكەين دوور لە تەعاتوف رجائەن، موحامەلە نەكریت، ئەمە يەك.
دوو/ ئەگەر ئەوئەش بېت دەكەوئتە دواى ماددەى (17)، لە راپۆرتى لىژنەى هاوبەش، ئىستا كاك عبدالسلام ئەوئەى ئەخىر بەدەينە دەنگدان، پاشان دواى ئەم ماددەيه تەواو بوو، پاشان دېينەوہ سەرى، كەرەم بكە، فەر موو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (30 و 31) كرا بە يەك ماددە، ماددەى (16):

الفصل الخامس

" أحكام ختامية "

المادة السادسة عشرة:

اولاً: على الوزارات توعية المواطنين بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم في المجتمع.
ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين ولذوي الاحتياجات الخاصة.
واتا وهكو خوى دەمئيتەوہ، برادەرانئيش هيچ تيبينيان لەسەر نەبوو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەوہ، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، بەكوئ دەنگ پەسند كرا، ئىستا پيشنيارى كاك عەونى، جەنابى وەزير قسە بكات، پاشان پەرلەمانتارە بەرپزەكان دەنگى لەسەر دەدەن، ببوورن، پاش ماددەى (17)، پيشتريش ئىعلانمان كرد گوتمان دواى ماددەى (17)، فەر موو بۆ ماددەى (17).

بەرپز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (31): تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون الحد الأدنى لما يتمتع به المعاقين من حقوق في الاقليم.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هيچ مولاخەزەى لەسەر نەبوو، جگە لەوئەى كە ناوى ياساکە گۆراوہ بەم شيوہيەى خوارەوہ:

المادة السابعة عشرة: تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون، الحد الأدنى لما يجب ان يتمتع به المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، ئیستا دەیخەمە دەنگدانەوه، كى لهگەندایە دەستی بەرز بکاتەوه؟ زۆر سوپاس، كى لهگەندا نییه دەستی بەرز بکاتەوه؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ پەسند کرا، ئیستا كاك عەونى پيشنيارى جەنابت فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم ولحين تشريع قانون خاص بهم.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی کورتەبالاگان پيشتر پرۆژەى تايبەت بە خۆيان پيشكەش بە پەرلەمان کردوو، ليرەش بەشيۆديهك عينوانهكەى وا نەبوو كە بليين كەمئەندام و كورتەبالاگان، بۆيە پشتگيرى لەو ماددەيە دەكەين، لە زۆربەى ولاتانيش كورتەبالاگان خاوەن پرۆژە ياساى خۆيانن، دوا راش بۆ ئەندامانى پەرلەمانى بەرپزە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز كاك عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە لە ئەسڵدا هەر پيوست ناكات لەم ياسايە هەييت، ئەگەر كورتەبالاگان لە (ذوي الاحتياجات الخاصة)ن، ئەوه دەقاودەق هەموو ياساكان بەسەردا تەتبيق دەبيت، ئەگەر مەشمول نين بە (ذوي الاحتياجات الخاصة)، ناكريت بليى لەم فيئەيە ئەوانە موستەفيد دەبن هەتا ياسايان بۆ دەردەكرين، ئەگەر وا بييت، دەبيت ياسايەكى تايبەتى بە خۆيان بكرين، مادام ئەمە بە (ذوي الاحتياجات الخاصة) بە تەعريفە دەوليەكە هاتوو، پيوست بەو ماددە ئيزافيه ناكات، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دەستخۆش راستە، ليژنەى هاوبەش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ۋەكو لىژنەى كاروبارى كۆمەلەيەتى بە سەرىحى ۋەكو سەرۋكى لىژنە قسە دەكەم، شتەكە تازەيە من سەرۋكى لىژنەو جىگرەكە لىرەينە، من لەگەل ئەو مەنتىقەمە بەبى ئەۋەى من بلىم (تسرى على.....) ئەوان (ذوي الاحتياجات الخاصة)ن، بۇيە تەحصىل حاصلە. دوو/ مادام ھەر نىازم ھەيە ياسايەك بۇ ئەوان دەرېكەم، من ئەو تەقلىدە ياسايەم نەديۋە تەشريع لە ياسايەك دىعايە بكەيت بۇ ياسايەكى تر، بۇيە جارېكى تر دەلئيم رىزم بۇيان و گرنگان و پىويستى رەچاۋ كرنى تايبەتمەندىيەكانيان من پشتگىرى ياسايەكى تايبەتيان دەكەم، داعى ئەم ماددەيە نىيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىزان، داۋا كراۋە، ئاخىر صياغە كاك عەۋنى بخويئەۋە دەيخەينە دەنگدانەۋە، رەئىتان لەسەر ھەبوو دەنگى بۇ بەن، نەبوو دەنگى بۇ مەدەن، كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بۇ تەئكىد كرنەۋە، ئىمە ياسا دەرەكەين بۇ كى دەرەكەين؟ بۇ توپىزىك دەرەكەين كە مافەكانيان رىك دەخت، بلىين توپىزىك داۋاى ئەۋە دەكات، بۇ تەئكىد كرنەۋە ئەم دەقە دادەنئىين، بەلام تا ياسايەكانيان بۇ دەرەجىت، ئەگەر پىويست بىت ئەمە پىرۋژە تەقدىم دەكەن و، پىويست ناكات لىرە لە قانون ئىشارەت بكرىت بلىيى قانونىكى تريان بۇ دەرەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، راستە، بەرپىز كاك عەۋنى بخويئەۋە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەۋە، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەۋە؟ (48) بەرپىز لەگەلدايە، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەۋە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا ئىزافە بكرىت، بۇ ماددەى تر بەردەۋام بن، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

المادة (32): أولاً: تصدر الوزارة التعليمات اللازمة فيما يتعلق بدعم تاهيل المعاقين وتشكيل المجلس ومراكز التاهيل وبيان كيفية سير العمل فيها وفقاً للمواصفات الملائمة بما يضمن حسن تمتع جميع المعاقين في الاقليم بحقوقهم.

ثانياً: على الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان: